

श्री धर्म प्रवर्त्तन सारग्रंथ

तथा

क्षायक भावतत्व विलास, श्रद्धाप्रकरण, नवपदजीनी पूजा
अध्यात्म चोवीशी, चैत्यवंदनो, स्तुतियो, स्तवनो
सज्जायो, अने गुरुभक्तिना रास सहित.

कर्त्ता विजापुरनिवासी,

शा. सुरचंदजाइ स्वरूपचंद.

छपावी प्रसिद्ध कर्त्ता.

शा. रतनचंद लाधाजी

तथा

शा. ऊवेरजाइ जगवानदास.

प्रगणे पेटलाद-मु० काविठा.

अमदावाद.

श्री "लक्ष्मि" प्रिन्टिंग प्रेसवां

शा. मणीलाल उगरचंदे छापुं.

संवत् १९६६ वीर संवत् २४३६ सने १९१०.

किंमत रु. ०-६-०.

પ્રસ્તાવના.

સર્વ ધર્મનો વિચાર કરતાં સર્વોત્તમ જૈન ધર્મ સત્ય છે એમ નિશ્ચય થયો છે જૈન ધર્મમાં શ્વેતાંબર દિગંબર એ બે શાખા છે એ સ્પષ્ટ થી શ્વેતાંબર આમ્નાયનાં સૂત્રો ચાલ્યાં આવે છે માટે શ્વેતાંબર શાસ્ત્રોની પ્રામાણિકતા સિદ્ધ છે. દિગંબરો પણ પહેલાં સૂત્રો માનતા હતા પાઠલથી તેડે માનતા નથી એમ જણાય છે. શ્વેતાંબર માર્ગમાં વ્યવહાર અને નિશ્ચય એ બે નયો કહ્યા છે. દરેક નયનું સ્વરૂપ અત્યંત સૂક્ષ્મ છે. માટે શાસ્ત્રકારોની આજ્ઞા પ્રમાણે બે નયને જાણવા સ્વપ્ન કરવો શ્વેતાંબર માર્ગમાં હરિઝ્ઝસૂરિ-યશોવિજય ઉપાધ્યાય વિગેરે મહાન્ પુરુષો થઈ ગયા છે.

જૈન ધર્મની પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે કરવી તે સંબંધી તેડે પુસ્તકોમાં સારું અજવાળું કર્યું છે. પૂર્વાચાર્યોએ ધર્મની પ્રવૃત્તિની શુદ્ધતા થવા માટે નયો પૂર્વક ધર્મ તત્ત્વનું વર્ણન કર્યું છે. માટે અત્રે પણ તેડેની વાણી અનુસાર અશુદ્ધ માર્ગને બતાવી શુદ્ધ ધર્મ બતાવવા પ્રયત્ન કર્યો છે. પ્રથમ ધર્મ પ્રવર્તનસાર ગ્રંથ દાખલ કર્યો છે. તેમાં વ્યવહાર નયના જોડે બતાવીને ધર્મની વાચ્યા કરી છે. તેમાં મોટા જાગે શ્રી દેવચંદ્રજી અને શ્રીમાન્ યશોવિજય ઉપાધ્યાયજીના જાણા ગ્રંથોની સાક્ષી આપી વિવેચન કર્યું છે, વલી અમારી માન્યતા પૂર્વાચાર્યોની પરંપરા સહિત છે એમ સિદ્ધ કર્યું છે. પૂર્વાચાર્યોનાં વચન અનુસરીને ચાલવું અને તેમનાં વચનને જગવાનાં વચન સરખાં માનવાં જોઈએ. એવી માન્યતાની સિદ્ધિમાં અમારો મત સર્વને અનિમિત થાઉં ! સાધુના વ્યવહારમાં સામર્થ્ય રહ્યું છે આવશ્યક ધર્મ વ્યવહાર તે હોવાથી

તેને અમોષ કલ્પવ્યવહાર નામ આપ્યું છે તેમાં અન્ય અમારો ઉદ્દેશ નથી. શાસ્ત્રોમાં “ જિતકલ્પ-વૃહત્કલ્પ વિગેરે નામથી પ્રસિદ્ધ છે. અને તેમાં સાધુના આચારનું વિવેચન છે. સાધુનો આચાર પાપનો હાય કરે છે. આશ્રવનો નાશ કરે છે. સંવરની પુષ્ટિ કરે છે. માટે તેમાં અદ્ભૂત સામર્થ્ય રહ્યું છે. તેથી કલ્પ-વ્યવહાર એવું અમોષ “ગુણધેય” નામ આપ્યું છે. આ ગ્રંથમાં જ્ઞાનાર્ણવ--સમયસાર વગેરે ગ્રંથોની સાક્ષીઈ આપવામાં આવેલી છે. તેથી એમ ન સમજવું કે અમો તેડના અનુયાયી ઢીણ જ્ઞાનાર્ણવ વગેરેમાં શ્વેતાંવર સિદ્ધાંતોના આધારે જે વાક્યો મેલતાં આવે છે તેટલાંજ અમો માનીએ ઢીણ. વાકી શ્વેતાંવર સિદ્ધાંતોથી જે વિરુદ્ધ પ્રરૂપણા છે એવી દિગંવર ગ્રંથોની વાતને અમો માનતા નથી કારણ કે ઉત્સૂત્ર વાત માનવી નહીં. આ ગ્રંથમાં સાધુના આચારોની ઉત્કૃષ્ટતા વતાવી છે. તેનું કારણ કે જે વસ્તુ વતાવવી તે ઉત્કૃષ્ટ વતાવવી. જો એમ ન વતાવવામાં આવે તો આચારોનું ઢીલાશપણું થઈ જાય. આ આશય વિના સાધુડના આચાર વિગેરેની ટીકા કરવાનો અંશ માત્ર પણ વીજો આશય નથી. સાધુવર્ગને અમો અમારા પુજ્ય ગુરુ તરીકે જોઈએ ઢીણ તેમનામાં શુદ્ધ દ્રવ્ય વ્યવહારનો વિશેષતઃ પ્રકાશ થાઉં એટલુંજ ઇચ્છીએ ઢીણ આ ગ્રંથના સમાપ્તિ પત્રમાં સિદ્ધનું સ્વરૂપ દેખામયું છે તે વાંચવાથી વાચકોને અતિશય લાઝ થશે.

પશ્ચાત્ પત્ર-૧૨૬ થી હાથિકત્તાવ તત્ત્વવિલાસ પદ્ય ગ્રંથ લખવામાં આવ્યો છે. તેમજ પત્ર ૧૬૩ થી શ્રદ્ધાપ્રકરણની ઢાલો લખવામાં આવી છે, તે શ્રદ્ધા પ્રાપ્ત થવાનો હેતુ છે.

પત્ર ૧૮૭ થી નવપદ્મીની પૂજા શરૂ થાય છે તે પછી વાચ-
કોને આનંદ આપશે. પત્ર ૨૦૪ થી અધ્યાત્મ ચોવીશી ઠપાવવામાં
આવી છે તે પછી અત્યંત ઉપયોગી ગ્રંથ છે. પત્ર ૨૨૮ થી ચૈત્યવંદન
અધિકાર છે. પત્ર ૨૩૬ થી સ્તવન અધિકાર છે. પત્ર ૨૬૮ થી
સજ્જાય અધિકાર છે પત્ર ૨૯૧ થી ગુરુજ્ઞાનનો રાસ શરૂ થાય છે.

આ પ્રમાણે ગદ્યમાં અને પદ્યમાં ગ્રંથો સિદ્ધાન્તાનું સાર
વતાવવામાં આવ્યા છે તેમાં વીતરાગ આજ્ઞા વિકૃદ્ધ જે કંઈ લખાયું
હોય તેનો મિચ્છામિષ્ટુક્રમં દર્શનું જે મુનિવરો વા શ્રાવક વિ-
દ્વાનો ગ્રંથ સંબંધે જૂલનો સુધારો જાણ સારી પૂર્વક વતાવશે
તો તેમનો ઉપકાર માનવામાં આવશે.

અધ્યાત્મ શૈલી અને દ્રવ્યાનુયોગની શૈલી પૂર્વક આ
ગ્રંથ લખાયો હોવાથી તત્તત્ સંબંધી શૈલીના અન્યાસિર્જને આ
ગ્રંથ ઉપયોગી થઈ પડશે એવી આજ્ઞા રાખવામાં આવે છે.

આ ગ્રંથ ઠપાવવા માટે ધન વ્યય સહાયમાં તેમજ આ
ગ્રંથ તપાસવામાં જેઝે મદદ કરી છે તેમનો ઉપકાર માનું બું.

જૈન શ્વેતાંવર મૂર્તિપૂજક સિદ્ધાંત શૈલીની માન્યતા (શ્રદ્ધા)
આ લેખકને છે તેથી પ્રસંગે કોઈ અન્ય ધર્મના સિદ્ધાંતો ઉપર
આક્ષેપ થયેલો ક્વચિત્ દેખાય તો અન્ય ધર્મીજે ન્યાય દૃષ્ટિ-
થી સત્ય તત્ત્વનો તોલ કરી સત્યતત્ત્વ ગ્રહણ કરવું એજ.

લેખક શ્રાવક-સૂરચંદ્રજાઈ સરુપચંદ.

મુ. વિજાપુર (વિદ્યાપુર)

ગુજરાત.

આ જ્ઞાન શીતલવિલાસ જાગ ૨ જો નામનું આ પુસ્તક ઠપાવતા પેહેલાં खरच માટે અગાઉથી પૈસા આપનાર જાણુ ગુણના જાણ ગુણના રાગી ધર્મસ્નેહી ગૃહસ્થોનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે.

૧૦૦) જાણ મૂળચંદજાણ સરૂપચંદના વીલના ટ્રસ્ટમાંથી ટ્રસ્ટી-હું આપ્યા.

૧૦૦) કાવીઠાના ઝવેરજાણ જગવાનદાસ તથા શા. રતનચંદ લાધાજી જણ વેના.

ઝવેરની મદદથી આ પુસ્તકની ૧૦૦૦ નકલ ઠપાવી છે. આ વીજા જાગની ચોપની તથા પ્રથમની ઠપાવેલ જાગ ૧ ની ચોપની નીચેના ઠેકાણેથી મળી શકશે.

૧ ત્રિજાપુર-શા. સુરચંદજાણ સ્વરૂપચંદ.

૨ અમદાવાદ-શા. હીરાચંદજાણ કકલજાણ છે. ફતાસાની પોલ જૈન કન્યાશાળા.

૩ કાવિઠા પ્રગણે પેટલાદ-શા. રતનચંદજાણ લાધાજી તથા ઝવેરજાણ જગવાનદાસ.

૪ પાલેજ-શા. શાહજાણ પીતાંવરદાસ તથા શા. અમરચંદ ક-ચરાજાણ પ્રગણે જરૂર વંદર

૫ સુરત-શા. તારાચંદ હીમચંદ. છે. ગોપીપુરા મધ્યે.

૬ પાદરા-વકીલ મોહનલાલ હીમચંદ વગોદરા તાવે પાદરા.

આ ગ્રંથમાં દૃષ્ટિદોષથી અથવા લખિત દોષથી અથવા ઠપનારની ઝુલથી ન સમજી શકાયતો શુદ્ધિપત્રક પ્રમાણે સુધારી તપાસીને વાંચશે.

જ્ઞાનની આશાંતના ન થાય અને ઘણા માણસો લાભ લઈ શકે એ હેતુથી આ પુસ્તકની કીમત માત્ર ૦-૬-૦ છ આના રાખી છે. અને એ રીતે જે રકમ ઝરવન થશે તે જ્ઞાન શ્રાતામાં વપરાશે. સાધુ સાધ્વીને તેમજ જૈન પુસ્તકાલયોને વિનામૂલ્યે આપવામાં આવશે.

અનુક્રમણિકા.

પ્રથમ ધર્મપ્રવર્તન સાર ગ્રંથની અનુક્રમણિકા.

ક્રમાંક	વિષય.	પાનું.
૧	ધર્મપ્રવર્તન સારના વે ભેદ કર્યા છે. એક મિથ્યાત્વ સહિત ધર્મપ્રવર્તન તથા વીજો સમ્યક્ત્વ સહિત ધર્મપ્રવર્તન	૧
૨	ધર્મપ્રવર્તન સારના વીજા વે ભેદ કર્યા છે એક વ્યવહાર ધર્મપ્રવર્તન અને વીજો નિશ્ચય ધર્મપ્રવર્તન	૬
૩	નયચક્રસાર ગ્રંથની અપેક્ષાએ વ્યવહાર નયના ભેદની વ્યાખ્યા કરી છે.	૬
૪	જીવના પાંચસેને ત્રેસઠ ભેદ ચાર ગતિના મળીને વર્ણવ્યા છે	૮
૫	અજીવના પાંચસેને સાઠ ભેદ ગવેખ્યા છે	૧૧
૬	ગુણઠાણાની અપેક્ષાએ જીવના ભેદની વિસ્તારીને વ્યાખ્યા કરી છે	૧૪
૭	પ્રથમ અશુદ્ધ વ્યવહારના ભેદની વ્યાખ્યા કરી છે	૧૬
૮	પછી શુદ્ધ વ્યવહારના ભેદ આદે ગવેખીને એ સૂત્ર પૂર્ણ કર્યું છે.	૨૬
૯	દ્રવ્યગુણ પર્યાયના રાસના અનુસારે વ્યવહારનયની વ્યાખ્યા કરી છે	૩૧
૧૦	આગમસાર ગ્રંથની અપેક્ષાએ વ્યવહાર નયના છ ભેદ ગવેખ્યા છે	૪૦
૧૧	કલ્પવ્યવહાર તથા જ્ઞાનવ્યવહાર એ વે ભેદ ગવેખીને વ્યવહારનો અધિકાર સંપૂર્ણ કર્યો છે	૪૭
૧૨	ભવાભિનંદી જીવનાં લક્ષણ વિસ્તારીને ગવેખ્યાં છે	૫૫
૧૩	આત્માનંદી જીવનાં લક્ષણ વિસ્તારીને ગવેખ્યાં છે	૭૦
૧૪	નિશ્ચય નયની મુખ્યતાએ ધર્મપ્રવર્તન વિસ્તારીને કહ્યો છે	૮૭
૧૫	સિદ્ધ ભગવાનની સ્તુતિ વિસ્તારે કરીને ગ્રંથની પૂર્ણતા કરી છે	૧૧૩

વીજા ક્ષાયક જ્ઞાવ તત્ત્વવિલાસ ગ્રંથની અનુક્રમણિકા.

૧૬	ક્ષાયક ભાવ તત્ત્વવિલાસગ્રંથની અઢાર ઢાઢોના દુહા દરેક ઢાઢના મથાઢે ઢાઢના ઉપર છાપવા છાપનારની મુલથી રહીગયેલા તેથી વધા પહેલાં નાંખ્યા છે. તે વાંચનાર માંડ્યોયે ઢાઢ ઢાઢ પ્રત્યે સમજી લેવા.	
૧૭	પેહેલી ઢાઢમાં ક્ષાયક સમક્ષિત વે ભેદે ગવેખ્યું છે	૧૨૬
૧૮	વીજી ઢાઢમાં ક્ષાયક ચારિત્રની સાધનતા પૂર્ણ કરી છે	૧૨૭
૧૯	ત્રીજી ઢાઢમાં કેવલજ્ઞાન કેવલદર્શનની વ્યાખ્યા કરી છે	૧૨૮
૨૦	ચોથી ઢાઢમાં દ્રવ્યાનુયોગનું સ્પાઢ્વાદ સ્વરૂપ આદિ ગવેખ્યું છે	૧૩૦

૨૧ પાંચમી ઢાલમાં ધર્માસ્તિકાય દ્રવ્યની વ્યાખ્યા કરી છે	૧૩૨
૨૨ છઠ્ઠી ઢાલમાં અધર્માસ્તિકાય આદિ ત્રણ દ્રવ્યની વ્યાખ્યા કરી છે.	૧૩૪
૨૩ સાતમી ઢાલમાં પુદ્ગલાસ્તિકાય દ્રવ્ય ગવેર્યો છે	૧૩૬
૨૪ આઠમી ઢાલમાં પુદ્ગલની આઠ વર્ગણાની એક એકથી અધિક મૂક્ષતા ગવેર્યી છે	૧૩૮
૨૫ નવમી ઢાલમાં પુદ્ગલના ગુણપર્યાય ગવેર્યા છે	૧૩૯
૨૬ દશમી ઢાલમાં આશ્રવના ચાર હેતુ મિથ્યાત્વાદિ ગવેર્યા છે	૧૪૦
૨૭ અગીઆરમી ઢાલમાં મિથ્યાત્વની દુષ્ટતા વિસ્તારીને કહી છે	૧૪૨
૨૮ ત્રારમી ઢાલમાં અવ્રતના ભેદ તેને ટાલવાનું સાધન દર્શાવ્યું છે	૧૪૪
૨૯ તેરમી ઢાલમાં કપાયની તથા નોકપાયની દ્રઘાંત સાથે ગવેષણા કરી છે	૧૪૫
૩૦ ચૌદમી ઢાલમાં જોગના મૂલ ત્રણ ભેદ અને ઉત્તર પંદર ભેદ દર્શાવ્યા છે	૧૪૬
૩૧ પંદરમી ઢાલમાં ચાર પ્રકારના વંધનો વિચાર ગવેર્યો છે	૧૪૮
૩૨ સોઝમી ઢાલમાં પુન્યના વેતાલીસ ભેદ સારી રીતે વર્ણવ્યા છે	૧૫૦
૩૩ સત્તરમી ઢાલમાં ચઢયાતી પાપકર્મની પ્રકૃતિઓના ૪૫ ભેદ વર્ણવ્યા છે	૧૫૫
૩૪ અઠારમી ઢાલમાં ચઢયાતિકર્મની અશુભ પ્રકૃતિઓના ૧૭ ભેદ વર્ણવ્યા છે	૧૫૮
આ ગ્રંથ અહીંથી અધુરો છે.	

૩૫ ત્રીજો ગ્રંથ શ્રદ્ધાપ્રકરણ તેમાં દેવતત્ત્વ તથા ગુરુતત્ત્વ અને ધર્મતત્ત્વ તે શ્રુતધર્મ તથા ચારિત્રધર્મ દેસવિરતી અને સરવવિરતી આદે વર્ણવ્યા છે.

૧૬૩

૩૬ નવ પદ્મની પૂજા	૧૮૭
૩૭ આરતિ મંગલ્લીવો	૨૦૩
૩૮ અધ્યાત્મ ચોવીસી	૨૦૪
૩૯ ચૈત્યવંદન અધિકાર	૨૨૮
૪૦ સ્તુતિ અધિકાર	૨૩૩
૪૧ સ્તવન અધિકાર	૨૩૬
૪૨ સજ્જાય અધિકાર	૨૬૮
૪૩ ગુરુમક્તિનો રાસ	૨૯૧

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

अथ श्री धर्मप्रवर्त्तन सार ग्रंथ.

॥ उहा ॥

धंदु गुरु चरणे सदा, गुरुमुख अमिय ऊरंत ॥
धर्मलाज दीए देशना, जुं जलधर वरसंत ॥ १ ॥
ते जीले चित पात्रमें, श्रोता मन थिर अंग ॥
ज्ञानामृत रस आतमा, पीवे निर्मल गंग ॥ २ ॥
धर्म वर्त्तना सार ए, जिहां निश्चय व्यवहार ॥
गुरुकृपाथी पामीए, स्याद्वाद निरधार ॥ ३ ॥

॥ अत्र जाषा लिख्यते ॥

हवे आ ग्रंथनुं नाम धर्म प्रवर्त्तन सारठे, तेना वे
जेदठे. मिथ्यात्व सहित धर्मप्रवर्त्तन तथा सम्यक्त्वसहित
धर्मप्रवर्त्तन, अहीं कोइ कहेशे के. धर्मप्रवर्त्तनमां मिथ्या-
त्वनो जेद शा माटे करवो परुथो.? तेनो ऊत्तर मिथ्यात्व
ठतां पण देशविरतिपणुं तथा सर्वविरतिपणुं जीव व्यव-
हारथी ग्रहेठे, वळी क्रियानो पात्र, ज्ञाननो खपी, ध्याना-

વલંબી હોયઢે, તે યોગદૃષ્ટિ સજ્જાયોથી જોઈ લેજો. પ્રથ-
મની ચાર સજ્જોયો મિથ્યાત્વસહિત પ્રવર્તનમાં ઢે, અને
પાંચમી થીરાદૃષ્ટિથી તે આઠમી પરા દૃષ્ટિ સુધી ચાર સ-
જ્જાયો સમકિત ધર્મપ્રવર્તનમાંઢે, વઢી મુક્તિના માર્ગમાંઢે
તે માટે અમારે જ્ઞેદ વેહેંચવો પડ્યો. પેહેલી દૃષ્ટિની સ-
જ્જાયે કહુંઢે કે,

દૃષ્ટિ થિરાદિક ચારમાં, મુગતિ પ્રયાણ ન જાજેરે ॥
રયણિ સયન જેમ શ્રમ હરે, સુરનર સુખ તેમ
ગજેરે ॥ વીઠ ॥૫॥

અર્થ:—દૃષ્ટિ કેઠ સમકિતની આઠ દૃષ્ટિ કહી ઢે,
તેમાં પ્રથમની ચાર દૃષ્ટિ, તેનાં નામ. મિત્રા, તારા, વઢા,
અને દિત્તા એ ચાર દૃષ્ટિ સમકિતરૂપ નથી, પરંતુ વ્યવહારે
કારણ ઢે તે કારણને વિષે કાર્યપણાનો ઉપચાર કરીને સ-
મકિતમાં ગણીઢે. હવે પાઠલની ચાર દૃષ્ટિનાં નામ, સ્થિ-
રા, કાન્તા, પ્રજ્ઞા, અને પરા એ ચાર દૃષ્ટિ સમકિત રૂપ ઢે
વઢી, ઇહાં બોધ ઇટલે જાણપણું તે પણ વસ્તુગતે વસ્તુપણું
સહહેઢે શ્રદ્ધા જ્ઞાન પૂર્વક. સ્થિરઢે, એ ચાર ચાર મઢીને
આઠ દૃષ્ટિ કહી, તેમાં સ્થિરાદિક ચારમાં કેહેતાં. સ્થિરા
પાંચમી અને આદિ શબ્દે ઢઢી, સાતમી, અને આઠમી, એ
પાઠલની ચાર દૃષ્ટિ વર્તતો એવો જે પ્રાણી, તે એક વ-
સતે વં ક્રિયાનો કર્તાઢે. એક ઉદયિક જાવની અને બીજી
કયોપશમ જાવની, તેમાં પ્રથમ ઉદયિક જાવની ઇટલે

ઉદયિક જ્ઞાવ તે પૂર્વકૃત કર્મવંધનો ઉદય, તે કહેઠે. ગતિ
 ચાર, કષાય ચાર, વેદ ત્રણ, લેશ્યા ઠ, મિથ્યાત્વ, અજ્ઞાન
 અસિદ્ધત્વ અને અવિરતિ એ ઉદયિક જ્ઞાવના એકવીસ
 જેદ કહ્યા. તે સમુદાયે પરિપૂર્ણ પેહેલે ગુણઠાણે લાધે. અને
 ઉપરનાં ગુણઠાણાં ઓઠા ઓઠા લાધે. ઉદયિક જ્ઞાવ અ-
 યોગી ચૌદમા ગુણઠાણા પર્યંત સર્વે ગુણઠાણે લાધે અને જે
 જે પ્રકૃતિનો ઉદય થાય તેમાં ચેતન વ્યાપકપણું કરે, સં-
 કલ્પ વિકલ્પ કરે તો સમયે સમયે સાત આઠ કર્મ ઠટ્ટા
 સાતમા ગુણઠાણા સુધી બાંધે, ઉપરાંત સાત બાંધે. દશમા
 ગુણઠાણે ઠ કર્મ બાંધે. વઠી જીવની શક્તિ મરોમી નાંખે.
 કંહુંઠે કે “શક્તિ મરોમે જીવની, ઉદય મહા બલવાન ”
 હવે એ ઉદયિક જ્ઞાવની ક્રિયામાં જાંગા કહે ઢે. જીવિને
 અનાદિ સાંત જાંગો લાગે, અને અજીવિને અનાદિ અનંત
 જાંગો લાગે. એ ઉદયિક જ્ઞાવની ક્રિયા કહી. હવે ક્યો-
 પશમજ્ઞાવની ક્રિયા કહેઠે, તે પાંચમી ચિરા દૃષ્ટિ પામ્યા
 ત્યાંથી અંતર્દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત ઢે અને ચિરાદૃષ્ટિની પ્રાપ્તિ યં-
 થિજેદ ક્યો ત્યાંથી થઈ. હવે તે ક્રિયા ક્યોપશમ જ્ઞાવની
 ક્યોપશમ પૂર્વક ચોથા ગુણઠાણાથી પ્રાપ્ત થઈ તેના
 જેદ કહે ઢે. સામાન્ય ઉપયોગ તે દર્શન ગુણનો, અને
 વિશેષોપયોગ તે જ્ઞાન ગુણનો, વઠી ક્યોપશમ જ્ઞાવનું
 સમકિત, તથા દેશવિરતિ અને સર્વ વિરતિ ચરિત્ર, વઠી
 ક્યોપશમ જ્ઞાવની દાનાદિ પાંચ લબ્ધિ એ ક્યોપશમ
 જ્ઞાવના જેદ ઢે, તેમાંથી લબ્ધિ ગુણને કિંચિત્ ગવેલે ઢે.

દાન ઇટલે જે સમયે સમકિતાદિ આત્મિક ગુણની પ્રગટતા આત્માથી થઈ તેજ સમયે તે દાનરૂપ ગુણ આત્માએ ગ્રહણ કર્યો એ દાન લલિધિ પેહેલી કહી. હવે વીજી લાજ્ઞ લલિધિ કહે છે. લાજ્ઞ ઇટલે જે સમકિતાદિ આત્મિક ગુણની પ્રગટતા આત્માથી થઈ કશું, તે લાજ્ઞ પૂર્વે ન હતો તે જ્યાં આત્મા પામ્યો એ વીજી લાજ્ઞ લલિધિ કહી. હવે વળી તેના પ્રથમ સમયેજ તે લલિધિ ગુણનો જોગ પણ આત્માજ કરે છે, વળી ઉપજોગ પણ વીજા સમયથી આરંભીને યાવત્ કેવલજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ જે સમયે થાય તેના આગલા સમય સુધી આત્મા કરે છે. એ ચાર લલિધિ કહી. હવે પાંચમી વીર્ય ગુણ લલિધિ કહે છે. તે ઉપર ચાર લલિધિ ગવેલી તેમાં સ્ફુર્ણા આપવાનું સામર્થ્ય સાદિ સાંત જાંગે અનુજવ રીતે અંતર્ગત સ્વરૂપ રમણ કરવું, વળી સ્વસ્વરૂપ ગ્રહણ કરવું તેમાં વ્યાપકપણું કરવું, તે શક્તિને વીર્ય ગુણ લલિધિ કહીએ, એ પાંચ લલિધિ ક્ષયોપશમ જાવની. તે ક્રિયા આત્મિક જાણવી. એ ક્રિયાનો કર્તા ઉપરના ગુણઠાણે ચઢે અને નીચેના ગુણઠાણને ઠોમે. યાવત્ મોહનીય કર્મના ક્ષયોપશમને દશમા ગુણઠાણે અંતે ઠેદી યથાશ્ચ્યાત ચારિત્ર ક્ષીણમોહ વારમા ગુણઠાણે પ્રગટ કરે, અને જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, અને અંતરાય એ ત્રણ કર્મના ક્ષયોપશમને વારમા ગુણઠાણના અંતે ઠેદી કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન અને ક્ષાયકજ્ઞાવની દાનાદિક પાંચ લલિધિ એમ સાત ગુણ પ્રગટ કરી ક્ષાયકજ્ઞાવની નવ લલિધિ ગુણની પૂર્ણતા પામે. તે માટે મૂળ ગાથા-

માંજ કહ્યું છે કે “મુગતિપ્રયાણ ન જાજેરે” એટલે પાંચમી થિરાદદિ પામ્યા ત્યાંથી ક્ષયોપશમ જાવની અંતર્વૃત્તિયે ક્રિયા કરતાં મુક્તિના પ્રયાણનો જંગ ન થાય, એટલે આત્મ સત્તાયે રહેલાં ઘાતિ કર્મદલ તેથી મુક્ત થવું, એટલે નિર્જ-
રવું. ફરીને કર્મ વાંધે નહીં. ત્યાં મુક્તિનું પ્રયાણ થયું. એમ કહીએ. “ચણિ સયન જેમ શ્રમહરે,” કે ૦ યથા દૃષ્ટાંતે જેમ કોઈ પુરુષને ઇચ્છિત નગરે જવું છે, પરંતુ વલ્લવીર્ય શ-
ક્તિની સ્ફુરતા ન થઈ, અને થાકી ગયો, તો ઇચ્છિત નગરે પહોંચી ન શકે, ત્યારે રસ્તામાં રાત રહેવું પડે, વિસામા કરવા પડે અને ત્યાં શયન કરે, એટલે થાક ઉતરી જાય, અને પ્રજ્ઞાત સમયે પાઠી પ્રયાણ કરવાની શક્તિ આવે એટલે સુખે સુખે પ્રયાણ થઈ શકે, તેમ જ્યાં ઇચ્છિત નગર તે મુક્તિપુરીએ જવું છે, પરંતુ વીર્ય શક્તિ સ્ફુરતાના અજાણે શ્રેણી ન માંની શકે, તો પહોંચી ન શકે. ત્યારે વચમાં વિ-
સામા રૂપ દેવતાના અને મનુષ્યના અપ્રતિપાતિ ક્ષયોપશમ સમકિતની અપેક્ષાએ ઉત્કૃષ્ટા સાત આઠ જનવ કરવા પડે. વળી ક્ષાયક સમકિતની અપેક્ષાએ ત્રણ ચાર જનવ કરવા પડે અને સમકિતીને વે ગતિનોજ સુખમય સંસાર છે. માટે “સુરનર સુખ તેમ ઠાજેર” કહ્યું. અને દુઃખમય નરક તિર્યંચની વે ગતિથી મુક્ત થયા. એટલે ભુટયા. તેમાં બેઢલા જનવે તો મુક્તિ નગરે પહોંચવાની સ્ફુર્ણ શક્તિ મનુષ્યના જનવે જરૂર પામે અને સિદ્ધિ વરે. એ પાંચમી ગાંધાનો અર્થ કહ્યો.

વળી ધર્મ પ્રવર્તનના વીજા વે જ્ઞેદ છે; વ્યવહાર ધર્મ પ્રવર્તન અને નિશ્ચય ધર્મ પ્રવર્તન તેમાં પ્રથમ વ્યવહાર ધર્મ પ્રવર્તનની ઝલ્લખાણ કરાવે છે. ઇટલે વ્યવહારનંયના જ્ઞેદની વહેંચણ કરીશું તેમાં કેટલાએક જ્ઞેદ મિથ્યાત્વ પક્ષી છે અને કેટલાએક જ્ઞેદ સમકિત પક્ષી છે. તે સર્વેની ઝલ્લખાણ થશે. કહ્યું છે. નય ચક્રસાર ગ્રંથે:

સંગ્રહ ગૃહીત વસ્તુ જ્ઞેદાંતરેણ વિજ્ઞજનં વ્યવહરણં પ્રવર્તનં વા વ્યવહારઃ સદ્વિવિધઃ શુદ્ધો શુદ્ધશ્ચ શુદ્ધોદ્વિવિધઃ વસ્તુગત વ્યવહારઃ ધર્માસ્તિકાયાદિ દ્રવ્યાણાં સ્વસ્વચલન સહકારાદિ જીવસ્ય લોકાલોકાદિ જ્ઞાનાદિરૂપઃ સ્વસંપૂર્ણ પરમાત્મજ્ઞાવસાધનરૂપો ગુણસાધકાવસ્થારૂપઃ ગુણ શ્રેણ્યા રોહાદિ સાધન શુદ્ધ વ્યવહારઃ અશુદ્ધોપિ દ્વિવિધઃ સદ્જ્ઞતા સદ્જ્ઞૂત જ્ઞેદાત્ સદ્જ્ઞૂત વ્યવહારો જ્ઞાનાદિગુણઃ પરસ્પરં જિન્નઃ અસદ્જ્ઞૂત વ્યવહારઃ કષાયાત્માદિ મનુષ્યોહં દેવોહં સોપિદ્વિવિધઃ સંશ્લેષિતા શુદ્ધવ્યવહારઃ શરીર મમ અહંશરીરી અસંશ્લેષિતા સદ્જ્ઞૂત વ્યવહારઃ પુત્ર કલત્રાદિ તૌચ ઉપચરિતા નુપચરિત વ્યવહાર જ્ઞેદાત્ દ્વિવિધૌ તથાચ વિશેષાવશ્યકે વ્યવહરણં વ્યવહારઃ એ સતેણ વ્યવહાર એવ સામાન્નં વ્યવહાર પરોવ્વજઞ વિસેસઞ તેણવ્યવહારઃ વ્યવહરણં વ્યવહારઃ વ્યવહરતિસદ્વિતિવાવ્યવહારઃ વિશેષતો વ્યવહીયતે નિરાક્રિયતે સામાન્યં તેનેતિવ્યવહારઃ લોકવ્યવહાર પરોવા વિશેષતો યસ્માત્તેન વ્યવહારઃ ન વ્યવહારા સ્વસ્વધર્મ પ્રવર્તિ તેનેક્રતે સામાન્યમિતિ સ્વગુણ પ્રવૃત્તિરૂપ વ્યવહાર

સૈવ વસ્તુત્વં તમંતરેણ તદ્જાવાત્ સદ્વિવિધઃ વિજ્ઞજન. ૧
પ્રવૃત્તિ ૨ જ્ઞેદાત્ પ્રવૃત્તિ વ્યવહાર સ્ત્રિવિધઃ વસ્તુ પ્રવૃત્તિઃ. ૧
સાધન પ્રવૃત્તિઃ ૨ લૌકિક પ્રવૃત્તિશ્ચ ૩ સાધન પ્રવૃત્તિ સ્ત્રેધા
લોકોત્તર ૧ લોકિકા ૨ કુપ્રા વચનિક ૩ જ્ઞેદાત્ શ્ચિતિ વ્ય-
વહારનયશ્રી વિશેષાવશ્યકે ॥

અર્થઃ—સંગ્રહ ગ્રહિત વસ્તુ કે ૦ સંગ્રહનયે ગ્રહિત જે
વસ્તુ જ્ઞેદાંતરેણ કે ૦ તેને જ્ઞેદ જ્ઞેદાંતરે, વિજ્ઞજનં કે ૦ વ્હે-
ચવું તેને વ્યવહાર કહીએ. એટલે સંગ્રહનયે જે તે સામાન્ય
વિશેષ સર્વેને સામાન્યપણે ગ્રહેજે એટલે પિરુપણે ગ્રહે પણ
વ્યક્તવ્યપણે ન ગ્રહે. જેમ દ્રવ્ય એવું સામાન્ય નામ કહ્યું,
તેમાં સર્વે દ્રવ્યનું ગ્રહણ થયું, તે સંગ્રહ નય. તેને જ્ઞેદાંતરે
વ્હેંચે તે વ્યવહાર નય. એટલે દ્રવ્યના જે જ્ઞેદ. જીવદ્રવ્ય
અને અજીવદ્રવ્ય. અજીવના જે જ્ઞેદ, રૂપી અને અરૂપી. રૂપી
તે પુદ્ગલ તેના જે જ્ઞેદ. પરમાણુ અને સ્વંધ. સ્વંધના જે જ્ઞેદ.
જીવ સહિત અને જીવ રહિત. તેમાં જીવ સહિતના જે
જ્ઞેદ, સૂક્ષ્મ અને વાદર. હાં વર્ગણાનો વિચાર જે. ત્યાં
વાદરવર્ગણાના ચાર જ્ઞેદ ઉદારીક (૧), વૈક્રિય (૨), આ-
હારક (૩), અને તેજસ (૪), હવે સૂક્ષ્મ વર્ગણાના ચાર
જ્ઞેદ કહે જે. જ્ઞાણ (૧), શ્વાસોશ્વાસ (૨), મન (૩), અને
કાર્મણ (૪), તે કાર્મણના આઠ જ્ઞેદ, જ્ઞાનાવરણીય (૧),
દર્શનાવરણીય (૨), વેદનીય (૩), મોહનીય (૪) આયુષ
(૫), નામ (૬), ગોત્ર (૭), અને અંતરાય (૮), એ આઠને
કર્મવર્ગણા કહીએ તેના ઉત્તરજ્ઞેદ એકસોને અઢાવન જે, તે

કર્મપ્રથયથી જોડ લેજો. હવે પર્યાયના વે જોદ એક કર્મ-
જાવી અને વીજો સ્વજાવી.

હવે જીવના પાંચસે ત્રેસઠ જોદ કહે છે. તેના મૂળ
ચાર જોદ. મનુષ્યગતિ (૧), તિર્યંચગતિ (૨), નરકગતિ (૩),
અને દેવગતિ (૪), એ ચારના પ્રત્યેક જોદનો વિચાર. તેમાં
પ્રથમ મનુષ્યના જોદ વર્ણવે છે. તેના ત્રણ જોદ. કર્મજૂમિ
(૧), અકર્મજૂમિ (૨), અને અંતરદ્વીપ (૩), તેમાં કર્મજૂ-
મિના પંદર જોદ છે, પાંચ જરત (૫), પાંચ ઐરવત (૫),
અને પાંચ મહાવિદેહ (૫) એ રીતે પંદર જોદ થાય. વળી
અકર્મજૂમિના ત્રીસ જોદ છે. પાંચ હેમવંત (૫), પાંચ ઐર-
વત, (૫), પાંચ રમ્યક (૫), પાંચ દેવકુરુ (૫), પાંચ
હરિવર્ષ (૫), પાંચ ઉત્તરકુરુ (૫), એ રીતે ત્રીસ જોદ અકર્મ
જૂમિના કહ્યા. હવે અંતરદ્વીપના ઠપ્પન જોદ કહે છે આ
જંબુદ્વીપને વિષે લઘુ હિમવંત અને શિખરિ એ વે પર્વત
આવંલા છે. તેમાંથી વે પૂર્વે અને વે પશ્ચિમે એમ લવણ સમુ-
દ્રમાં અંતરાલે એક એક પર્વતની ચાર ચાર ઢાઢાઓ નીક-
ળેલી છે, તે વે પર્વતની મલીને આઠ ઢાઢાઓ થઈ તે દરેક
ઢાઢા ઉપર સાત સાત ક્ષેત્ર છે એ રીતે આઠ ઢાઢાઓના
મલીને ઠપ્પન અંતરદ્વીપ છે. એ સઘઢાં જોગાં કરતાં એકસોને
એક મનુષ્ય ક્ષેત્ર થયાં તેના વે જોદ એક સમુર્જિમ અને
વીજા ગર્જન તેમાં ગર્જનના વે જોદ એક પર્યાસા અને વીજા
અપર્યાસા. અને સમુર્જિમતો પર્યાસિ પૂરી કરે નહોં, અપ-
ર્યાસા અવસ્થાયેજ મરે માટે તેનો એકજ જોદ ઇટલે એક

સો ને એક ગર્જન પર્યાપ્તા, એકસોને એક ગર્જન અપર્યાપ્તા અને એકસોને એક સમૂર્ણમ અપર્યાપ્તા. એ રીતે મનુષ્ય ગતિના ત્રણસેને ત્રણ જોડ થયા. હવે તિર્યંચ ગતિના જોડ કહે છે. તેના પાંચ જોડ (૧) એકેંદ્રિ, (૨) બેંદ્રિ, (૩) તેંદ્રિ, (૪) ચૌરેંદ્રિ, (૫) પંચેંદ્રિ. તેમાં એકેંદ્રિના પાંચ જોડ. (૧) પૃથ્વીકાય, (૨) અપકાય, (૩) તેજકાય, (૪) વાતકાય, અને (૫) વનસ્પતિ કાય. તેમાં પ્રથમના ચાર જોડ છે, તેના પ્રત્યેકે બે બે જોડ, એક સૂક્ષ્મ અને બીજો વાદર એ બેના ગણતાં આઠ જોડ થયા. હવે વનસ્પતિકાયના બે જોડ, પ્રત્યેક અને સાધારણ, તેમાં સાધારણના બે જોડ. સૂક્ષ્મ સાધારણ અને વાદર સાધારણ, સૂક્ષ્મ સાધારણ તે સૂક્ષ્મ નિગોદ અને વાદર સાધારણ તે કંદમૂળાદિ વાદર નિગોદ. એ બે સાધારણ વનસ્પતિકાયના જોડ અને એક પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયનો જોડ મળી ત્રણ જોડ વનસ્પતિકાયના થયા. તે જોડ કરતાં અગિઆર જોડ થયા. તેના પ્રત્યેકે બે બે જોડ, પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા એટલે એકેંદ્રિના વાવીસ જોડ થયા. હવે બેંદ્રિ, તેંદ્રિ અને ચૌરેંદ્રિ એ ત્રણને વિકલેંદ્રિ કહીએ તેના પ્રત્યેકે બે બે જોડ. એક પર્યાપ્તા અને બીજો અપર્યાપ્તા, એમ ઠ જોડ વિકલેંદ્રિના થયા તે મેળવતાં અઠાવીસ જોડ થયા.

હવે તિર્યંચ પંચેંદ્રિના જોડ કહે છે. તેના બે જોડ સન્નિ તથા અસન્નિ. સન્નિ તે ગર્જન તેને મન સંજ્ઞા છે. અસન્નિ તે મન સંજ્ઞા રહિત છે. વળી તે માટી પાણીના સંયોગે

ઉપજે છે, તે વેના પ્રત્યેકે પાંચ પાંચ જ્ઞેદ કહે છે. ચલચર, જલચર, સ્થલચર, જરપરિ અને જુજપરિ એ પાંચ દુ દશ જ્ઞેદ થયા, તેના પ્રત્યેકે વે વે જ્ઞેદ, પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા ગણતાં તિર્યંચ પંચેદિના વીશ જ્ઞેદ થયા. તેમાં ચૌરેદિ સુધીના અઠાવીશ જ્ઞેદ મેલવીએ ત્યારે તિર્યંચની જાતિના અમતાલીસ જ્ઞેદ થાય તે કહ્યા.

હવે નારકીના સાત જ્ઞેદ કહે છે. [૧] ધમા, [૨] વંશા, [૩] સેલા, [૪] અંજણ, [૫] રિઠ્ઠા, [૬] મધા, [૭] માધવતી એ સાત જ્ઞેદના પ્રત્યેકે વે વે જ્ઞેદ એક પર્યાપ્તા અને વીજા અપર્યાપ્તા. એમ ચૌદ જ્ઞેદ નારકીના થયા.

હવે દેવગતિના જ્ઞેદ કહે છે. જુવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષિ અને વૈમાનિક, તેમાં જુવનપતિના પચીસ જ્ઞેદ છે, દશ નિકાયના દશ અને પરમાધામી પંદર મઠી પચીશ જ્ઞેદ થયા. હવે વ્યંતર નિકાયના જ્ઞેદ કહે છે. તેમાં વ્યંતર તથા વાણ વ્યંતરનાં સોલ જ્ઞેદ અને તિર્યંગ જૂંજકના દશ જ્ઞેદ મઠીને ઠવીસ જ્ઞેદ થયા. હવે જ્યોતિષીના જ્ઞેદ કહે છે. તેના મૂળ વે જ્ઞેદ એક સ્થિર અને વીજા અધિર એ વેના પ્રત્યેકે પાંચ પાંચ જ્ઞેદ છે, ચંદ્ર, સૂર્ય, ગ્રહ, નક્ષત્ર, અને તારા, એ પાંચ દુ દશ જ્યોતિષીના થયા. હવે વૈમાનિકના જ્ઞેદ કહે છે. તેમાં કિલ્લિષિયાના ત્રણ જ્ઞેદ. લોકાંતિકના નવ જ્ઞેદ, અને વાર દેવલોકના વાર જ્ઞેદ, એ ચોવીસ જ્ઞેદ કલ્પવાસી દેવના કહ્યા. હવે અકલ્પવાસી દેવના જ્ઞેદ કહે છે. નવગ્રૈવેયકના નવ જ્ઞેદ અને અનુત્તર વિમાનના પાંચ

જેદ મંઠી ચૌદ જેદ થયા તેમાં કલ્પવાસી દેવના ચોવીસ જેદ મેલવતાં અરુત્રીસ જેદ વૈમાતિકના થયા. એ ચાર નિકાયના જેગા કરીએ ત્યારે દેવગતિના નવાણું જેદ થાય તેના પ્રત્યેકે બે બે જેદ એક પર્યાપ્તા અને બીજા અપર્યાપ્તા ગણતાં દેવગતિના એકસોને અઠ્ઠાણું જેદ થાય, તે કહ્યા. એ ચારે ગતિના મઠીને સંસારી જીવના પાંચસેને ત્રેસઠ ૫૬૩ જેદ વર્ણવી દેખાડ્યા.

હવે અજીવના પાંચસેને સાઠ જેદ કહે છે. તેના મૂળ પાંચ જેદ છે. (૧) ધર્માસ્તિકાય, (૨) અધર્માસ્તિકાય, (૩) આકાશાસ્તિકાય, (૪) કાલ (૫) અને પૂદ્ગલાસ્તિકાય. તેમાં ધર્માસ્તિકાયના આઠ જેદ. (૧) સ્થાન, (૨) દેશ, (૩) પ્રદેશ, (૪) દ્રવ્યથી, (૫) ક્ષેત્રથી, (૬) કાલથી, (૭) જ્ઞાવથી, અને (૮) ગુણથી એ આઠ જેદ ધર્માસ્તિકાયના કહ્યા. તેજ રીતે અધર્માસ્તિકાયના આઠ જેદ અને આકાશાસ્તિકાયના આઠ જેદ એ ત્રણ દ્રવ્યના મઠીને ચોવીસ જેદ થાય. હવે કાલના ઠ જેદ કહે છે વર્તમાન સમય (૧), દ્રવ્યથી (૨), ક્ષેત્રથી (૩), કાલથી (૪), જ્ઞાવથી (૫), અને ગુણથી (૬), એ કાલ દ્રવ્યના ઠ જેદ કહ્યા. તે સર્વ જેગા કરીએ ત્યારે અરૂપી અજીવના ત્રીસ જેદ, ચાર દ્રવ્યના મઠીને થાય તે કહ્યા.

હવે પુદ્ગલાસ્તિકાયના જેદ કહે છે. વર્ણના (૫) જેદ. (૧) રાતો, (૨) ધોળો, (૩) લીલો, (૪) પીળો, અને (૫) શ્યામ. હવે રસના પાંચ જેદ. (૧) કરુવો, (૨) કષાયલો

(૩) છાટો (૪) તીલો, અને (૫) મધુરો. હવે ગંધના વે જોદ
 (૧) સુરજી, (૨) અને ડુરજી. હવે ફરસના આઠ જોદ કહે
 ઠે. (૧) શીત, (૨) જળ, (૩) રુદ્ધ, (૪) સ્નિગ્ધ, (૫) જારે,
 (૬) હલ્લો, (૭) સુકોમલ, અને (૮) વરસટ. હવે સંસ્થા-
 નના પાંચ જોદ કહે ઠે. (૧) લાંબુ, (૨) ગોઠ, (૩) ત્રિકોણ
 (૪) ચોખુણ, (૫) બઢીયાકારે એ સંસ્થાનના જોદ કહ્યા. એ
 રીતે વર્ણ, રસ, ગંધ, સ્પર્શ અને સંસ્થાનના સર્વ મઠી પચીસ
 જોદ થયા. હવે જોદ ગણવાની સમજ દેવાને ઠે. એટલે રાતા
 વર્ણની જે વસ્તુ ઠે. તેમાં રસ પાંચ, ગંધ વે, ફરસ આઠ,
 અને સંસ્થાન પાંચ એમ વીસ જોદ એક વર્ણમાં લાધે, તેમજ
 પાંચ વર્ણમાં ગણીએ એટલે વર્ણના સો જોદ થાય. હવે રસના
 જોદ કહે ઠે. તેમાં કટુક રસની જે વસ્તુ ઠે તેમાં વર્ણ પાંચ,
 ગંધ વે, ફરસ આઠ, અને સંસ્થાન પાંચ. એ વીસ જોદ એક
 રસમાં લાધે, તેમ પાંચે રસમાં ગણીએ ત્યારે રસના સો જોદ
 થાય. હવે સંસ્થાનના જોદ કહે ઠે. એટલે જે લાંબા સંસ્થા-
 નની વસ્તુ ઠે. તેમાં વર્ણ પાંચ, ગંધ વે, રસ પાંચ અને ફરસ
 આઠ એ વીસ જોદ એક સંસ્થાનમાં લાધે. તેમ સર્વ સંસ્થા-
 નમાં ગણીએ એટલે પાંચ સંસ્થાનના મઠીને સો જોદ થાય
 હવે ગંધના જોદ કહે ઠે. એટલે જે સુરજી ગંધની વસ્તુ ઠે
 તેમાં વર્ણ પાંચ, રસ પાંચ, ફરસ આઠ, અને સંસ્થાન પાંચ
 એમ ત્રેવીસ જોદ એક ગંધમાં લાધે, તેમજ વે ગંધના ગણીએ
 ત્યારે ત્રેવીસ જોદ બેતાઢીસ જોદ થાય. હવે ફરસના જોદ કહે
 ઠે. એટલે શીત-ફરસની જે વસ્તુ ઠે તેમાં વર્ણ પાંચ, રસ

પાંચ, ગંધ બે, અને સંસ્થાન પાંચ, વઢી ઉપર રીત સ્પર્શની વિવદ્ધા કરી છે, તેનો પ્રતિપદ્ધી ઉણ સ્પર્શ ન હોય વા-
કીના ઠ સ્પર્શ લાધે તે સર્વે જોગા કરતાં ત્રેવીસ જેદ એક સ્પર્શમાં થાય તેમજ આઠે સ્પર્શના ગણીએ ત્યારે એકસોને ચોરાશી જેદ આઠ ફરસના મઢીને થાય.

ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે પાંચ વર્ણના સો, પાંચ રસના સો, પાંચ સંસ્થાનના સો, બે ગંધના બેતાલીસ અને આઠ ફરસના એકસો ચોરાસી મઢી કુલ પાંચસે ત્રીસ જેદ પુ-
દ્ગલાસ્તિકાયના થાય તે કહ્યા. તેમાં અજીવ અરૂપી ચાર દ્રવ્યના ત્રીસ જેદ જોગા કરીએ ત્યારે અજીવના પાંચસેને સાઠ જેદ થાય તે કહ્યા.

હવે જીવના જેદની ઠહેંચણ કહે છે. જીવના બે જેદ સિદ્ધ (૧), અને સંસારી (૨). સિદ્ધ તે કર્મ આવરણ દોષ રહિત. કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શનાદિ ગુણ પ્રગટરૂપ અસ્થાન, અમર, અવ્યાવાધાનંદ મય, લોકને અંતે વિરાજમાન સ્વ-
રૂપ જોગી તે સિદ્ધ જીવ કહીએ. તે સિદ્ધતા સર્વ જીવનો મૂલ ધર્મ છે પણ જોણે પોતાનું વીર્ય ફોરવ્યું તે સિદ્ધ જગ-
વાન થયા, નહીં ફોરવ્યું તે સંસારમાં પ્રવર્તે છે. હવે સિદ્ધના જેદ કહે છે. પ્રથમ સમયના, અપર સમયના વઢી અનંતર સિદ્ધ, પરંપરસિદ્ધ, આદિસિદ્ધ, અનાદિસિદ્ધ, અનેકસિદ્ધ, લઘુ અવગાહના સિદ્ધ, ગુરુ અવગાહના સિદ્ધ અને મ-
ધ્યસ્થ અવગાહના સિદ્ધ, શ્વેતસિદ્ધ જગવાનના જેદ જાણવા.

હવે સંસારી જીવના જ્ઞેદ ગુણગણાની અપેક્ષાએ કહે
 છે. તેના વે જ્ઞેદ. અયોગી અને સયોગી અયોગી તે સૈલેશિ
 જ્ઞાવે થયા વળી, મનાદિ ત્રણે યોગનો રોધ થયો તે ચૌદમા
 ગુણગણાના, વાકીના સયોગી, તેના વે જ્ઞેદ. સયોગી કેવળી
 અને સયોગી ઘડ્ઘસ્થ. સયોગી કેવળી તે તેરમા ગુણગણાના,
 તેમણે ચાર ઘાતિ કર્મનો ક્ષય કર્યો છે, વળી અનંત ચતુ-
 ષ્ઠ્ય પ્રગટ કરી છે, તેમને અરિહંત જગવંત કહીએ. વાકીના
 સયોગી ઘડ્ઘસ્થ. તેના વે જ્ઞેદ. અમોહી અને સમોહી. અ-
 મોહી તે મોહનીય કર્મનો ક્ષય કર્યો છે જેમણે વળી,
 ક્ષાયક જ્ઞાવનું યથાખ્યાત ચારિત્ર પામ્યા છે. વીતરાગ જ્ઞાવે
 થયા તે અમોહી વારમા ગુણગણાના, વાકીના સમોહી.
 તેના વે જ્ઞેદ ઉપશાંત મોહી અને ઉદીત મોહી. ઉપશાંત
 મોહી તે મોહનીય કર્મની સર્વ પ્રકૃતિયો ઉપશમાવી છે
 જેણે વળી ઉપશમ જ્ઞાવનું યથાખ્યાત ચારિત્ર પામ્યા છે.
 તે ઉપશાંત મોહી અગિઆરમા ગુણગણાના વાકીના ઉદીત
 મોહી તેના વે જ્ઞેદ. સૂદ્ધ મોહી અને વાદર મોહી. સૂદ્ધ
 મોહી તે લોજ્ઞાઅણું ઉદયમાં છે જેને, વળી સૂદ્ધ સંપરાય
 ચોથા ચારિત્ર વંત તે દશમા ગુણગણાના, વાકીના વાદર
 મોહી તેના વે જ્ઞેદ. અવેદી અને સવેદી. અવેદી તે વેદ
 વિકાર ક્ષય પામ્યો છે જેનો તે નવમા ગુણગણાના વાકીના
 સવેદી. તેના વે જ્ઞેદ શ્રેણીવંત અને શ્રેણી રહિત. શ્રેણીવંત તે
 આઠમા ગુણગણાના શુક્લ ધ્યાન ધ્યાતા, વાકીના શ્રેણીરહિત,
 તેના વે જ્ઞેદ. અપ્રમત્ત અને પ્રમત્ત. અપ્રમત્ત તે આત્મોપયો-

गी सातमा गुणगणाना. बाकीना प्रमत्त, तेना बे जेद विरति अने अविरति, तेमां विरतिना बे जेद. सर्व विरति अने देश विरति ते सर्व थकी संसार त्याग कर्यो ठे जेणे ते ठढा गुणगणे साधु, अने देशविरति तं पांचमा गुणगणे श्रावक, बाकीना अविरति तेना बे जेद. समकिति अने मिथ्यात्वी, समकिति ते चोथा गुणगणाना बाकीना मिथ्यात्वी, तेना बे जेद. ग्रंथिजेदी अने ग्रंथि अजेदि. ग्रंथि जेदी ते समकित पामी पाठा पक्या, मिथ्यात्वं गया तेमणे ग्रंथि जेद करेखो ठे. हवे फरीथी क्ररवो न पने, चरुते जावे समकित गुणगणे आवे ते ग्रंथि जेदी, बाकीना अजेदी तेना बे जेद. ज्ञव्य अने अज्ञव्य ज्ञव्य ते काळ लब्धि पामी यथाप्रवृत्ति आदि त्रण करण करी कर्म स्थिति घटानी अपूर्व करणे अपूर्व वीर्य फोरवी ग्रंथि जेद करी समकित पामे वळी वीर्यनी, ज्ञाननी, उपयोगनी ध्याननी अधिकता पामे. तो कर्मनो नाश करी कर्म रहित थइ सिद्धि वरे योग्यतावाळो ठे माटे. वळी केटलाएक ज्ञव्य तो कारण सामग्रीनां अज्ञावे समकित पामे नहीं पण ज्ञव्य जीवमां योग्यता धर्मनी ठंती ठे ते माटे ज्ञव्य कह्नीए. ते जीवो अज्ञव्यथी अनंत गणा अधिक ठे अने जे अज्ञव्य जीव ठे तेनी सत्ता तो ज्ञव्य जीव सरखी ठे. गुण, पर्याय लक्षण सर्वे बराबर ठे पण मिथ्यात्व गुणगणानी त्रण काळमां समकित गुणगणे ए आववानो नथी अने मिथ्यात्व तजवानो नथी तेनुं कारण के ज्ञव्य स्वज्ञाव एनामां नथी ते

કારણ સામગ્રી પામે તો પણ પલટાય નહીં વળી શ્રુત અ-
જ્યાસ કરે અને પંચ મહાવ્રત આદરે છે, પણ આત્મ ધર્મની
યથાર્થ શ્રદ્ધાના અજ્ઞાતે સમક્તિ પામે નહીં. અને મિથ્યાત્વ
ભોમે નહીં માટે અજ્ઞવ્ય જીવો છે તે સિદ્ધિ પદ પામવાને
અયોગ્ય છે તે અજ્ઞવ્ય જીવોની સંખ્યાં ચોથે અનંતે છે એ
જેદ ઠહેંચ્યા તેને ઠહેંચણ રૂપ વ્યવહાર નય કહીએ.

હવે વીજો જેદ “પ્રવર્તનં વા વ્યવહાર” કે० પ્રવર્તન વ્ય-
વહાર સદ્વિવિધ કે० તેના વે જેદ શુદ્ધોશુદ્ધશ્ચ કે० શુદ્ધ
વ્યવહાર અને અશુદ્ધ વ્યવહાર એ વે જેદ કહ્યા. તેમાં
પ્રથમ પ્રથમ શુદ્ધ વ્યવહારના જેદ કહ્યા છે, પઠી અશુ-
દ્ધ વ્યવહારના જેદ કહ્યા છે પણ ઇહાંતો અમે પહેલાં અ-
શુદ્ધ વ્યવહારના જેદની વિવક્ષા કરી પઠી શુદ્ધ વ્યવહાર-
ના જેદ કહીશું. અશુદ્ધ વ્યવહાર તે અશુદ્ધ પ્રવર્તન તે
કહે છે. અશુદ્ધોપિ દ્વિવિધ કે० તેના વે જેદ. સદ્જૂતા
સદ્જૂતજેદાત્ કે० સદ્જૂત વ્યવહાર અને અસદ્જૂત વ્ય-
વહાર. તેમાં સદ્જૂત વ્યવહાર તે, “ જ્ઞાનાદિ ગુણ પરસ્પરં
જિન્ન ” કે० જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય અને ઉપયોગ
આદિ અનંતા ગુણ આત્મામાં અજેદ જાવે રહ્યા છે તે ગુણને
આત્માથી નિર્પેક્ષ પણે જિન્ન ગવેલે તેને અશુદ્ધ સદ્જૂત
વ્યવહાર કહ્યો, હવે વીજો જેદ અસદ્જૂત વ્યવહાર તે,
“ કષાયાત્માદિ મનુષ્યોદેવોહં ” કે० હું ક્રોધી હું માની
હું કપટી, હું લોભી, અને હું વિષયી ઇત્યાદિ. વળી હું
મનુષ્ય હું દેવતા ઇત્યાદિ કહેવું, માનવું એટલે જે ગતિમાં

ગયો તે ગતિરૂપ પોતે થયો વળી તે ગતિ હેતુપણે પરિણમ-
તાં ગ્રહાં તે ગતિ વિપાકી જે કર્મ તે ઉદયરૂપ પરજ્ઞાવ છે,
વળી પચીસે કષાયનારૂપે પોતે થાય છે. તે પણ ઉદયિક
જ્ઞાવ છે. તેને પરજ્ઞાવ કહીએ. તે પરજ્ઞાવને અને જીવને
યથાર્થ જ્ઞાન વિના જ્ઞેદ જ્ઞાન શુન્ય એક કરી માને છે.
તેને અશુદ્ધ અસદ્જૂત વ્યવહાર કહીએ. “સો પિદ્ધિવિધઃ”
કે० તેના પણ બે જ્ઞેદ. તેમાં પેહેલો જ્ઞેદ તે “સંશ્લેષિત”
ઘટલે શરીરં મમ અહં શરીરી કે० શરીર તે જીવ અને જીવ
તે શરીર એમ શરીરનો અને જીવનો એકપણો માને તે સંશ્લે-
ષિત વ્યવહાર કહીએ. દૃષ્ટાંતઃ—જેમ નાકના મેલમાં માછી
લપટાય છે વંધાય છે, તે માછી નાકના મેલથી પ્રાયે જૂદી
ન થાય તે દૃષ્ટાંતે એ વ્યવહારી જીવ કાયાથી જૂદો હું એમ
ન સમજે એ પેહેલો જ્ઞેદ કહ્યો. હવે બીજો જ્ઞેદ અસંશ્લે-
ષિત તે પુત્ર કલત્રાદિ કે० પુત્ર પુત્રી, વળી કલત્ર તે સ્ત્રી
અને આદિ શબ્દથી ધનદોલત ઘરવાર, મેહેલાત, રાજઋદ્ધિ,
સ્વજન, કુટુંબ એ સર્વેને મારું કહેવું પોતાનું માનવું તેને અ-
સંશ્લેષિત વ્યવહાર કહીએ. ઘટલે શરીરને પોતાનું કહ્યું તે
આયુષ્યના અંત સુધી ઢોમયું હુટે નહીં માટે સંશ્લેષિત કહ્યું
અને પુત્ર કલત્ર આદિ ધનદોલત સર્વેને પોતાનું કહ્યું, પણ
પોતાથી જૂદું છે. અઢયું છે માટે અસંશ્લેષિત કહ્યું. હવે એનું
રહસ્ય બતાવે છે. જે એ અશુદ્ધ વ્યવહારના જ્ઞેદ જ્ઞેદાંતર
કર્યાં તેમાં સદ્જૂત વ્યવહારે “જ્ઞાનાદિ ગુણ પરસ્પરં જિન્ન”
કૃત્રિમ રીતે જમતા એ ગવેલીને કહ્યું તે જીવથી જિન્ન જ્ઞા-

नादिक गुण निरपेक्षिपणे कहा, अने स्वभाविक गुणनी अपेक्षा न राखी, माटे ए जेद अजेद पक्षनो विरोधी ठे अपेक्षिक नथी, ते कारणे मिथ्यात्वमां जळे ठे वळी अस-
द्यूत व्यवहारे “ कषायात्मादि मनुष्योहं देवोहं ” कहुं ते कषायोने आत्मा कह्यो. वळी चार गति विपाकी कर्म, गतिहेतुपणे परिणमतां ग्रह्यां तेने आत्मा कह्यो, तेणे जमने जीव मान्यो; ते मिथ्यात्व ठे वळी संश्लेषित व्यवहारे, “ शरीरं मम अहं शरीर ” कहुं जे शरीर तेज हुं पोते जीव हुं वळी अहं के० हुं जीवहुं तेज शरीर एटले, आत्मबुद्धि कायामां ग्रहण करी, ते मिथ्यात्व थयुं; वळी असंश्लेषित व्यवहारे पुत्रकलत्रादिने मारुं कहुं तेणे पुत्र स्त्री धन आदि वस्तु पोतानी मानी, ते वचन सापेक्ष न होय तो मिथ्या-
त्वमां जळे ते समजवाने कारणे श्रद्धा शुद्ध करवाना हे-
तुए नीचे शास्त्रोनी साक्षी लखीए ठीए. जसविजयजीकृत समाधि शतके:-

उदा.

वाहिर अंतर परम ए, आतम परिणति तीन ॥

देहादिक आतम जरम, वाहिरात्म बहु दीन ॥ ७ ॥

नरदेहादिक देखिके, आतम झाने हीन ॥

इंद्रियवल वहिरातमा, अहंकार मन लीन ॥ ८ ॥

अरि पुत्रादिक कल्पना, देहातम अग्निमान ॥

निजपर तनु संबंध मति, तांको होत निदान ॥ ९ ॥

देहादिक आतम ब्रमी, कल्पै निज परभाव ॥

आतमज्ञानी जग लहे, केवल शुद्ध स्वभाव ॥ १२ ॥

स्वपर विकल्पै वासना, होत अविद्या रूप ॥

ताते बहुरि विकल्पमय, ज़रम जाल अंध कूप ॥ १३ ॥

पुत्रादिककी कल्पना, देहातम ब्रम झूल ॥

ताकूं ज़रु संपति कहै, हहा मोह प्रतिकूल ॥ १४ ॥

या ब्रम मति अब ठांनि दौ, देखौ अंतर दृष्टि ॥

मोह दृष्टि जो बोलीये, प्रगटे निजगुण सृष्टि ॥ १५ ॥

रूपादिक को देखिवो, कहन कहावन कूट ॥

इंद्रिय जोगादिक बले, ए सब लूटा लूट ॥ १६ ॥

रूपेके ब्रम सीपमें, ज्युं ज़रु करे प्रयास ॥

देहातम ब्रमतें ज़यो, त्युं तुज कूट अन्यास ॥ १७ ॥

हवे नेमीदास कृत अध्यात्म सार ग्रंथे:-

उहो ॥

पुद्गलसैं रातो रहे, जाणे एह निधान ॥

तस लाजे लोच्यो रहे, बहिरातम अज्ञिधान ॥ ५ ॥

हवे आनंदघनजीकृत चोवीशीमां सुमतीनाथजीना
स्तवन मध्ये:-

आतम बुद्धें कायादिक ग्रह्यो ॥ बहिरातम अघरूप सुज्ञानी ॥

कायादिकनो साखी घर रह्यो, अंतर आतम रूप ॥

सुज्ञानी ॥ सुमति ॥ ३ ॥

इत्यादि अनेक शास्त्रनी साक्षीए, उपर कहेला अ-

शुद्ध व्यवहारना चारे जेद मिथ्यात्व प्रवर्तनमां जळे ठे.

तेना ग्राहकने बहिरात्मा कह्यो. ते पुरुष धर्म करवा

चाहे, चारित्र लेइ क्रिया करे, व्यवहार नये निर्दोष दे-
खाय पण समकित पामे नहीं, अने तेनी मुक्ति पण थाय
नहीं. कह्युं ठे के:-

विरया सावज्जाओ ॥ कषाय हीणा महव्वय घरावि ॥

सम्मदिट्ठि विहुणा ॥ कयावि मुख्यं न पावन्ति ॥ १ ॥

ए गाथानो ज्ञाव विचारतां उत्कृष्टा यश्ने फरे पण
अशुद्ध व्यवहारी ठे. ज्यां सुधी कायाने जीव मानी रह्यो
ठे, जीव कायानी जूदाइ जाणी नथी, त्यां सुधी अशुद्ध
व्यवहार टंले नहीं. एम सांजळी कोइ पूठे के ते शी
रीते टंले ? तेनो उत्तर-प्रथम सद्गुरुनी शोध करे तेने
शुनोदय कारण सद्गुरु मले, पण ते गुरु केवा ठे ? तो
कह्युं ठे-समयसार नाटक ग्रंथे:-

सवैया एकतीसा.

ज्ञानके उजागर सहज सुखसागर,

सुगुण रतनागर वैरागरस जयों है ॥

सरणकी रीत हरे मरणको जैन करे,

करनसो पीठ दे चरण अनुसर्यो है ॥

धरमको मंरुन जरमको विहंरुन,

ज्युं परम नरम व्है के ॥

करमसों लयों है एसो मुनिराज जुय लोकमें,

विराजमान नीरखी बनारसी नमस्कार कर्यो है ॥

अर्थ:-ज्ञान के उजागर के० आत्मज्ञान ज्योति नि-
र्मल थइ ठे जेने वळी अनुभव जुवनमां सूर्योदय सरखो

પ્રકાશ થયો છે જેને, તેનું નામ જ્ઞાન ઝજાગર કહીએ. “સહજ સુખસાગર” કે. સ્વસ્વરૂપમાં ચેતન રમે ત્યાં કોઈ જાતની બાધા પીઠા વેદવા રૂપે થતી નથી. બાધાપીઠા પરસ્વજ્ઞાવ વૃત્તિમાં વ્યાપક પાળે હોય, અને અવ્યાપક પાળે વર્તે ત્યાં અવ્યાબાધ સુખ સાગર સ્વસ્વજ્ઞાવ વૃત્તિયે પ્રગટે. “સુગુણ રત્નાકર” કે. આત્માના અનંતા ગુણ છે, તે ગુણોની ધાણ તે એ મુનિરાજ છે. વૈરાગરસ ત્રયોં હૈ કે. ત્યાગરૂપ રસ તો એક જ્ઞાનમાંજ રહ્યો છે, તે રસેં ત્રરપુર છે અંતઃકરણ જેનું એવા “સરણકી રીત હૈરે કે. પાર્શ્વનાથ-જીને કમઠે જલ્લ વૃષ્ટિ આદિ મોટા ઉપસર્ગ કર્યા, તે સરલા કદાચ વૈરજ્ઞાવે ઉપસર્ગ કોઈ તિર્યંચ અથવા દેવતા કરે તો પણ ત્રગવતીજીનું વચન—અસજ્જાણ્યા દેવા ॥ ઇત્યાદિ સંત્રારી ચાર નિકાયના દેવતાને સ્મરે પણ નહીં. અને ઉપડ્રવ ટાલ એમ કહે પણ નહીં. જે મુનિરાજ છે, તે તો બાહ્યમાં દેવગુરુનું શરણ કરે છે. અને અંતરમાં પોતીકા આત્માનું શરણ કરે છે, તે સિવાય અન્ય શરણ કરવાની જે રીત તેનો તો પરિહાર કર્યો છે. “મરણકો ત્રૈ ન કરે” કે. જે અજ્ઞાની મિથ્યાત્વી છે તે કાયાને જીવ માની તેની સાથે પોતાપણું રાખે છે. વઢી પુત્ર કલત્ર ધન્યાદિ વસ્તુ સાથે સ્નેહ બંધન દઢ છે જેને તે પુરુષો મરણથી કરે પણ સાધુ મુનિરાજે તો એ સર્વે વસ્તુને રોગ જાણી પર માની ઢોમી છે. વઢી કાયા-થી વિરક્ત ચિત્ત છે. અને જાણે છે કે આત્મા જ્ઞાનાદિક

ગુણે કરી જાવપ્રાણધારી છે તેનો નાશ ત્રણ કાલમાં થાય નહીં. શાશ્વતપણા માટે. એમ મરણાદિ જય છેદીને નિર્જય થયા છે. “ કરનસો પીઠ દે ” કે० પાંચ ઇંદ્રિ અને ઠઠી નોંદ્રિ જે મન એ ઠનું નામ કરણ છે. તેના વિષય વિકાર-ને પૂંઠ દેઈ વિમુક્ષ થયા છે એટલે જે આત્મદર્શિ થયા, તે-મને વિમુક્ષ કહેવા. “ ચરણ અનુસર્યોહૈ ” કે० ચારિત્ર તે ચપલતા રહિત, સ્થિરતાના પરિણામ અને આત્મસ્વરૂપમાં એકત્વપણે રમણ, તન્મયતા સ્વરૂપ વિશ્રાંતિ તત્વાનુજ્ઞ ત-દ્વરૂપ ચારિત્ર ગ્રહ્યો છે જેણે “ ધરમકો મંરુણ ” કે० એ મુ-નિરાજ છે તે ધર્મ સ્થંજ છે, એમના આલંબન આધારે ચતુ-ર્વિધ સંઘ ધર્મ પ્રવૃત્તિ કરે છે વઢી ઉપદેશ સાંજઢી પૂઢીને નિઃસંકિત થાય છે વઢી ગુરૂ મહારાજા કેવા છે ? કે ષટ-દર્શન શાસ્ત્રના જાણ છે. ન્યાયતર્કમાં કુશલ છે અધ્યાત્મમાં પ્રવીણ છે, સત્ય જાણા છે જેની, પોતે તરે છે, અને બીજાને તારે છે દેહધારી છે પણ અંતર્વૃત્તિ જોગે દેહાતિત જાવને પામ્યા છે જ્ઞા-નધ્યાન જોગે આત્મા પુષ્ટ કર્યો છે જેણે, બાહ્ય અંતર સર્વ વ-સ્તુના જાણ છે, પંક્તિની પંક્તિમાં અગ્રેસર સર્વને પૂજવા વાંદવા યોગ્ય, જીવ્ય જીવને એ મોહનો સાર્થવાહ છે વઢી અંતર્વૃત્તિ યોગે અનુજ્ઞવ જીવનમાં આત્મધર્મની રચના મંજા-ણી છે જેને, તેમને ધર્મકો મંરુન જાણવો. “ ઝરમકો વિહં-રુણ જ્યું ” કે० વ્રમિકતા જે વિકલતા અથવા શંકા કાંફા તેનો નાશ કર્યો છે, જેમ અંધકારનો નાશ કર્તા સૂર્યોદય છે, તેમ એ જ્ઞાની જાણવા. “ પરમ નરમ વ્હૈ કે કરમસો

लख्यो है ” के० बाह्यमां कायादि योगे पुद्गल प्रवृत्ति कर-
वामां थाक्या माटे नरम कहा, पण अनंत वीर्यना धणी
ढे. कर्म परिणाम राजा साथे युद्ध करीने पोताना आत्मा-
ना असंख्याता प्रदेशरूप खेत्रथी मिथ्यात्वादि केटलीक
कर्म प्रकृतियोंने जेणे हणी ढे, तेमनुं नाम साधु मुनिराज
ढे. “ एसो मुनिराज ” के० उपर कहा इत्यादि गुणे गुणी,
संसार समुद्र तरवाने नाव समान “ जूय लोकमें ” के०
अंढी द्वीपमां बिराजमान के० सदा विद्यमान होय ढे.
“ नीरखी बनारसी ” के० तेमने जोइ नीरखी एटले अंत-
र्दृष्टि करी साधु गुण गवेख्या ते साधु नीरख्या ते गुणमय
चेतनमूर्तिने बनारसीदास समयसार नाटक ग्रंथना कर्त्ता
एवा जे श्रावक तेमणे “ नमस्कार कर्यो है ” के० हृदय
कमळ उद्घासथी घणो प्रमोद उतां गुण रागे पंचांग प्र-
णाम ग्रंथ रचना मंठाणमां मंगळाचरणरूपे कर्यो ढे इ-
त्यादि गुणे साधु मुनिराजनी ओळखाण करवी, ब्रममां जू-
खा परबुं नहीं. रत्न साटे काच वोहोरवो नहीं आत्महेतु
तो एजढे, तेमनां पासां सेवीए तो दुःखनी परंपराए चउ-
गति संसारब्रमण ते थकी बुटीए. ए ज्ञानी गुरुराय आप-
णने उपदेश करे ते समयसार नाटक ग्रंथना मोक्ष द्वारे
कह्यो ढे:-

सवैया एकतीसा.

जेद ज्ञान आरासो दुफारा करे ज्ञानी जीव,
आत्म करम धारा जिनन जिनन चरचे ॥

અનુજો અજ્યાસ લહે પરમ ધરમ ગહે
કરમ નરમકો ખજાનો खोलि खरचै ॥
યોહી મોલ મુલ ધ્યાવ કેવલ નિકટ આવે
પૂરન પ્રકાશ પાવે પૂરન કે પરચે ॥
નમો નિરદોર યાહિ કરનો ન કહુ ઔર
એસો વિશ્વનાથ તાહિ વનારસી અરચે ॥ ૧૯૭ ॥

અર્થ:-જેદજ્ઞાન આરાસો કે જેદજ્ઞાનરૂપ કસોટી-
એ કરીને એટલે લીક કરીને જ્ઞાની જીવ “દુફારા કરે”
કે યથા દૃષ્ટાંતે-જેમ ચોકસી લોકો સોનાની પરીક્ષા ક-
સોટીના પથ્થર ઉપર લીક કરીને કરે છે કે એક તોલામાં
એક વાલ વા વે વાલ ત્રાંબુ છે અથવા રુપું છે. વાકીનું શુદ્ધ
કંચન છે. એમ વે જાગ જૂદા ચિંતવે. એ દૃષ્ટાંતે સમ્યકજ્ઞા-
ની આત્મા પરીક્ષા કરે છે કે પોતાની કાયામાં અંતર્વ્યાપક-
પણે રહેલો પોતીકો આત્મા તે દ્રવ્યથી ત્રિકાલ વૃત્તિયે
અલંકૃત અવિનાશી છે વલ્લી ફેત્રથી અલંકૃત્યત પ્રદેશી છે
કાલથી અનાદિ અનંત છે અને જાવથી જ્ઞાન દર્શનાદિ
અનંત ગુણમય ઉપયોગી છે. સાક્ષાત્ સિદ્ધ પરમાત્મા તે
પોતેજ છે. કર્મ સંયોગે કાયામાં વડ્યો છે. કાયામાં પરિણ-
મ્યો છે. પણ કાયાથી જૂદો છે. શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને
સ્પર્શ એ પુદ્ગલના પર્યાય છે. તેને ઇન્દ્રિયદ્વારે સંગાંગીપણા-
ના દૂષણે કરીને પોતે અનુજવે છે, એ સર્વે પુદ્ગલનો અચે-
તન સ્વજાવ છે. અને અંતર્વ્યાપકપણે અનુજવવાવાળો તે
ચેતન છે. એમ જીવની અને પુદ્ગલની જિનનતા એટલે જુ-

दाइ ज्ञानरूप कसोट्टीये थाय, तेने जेदज्ञान कहीए
 “आत्म करमधारा जिनन जिनन चरचै” के० हवे आत्म-
 धाराने आत्मा थकी प्रगट थयेली अनुजव ज्ञानधारा तेने
 उपादेय जाणी ग्रही स्व स्वरूपे परिणमावे अने कर्मधारा
 के० कर्म थकी प्रगट थयेली ने काया वचन अने मन तेने
 हेय जाणीने तजे “अनुजौ अज्यास लहै” के० हवे
 त्यां शुद्धात्म स्वरूपनो अनुजव अज्यास परसंग रहित पणा
 माटे उपयोगनी विशुद्धिये वृद्धिपणुं पामे, “परम धरम
 गहै” कहेतां इहां कपक श्रेणी मांमि अने शुक्लध्यानना पे-
 हेला पायाना ध्याता थाय त्यां परम नाम उत्कृष्ट धर्म ग्रहे
 “करम जरमको खजानो खोली खरचै” के० इहां त्रिमि
 कतारूप मोहनीय कर्मनी प्रकृतिना परमाणुं दळनो अनं-
 तो खजानो आत्म प्रदेशे रहेलो तेने खोली एटले उदय-
 मां लावीने खरचे एटले शुद्ध परिणतिना लग्न कार्यमां द-
 शमा गुणठाणा अंते खरचे एटले विखेरी नांखे निर्जरे त्यां
 मोहनी कर्मनी सत्ता आत्म प्रदेशथी खुटे. वळी रागद्वेष
 अशुद्ध परिणतिनो पण ठेद थाय, त्यां यथाख्यात चारित्र
 कीण मोह गुणठाणे पामे इहां शुद्ध परिणतिनुं पाणीग्र-
 हण पण थाय, ओंही के० इहां मोह के० मोहने एटले
 कर्मथी मूकाववाने “मुख ध्यावै” के० मुख्य वृत्तिये शु-
 क्ल ध्याननो बीजो पायो ध्यावे, त्यां ज्ञानावरणीय तथा
 दर्शनावरणीय अने अंतराय ए त्रण कर्मनो सत्ताथी उ-
 ठेद थाय, त्यां “केवल निकट आवै” के० केवलज्ञान

केवलदर्शन तेरमा गुणठाणे पामे. “ पूरण प्रकाश पावै ” के० इहां परिपूर्ण प्रकाश पामे एटले लोकने अने अलोकने जीवने अने अजीवने रूपीने अने अरूपीने वळी उत्पाद, व्यय, अने ध्रुव युक्त त्रणे कालनी वर्तनाने एक समये जाणे. “ पूरणके परचै ” के० परिपूर्ण आत्मज्ञानना परिचय थकी “ ज्यो निरदोर आहि ” के० इहां चौगति जवभ्रमणनी दोरनो अंत आव्यो एटले तेथी मुक्त थया. “ करनो न कळु और ” के० एक शुद्धात्म स्वरूपनो अनुभव पोतीका स्वप्नावे थाय ठे ते सिवाय तेमने बीजुं कांइ पण कृत्य करवानुं वाकी रहे नहीं. “ एसो ” के० उपर गवेख्या तेवा विश्वनाथ के० जगतना नाथ ए सर्वज्ञ देव आपणे वांदवा, पूजवा, ध्यान करवा योग्य “ तांही ” के० तेमने “ वनारसी अरचै ” के० वनारसी दास थावक पूजेठे.

ए उपर कह्यो ते उपदेश पाम्यां शुद्ध व्यवहार आवे शुद्धोद्विविधः के० तेना वे जेद, तेमां पेहेलो जेद वस्तुगत व्यवहार. धर्मास्ति कायादि द्रव्याणां स्वस्वचलण सहकारादि जीवस्य लोको लोकादि ज्ञानादिरूप ” के० सर्व द्रव्यनी स्वरूप रूप शुद्ध प्रवृत्ति जेम धर्मास्तिकायनी चलण सहायता, अधर्मास्तिकायनी स्थिर सहायता, आकाशनी अवगाहकता, कालनी वर्तना, पुद्गलनी मिलन, विखरण, समण परणता, जीवनी लोका लोक आदि जाणवुं, देखवुं ते केवलज्ञान, केवलदर्शनता इत्यादिकने

વસ્તુગત વ્યવહાર કહીએ, વઢી શુદ્ધ જીવાદિ દ્રવ્યમાં અનંતા ગુણ અનંતા પર્યાય છે તે સર્વે સ્વસ્વજ્ઞાત્રને જ્ઞેયે એટલે ગુણ ગુણ પ્રત્યે જિન્ન વ્યક્તિ છે પર્યાય પર્યાય પ્રત્યે જિન્ન વ્યક્તિ છે એટલે એક દ્રવ્યમાં અનંત જ્ઞેય વ્યક્તિ પામીએ તે સર્વને વસ્તુગત વ્યવહાર કહીએ. એ પેદેલો જ્ઞેય કહ્યો.

હવે “સ્વ સંપૂર્ણ પરમાત્મ જ્ઞાવ સાધનરૂપ, ગુણ સાધકાવસ્થારૂપ ગુણ શ્રેણ્યારોહાદિ સાધન શુદ્ધ વ્યવહાર” કે ૦ પોતિહું મૂળ રૂપ જોડે તો શુદ્ધ દ્રવ્યાસ્તિક નયે પૂર્ણ પરમાત્મ જ્ઞાવ તાદૃશ દેખાય છે. અનાદિ સિદ્ધ છે. તે સંગ્રહ નય થયો તેનો એવંજૂત નય કરવો તેનું નામ સાધન શુદ્ધ વ્યવહાર કહીએ, તે ધર્મ ક્યારે પ્રગટે કે પ્રથમ મન યોગને સ્થિર કરે ત્યાં રુઝુસૂત્ર નય પામે તે નયમાં યથાપ્રવૃત્તિકરણે આવે. તે કરણના પ્રજ્ઞાવે સાત કર્મની ઘણી સ્થિતિ ઘટાને અને એક કોનાકોની સાગરોપમમાં એક પદ્યોપમનો અસંખ્યાતમો જ્ઞાગ ન્યૂન એટલી રાખે ત્યારે અપૂર્વ વીર્ય શક્તિ ચેતન પામે તેનું નામ બીજું અપૂર્વ કરણ કહીએ, તે વીર્ય યોગે એ કરણ અંતે અંશિજ્ઞેય કરે અને અનિવૃત્તિ કરણે સમકિત પામે ત્યાં શબ્દ નય કહિયે. જા ગંઠી તા પઢમં ગંઠિ સમશ્ચ્છઓ જ્ઞેયવીઅં ॥ અનિઅટ્ટિ કરણં પુણ, સંમ્મત્ત પુરખમે જીવે. ॥ ૧ ॥

હવે આત્માનો ઉત્સર્ગ ધર્મ નીપજાવવા માટે ઉપયોગની વિરુદ્ધિએ સ્વરૂપ રમણ કરતાં સ્વરૂપ અનુજવતાં ગુણ-

ठाणे चढे. अने आठमा गुणठाणेशी रूपकश्रेणी मांकी शुक्लध्यान योगे घातिकर्म श्रेणिगत हणी तंरमा गुणठाणे अनंत चतुष्टय पामे, त्यां सुधी साधन शुद्ध व्यवहार कह्णीए. वळी समजिरुढ नय पण त्यां कह्णीए. हवे आयुपना ठेमे योगरोध करी अयोगी चौदमा गुणठाणा अंते अघाति कर्म हणी कार्मण वर्गणा रहित थइ पोतानी कायामां त्री-जो जाग पोलाणनो ठे ते घटाकी वे जाग प्रमाण आत्म-प्रदेशनो निविरुधन करी एक समये समश्रेणिए बीजा आकाश प्रदेशने नह्णीं फरसतां लोकाग्र जागे सिद्ध क्षेत्रमां सादि अनंत जांगे स्थिर रहे तेमने सिद्ध जगवान कह्णीए. वळी त्यां एवंजुत नय पण कह्णीए. इहां साधन शुद्ध व्यवहारनी पूर्णता थइ ए बीजो जेद कह्यो.

हवे उपचरितानुपचरित व्यवहार जेदात् द्विविधौ के० उपचरित व्यवहार अने अनुपचरित व्यवहार ए वे जेद कह्णे एटले शरीर जे पोतानी काया तथा पुत्रादिक, धनादिक वस्तु आत्मानी नथी. तेने उपचारे पोतानी कह्णीए. वळी साधुने शिष्यादिक तथा श्रावक, श्राविका तथा उपकरण वळी पुस्तक पोथी, पोतानी काया, पोतीको गच्छ इत्यादि परवस्तुठे तेने पोतानी कह्नेवी ते सर्वेने उपचरित व्यवहार कह्णीए.

हवे बीजो जेद ते जीवनुं अने कायानुं परिणामिक जावे. एकपणुं थयुंठे पण वस्तु जिननठे. कायाथी जीव-जूदोठे. अने जीवथी काया जूदीठे, जीवतो अरूपीठे. का-

યાદિક વસ્તુ રૂપીઠે. જીવનો ગુણ જ્ઞાયકતાઠે અને પુદ્ગલનો ગુણ સમુણ, પમુણ, વિધ્વંસણ ઠે. જીવ તો અવિનાશીઠે, અને પુદ્ગલ વિનાશીઠે. એમ જીવની અને પુદ્ગલની જિન્નતા ઠે, એમ સમજી જૂદાઈ કરવી તેમાં કશોય ઉપચાર નથી તેને અનુપચરિત વ્યવહાર કહીએ. તથા ચ વિશેષાવશ્યકે મહાજ્ઞાપ્યમાં કહ્યુંઠે, જે વ્યવહાર નયના મૂલ્ય બે જોડે. એક વહેંચણરૂપ વ્યવહાર તે દ્રવ્યાદિક વસ્તુને જોડ જોડાંતર કરી વહેંચવું તેને વહેંચણરૂપ વ્યવહારનો પેહેલો જોડ કહીએ. બીજો પ્રવૃત્તિ વ્યવહાર, તેના ત્રણ જોડ. વસ્તુ પ્રવૃત્તિ, સાધન પ્રવૃત્તિ, અને લોકિક પ્રવૃત્તિ. તેમાં પેહેલો જોડ વસ્તુ પ્રવૃત્તિ ઘટલે જીવનો સ્વજ્ઞાવ તો જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર આદિ અનંતા ગુણ પર્યાયરૂપઠે. તે સર્વ સ્વજ્ઞાવ આવરણ યોગ દૂષિત થયાઠે. તે આવરણનો કય સાધન યોગે બીજા જોડમાં થશે, ત્યારે ચેતન નિરાવરણ થયો કહીએ તે પોતાના સ્વજ્ઞાવે પ્રવૃત્તિ કરે. એક સમય કાળે અનંતી પ્રવૃત્તિ થાય, તથા પાંચ દ્રવ્યતો અજીવ ઠે. ધર્માસ્તિકાયાદિ તે સર્વે પોતાના સ્વજ્ઞાવે પ્રવર્તે ઠે, તેને વસ્તુ પ્રવૃત્તિ કહીએ.

હવે બીજો જોડ સાધન પ્રવૃત્તિ, તેના ત્રણ જોડ લોકોત્તર સાધન, લૌકિક સાધન કુપરાવચનીક સાધન. તેમાં લોકોત્તર સાધન પ્રવૃત્તિ તે અરિહંત જગવાનની આજ્ઞાએ. શુદ્ધ સાધન માર્ગે શ્વેલોક સંસાર પુદ્ગલ જોગ આશંસાદિ દૂષણ રહિત જે રત્નત્રયીની પરિણતિ પરજ્ઞાવ ત્યાગ સહિત તેને લોકોત્તર

સાધન પ્રવૃત્તિ કહીએ. હ્રાં પરજાવનો ત્યાગ કહ્યો. તેને સમજવો એટલે પોતાર્થી અન્ય જે વીજા ડ્રવ્યનો સ્વજાવ તેજ પરજાવ ત્યાગ કહ્યો એટલે જીવને પરજાવનો અનાદિ સંવંધ પરંપરાએ ચાલ્યો આવે છે, તે હુટયો એટલે જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ મૂલ કર્મ પ્રકૃતિ અને ઉત્તર એકસો અઠાવન પ્રકૃતિ મિશ્રિત અનાદિ સંવંધે ચેતન હતો તે કર્મ સ્વજાવનો સ્વાલી કર્યો. એવી શુદ્ધતા કલા પ્રગટી તેનું નામ સાધન શુદ્ધ પ્રવૃત્તિ કહીએ

હવે ઉપર કહ્યો જે વસ્તુપ્રવૃત્તિનો પેહેલો જ્ઞેદ તે આવરણના અજાવે વસ્તુ સ્વજાવનું પ્રવર્તન અનંતા કાલ સુધી પ્રવર્તે તે વસ્તુ સ્વજાવ સાધ્યમાં લાવવા રૂપ સાધન તેનેજ લોકોત્તર સાધન કહીએ.

હવે વીજો જ્ઞેદ લોકિક સાધન તે સ્યાદ્વાદ દૃષ્ટિ રહિત અને મિથ્યાગ્નિનિવેષ સહિત તેને લૌકિક સાધન કહીએ. હવે ત્રીજો જ્ઞેદ કુપરાવચનીક એટલે સૂત્ર સિદ્ધાંત અનુસાર વિના જે સાધન કરવું કરાવવું ઉપદેશ કરવો તે સર્વને કુપરાવચનીક સાધન પ્રવૃત્તિ કહીએ, એ સાધન પ્રવૃત્તિના ત્રણ જ્ઞેદ કહ્યા. હવે લૌકિક પ્રવૃત્તિ તે લોકના સ્વસ્વદેશ અનુકૂલ ચાલે પ્રવર્તે વળી આ જીવિકાનો અર્થી, આવતા જવે પુન્યનો અર્થી, જશકીર્તિનો અર્થી પૂજાવા મનાવાનો અર્થી પોતીકો મત સ્થાપન કરવો, ચલાવવો તેનો અર્થી ઇત્યાદિ સર્વને લૌકિક પ્રવૃત્તિ વ્યવહાર કહીએ, એમ વ્યવહાર નયના જ્ઞેદ જાણવા. ડાલવાણ કરવી. તથા દ્વાદશસાર નયચક્રમાં

વ્યવહાર નયના વાર જેદ કહ્યા છે. તથા શાંત નયચક્ર સારમાં વ્યવહાર નયના સો જેદ કહ્યા છે. તે શાસ્ત્ર રહસ્યના જાણ જીવને એ ગ્રંથોથી સદ્ગુરુ ગીતાર્થ બહુશ્રુત જાવને પામેલા તેમની પાસે વિનય પૂર્વક જાણવા. એ જેદ વિશેષાવશ્યકને અનુસારે કહ્યા.

હવે દ્રવ્યગુણ પર્યાયના રાસના અનુસારે કહે છે. સાતમી ઢાલે-ચક્ર ઉપન્યું સારે ॥ એ દેશી ॥

સદ્જૂત વ્યવહાર ॥ જેદ પ્રથમતીહાં ॥

ધર્મધર્મિના જેદથી એ ॥ ૧ ॥

શુદ્ધ અશુદ્ધ દ્વિજેદ શુદ્ધઅશુદ્ધના

તેદ અરથના જેદથી એ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-હવે નય સમીપે ઉપનય કહે છે. તેમાં સદ્જૂત વ્યવહાર તે ઉપનયનો પ્રથમ જેદ છે, તે ધર્મ અને ધર્મીના જેદ દેખામવાથી હોય ॥૧॥ તેના બે જેદ એક શુદ્ધ સદ્જૂત વ્યવહાર તે શુદ્ધ દ્રવ્ય પરદ્રવ્ય સંયોગાદિ અપેક્ષા રહિત પણા માટે કહીએ તે નિજ સ્વજાવે નિર્મલાનંદી ઉપયોગી જ્ઞાની શ્યાદિ પ્રવૃત્તિ જેદે જેદવિવક્ષા કરે તેથી થાય અને બીજો જેદ અશુદ્ધ સદ્જૂત વ્યવહાર તે અશુદ્ધ દ્રવ્ય પર સંગી પણા માટે અથવા આવરણ યોગે કહીએ તે ઉપાધિ સંયોગે નિજ ધર્મ પ્રવૃત્તિ જેદે જેદ વિવક્ષા કરે તેથી થાય.

॥ ઢાલ ॥

જેમ જગ કેવલ જ્ઞાન ॥ આતમદ્રવ્યનું ॥

मइनाणादिक तेहनं ए ॥ ३ ॥

गुण पर्याय स्वज्ञाव ॥ कारकतन्मनो ॥

अरथ जेद छे एहनोए ॥ ४ ॥

अर्थः—जेम जगतमां आत्मद्रव्यनुं केवलज्ञान सृष्टि
प्रयोग करीए ते शुद्ध सद्भूत व्यवहार थयो, वली मति
ज्ञानादि आत्माना गुण एम बोलीए ते अशुद्ध सद्भूत
व्यवहार थयो ॥३॥ गुण गुणीनो पर्याय पर्यायवंतनो स्वज्ञाव
स्वज्ञाववंतनो कारक, अने तन्मय के० कारकी तेनो जे
एक द्रव्यानुं गत जेद बोलावीए ते सर्प उपनयनो अर्थ
जाणवो. घटस्वरूपं घटस्वरक्तता, घटस्वस्वज्ञाव, मृदाघटो
निष्पादित इत्यादि जेदे अर्थ प्रयोग जाणवो. ॥ ४ ॥

असद्भूत व्यवहार ॥ परपरिणति जलें ॥

जव्यादिक उपचारथीए ॥ ५ ॥

जव्यें जव्य उपचार ॥ पुद्गल जीवने ॥

जिम कहियें जिन आगम ए ॥ ६ ॥

काली लेस्या जाव ॥ श्याम गुणें जली ॥

गुण उपचार गुणें कहाए ॥ ७ ॥

पर्यायें पर्याय ॥ उपचारें वली ॥

हय गय खंध यथा कहाए ॥ ८ ॥

जव्यें गुण उपचार ॥ वली पर्यायनो ॥

गौर देह हुं बोलतांए ॥ ९ ॥

ગુણે દ્રવ્ય ઉપચાર ॥ પર્યાય દ્રવ્યનું ॥

ગૌર દેહ જિમ આતમા ॥ ૨૦ ॥

ગુણ પજ્જવ ઉપચાર ॥ ગુણનો પજ્જવે ॥

જિમ મતિ તનુ તનુ મતિ ગુણો ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:-પરદ્રવ્યની પરિણતિ જાણે થકે દ્રવ્યાદિકને નવવિધ ઉપચારથી કહીએ તે અસદ્જૂત વ્યવહાર જાણવો ॥ ૫ ॥ હવે દ્રવ્યે દ્રવ્યનો ઉપચાર તે જીન આગમમાં સ્વીરનીરને દૃષ્ટાંતે જીવને અનાદિ સંબંધે પુદ્ગલ મિશ્રિત કહ્યો છે. માટે જીવને પુદ્ગલ કહીએ. એ જીવ દ્રવ્યે પુદ્ગલ દ્રવ્યનો ઉપચાર થયો. એ પેહેલો જ્ઞેદ ॥ ૬ ॥ હવે ગુણે ગુણોપચાર તે અરૂપી ઉપયોગી અલેશી આત્માને કૃષ્ણાદિ ઠ લેશ્યાવંત કહીએ ઢીએ તે આતમ ગુણમાં પુદ્ગલ ગુણ જે લેશ્યા પરિણામ તેનો આરોપ થયો એ બીજો જ્ઞેદ ॥ ૭ ॥

હવે પર્યાયે પર્યાયનો ઉપચાર તે અમૂર્ત, અરૂપી આત્માને ઘોમ્મા હાથી આદિ જે પુદ્ગલ સ્કંધ તેને જીવ પર્યાય કહીએ ઢીએ તે પર્યાય પુદ્ગલ રૂપઢે તેને જીવ પર્યાય કહેવા એ ઉપચાર સમજવો એ ત્રીજો જ્ઞેદ ॥ ૮ ॥ હવે દ્રવ્યે ગુણોપચાર તે અરૂપી આત્મા ઢે તે ઠતાં હું ગૌરવણે હું એમ વોલીએ તે હું શબ્દે આત્મા અને ગૌર તે પુદ્ગલનો ગુણ જે ધોળો વર્ણ તેનો ઉપચાર જીવ દ્રવ્યમાં કર્યો, એ ચોથો જ્ઞેદ થયો. હવે દ્રવ્યે પર્યાયોપચાર તે દેહાતિત જીવને શરીરી કહેવો ણટલે શરીર ઢે તે પુદ્ગલ દ્રવ્ય પર્યાય ઢે

तेनो उपचार जीव द्रव्यमां थयो. ए पांचमो जेद ॥ ९ ॥
हवे गुणे द्रव्योपचार ते देह गौर देखायठे ते आत्मा एम
गौरपणो उद्देशीने आत्मविधान करीए एटले ए गौरत्तारूप
पुद्गलनो गुण तेमां आत्मद्रव्यनो उपचार थयो ए ठट्टो
जेद. हवे पर्याये द्रव्योपचार ते जेम देहने आत्मा कहीए
एटले देह ठे ते पुद्गल पर्याय ठे तेमां आत्मद्रव्यनो उप-
चार थयो ए सातमो जेद ॥ १० ॥ हवे गुणे पर्यायोपचार
ते जेम मतिज्ञान गुण ठे ते इंद्रिनो इंद्रि संयोग ठे माटे
शरीरज कहीए इहां मतिज्ञानरूप आत्मगुणने विषे शरीर
रूप पुद्गलपर्यायनो उपचार कयों ए आठमो जेद. हवे
पर्यायें गुणोपचार ते जे शरीर ठे तेज मतिज्ञान गुण ठे तो
इहां शरीररूप पुद्गलपर्यायने विषे मतिज्ञान आत्मगुणनो
उपचार थयो ए नवमो जेद एम उपचारे असद्भूत व्य-
वहार नव जेदे कछो ॥ ११ ॥

असद्भूत व्यवहार ॥ एम उपचारथी ॥

एह त्रिविध हवे सांभलोए ॥ १२ ॥

असद्भूत निजजाति ॥ जिम परमाणुं ॥

बहु प्रदेशी जाषियेंए ॥ १३ ॥

तेह विजाति जाणो ॥ जिम मूरत मति ॥

मूरत द्रव्यें उपनीए ॥ १४ ॥

असद्भूत दोउ जांत ॥ जीव अजीवने ॥

विषय ज्ञान जिम जाषियेंए ॥ १५ ॥

ઉપચરિતાસદ્જૂત કરિયે ઉપચારો ॥

જેદ્દ એક ઉપચારથી

॥ ૧૬ ॥

અર્થ:-અસદ્જૂત વ્યવહાર ઉપર નવ જેદે કહ્યો તે પ્રમાણે ઉપચારે સમજવો હવે એના ત્રણ જેદ કહે છે. તે છે જ્ઞવ્ય પ્રાણિ તમે સાંજાઓ. ॥ ૧૨ ॥ સ્વજાતિ અસદ્જૂત વ્યવહારે જેમ પુદ્ગલ પરમાણું છે, તે વહુ પ્રદેશી થવાની જાતિ છે. માટે તે એક પરમાણુને પણ વહુ પ્રદેશી ઉપચારે કહીએ. એ પેહેલો જેદ ॥ ૧૩ ॥ હવે વિજાતિ અસદ્જૂત વ્યવહારે જેમ મતિજ્ઞાનને મૂર્તિવંત કહીએ. એટલે જ્ઞાન છે તે આત્મગુણ છે તેને વિષે મૂર્તિવંત જે પુદ્ગલનો ગુણ તેનો આરોપ થયો એ બીજો જેદ ॥ ૧૪ ॥ સ્વજાતિ વિજાતિ અસદ્જૂત વ્યવહાર, જેમ જીવાજીવ વિષય જ્ઞાન કહીએ. જ્ઞાં જીવ છે તે જ્ઞાનની સ્વજાતિ છે અને અજીવ છે તે જ્ઞાનની વિજાતિ છે એ બેહુનો વિષય વિષયી જાવ નામે ઉપચરિત સંવંધ છે. એ ત્રીજો જેદ ॥ ૧૫ ॥ એમ ઉપચરિત અસદ્જૂત વ્યવહારે જીવદ્રવ્ય, જીવગુણ, જીવપર્યાય, પુદ્ગલદ્રવ્ય, પુદ્ગલગુણ, પુદ્ગલપર્યાય એમ એ બે વસ્તુના ઉ જેદ કહ્યા, તે જીવમાં પુદ્ગલનો અથવા પુદ્ગલમાં જીવનો જેમ ઘટે તેમ એકનો ઉપચાર કરીએ એ રહસ્ય સમજવો. ૧૬

તેહ સ્વજાતિ જાણોરે ॥ હું પુત્રાદિક ॥

પુત્રાદિક છે માહરા

॥ ૧૭ ॥

વિજાતિથી તે જાણોરે ॥ વસ્ત્રાદિક મુઝ ॥

ગઢદેશાદિક ઉપનયથી

॥ ૧૮ ॥

ઉપનય ત્રાપ્યા એમ ॥ અધ્યાત્મનય ॥

કહી પરીક્ષા જશ લહો

॥ ૧૯ ॥

અર્થ:-સ્વજાતિ ઉપચરિત અસદ્ગ્રૂત વ્યવહાર જાણો ઓઠાઓ, સંવંધી કલ્પન જે હું પુત્રાદિક શ્રદ્ધા હું મારા ઇંડુ જે પુત્રાદિકને વિષે કહેવું એટલે પુત્રાદિકને શરીર આત્મ પર્યાય રૂપે સ્વજાતિ છે. પણ કલ્પિત છે અન્ય છે તેને ઉપચારે પોતાના કહીએ. તે પેહેલો જ્ઞેદ ॥ ૧૭ ॥ હવે વિજાતિ ઉપચરિત અસદ્ગ્રૂત વ્યવહાર તે વસ્ત્ર આન્નરણાદિ મારાં કહેવાં એટલે વસ્ત્ર આન્નરણાદિ વસ્તુ જીવને પર છે. વળી વિજાતિ છે સ્વજાતિ નથી, તેને ઉપચારે પોતાના કહીએ એ વીજો જ્ઞેદ વળી સ્વજાતિ વિજાતિ ઉપચરિત અસદ્ગ્રૂત વ્યવહાર તે ગઢ, નગ્ર, દેશ, રાજ્ય મારું છે કેળ ગઢ, દેશ, ગામ, નગ્ર, પ્રમુખને વિષે જીવ છે તે સ્વજાતિ છે અને દેશાદિક રાજ્યઋદ્ધિ પ્રમુખ છે, તે વિજાતિ છે એ વેદુ વસ્તુ પોતાથી અન્ય છે તેનો પોતાપણે ઉપચાર એ ત્રીજો જ્ઞેદ ॥ ૧૮ ॥ એ રીતે ઉપનયે ત્રણ ત્રણ કહ્યા. તેમાં પુત્રાદિક, વસ્ત્ર, ગઢ, દેશાદિક વસ્તુ ઉપચારે પોતાની કહી પણ વસ્તુગતે પર છે પોતાનો તો એક શુદ્ધ ચેતન સાક્ષાત્ પરમાત્મા સરખો ચિદાનંદ જ્યોતિરૂપ અરૂપી, અમૂર્તિ, અચળ, અલંકાર, અવ્યાવાધાનંદમયી ચિન્હ મૂર્તિ રૂપ છે તેની ઊઠાણ જાણપણું અધ્યાત્મ નયરૂપે

परीक्षा करीए तो शुद्ध निश्चयनय मूल स्वरूपे प्रगटे
तद्रूप जश पामीए ॥ १९ ॥ ढाल सातमी संपूर्ण.

हवे आठमी ढाल कहे ठे.

॥ जाय तुज विण घडीरे छ मास ॥ ए देशो ॥

दोय मूल नय जाषीयारे ॥ निश्चयने व्यवहार ॥

निश्चयं द्विविध कह्युरे ॥ शुद्ध अशुद्ध प्रकारे ॥ १ ॥

प्राणी परखो आगम जाव ॥ ए आंकणी.

अर्थ:-इहां अध्यात्म नय जाषाए तो आगम केहेतां
सूत्र सिद्धांतनी मांहेली कोरं मूल बे नय प्ररूप्यां ठे नि-
श्चय नय अने व्यवहार नय, तेमां निश्चय नयना बे जेद
कह्याठे. शुद्ध निश्चयनय अने अशुद्ध निश्चयनय. हवे तेनो
अर्थ सांजळो. हे जव्य प्राणी! आत्महित अर्थे सूत्र सा-
क्षीए, गुरु वचने, श्रवणयोगे, स्थिर मने हेयज्ञेय उपादेय
बुद्धिए शुद्ध द्रव्यास्तिक नय उपयोग लगावी पर्याया-
स्तिक नय शुद्ध साधन रूप व्यवहार जेळी अशुद्ध निश्चय
नय पलटावीने शुद्ध निश्चय नय रूपे अइए त्यां स्वस्व-
जावे सहज अकृत्रिम अनुभव प्रगटे. ते अनुभव ज्ञानने
अनंता चक्षु ठे. ते चक्षु ज्योतिष अरूपी आत्मानो मूल
स्वजाव जोइ परखो. ए आगम जाव कह्यो. ॥ १ ॥

जीव केवलादिक यथारे ॥ शुद्ध विषय निरुपाधि

मझनाणादिक आतमारे ॥ अशुद्ध तेह सो-

पाधिरे ॥ प्राणी ॥ २ ॥

અર્થ:-કેવલનાણ કેવલદર્શન આદિ અનંતા ગુણ પર્યાય રૂપ યથાયોગ્ય શુદ્ધ વિષયવંત ઉપાધિ સંયોગાદિ દૂષણ રહિતપણે તેને શુદ્ધ નિશ્ચયનય કહિએ અને મતિ-જ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન એ ચાર જ્ઞાન અને મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન અને વિજંગજ્ઞાન એ ત્રણ અજ્ઞાન મલી સાત જેદે જ્ઞાનવંત આત્મા તે સર્વે સોપાધિક છે. પરસંયોગ સંગીઠે. સાવરણ જાવઠે તેને અશુદ્ધ નિશ્ચય નય કહીએ એ નિશ્ચયનયના વે જેદ કહ્યા. ॥૧॥
દોઢ ભેદ વ્યવહારનાજી ॥ સદ્જૂતા સદ્જૂત ॥
એક વિષય સદ્જૂતઢેજી ॥ પર વિષયા સદ્-
જૂતરે ॥ પ્રા૦ ॥ ૩॥

અર્થ:-હવે વ્યવહારનયના વે જેદ કહે છે સદ્જૂત અને અસદ્જૂત તેમાં એક નિજ દ્રવ્યાશ્રિતવર્તિ જેદજ્ઞાની પરવસ્તુ વિજ્ઞાગ ઢહેંચણ રૂપ તે સદ્જૂત વ્યવહાર નામે પેહેલો જેદ કહ્યો. હવે વીજો જેદ તે પરવસ્તુનો વિષયી ઇટલે મન વચન અને કાયા એ ત્રણે જોગે પ્રવર્તે. પાંચ ઇંદ્રિ ત્રણ વલ શ્વાસોશ્વાસ અને આયુષ એ દશ દ્રવ્ય પ્રાણને જીવ સમજે. પાંચ ઇંદ્રિના ત્રેવિસ વિષય સેવે તેમાં રાગદ્વેષ જલે તેને અસદ્જૂત વ્યવહાર કહીએ એ વે જેદ વ્યવહાર નયના કહ્યા. ॥ ૩ ॥

ઉપચરિતાનુપચરિતીજી ॥ પેહેલો દોય પ્રકાર ॥
સોપાધિક ગુણ ગુણી જેદેરે ॥ જે અનિમિત્ત
ઉપચારે ॥ પ્રા૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ:-હવે સદ્ગ્રૂત વ્યવહારના બે જોડ કહે છે એક ઉપચરિત સદ્ગ્રૂત અને બીજો અનુપચરિત સદ્ગ્રૂત. તેમાં પ્રથમ જોડ તે સોપાધિક ગુણ ગુણીનો જોડ દેખાશે. જેમ જીવસ્ય મતિજ્ઞાનં એ ઉપાધિ તેહીજ જ્યાં ઉપચરિત સદ્ગ્રૂતનો પ્રથમ જોડ તે કહ્યો.

નિરૂપાધિક ગુણ ગુણી જોડેરે ॥ અનુપચરિત સદ્ગ્રૂત ॥
કેવલજ્ઞાનાદિક ગુણારે ॥ આતમના અદ્ગ્રૂતરે ॥

પ્રા૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:-હવે બીજો જોડ નિરૂપાધિક ગુણ ગુણી જોડે જાણવો. યથા જીવસ્ય કેવલ જ્ઞાનં, કેવલ દર્શનં એટલે આત્માનો વસ્તુ ગતે અનંતો ધર્મ છે, તે ધર્મને અદ્ગ્રૂત કહ્યો. તે અલલ, અગોચર, અગમ, અનુપમ, અવ્યાબાહ, અવિનાશી, અમલ, વિમલ, જ્યોતિર્વંત ઇત્યાદિ જે અનંતુ અદ્ગ્રૂત સ્વરૂપ છે તેમાં કશોય ઉપચાર ઉપાધિ નથી તેને અનુપચરિત સદ્ગ્રૂતનો બીજો જોડ કહ્યો ॥ ૫ ॥

અસદ્ગ્રૂત વ્યવહારનાજી ॥ એમજ જોડે દોય ॥
પ્રથમ અસંશ્લેષિત યોગેંજી ॥ દેવદત્ત ધન જોયરે ॥

પ્રા૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:-હવે અસદ્ગ્રૂત વ્યવહારના ઉપર કહ્યા તેજ રીતે બે જોડ કહે છે. એક ઉપચરિત અસદ્ગ્રૂત અને બીજો અનુપચરિત અસદ્ગ્રૂત. તેમાં પ્રથમ જોડ તે અસંશ્લેષિત યોગે કલ્પિત સંબંધે હોય. જેમ દેવદત્તનું ધન, જ્યાં ધન

તે દેવદત્તને સંવંધ સ્વસ્વામિત્વ જાવરૂપ કલ્પિત છે, તે માટે ઉપચાર થયો વઢી દેવદત્ત અને ધન તે વેહુ એક ડ્રવ્ય જાતિ નથી તે માટે અસદ્ગૂત એમ જાવના કરવી. તે ઉપચરિત અસદ્ગૂતનો પેહેલો જોડ તે કહ્યો ॥ ૬ ॥

સંશ્લેષિત યોગે વીજારે ॥ જેમ આતમનું દેહ ॥
નય ઉપનય નયચક્રમાંરે ॥ કહ્યા મૂલ નય એહરે ॥
પ્રા૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:-હવે વીજો જોડ અનુપચરિત અસદ્ગૂત વ્યવહાર તે સંશ્લેષિત યોગે કર્મ સંવંધે જાણવો. જેમ આત્માનું શરીર એટલે આત્માનો અને શરીરનો સંવંધ કોઈ ધન સંવંધની પેરે કલ્પિત નથી. વીપરિત જાવના એ નિવર્તે નહીં. જાવ જીવ સંવંધી છે. તે માટે એ અનુપચરિત અને જિન્ન વિષય માટે અસદ્ગૂત જાણવો. એ રીતે નય તથા ઉપનય એ વેહુ નયચક્રમાં મૂલ નય સહિત કહ્યા છે. ॥ ૭ ॥

એ વ્યવહારનય ડ્રવ્ય ગુણ પર્યાયના રાસના અનુસારે કહ્યો. હવે આગમસારમાં વ્યવહાર નયના ઠ જોડ કહ્યા છે. તે કહે છે તેમાં પેહેલો જોડ શુદ્ધ વ્યવહાર, તે ઉપયોગી પાળે જાણીએ. વઢી જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર ગુણ તે નિશ્ચય નય એકત્વ રૂપે પાળે ઉપદેશ યોગે જોડ્ય જીવને સમજાવવા જૂદા જૂદા જોડ કહ્યા. વઢી આત્માને શુદ્ધ કરવો. આગલા ગુણઠાણનો ઠોમવો અને ઉપરના ગુણઠાણનો પ્રહવો તેને શુદ્ધ વ્યવહાર કહીએ.

હવે વીજો અશુદ્ધ વ્યવહાર તે જીવમાં મિથ્યાત્વ અ-

ज्ञान रागद्वेष मोहादि लाग्या ठे तेथी अशुद्धपणुं ठे, तेनेज अशुद्ध व्यवहार कहीए.

हवे बीजो जेद शुद्ध व्यवहार ते पुन्यनुं कारण नवां शुद्ध कर्म लेवानो हेतु पुन्यना अर्थीने मोक्ष मार्गथी विमुखं तप व्रत, नियम कष्ट आदें अव्य क्रियानो कर्त्ता विष, गरल, अन्यो अन्य ए त्रण अनुष्ठाननी मुख्यता इहां प्रायें होय. इत्या दिकने शुद्ध व्यवहार कहीए. कह्युं ठे के:—

नस्थि मग्गो मुख्यो, व्यवहारो पुन्य कारणो वृत्तो ॥
पढमो संवर रुवो, आसवहे उत्तमो बीज ॥ ७ ॥

अर्थ:—निश्चय नयनो मार्ग ज्ञानसत्तारूप ते मोक्षनुं कारण ठे एटले मोक्ष ठे. अने व्यवहार क्रिया नय ते पुन्यनुं कारण कह्यो. पेहेलो निश्चय नय संवर ठे अने निश्चय संवर निश्चय नय ते एक ज ठे जूदा नथी बीजो व्यवहार नय ते आश्रव नवां कर्म लेवानो हेतु ठे. एटले शुद्ध पुन्य कर्मनो आश्रव थाय ठे अने अशुद्ध व्यवहार अशुद्ध कर्मनो आश्रव थाय ठे ॥ ७ ॥

हवे चोथो अशुद्ध व्यवहार ते यतना रहित थकां पर प्राण हणवा ते प्राणातिपात ॥ १ ॥ असत्य वचनीक ते मृषावाद ॥ २ ॥ माग्या विना पर वस्तु लेवी ते अदत्ता दान ॥ ३ ॥ स्त्री पुरुष संयोग वेद विषयनुं सेववुं ते मैथुन ॥ ४ ॥ परिग्रह रक्षण करवुं तेमां मूर्च्छित थवुं ते परिग्रह ॥ ५ ॥ क्रोध करवो ॥ ६ ॥ मान मद मोटाई करवी ॥ ७ ॥ कपट केळववुं ते माया ॥ ८ ॥ लोभमां लाग्या रहेवुं ॥ ९ ॥

अनुकुलनो स्नेह ते राग ॥१०॥ प्रतिकुलनो खेद ईर्ष्या ते
 द्वेष ॥ ११ ॥ लढवुं वढवुं शुद्ध करवुं ते कलह ॥ १२ ॥ को-
 ईने ठतुं अठतुं कलंकनुं देवुं ते अन्याख्यान ॥१३॥ एकने
 बीजानी चामी करवी ते पैशुन्य ॥ १४ ॥ शाता वेदनीयमां
 रीऊ राजीपो, अशाता वेदनीयमां कुराजीपो ते रति अरति
 ॥ १५ ॥ पारकी निंदा करवी ते परपरिवाद ॥ १६ ॥ कपट
 साथे जूवुं वोळवुं ते माया मृषावाद ॥ १७ ॥ अजाणपणे
 बीपरित श्रद्धा ते मिथ्यात्वशब्द ॥ १८ ॥ एम अढारे पाप-
 स्थानकने सेववां. वळी इंगालादिक पांच कर्म, दंतादिक
 पांच वाणिज्य, यंत्रादिक पांच सामान्य. ए पंदर कर्मादान
 ते पण पापना दातार ठे, कह्युं ठे. वंदिता सूत्रेः—

इंगालि वणसामी, जाडी फोमी सुवज्जए कम्मं
 वाणिज्जं चैवय दंत, लखवरस केस विस विसयं ॥
 एवं खु जंत पिळ्ळण, कम्मं निळ्वंणं च दवदाणं ॥
 सरदह तलाय सोसं, असइ पोसंच वजिज्जा ॥२३॥

ए पंदर कर्मादान वे गाथार्थी जाणवां, वळी रात्रि
 नोजन करवुं, अन्नदय अनंत कायनुं नक्षण करवुं, तथा
 अन्यदर्शनीनो संस्तव-परिचय, प्रशंसा करवी वळी वासी,
 वोळो, द्विदळ, अणगळ पाणी, इत्यादिकनुं नक्षण आदि
 करवुं ते सर्वने. अशुभ व्यवहार कह्यो.

हवे पांचमो उपचरित व्यवहार ते जेटलो संयोगिक
 जावने वस्तु आत्माथी जूदी ठे पण जीवें मिथ्यात्व अज्ञा-

નપણે આપણી કરી જાણી છે તે પરવસ્તુનો પોતાપણે ઉપ-
ચાર તેજ ઉપચરિત વ્યવહાર કહ્યો. હવે ઠઠો અનુપચરિત
વ્યવહાર તે શરીરાદિ પાંચ ઇંદ્રિ મન વચન તે પરવસ્તુ ય-
દ્યપિ જીવથી જૂદી છે તોપણ પરિણામિક જાણે છોડીપણું
એકતા મળી રહ્યું છે એમ અપેક્ષા સહિત તેને આપણી કરી
જાણે, તેને અનુપચરિત વ્યવહાર કહ્યો. એ વ્યવહાર નયના ઠ
જેદ આગમસારના અનુસારે કહ્યા ઇત્યાદિ વ્યવહારનયની
ઊંઠાણ જાણપણું કરવું. પ્રવર્તવું, તેથી ધર્મ પામીએ. તેનો
પરમાર્થ જેદ જ્ઞાન જોગ છે, તેની હવે વિવિધા કરે છે.

ઠ્ઠેચણરૂપ વ્યવહારે જીવદ્રવ્ય, પુદ્ગલદ્રવ્ય, જીવ
શુણ, પુદ્ગલશુણ, જીવપર્યાય, પુદ્ગલપર્યાય, એમ જેદ ઠ્ઠે-
ચી જૂદા જૂદા કરે તેથી વસ્તુ ઊંઠાણ, સ્વપરં સમજાય
ત્યારે ધર્મ પોતાના સ્વરૂપમાં સમજે. પછી તેમાં પ્રવર્તે તે
પ્રવર્તન વ્યવહાર. તેથી મિથ્યાત્વ ટળે તેની સાથે અશુદ્ધ
વ્યવહારને ઢોમે તીર્થાં શુદ્ધ વ્યવહાર આવે વળી વિશુદ્ધ
જ્ઞાન આવે. તે વસ્તુની શુદ્ધ પરિણતિ દેખામે. તે વસ્તુગત
શુદ્ધ વ્યવહાર પછી વસ્તુ ધર્મ શુદ્ધ કરવાપણે સાધન પામે.
તે સાધન શુદ્ધ વ્યવહાર તેમાં પૂર્વકૃત કર્ણની ઉદયિકતા
આવે તે ઉપચરિત વ્યવહાર તેમાં વ્યાપકણું ન કરે અને
રૂપાતિત ધ્યાનનો ધ્યાતા થાય તે અનુપચરિત વ્યવહાર એમ
વ્યવહારની શૈલિયે રૂપાતિત, યોગાતિત જે સિદ્ધ તે રૂપે
પોતે થાય, તે વ્યવહાર સમક્તિ ધર્મ પ્રવર્તનમાં અને લૌ-
કિક સાધન તથા કૃપરાવચનીક સાધન તથા લૌકિક પ્ર-

શ્રુતિએ મિથ્યાત્વ પ્રવર્તનમાં છે. વળી અશુદ્ધ વ્યવહારના જેવ સદ્જૂત, અસદ્જૂત, સંશ્લેષિત અસંશ્લેષિત પૂર્વે કહ્યા તે પણ મિથ્યાત્વ પ્રવર્તનમાં છે એ જ્ઞેદ નય ચક્રસારના અનુસારે કહ્યા તેનો એ પરમાર્થ સમજવો. હવે દ્રવ્યગુણ પર્યાયના રાસના અનુસારે જ્ઞેદ કહ્યા. તેને ઠસાવવાને માટે પુનરપિ જ્ઞાવાર્થ કહે છે.

એક નિજ ચેતન ધર્મ પ્રવર્તન પરદ્રવ્ય સંયોગાદિ અપેક્ષા રહિતપણે તે સદ્જૂત વ્યવહાર કેવલજ્ઞાની આત્મા તે શુદ્ધ સદ્જૂત મતિજ્ઞાનાદિ આત્મા તે અશુદ્ધ સદ્જૂત, ગુણપર્યાય સ્વજ્ઞાવ તન્મયી એક દ્રવ્યાનુગત જ્ઞેદ બોલીએ તે સદ્જૂતનો જ્ઞેદ અર્થ છે, પરદ્રવ્યની પરિણતિ નિજ દ્રવ્યમાં નહીં તિહાં અસદ્જૂત વ્યવહાર જાણીએ તે અસદ્જૂત વ્યવહારનો નવ પ્રકારે ઉપચાર જીવ પુદ્ગલ યોગે થાય. દ્રવ્યે દ્રવ્યોપચાર, ॥૧॥ ગુણેગુણોપચાર, ॥૨॥ પર્યાયેપર્યાયોપચાર ॥ ૩ ॥ દ્રવ્યેગુણોપચાર ॥ ૪ ॥ દ્રવ્યે પર્યાયોપચાર ॥ ૫ ॥ ગુણેદ્રવ્યોપચાર ॥ ૬ ॥ પર્યાયેદ્રવ્યોપચાર ॥ ૭ ॥ ગુણેપર્યાયોપચાર ॥ ૮ ॥ પર્યાયેગુણોપચાર ॥ ૯ ॥ એમ જીવનો પુદ્ગલમાં અને પુદ્ગલનો જીવમાં જેમ ઘટે તેમ એકનો ઉપચાર કરીએ તેથી સમજવામાં આવે કે ઉપચારે પોતાની વસ્તુ માનીએ ઠીએ પણ પોતાની નથી. પરવસ્તુ પરપણે છે. અને નિજવસ્તુ નિજપણે છે એમ ઉપચરિત વ્યવહારનું જ્ઞાન થતાં સ્વપર ત્રિવ્રતા થાય. ચેતન અચેતન મિશ્રિત છે તે જૂદો દેખાય. જમ્સત્તા, ચેતનસત્તા જૂદી જૂદી સમજાય

ત્યાં મિથ્યાત્વનો નાશ થાય. અને સમકિતની પ્રાપ્તિ થાય. અનુક્રમે મુક્તિ પણ થાય વળી વિજ્ઞાન પર્યાય જે વિજ્ઞાન પર્યાય સમલતા યોગે જીવાદિ દ્રવ્યમાં છે. તે ઉપચારે માનીએ પણ વસ્તુએ નહીં. વળી મતિ આદિ જ્ઞાન આત્માનાં કહેવાં તે ઉપચારે કહીએ વસ્તુગતે કેવલજ્ઞાની છે વળી જ્ઞાનનો સ્વપર વિષય તે પણ ઉપચાર છે. વસ્તુગતે નિજવિષયી સ્વઅનુભવી છે. દ્રષ્ટાંતઃ—જેમ અરીસામાં પ્રતિબિંબ અન્યનો પડે છે પણ કાંઈ અરીસો અન્યમાં પેસતો નથી અરીસામાં અન્ય પ્રતિબિંબિત થયું તે ઉપચાર સરખું છે વસ્તુયેં નથી તેને ઉપચાર કહીએ વળી પુત્રાદિ વસ્તુ છે તે ઉપચારે પોતાની માનીએ વસ્ત્રાદિ વસ્તુ તે ઉપચારે પોતાની માનીએ ગઢ, દેશ, રાજ્યઋદ્ધિ તે ઉપચારે પોતાનાં કહીએ. સર્વે સંયોગિક જ્ઞાને મદ્યું છે. તે વિયોગે નાશ થશે શ્વેત્યાદિ વસ્તુ ઘણી છે. તેનો જેટલો સંબંધ તે ઉપચાર એમ આત્માને ઝલ્લકીયે ત્યારે સંમજવામાં આવે માટે હે જ્ઞવ્યજીવો! તમે આત્માને ઝલ્લકો તો તમારું ચેતનપણું તમારે રૂપ લાગે. અચેતનમાં ચેતનપણાની બુદ્ધિ છે, તે ટલી જાય તદ્દૂપ જશ પામો.

વળી આગમની માંહે મૂલ નિશ્ચય અને વ્યવહાર બે નય પ્રરૂપ્યા છે. તેમાં નિશ્ચય નયના બે પ્રકાર કહ્યા છે, જીવમાં કેવલજ્ઞાનાદિ અનંતા ગુણ પર્યાયની અજ્ઞેદતા. તે શુદ્ધ નિશ્ચયનય. વળી મતિજ્ઞાનાદિકને આત્મા કહેવો તે અશુદ્ધ નિશ્ચય નય એ બે જ્ઞેદ નિશ્ચયના કહ્યા. હવે વ્યવહાર નયના

વે જ્ઞેદ કહે છે. એક સદ્જ્ઞૂત અને વીજો અસદ્જ્ઞૂત તેમાં પર સંગ રહિત ઉપયોગે તો નિજદ્રવ્યગત વિષયી જાવ તે સદ્જ્ઞૂત, પરદ્રવ્ય સંયોગે પર વિષયતા તે અસદ્જ્ઞૂત વ્યવહાર, તેમાં સદ્જ્ઞૂતના વે જ્ઞેદ એક ઉપચરિત અને વીજો અનુપચરિત. તેમાં પહેલો જ્ઞેદ તે “જીવસ્યમતિજ્ઞાનં” એટલે ઉપાધિ યોગ જીવગુણ કહીએ તે ઉપચરિત સદ્જ્ઞૂતનો પહેલો જ્ઞેદ. હવે વીજો જ્ઞેદ તે “જીવસ્ય કેવલજ્ઞાનં” કેવલ દર્શનં એટલે જેમાં ઉપાધિ નથી તે ગુણ આત્માનો છે એમ કહેવું તે અનુપચરિત સદ્જ્ઞૂત. એ વે જ્ઞેદ સદ્જ્ઞૂતના કહ્યા. તેજ રીતે અસદ્જ્ઞૂતના વે જ્ઞેદ કહે છે.

એક ઉપચરિત અસદ્જ્ઞૂત, વીજો અનુપચરિત અસદ્જ્ઞૂત. તેમાં પહેલો જ્ઞેદ તે અસંશ્લેષિત યોગે કલ્પિત સંવંધે હોય એટલે ધનાદિ વસ્તુ પોતાની કહેવી. તે ઉપચરિત અને જિન્ન વિષય માટે અસદ્જ્ઞૂત. હવે વીજો જ્ઞેદ તે સંશ્લેષિત યોગે કહીએ. જેમ આત્માનું શરીર તે કાંઈ આયુષ્ય ઠતાં ઠોમયું ટુટે નહીં માટે અનુપચરિત, અને જિન્ન વિષય માટે અસદ્જ્ઞૂત એ વીજો જ્ઞેદ કહ્યો. એમ દૃષ્ટિ પસારીને જુએ તો જીવસ્વરૂપ હાથમાં આવે પણ રૂપી નથી તે દેખાતીએ. જ્યાં જ્ઞાનની મુખ્યતા છે ત્યાં વ્યવહારની ગુણતા છે. એટલે ઉપાધિના ટાલનાર વિશુદ્ધિનો કર્તા જ્ઞાન યોગ છે. માટે જે જ્ઞાની પુરુષો છે, તેતો એક જ્ઞાનમાંજ નિશ્ચય અને વ્યવહારવેલ નય સમજે છે. એટલે જ્ઞેદ જ્ઞાન છે તે શુદ્ધ વ્યવહાર છે અને અજ્ઞેદ જ્ઞાન છે તે શુદ્ધ નિશ્ચ-

યથે. અને જ્ઞાન રહિત વ્યવહાર કહીએ તે મિથ્યાત્વધર્મ પ્રવર્તનમાં છે એ વ્યવહાર નય કહ્યો તેમાં જ્ઞેદજ્ઞાન યોગ બતાવેલો સમક્તિ ધર્મ પ્રવર્તન કહીએ અને અજ્ઞેદ જ્ઞાન યોગે નિશ્ચય ધર્મ પ્રવર્તન કહીએ. તેની મુક્તિ કહીએ. અજ્ઞેદ જ્ઞાન છે તે કાર્ય રૂપ છે અને જ્ઞેદ જ્ઞાન છે તે કારણરૂપ છે. જ્ઞેદજ્ઞાનના અજ્ઞાતે જે સાધન કરવું તેને અકારણ કહીએ.

હવે કલ્પવ્યવહાર અને જ્ઞાન વ્યવહાર એ બે જ્ઞેદ કહે છે એ બે વ્યવહાર ગ્રાહી તેજ સાધુ એટલે કલ્પ છે તે વ્યવહાર નયનો અપેક્ષી છે અને જ્ઞાન છે તે નિશ્ચયનયનો અપેક્ષી છે એ બે જ્ઞેદ તે સાધુના આચાર કહીએ. તેમાં કલ્પ છે તે વાહ્ય આચારી છે અને જ્ઞાન છે તે અંતર આચારી છે તેમાં કારણ યોગે કલ્પને ડુખવે તો સાધુપણું જાય નહીં. અને જ્ઞાનને ડુખવે તે વચ્ચે સાધુપણું રહે નહીં. નાશ પામે. વળી કલ્પ છે તે યાગ પ્રવૃત્તિનો ગ્રાહક છે. અને જ્ઞાન છે તે ઉપયોગ પ્રવૃત્તિનો ગ્રાહક છે. વળી કલ્પ છે તે નિમિત્તકારણમાં છે અને જ્ઞાન છે તે ઉપાદાનકારણમાં છે. કલ્પની આદિ નૈગમ નય છે. અને જ્ઞાનની આદિ શબ્દ નય છે એ બે જ્ઞેદનો આરાધક તેનેજ સાધુ કહીએ. તેમાં પ્રથમ કલ્પ વ્યવહારની ગવેષણા કલ્પસૂત્રથી દશ જ્ઞેદ કહે છે.

તેમાં પેહેલો અચેતક કલ્પ તે પેહેલા અને બેલા તીર્થંકરના સાધુને ધવલ વસ્ત્ર છે, નહીં રંગેલું, નહીં ધોણું જેવું સેવકે આપેલું હોય તેવું તેમાં સામા ત્રણ હાથ લાંબો ચોલપટ્ટો ઢીંચણ પ્રમાણે નીચો તેના ઉપર કંદોરો વળી

સાના ચાર હાથ લાંબો કપનો, તેના ઉપર માથે ચૂંચે કાંવળી અને માથા હાથે ઢાંકો તથા માથા હાથે જોલી વળી વ-
ત્રીસ આંગળનો ઝંધો, તેમાં ચોવીસ આંગળની ઢાંકી, દશ આંગળની દરીઝ અને અષ્ટમંગલ આલેખેલો વનાતનો પાટો, તે થકી ગુંથેલી દરીઝ તે પ્રમાણે લુગડાનો કકનો તેના ઉપર કાંવળીઝ તેના ઉપર દોરો ત્રણ આંટે વાંધવો એવો વત્રીસ આંગળનો ઝંધો વળી પોતાની એક વેંત અને ચાર આંગળની ચોંચૂણે સરસી મુહપત્તિ શ્વેત્રાદિ માનોપેત લિંગ સાધુનું કહ્યું તેને અચેલક કહીએ. વળી વાવીસ તીર્થકરના સાધુ સાધ્વી છે, તે તો મોટા મૂલનાં પંચરંગનાં માનોપેત નહીં એવાં વસ્ત્ર રાખે માટે તેમને સચેલક કહીએ. એ અચેલક કલ્પ કહ્યો.

હવે વીજો ઉદ્દેશિક કલ્પ તે વાવીસ તીર્થકરના વ-
સ્ત્રતમાં કોઈ સાધુ સાધ્વી નિમિત્તે કોઈ ગૃહસ્થે જ્ઞાત પાણી, ઔષધ, નૈષઙ્ય, વસ્ત્રપાત્રાદિ નીપજાવ્યાં હોય તે જેનાં નિ-
મિત્તે નીપજાવ્યાં છે, તે સાધુ સાધ્વીને લેવાં કલ્પે નહીં પણ વીજા સાધુ સાધ્વીને કલ્પે, તેમને આધાકર્મી દોષ ન લાગે, અને પેહેલા બેઢ્યાં તીર્થે એક સાધુ સાધ્વી નિમિત્તે જે આધાકર્મી આહારાદિ નીપજાવ્યું છે તે સાધુ સાધ્વી સમુ-
દાયને લેવો કલ્પે નહીં એ ઉદ્દેશિક કલ્પ કહ્યો.

હવે ત્રીજો સંજ્ઞયાંતર પિંડનો કલ્પ તે—જે ઉપાશ્ર-
યાદિ મકાનમાં સાધુ સાધ્વી ઉતરે, તેમાં રહે તેનો જે મા-
લિક હોય તેને સંજ્ઞયાંતરી કહીએ તેના ઘરનો વસ્ત્ર પાત્ર

આહારાદિ ચોવીસે તીર્થકરના સાધુ સાધ્વીને, લેવા કલ્પે નહીં એ સજ્જ્યાતરીક કલ્પ કહ્યો.

હવે ચોથો રાજ્યપિંડ કલ્પ તે રાજાના ઘરનો આહારાદિ લેવો વાવીસ તીર્થકરના સાધુ સાધ્વીને કલ્પે. પ્રથમના અને બેઢ્યા તીર્થ લેવો ન કલ્પે એ રાજપિંડ કલ્પ કહ્યો. હવે પાંચમો કૃતિકર્મ કલ્પ તે વાંદવું ત્યાં શ્રી જૈન શાસનને વિષે પુરુષ પ્રધાન ધર્મ પ્રવર્તે છે તે કારણે સાધ્વી સો વર્ષની દીક્ષિત હોય તોપણ એક દિવસના દિક્ષિત સાધુને વાંદે એ પાંચમો કલ્પ કહ્યો. હવે ષઠો વ્રત કલ્પ તે વાવીસ તીર્થકરના સાધુ સાધ્વી દીક્ષા અવસરે ચાર મહાવ્રત ઉચરે એટલે સ્ત્રીને પરિગ્રહમાં ગણીએ ત્યારે ચોથું પાંચમું એ બેનું એકજ થાય તે અપેક્ષાએ ચાર મહાવ્રતધારી કહ્યા અને પેહેલા બેઢ્યા તીર્થે સ્ત્રી જૂદી અને પરિગ્રહ જૂદો એમ ચોથા વ્રતમાં સ્ત્રીનો ત્યાગ અને પાંચમા વ્રતમાં પરિગ્રહનો ત્યાગ એ અપેક્ષાએ પાંચ મહાવ્રત ઉચરે. વળી પેહેલા બેઢ્યા તીર્થે ઠવું રાત્રીનો-જનવ્રત મૂલગુણમાં ગણાય છે અને વાવીસ તીર્થકરના સાધુ સાધ્વીને ઉત્તરગુણમાં ગણાય છે એ ષઠો કલ્પ કહ્યો.

હવે સાતમો જ્યેષ્ઠ કલ્પ તે પેહેલા બેઢ્યા તીર્થે વની દિક્ષાના દિવસથી નાના મોટાપણું ગણાય છે. અને વાવીસ તીર્થકરના સાધુ સાધ્વીને દિક્ષાના દિવસથી નાના મોટા પણું ગણાય છે તેમાં પિતાપુત્ર રાજા પ્રધાન મા. દીકરી મોટાજ્ઞાશ નાનાજ્ઞાશ શ્યાદિ સાથે દિક્ષા લેવે તો લોક રીતે પિતા મોટા અને પુત્ર નાના, રાજા મોટા અને પ્રધાન

નાના, માતા મોટાં અને દીકરી નાનાં એમ ગણાય છે એ સાતમો કલ્પ કહ્યો.

હવે આઠમો પ્રતિક્રમણ કલ્પ તે વાવીસ તીર્થંકરના સાધુ સાધ્વી જ અવસરે પોતાને પાપ લાગ્યું અતિચાર લાગ્યા જાણે તેજ વચ્ચે દેવસિ અને રાઝ એ બે પ્રતિક્રમણ કરે, નહીં તો ન કરે, અને પેહેલા ઠેઠા તીર્થે સાધુ સાધ્વી નિરંતર પ્રજાતે રાઝ અને સંધ્યાએ દેવસી અર્ધમાસે પાક્કિક. ચારમાસે ચતુર્માસિ અને વાર માસે સંવત્સરિ એમ પાંચ પ્રતિક્રમણ કરે એ આઠમો કલ્પ કહ્યો.

હવે નવમો માસ કલ્પ તે વાવીસ તીર્થંકરના સાધુ સાધ્વીને માસ માસ પ્રત્યે વિહાર કરવાનો નિયમ નથી. જ્યાં લાજ દેલે ત્યાં ઘણા કાલ પર્યંત એક દેત્રે રહે અને પેહેલા ઠેઠા તીર્થના સાધુ સાધ્વી તો વર્ષાકાલે ચાર માસ રહે વાકી એક માસ રહે એટલે આઠ માસના આઠ અને ચોમાસાનો એક એમ એક સંવત્સરમાં નવ કલ્પી વિહાર કરે એ નવમો કલ્પ કહ્યો.

હવે દશમો પર્યૂષણ કલ્પ તે સંવત્સરી સંવંધીના પાંચ વાનાં અવશ્ય કરવાં તે કહે છે. સંવત્સરી પ્રતિક્રમણ કરવું ॥ ૧ ॥ કેશનો લોચ કરવો ॥૨॥ અટ્ટમનો તપ કરવો ॥૩॥ તથા જ્યાં રહ્યા હોય તે નગરમાં ચૈત્ય પ્રવાસી કરવી ॥૪॥ સર્વ સંઘમાં માંહો માંહે સ્વમત સ્વામણાં કરવાં ॥૫॥ શ્ત્યાદિ જાવ જાણવો એ દશમો કલ્પ કહ્યો.

હવે જ્ઞાન વ્યવહાર કહે છે જ્ઞાન કહેતાં આત્મજ્ઞાન

योगे साधुपद ठे. कह्युं ठे:- उत्तराध्ययन सूत्रे.

नाणेणय मुणि ओदि न मुणि वन्न वासेण ॥

अर्थ:-जे ज्ञानी तेज मुनि तेमने साधु कहिए पण ज्ञानना अज्ञावे वनवासमां रहेतां अने क्रिया करतां पण मुनिपद नथी. एम कह्युं. वळी कह्युं ठे, आनंदघनजी कृत चोवीसीमां बारमा वासुपुज्य स्वामीना स्तवनमां.

आत्मज्ञानी श्रमण कहावे, बीजा तो अव्य लिंगीरे॥

जेणे आत्माने जाण्यो ओळख्यो तेज ज्ञानी अने तेज साधु ते विना जे बीजा तेमने अव्यलिंगी कहेतां वेष धारी कहिए. पण साधु न कहिए साधु तो ए ठे के जेणे आत्माने कायाथी जूदो जाण्यो ठे अनुज्जव्योठे जम सत्ता चेतन सत्ता जूदी जूदी जाणी ठे ते ठे. अहीं कोइ कहेशे के तमे आत्माने जाणे तेने ज्ञानी कहो ठो तो शुं? व्याकरण प्रमुख जणेल्ला सूत्र सिद्धांत वांचे अर्थ करे श्रोताने समजावे ते ज्ञानी नहीं? तेनो उत्तर श्री गण्ठांग सूत्रे पेहेले ठाणे कह्युं ठे,-

एगजाणे सव्वं जाणइ, एम न जाणे सव्वं न जाणइ॥

वळी आचारांग सूत्रे-

एगंजाणइसे सव्वं जाणइ. जे सव्वंजाणइसे एगंजाणइ

अर्थ:-एक पोताना आत्माने जेणे जाण्यो ठे: ओळख्यो ठे अनुज्जवे करी दृष्टि प्रत्यक्ष कर्णो ठे. ते पुरुषने समस्त जाण कह्यो. हवे कंइ पण जाणवानुं अधुरं नथी. ए

પહેલા પદનો અર્થ—હવે વીજા પદનો અર્થ કહે છે જીવના પાંચસેં ને ત્રેસઠ જ્ઞેદ, અજીવના પાંચસેને સાઠ જ્ઞેદ ઇત્યાદિ જાણે તે ગણિતાનુયોગ, જ્ઞાતા સૂત્ર આદિ ધર્મકથાનુયોગ, વ્યવહાર ચારિત્ર ક્રિયા તે ચરણકરણાનુયોગ, ધર્માસ્તિ-કાયાદિ પાંચ અજીવ તે દ્રવ્યાનુયોગ દ્વીપ સમુદ્ર નરક દેવલોક ક્ષેત્ર સમાસ ઇત્યાદિ અનેક વાતો જાણે છે પંક્તિ નામ ધરાવે છે પણ સિદ્ધનો સાધર્મી પોતીકો આત્મા નિરં-જન નિરાકાર છે તેને કાયાથી જૂદો અનુજ્ઞવ્યો નથી ત્યાં સુધી “ સત્ત્વંનજાણ્ ” કે ૦ કાંઈ જાણતો નથી એમ કહ્યું ઇટલે અજ્ઞાની કહી બોલાવ્યો

એ ઠાણાંગજીના પાઠનો અર્થ કહ્યો. હવે આચારાંગ-જીના પાઠનો અર્થ કહે છે જે પુરુષે એક પોતાના આત્માને જાણ્યો છે તેણે સમસ્ત જાણ્યું એ પહેલા પદનો અર્થ કહ્યો હવે જે પુરુષે આત્માનું મૂળ સ્વરૂપ જાણ્યું છે, જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર તપ વીર્ય ઉપયોગ ઇત્યાદિ અનંતાગુણ, અરૂપી, અમૂર્તિ, અટલ અવગાહના, અવ્યાવાધ ઇત્યાદિ અનંતા પર્યાય. અસ્તિ નાસ્તિ નિત્યાનિત્ય, એક અનેક, સત્યઅસત્ય, વ્યક્ત અવ્યક્ત જ્ઞેદ અજ્ઞેદ જ્ઞવ્ય અજ્ઞવ્ય ઇત્યાદિ અનંતા સ્વજ્ઞાવ તેસ્યાદ્વાદપદ્ધત્યે અનુજ્ઞવ્યો છે આત્મા જેણે વળી નિજ દ્રવ્યાર્થીક પર્યાયાર્થીકનું જ્ઞાન છે જેને વળી ન્યાંયે કરી, નિદોષે કરી, પ્રમાણે કરી સત્તત્તંગી, ષટ્કારક, સામાન્ય વિશેષ ઇત્યાદિ પોતાના આત્માનું વિસ્તાર જ્ઞાન છે જેને તેને સર્વ જાણ્ કે ૦ સર્વ જાણ કહીએ વળી તેનેજ એક

પોતાના આત્માનો જાણ પણ કહીએ એમ સૂત્રમાં પરમાત્માનું તથા ગણધર મહારાજાનું વચન છે. તેને વિચારી જુઓ. એટલે જ્ઞાનીની ઓઢાણ થશે. તે જ્ઞાનીને સાધુ કેહેવા. વઢી કહ્યું છે અધ્યાત્મસાર ગ્રંથે પંદરમા યોગાધિકારે,—

પાપ કરણ માત્રાદિ ન મૌનં વિચિકિત્સ્યા ॥

અનન્ય પરમાત્માસ્યાત્જ્ઞાન યોગી ભવેન્મુનિઃ॥૩૬॥

અર્થ:—હિંસા, મૃષા, ચોરી, મૈથુન, પરિગ્રહ, રાત્રિ-જોજન, એ બધાં પાપરૂપ છે. વઢી આશ્રવ બંધનું કારણ છે એમ જાણી વિરતિ કરીએ એટલે તજીએ. પણ પોતાના આત્માને જાણ્યો નથી ત્યાં સુધી “ન મૌનં વિચિકિત્સ્યા” કહેતાં એ મુનિ નથી. મુનિપદ તો એથી જુદું છે, “અનન્ય પરમાત્માસ્યાત્” કહેતાં કશંચિત્ એટલે કર્મોપાધિની અપેક્ષા ન કરીએ તો પોતીકો આત્મા તેજ પરમાત્મા છે. જ્ઞાનયોગી કે તેને જે જાણે અનુભવે તે જ્ઞાની જ્ઞાનયોગી સ્વસ્વરૂપ खेल खेले स्वस्वरूपमां उपयोगे रमे તેને જાવેન્મુનિ કેહેતાં મુનિ કહીએ. વઢી કહ્યું છે સમાધિ શતકે,—
હો—કેવલ આતમ बोधहै । परमारथ शिव पंथ ॥

तामें जिनकुं मगनता । सोइ जाव निगरंथ ॥

અર્થ:—કેવલ કહેતાં એક આત્મ વોધ જે આત્મજ્ઞાન છે તેજ પરમાર્થ કહેતાં ઉત્કૃષ્ટ અર્થ જે નિજ સ્વરૂપ પ્રત્યક્ષ અનુભવજ્ઞાન તે શિવ કહેતાં જ્યાં ઉપદ્રવ નથી, વિગ્નકર્તા

નથી એવો મુક્તિનો માર્ગ કહીએ. તામે કહેતાં તે મુક્તિના માર્ગમાં જિનકું કે જે પુરુષને મગ્નતા કહેતાં આનંદતા છે, સોડ કે તેમને જાવ નિબંધ કહેતાં જાવ સાધુ કહીએ. એમ ઘણા શાસ્ત્રોનો જાવ જોતાં આત્મજ્ઞાની તેજ સાધુ છે. હાં મતિ વોટ્યો જ્યાં કલ્પ વ્યવહાર છે તે સાધુ નહીં તેનો ઉત્તર-કહ્યું છે. જગવતિ સૂત્રે પ્રથમ શતકે વીજે ૭૦ અસંજ્ય જિવિય દવ્વ દેવાણ જહન્નેણં જવણવાસીસું ઉક્કોસેણં ઉવરિમ ગેવિજ્જેસું ॥

અર્થ:-જે પુરુષો સમકિત પામ્યા નથી અને વ્યવહાર ચારિત્ર ગ્રહણ કર્યું છે. તેમને અસંયતિ કહ્યા છે, તેમની ગતિ જઘન્યથી જીવનપતિ અને જતકૃષ્ટી નવમા ગ્રેવેયકે કહી છે. પણ સંયતિ કહ્યા નથી. માટે આત્મજ્ઞાની છે. તેમને જ સંયતિ કહીએ. અહીં કોડ કહેશે કે એમ જોતાં તો કલ્પ વ્યવહાર વગર સ્વપનો ઠયો. તેનો ઉત્તર-હે જાણ! વિણ સ્વપનો હોત તો શું કરવા પ્રરુપત? પણ જે પુરુષોએ આત્મા ને જાણ્યો ઓઠાચ્યો નથી તે મિથ્યાદૃષ્ટિ છે, સમકિત પામ્યા નથી અને વ્યવહાર ક્રિયા કરે છે. તેમાં ધર્મ માને છે. વઠી પરંપરાએ મુક્તિ માને છે. પણ ધર્મતો આત્મામાં રહ્યો છે, તે આત્માને ઓઠાચ્યાં પામીએ. એમ જાણતા નથી. તે પુરુષોને કલ્પ વ્યવહારથી પ્રાયે આત્મહિત નથી પણ જે જ્ઞાની પુરુષો છે. તેમને તો નિમિત્ત કારણરૂપ કલ્પ વ્યવહાર સ્વપનો છે. એ જ્ઞાન વ્યવહાર કહ્યો. હાં કોડ કહેશે જે આત્મજ્ઞાનતો નિશ્ચયમાં છે તેને વ્યવહાર

કેમ કહો ઠો ? તેનો ઉત્તર હે જાણ આત્મજ્ઞાન આવ્યાં
સમકિત પામીએ ચારિત્ર પામીએ ઉપયોગે અનુજવ પામીએ.
સંવર નિર્જરા પામીએ, અપ્રમત્તાદિ ગુણઠાણે ચમીએ; શ્રેણી
માંમીએ રાગદ્વેષ મોહ રહિત થઈએ. કેવલજ્ઞાન કેવલદર્શન,
આદેં ક્ષાયકલબ્ધિ પામીએ યોગાતિત જે સિદ્ધ તદ્દરૂપ
થઈએ શ્વેત્યાદિ સાધનદશા આત્મજ્ઞાનમાં છે ત્યાં સુધી વ્ય-
વહાર કહીએ. સાધનની પૂર્ણતાએ નિશ્ચય કહીએ. એ જ્ઞાન
વ્યવહાર કહ્યો. અહીંઆં વ્યવહારનો અધિકાર સંપૂર્ણ થયો.

હવે જવાજનનંદી જીવનાં લક્ષણ કહે છે.

કહ્યો છે શ્રી હરિજનસૂરી પૂજ્યે

॥ શ્લોક : ॥

કુદ્રો લોજનરતિર્દીનો, ॥ મત્સરી જયવાન શઠઃ ॥

અજ્ઞો જવાજનનંદી ચ, ॥ નિષ્ફલારંજ સાધકઃ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—પ્રથમ કુદ્રો શબ્દ છે તે સામાન્ય વાચી છે,
તેના અર્થના ઘણા જેદ થાય છે, તે કારણે હ્રાં અમે કુદ્રો
શબ્દના ચાર જેદ કરીએ ઠીએ; કુદ્રો અંગજિર, (૧) કુદ્રો
કૃપણ, (૨) કુદ્રો તુચ્છ, (૩) કુદ્રો ક્રૂર, (૪) લોજન, કહેતાં
લોજન, (૫) રતિ કહેતાં વિષય તે રતિ, (૬) દીનો કહેતાં
દીન, (૭) મત્સરી કહેતાં મત્સર, (૮) જયવાન કહેતાં જય
ત્રાંત, (૯) શઠ કહેતાં કપટ, (૧૦) અજ્ઞો કહેતાં અજ્ઞાની
મિથ્યાત્વી, (૧૧) એ અગીયાર લક્ષણે સહિત હોય તેને
જવાજનનંદી કહીએ; હવે એ વોલો કહ્યા તેનું વિવેચન કરે

ठे, प्रथम लक्षण, अगंजिर, एटले अंतर्गत गुणना अज्ञावे पारकां बिद्र खोलतो फरे. कदाच सामामां किंचित् दूषण होय तो तेने मोटुं करीने देखामे, वळी दूषण न होय तो द्वेष बुद्धिए अबता दूषणनो आरोप मुके, वळी पोताना अवगुणने ढांके, अने पोतामां नही गुण ठतां गुणीपणानो मरोरु राखे, गर्व करे, वफेरानो विनय न साचवे, अविनय करे, तेने ज्ञवाज्ञिनंदी कहीए. (१)

हवे वीजुं लक्षण, कृपण, एटले ठती वस्तुए पोते वापरे नही, जोगवे नही, दीन दुःखीयाने अनूकंपा बुद्धिए अने सुपात्र जे अतिथी मुनि तेमने ज्ञक्तिए करीने दान आपे नही, एक धननोज संचय मूर्छित थको करे. जूमीमां दाटे, ए जीवो अते मरीने ज्ञवांतरे, एज धननी मूर्च्छाए, सर्पनो, वा नोळीयानो, उंदरनो, कुतरानो, गीरोळीनो इत्यादिनो जव पामी पूर्व ज्ञवनी संज्ञाए ए धन जीहां दाटेखुं गुप्त होय, तेना उपर फर्या करे. तीहांने तीहांज रहे, एटले जे कृपण होय ते बहुधा मूर्च्छित होय; तेने ज्ञवांतरे एम तिर्थचनी गति प्राप्त थाय, तेनुं कारण कृपणता तेने ज्ञवाज्ञिनंदी कहीए. (२) हवे वीजुं लक्षण तुच्छ एटले अल्पमती बुद्धि ठे जेनी एवो, सारांशनो अग्राहक, देशविरति अथवा, सर्व विरति थड्ने धर्मकरणी करे, तेनो विवरो एम ठे के, आ जव आश्रिने मिष्ट जोजनना अर्थे वस्त्र पात्रादि अर्थे पुजावा मनावो बहुमान पामवा अर्थे यश कीर्ति अर्थे, वली रोग व्याधि प्रगटं थयो

तेनी शान्ति थरो, एवी बुद्धिए जे तप, जप, क्रिया करे.
 वली लोचादि कष्ट सहै तेनुं नाम विषयानुष्ठान ठे, अने परजव
 आश्रीने देवेंद्र, नरेंद्रादि पद अने ते पदनी ऐश्वर्यादिक,
 पुद्गलिक, ऋद्धिनी ठकुराइ तेनुं इंद्रिनोइंद्रिजनित जे
 विषय सुख पुन्यना उदयथी पामीए, तेनी आसंसाए जे तप,
 व्रत कष्ट क्रिया करे ठे, दुःख सहै ठे ते गरलानुष्ठान ठे अने
 प्रणिध्यानादिकने अज्ञावे साध्य शून्य दृष्टिए सापेक्षता विना
 देखादेखीए शून्य मने समूर्च्छिमनीपरे क्रिया करे, ते अ-
 न्योन्यानुष्ठान ठे. ए करणी आश्रीने कह्युं. हवे उपदेश
 आश्रीने कहे ठे. एटले प्ररुपणा करे के मुनीए अणसण
 आदे तप कर्यो, तेथी देवलोकादि ऋद्धि पाम्या, वली
 अमुक श्रावके पन्निमा प्रमुख वही तेथी पाम्या, माटे तमे
 पण करशो तो पामशो, एम छालच आपी आशा बलगाही,
 अंध परंपराने धंधे उपर कहा त्रण अनुष्ठान तेरीते प्रवृत्ति
 करावे पण पहेली ते विरति के पहेलुं ते बोधिबीज? एटले
 तत्वना बोधनी प्राप्तिनो हेतु जे उपदेश ते वस्तुगते वस्तु-
 पणानी प्ररुपणा ते न करे, वली देवगुरुने धर्म ए त्रण
 तत्वनी यथास्थित उल्लखाण करावी, व्यवहार समकितनी
 श्रद्धा पूर्वक प्राप्ति पण न करावे अने मिथ्यात्वी यका
 विरतिपणानी परंपरामां घाले. वली एम पण उपदेश न
 करे के जे पर आशंसा इषण टालीने निराशी ज्ञावे धर्म
 करशे, तेज समकितादि गुण प्रगट करवानो, वली पुन्या-
 नुबंधी पुन्य उपार्जवानो लान्न पामशे. पूर्वे पण जेणे आ-

શંસા ડૂણે વર્જીત થઈને નિરાશી જાવે ધર્મ કયોં છે તે પામ્યા છે. આશંસા કરતાં તો પુન્ય માગતાં પાપ આવે અને દેવલોક માગતાં નર્ક તિર્યંચની ગતિ મળે, વલી ધર્મધ્યાન કરતાં આર્તધ્યાન થાય. વલી મંહોપાધ્યાય યશોવિજયજી જસવિલાસમાં કહે છે કે જે ક્રિયા કરે છે અને તેના ફળની મમતા ધરે છે, તેના ગળામાં ફાંસી આઈ કહેતાં આવી પરી, તે વચનનો વિચાર, “ જૈન કહો ક્યું હોવે, ” એ પદથી કરી લેજો અને પુદ્ગલીક વિનાશિક સુખની આશાને ઠેદી, જ્ઞાનઘટમાં લાવી નિજપર જિન્નતા કરવી, નિજગુણ રાગી થવું; વલી ઉપર ત્રણ અનુષ્ઠાન ગવેશ્યાં તેને તજવાં, અને તદ્દેતુ અને અમૃત એ વે અનુષ્ઠાનનો આદર કરવો, એજ યોગ્ય છે. એમ દીર્ઘદ્રષ્ટિ સારાંશને ન ચિંતવે, અને તુચ્છ દ્રષ્ટિ સંસારીક સુખને શ્ચ્છતો વર્તે તેને જવાજિનંદી કહીએ. (૩) હવે ચોથું લક્ષણ ક્રૂર ઇટલે મહા હુદ્દ જયંકર, માઠા અધ્યવસાયવાળો, અતી સંકલિષ્ટ, નિધ્વંસ પરિણામી આર્ત, રૌદ્ર, ધ્યાનનો ધ્યાતા, રુદા જૂના સંજોગીક જાવે સંબંધ મિલ્યા તેમાં રુદા મનોહ (મનને ગમતા) એવા પદાર્થનો સદા સંજોગચિંતવે, વલી જૂના અમનોહ (અણગમતા) પદાર્થનો વિજોગ ચિંતવે, મનોહ સંયોગ સંબંધમાં તલાલીન થઈ આસક્ત થકો વર્તે અને તે મનોહ સંબંધની હાણી થવાંથી, આક્રંદ કરે, ઝંચે સ્વરે રુદન કરે, ઘણો ઝદેગ પામે, નામ દેશને રુવે, ઢાતી કુટે, માથાના કેસ તોમે, વલી

આવતા કાલની ચિંતા એટલે હવે હું શું કરીશ, મારો નિર્વાહ કેમ ચાલશે, હું શું खाइश, નિર્ધન થઈ ગયો, દારિદ્ર્ય અવસ્થા આવી, અથવા હું નિરાશ થઈ ગયો, મારે કોઈનો આધાર નથી, મારું રખોપું કોણ કરશે, મને શાતા અશાતાનીં खबर કોણ પુછશે, અશાતાની વચ્ચે રોગાદિ કારણે, મારી પાસે, બેરીને પાણી કોણ પાશે, खावा કોણ આપશે, મારી આસનાવાસના કોણ કરશે, અથવા આ કુમાણસનો સમાગમ મારે છે તે ક્યારે ટલશે, મારો ને એનો બુટકબારો ક્યારે થશે, વઢી આ મારી રોગ વ્યાધિ અથવા દારિદ્ર્ય અવસ્થા ક્યારે ટલશે, ઇત્યાદિ વિચાર એકત્વ પરિણામરૂપ કરવો તે આર્તધ્યાન છે, વઢી સંયતિપદે નિયાણું કરવું તે પણ આર્તધ્યાનમાં છે. હવે રૌદ્રધ્યાન તે જીવની હિંસા એટલે જીવના દ્રવ્યજ્ઞાવ, પ્રાણનો ઘાત કરે, વિટંબના કરે અને ખુશીપણું માંને, રાજી થાય, વઢી હિંસક જીવોનાં વચ્ચાણ કરે, તેના વઢની પ્રશંસા, અનુમોદના કરે, વઢી જૂઠું બોલે, કપટ કેલવે અને મનમાં ખુશી થાય, કે મારા જૂઠપણાની કોઈને खबर પડતી નથી, હું કેવો હુંશીયાર હું, વઢી એકની, ચામી બીજાને કરે, સ્વોટા વાદવિવાદ, ઝગમગ કરતો કરાવતો ફરે, પારકી નિંદા કરે, ચોરી કરે, ઠગાઈ કરે ગાંઠ વાળેલી વસ્તુ ઢોમી લે અને મનમાં ખુશી થાય, વઢી ચિંતવે કે હું કેવો જોરાવર હું તે પારકો માલ खाઉં હું, મુજ સરખો કોણ છે, વઢી નવ પ્રકારનો પરિગ્રહ ધન, દેત્ર खलું, ઘર, ડુકાન, પુત્ર, કલત્ર, જાનવર, ગાય, જૈંસ,

વલ્લદ, હાથી, ઘોડા આદે ચૌપગાં ઇત્યાદિ પરિગ્રહ વધારવાની ઘણી ઇચ્છા રાખે, વલ્લી ધન્યાદિ વસ્તુ જૂમીને વિષે ઢાટે અને વિચારે કે કોઈ દીઠું તો નહીં હોય. વલ્લી લેણાંદેણાં કરે અને વિચારે કે આપણે કે નહીં આપે, એમ પરિગ્રહનું રક્ષણ કરવામાં જેણે મન પરોવ્યું છે, તે રૌદ્રધ્યાનનો ધ્યાતા છે. વલ્લી સંયતિ નામ ધરાવી જે મૂલ ગુણથી હીણ હોય એટલે પરિગ્રહ ગુસ્તપણે રાખે, વલ્લી દોરા, ધાગા કરે, વૈદકપણું કરે, અનેક જોડે વનસ્પતિનાં મૂલ કઢાવે, વલ્લી જઠ્ઠી ઘાલી માત્રાઓ મારી અતી હિંસક થાય, વલ્લી સંસારીપણાનાં પોતાનાં સગાં સંબંધીની ચિંતા કરે. અવિરતિપણે કામ જોગ કરેલા, વિષય સેવેલા તેને રુચિ સંજારે, ઇત્યાદિ આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાનનો ધ્યાતા જે ક્રૂર તેને અશુભ કહીએ. તે ક્રૂરપણો પોતાનો ટાલી ઉપશમ, હયઉપશમજાવે શાંત થઈ ધર્મધ્યાનનો ધ્યાતા શુભ પ્રવૃત્તિ ન થાય અને ઉપર કહી તેમ અશુભ પ્રવૃત્તિ, વર્તે તેને જવાનિંદી કહીએ. (૪) હવે પાંચમું લક્ષણ લોજ તે જેમ જેમ વસ્તુની પ્રાપ્તિ થાય, તેમ તેમ લોજ વધતો જાય; તૃષ્ણા ન ઢીપે, ડ્રષ્ટાંત. જેમ અગ્નિ વલતી હોય તેમાં કાષ્ઠનો પુરતી કરીએ, તેથી અગ્નિ વૃદ્ધિ પામે, પણ શાન્તિ ન થાય, એ ડ્રષ્ટાંત પૂર્વક જેમ જેમ વસ્તુ મીલે તેમ તેમ તૃષ્ણા દિશ થાય, અને અપૂર્ણતા નજરે આવે, તેના ઉપર આઠમા સુષૂમ્ ચક્રવર્તિની કથા કહે છે. આ અવસર્પિણી કાલે અઢારમા, ઝંગળીસમા તીર્થકરને આંતરે સુષૂમ્ ચક્રવર્તિ

थया, ते पोतानी मातानी कुखने विषे गर्जपणे हता ते
 अवसरे परसुरामे पोताना वळे सुचूमना कृतवीर्य राजाने
 संग्राममां, जाज्वल्यमान, परसु लेशने हण्या अने तेमना
 राज्यपर पोते बेठो; कारण के राज्य तो पराक्रमने स्वाधीन
 ठे एवी रीते परसुरामे, हस्तिनापुरनगरने दबाववाथी कृत-
 वीर्य राजानी गर्जिणी स्त्री बाघवाला वनमांथी जेम हरणी
 नाशी जाय तेम नाशीने एकाकीपणे अरण्यमां - जमतां
 जमतां तापसोना आश्रममां गइ त्यां तपस्वीठण निधाननी
 पेठे तेणीने क्रूर परसुरामथी बचाववा माटे जोंयरामां राखी.
 तेणीने चौद महास्वप्नोथी सूचितपुत्र गर्जस्थितिनी पूर्ण-
 ताये थयो अने जोंयरामां रहेतां मोटा पण थया. माताये
 जोंयरामां जन्मवाथी पुत्रनुं सुचूम नाम पारुंयु; पढी ज्यां
 ज्यां, क्षत्रिय पुत्र हतो त्यां त्यां देहधारी कोपाग्नि सरखो,
 परसुरामनो कुठार पढोंची वढ्यो अर्थात् सघला क्षत्रियोने
 तेणे मारी नाख्यापढी एक दहामो ते परसुराम, आ तापसोना
 आश्रममां गयो त्यारे त्यां तेनो परसु(कुहामो) जाज्वल्यमान
 थयो थको, धुवामो जेम अग्निने सूचवे तेम क्षत्रियने सूच-
 ववा लाग्यो, त्यारे तेणे तपस्वियोने पूढ्युं के शुं अहीं कोइ
 क्षत्रिय ठे त्यारे तेज कहेवा लाग्या के तापस थएला अमो
 क्षत्रिय बीये पढी दावानल जेम पर्वतना तटने तृण रहित
 करे तेम ते परसुरामे सातवार पृथ्वीने क्षत्रिय रहित करी
 एवी रीते मारी नाखेला क्षत्रियोनी दाढोथी परसुरामे एक
 आखो थाल ज्यों. पढी ते परसुरामे एक दहामो निमी-

तिआउने बोलावी पूठयुं के मारुं मृत्यु कौनार्थी यशे का-
रणके घणा साथे वैर करनाराउने परथी पोतानुं मृत्यु-
थवानी शंका होय ठे त्यारे तेउए कहुं के जे माणस सिं-
हासनपर वेसीने दुधपाकरूप थएली आ दाढोने पी जशे
ते माणसथी तारुं मृत्यु यशे, ते सांजली परसुरामे एक
दानशाळा मंभावी तथा त्यां अगामीमां सिंहासन राखी
तेपर ते दाढोनो थाल रखाव्यो, हवे ते सुचूम पण आं-
गणामां रहेला वृद्धनी पेठे हमेशां ऋषियोथी लावनपावन
करातो थको वृद्धि पामवा लाग्यो हवे एक दहामो कुवाना
देमकानी पेठे बीजी जगोए नही जनार एवा, ते सुचूमे
पोतानी माताने पूठयुं के शुं आ आवमीज पृथ्वी ठे ?
के कंइ अधिक ठे त्यारे तेनी माताये कहुं के हे वत्स !
पृथ्वी तो अनंती ठे आ आश्रम तो तेमां एक मां-
खीना पग जेटलो ठे. वली आ पृथ्वीमां हस्तिनापुर नामे
एक प्रख्यात नगर ठे त्यां कृतवीर्य नामे महा बलवान्
तारो पिता राजा हतो ते तारा पिताने परसुरामे मारीने
पोते राज्यपर वेठो ठे वली तेणें तमाम पृथ्वी क्षत्रिय
विनानी करी ठे, अने तेना जयथी आपणे अहीं रहीं
ठीये ते सांजली तत्काल क्रोधातुर यशने सुचूम हस्तिना-
पुर गयो कारण के क्षत्रिय तेज दुर्द्धर होय ठे त्यां एकदम
ते दानशाळामां गयो अने त्यां रहेला सिंहासनपर चमीने
दूधपाकरूप थएली ते दाढोने ते खाइ गयो, त्यारे ब्राह्म-
णीआ रक्षको युद्ध करवा माटे ऊज्या त्यां सुचूमे मेघ

सरखा नादवालो वाघ जेम हरिणने मारे तेम तेउने मार्या
 ते सांजली परसुराम पण गुस्से यश्ने जाणे कालना पा-
 सथी खेंचायो होय नहीं तेम त्यां आवी लाग्यो अने तेणे
 सुजूम उपर पोतानी परसु मुकी, पण अग्निनो तणखो जेम पा-
 णीमां नष्ट थाय तेम ते परसु नष्ट थयो ते वखते सुजूमे पण पो-
 ता पासे हथियार न होवाथी ते दाढोवालो थाल ऊपाढ्यो
 अने ते थाल तुर्तज चक्ररुपे थयो कारण के पुण्य संपदार्थी
 शुं नथी थतुं? एवी रीते ते आठमा चक्रीये ते चक्रथी पर-
 सुरामनुं मस्तक, कमलनी पेठे ठेदी नाख्युं जेम परसुरामे
 सातवार पृथ्वी क्षत्रिय रहित करी हती, तेम आ सुजूमे
 एकवीसवार पृथ्वी ब्राह्मण विनानी करी तथा पाठलथी
 तेणे ठ खंरु पृथ्वी साधी. वली वैताढ्यनी गुफाओ खोली
 अने जरतना ऊत्तर खंरुमां दाखल थइ म्हेठोने तेणे जीत्या
 एवी रीते चारे दिशामां जमीने घंटी जेम चणाने पीसे तेम
 तेणे सुजटो मारीने पृथ्विने जीती ठ खंरुनुं राज्य मेळव्युं
 चौद रत्न नव निधान पचवीस हजार देवो सेवामां इत्यादि
 चक्रवर्तीपणानी ऋद्धिये पूर्ण थतां, पण लोजनी दसा तेनी
 अटकी नहीं, अपूर्णताज नजरे आवी. ते चितवे ठे के
 मारा जेवा तो जरत आदे चक्रवर्तिठ पूर्वे घणा थया तेमां हुं
 पण एक वधारे. एमनाथी मारी कंइ अधिकता कहेवाय नहीं
 पढी लोको मोटाइ न बोले, मारी मोटाइ तो. क्यारे थाय
 के बीजा धातकिना ठ खंरु साधु त्यारे जगतमां मारो यश
 विस्तरे, एटले मारा जेवो कोइ पूर्वे थयो नथी अने वळी

થશે પણ નહિ; અને દુનિયા મહા ચક્રી કહીને બોલે,
ત્યારે મારી મોટપ કહેવાય, વઢી મારી આજ્ઞા કોણ ન
માને, જીહાં જાહ તીહાં હું એકલોજ પૃથ્વીને ઝંધી કરી
નાહું; વઢી મોટા પહાર પર્વતને એક હાથે ઉપામીને ફેંકી
દેહું. જુજાં વઢે સમુદ્ર તરી પેલી પાર (સામા કાંઠે) ની-
કહું. એટલું તો મારી જુજામાં વઢ છે, એમ અઢાવીસ
ધનુષ્યની કાયાવાળો પોતાના વઢ પરાક્રમની અધિકતા
જોશને મદોન્મત થયો થકો લોઝરૂપીઆ સાગરમા તળાં-
તો થકો રૂઢિની અપૂર્ણતા જાવતો થકો જગતને તરણા
પ્રાંચ ગણતો થકો વીજા ઠેલુંમાં, જહ ચક્ર પ્રવર્તારી
આજ્ઞા મનાવું એમ નિશ્ચે પોતાના મન સાથે ઠરાવ કર્યો,
ચૌરાસી લાખ હાથી, ચૌરાસી લાખ ઘોડા, ચૌરાસી લાખ
રથ, ઠન્નું ક્રોમ પાયદલ, એક લાખને વાણું હજાર અંતે-
જરી, સેનાપતિ, પ્રધાન, આદે ચહદ રત્ન, નવ નિધાન,
શ્ત્યાદિ રૂઢિએ યુક્ત થકો પોતે પ્રયાણ કરે છે. રૂઢિ
ગંવેલી તે સર્વે ચરમરત્ન વહાણમાં જરીને પોતે વેગે વહાણ
લવણ સમુદ્રના માર્ગે અનુકુલ પવનયોગે વેગે ચાલ્યું
જાય છે, એ વહાણના રહોપામાં પચીસ હજાર તો દેવો
વહાણના ઉપાધનાર છે, પુન્ય સ્વાદ ગયું, એ ચક્રીનું સાઠ
હજાર વરસનું આયુષ્ય હતું, તેનો અંત (ઢેમો) આવ્યો,
દેવો ચિંતવે છે કે હું એક નહીં ઉપાધ તો વીજા ઘણા
છે, એમ સૌનો સાથે મનોરથ થયો, સર્વ દેવોએ મેલી દીધું
વહાણ સમુદ્રમાં મુક્યું અને સર્વ રૂઢિનો નાશ થઈ ગયો, શુ-

જૂમ મરીને સાતમી નરકે ગયો, એમ લોત્તી નરનો લોત્તરૂપ
 સ્નાનો સદા અપૂર્ણ છે, એમ જાણી લોત્તરૂપને ધિક્કારી
 નિલોત્તી થઈ જેમ કપીલ બ્રાહ્મણ કેવળી થયા, એમ નિલો-
 ત્તરૂપને ન ગ્રહે; અને લોત્તરૂપ સાગરમાં ફુલી સાગર જલ
 પીતાં પણ તૃષ્ણા ન જાણે, તેને જ્ઞવાન્નિનંદી કહીએ. (૫)

હવે બૃહ લક્ષણ રતિ એટલે શાતાવેદનીના હેતુ તે પાંચ
 ઇન્દ્રીના અનુકુલ વિષય, શબ્દ, રૂપ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ;
 શબ્દ તે શ્રોત ઇન્દ્રિ, જે કાન તેનો વિષય એટલે રાગરાગ-
 ãી, સુસ્વરનો જોગી, વળી નરઘા, શરણાઈ, તાલ, તંબુરા
 ઇત્યાદિ વાર્જીત્રના શબ્દનો જોગી, રૂપ (વર્ણ) તે રાતો,
 ધોલો, લીલો, પીલો અને શ્યામ, એ પાંચ વર્ણ વળી સં-
 સ્થાનાદિ લિંગ આકાર ચેષ્ટા એ ચક્રનો વિષય જાણવો. વળી
 ગંધ તે, સુરજી આદિ નાકનો વિષય, તેલ ફુલેલ ચંપો,
 કેવડો, મોગરો, ગુલાબ, ઇત્યાદિ તેનો જોગી. રસ તે કરુવો
 કષાયલો, તીલો, લાટો, અને મધુરો એ પાંચ રસ તેનો
 જોગી. રસના એટલે જીભના જાણવી. વળી સ્પર્શ તે, શીત,
 ગરમ, સૂવાલો, બરસટ, સ્નિગ્ધ, રુદ્ધ, હલ્લવો અને તાર
 એ આઠ સ્પર્શ જોગી તે સ્પર્શ ઇન્દ્રિ એટલે કાયા. વળી
 વેદચીન્હ, સ્ત્રી, પુરુષ અને નપુંસક, એ વેદના જોગ વિષયનો
 સકામી તેમાંજ આશક્ત એમ પાંચ ઇન્દ્રિના વિષય જોગમાં
 જે, રતિ વિશ્રામનો કર્તા વળી હું ને મારું એટલે હું તે કા-
 યાએજ જીવ હું એમ જાણે પણ જીવ કાયાની જૂદાઈ ન
 જાણે; વળી ધન દોલત, રાજકુલ સજ્જન કુંડુંવ એ મારું

એમ માનતો થકો, તેના સંગે કલહ કરતો થકો ક્રુદ્ધિની મોટપમાં ગર્વિત થકો, જે ક્લેશાનંદી, વિષયાનંદી તેને જવાજનંદી કહીએ. (૬)

હવે સાતમું લક્ષણ દીન એટલે કંગાલ, તે કંગાલ શા માટે થાય તો મોહની પ્રવલતાએ, વિકલ્પ ઘણાં ઉઠે, પરંતુ પાપોદય જોગે પુરા ન થાય, વળી કિંચિત્ પ્રાપ્તિ હોય તેની હાનિ થાય. તે કારણે દીનપણું જાવે, વળી રોગાદિકારણે, પોતાને અશાતા પ્રગટે તેથી દીનતાને જાવે; પણ એમ ન ચિંતવે કે એ વસ્તુની પ્રાપ્તિ તો પુન્ય જોગે હોય. વળી નિરોગતાપણું તે શાતાવેદનીના ઉદયથી હોય, તે પુન્ય સ્વવાશ્ચર્ય અને પાપનો ઉદય વર્તે છે, તેમાં તું દિલગીરી શા માટે કરે છે, પૂર્વે ઉપાર્જેલું તે ઉદયિક જાવે પ્રાપ્ત થયું છે તેને સમતા જાવે સહન કરવું એજ જ્ઞાનીનું લક્ષણ છે; એમ સાહસીક થઈને ન ચિંતવે અને દીનતા કરે તેને જવાજનંદી કહીએ. (૭)

હવે આઠમું લક્ષણ મત્સર એટલે અપલક્ષણનું સ્થાનક, મસ્તાશ્ચે કરીને મસ્તાન થયેલો ઉન્માદે જરેલો, ગુણવંત ઉપર દ્વેષનો, શૂર્યાનો કર્તા, નિર્ગુણીનો પક્ષી, વલી અદેશાશ્ચ નિર્ગુણી થકો અહં (હું) ગુણી હું એમ માને, વલી પરને દુઃખી દેખીને રાજી થાય અને સુખી દેખીને દાઝે, અંતરમાં વહે, એમ મત્સર જાવે વર્તે તેને જવાજનંદી કહીએ; (૮)

હવે નવમું લક્ષણ જયઘ્રાંતિ એટલે પરવસ્તુને પોતાની

માની છે જેણે તેનો સદાય કાલ જયમા જાય; કારણ કે પર-
વસ્તુનો સ્વજ્ઞાવ વિનાશી છે અને તે પુન્યજોગે મળી પ્રાપ્ત
થઈ તે ઢતાં પુન્યે સ્થિર થઈને રહે પણ પાપોદય જોગે તેની
હાની થાય, રહોપુ કરતાં પણ ન રહે ત્યારે પોતાની માન-
વાવાળા પ્રાણી ઉદ્દેગ પામે. સંતાપ કરે, દિલ્લગીરી કરે, પણ
એમ ન સમજે કે સંજોગની પાઠલ વિજોગનો જય રહ્યો
છે, સુખની પાઠલ દુઃખનો જય રહ્યો છે; આ સંસાર એજ
જયનું કારણ દુઃખનું કારણ છે. માટે સંસારી વસ્તુથી વિર-
ક્તતા જાવીએ, એ ઉપાધિ સંજોગને પર માનીએ એમ ન
સમજે અને રહોપું કરતાં થકાં આશ્વો જવ જયમાને જ-
યમાં કહામે, તેહને જવાજિનંદી કહીએ. (૯)

હવે દશમું લક્ષણ કપટ એટલે મુખશું મીઠા અને
હૃદયે દુષ્ટ, મુખથી બોલે તે જુદું અને મનથી ચિંતવે તે
જુદું, કાયાની ચેષ્ટા જુદી, એમ કપટ, ફંદ, માયા એટલે
મચ્છી લોકો જલમાં જાલ નાખે, તેથી પણ આ કપટજાલ
અતી બુરી છે. કારણ કે એતો તિયંચ, જલચર જીવો જ-
લમાં વિનોદ, ક્રિયા કરતા એવા તેમ પશુને જાલમાં ફ-
સાવી દે છે, અને આ કપટી તો વગર જાલે, માંહ્યા ચતુર
મનુષ્યને વાતની વાતમાં ફસાવે છે, માટે અતિબુરો, અવિ-
શ્વાસનું સ્થાનક એવો કપટી તેને જવાજિનંદી કહીએ. (૧૦)

હવે અગીયારમું લક્ષણ અજ્ઞાની મિથ્યાત્વી એટલે
નિજપર બુદ્ધિ જીદાં સુધી થઈ નથી અને નિજંપરનો જેદ
જાસ્યો નથી, જરુસત્તા, ચેતનસત્તા, જુદી જુદી જાણી નથી

तीहां सुधी अज्ञानी कहेवो, हवे मिथ्यात्वपणुं गवेखे ठे.
हठ कदाग्रह अजाणपणे पकरयो तेने मेले नही. खरा-
खोटानी परीक्षा नही, खोटु जाणीने खरु करवानो हठ
ममत्व, जीन वचनमां शंका अने अजाणपणे विपरीत
श्रद्धा, तेनुं नाम मिथ्यात्व ठे.

सवैया तेवीसा.

मिथ्यात असत्य जेद पंच दाखुं,
खर पुठ पकडयुं नवी ठोमे;
सत्य असत्यनो जेद न समजे,
सोनं रुपुं एक जावमां जोडे,
खोटुं जाणीने खरुं करवा चाहे,
हठ ममत्वना पंथमां दोमे;
जीन वचने शंकाने अजाण ते,
आस्ता ज्ञान ए बेठ गुण तोडे. ॥१॥

सवैया एकतीसा.

विपरित एही श्रद्धा, दश समुदाय वधा,
एज ठे मिथ्यात वेरी, रोले भव चक्र मै;
अनंत परावर्तनो, मालीक ए मोह पुत्र,
घात करे सर्वथी ने, घाले काया हेरु मै;
मोह मदीराने पावे, चेतन जरुता ध्यावे,
नाचे संसार गतीये, परे पाप पंक मै;

आशा तो अधुरी सदा तृष्णा भीने न कदा,
आ जव परजवनी न छूटे नंत कालमै. ॥१॥

कुदेव तेही देव माने कुगुरुने गुरु माने,
कुधर्म धर्म माने लोकिक मिथ्या जाव है.
देवने आशाए माने आशाए सेवे गुरुने,
धर्मनुं फल मागे लोकोत्तर मिथ्यात्व है;

शुजाशुज करणीनो अहंकृता निपेक्ष,
ईश्वरनै कर्ता कहे ज्यो मिथ्यात जाव है.
रागने द्वेष बेहु, परिणति अशुद्ध कहुं,
अनादि विकार एही, जावथी मिथ्यात्व है. ॥३॥

मिथ्यात्व ठाणामां बांधे, मिथ्यात्व दूजे न बांधे,
कोमा कोमी सीत्तेर, सागर स्थिती कही है,
मिथ्यात्व उदेमां आवे, ठाण सातमु कहावे,
उपर उदे न होवे, समकित सही है;
मिथ्यात्व सत्ताए रेवे, एकादश ठाणे केवे,
सत्ता खुटे बारमें अमर पद सही है;
जनम मरण टले अरिहंत ठाणे चले,
अनंत चतुषची मले सिद्ध दूर नाहि है. ॥४॥

इहां कहेवानुं एटलुं ठे के आत्म प्रदेशे मिथ्यात्व
मोहनीनी त्रण कर्म प्रकृतिनो अज्ञाव यतां क्षायिक सम-

કિતની પ્રાપ્તિ સિદ્ધ ગતિ દૂર નથી, સંસાર ગતિ બ્રમણ ચક્રનો મુખ્ય હેતુ એક મિથ્યાત્વ છે. એમ ઉપર કહ્યા પ્રમાણે અગીયાર બોલે કરીને સહિત હોય તેને જ્ઞવાન્નિનંદી કહીએ, વઠી પુદ્ગલાનંદી પણ કહીએ, તે પુરુષ વિધિ-પૂર્વક શુદ્ધ ક્રિયાનો પ્રારંભ કરે; તે પણ નિષ્ફલ જાણવો, કાર્યનો સાધક થાય નહિ. ૧૧ હ્રાં જ્ઞવાન્નિનંદીનો અધિકાર સમાપ્ત થયો.

હવે નિશ્ચય નયની મુખ્યતાએ, ધર્મપ્રવર્તન કહે છે. એટલે નિશ્ચયનયમાં દ્રષ્ટિ કરવા યોગ્ય (પ્રવેશ કરવાને યોગ્ય) કોણ છે તો જે આત્માનંદી પુરુષોત્તમ છે, તેજ નિશ્ચયનયમાં દ્રષ્ટિ કરવા યોગ્ય છે. હવે તેમનાં લક્ષણ કહે છે, તેમાં પ્રથમ લક્ષણ ગંજિર હોય, એટલે હું અલ્પ ગુણવાળો હું. એમ ઘણા ગુણે યુક્ત છે, તોપણ પોતાની, ઓઠાસને જોવાવાલા હોય એટલે જીહાં સુધી કાયક લબ્ધિની પૂર્ણતા નિષ્પન્ન ન થાય, તીહાં સુધી પોતાની ઓઠાસ દેખે એટલે ઉપશમ જાવ, કય ઉપશમ જાવની પ્રગટતાને ન જુવે. પ્રગટતાને જોતાં, મહા પુરુષને પણ મોહ અંગ આપે એટલે સ્વલના પામે છે. અને ઓઠાસને જોતાં, વૃદ્ધિ પામે તેનું કારણ એ છે કે ઓઠાસને જોવું એ ચૌરિત્રરાયને પોતાનું અંગ છે, તે કારણે ઓઠાસને જોતાં નિર્મોહ વૃત્તિ થાય અને નિર્મોહ વૃત્તિયે ગુણ સંપદા વૃદ્ધિ પામે. એમ ગુણ રાગી, ગુણનાં લોન્ની ઘણા ગુણવંતા પણ મોટપની જાલકે જલકાય નહીં તેમને આત્માનંદી કહીએ. ૧

હવે વીજું લક્ષણ અકૃપણ ઇટલે ઠતી વસ્તુએ કૃપ-
ણતા ન કરે. પોતે જોગવે. વાપરે દીન દુઃખીઆને, અનુકંપા
બુદ્ધિએ અને સુપાત્ર એવા અતિથિ મુનિને નક્તિએ કરી
દાન આપે, વલી અધિક શક્તિ હોય તો સ્વામી વત્સલ,
પ્રજાવના આદે કરે, પૂજા જાણવે, આંગી રચાવે, જીન
મંદિર કરાવે, જીન બિંબ જરાવે, ઝજમણું કરે, જ્ઞાન, પુસ્તકો
લેખાવે, જાણતાને સહાય આપે, સંઘ કહાને, જીર્ણોદ્ધાર તે
જીર્ણ જીનમંદિર સમરાવે, સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવીકા,
એ ચતુર્વિધ સંઘને ધર્મકરણી કરવા હેતે ઝપાસરા કરાવે,
શ્વ્યાદિ શુભ માર્ગે મોકલા મને ચિત્ત ઝત્સાહે પૈસાનો
વ્યય કરે, પણ ઠતે પૈસે મૂર્ઝિત થકો કૃપણતા ન કરે, તેમ
ઝંઘી શક્તિએ અજ્ઞિમાની થકો વ્યય પણ ન કરે, પાપે પેદા
કરવું અજ્ઞિમાને વ્યય કરવો તેને પ્રશ્ન વ્યાકરણ દશમા
અંગમાં મંદ મતિઆ કહ્યા ઢે. માટે વિવેક પોતાની શક્તિ
જોડેને વાપરે. એ ગૃહસ્થીપણામાં અકૃપણતા લક્ષણ કહ્યું,
હવે સંયતિપદે જે કાય ઝપશમ જાવની લલ્લિએ ધનાઢય થ-
યેલા બંદુશ્રુત જાવને પામેલા તેમને પણ જાવ્ય જીવ પ્રત્યે
ઝપદેશ કરવાના અવસરે અથવા સમાગમ થયે વસ્તુગતે
વસ્તુપણાનો ઝપદેશ, દ્રવ્યગુણ પર્યાયની વલી સ્વજાવની
ઝંઘાણ પૂર્વક જરુ ચેતનની વિજ્ઞાગ ઠહેંચણ પૂર્વક, હેય,
જેય, ઝપાદેય બુદ્ધિને પમારવા હેતે નય નિદેપ, પદ્મપ્રમાણ
શ્વ્યાદિ વિસ્તાર બુદ્ધિએ હેતુ ઝપ્તાંત યુક્તિએ કરીને, વચન
જાણો અને યુક્તિ કટાર મારી અનાદિ મિથ્યાત્વને ઢેદી

બોધિવીજની પ્રાપ્તિ તદ્‌રૂપ સમકિત તે અમુલ્ય રત્નનું દાન
 દેવું તે સંયતિપદે યોગ્ય છે એમ ઠીક શક્તિ કૃપણતા ન
 કરે તેમને આત્માનંદી કહીએ. (૧)

હવે ત્રીજું લક્ષણ દીર્ઘ દૃષ્ટિવંત એટલે ઘણીજ મોટી
 વિસ્તાર વૃદ્ધિ છે જેમની એવા પરમ સારાંશ જૈન આજ્ઞા
 પ્રાપ્તક તદ્‌ હેતુ એટલે જે એક પોતીકો આત્મા તેહીજ
 સાચો જ્ઞાનાદિ અનંતા ગુણ અને અવ્યાવાધાદિ અનંતા
 પર્યાય મય સાક્ષાત્ પરમાત્મા સરખો શક્તિ જાણે અનાદિ
 સિદ્ધ છે. તેને વ્યક્તિ જાણે પ્રગટ કરવા અર્થે મોક્ષ નીપ-
 જાવવા માટે જે સહજ સમાધિએ ધ્યાન કરવું રમણ કરવું
 તેને તદ્‌હેતુ અનુષ્ઠાન કહીએ. હવે અમૃત તે મન વચન
 અને કાયા એ ત્રિકરણ યોગની એક્યતા, હર્ષ, ઉત્સાહ, પ્રમોદ
 સહિત, નિરામય સાધન એ રીતે સ્થિર શંકાદિ ચપલતા
 રહિત સિદ્ધ જગવાનના સ્વજાતિ સ્વજ્ઞાતિક ગુણે કરી
 ઉપયોગ પ્રત્યુ ગુણે જોમીને એટલે ગુણ ગુણગત સ્વજ્ઞાતિ ગુણ
 ગુણ પ્રત્યે જિજ્ઞાસુ ઉપયોગ જોમી તન્મયપણે અનુજીવિને
 અજ્ઞેદ સ્વરૂપે પરિણમાવે ત્યાં કાર્યની પૂર્ણતા પામે એટલે
 કોઈ દેશથી પામે અને કોઈ સર્વથી પામે, દેશથી પામે તે
 ચોથે ગુણગણે સમકિત પામે અને સર્વથી પામે તે તેરમે
 ગુણગણે અરિહંત પદે અનંત ચતુષ્ઠથી પામે એમ કાર્યની
 સાધકતા નીપજે તેને અમૃત અનુષ્ઠાન કહીએ એમ તદ્‌હેતુ
 અને અમૃત એ વે અનુષ્ઠાને વર્તતા એવા દીર્ઘદૃષ્ટિવંતને આ-
 ત્માનંદી કહીએ. (૩)

હવે ચોથું લક્ષણ ઉપશમ, ક્ષય ઉપશમ જ્ઞાવે, શાન્ત
 ઇટલે ઉપશમ તે મોહની કર્મની પ્રકૃતિનું સત્તા આ-
 ત્મપ્રદેશે ઉપશમ હોવાથી ઉદયિકતાના અજ્ઞાવે પ્રદેશે
 અથવા વિપાકે વિદ્ય, પરાજનવ નહીં હોવાથી આત્માને ઉ-
 પશમ જ્ઞાવે શાન્ત કહીએ. વલી વીતરાગ કહીએ, એ તેના
 વે જ્ઞેદ. એક દેશથી અને બીજો સર્વથી, દેશથી તો એક
 મિથ્યાત્વ ઇટલે સિદ્ધાંતના મતે, ત્રણ પૂજ્ય ન કરે. માટે
 એક અને ચાર અનંતાનુબંધી કષાયની ચોકરી, મઠી પાંચ
 પ્રકૃતિનો ઉપશમ ચોથા ગુણગણે થાય, તીહાં ઉપશમજ્ઞા-
 વનું સમકિત પામે, અને સર્વથી તો ચાર ચોકરીના સોઠ
 કષાય અને હાંસ્યાદી ષટ, ત્રણ વેદ, એ નવ નોકષાય, ઇ-
 ટલે કષાય તો નહીં, પણ કષાયને પ્રગટ કરવાનું કારણ
 માટે નોકષાય કહીએ; એમ બેહુ મઠી પચીસ કષાય અને
 એક મિથ્યાત્વમોહની, વીજી મિશ્રમોહની, ત્રીજી સમકિ-
 તિમોહની, એ ત્રણ મઠી અઠાવીસ પ્રકૃતિનો ઉપશમ, અ-
 ગીયારમા ઉપશાન્તમોહ ગુણગણે થાય, તીહાં ઉપશમજ્ઞા-
 વનું, યથાખ્યાત ચારિત્ર પામે, એ બે જ્ઞેદની સ્થિતિ અંતર
 અંતર મુહૂર્તની છે; એ ઉપશમજ્ઞાવે શાન્તના બે જ્ઞેદ કહ્યા,
 હવે ક્ષયઉપશમજ્ઞાવે શાન્ત ગવેલે છે. તે ચારે ધાતિકર્મની
 પ્રકૃતિયોનો ક્ષય ઉપશમ હોવાથી સંપજે; તેના વિચીત્ર
 જ્ઞેદ છે, પરંતુ સંમુદાયે બે જ્ઞેદ, એક અજ્ઞાનયોગ અને અ-
 જ્ઞાનયોગનિશ્રા, બીજો જ્ઞાનયોગ અને જ્ઞાનયોગનિશ્રા, અ-
 જ્ઞાનયોગ તે, સંમકિતના અજ્ઞાવે પ્રથમ ગુણગણે ક્ષયન-

પશ્ચમજ્ઞાવની વૃદ્ધિએ જાણપણું વૃદ્ધિ પામે, વળી નિશ્રા તે
 દીપક સમકિતની ડ્રવ્ય ચારિત્રની તપની નિશ્રા પામે,
 યાવત્ સ્વર્ગસુખનો વિજ્ઞાગી થાય, પણ યથાર્થ શ્રદ્ધાના
 અજ્ઞાવે, ગ્રંથિજેદ કરે નહીં અને સમકિત પણ પામે નહીં
 એટલે સ્વઅપેક્ષાએ હિત ન થયો, પરંતુ યોગ્ય જીવને વોધિ
 વીજ પમાડવાના વળી મોઢે પોચાડવાના હેતુ ઠે, માટે
 શાન્ત એ પહેલો જેદ કહ્યો, હવે વીજો જેદ જ્ઞાનયોગ તે,
 ગ્રંથિજેદ કીધાં, ચોથા ગુણઠાણથી જ્ઞાનયોગ કહીએ અને
 નિશ્રા તે સમકિતની, ચારિત્રની, તપની, વીર્યની, એટલે
 ક્ષયત્તપશ્ચમજ્ઞાવની પાંચ લઘ્વિની નિશ્રા કહીએ, તેનો
 વિવરો એમ ઠે કે સમકિત આશ્રીને ચોથું, પાંચમું અને ઠતું
 સાતમું એ ચાર ગુણઠાણે ક્ષયત્તપશ્ચમજ્ઞાવ લાધે ઠે, વળી
 ચારિત્ર આશ્રીને પાંચમું, ઠતું, સાતમું, આઠમું અને નવમું
 દશમું, એ ઠ ગુણઠાણે ક્ષયત્તપશ્ચમજ્ઞાવ લાધે અને જ્ઞાન
 આશ્રી વળી દાનાદિ પાંચ લઘ્વિ આશ્રીને, ચોથું, પાંચમું,
 ઠતું, સાતમું, આઠમું, નવમું, દશમું, અગીયારમું અને વારમું
 એ નવ ગુણઠાણે ક્ષયત્તપશ્ચમજ્ઞાવ લાધે, એ ક્ષયત્તપશ્ચમજ્ઞાવે
 શાન્તના જેદ ગુણઠાણે ગવેલીને કહ્યા, હવે તેની સ્થિતિ ચોથા
 ગુણઠાણની અપેક્ષાએ, કાલ આશ્રીને, ઠાસઠ સાગરોપમ
 ઝાઝેરી અને જવ આશ્રીને સાત આઠ જવની જાણવી, અને
 પાંચમાઃ વળી ઠઠા સાતમા ગુણઠાણની જેગી, દેશે ઝંણી,
 પૂર્વ ક્રોડની જાણવી; એ ઉત્કૃષ્ટિ સ્થિતિ કહી અને જઘ-
 ન્યથી વળી સાતમા ઠાણે ઉપરાંત અંતર અંતર મૂહુર્તનીઠે

ए ज्ञानयोग चोथा गुणठाणार्थी बारमा गुणठाणाना अंत सुधी दाय उपशम जावे कह्यो. तेना ग्राहको चोथा गुणठाणार्थी सातमा गुणठाणा सुधी धर्म ध्यान ध्यावावा-
ळावे. उपरांत शुक्लध्याननो पहेलो पायो आठमाथी दशमा सुधी ध्यानगत ठे; उपरांत बीजो पायो ध्यानगत ठे. पहेला पायामां जेद ज्ञान अने जेदाजेद ज्ञान ठे, बीजा पायामां अजेद ज्ञान ठे; क्षपक श्रेणीना ग्राहको पहेला पायाना ज्ञान ध्याने मोहनो वळी अशुद्ध परिणतिनो द-
शमा गुणठाणा अंते दाय करी बीतराग परिणतिए बारमा गुणठाणे यथाख्यात चारित्र पामे अने बीजा पायाना ज्ञान ध्याने ज्ञानावर्णी, दर्शनावर्णी अने अंतराय, ए त्रण कर्मनो नाश करी, तेरमे गुणठाणे अरिहंत पदे केवलज्ञान, केवल-
दर्शन, अने दायक जावनी पांच लब्धि पामी दायक ल-
ब्धिए पूर्ण थाय माटे दायक लब्धिनी, प्राप्तिनुं कारण यथास्थित दायउपशम जाव चोथा गुणठाणार्थी ठे, अने चोथुं गुणठाणुं पामवानुं कारण मतिअज्ञान, श्रुत अज्ञान, ए बेहु अज्ञानना दाय उपशमनी वृद्धिनुं सवळापणे परि-
णमनुं ते ठे, परंतु विजंग नथी. वळी श्रेणी आरोहण करवुं तेनुं कारण मतिश्रुत ज्ञान ठे; परंतु अवधि मनःपर्यव नथी एम उपशम, दाय उपशम, जावे, शांत थया, एवा ज्ञानी तेमने आत्मानंदी कह्योए. (४)

हवे पांचमुं लक्षण संतोष, एटले संतोष क्यारे जा-
णीए के जीहां इच्छा वांछानो संजव नथी निर इच्छाए तृप्त

यया ठे तेमने संतोषी कहीए अने इच्छा वांछा ठे जेने तेने असंतोषी कहीए. कह्युं ठे,-

गाथा.

॥ जहा लाहो तहा लोहो ॥ लाहा लोहो विवद्वइ ॥
दो मास कणय कज्जं ॥ कोमीएविननठई ॥१॥

अर्थः—जहा कहेतां जीहां, लाहो कहेतां लाज एटले धन्य, धान्यादि वस्तुनी प्राप्ति थती जाय वृद्धि प्रामती जाय, तहा कहेतां तीहां, लोहो कहेतां लोज प्रगट आय अने उंठाश नजरे आवे वली घणी तृष्णा थाय. लाहा कहेतां जेम जेम लाज थतो जाय तेम तेम लोहो कहेतां लोज, विवद्वइ कहेतां विशेषे करीने वृद्धि पामे एटले दिस थाय, यथा द्रष्टांते, जेम अग्नि वळे ठे तेमां काष्ठनी पुरती करीए तेथी अग्नि शान्त न थाय, परंतु वृद्धि पामे ए द्रष्टांते, वस्तुना मलवाथी लोज न उपशमे. दोमास कणयं, कहेतां कपिल ब्राह्मण वेमासां सुवर्णनं, कज्जं, कहेतां दान लेवा अर्थे राजा पासे गयो तेने राजए साचा बोलो जाणी प्रसन्न थइने कह्युं के, माग, मागे ते आपुं अने तारुं दारिद्र्यपणुं आजथी दूर करुं, तारे जन्म पर्यंत फरीथी याचना करवी न रहे; त्यारे कपिल ब्राह्मण विचारवा लाग्यो के, केटखु मागुं तो, यावत् कोही एवी, कहेतां एक क्रोर सोनेया मागुं, एमं विचार करतां पण, ननिद्वइ कहेतां निष्ठार्थ एटलुंज, एम तृप्त न थयो, एटले इच्छा वांछानी

પૂર્ણતા ન થઈ અને ઊંઘાશ નજરે આવી, તે અવસરે લોજ-
 દશાને બુરી જાણી, સ્નેહ લક્ષ્યાવેલી મૂળને ઉપાધવાથી એ,
 કપિલનામા બ્રાહ્મણ મહા પુરુષોત્તમને, પોતીકો સહજ
 સ્વજ્ઞાવ પ્રગટ થયો અને જ્ઞાનજ્ઞાનું ઘટંતર વૃત્તિએ ઉદય
 પામ્યો, લાજ્ઞ હોવાના કારણે પોતે પોતાથી બોધ પામી
 સ્વયંબુદ્ધ થઈ કર્મને હણી સિદ્ધિ વર્યા; એ કથા ઉત્તરા-
 ધ્યયનજીના આઠમા અધ્યયને સવિસ્તારે છે. એમ ધન
 કંચનાદિ વસ્તુને અલચ્ઠી માને છે, તૃષ્ણા ત્રુટી છે પોતા-
 પણાનો મમત્વ ગયો છે, કદાચ સંસારમાં રહ્યા છે અને
 એ લક્ષ્મીનું રહ્યોપું કરે છે, તેને નિર્વાહ પ્રયોજન જાણે છે,
 બાધકતા સમજે છે, વિરક્ત ચિત્ત છે, ઠોમવાની જ્ઞાવના
 જ્ઞાવે છે, ઠોમવાનો અવસર ઇચ્છે છે, વઢી નીજાત્મ સત્તાએ
 જ્ઞાનાદિ ગુણ અવ્યાબાધાદિ પર્યાય, પોતીકા અસંખ્યાત
 પ્રદેશે, પ્રદેશ પ્રદેશ પ્રત્યે, અનંતા અનંતા, તદ્દરૂપ દ્વાયક
 લબ્ધિ, નિર્મલ, નિરંજન, અચલ, અવિનાશી જ્ઞાવની વસ્તુ-
 ગતે રહી છે, તેને લક્ષ્મી માને છે, વઢી તેના અર્થી છે,
 લપી છે, વ્યક્તિજ્ઞાવે પ્રગટ કરવાના ઉદ્યમી છે, બ્રાહ્મ-
 ઋદ્ધિની વૃદ્ધિ અથવા હાનિ હોવાથી, રાગ દ્વેષ ન કરે,
 અને સમજાવે વર્તે. કદાચ ઉદ્વેગ કરે તો ઉત્કૃષ્ટ પંદર
 દિવસના અનુસાને કરે, નહિતો તરતજ એ વસ્તુ અસ્થિર
 છે, કોઈને ત્યાં સ્થિર થઈને રહી નથી. સંજોગે આવીને
 પ્રાપ્ત થઈ અને ત્રિજોગે નાશ થયો, એમ હાનિ વૃદ્ધિ થાય
 તેની સાથે પોતાપણો માનવો તે જ્ઞાનીને ઉપચાર માત્ર છે

એમ જાણી ઉદ્દેગને ઉપશમાવી, સમજાવે વર્તે, તેવા સંતો-
ષીને આત્માનંદી કહીએ. (૫)

હવે ઠું લક્ષણ આત્મરતિ એટલે આત્મગુણમાંજ પ્રી-
તિરંગ લાગ્યો છે જેને, એટલે રંગ કેવો લાગ્યો છે કે કંચનનો
પિત વર્ણ છે, ચાંદીનો ધોળો વર્ણ છે, પરવાલાનો રક્તવર્ણ છે,
એ રંગને ઉતારીએ, પલટાવીએ, તો પલટાય નહિ. કારણ કે
સ્વજ્ઞાવિક રંગ છે, તેમ આત્માનો જેવો સ્વજ્ઞાવ તેવો રંગ,
ચોથું ગુણઠાણું પ્રાપ્ત થતાં અંશે અંશે ચઢતો ગયો અને
જેટલો સ્વજ્ઞાવિક ગુણ પ્રગટ થયો એટલો ઉપાધિ રંગ ઉ-
તરતો ગયો. એમ કરતાં કરતાં અનુક્રમે પરિપૂર્ણ રંગતો
રાગ દ્વેષ અને મોહના અજ્ઞાવે, ક્ષિણ મોહ વારમું વીતરાગ
ગુણઠાણું પામ્યાં કહીએ, એટલા સુધી ન પહોંચે તેને તદ-
જ્ઞવે મુક્તિ ન મળે, પણ ક્ષાયક સમકિતની અપેક્ષાએ ત્રીજે
જ્ઞવે અને ઢેવટે ચોથે જ્ઞવે એ જીવો મોક્ષગામી છે, વઢી
ક્ષય, ઉપશમ સમકિત, અપ્રતિપાતિની અપેક્ષાએ સાતમા
આઠમા જ્ઞવે એ જીવો મોક્ષગામી છે. વઢી પ્રતિપાતિ
ક્ષયઉપશમ, અને ઉપશમ સમકિતની અપેક્ષાએ અર્ધ પુદ્-
ગલ પરાવર્તનની માંહેલી કોરે એ જીવો મોક્ષગામી છે. એથી
અધિક કાલ તો ધ્રંચિજ્ઞેદી જીવો સંસારમાં ન રહે; વઢી
રંગ ન ઉતરવાનું કહ્યું તે, જેણે ધ્રંચિ જ્ઞેદ કરેલો છે, તે ધ્રંચિ
ત્રણ કાલમાં સજ્જન થાય નહિ અને મિથ્યાત્વગુણઠાણે જતાં
પણ એ જીવો, દ્રવ્ય સમકિતી છે, ઉપર મિથ્યાત્વનું દલ
ફરી વલ્લ્યું છે, તે વિશુદ્ધ જ્ઞાવે ઉતરી જવાથી ચોથે ગુણ-

ઠાણે જાવ સમકિતીપણે, જલદીથી આવશે, એ જીવને
ફરીથી કરણ કરવાં નથી, માટે ચોથા ગુણઠાણની પ્રાપ્તિ
થઈ તેને એ અપેક્ષાએ અપલટણ રંગ કહ્યો છે, વઢી આત્મ-
રતિ પુરુષોત્તમ સંસારમાં રહ્યા છે. કાયામાં વસ્યા છે, પરંતુ
અઢગા છે. યથા દ્રષ્ટાંતે, જેમ સરોવરના જલમાં કમલ
રહ્યું છે, શ્રીફલના કાચલામાં ગોઢો રહ્યો છે, એ દ્રષ્ટાંતે
અલ્પિત થકા ન્યારા છે, મોહીત થકા પાંચ ઇંડ્રીના જોગ
સુખમાં રમે નહીં, જ્ઞાન દૃષ્ટિએ સ્વરૂપ રમણિપણે વર્તે, તે
આત્મરતિને આત્માનંદી કહીએ. (૬)

હવે સાતમું લક્ષણ સાહસિક ઇટલે ધૈર્યવાન, વીર્ય-
વાન, સત્ત્વવાન, એ લક્ષણે જ્ઞાની આત્મા કાયામાં રહ્યો
થકો, સુખસંપદા અને દુઃખ આપદા, સંયોગિકજાવે પૂર્વ
કર્મની ઉદયીકતાએ, પ્રાપ્ત થયે અદિનવૃત્તિએ વર્તે; દીનતા
ન જાવે, કારણ કે સુખસંપદા તે તનધન રાજક્રોધિ તેને
તેમણે અનિત્ય, અજ્ઞાશ્ચતિ જાણી છે. વઢી સજ્જન કુટુંબ બાહિર
મેલાવમો છે, તેનું સગપણ સ્વાર્થ સરે ત્યાં લગે છે. જુવો કે,
બ્રહ્મદત્તની માતા ચુલણીએ પોતાનો સ્વાર્થ નહિ સરવાથી
પુત્રને લાલના મેહેલમાં સુવા મોકલીને સઢગાવી દીધો,
એતો એનું આયુષ્ય હતું તો જીવતો રહ્યો, પણ માએતો માર-
વાનોજ ઉપાય કર્યો. વઢી શ્રેણિકરાજાને પોતાનો પુત્ર
કોણિક તેનો સ્વાર્થ નહિ સરવાથી રાજના લોખે પિતાને
પાંજરામાં ઘાલી રોજ પાંચસો કોરમા મારે અને અંતે એ
બેહુને કમોતે મરવાનો વખત આવ્યો, વઢી પરદેશી રાજાની

सूरिकांता नामे स्त्री तेनो स्वार्थ नही सरवाथी जेर खव-
 रावी पतिने मायों. वली ऋषजदेवस्वामीना वे पुत्रो जरत
 अने वाहुवल तेमां वरु जरतनो स्वार्थ नहि सरवाथी,
 वाहुवल ठोटान्नाइ उपर चक्र मेढ्युं, एतो गोत्रमां न ला-
 गवानो आमन्याए वाधा नहि करतां पातुं आव्युं. नही
 तो चक्रनो धर्म मस्तक ठेदवानो ठे, माटे एणे तो मारवा-
 नोज उपाय कयों; वली सोमिल ससरे पोतानो स्वार्थ नहि
 सरवाथी गजसुकुमार जमाइना मस्तक उपर माटीनी पाळ
 बांधी अग्नि जरीने बाढ्यो, इत्यादि संसार सगपणनां अ-
 नेक दृष्टांतो ठे, ते विचारतां बाहिर मेलावमानो, वली तन,
 धनादि ऋद्धिनो स्नेह राग तंतु बंधननो बंधपास तोही,
 ठोहीने पोते साहसिक थका अदीनपणे बर्ते, वली दुःख
 आपदा जे रोगादि व्याधि प्रगट थयां सनतकुमार महा
 मुनिश्वरनो द्रष्टांत विचारी अनुजवीने, वली तन ममता
 टाळीने पूर्वकृत कर्मनां फळ जाणीने जेद ज्ञान घटमां लावीने
 कायाथी आत्माने अलगो करीने तन्मय परिणाम पामीने
 तद्गत जावने गवेखीने, परमज्ञमताना उपयोगे सेहेता
 थका बर्ते, वली मनुष्यना तिर्यचना, देवना करेला उपसर्ग
 उपजे तीहां दृढप्रहारीनो अथवा मेतारय मुनिनो द्रष्टांत
 गवेखीने जावे पोतपोताना ज्ञानध्यानमां बर्ते, वली एम
 चिंतवे के ठेदनजेदन तामन, बधबंधनादि करे ठे, ते पु-
 द्गल पुद्गलने करे ठे तेमने लागे नही. वली पुद्गल
 द्वाणजंगुर ठे, तेनो नाश थजे ते तारुं पोतानुं नथी, एतो

તારે જ્ઞાતાનું ઘર છે, તું એ પુદ્ગલનું પરિણમન વીર્ય ફોર-
વીને તજી દે એટલે ઇન્દ્રિયદ્વારે આત્માની ચેતના પરિણામ
પામી છે, તેને પલટાવીને સ્વરૂપે સહજજ્ઞાવે પરિણમાવે તો,
કાયાના સુખ દુઃખનો વિજ્ઞાગી પણ ચેતન પોતે ન થાય
અને ધ્યાનગત સિદ્ધના અવ્યાવાધ સુખનો, અંશે જોગી
થાય, વઢી વિશેષે વીર્ય સ્ફુરણા પામે તો ક્ષપકશ્રેણી માંની,
કર્મને હણી, અકર્મી થઈને સિદ્ધિ વરે. એવા સાહસિક
પુરુષોત્તમને આત્માનંદી કહીએ. (૭)

હવે આઠમું લક્ષણ ગિરુજીતે ઘણા ગુણવંતો એટલે
ગંજિર પર ઉપકારનો કર્તા અપૂર્વ દર્શન છે જેનું પરમલા-
જનું કારણ એટલે જે ઉપડ્રવ કરતો આવે તેના તનનો
તાપ દૂર કરે તો જે વિનય પૂર્વક દર્શન પામે. તેનો તો તાપ
રહેજ શેનો, વલી વચનને શ્રવણ કરે તેના મનની વ્યાધિ
જે કલુષતા તે નાશ પામે વલી મનન ચિંતવન કરે, તેને
સંતોષ સુખ પ્રગટે તદ્ગત જ્ઞાવે પરિણામ પામે લય પામે,
તેને ચતુરંગતિ સંસાર બ્રમણનો અંત છેમો આવે અને નિર્વા-
ણપદ પામે એમ અનંતો ઉપકાર કરતા મનોવાંચિત પુર-
વાને જ્ઞાવકલ્પવૃદ્ધ સમાન યાચકની ચૂંચ જ્ઞાગે તેમને
ગિરુજ કહીએ. એટલે ઇષ્ટ ફલદાતા છે. તે ઇષ્ટના બે. જ્ઞેદ.
એક વ્યવહારઇષ્ટ અને બીજું નિશ્ચયઇષ્ટ જે વ્યવહાર ઇષ્ટ
માગે તેને વૈરાગ્યનો ઉપદેશ કરી સંસારનું અનિત્યપણું વલી
અસારપણું દેખાની સંસાર ત્યાગ કરાવી દિક્ષા આપી પંચ
મહાવ્રત આદે ચરણસિત્તરિ અને પશ્વિહણ આદિ કરણ

સિત્તરિ મલી એકસોને ચાલીશ જેઢે ચરણકરણાનુંયોગનું
જાણપણું કરાવી સમજાવી વિધિપૂર્વક પ્રવર્ત્તાવી સ્વર્ગે મો-
કલે તેને વ્યવહારે ઇષ્ટ ફલદાતા કહીએ અને નિશ્ચયેષ્ટ
માગે તેને દ્રવ્યાનુંયોગનું જાણપણું કરાવે એટલે ધર્માસ્તિ-
કાય અધર્માસ્તિકાય આકાશાસ્તિકાય કાળ પુદ્ગલાસ્તિ-
કાય અને જીવાસ્તિકાય એ પદ્દત્યની વાલ્યા કરી ગુણ-
પર્યાય, સ્વજ્ઞાવ લક્ષણ ડંઢલખાવી પાંચ અજીવ અચેતન
દ્રવ્યથી એક પોતીકો ચેતન દ્રવ્યજિન્ન (નોલો) પામી,
હેય, ક્ષેય, ઉપાદેય એ ત્રિજંગી સમજાવી, પાંચ અજીવ,
અચેતન દ્રવ્યનો હેય કહેતાં ત્યાગ કરાવી એક પોતીકો
આત્મા, સિદ્ધનો સાધર્મિ મોક્ષમયી મોક્ષમાં રહેવાવાલો
એજ ઉપાદેય કહેતાં આદરવા યોગ્ય ઢે. એમ દઢતા કરાવે,
શ્રદ્ધા પ્રતિત કરાવે તીહાં ગુણને ડંઢલખતો ગુણનો રાગ પ્રગટે
તે રાગનો પ્રેયો થકો અંતઃકરણે ડંમો ઉતરી લોજ કરે. અં-
તર્ગત સ્મરણ ચિંતવન કરે રમણ કરે અનુજવ કરે. પોતીકા
સંહજ જ્ઞાવે વીર્ય ફોરવે. શ્રેણી માંમી ઘનઘાતિકર્મનો નાશ
કરી અનંત ચતુષ્ઠયી પામી યોગ રોધ કરી અઘાતિકર્મ હણી
સિદ્ધિ વરે તેને નિશ્ચયથી ઇષ્ટ ફલદાતા કહીએ. એ મહા
ઉપગારી, કરુણાસાગર, સ્પૃહા રહિત, તત્વચિંતક, તત્વગવેષિ,
તત્વરમણી પોતે તરે અને ગિરુડ વીજાને તારે તેમને આત્મા-
નંદી કહીએ. (૬)

હવે નવમું લક્ષણ નિર્જન્ય એટલે પરવસ્તુને વિષે
પોતાપણો ઇકાંતે માનવાની બુદ્ધિ, સમ્યક્જ્ઞાન સમ્યક

દર્શનની પ્રાપ્તિ થતાં ટઠી છે. તીર્થાંથી નિર્જય, વહી તત્વ-
 દ્રષ્ટિ વિચારીએ તો જીર્ણ, અપ્રતિપાતિ. હૃય ઝપસમ-
 જાવ થાય. એટલે હાનિ ન પામે. ત્યારે નિર્જય દશા
 માનીએ એટલે અપ્રતિપાતિ ઝપશમ આત્મા ક્યારે પામે ?
 તો કોશ્ક જીવો ઠાસઠ સાગરોપમ ઝાઝેરી સંસાર કાઢ-
 સ્થિતિ વાકી રહે ત્યારે પામે અને કોશ્ક જીવો, તેત્રીસ
 સાગરોપમ ઝાઝેરી સંસારસ્થિતિ કાઢ વાકી રહે ત્યારે પણ
 પામે. વહી કોશ્ક જીવો ઢેઢે જવે તો પામેજ પણ આઠ
 જવથી અધિક સંસારસ્થિતિ છે જેને, તેતો અપ્રતિપાતિ
 હૃય ઝપશમ ન પામે અને અપ્રતિપાતિ હૃય ઝપશમ
 જાવ ન આવે તીર્થાં સમકિતની સાબીતી ન રહે અને મિ-
 થ્યાત્વ પ્રાપ્ત થાય તીર્થાં હાનિ કહીએ. માટે અપ્રતિપાતિ
 હૃય ઝપશમને પામેલા ચોથા ગુણઠાણના જાવને અચળ
 થયેલા ઝપરના ગુણઠાણે ચઢે અને પકે પણ ચોથા ગુણઠા-
 ણને ન ઢોકે. તે નિર્જયવંત પુરુષોત્તમને મુખ્યતાએ આત્મા-
 નંદી કહીએ. (૯)

હવે દસમું લક્ષણ નિષ્કપટી એટલે કપટ કરવાનું
 કારણ શું છે તો એક માન અને બીજો લોજ એ વે છે. એ
 વે પ્રકૃતિની ઝંઘાસ કરીએ, તીર્થાં કપટનો સંજવ ન આવે.
 એ માનના વે જોડ. એક અપ્રશસ્તમાન, બીજું પ્રશસ્તમાન ?
 લોજના વે જોડ. એક અપ્રશસ્ત લોજ, બીજો પ્રશસ્ત લોજ
 એમ વે પ્રકૃતિના ચાર જોડ થયા તેમાં અપ્રશસ્ત, માન
 અને લોજ છે, તે સંસારમાં કપટ કરવાનો હેતુ છે

અને પ્રશસ્તમાન અને લોન્ન છે. તે ધર્મ કરણીમાં કપટ કરવાનો હેતુ છે, માટે પ્રશસ્ત અને અપ્રશસ્ત એ મોહની કર્મની પ્રકૃતિ છે. તે સર્વે આત્માને અહિતકારી છે. વલી પ્રશસ્ત છે તેજ અપ્રશસ્ત પ્રકૃતિ વાંધવાનો હેતુ થાય માટે તજવા યોગ્ય છે. ધર્મ અર્થી પુરુષને વક્તાનો ત્યાગ કરી સરલ જાવે વર્તવું એજ શ્રેય છે, કલ્યાણકારી છે. એમ સરલવૃત્તિએ થયા તેહને આત્માનંદી કહીએ (૧૦)

હવે અગીઆરમું લક્ષણ અનુજ્ઞવજ્ઞાન એટલે મતિશ્રુતજ્ઞાનનું કાર્ય એજ અનુજ્ઞવજ્ઞાન છે અને કેવલજ્ઞાનનું કારણ એટલે હેતુ એજ અવનુજ્ઞ જ્ઞાન છે. વલી મતિશ્રુતજ્ઞાનનો ઉત્તર જાવી અને કેવલજ્ઞાનનો પૂર્વ જાવી એજ અનુજ્ઞવજ્ઞાન છે. દ્રષ્ટાંત જેમ સૂર્ય છે તેમ કેવલજ્ઞાન છે અને સૂર્યોદય થતા પહેલાં સૂર્યમંડળથી રક્તતારૂપ પ્રકાશની સદૃશ્ય નિકટ વૃત્તિએ જેમ અરુણ દેખાય છે તે દ્રષ્ટાંતે અનુજ્ઞવ છે એટલે સાક્ષાત્ વસ્તુ સ્વરૂપનું જાણવું ઝપયોગ દ્રષ્ટિ પ્રત્યક્ષ કરતલવત કરવું. પ્રત્યક્ષ પ્રમાણે નિરધાર કરવો તે અનુજ્ઞવ જ્ઞાનથી થાય પણ જીનાગમ એટલે સૂત્રસિદ્ધાંત અને સિદ્ધાંતની નિશ્રાણ ગ્રંથો વલી અન્ય દર્શનીનાં સર્વે શાસ્ત્ર તેનો વ્યાપાર એટલે ઝંઘમ કરતાં જાણતાં, વાંચતાં, જોતાં ધારતાં, નિર્ણય ન થાય કારણ કે જે શાસ્ત્ર છે તે કાર્યસિદ્ધિની દિશાને વતાવે છે. વલી વસ્તુસ્વરૂપને અનુકુલ જે વોધ તેની પ્રવૃત્તિનો વિધિ તેનું નિમિત્તમાત્ર કથન કરે છે. જેમકે પૂર્વ દિશાની સામી પશ્ચિમ દિશા છે. એમ સૂચવે છે.

વલી શ્રોતા જનોને, જાગૃત કરે છે. પરંતુ ચતુર્ગતિસંસાર વ્ર-
મણ ટાલી નિર્વાણ પદ જે નિજ સ્વરૂપ શુદ્ધ ચેતનનું પામવું
તે, અનુજવગમ્ય છે એટલે ઇન્દ્રિયજ્ઞાનથી અતિંદ્રી આત્મ-
સ્વરૂપ સ્પર્શિત બોધ ન થાય અનુજવજ્ઞાને થાય. માટે ૧૦૦
સો શાસ્ત્રની યુક્તિઊંચી પણ અતિંદ્રિપરબ્રમનું જ્ઞાન થતું
નથી. એમ મહોપાધ્યાય યશોવિજયજી જ્ઞાનસાર ગ્રંથે ઢવી-
સમા અનુજવાષ્ટકે કહે છે. માટે હે જવજીરુ જાણું તમારે
જો મોક્ષના સુખની ચાહના હોય તો, અનુજવ જ્ઞાનનો
ખપ કરો અને ઇંદ્રીઊંડ સંગે પોતાના આત્માની ચેતના એક્ય-
તાપણે લીરનીરના ડ્રણંતે પુદ્ગલ મિશ્રિત અનાદિ સંબંધે છે.
તેહને અનુજવરૂપ ચાંચ એટલે જ્ઞાન યોગની સ્ફુરણા કરીને
પલટાવી ઘટંતર વૃત્તિએ સ્વસ્વરૂપે સહજ જ્ઞાવે પરિણમાવો
અને મનયોગને અંતઃજુવને જ્ઞાન લીલે અને સમાધિ દોરમે
બાંધો એટલે અનુજવજ્ઞાન જ્યોતિ, અતિ પ્રકાશકર્તા, અ-
નુજવ જુવને ઉદય પામશે તીહાં પોતાનો આત્મા શિવરૂપ
છે. વલી મગ્ન છે. એટલે જ્ઞાનામૃતે પરિપૂર્ણ જરેલો સાગર
છે. વલી સાગરને વિષે થલજૂમી દ્રષ્ટિગોચર ન આવે
અને જલ આવે તેમ અનુજવ સાગરને વિષે, વર્ણાદિ
પુદ્ગલ દ્રષ્ટિગોચર ન આવે. વસ્તુના તત્ત્વની ગવેષ-
ણા ઉદ્યોતમય પરપાટી જ્ઞાન આવે એમ છે એટલે લુહ્લો
આકાશ પ્રથુલ સપાટ ઉદ્યોતમય છે, તે જ્ઞાનામૃત સાગર-
માં સ્થિર થયેલા તે મગ્ન કહેવાય એટલે આત્માના અનંતા
ગુણ છે અને ગુણગુણનો સ્વજ્ઞાવ જિજ્ઞાસુ એટલે જુદો જુદો છે

ज्ञाननो जाणवापणे, दर्शननो देखवापणे, चारित्रनो स्थिरता-
पणे, वीर्यनो स्फुरणाशक्तिए एम अनंतागुण पोतपोताना
स्वप्नाव धर्मे वर्ते पण एक बीजामां प्रवर्तेनही. तेने सि-
द्धांती स्थिर कहेढे. मग्न कहेढे वली ए पुरुषोने अव्यावाध
सुखनो अंश प्रगट थयो ढे ! ध्यानगत परमानंदनी लहेरमां
मग्न ढे ए सुखनुं वर्णन सर्वज्ञ प्रत्यक्ष हजारो जीव्हाथी
कहेवाने पोताना आयुष्यनी पूर्णताए पण अशक्त ढे एम
महोपाध्याय यशोविजयजी ज्ञानसार ग्रंथे बीजा मग्नाष्टके
कहे ढे. माटे चतुर्गति त्रमण टाली जन्म, जरा अने
मरणना दुःखथी रहित थइ अजरामर मोक्षपदे अव्या-
वाध सुख पामवाने एक अद्वितीय अनुज्ञवज्ञान एज का
रण ढे. तेने पाम्यां आत्मानंदी कहीए. (१?) कछुं ढे
अनुज्ञवाष्टके.

श्लोक.

संध्येव दिनरात्रीभ्यां केवलश्रुतयोः पृथक्
बुधैरनुज्ञवो दृष्टः केवलार्कारुणोदयः ॥ १ ॥
व्यापारः सर्वशास्त्राणाम् दिक् प्रदर्शनमेव हि
पारं तु प्रापयत्ये कोऽनुज्ञवो ज्ञव वारिधेः ॥ २ ॥
अतीन्द्रियं परब्रह्म विंशुःशानुज्ञवं विना ॥
शास्त्रयुक्ति शतेनापि न गम्यं यद्बुधाजगुः ॥ ३ ॥

मग्नाष्टके.

प्रत्याहृत्ये जियव्यूहं समाधाय मनोनिजम् ॥

दधच्चिन्मात्र विश्रांति मग्न इत्यग्निधीयते ॥ १ ॥

यस्य ज्ञान सुधासिंधौ परब्रह्मणि मग्नता ॥

विषयांतर संचारस्तस्य हावा हलोपमः ॥ २ ॥

स्वभाव सुख मग्नस्य जगत्तत्वावलोकितः

कर्तृत्वं नान्यज्जावानां साक्षित्वं भवशिष्यते ॥ ३ ॥

ज्ञान मग्नस्य यच्छर्म तद्रक्तं नैवशक्यते ॥

नोपमेयं प्रियाश्लेषैर्नापि तच्चंदनजैः ॥ ४ ॥

शमशैत्य पुषोयस्य विप्रुषोऽपि महाकथा ॥

किंस्तु मोक्षान पीयूषे तत्र सर्वांग मग्नता ॥ ५ ॥

यस्यदृष्टिः कृपादृष्टिर्गिरः शमसुधाकिरः ॥

तस्मै नमः शुभ्र ज्ञान ध्यान मग्नय योगिने ॥ ६ ॥

इहां आत्मानंदीनो अधिकार समाप्त.

हवे वली निश्चयनयनी मुख्यताए धर्मप्रवर्तन कहे ठे,

श्लोक.

अविरोध मनुद्गेगं ॥ शमजावं चलाचलं ॥

अहंममत्व परित्यक्तं ॥ अकर्मकर्म उच्यते ॥ १ ॥

अर्थः—निश्चयनयमां दृष्टि करवावाला पुरुषोत्तमनी

क्रिया केवी होय ते प्रत्ये गवेषे ठे अविरोध कहेतां कोइ

जीव साथे विरोध चिंतवे नही वली करे नही. एटले

विरोध करवानुं मुख्य कारण जोइए तो एक मान अने

बीजुं लोत्र ए बे ठे. एटले जीहां पोतानुं मान खंति

થાય, વા લોજનાં ડંઢાશ થાય, તીહાં વિરોધનો સંજવ આવે; એ વે પ્રકૃતિને જેણે પૂંઠ દીધી છે. એટલે પૂંઠ દીધી એમ ક્યારે જાણીએ કે જે પુરુષો પોતાના તદગત આત્મ-સ્વરૂપના ચિંતક છે. સત્તાએ રહેલી જ્ઞાનાદિ અનંતા ગુણ અને અવ્યાવાધાદિ અનંતા પર્યાય તદરૂપ ઋદ્ધિના જાણ છે. પરંતુ ક્ષાયક જાણે એ ઋદ્ધિની પ્રગટતાના અજાણે પોતાના આત્માની લઘુતા જાણે હાનિ ચિંતવે તીહાં માનનો અસંજવ છે. વલી દેવેંદ્ર નરેંદ્રાદિ પદની ઇંદ્રિ નોંદ્રિજનિત જે વિષય સુખની હેતુચૂત એવી તેમના એશ્વર્યપણાની પુદ્ગલીક વિનાશિક ઋદ્ધિની ઠકુરાઈ તેને જે પુરુષો અલ-ચ્છી માને તીહાં લોજનો અસંજવ છે. વલી સર્વ જીવરા-શીને સત્તાએ સરખા સિદ્ધના વરોવરીઆ સ્વજાતિ જાણીને સ્વામીત્વ સંબંધે મૈત્રી જાવના જાણે છે. તેમનું જાણું ચિંતવે છે તે પુરુષોત્તમ વિરોધી જાવથી વિમુક્ત છે. તેમને અવિ-રોધી કહીએ વલી એ પુરુષોત્તમ કેવા છે તો મનુદેગ કહેતાં ઉદેગ પામે નહીં. એટલે ઉદેગ પામવાનું કારણ એ છે કે જેણે પોતાની કાયાને પોતાપણે જીવ માન્યો છે. વલી સજ્જન કુટુંબાદિને પોતાનું માન્યું છે, વલી ધન, દોલત, રાજમ-હેલ, રાજઋદ્ધિને મારી માની છે તે જીવને એ ઋદ્ધિની હાનિ થાય, વિનાશ થાય, તેથી ઉદેગતા આવે, સંતાપ કરે, હું નિર્ધન થઈ ગયો દારિદ્ર અવસ્થાને પામ્યો, ત્રિહુકવત કં-ગાલ થઈ ગયો, આશું થઈ ગયું, એમ આર્તધ્યાનનો ધ્યાતા થાય, તેને ઉદેગ કહીએ; પરંતુ જેણે એક પોતાનો આત્મા,

ज्ञान, दर्शनादि गुणे युक्त शाश्वतो, एज मारो एम जाणुं
 ठे, सद्दुं ठे, वळी एं शिवाय जे बीजुं अन्य प्राप्त थयुं ते
 पूर्वकृत कर्मयोगे अने उदय संयोगे मद्दुं, ते बाह्यज्ञाव
 ठे, मारी ने एनी वस्तुगते जुदाइ ठे, ए संयोग संबंधने
 पोतानो मानीने में आ संसार चतुर्गतिब्रमणचक्रमां ज-
 मतां थकां, अनंतां पुद्गल परावर्त्त पूर्वे कीधां, नर्कनिगो-
 दनां अनंतां दुःख, असंख्यातो, अनंतो काळ पर्यंत सहां,
 वळी फरी फरी दुःखनी परंपरा पाम्यो, तेनुं मुळ कारण
 ए ठे के में परने पोतानुं अज्ञानपणे, वळी अणान्नोग
 मिथ्यात्वे अनादि संबंधे मान्युं, बीजुं नथी, वळी शुं जा-
 णीए के हे चेतन मिथ्यात्ववशे तुं तारा ज्ञानदर्शन तद्रूप
 बोधने गमावीश, अने फरीथी पाबुं परने पोतानुं मानीश,
 तो चतुर्गति जवचक्रमां ब्रमण करतां थकां अनंतां दुःखनी
 परंपरा पुनरपी नर्क नीगोदआदि गतिने विषे पामीश अने
 नर्कना दुःखनो विपाक तो अति कटुक, ते इहां वर्णववा
 बेसीये तो ग्रंथ गौरव थइ जाय, माटे हे जवज्जीरु ज्ञाश्यो
 तमे सिद्धांतथी वा, सद्गुरुना उपदेशथी जाणी लेजो अने
 निगोदनुं दुःख तो सातमी नरके एक पाथनो ठे अने तेमां
 पांच नर्कावासा ठे. तेमां वचखो, अपेठाण नामा नर्कावा-
 समां सर्वोपरी अनंतगुणी अधिक वेदना ठे ते दुःखना वर्ग
 करीए, तेने वळी अनंतगुणो करीए, एम अनंती रासीए
 निगोदीयो जीव अन्यक्तव्यपणे, अनादि संबंधे दुःख जो-
 गवे ते दुःखनो विरहकाळ एक समय मात्र पण निगोदमां

નથી અને નર્કમાં તો, તીર્થંકર જગવાનનાં અવસરે જીવ અંતર મુહૂર્ત સાતાવેદે ઇટલો દુઃખના વિરહકાળનો સંજવ નર્કમાં છે, વળી નર્કમાં તો કોશ્ક જીવ સમકિત પણ પામે માટે નિગોદની અપેક્ષા તો નર્ક સારી છે; પણ વેહુ ગતિયો દુઃખમયી છે. તેનું મૂલ કારણ એ છે કે પોતાનો તત્વ ન જાણ્યો અને પરને પોતાનું માન્યું, માટે હે ચેતન ! હવે સમજ અને તું તારા તત્વ ઉપર દૃષ્ટિ કર, ને પર ઉપરથી પોતાપણની દૃષ્ટિ ટાલ અને હવે પોતાના તત્વને જુલીશ નહિ. ને પરને વિષે પોતાપણની બુદ્ધિ કરીશ નહિ, એમ અનુજવ યુક્ત પરિપક્વ જ્ઞાનયોગને ઘટંતર વૃત્તિએ કાય ઉપશમ જ્ઞાવની સહાય મલવાથી યોતિરૂપ પ્રકાશ (જ્યોત) કર્તા, સહજજ્ઞાવે થયો છે જેને, તે પુરુષોત્તમ ઉદ્દેગ કેમ પામે. અર્થાત્ નહિ પામે; સમજાવં કહેતાં એક પોતાના સ્વજ્ઞાવે થયા, ઇટલે સ્વજ્ઞાવે થયા એમ ક્યારે જાણીએ કે, શુજ્ઞા-શુજ્ઞ વંન્ને વસ્તુને વિષે સમદૃષ્ટિએ જોનારા ઇટલે શુજ્ઞાશુજ્ઞમાં દૃષ્ટિ નહીં કરવાવાળા તેનો રહસ્ય એમ છે કે જે પુરુષો મોહિત છે તે મનોહ રુમા પૂદ્ગલ તેની અજિલાપા કરે છે તેનું નામ વિજ્ઞાવ છે એ વિજ્ઞાવનો નાશ થયો છે ઇચ્છાનો રોધ થયો છે જેને ઇટલે નિર્મોહ વૃત્તિ થઈ છે, ઉપયોગ દૃષ્ટિ પોતાના સહજ જ્ઞાવમાં સ્થાપી છે. તેને સમજાવ કહીએ.

ચલાચલં કહેતાં જે મનની ચપલતા તે નાશ પામી છે જે પુરુષોત્તમની, ઇટલે મન જોગ ને અંતરગત, મનન જુવન છે, તીર્થાં જ્ઞાનરૂપ સ્વીકે અને સમાધીરૂપ દોરમે

બાંધ્યો છે તેથી નિશ્ચય થયા છે; અહં મમત્વ કહેતાં જે હુંને મારું, આ સંસારમાં લાગી રહ્યું છે, એ મોહની ઢાક છે, ઇટલે હું શબ્દે પોતાની કાયા અને કાયાથી બીજો જેટલો સંબંધ, કંચન કામની આદે રાજરિદ્ધિ, જે પ્રાપ્ત થઈ તે મારી વઢી તે વસ્તુને વિષે, પોતાપણાનો મમત્વ છે; પરિત્યક્ત કહેતાં તે અહંપણાના મમત્વનો ત્યાગ કર્યો છે જેણે, ઇટલે ત્યાગ તો કર્યો પણ કેવી રીતે કર્યો કે, અજ્ઞાન દ્રષ્ટિ નહિ જ્ઞાનદ્રષ્ટિ કર્યો છે અજ્ઞાનદ્રષ્ટિ તો સિદ્ધાંતમાં કહે છે કે, મેરુ પર્વત જેટલા, ઝંઘા મુહપત્તિ, કંચન કામિનીનો ત્યાગ કરીને ગ્રહણ કર્યા પણ સમકિતની સ્પર્શના થઈ નહીં અને સંસાર છુટયો નહીં. તેનું કારણ એ છે કે, ત્યાગ કરી ઢોમી તો સ્તરી, નિર્ગ્રંથ થયા, પણ પરવસ્તુથી મારાપણો અનાદિ સંબંધે સંજ્ઞાએ ચાલ્યો આવે છે. તેહને ઢેચો નથી, ઇટલે તદ્ગત આત્માને ઉપયોગગોચર દ્રષ્ટિ પ્રત્યક્ષ કર્યો નથી તીહાં સુધી, પરવસ્તુ મારી નથી. પરવસ્તુનો હું સ્વામી નથી. એમ નિર્ણય ન થયો અને ઢોમે તે કાંતો દુઃખગર્જિત ત્યાગ છે. અને કાંતો મોહગર્જિત ત્યાગ છે. પણ જ્ઞાન ગર્જિત ત્યાગ નથી, જ્ઞાનગર્જિત ત્યાગ તો એમ છે કે, સ્વપર વિજ્ઞાગ વહેંચી પરવસ્તુ પરપણે જાણી પોતાના આત્માના વિષે નાસ્તિજ્ઞાવે રહી છે તેનો હું સ્વામી નથી. જે મારું છે તે મારી પાસે છે. મારા સ્વરૂપમાં તો કોઈ વસ્તુ ત્યાગવા યોગ્ય નથી. તેમ મારા આત્માથી જે અન્ય વસ્તુ છે. તેમાંથી મારે કોઈ વસ્તુ ગ્રહવા યોગ્ય પણ નથી. કહ્યું છે સમાધિશતકે:-

दुहा.

ग्रहण अयोग्य ग्रहै नही ॥ ग्रहो न गोमै जेह ॥
जानै सर्व स्वप्नावने ॥ स्वपर प्रकाशक तेह ॥१७॥
त्याग ग्रहण बाहिर करै ॥ मूढ कुशल अंतरंग ॥
वाहिर अंतर सिद्धकू ॥ नहीं त्याग औरसंग ॥१८॥

एम जाणीने पोतानी वस्तुए संतोषी थया तेमने
निश्चयथी त्याग कहीए. वली तेमनेज निर्ग्रथ कहीए. अ-
कर्म कहेतां कर्मशब्दनो अर्थ क्रिया ठे. ते अकार शब्दे
बाह्य ज्ञावे नहीं करवी तेने अकर्म कहीए. एटले विरोध
नही करवो. उद्वेग नहीं करवो इच्छा वांछा मोहवशे
थाय ते नहीं करवी मननी चपल वृत्तिए दूर्ध्याननो
ध्याता थाय ते नहीं करवुं अहं ममत्व नहीं करवो एम
नहीं करवानुं कहुं तेज कर्म उच्यते कहेतां तेने निर्ग्रथ
पदनी वली संवरज्ञावनी अने मोक्ष पंथनी अनुकुल हेतु
शुद्ध प्रवृत्तिरूप क्रिया कहीए एटले निर्ग्रथ पदनी बाह्य
ज्ञावमां अकरवापणे करणी ठे. एम उच्यते कहेतां आ-
त्मज्ञानी महात्मा पुरुषो कहे ठे (१) वली कहुं ठे

बाह्यवृत्तिये गुणठाणे चढवुं, तेतो जमना जामा ॥
संयम श्रेणि शिखर चढावे, अंतरंग परिणामारे ॥
लोगा ज्ञाळविया मत जुलोण

वली परमानंद पञ्चीसीए,—

श्लोक.

उत्तम आत्म चिंता च, मोह चिंता च मध्यमा ॥

अधम काम चिंताय; परचिंताऽधमाधमा ॥ १ ॥

अर्थ—उत्तम आत्म चिंताच. कहेतां जे आत्मस्वरूपनी चिंता एटले चितवणा करवी. गवेषणा करवी, ते चितवणा बाह्यवृत्तिमां नथी त्यारे क्यां ठे. तो अंतरवृत्ति ए ठे तिहां पण मनयोगस्थिरता पामे त्यारे चितवणा शक्ति आवे, एम करतां करतां अन्यासे करीने, मन स्थिर थाय अने ह्य उपशम जावनी सहाय मळे तो तद्गत स्वरूपे ज्ञानज्योति उद्योत प्रकाश अनुभव जुवने करे ए अनुभव जुवन केवुं ठे. तो, सामो जित प्रमुख आनो परुदो नथी घणो मोटो सपाट बगीचो एवो खुड्डो आकाश, जेम सूर्यना तेजे करी प्रकाशित होय ए द्रष्टांते अंतरगत अनुभव जुवनमां ज्ञानज्योति प्रकाशित, अति उद्योत कर्ता एवुं अनुभव जुवन ठे तिहां चितवणा अनुभव बळे अपूर्व प्रगटे एटले ध्यानगत ज्ञेदज्ञाने, एक पढी बीजो एम विचाररूप अनुभव धारा तत्वनो निर्णय करवारूप, परिपाटि चाले तेमां पृच्छा करवानी तर्क पण करवी रहे नही. एम अशंकित निरधार वस्तुने विषे वस्तुपणानो करवानुं एज एक अनुभव जुवन ठे वळी अनुभवनी धोरु केवी ठे के जेम रेलवेनी धोरु ठे, तेम अनुभवनी एटले तत्वनी गवेषणानी धोरु ठे; अरुपि आत्माने दृष्टिगोचर करवानुं एक एही अपूर्व स्थान ठे. ए अनुभवना जावने जाण-

वाना अर्थे इहां त्रण सबैया लखीए ढीए तेथी हे तत्वबो-
धना अर्थि ज्ञाइओ तमे अनुभवनो खप करजो.

सबैया एकतीसा

मनसो अचल रहे ज्ञान ध्यान तहे तहे.
रहे स्थिर थइने अनुभव सो रंग है
पांचु इंजीथी चले चेतना इहां न मले
मले अनुभव स्थले सही सहज जाव है
अनुभवे अति घणुं धारणा सो एक अणुं
अनुभव गये गणुं अंतह करण है
लाव्यो पावो आवे नही आवे मनस्थिर तही
रहे न उपाधि महीं शिव खुदो खेत है (१)
अनंत गुणोमां आगु ज्ञानने दर्शन जागुं
अनुभव थाय लागु स्वरूप रमण है
तिक्ष्ण धारा न टूटे मोहनो खजानो खुटे
शुभाशुभ बंध बूटे सो अशुद्धवान है
शुद्धको स्थापन सही देखे परत्यक्ष अहीं
मन जोग स्थिर तही खुदो खेल तान है
असंकित वात एही गति रेलवेल तेही.
ओभाव्यो सो ओजे सही अंतः सो स्थिर है (२)
सहज स्वजावे आवे जडतासें खसी जावे
अनेक चहुं मिलावे एसो घटंतर है

આતમ ગ્યાન ધ્યાન સો આતમ ધર્મવાન સો
પરમ પદ સાંન સો દેખ્યો અનુજવ હૈ
સિત ગયા આણે છે અમૃત જલ્લ જાણે છે
અનુજવી સો જાણે છે એન આવે વચન હૈ
વંદના હમારી સદા રીઝસુ આવસો જદા
જ્ઞાન શીતલ તદા મિત્ર પ્રમોદિત હૈ (૩)

એમ આત્મ ચિંતા એટલે આત્મસ્વરૂપની ચિંતવણા કરવી, વસ્તુગતે વસ્તુપણાનો નિરધાર કરવો તે અનુજવ-ગમ્ય છે અને અનુજવની જેને પ્રાપ્તી થઈ તે ઉત્તમ કહેતાં પુરુષોત્તમ છે; મોહચિંતાચ, કહેતાં જે પુરુષે, સપ્રવિજ્ઞાગ વહેંચી આત્મસ્વરૂપ ચિંતવી, અનુજવીને ગ્રંથિજ્ઞેદપૂર્વક સમ-કિત પ્રગટ કર્યું છે, યથાર્થ શ્રદ્ધા કરી છે, વસ્તુને વિષે વસ્તુપણાનો નિરધાર થયો છે, વળી સંસારને અસાર જાણી, ઢોમીને, અણગાર થયા છે તે ઢતાં પોતાનું વીર્ય તદ્ગત સહજ જ્ઞાવમાં વૃદ્ધિએ સ્ફૂર્ણા ન પામે; અને પરજ્ઞવે દેવ-લોકાદિ ઋદ્ધિનું પામવું ઇત્યાદિ મનોહ જોગની ઇચ્છા મોહીત થકા કરે, તેવા પુરુષને મધ્યમ કહીએ; અધમ કામ ચિંતાચ, કહેતાં ઉપર કહ્યું એ પ્રમાણે સમકિત મૂલ સર્વ વિરતિ થયા છે, તે ઢતાં કર્મની ત્રિચિત્ર ગતિ છે, અને ઉદય મહા વલ્લવાન છે, તેથી કરીને, કંદર્પને એટલ કામ ચિન્હને ઉપશમ કરવાની બુદ્ધિએ, આકરી તપસ્યા કરતાં ઢતાં પણ ન શમ્યો અને વ્યાકુલતાનો પરાજવ કીણ ન થયો

एम करतां कारण पण उदय पूर्वक तेवुंज मली आव्युं तेथी करीने लिंगथी ब्रष्ट थया अने स्त्री संगे विषयजोग करे, पण समकितनी, ज्ञाननी, यथार्थ साविती ठे, गुमाव्युं नथी ते पुरुषने अधम कहीए, कारण के जो ए वेद अग्नि, कर्म कीण होवार्थी; शांत थाय तो पाहुं पुनरपि एज जवे संयम ग्रहण करीने, निरतिचार चारित्र पाळी, तद्गतजावे, वीर्यनी स्फूरणा पामे तो यावत् सिद्धि पण वरे; नहि तो जे गतिनुं आयुष्य बांधे ते गतिमां जाय, पण ए अंते मोह-गामी ठे, माटे अधमाधम न कह्यो. परचिंता कहेतां पर जे तन, धनादि तेना बे जेद, एक अशुज अने बीजी शुज एटले वस्तुगते आत्मा जुदो ठे अने तन, धनादि जुदुं ठे, तेने जुदुं न जाणे अने कायाने जीव समजे, वळी सज्जन कुंदुंवादि राजक्रुद्धिने पोतानी समजे, तेना वास्ते पापस्थान सेवे अने परिग्रहने निधान माने. आर्त्त, रौद्रध्याननो ध्याता, वस्तुना स्वरूपनो अजाण, तत्त्वथी विमुख, रात्रीजो-जननो कर्त्ता इत्यादि अशुज चिंतानो कर्त्ता, ए पहलो जेद कह्यो.

हवे बीजी शुज चिंता, तेना बे जेद, आरोप शुज, अने अणारोप शुज, अणारोप शुज तो, सम्यक्ज्ञानीना घेर संजवे, ते इहां न लाधे हवे आरोप शुजना बे जेद एक सामान्य, बीजो विशेष सामान्य आरोपित शुज तो ए ठे के गुरुमहाराजने वांटे वळी सामान्य प्रकारे विनय साचवे, जीनविंवनं दर्शन करे, तीर्थयात्रा करे दिन दुःखी-

યાંની અનુકંપા કરે ઇત્યાદિ એ સામાન્ય આરોપીત શુન્નનો પ્રથમ જ્ઞેદ કહ્યો. હવે વિશેષ આરોપિત શુન્ન તો એ ઢે કે દુઃખગર્જિત મોહગર્જિત વૈરાગ્ય પામીને, સંસાર ત્યાગ કરી, નિર્મથચાય, પંચમહાવ્રત આદે, ચરણસિત્તરી અને પલ્લેહણ આદે કરણસિત્તરીનો ગ્રાહક થાય, શક્તિ પૂર્વક તપ કરે, પોતાના હૃદય ઉપશમ પૂર્વક જ્ઞાણે, ગુરુવાદિક વફેરાનો વિનય વૈયાવચ્ચ કરે, પુન્યને જાણું જાણે, પરંતુ જીહાં સુધી પોતાના આત્માને કાયાથી જુદો જાણ્યો, (અનુજ્ઞવ્યો) નથી તિહાં સુધી એ શુન્નાશુન્ન ચિંતાનો કર્તા જરૂ જીવ ઢે. તેને પરચિંતા કહીએ. ધમાધમા કહેતાં એમ પરચિંતાનો કર્તા તે જીવને અધમમાં અધમ કહીએ. કારણ કે જગવતીજીના પહેલા શતકના વીજા ઉદ્દેશે, નવમા પ્રવેયકના ગ્રાહક સર્વ વિરતિ સાધુને વીર પરમાત્માએ, વઢી ગણધર મહારાજે અસંયતિ કહીને બોલાવ્યા ઢે, વઢી તીહાં સુધી જવાની યોગ્યતા તો મિથ્યાત્વી જવી અને અજ્ઞવીબેહુમાં પણ કહી ઢે, વઢી પરને પોતાનું માનવું એજ અજ્ઞાન, અને એજ મિથ્યાત્વ ઢે, વઢી સંચારા પોરસિમાં પણ કહ્યું ઢે:-

સંયોગ મૂલા જીવેણ, પત્તા દૂઃખ પરંપરા,
તમ્હા સંયોગ સંબંધં, સવ્વં તિવિહેણ વોસિરિયં ॥૧૩॥

અર્થ:-સંયોગ કહેતાં પૂર્વકૃત કર્મયોગે અને ઉદય સંજોગે જે વસ્તુ પ્રાપ્ત થઈ તે વસ્તુ જીવને પર ઢે, તેને વિષે એકાંતે પોતાપણની બુદ્ધિ એજ દુઃખની પરંપરા પામવાનું મૂળ કારણ

હે. હા! હા! હિતિ લેલે લેતન યલેને અલેતનની લુલ્લિ રાલે લે,
માટે આ શ્લોકમાં પરલિંતાના કર્તાને અધમમાં અધમ
કહ્યા, તે યથાસ્થિત લે.

અધ્યાત્મ સાર ગ્રંથે,-

શ્લોક

યા નિશ્ચે કલ્પીનાનાં, ક્રિયાનાતિ પ્રયોજના ॥

વ્યવહાર દશા સ્થાનાનાં, તા એવાતિ ગુણાવદ્ ॥૧૯॥

અર્થ:-જે મુનીશ્વરનું મન નિશ્ચય પોતાના સ્વરૂપમાં
લિન થયું અને સ્વરૂપ ઓલલાણ કરી તેમાંજ રમેલે તેવા
મુનીશ્વરને વાલ્ય વ્યવહાર પ્રમુલ ક્રિયા કરવાનું કંઈ પ્ર-
યોજન નથી. જેને મોલ્કની અનિલાષા લે તેને ક્રિયાની
કાંઈ જરૂર નથી અને જે જ્ઞાનદશા પામ્યા નથી તેને વ્ય-
વહાર ક્રિયાનો લપ લે. કેમકે તે થકી શુન કર્મ ડપાજે.
પણ મુક્તિ હેતુ ન થાય. (૧૯)

આવશ્યકાદિ રાગેણ, વાત્સલ્યાન્નગત્તિરા ॥

પ્રાપ્નોતિ સ્વર્ગ સૌલ્યાનિ ન યાતિ પરમં પદં ॥૪॥

અર્થ:-આવશ્યકાદિ રાગેણ કહેતાં પ્રતિક્રમણ પ્રમુલ
ક્રિયાને વિષે અથવા ડપવાસાદિ તપને વિષે રાગ લે. વલ્લી
જિનવાણી સાંનલવાનો રાગ લે ંટલે પરમાત્મા નાષિત
અથવા પરમાત્માના માર્ગ અનુસારી ંટલે સૂત્રસિદ્ધાંત
ગ્રંથ પ્રકરણાદિ સાંનલવાનો રાગ લે તે સર્વને શુનરાગ
કહીલે તે થકી સ્વર્ગનાં સુલ પામે પણ તેથી પરમં પદં

કહેતાં પરમનામ ઉત્કૃષ્ટ પદ જે આત્માને કર્મથી મુકાવું તેને મુક્તિ પદ કહીએ. તે ન યાતિ કહેતાં ન પામે. इहां કહેવાનો સાર એટલો છે જે બાહ્ય ક્રિયા જોગે સંસાર અને અંતર ક્રિયા જોગ મોક્ષ એ વાત નિઃસંદેહ છે, હવે જેથી મોક્ષ સુખ મલે તે કહે છે. (૪)

જ્ઞાન યોગસ્તપઃ શુદ્ધમાત્મરત્યેક લક્ષણં

इन्द्रियार्थोन्मनीजावात्स मोक्ष सुख साधकः ॥५॥

અર્થ:—જ્ઞાન આત્મા જ્ઞાન યોગ ધારણ કરે છે, તે જ્ઞાન યોગના બે જોડેદ એક જોડેદજ્ઞાનયોગ અને બીજો અજોડેદ જ્ઞાનયોગ. તેમાં પહેલો જોડેદ જ્ઞાનયોગ છે. તેના બે જોડેદ એક કૃત્રિમ અને બીજો અકૃત્રિમ. તેમાં કૃત્રિમ જોડેદ-જ્ઞાન છે. તે ચોથા ગુણઠાણથી સાતમા ગુણઠાણ સુધી અંતરમાં અનુજવ છે. તે કૃત્રિમ જાણવો પરંતુ ક્ષયોપશમ જાવનો છે. તે ઊઠાળા ખાતો રહે છે. એટલે પરસંગથી ટુટી શકતો નથી. પરંતુ તત્વાતત્વનો વિચાર કરે, વઢી દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયનો વિચાર કરે, આત્માના ત્રણ જોડેદ ચિંતવે, બહિરાત્મા, અંતર આત્મા અને પરમાત્મા અથવા નય-નિદેપપદ્ધ પ્રમાણ વિચારે. इत्यादि स्वरूपे कृत्रिमं अनुजव ए पहेलो जेद, તે કહ્યો. હવે બીજો જોડેદ અકૃત્રિમ જોડેદજ્ઞાનનો તે આઠમા ગુણઠાણથી શ્રેણિગતે આવે. इहां उठाळानो संजव नथी वळी प्रसंग वृत्ति नथी, જ્ઞાન તો ક્ષયોપશમ જાવનું છે, પરંતુ અતિવિશુદ્ધિ જાવને પામેલું ઘણું નિર્મલ

हे, उपयोग तिदण हे, इहां एक पोताना डव्यनो विचार जेद अपेक्षाए हे, परपक्षनो ग्राहक नथी, पोतानुं मुख-स्वरूप प्रत्यक्ष रीते, स्याद्वादपक्षनी ऐक्यतापणे स्वज्ञाव-वृत्तिए अनुज्ञवे हे, ते अकृत्रिम जेद ज्ञान योग साधननो बीजो जेद ते कह्यो, इहां समजुनो तर्क अशे जे, केवल ज्ञाननो अनुज्ञव ते अकृत्रिम हे, वाकीनो अनुज्ञव ते कृत्रिम कहेवाय. कारण के अनुक्रमे अनुज्ञव थाय तेनो उत्तर. जे केवलज्ञान हे ते क्षायक ज्ञावनुं निरावरण, आवरण रहित हे. ते सर्वथी अकृत्रिम अनुज्ञव करे, अने श्रेणिगते जेदज्ञान हे ते कृत्रिम कह्युं, परंतु देशथी अकृत्रिम हे, कारण के चेतन पोताना स्वज्ञावे थयो त्यां ज्ञाननो अरूपी विषय हे, वळी सहजज्ञावे पर्याय धर्मनी शुद्ध प्रवृत्ति हे, ते पुरुषने अगुनोदय जोगे कदाच कोइ घाणीमां घालीने पीले, अथवा खाल उतारे, अथवा माथे अग्नि सींचे, इत्यादि घणुं कष्ट करे, यावत् प्राण रहित करे तोपण पोताना स्वरूपथी चूके नहि. अने जे दुःख वेदे नहि तेनो अनुज्ञव ते अकृत्रिम जाणवो. ए जेदज्ञान साधनयोगनो बीजां जेद ते कह्यो. हवे अजेद ज्ञानयोग ते दशमा गुणगणाना अंते एटले ठोरतां वारमा गुणगणे आवे, तेमां अजदे पक्ष चिंतवे, ते गुणपर्यायमय आत्मा, एटले ज्ञानादि गुण आत्मा थकी जुदा नथी, एकत्व हे, इहां जेदनो वेद थयो, असत्य कल्पना टळी ज्ञान, दर्शन, चारित्र तेहीज आत्मा, एटले कंचननु नारेपणुं, पिळाशपणुं, चिकाशपणुं ते कांइ कंच-

નથી જુદું નથી જુદું કહીએ તે કલ્પના કહેવાય, તેમ આત્મા અને આત્માના ગુણપર્યાય તે કંઈ જુદા નથી, એટલે જિજ્ઞાસુ નથી, અજિજ્ઞાસુ છે; હાં મોહનું તથા અશુદ્ધ પરિણતિ, જે રાગદ્વેષ તેનું ઉન્મૂલન દશમા ગુણઠાણા અંતે થયું, અને વિતરાગ-જ્ઞાવે બારમા ગુણસ્થાને યથાસ્થિત ચારિત્ર, શુદ્ધ પરિણતિ પ્રગટયું, બલી જ્ઞાનાવર્ણિ, દર્શનાવર્ણિ, અને અંતરાય એ ત્રણ કર્મનો વિતરાગજ્ઞાવે બારમા ગુણઠાણા અંતે ક્ષય થયો. ત્યાં કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન પ્રગટયું, એ અજ્ઞેદજ્ઞાન યોગ સાધન તે કહ્યો, એ રીતે જ્ઞેદજ્ઞાન, તથા અજ્ઞેદજ્ઞાનયોગે આત્માને સ્વરૂપ રમણ કરવું, ગુણવૃત્તિએ કર્તા જોક્તા પોતાનો આત્મા છે અને પરજ્ઞાવનું ત્યાગપણું છે. તેને આત્મ-યોગ કહીએ. એટલે હાં બાહ્યથી લોચવું, મુંઝવું, વેષ ધારણ કરવું इत्यादિકને યોગ કહેવાય નહિ, એ તો બાહ્યયોગ છે. પણ મુક્તિમાર્ગ સાધવાનો તો આ એક અંતર્ગત જ્ઞાનયોગ છે, તે જ્ઞાનયોગને શુદ્ધ તપ કહીએ, એટલે સર્વ કર્મનો ના-શકર્તા એક જ્ઞાન છે. કહ્યું છે યોગશાસ્ત્રે,—

શ્લોક

પ્રણિહંતિ ક્ષણાર્ધેન; સામ્યમાલંબ્ય કર્મતત્ ॥
યન્નહન્યાન્નરસ્તીત્ર, તપસા જન્મકોટિજિઃ ॥૫૧॥

તથા જ્ઞાનાર્ણવે:—

યજ્ઞન્મ કોટિભિઃ પાપં જયત્યજ્ઞસ્તપોબલાત્ ।
તદ્વિજ્ઞાની ક્ષણાર્ધેન દહત્યતુલ વિક્રમઃ ॥ ૧૬ ॥

વઢી શ્રીપાલના રાસમાં ચોથા સ્થાને:-

॥ દેશનાની દ.લે. ॥

દાણ અર્ધે જે અઘ ટલે, તે ન ટલે જવની કોમીરે ॥
તપસ્યા કરતાં અતિ ઘણી, નહીં જ્ઞાનતણીઠે જોમીરે ॥
નહીં જ્ઞાનતણીઠે જોમી સંવેગ ગુણ પાલિયેં પુણ્ય-
વંતરે ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:-દાણ અર્ધે જે અઘ ટલે, કહેતાં આત્મજ્ઞાનયોગે
અર્ધો દાણમાં ઇટલે આંચ મીચીને ઝઘામીએ તેને દાણ
કહીએ, તેના અર્ધા જાગમાં અઘ ટલે ઇટલે પાપ કર્મ ટલે,
તેટલાં પાપ કોમી જવો સુધી અતિ ઘણી ઇટલે ઝત્કૃષ્ટિ
તપસ્યા કરતાં પણ ન ટલે, તે ઝત્કૃષ્ટિ તપસ્યા કોને ક-
હીએ, કે પ્રથમ તીર્થંકરના વારે વાર માસિ તપ તે ઝત્કૃષ્ટો
કહેવાય ને વાવિસ જિનના વારે આઠમાસિ તપ તે ઝત્કૃષ્ટો
કહેવાય અને વીર સ્વામીના ઢેહ્યા તીર્થે ૪ માસિ તપ તે
ઝત્કૃષ્ટો કહેવાય, એ પ્રમાણે તપસ્યા કરતાં જવ પુરો કરે.
ઇટલે જે કાળે જેટલું આયુષ્ય હોય, તેટલું ઉપર કહ્યું તે
પ્રમાણે, વાલ વય ટાલીને તપસ્યા જોગે પુરું કરે. એમ
ક્રોધ જવો સુધી જવોજવ તપ કરે, તોપણ જ્ઞાની પુરુષને
જ્ઞાનયોગે અર્ધો દાણમાં પાપ કર્મ ટલે, તેટલાં પાપ ક્રોધ
જવો સુધી ઝત્કૃષ્ટિ તપસ્યા કરતાં પણ ન ટલે તે પાપના
બે જોડ, એક ઘાતી પાપ અને બીજું અઘાતિ પાપ, તેમાં
ઘાતી ચંડકર્મની (૪૫) પ્રકૃતિ ઢે અને અઘાતી ચંડક-

મની અશુભ (૩૭) પ્રકૃતિ છે. એ ઘાતી કર્મ અઘાતી
 વેહુની મલીને (૫૨) પાપ પ્રકૃતિ થઈ તેમાં જે ઘાતી ક-
 ર્મની (૪૫) પ્રકૃતિ કહી તે તો એક આત્મજ્ઞાન અને બીજું આ-
 ત્મધ્યાનયોગે નિશ્ચય સ્વપે એકર્મ પ્રકૃતિ આત્મપ્રદેશથી આ-
 ત્મ જ્ઞાને ઠેકાય. વળી અઘાતી કર્મની (૩૭) પ્રકૃતિ કહી તે
 આત્મજ્ઞાન અને આત્મધ્યાનયોગે સ્વપતી નથી કારણ કે
 અઘાતી કર્મપ્રકૃતિ ઉત્કૃષ્ટ રસ જે બાંધેલી હોય તે વધુધા
 જોગવવી પડે છે તેમાં જે વ્યાપકપણે જોગવે તેને પાઠી
 પુનરપિ બંધાય અને જ્ઞાનધ્યાનગત વ્યાપક થઈ ઉદય
 અવ્યાપકપણે જોગવે તેને નિર્જરા થાય પણ બંધાય નહિ.
 માટે કર્મનો નાશ કરવો અને મુક્તિનાં સુખ લેવાં તે તો
 એક જ્ઞાનયોગે મળે તે માટે કહ્યું કે, નહિ જ્ઞાનતણી છે
 જોમીરે, ઇટલે જ્ઞાન ગુણનો વરોબરીયો, તપ પ્રમુખ કોઈ
 ગુણ નિર્જરા હેતુ નથી, એમ સર્વ પંક્તિની બોલી છે, માટે
 જ્ઞાનયોગને શુદ્ધ તપ જાણવો.

વળી માત્મરત્યેક લક્ષણ, કહેતાં આત્માને રતિ ઇટલે
 પરમાનંદ પામવાનું એક જ્ઞાન એહિજ લક્ષણ છે. ઇટલે
 આત્માને જ્ઞાનયોગે આનંદ પ્રવર્તે છે. ઇન્દ્રિયાર્થોન્મની જાવા,
 કહેતાં એ જ્ઞાનયોગી મુનીશ્વર છે તે કેવા છે તો, આ જવ
 આશ્રી, વળી પરજવ આશ્રી કોઈ પ્રકારે ઇન્દ્રિયજનિત
 વિષય સુખના તો અર્થો નથી, વળી આ જવમાં યશકીર્તિનાં
 વળી વધુ માન પામવાના, પુજાવાના, મનાવાના, તો અર્થો
 નથી. વળી વધુશ્રુતપણાનો, તપનો, વ્રતનો મદ નથી, પાંચ

ઇંદ્રિના ઝોગ સુખમાં રમે નહિ, એટલે પાંચ ઇંદ્રિના તેવીસ વિષયથી અણદૃષ્ટાણ પ્રવર્તે છે, કપટ રહિત સરલ વૃત્તિ છે. વળી પરબ્રહ્મ દેવગતિ પામું, ઇંદ્ર થાહું, અથવા ઇંદ્રનો સામાનિક થાહું, અથવા ચક્રવર્તિ, વાસુદેવ, વલ્લભદેવ થાહું, રાજા થાહું, શેઠ શાહુકારની પદવી પામું, અથવા પુત્ર, કલત્ર ધનાદિ પામું, એવો જાવ મનમાં, જ્ઞાનયોગી સર્વથા ન રાખે. વળી આઠમા ગુણઠાણેથી જીનનામ કર્મ વાંધું, એમ પણ જ્ઞાનયોગી ચિંતવે નહિ; એ પદ ચોથા ઠાણથી સાતમા ગુણસ્થાનક સુધી વંધાય છે અને આઠમે ગુણઠાણે તો જીનનામ કર્મનો વંધવિઢે છે. વળી સ્વાર્થ સિદ્ધ વિમાવના દેવનું સુખ પણ જ્ઞાનયોગી દૃષ્ટે નહિ અને પુન્યને જાણે નહિ, તે મોક્ષ સુખસાધક કહેતાં તે જ્ઞાનયોગીશ્વર મોક્ષનાં અવ્યાવાધ સુખનો સાધક થાય. (૫)

જ્ઞાનસાર ગ્રંથે, જ્ઞાનાષ્ટકે:—

શ્લોક.

નિર્વાણ પદમપ્યેકં જ્ઞાવ્યતે યન્મુદુર્મુદુઃ

તદેવજ્ઞાન મુત્કૃષ્ટં નિર્વંધો નાસ્તિ જૂયસા ॥૧॥

અર્થ:—નિર્વાણ પદ કહેતાં જે પદને વિષે જન્મ મરણ નથી, વળી આધિ વ્યાધિ નથી, ક્લેશ, સંતાપ, આપદા નથી એવું એક મોક્ષપદ એટલે કર્મનો નાશ કરવાથી, સંપાદન કરેલું નિજ સ્વરૂપ અવસ્થાન રૂપ જે પદને નિર્વાણ પદ કહીએ. મપ્યેકં કહેતાં એ નિજ સ્વરૂપને વિષે

ઉપયોગ દૃષ્ટિ સ્થાપી છે જેણે વઢી યન્મુહુર્મુહુ કહેતાં વારંવાર “ જ્ઞાવ્યતે કહેતાં ” નિજ સ્વરૂપને વિષે, તન્મય એકત્વપણે, અજ્ઞેદ સ્વરૂપે પરિણામ પામવા પૂર્વક ઉપયોગે અનુજ્ઞવે છે. તદેવ જ્ઞાન કહેતાં તેહીજ જ્ઞાન, મુત્કૃષ્ટં કહેતાં ઉત્કૃષ્ટામાં ઉત્કૃષ્ટું નિજ સ્વરૂપ અવસ્થાન રૂપ નિર્વાણ પદ પામવાને કારણ જાણવું. પણ બીજો નિર્બંધો કહેતાં હ્રાં આવશ્યકાદિ ક્રિયાનો વા ઉપવાસાદિ તપનો, વા લોચાદિ કષ્ટનો, વા પૂજા પ્રજ્ઞાવનાનો, વા તીર્થ યાત્રાનો શ્ત્યાદિ કારણનો આગ્રહ એટલે કરવાપણાનો, નિજ સ્વરૂપ પ્રગટ એટલે વ્યક્તિ જ્ઞાવે કરવાને અર્થે, જૂયસા કહેતાં ઘણુંજ, નાસ્તિ કહેતાં એ કારણોનું હ્રાં જ્ઞાનયોગીશ્વર મહા મુનિને કંઈ પ્રયોજન નથી, એક જ્ઞાનયોગે ક્ષાયક જ્ઞાવની લબ્ધિ પામીને નિર્વાણ પદ પામે છે. હ્રાં કોઈ કહેશે કે તમે પણ આગળ દશ પ્રકારનો કલ્પ વ્યવહાર પ્રરૂપ્યો છે તેમાં આવશ્યકાદિ ક્રિયા તે મહા મુનીની કરણી નિર્વાણ પદ અર્થે કહી છે. અને તમે હ્રાં કેમ ના પાનો ઠો, તેનો ઉત્તર ત્રીજા શ્લોકથી કરીએ ઢીએ.

સ્વજ્ઞાવ લાજ્ઞ સંસ્કાર કારણં જ્ઞાન મિષ્યતે ॥

ધ્યાંધ્ય માત્ર મતસ્ત્વન્યત્તથા ચોક્તં મહાત્મના ॥૩॥

અર્થ:-સ્વજ્ઞાવ લાજ્ઞ કહેતાં આત્માના સ્વજ્ઞાવમાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યાદિ અનંતા ગુણ છે અને એક એક ગુણના અનંતા પર્યાય છે, વઢી ગુણ ગુણ પ્રત્યે જિન એટલે જુદો જુદો સ્વજ્ઞાવ આત્મામાં રહ્યો છે. તે જ્ઞાનનો જાણવા

રૂપ, દર્શનનો દેખવા રૂપ, ચારિત્રનો સ્થિરતા રૂપ, વીર્ય-
નો સ્ફુરણ શક્તિ એમ અનંતા ગુણ નિન્ન વ્યક્તિરૂપ પિન્ન-
પણે આત્માને વિષે અનાદિ સંવંધે, શક્તિ જાવે અવ્યક્તિ-
રૂપ નિર્લેપ રહ્યા હે. એટલે શક્તિ જાવને આવરણ લાગે
નહિ. તેમ શક્તિ જાવથી આત્માનું કાર્ય પણ સરે નહિ,
યથા દૃષ્ટાંતે, જેમ કાષ્ઠમાં શક્તિ જાવે અગ્નિ રહી હે,
તે અગ્નિ કેવી ઠે કે જાજ્વલ્યમાન, દાહક સ્વજાવમાં
હે, પરંતુ તે કાષ્ઠને આપણે. વાથ જીનીએ તેથી તે કા-
ષ્ઠમાં રહેલી અગ્નિ આપણી ટાઢને ટાઢવા શક્તિમાન
થાય ? અર્થાત્ ન થાય, તેમ આત્માને વિષે શક્તિ-
જાવે ધર્મ રહેલો ચતુર્ગતિ વ્રમણ ટાલવા અર્થે
ન થાય, પરંતુ કાષ્ઠમાં રહેલી અગ્નિ પ્રગટ વ્યક્તિજાવે ક-
રીએ તો ટાઢનો ઉપદ્રવ તરતજ ટલે, તેમ શક્તિજાવે આ-
ત્માને વિષે જ્ઞાનાદિ ગુણ અવ્યાવાધાદિ પર્યાય રહેલા તે
જ્ઞાને જાણી વીર્ય ફોરવીને, પ્રગટ કરીએ તો ચતુર્ગતિનું
વ્રમણ, જેન્મ, જરા મરણનાં ડુઃખ તે સર્વે ટલ્લી જાય, એમ
જાણવું. તે આત્માના ગુણ પર્યાયની વ્યક્તિનું થવું તેને સ્વ-
જાવ લાજ કહીએ અને સંસ્કાર એટલે નિજ સ્વજાવે ધર્મ
રહેલો તેને સાધ્યમાં, એટલે સ્મરણ ચિંતવન કરવામાં અ-
નુજવવામાં, લય પામવામાં જે કારણ એટલે હેતુ તેજ,
દ્રશ્ય તે કહેતાં જ્ઞાન કહેવાય હે, યતઃ કહેતાં એ જ્ઞાન
સિવાય ત્રીજું જાણવું, જાણાવવું, કરવું, કરાવવું; તે સર્વે નિ-
મિત્ત કારણમાં હે, ઉપાદાન કારણની પ્રાપ્તિવાલાને એટલે

જે પુરુષે યથા પ્રવૃત્તિ આદે ત્રણ કરણ કરી, કર્મ સ્થિતિ ઘટાડી, ગ્રંથિ જોડ કરી સમકિત પ્રગટ કર્યું છે, વઢી વમ્થું નથી, એટલે ચોથા સમકિત ગુણગાણની સાબિતી છે, તેને ઉપાદાન કારણની યોગ્યતા હોય એ ઉપાદાન કારણને કાર્યપણે પ્રવર્તિવતાં એટલે ઉપયોગે જાણવું, અથવા આવશ્યકાદિ ક્રિયા આદે કરવું તે સર્વે વ્યવહારના ન્યાયે, દેશ વિરતિ પાંચમા અને સર્વ વિરતિ ઠટ્ટા એ બે ગુણગાણે આવશ્યકાદિ ક્રિયા, સાધ્ય, સાધન સાપેક્ષપણે પરંપર કારણમાં છે. માટે અમે તીર્થાંજ કલ્પને નિમિત્ત કારણમાં ગણેણ્યો છે. તે ઉપાદાન કારણવાલાને વ્યવહારના ન્યાયે, સાધ્ય સાપેક્ષ યોગ્યતાએ પરંપર કારણમાં સમજવો અને ઉપાદાન કારણની પ્રાપ્તિના અજ્ઞાને કરવું, કરાવવું સર્વે અકારણમાં માત્ર બુદ્ધિને અંધ કરનારું છે. એમ કેવલ શબ્દ રણકાર માત્ર નિષ્ફલ છે. અને જાણવું, જાણાવવું કરવું, કરાવવું તેની સીમા સાતમા ગુણગાણેથી અટકી ઉપરાંત નથી એટલે સાતમા ગુણગાણ સુધી સાલંબન વૃત્તિ છે. તેમાં પણ ગ્રંથિ જોડ અવસરે તો નિરાલંબન છે અને સાતમા ગુણગાણ ઉપર તો આઠમા ગુણગાણથી કેવલ નિરાલંબનપણું છે તીર્થાંથી દસમા ગુણગાણ સુધી જોડજ્ઞાન અને જોડાજોડ જ્ઞાન-ધ્યાનગત્ છે. ઉપરાંત અજોડજ્ઞાનનું સાધન છે અને તેરમે ગુણગાણે અજોડજ્ઞાન જે કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન આદે ક્ષાયક લબ્ધિની પૂર્ણ પ્રાપ્તિ છે. એમ મહાત્મા પુરુષો કહે છે. (૩)

સવૈયા એકતીસા.

જ્ઞાન અનુજવ જયોં, સદ્જ સ્વરૂપ વયોં
ચિદાનંદ ગૂણાગરો રાગ રસ તજ્યો હૈ
નિરાલંબસાઝ નાંદી. મરણાદિ જય નાંદી
દેહાતિત રૂપાતિત યથાખ્યાત ગ્રહ્યો હૈ
એહી શુદ્ધ ધર્મધારી મોહાદિ વિનાશકારી
મહામુની વીતરાગ તેરમામાં ગયો હૈ
અનંત ચતુષ્ટિમાં દ્વાયક દાન લાજને
જોગોપજોગ વીરીઅ, અનંત સ્ફુરિ રહ્યો હૈ (૧)

અર્થ:-જ્ઞાન કહેતાં સાકાર ઉપયોગે જીવ અજીવાદિ
વસ્તુનું વિજ્ઞાગ ઘડેંચણ કરવારૂપ જાણપણું તેને જ્ઞાન
કહીએ. અનુજવ જયોં કહેતાં વિજ્ઞાગ ઘડેંચણતો જ્ઞાનથી
પ્રથમ થઈ ગઈ હે કહી. એટલે પોતાનો આત્મા મન વચન
અને કાયા એ ત્રણ યોગથી જુદો હે એમ સદ્દેહના કરવા
પૂર્વક જ્ઞાનયોગે શ્રદ્ધા કરી હે. વહી કેવો હે સિદ્ધનો
સાધર્મિ, સિદ્ધનો વરોવરીઝ હે એમ ગુણને ઝંઝાલી ચેતનને
વિષે ચેતનપણાની બુદ્ધિ થઈ હે. અને અચેતનને વિષે ચેત-
નપણાની બુદ્ધિ હતી તે ટલી હે. તીહાં ગુણરાગીપણે પ્રશસ્ત
રાગ કહીએ. તે રાગનો પ્રેયોં થકો, અંતઃકરણે ઝંઝો ઝતરે
તિહાં મનન જુવને પોતાના આત્માને વિષે પરમાત્મપદનું
આરોપણ કરીને સ્મરણ ચિંતવન કરે. એમ કરતાં કરતાં
અંજ્યાસે કરીને મનયોગે ચેતન ગુણમાં રમણ કરે. ત્યારે

વાહ્યરમણ મનયોગને અવલ્લખ લાગે અને નિજસ્વરૂપ રમણ વલ્લખ લાગે. તિહાં મનયોગ સ્થંત્રી જાય ત્યારે સ્વરૂપ અનુજંવ જ્ઞાન પ્રગટે. હવે મનયોગ જ્ઞાનરૂપ રીલે બંધાણો ઇટલે અનુજવ વૃદ્ધિ પામતાં, પોતીકું મૂલ સ્વરૂપ ઉપયોગ-ગોચર પ્રત્યક્ષ પ્રમાણે કરતલવત કરે. ત્યાં સહજ સ્વરૂપ કહેતાં. પોતાનું સહજજાવે સ્વરૂપ છે. તેને વર્યો કહેતાં પોતે પામ્યો. એ સહજ સ્વરૂપ કવું છે તો ચિદ્ કહેતાં જ્ઞાન તે આનંદ કહેતાં આનંદોપત છે. તેમ આત્માના અનંતા ગુણ છે તે સર્વે ગુણો આનંદોપેત છે. ઇટલે ગુણ ગુણ પ્રત્યે જિન્ન વ્યક્તિ છે અને વ્યક્તિને વિષે ગુણ ગુણનો આનંદ જુદો જુદો છે. એમ જાણવું ઇટલે પોતીકા આત્માને વિષે અનંત-જેદે આનંદની પ્રગટતાનું ઇટલે કય ઉપશમ જાવની લલ્લિધનું સુખ અનુજવ અવસરે આત્મા અનુજવે ઇટલે શ્રેણિગતે આસ્વાદે છે. એવું પોતાના આત્માનું સહજ સ્વરૂપ તેને પોતે પામ્યો. ગુણાગરો કહેતાં પામ્યો તે આત્માનું સહજ સ્વરૂપ જ્ઞાનાદિ અનંતા ગુણની રાણ છે રાગ કહેતાં રાગ અને તેનો પ્રતિપક્ષી જે દ્વેષ. તેને અશુદ્ધ પરિણતિ કહીએ તે આત્માને વિષે અનાદિ સંવંધે છે. રસ કહેતાં તે રાગદ્વેષરૂપ રસ આત્માને વિષે પરિણતિ પરિણમી જાય. તે અશુદ્ધ પરિણતિને તજ્યો હૈ કહેતાં અનુજવ વળે પોતીકું સહજ સ્વરૂપ પામતાં જ્ઞાનની, વીર્યની એક્યતાયે જેદ બેદ રૂપે તજ્યો. વલ્લી તેની સાથે મોહપ-લ્લીનું ઉન્મૂલન કર્યું એ સંસારમાં ઉત્પન્ન થવાનું ઇટલે

जन्म मरण करवानुं बीज वळ्युं, तद्जन्वे मुक्ति-पामवी
 एम निर्जय थयुं. निराखंव कहेतां इहां श्रेणि गते मन
 वचन अने काया आदे कोइ अचेतन पदनुं, अवखंबन
 आठमा गुण ठाणायी नथी. साज नांही कहेतां-श्रेणि गते
 कदाच मरणांत उपसर्ग उदयिकता योगे आवे तोपण
 अव्यापकपणे दुःख विपाक नही वेदतां कायायोगे सहन
 करवा सामर्थ्य ठे. वली कायाना दुःख सुखनो विजागी
 श्रेणि गते चेतन नथी. मरणादि जय नांही कहेतां मरण
 आदे संसारमां जव जमतां सदा सर्वदा अनेक जयनी
 जीवने जिती एटले बीक ठे ते कायामां चेतना इंड्रिय-
 द्वारे परिणाम पामी ठे. तीहां सुधी जाणवी परंतु श्रेणि-
 गते चेतन अनंत वीर्यनो धणी ठे. ते वीर्यनी स्फुरणायोगे
 पोतीकी चेतनाने कायाथी पलटावी पोतीका स्वरूपे
 अंतःकरणे अनुजव जूवने परिणमावी ठे. तीहां जयनो
 असंजव जाणवो. देहातित रूपातित कहेतां देह एटले
 काया अने रूप एटले वर्ण अथवा मूर्त्तिपणुं इत्यादि, जन्म
 जाति तेने अचेतन कहीए. तेथी अतित एटले रहित एवं
 आत्म जनित यथाख्यात कहेतां दायक जावनुं पांचमं
 चारित्र अरूपी, अमूर्त्ति, अचळ, अविनाशी एवं सादि, अनंत
 जांगो लागे ठे जेने ते, चारित्र वली बीजुं नाम बीतराग
 संयम ठे जेनुं, ते ग्रहो है कहेतां दशमा गुणठाणाना अंते
 एटले चारमे गुणठाणे ग्रह्युं ठे जेणे, सोही कहेतां तेही
 पुरुष शुद्ध कहेतां शुद्ध परिणतिए एटले बीतराग परिण-

तिए, धर्मधारी कहेतां दायक जावे गुणने धारण करवा-
वाला जाणवा. मोहादि विनाशकारी कहेतां मोहनो
तो दशमा गुणगणाना अंते पूर्वे ध्वंस कयों
कह्यो ठे अने आदि शब्दथी इहां दिण मोह
बारमा गुणगणाना अंते ज्ञानावरणी दर्शना-
वरणी अने अंतराय ए त्रण कर्मने संलग्न
एके काळे विनाश एटले दाय कयों. तीहां
गुण घाति चारे कर्मनी सत्ता आत्मप्रदेशथी खुटी, ए चार
कर्मनी अपेक्षाए आत्मप्रदेश नीरावरण थया महामुनि क-
हेतां उत्कृष्टांमां उत्कृष्टा वीतराग कहेतां रागद्वेष रहित
थका तेरमांमां कहेतां तेरमा सयोगी केवळी गुणगणामां
गया है कहेतां अरिहंत पदमां प्रयाण कयुं, अनंत चतुष्टयी
कहेतां. केवळज्ञान, केवळदर्शन अने अनंत वीर्य वली पुर्वे
यथाख्यात चारित्र गवेष्युं ते मली अनंत चतुष्टय व्यक्ति-
जावे प्रगट थइ ते. मां कहेतां ते अनंत चतुष्टयीमां प्राप्ति-
रूप तेरमुं गुणगणुं पाम्या. तेज समये अनंता गुणनुं दान
देवारूप दान लब्धि अंतराय कर्मनो दाय होवाथी अज्ञेद
स्वरूपे प्रगट थइ एटले देता लेता पोते जाणवा तेनो खु-
लासो एम ठे के आत्माने विषे शक्तिजावे तीरोजावीपणे
निर्लेप अनंती दायकलब्धि अनादि संबंधे रही हती. ते
लब्धि वीर्य फोरवीने आविर्जावे प्रगट करी एटले प्रगट-
जावे न हती. ते ठतापणे थइ अने शक्तिजावे सामान्य
स्वजावे गुणरूप लब्धि हती. ते विशेष स्वजावे परिणमावी

વ્યક્તિજ્ઞાવે કરી તે પ્રગટ હોવારૂપ દાનલબ્ધિ કહીએ. તેનો દાતા આત્મા પોતે ઠે અને એ લાજ પૂર્વે ન હતો તે લાજ આત્મા-ને સંપાદન થયો. તેને લાજલબ્ધિ કહીએ. વલી તે લબ્ધિ પ્રગટ થઈ તેજ સમય અનંતાગુણનો જોગ, આસ્વાદન આત્મા કરેઠે. તેને જોગલબ્ધિ કહીએ. વલી ઉપજોગ તે વીજા સમયથી પુનરપિ પુનરપિ જોગવવું એમ ચીરંકાલલગે સાદિ અનંત-જાગે અનંતી હાયક લબ્ધિને પોતે જોગવે ઠે અને વલી જોગવશે, આસ્વાદન કરશે તેમાં એક સમય માત્ર પણ નિજ લબ્ધિનો અજોગવવો એમ નથી, વ્યાધાત વિગ્નનો અસંજવ ઠે. તેને ઉપજોગ લબ્ધિ કહીએ. વીર્ય કહેતાં વીર્ય શક્તિ, અનંત સ્ફૂરી રહ્યો હૈ- કહેતાં અનંત જૈદે ગુણ ગુણ પ્રત્યે ગુણ ગુણગત સ્વજ્ઞાવે દાન દેવાપણે લાજ હોવા-પણે જોગ કરવાપણે ઉપજોગ તે પુનરપિ પુનરપિ જોગવવા-પણે, વીર્ય સ્ફૂર્ણાપણે, એમ કહી તે પ્રમાણે, હાયકજ્ઞાવની પાંચ લબ્ધી પ્રગટ થઈ. વલી કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન એ બે ગુણો જોલતાં હાયક જ્ઞાવની સાત લબ્ધિ તેરમું ગુણઠાણું પામતાં પ્રથમ સમયે પ્રાપ્ત થઈ અને વારમા ગુણઠાણાના પ્રથમ સમયે યથાસ્થિત ચારિત્ર પ્રગટ કર્યું તે મેલવતાં આઠ અને પૂર્વે ચોથે વા સાતમે ગુણઠાણે હાયક સમકિત પામ્યા. તે ગણતાં નવ જૈદે હાયકલબ્ધિ કહીએ તે હ્રાં અરિહંત પદે તેરમા ગુણઠાણે પૂર્ણ ગવેષીને કહી. હ્રાં તેરમા ગુણઠાણાની જઘન્ય સ્થિતિ અંતર મુહૂર્તની ઠે અને ઉત્કૃષ્ટિ દેશે જાણી એટલે આઠ વરસે જાણી પૂર્વ કોમની

जाणवी ऐ गुणगणुं आयुषना ठेमे ठोमी योगरोघ करी
 सैखेसिकरणजावे अयोगी चउदमा गुणगणे आवे तीहां
 उच्छिन्न क्रियानि वृत्ति चोथो पायो शुक्लध्याननो ध्याता
 थका ए गुणगणाना अंते मनुष्य जव गतिने ठोमी कार्मण
 वर्गणा रहित थइ पोतानी काया प्रमाण अवगाहनामांथी
 त्रीजो ज्ञाग पोलारनो घटामी वे ज्ञाग प्रमाण आत्मप्रदे-
 शनो निविरुधन करी एक समय काळ माने सम श्रेणीए
 बीजा आकाशप्रदेसने अणफरसते लोकाग्रजागे सादि
 अनंतज्ञागे सिद्ध थया. (१)

हवे सिद्ध जगवाननी स्तुति करे ठे:-

सवैया एकतीसा.

अरूपी अविनाशी निरंजन, ज्युंआकाशी
 अनंत गुणनी राशी; अकेक परदेशे है
 असंख्य प्रदेसैं एम उपयोगे व्यक्ति तेम
 स्वज्ञाव भोगीखेम सदा परमानंद है
 अचळ अलख सिद्ध अगम विमळ बुद्ध
 निराकार नविकार गुण गुणमां रहै
 परगुणे नही कदा निज गुणे रहे सदा
 पर्याय ते फीरे तदा अव्ये स्थिर सिद्धि है ॥१॥

अर्थ:-अरूपी कहेतां जीहां वर्ण, रस, गंध फरस
 अने संस्थान नथी. ए वस्तु पुद्गळमां लाधे तेथी सिद्ध
 जगवान रहित, आत्मस्वरूपी ठे, माटे अरूपी कहीए;

અવિનાસી કહેતાં જેનો વિનાસ ત્રણ કાલમાં ન થાય જ્ઞાસ્વતપણા માટે અવિનાશી છે. વલી સિદ્ધ જગવાન કેવા છે તો નિરંજન કહેતાં. કર્મરૂપ લેપે કરીને રહિત. જ્યૂં આ-કાશી કહેતાં યથા દૃષ્ટાંતે જેમ આકાશ નિર્લેપ છે તદ્વત, અનંત ગુણની રાશી કહેતાં સિદ્ધજગવાનને વિષે જ્ઞાન દર્શણાદિ ગુણરાશી અનંતી અનંતી રહી છે. અકેક પ્રદેશો હૈ કહેતાં. એક એક પ્રદેસને વિષે, અસંખ્ય પ્રદેશો એમ કહેતાં જેમ. એક પ્રદેશો અનંતી ગુણરાસી કહી, એમ પોતીકા આત્માના અસંખ્યાતા પ્રદેશો પૃથક્ પ્રદેશ પ્રદેશ પ્રત્યે અનંતી અનંતી ગુણરાશી રહી છે. ઉપયોગે વ્યક્તિ તેમ કહેતાં સિદ્ધાત્માના આત્મ પ્રદેશો ગુણરાસીનો અનંતો સમુદાય કહ્યો. તે સમુદાયમાં જિન્ન જિન્ન પોતે પોતીકા ગુણગત સ્વજ્ઞાવ ઉપયોગે કહેતાં. પ્રગટ જ્ઞાવે તેમ કહેતાં. તેમજ છે. પણ કોઈ ગુણ અપ્રગટપણે એમ નથી સ્વજ્ઞાવ કહેતાં એ સ્વજ્ઞાવ સિદ્ધાત્માનો કહ્યો, તેના જોગી કહેતાં અનંતી ગુણરાસી ગવેષી તેના જોગી સિદ્ધજગવાન સદા સર્વદા ચીરંકાલ લગે. સાદી અનંત જાંગે છે. સમય સમય જોગ કરે ઉપજોગ કરે પણ એક સમય માત્ર અજોગ-વવાપણે એમ નથી. વલી સ્વેમ કહેતાં પોતાની ઋદ્ધિ પોતે જોગવે એજ કલ્યાણકારી છે. ઉત્તમનુંતો એજ લક્ષણ છે. સદા-પરમાનંદહૈ કહેતાં નિરંતર અનંતી ગુણરાસીની અનંતી વ્યક્તિનો. જોગ કરતા ઠતાં. સિદ્ધ જગવાન કહ્યા. તે અનંતી વ્યક્તિ આનંદોપેત સુખદાઈ છે અને વ્યક્તિ વ્યક્તિ પ્રત્યે

આનંદ જિન્ન ઇટલે નોખો નોખો છે, તેથી અનંતો આનંદ પ્રાપ્ત થાય. તેને પરમનામ ઉત્કૃષ્ટો આનંદ કહીએ. એમ અનંતી-ગુણ રાશીનો અનંતો આનંદ ગવેલ્યો તે શિવાય સિદ્ધાત્માને વિષે અવ્યાવાધ સુખ પ્રાપ્ત થાય તે જુડું છે. એમ આગમમાં વ્યાખ્યા છે. એવું દેવચંદ્રજી કૃત ચોવીસી-ના બાળાબોધને વિષે સાતમા સુપાર્શ્વજિનના સ્તવનમાં પ્રથમ ગાથાના ઉપરના અધિકારે કહ્યું છે એમ અનંતી ગુણ રાસીથી પરમાનંદ પ્રગટયો. તેનું સુખ વલી અનંતું અવ્યા-વાધ સુખ તેની લેહેરમૈ કહેતાં સદા મંગનતામાં ચેતનત્વ ધર્મે સિદ્ધ સિદ્ધા ઉપર એક જોજનના તેવીસ જાગ નિચે મેલીને ચોવીસમા જાગ ઉપર અલોકને અમીને સિદ્ધ પર-માત્મા સ્થિર રહ્યા છે, અચળ કહેતાં. જિહાં રહ્યા છે તીહાં-થી એક આકાશ પ્રદેશ પણ આઘા પાઠા ચલાયમાન થાય નહીં માટે અચળ, અલખ કહેતાં સિદ્ધ પરમાત્માનું સ્વરૂપ ઢદ્મસ્થથી જાણ્યું ન જાય. કેવલજ્ઞાની પૂર્ણ જાણે વઢી અનુજીવી પુરુષો દેશથી જાણે, બીજા ન જાણે. અગમ ક-હેતાં સિદ્ધ પરમાત્માનું સ્વરૂપ નિહાળવાને ઢદ્મસ્થની દૃષ્ટિ થાકે છે, ગમ ન પહોંચે. વિમલ કહેતાં સિદ્ધ પરમાત્મા આવરણના અજાવે સદા નિર્મલ છે, બુદ્ધ કહેતાં ક્ષાયક જાવે જ્ઞાની છે નિરાકાર કહેતાં પરિમંરૂલ પ્રમુખ સંસ્થાન છે નહિ, તે સિદ્ધ જગવાનને આકાર કહીએ, નિરાકાર છે. નવિકાર કહેતાં વિકાર તો જિહાં પાંચ ઇંદ્રિ હોય તીહાં ત્રિષયનો સંજવ આવે અને ઢઢો નોંદ્રિ જે મન હોય,

તીહાં વિકલ્પનો સંજવ થાય, તેને વિકાર કહીએ. તેથી રહિત સિદ્ધ જગવાન છે, માટે નવિકાર ગુણ ગુણમાં રહે કહેતાં સિદ્ધ પરમાત્માના જ્ઞાનાદિ અનંતા ગુણ છે, તે ગુણોમાંજ પોતે રહે, પણ વીજા જીવ અજીવાદિ દ્રવ્યના ગુણોમાં ન રહે, ન રમે, પરગુણે નહિ કદા કહેતાં, પોતાનો ગુણ ઠોકીને વીજા પરદ્રવ્યના ગુણે કોઈ કાળે ન પ્રવર્તે એવો વસ્તુ સ્વજ્ઞાવનો ધર્મ છે, તે કારણે નિજ ગુણમાંજ રહે અને વલ્લી રમે. સદા કહેતાં આંતરા રહિત પોતાના ગુણમાંજ રમણ કરે, એટલે સિદ્ધ જગવાનને વિષે ગુણ ગુણ ગત, ગુણ ગુણ સ્વજ્ઞાવે, જિન્ન જિન્ન રમણની એક સમયમાં અનંતી પ્રવૃત્તિ થાય, એ ગુણ ચારિત્ર ધર્મનો છે એટલે ચારિત્ર ધર્મ તે પોતાના ગુણમાંજ પોતે રમે; પરમાં ન રમે, એ ચારિત્રના પર્યાય છે, વલ્લી સ્વજ્ઞાવ રમણ પરજ્ઞાવની વૃત્તિએ ચારિત્રની પરિણતિ છે, પર્યાય ફીરે તદા, કહેતાં સિદ્ધ જગવાનના સ્વજ્ઞાવ રમણને વિષે, સમયે સમયે ઉત્પાદ, વ્યય, પ્રવર્તે છે, તેથી ગુણ ગુણ ગત ગુણ ગુણ સ્વજ્ઞાવમાં પર્યાયનું પરાવર્તન ધર્મ છે તેથી પૂર્વ પર્યાયનો નાશ અને અજ્ઞિનવ પર્યાયની ઉત્પત્તિ, એમ સમય સમય અજ્ઞિનવપણે ગુણ ગુણ ગત પ્રવર્તે છે, એ દ્રવ્યનું મૂલ લક્ષણ છે, તેથી સદા ઉત્પાદ વ્યય પરિપાટી પ્રવર્તે; જો એમ ન હોય તો જિનેંદગીની દેશના અસત્ય થાય માટે નહિ અસત્ય યથાર્થ સત્ય છે. વલ્લી અજ્ઞિનવપણે પર્યાયનું પ્રવર્તનપણું ન માનીએ તો પુનરપિ પુનરપિ જોગ ઉપજોગ પરમાનંદપણે, સદાય સિદ્ધ

જગવાનને વિષે ઉપર ગવેલ્યો, એ વચન અસત્ય થાય પણ નહીં નહીં યથાર્થ સત્ય છે. દ્રવ્યેસ્થિર સિદ્ધિ કહેતાં જે સમયે ઉત્પાદ વ્યય છે, તેજ સમયે ધ્રુવતા ઇટલે સ્થિરતા દ્રવ્યને વિષે જાણવી. જ્યાં કોઈ કહેશે કે તમે ઉત્પાદ વ્યય પર્યાયમાં બોલોઠો અને ગુણમાં ગવેલોઠો, તેનું શું કારણ છે તેનો ઉત્તર હે જાણ સિદ્ધાંતમાં દ્રવ્યપર્યાયની વ્યાખ્યા છે, ગુણ કોઈ વસ્તુ નથી, અમેતો અનંતા પર્યાયનો સમુદાય મળીને જે કાર્ય કરે તેને ગુણ કહીને બોલાવીએ છીએ. પરંતુ પર્યાય જે છે તે ગુણથી મૂળધર્મે જિન્ન નથી, વસ્તુમાં પર્યાય પરિપાટી છે, તેથી પર્યાયનીજ પ્રવૃત્તિ છે અને દ્રવ્ય તે આધાર છે, તેની સાક્ષી જોવી હોય તો દેવ-ચંદ્રજી કૃત ચોવીસીમાં દશમા શીતલ જીનપતિના સ્તવનની ત્રીજી ગાથાનો અર્થ જરેલો છે ત્યાંથી જોઈ લેજો (૨)

સવૈયા એકતીસા.

ઉતકૃષ્ટ પદ સિદ્ધ, મહા મંગલીક બુદ્ધ;
જ્ઞાનમાનુ વિસુદ્ધ, પરમ ચોતોવંત હૈ.
પરમ પવિત્ર પ્યારો, જ્ઞાનાનંદ જોગી ન્યારો;
અવ્યા બાધ સુખ સારો, અનાદિ અનંત હૈ:
વ્યાપે નિજ દ્રવ્ય માંહી, ગુણને પર્યાય માંહી;
અખંડ પ્રદેશ ત્યાંહી, સહી નિજ સ્વેત હૈ.
એહિ અવગાહનાઈ, એકમાં અનેકતાન;
જોગી મળી જિન્ન સદા, માનજો પ્રણામ હૈ. ॥૩॥

अर्थः—उत्कृष्ट पद कहेतां, पदना वे जेद उपाधिज नितपद, निरुपाधिजनितपद तेमां उपाधिजनितपदना वे जेद. प्रशस्त, अप्रशस्त. प्रशस्तना वे जेद, देवेंद्र, नरेंद्र, हवे निरुपाधिजनित पदना वे जेद कहेते, एक व्यवहार, बीजुं निश्चय. व्यवहार निरुपाधी पदना त्रण जेद समकित मूल योग्यताए कहे ते, आचार्यपद, उपाध्यायपद अने साधुपद तेमां प्रथम आचार्यपद कह्युं ते ते पदमां गणधर पद कह्ये, वा गीतार्थ कह्ये, बली बहु श्रत कह्ये, ते सर्व पदनो समावेश आचार्य पदे थाय ते, एम जाणवुं. हवे निश्चय निरुपाधिपदना त्रण जेद कहेते, एक जघन्य, बीजो मध्यम अने बीजो उत्कृष्ट, जघन्य निश्चय निरुपाधिपदतो द्दीणमोह वारमा गुणठाणे वीतराग ज्ञावे, रागद्वेष अशुद्ध परिणतिनो बली मोहनो उपाधि जाणी ध्वंस करीने यथा ख्यात चारित्र पाम्या ते पहेलो जेद कह्यो, हवे बीजो जेद मध्यम निश्चय निरुपाधिपदतो तेरमा चौदमा गुणठाणे वर्त्तता, एवा परम पूज्यने अरिहंत पद कह्ये. इहां चौघाति कर्मनी उपाधि आत्म प्रदेशथी टली ते अने अघाति कर्मनी रही ते माटे मध्यम कह्या, हवे बीजो जेद निश्चय निरुपाधि उत्कृष्टपद, तो अयोगी चौदमा गुणठाणांना अंते एटले ठेछा समये चौअघाति कर्मोनी उपाधि आत्मप्रदेशे हती ते टली; कर्मण वर्गणा रहित आत्मप्रदेश थया, इहां उपाधिनो अज्ञाव थयो; माटे उत्कृष्ट निश्चय निरुपाधिक पदने सिद्ध जगवान कह्ये.

મહા મંગલિક, કહેતાં સર્વ મંગલીકમાં મંગલીક, જીહાં
અપમંગલીકનો સંજવ ત્રણ કાલમાં આવે નહિ, માટે,
મહામંગલિક કહેતાં કલ્યાણકારી, ઉત્કૃષ્ટમંગલિક તે
નિજાત્મ શુદ્ધ સ્વરૂપ; નિશ્ચલ અવસ્થાનરૂપ સિદ્ધનેજ કહીએ,
બુદ્ધ કહેતાં સિદ્ધજગવાન છે તે અવિનાશી પંક્તિ છે. ઇટલે
પંક્તિ છે તે જ્ઞાની છે, પણ જણીને જુલે તેને વિનાશી
પંક્તિ કહીએ અને સિદ્ધજગવાન તો કેવલ જ્ઞાનરૂપ બોધ
પામ્યા છે, તે બોધ ત્રણ કાલમાં જાય નહીં, તેમ ન્યૂનતા
પણ પામે નહિ, માટે અવિનાશી પંક્તિ કહ્યા જ્ઞાન જ્ઞાનુવિ
શુદ્ધ કહેતાં કેવલ જ્ઞાનરૂપ સૂર્ય છે તે વિશુદ્ધ કહેતાં ઘણો
ઉદ્યોત પ્રકાશ કર્તા છે, કારણ કે જે સૂર્યની જ્યોતિ છે,
તે જમ જ્યોતિ છે ઇટલે રૂપીપદાર્થને દેખાતવા વાલી છે
અને જે કેવલ જ્ઞાનની જ્યોતિ છે. તે આત્મજનિત અરૂપી
જ્ઞાન જ્યોતિ છે, વઢી સૂર્યની જમજ્યોતિ છે તે તેની મર્યાદા
પૂર્વક પ્રકાશ કરે અધિક ન કરે અને કેવલ જ્ઞાનની
જ્યોતિ છે તે લોકમાંને અલોકમાં; વઢી લોકમાં રહેલા
જીવ અજીવાદિ રૂપી અરૂપી સર્વ દ્રવ્યને વિષે, વઢી અતિત
અનાગતને વર્તમાન એ ત્રણે કાલની વર્તનાને વિષે, ઉત્પાદ
વ્યય અને ધ્રુવ સંયુક્ત એક સમયે જાણે, કોઈ જગ્યોએ
જ્ઞાન જ્યોતિ જલ્લાય નહિ વઢી સૂર્ય પ્રકાશ કરે તે પોતા-
નાં કીરણ વીસ્તારીને કરે છે અને સિદ્ધાત્માને તો કેવલ
જ્ઞાનરૂપ અરીસો ચારે તરફ આવરણના અજાવે, નિર્મલ
થયો છે. તેમાં ઉપર કહી તે પ્રમાણે ત્રણે કાલની, પંચાસ્તિ

કાયની વર્તના પ્રતિવિંવીત થાય અને તેમાં પોતે લેપાય
પણ નહિ, એવી કેવલ જ્ઞાનની અદ્ભૂત જ્યોતિ તેને પરમ
જ્યોતિવંત હૈ કહેતાં ઉત્કૃષ્ટી જ્યોતિવંત કહીએ, પરમ
પવિત્ર કહેતાં સિદ્ધાત્માના આત્મ પ્રદેશે અન્ય પદાર્થનો
એક પરમાણુ માત્ર પણ ઉપાધિ સંયોગ સંવંધ રહ્યો નથી;
પોતે પોતાના શુદ્ધ સ્વજ્ઞાને તદ્દરૂપ છે, માટે ઉત્કૃષ્ટા પવિત્ર
સિદ્ધજ્ઞગવાનને કહીએ. વલ્લી પ્યારો કહેતાં સમકિતી,
દેશવિરતિ અને સર્વ વિરતિ જીવોને ગુણરાગીપણે, ગુણને
જાણી ઝંલખીને ગુણ પ્રગટ કરવાની બુદ્ધિએ સિદ્ધજ્ઞગવા-
નની સ્તુતિ કરતાં, ગુણ ગતાં જ્ઞાવના જ્ઞાવતાં વલ્લી ધ્યા-
નગત સમરણ ચિંતવન કરતાં થકાં જે સુદ્વજ્ઞ બોધી જીવો
હે તે પ્રમોદ પામે આનંદીત થાય માટે સિદ્ધાત્માને પ્યા-
રોજ કહીએ; જ્ઞાનાનંદ જોગી ન્યારો કહેતાં ઉપર સુદ્વજ્ઞ
બોધી જીવોને સિદ્ધજ્ઞગવાન પ્યારા કહ્યા, પણ સિદ્ધાત્મા
તો જ્ઞાનાનંદ પરમાનંદ, જોગી સવસેં ન્યારા છે. અવ્યા
વાધ સુખસારો કહેતાં સમ્યક્ જ્ઞાનીને અનુમોદવા યોગ્ય,
રૂંચિ કરવા યોગ્ય, અન્નિલાષા કરવા યોગ્ય, એવું જે અવ્યા
વાધ સુખ, સિદ્ધજ્ઞગવાનને પ્રગટ થયું છે, તેમાં એક અંશે
પણ ઝંઘાશ રહી નથી, તેમ સુખની પાઠલ વાધા પીના
અચાનક આવશે તેવો જ્ઞય પણ રહ્યો નથી, માટે નિર્જય
થકા અવાધિતપણે અનંત સુખ સ્વાધિનપણાનું જોગવે છે,
તેથી જ્ઞાનીએ અવ્યાવાધ સુખને સારો કહ્યો છે અને સર્વાર્થ
સિદ્ધ વિમાનવાસી દેવના ઇંડીજનિત પુદ્ગલીક સુખની

અન્નિલાષા કરવી, જ્ઞાનીએ નિવારી છે; અવ્યાબાધ સુખ સારો, એટલે આનંદોપેત અતિદ્વિંયજનિત અવ્યાબાધ સુખ છે, માટે સારો કહ્યો, જ્ઞાનીપુરુષોને જોગ કરવાને, અનુમોદવાને યોગ્ય છે. અનાદિ અનંત હૈ કહેતાં મોક્ષગતિને વિષે સિદ્ધજગવાન અવ્યાબાધ સુખ જોગવે છે, તે સુખ અનાદિ સંબંધે છે અને અનંત હૈ કહેતાં અંત એટલે કોશ્કાલે નાશ થાવાનો નથી, જ્યાં કોઈ કહેશે કે સિદ્ધ થાય તેની તો આદિ છે અને તમે તો અનાદિ સંબંધે અવ્યાબાધ સુખ કહો છો, તેનો ઉત્તર-હૈ જાણ સિદ્ધ થાય તેની તો આદિ છે, પણ કાલની આદિ નથી, વળી સિદ્ધગતિની પણ આદિ નથી કે અમુકકાલે અમુક પુરુષ પ્રથમ સિદ્ધ થયા તે આદિ કહીએ, માટે સિદ્ધગતિ આશ્રીને અનાદિ અનંત જાંગો લાગે, તે કહ્યો. વ્યાપે નિજ દ્રવ્યમાંહી કહેતાં જીહાં સિદ્ધજગવાન રહ્યા છે તીહાં ધર્માસ્તિકાય રહ્યો છે, અધર્માસ્તિકાય રહ્યો છે, આકાશાસ્તિકાય રહ્યો છે, પુદ્ગલાસ્તિકાય પણ અનંતા દ્રવ્ય રહ્યા છે અને જીવાસ્તિકાય જે પોતાર્થી અન્ય બીજા જીવો તે પણ સિદ્ધસંસારી અનંતા રહ્યા છે. એમ પંચાસ્તિકાય એક સ્ત્રેણ અવગાહીને જોડા રહ્યા છે, તો પણ સિદ્ધજગવાન એક પોતીકા દ્રવ્યમાંહી વ્યાપક-પણું કરી પરિણમી રહ્યા છે, અન્ય દ્રવ્યમાં વ્યાપક પરિણમન કોશ્કાલે થાય નહિ. ગુણપર્યાય માંહી, કહેતાં એક પોતાના દ્રવ્યના અનંતા ગુણ છે, અને એક એક ગુણના અનંતાપર્યાય છે તે ગુણપર્યાય પોતપોતીકા ગુણ ગુણગત,

પર્યાય પર્યાયગત, એમ વ્યાપકપણું પરિણમનપણું સિદ્ધ જ્ઞ-
ગવાનને વિષે છે, એટલે એક ગુણ વીજા ગુણમાં ન વ્યાપે,
એક પર્યાય વીજા પર્યાયમાં ન વ્યાપે, ને પરિણમે, વઢી
અન્ય દ્રવ્યના ગુણપર્યાયમાં પણ ન વ્યાપે ન પરિણમે ત્યારે
કીહાં ગુણપર્યાય પરિણમે તે કહે છે, અસંખ્ય પ્રદેશ ત્યાંહી
કહેતાં સિદ્ધાત્માના અસંખ્યાતા પ્રદેશ છે ત્યાંહી કહેતાં તે
પ્રદેશોને વિષે એક એક પ્રદેશ પ્રદેશ પ્રત્યે, અનંતા ગુણ
અને અનંતા પર્યાયનું વ્યાપકપણું પરિણમનપણું છે, અન્ય
વીજા જીવ અજીવાદિ દ્રવ્યના પ્રદેશમાં ન વ્યાપે ન
પરિણમે, સહી કહેતાં નિશ્ચય નિજ કહેતાં પોતાના
ગુણપર્યાયને રહેવાનું, વસવાનું, પ્રદેશને વિષે વ્યા-
કપણું પરિણમનપણું કહ્યું, તેજ સ્વેત હૈ કે ॥ સિદ્ધ
જ્ઞગવાનને સ્વક્ષેત્ર જાણું એહી અવગાહનાર્થ કહેતાં
જે સિદ્ધાત્માના અસંખ્યાતા પ્રદેશનો નિવિનયન અયોગી
ચૌદમા ગુણઠાણના અંત સમય વનેલો, એજ સિદ્ધાત્માની
અવગાહના કહીએ, એ પ્રમાણે એટલે જેમ એક સિદ્ધનું
કહ્યું તેમ અનંતાસિદ્ધનું સ્વક્ષેત્ર તેહીજ અનંતી અવગાહ-
નાર્થ કહીએ એટલે અવગાહના કહીએ તે સિદ્ધ અને સિદ્ધ
કહીએ તે અવગાહના જાણવી, એકમાં અનેકતાર્થ કહેતાં
જીહાં એક સિદ્ધની અવગાહના છે તીહાં અનેક સિદ્ધની
અવગાહનાર્થ રહી છે. તેમાં કોઈની ઊત્તી છે કોઈની બેઠી
છે. કોઈની ચિત્તી છે. કોઈની પાસાજર છે. કોઈની પદ્મા-
સને છે. કોઈની વિકટાસને છે. વલી કોઈની લઘુ છે. કો-

હતી ગુરુ છે. લઘુ છે તે બત્રીસ આંગલની છે અને ગુરુ છે તે ત્રણસાનેતેત્રીસ ધનુષ્યને બત્રીસ આંગલની છે અને મધ્યસ્થ અવગાહનાઈ અસંખ્યાત જેદે. ન્યૂનાધિકપણે સિદ્ધમાં રહી છે. એટલે ચૌદમા અયોગી ગુણઠાણે સૈલેસીકરણ અવસરે જેવી રીતે પોતાની કાયાની સ્થિતિ હતી તેવી રીતે સિદ્ધમાં અવગાહનાઈ ઉપર અલોકને અમીને રહી છે. જે પાંચસો ધનુષ્યની કાયાવાલા સિદ્ધ થયા અને ઝના થકા મોઢે ગયા. તેમની ગુરુ અવગાહના જાણવી અને બે હાથની કાયાવાલા ઝના થકા મોઢે ગયા, તેમની બત્રીસ આંગલની સિદ્ધમાં છે. તે લઘુ જાણવી અને પાંચસો ધનુષ્યની મોટી કાયા અને બે હાથથી નાની કાયાવાલાની સિદ્ધી પ્રાપ્ત થતી નથી, જેમ મલી કહેતાં. જેમ ઉપર કહી તેમ સિદ્ધ જગવાનની અવગાહનાઓ જેમી એટલે એકમાં અનેક જેમી મળેલી કહી. જિન્ન સદા કહેતાં, તોપણ સદા સર્વદા જિન્ન છે યથા દ્રષ્ટાંતે જેમ દીવાની માંહેલી કોરે અનેક દીવેટની વાટો કરીને જેમી મુકીયે તેની જ્યોતિ સર્વ વાટની એક દેખાય, પણ વાટ વાટની જ્યોતિ જિન્ન છે. જે જ્યોતિ છે તે પોત પોતાની વાટના સંબંધે છે. અન્ય વાટના સંબંધે નથી. એક વાટ ઉપામીએ તે વચ્ચે તે વાટની જ્યોતિ નોંખી જિન્ન પડે. પરંતુ જેમી હતી તોપણ જિન્ન હતી એ દ્રષ્ટાંતે સિદ્ધ જગવાનની અનેક અવગાહનાઓ જેમી મલી છે, તોપણ સદા નીજ દ્રવ્યના સંબંધી પણે જિન્ન છે. એ સિદ્ધ જગવાનની અવગાહનાઓની

संख्या जिन वचने सिद्धांत साक्षीये पांचमा अनंत कही
 ठे ते सर्व अवगाहना मय अनंता सिद्ध जगवान प्रत्ये
 आ ग्रंथनी पूर्णता अवसरे ग्रंथकर्ता कहे ठे के मानजो
 प्रणाम है, कहेतां पंच अंग एटखे बे हाथ बे पग अने
 मस्तक. ए पंच अंगने नम्रता पूर्वक विनयपूर्वक बहुमान
 पूर्वक, जक्तिपूर्वक, प्रमोदपूर्वक, उत्साहपूर्वक, गुणरागी-
 पणे पर आकंक्षा दूषणे वर्जित थइने अंतरदृष्टि योगे, त्रि-
 करण जोगे प्रणाम है कहेतां मारो नमस्कार ठे. ते हे
 सिद्ध परमात्मा मानजो. कहेतां स्वीकारजो, मारी विनति
 अवधारजो: (३)

ग्रंथनी पूर्णताना दुहा.

ज्ञेद ज्ञानविण जविकने, नहीं वस्तु उलखाण ॥
 वीपरित श्रद्धा त्यां लगे, समजो चतुरसुजाण ॥ १ ॥
 ज्ञेदज्ञानथी ज्ञावीए. जरु चेतन दुफार ॥
 समकित शुद्ध समाचरे, निज वस्तु निरधार. ॥ २ ॥
 तेहीज सिद्ध स्वरूप ठे, तेहीज शीव सुख कंद ॥
 ध्यावो गावो जविजना, एथी टलेंजवफंद ॥ ३ ॥
 निज सवले सुख संपत्ति, अवले दुःख अनंत ॥
 रागद्वेष अवली दशा, तजतां सिद्ध महंत. ॥ ४ ॥
 शिवपद सोही ज्ञानमां, ध्यान ज्ञाननी मांही; ॥
 ध्याता ध्येयनी एक्यता, पूरण साधन त्यांही ॥ ५ ॥
 धर्म प्रवर्तन सार ए, ग्रंथ रच्यो गुणखाण; ॥
 ज्ञानी वचना खंखने, पूरण कीयो परमाण ॥ ६ ॥

व्यवहार विशेषे कह्यो, शुद्धाशुद्ध विचार ॥
 समकित शुद्ध व्यवहार ठे, मिथ्या अशुद्ध आचार ॥७॥
 निश्चय नय वस्तु रूपे, सूक्ष्मज्ञान स्वज्ञाव ॥
 अनुज्ञव जोगे वर्णव्यो, दाख्यो निज सदृजाव ॥ ८ ॥
 गुरु गुणगातां ज्ञाननी ज्ञावी ज्ञावना शुद्ध ॥
 टाळी अज्ञान ज्ञावना, कृत्रिम अनुज्ञवी बुद्ध ॥ ९ ॥
 ग्रंथज्ञान गंगाजळे, टाळो मळ मिथ्यात ॥
 लहो समकित मूल धर्मनुं, शीव साधन सुखशात ॥१०॥
 बाधक ज्ञाव विवेदीने, ग्रहो ए रुप अबाध ॥
 ते साधन शीव पदतणुं, साधे सोही साध्य ॥ ११ ॥
 ग्रंथ सुगुण मणि हार ठे, अमुलख वस्तु अनुप ॥
 संयम श्री शणगार ठे, तस कंत मुनिवर जूप ॥ १२ ॥
 ग्रंथ ज्ञान अमृत रसे, जलजर सागर जेम ॥
 गंज्नीर उंमो अर्थ ठे, निज गत उपयोगे खेम ॥ १३ ॥
 टाळो परगत चेतना, स्वगत अनुज्ञव नाव ॥
 तारे ज्ञव दुःख सागरूं, सिद्ध निरंजन राव ॥ १४ ॥
 ग्रंथ सुगुण सुरतरूं, वंडीत दाता सार ॥
 आपे शाश्वत सुखने, तजो नहि क्षण वार ॥ १५ ॥
 ग्रंथ सोही निमित्त ठे, सापेक्ष सिद्धि लहंत ॥
 ज्ञावग्रंथ सो आतमा, शोधो चतुर महंत ॥ १६ ॥
 ज्ञावग्रंथ ए ज्ञान निधि, मेरु अरुग समकित ॥
 चरण रमण थीर सैखज्युं, तप रवि तमहर नीत ॥ १७ ॥
 सोही ग्रंथ शीव रूप हे, धू ज्यु अविचल रूप ॥

प्यारो पंक्ति लोकने, न पके सौ जव कूप ॥ १८ ॥

स्वपर विज्ञागे संपजे, खेले अनुजव योग ॥

ते धर्म वर्तना सदही, पामे शीववधु जोग ॥ १९ ॥

सिध्ध वधु एम पामीए, सादि अनंतो काल ॥

नीरविघ्न सुख शाश्वतां, सो मुज काज अचाल ॥ २० ॥

आज मनोरथ सवी फळया, जाव अध्यातम पाप ॥

ज्ञान शीतल करी सो रच्यो, ग्रंथ गुरु आज्ञाय ॥ २१ ॥

संपूर्ण.

श्री गुरुभ्यो नमः

अथ दायक जावतत्व विलास ग्रंथ लीख्यते

॥ दुहा. ॥

॥ ठाल ॥ द्वेष न धरीये लालन द्वेष न धरीए देही ॥

दायक समकित जाव वखाणु ॥ एहथी पामीयें मु-
क्तिनुं टाणुं जविका ॥ मुक्तिनुं ॥ सात प्रकृति दाय इहां
आवे ॥ ते फरी कदीय न सन्मुख आवे जविका ॥ सन्मुख ॥

॥ १ ॥ प्राप्ति चोथे वा सातमे ठाणे ॥ वेदक दायक वचन
प्रमाणे जविका ॥ वचन ॥ दायक समकित पू जेदे
जाखुं ॥ सदगुरु वचन में घटमां राखुं जविका ॥ घटमां ॥

॥ २ ॥ आवता जवनुं पहेलुं आयुष्य वांध्युं ॥ लहे सम-
कित पठे श्रेणि न साध्युं जविका ॥ श्रेणीन ॥ खंन श्रेणी
दायक जेद ए पहेलो ॥ उत्कृष्ट चार जवे सीव लहे व-

हेलो जविका ॥ सीव ॥ ३ ॥ संसार स्थिति काल शास्त्रे जा-

ख्यो ॥ तेत्रीस सागर ऊजेरो दाख्यो जविका ॥ ऊजेरो ॥
 उत्कृष्टो संसार एटलो रहेवे ॥ जघन्य बीजे जवे शीवसु-
 ख लेवे जविका ॥ शीव ० ॥ ४ ॥ अखंन श्रेणी दायक
 जेद हवे बीजे ॥ कपक श्रेणी मांमी तदजवे सीजे जविका
 ॥ तदजवे ० ॥ एम समकित दुजेद दायक ॥ नरनारी जे
 लहे ते शीवदायक जविका ॥ ते सीव ० ॥ ५ ॥ दाय उप-
 समजावे ध्रुवता पामे ॥ ज्ञान दर्शणने लब्धि दानादि नामे
 जविका ॥ दानादि ० ॥ आत्म असंख्य प्रदेश समाधि ॥
 सात प्रकृति टली मोहनी उपाधि जविका ॥ मोहनी ० ॥
 ६ ॥ अखंन श्रेणी दायक चारित्र पामे ॥ ते बीजी ढाले
 यथाख्यात सोनामे जविका ॥ ख्यातसो ० ते जाव शुद्ध
 उपयोग जावुं ॥ ज्ञान शीतल करी मोह खपावुं जविका
 ॥ मोह ० ॥ ७ ॥ इति प्रथम ढाल कही.

॥ ढाल बीजी ॥

राज पधारो मेरे मंदिर ॥ ए देशी ॥

दायक चारित्रपद बरवाने ॥ उपयोगी अप्रमत्तेजी ॥
 अखंन श्रेणी दायक समकित्ती ॥ आवे नही प्रमत्ते ॥
 कपक श्रेणी मांमे जी ॥ अंतर अपूरव गांण ॥ उपाधि मळ
 गांमेजी ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ अपूर्व गाणे अपूर्वज्ञानी ॥
 अपूरव खेल खेलेजी ॥ अपूर्व अद्वुत मूलरूपे ॥ अकत
 अनुजवरले ॥ कपक ० ॥ २ ॥ प्रथक्त्व प्रथक्त्व दूजेदे ॥
 व्हेंची खपर जिन्नजी ॥ जीवने पुद्गल बेहु अलगा ॥
 तिहां चेतन निज गुण लिन्न ॥ कपक ० ॥ ३ ॥ अनंतगुण

निज द्रव्ये गवेषे ॥ गवेषे पञ्जव अनन्ताजी ॥ जेदज्ञाने
 प्रथक् स्वरूपे ॥ कय उपशम शुभसन्ता ॥ कपक ॥ ४ ॥
 शुक्लध्यान तप पहेलो पायो ॥ ध्यातां अग्नि अति ज्वा-
 लाजी ॥ मोहपट्टी इहां जस्मी थावे ॥ जेद ठेद अजेदी
 लाला ॥ कपक ॥ ५ ॥ कय उपशम ठेद इहां मोहनी-
 नो ॥ अशुद्ध परिणति ठेदीजी ॥ रागद्वेष ए विज्ञाव
 चेतना ॥ दुष्ट शुद्ध चेतना समवेदी ॥ कपक श्रेणी ॥ ६ ॥
 मिश्र ज्ञाव इहां नहीं लाधे ॥ लाधे शुद्ध परिणतिजि ॥
 गुण पर्याय अजिन्न निज द्रव्ये ॥ ऐक्यता उपयोग वृत्ति ॥
 कपक ॥ ७ ॥ यथाख्यात इहां चारित्रि पामे ॥ दशमा
 ठाणना अन्तेजी ॥ शुक्ल ध्यान बीजो पायो ध्याता ॥ वि-
 तराग वारमे एकन्ते ॥ कपक ॥ ८ ॥ पर अनुभव इहां
 नहीं लाधे ॥ समज्जीरुढ नय साधेजी ॥ घाती कर्म त्रण
 कय इहां पामे ॥ केवल नाण दर्शण लाधे ॥ कपक ॥
 ९ ॥ कपक श्रेणी उत्तरोत्तर वृद्धि ॥ ज्ञान अनुभवयोग-
 जी ॥ कृत्रीम पद इहां नहीं लाधे ॥ ज्ञान शीतल समा-
 धि संयोग ॥ कपक ॥ १० ॥ ढाल बीजी संपूर्ण ॥

॥ दुहा ॥

ढाल बीजी ॥ राग सारंग हो धन्ना ए देशी ॥ के-
 वल लहो ठाण तेरमेरे मीता ॥ ज्ञान दर्शण अनन्त ॥
 घाती कर्म अज्ञावथीरे मिता ॥ निर्मल उपयोगवन्तरे रंगी-
 ला मिता ॥ ए गुणो सेवोने ॥ ए गुणो प्रगटे घटमारे
 मिता ॥ उपयोग विशेष सामान्यरे रंगीला मिता ॥ ए

गुणो० ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ विशेष उपयोग ज्ञाननारे
 मिता ॥ पहिले समय खहंत ॥ बीजे समय दर्शणनारे
 मिता ॥ उपयोग सामान्य कहंत रे रंगीला मिता ॥ ए
 गुणो० ॥ २ ॥ विशेष ते साकार जेदतारे मिता ॥ सा-
 मान्य सो निराकार ॥ अजेद ग्राहक जाबीयोरे मिता ॥
 ए सिद्धांतीक पद्म साररे रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥ ३ ॥
 नय वादे जिन्न न मानीयोर मिता ॥ एक विशेषोपयोग ॥
 सामान्य विशेषमां ज्योरे मिता ॥ न समय अंतर जोगरे
 रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥ ४ ॥ एम जिन्न मत ए बे-
 हुनोरे मिता ॥ जिन जड गणी सिद्धसेन ॥ केवळी गम्य
 सो तत्व एरे मिता ॥ सिद्धसेन विसारद नय ज्ञानरे रंगी-
 ला मिता ॥ ए गुणो० ॥ ५ ॥ हवे ज्ञान अनंतु दाखवुंरे
 मिता ॥ सवे एक समय प्रत्यक्ष ॥ आच्छादन नही एहन-
 रे मिता ॥ जाणे जिव अजिव समदारे रंगीला मिता ॥
 ए गुणो० ॥ ६ ॥ तेमां रूपी अरूपी जाणतारे मिता ॥
 जाणे गति हेतु द्रव्य ॥ स्थिति हेतु द्रव्य जाणतारे मिता ॥
 जाणे अवकाश हेतु द्रव्यरे रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥
 ७ ॥ नवी वस्तुने जुनी करेरे मिता ॥ तेहना हेतुनो जाण ॥
 एम खट द्रव्यने जाणतारे मिता ॥ उपजे विणसे ध्रुव
 जाणरे रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥ ८ ॥ नीज नीज वृत्ति
 सवे करेरे मिता ॥ ए अगुरू खबु पर्याय ॥ समे समे
 हांणी वृद्धि खहेरे मिता ॥ षट् षट् वार कहायरे रंगीला
 मिता ॥ ए गुणो० ॥ ९ ॥ अतित काल अनंतो गयोरे

मिता ॥ अनागत काल अनंत ॥ एक समय वर्त्तमाननोर
मिता ॥ हुइ होसे सवि जाणंतरे रंगीला मिता ॥ ए गुणो०
॥ १० ॥ मति यादि ज्ञान तणी प्रज्ञारे मिता ॥ एहमां
सर्व समाय ॥ रवि प्रज्ञाथी अधिक नहीरे मिता ॥ तारा
नक्षत्र समुदायरे रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥ ११ ॥ के-
वलज्ञान गुण मोटकोर मिता ॥ केवल दर्शण साथ ॥
जाणे देखे एम कीजियेरे मिता ॥ ए गुण लाधे तो हुं न
अनाथरे रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥ १२ ॥ हायक लब्धि
जेद चउ कह्यारे मिता ॥ आ ढालमां कहा दोय ॥ पण
लब्धि वाकी रहीरे मिता ॥ ते आंगे वर्णवीशुं सोयरे रंगी-
ला मिता ॥ ए गुणो सेवो० ॥ १३ ॥ अरूपी वस्तुने जा-
णवीरे मिता ॥ ते न लहे द्रव्य अजाण ॥ तिणे द्रव्य षट्
दाखशुरे मिता ॥ गुण पर्याय युक्त वखाणरे रंगीला मिता ॥
ए गुणो० ॥ १४ ॥ धर्म अधर्म आकाशनेरे मिता ॥
कालने पुढल जिव ॥ अनुक्रमे विस्तारशुरे मिता ॥ ज्ञान
शीतल लही थाओ सीवरे रंगीला मिता ॥ ए गुणो० ॥
१५ ॥ ढाल व्रीजी संपुर्ण ॥

॥ ढाल चौथी ॥

॥ नवी तुमे वंदारे सुरीश्वर गच्छराया ए देशी ॥
नवी तुमे करजोरे द्रव्याणुं योगज्ञान मोढुं ॥ नि-
जात्म जाण्यावीण चरण आराधे ॥ ते सवी जाणो गोढुं
॥ नवी० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ द्रव्यस्वरूप तेहने कहीए ॥

अखंड अविनाशी त्रण काल ॥ वस्तुता जेहमां, रहीरे ॥
 ते द्रव्य नित्य निहाळ ॥ ज्वी तुमे ॥ १ ॥ गुण पर्याय
 ज्ञाजन ते द्रव्य ॥ गुण स्वज्ञावे धर्म ॥ जिन अजिन त्रि-
 विध सदाए ॥ एक पदारथ मर्म ॥ ज्वी ॥ ३ ॥ उपजे
 विणसे थिर रहे ए ॥ एसो वस्तु वखाण ॥ उपजे विणसे
 पर्याय धर्मे ॥ थिर द्रव्य प्रमाण ॥ ज्वी ॥ ४ ॥ अवगा-
 हना सवे द्रव्यनी ए ॥ गुणपर्याय प्रदेश ॥ तेहीज सत्ता
 द्रव्यनी दाखी ॥ अविनासी रुमी बेस ॥ ज्वी ॥ ५ ॥
 द्रव्येद्रव्य ते न मीले कहीये ॥ अनादि असहाइ ॥ निज
 सत्तामय द्रव्य रहेवे ॥ पर सत्ताये नही कदाइ ॥ ज्वी ॥
 ॥ ६ ॥ द्रव्यरूप ठती कार्यनी ए ॥ तिरोज्ञाव शक्ति स-
 दाय ॥ आविरज्ञावे प्रगट लहीये ॥ व्यक्ति गुणपर्याय ॥
 ज्वी ॥ ७ ॥ कार्यकारण निज द्रव्य एही ॥ पर अकारण
 अकार्य ॥ परनेकारण एकान्ते माने ॥ ते जीव सो अना-
 र्य ॥ ज्वी ॥ ८ ॥ ठतीपणे स्व द्रव्य कहीये ॥ अठतीपणे
 पर द्रव्य ॥ एम अस्ति सो निजपर बेहुनी ॥ रही ठे सर्वे
 द्रव्य ॥ ज्वी ॥ ९ ॥ द्रव्यत्रिकाळे नित्य कहीये ॥ पर्याये
 अनित्य ॥ नित्य अनित्य एक वस्तुमां ॥ ज्ञावे ज्ञानी वि-
 नित ॥ ज्वी ॥ १० ॥ स्व द्रव्य स्व खेत्र स्व काल ॥ स्व-
 ज्ञाव सहित चउ सत्य ॥ परद्रव्य परखेत्र परकाल ॥ पर
 ज्ञाव चउ ए असत्य ॥ ज्वी ॥ ११ ॥ द्रव्य पदारथ एक
 कहीये ॥ गुणपर्याय अनेक ॥ अनेक गुणपर्यायमां एक
 द्रव्य ॥ समजो ज्ञान विवेक ॥ ज्वी ॥ १२ ॥ शक्तिज्ञावने

कारण मानो ॥ व्यक्ति ते कार्य जाणो ॥ शक्तिनी व्यक्ति
जेहथी लहीये ॥ ते साधन परमाणो ॥ नवी० ॥ १३ ॥
पर्यायास्तिक नयनेद स्वप्नावे ॥ द्रव्यास्तिक अनेद ॥
उत्तयधर्मी द्रव्य दाख्यो ॥ अविरधी अच्छेद ॥ नवी०
॥ १४ ॥ एम स्याद्वाद लक्षणमयी ए द्रव्यसत्ता गुणंखाण ॥
इत्यादि नेद घणा विस्तारे ॥ वस्तु सत्ता उलंखाण ॥ नवी०
॥ १५ ॥ द्रव्य पदनेदे जाणी लहीए ॥ हेय उपादेय बुद्धि ॥
हेय जाणी पंच अजीवने ठंकी ॥ ग्रहीए एक निज जीव
शुद्धि ॥ नवी० ॥ १६ ॥ हेय उपादेय बुद्धि घटमां ॥ तेही
ज आत्मज्ञानी ॥ ज्ञानशीतल उपयोगे प्रकाशे ॥ द्रव्य-
स्वरूप थिर ध्यानी ॥ नवी० ॥ १७ ॥ ढाल चोथी संपूर्ण ॥

॥ ढाल पांचमी. ॥

नदी जुमना के तीर उके दोय पंखीयां-ए देशी,

जाखुं धर्मास्तिकाय नवी तुमे सांजलो ॥ समजो
द्रव्य वखाण मिथ्या टले आवळो ॥ चेतन बुद्धि कायामां
राखीने व्रत धरो ॥ न लहो सो समकित कर्म बांधो खरो
॥ १ ॥ ते कारण द्रव्य जाणी नीज जीव जाणजो ॥ पा-
मशो सम्यक् ज्ञान शीव लही माणजो ॥ धर्मास्तिकाय
ग्रंथे गीतार्थे वर्णव्यो ॥ चउगुण वीस्तारमां जोइ अनुज-
व्यो ॥ २ ॥ अरूपी गुण पहेलो वर्ण अज्ञावथी ॥ रसगंधने
फरसे संस्थान को नथी ॥ संस्थानने अज्ञावे अमुर्त्ती ली-
जीए ॥ वर्ण विना नही रूप अरूपी कीजीए ॥ ३ ॥ प्रथम

गुण थयो सिद्ध बीजो अचेतनए ॥ जाण गुण अज्ञावे नही
 ते चेतनए अक्रिय गुण बीजो करणी करे नही ॥ इहां
 कोइ करे तर्क साज जीवादि तही ॥ ४ ॥ तेहने उत्तर
 दाखुं ए स्वज्ञाव करणी ॥ जलतारे बुके तेले वेहेवारे नव-
 रणी ॥ स्वज्ञाव करणी एक चउ द्रव्ये जाणीए ॥ सिद्ध
 परमात्ममांही स्वज्ञावे वखाणीए ॥ ५ ॥ पुद्गल संसारी
 जीव बे द्रव्यमां दाखवुं ॥ स्वज्ञावने विज्ञाव बे करणी
 ज्ञाखवुं ॥ विज्ञाव करणी एक मीथ्यात्वी जीवमां ॥ मन तन
 वचन प्रवृत्ति ज्ञव्यने अज्ञव्यमां ॥ ६ ॥ चोथा ठाणथी
 उपयोगी चौदमा अंत ज्युं ॥ स्वज्ञावने विज्ञाव बे करणी
 संत ज्युं ॥ स्वज्ञावे शुद्धातम अनुज्ञव करणी ॥ विज्ञावे
 उदयिक ज्ञाव सवे नीरजरणी ॥ ७ ॥ पुद्गलमां दोय जेद
 करणीना दाखसुं ॥ एक परमाणुं मांही स्वज्ञावे ज्ञाखसुं ॥
 खंध मीले ने विखरे ए विज्ञाव करणी ॥ योग्यतावंत ए
 द्रव्य ग्रंथे एम वरणी ॥ ८ ॥ स्वज्ञावे जे करणी ते निश्चय
 जाणीये ॥ विज्ञाव करणी बाह्य व्यवहारे पीठाणीये ॥ व्य-
 वहारे नहि करणी धर्मास्तिकायमां ॥ तेथी अक्रिय कहुं
 हेतु बीजा गुणमां ॥ ९ ॥ गुण बीजो थयो सिद्ध चोथाने
 पीठाणीए ॥ जीव तथा पुद्गल बेहुने गति हेतु जाणीए ॥
 मीन चाले जळ मांही चाले नही अन्य कां ॥ जीवने पु-
 द्गल चाले धर्मास्ति अकां ॥ १० ॥ धर्मास्तिने अज्ञावे गति
 नहि संज्ञवे ॥ जीवने पुद्गल नाहि जइ अलोके ठवे ॥
 गति करवा शक्ति ठे जीव पुद्गले ॥ आकास आपे मार्ग

वीण हेतु न चले ॥ ११ ॥ कारणने अज्ञावे सो कार्य न
संज्ञवे ॥ चहु ठते काळी राते देखे अनुज्ञवे ॥ एम समजी
तुमे ज्ञवी कारणने मानजो ॥ निमित्तने उपादान संज्ञवे सो
जाणजो ॥ १२ ॥ गुण चोथो थयो सिद्ध धर्मास्तिकायनो ॥
हवे करुं विस्तार चार पर्यायनो ॥ खंध एक द्रव्य पर्याय
रह्यो लोकाकासमां ॥ उर्ध्व अधो तिर्थादी ते कल्पी ए दे-
शमां ॥ १३ ॥ ए बीजो त्रीजो प्रदेश कहीया असंख्यए ॥
लोकाकास प्रमाणे प्ररुप्या जीनंदए ॥ अगुरु लघु पर्याय
चोथो परिणतिए ॥ हानी वृद्धि वार गुण नीवृत्तिए ॥ १४ ॥
ए चार पर्याय गुण चार दाखीया ॥ उपगारी गुरु मुखे सु-
ण्या एम ज्ञावीया ॥ ज्ञान शीतल करी ज्ञविजन द्रव्यने
जाणजो ॥ थीर मने करजो विचार हठ नहि ताणजो ॥
१५ ॥ ढाल पांचमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल छद्दी ॥

देखो गति दैवनीरे-ए देशी.

अजीव अरूपी हवे वर्णवुरे ॥ त्रण द्रव्य व्याख्या आ
ढाल ॥ अधर्मास्ति आकाशास्तिरे ॥ कहुं वली त्रीजो काल ॥
सो ज्ञागीजन सांज्ञलोरे ॥ द्रव्याणुं जोग निश्चय ज्ञान अ-
नुज्ञवसुं मीढ्योर ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ प्रत्येके त्रण द्रव्य-
नारे ॥ गुणपर्याय चार चार ॥ त्रण गुण पूरवपरेर ॥
धर्मास्ति ए विचार ॥ सो ज्ञागी ॥ २ ॥ अरूपी अचेतन
बीजोर ॥ अक्रीय त्रीजो एम ॥ विस्तारे वर्णव कयोंरे ॥

तेम ज्ञावो करी प्रेम ॥ सोज्ञागी० ॥ ३ ॥ एक गुणे जिन
 ज्ञाखशुरे ॥ अनुक्रमे त्रण डव्य ॥ अधर्म स्थिती हेतु ठेरे ॥
 ते जाणीये टाळी गर्व ॥ सोज्ञागी० ॥ ४ ॥ जीव पुढलने
 ते दीयेरे ॥ वीसामो मनोहार ॥ वाटे पंथी चालतारे ॥
 ग्रीष्मकाले विचार ॥ सोज्ञागी० ॥ ५ ॥ देखी ब्रह्म वीसामो
 लीयेरे ॥ तेम जीव पुढलने तेह ॥ कह्यो स्थिति हेतु अध-
 र्मास्तरे ॥ एम समजो गुणगेह ॥ सोज्ञागी० ॥ ६ ॥ आ-
 काश ते अवकाशनोरे ॥ हेतु सवे डव्ये थाय ॥ जीवअजीव
 रूपी अरूपीरे ॥ आकाश खेत्रे समाय ॥ सोज्ञागी० ॥ ७ ॥
 काल हेतु अस्ति डव्यनोरे ॥ पर्याय धर्मनी मांही ॥ पूर्व
 पर्याय ठेदीनेरे ॥ अजिनव उपजे त्यांही ॥ सोज्ञागी० ॥ ८ ॥
 चोथो गुण त्रणे डव्यनोरे ॥ कह्यो कहुं तुं पर्याय ॥ अधर्म
 चौदराजमारे ॥ एक खंध डव्यपर्याय ॥ सोज्ञागी० ॥ ९ ॥
 उर्ध्व अधो तिर्थादिकेरे ॥ कटपी कहीए देश ॥ प्रदेश अ-
 संख्याता कह्यारे ॥ लोकाकाश प्रदेशे प्रदेश ॥ सोज्ञागी०
 ॥ १० ॥ अगुरु लघु परिणतियेरे ॥ गुण वृत्तिनी मांही ॥ हानि
 वृद्धि ग्रंथे कहीरे ॥ षट् षट् जेदे त्यांही ॥ सोज्ञागी ॥ ११ ॥ ए
 पर्याय चार दाखीयारे ॥ अधर्म डव्यना सार ॥ हवे कहीशुं
 आकाशनारे ॥ पर्याय जेद ए चार ॥ सोज्ञागी० ॥ १२ ॥
 एक खंध डव्य पज्जवारे ॥ लोकालोक प्रमाण ॥ लोका
 काश देश कीजीयेरे ॥ प्रदेश अनंता वखाण ॥ सोज्ञागी०
 ॥ १३ ॥ प्रदेश लोकाकाशे कह्यारे ॥ असंख्याता ग्रंथे
 साख ॥ अगुरु लघु परिणतियेरे ॥ गुण वृत्तिए राख ॥

सोझागी० ॥ १४ ॥ हवे कहुं काळ द्रव्यनारे ॥ चार जेद
पर्याय ॥ अतित जे अनंतो गयोरे ॥ तेनो नेम न बंधाय ॥

सोझागी० ॥ १५ ॥ अनागत अनंतो रह्योरे ॥ एक समय
वर्त्तमान ॥ वर्त्तमान अतितमारे ॥ अनागत वर्त्तमान ॥

सोझागी० ॥ १६ ॥ चोथो अगुरु लघु कह्योरे ॥ एम जेद
पर्याय ॥ काळ द्रव्य अढतो कह्योरे ॥ आरोप नैगम थाय ॥

सोझागी० ॥ १७ ॥ अजिव अरूपी दाखीयारे ॥ आ ढाळ-
मां त्रण द्रव्य ॥ धर्मास्ति पूर्वे कह्योरे ॥ अजिव अरूपी ए

सर्व ॥ सोझागी० ॥ १८ ॥ हवे रूपी पृथ्वीनेरे ॥ ज्ञाखुं
वचन रसाळ ॥ ज्ञान शीतल तेने जाणतारे ॥ बोध पामे

केइ वाल ॥ सोझागी० ॥ १९ ॥ ढाल ठही संपुर्ण ॥

॥ ढाल सातमी ॥

॥ देशी चंद्रावळानी ॥ पुद्गल द्रव्यने वर्णवुरे
॥ जेह रूपी कहेवाय ॥ जेद घणा तस दाखीयारे ॥

उपयोगे ग्रहाय ॥ त्रुटक ॥ उपयोगे ग्रहायते दाखुं ॥ परमाणु
बीजो खंध ते ज्ञाखुं ॥ खंध दोय जेद ते कह्योरे ॥ जीव

सहित रहित जिव लहीये ॥ सुणो जवी जन एह ॥ ए
आंकणी ॥ १ ॥ जिव रहित जे खंधेरे ॥ तेहना जेद अनेक ॥

द्विप्रदेशीयी मांमीनेरे ॥ अनंत प्रदेशी ठेक ॥ त्रुटक ॥ अ-
नंत प्रदेशी ठेक अनंता ॥ मीले बीखरे जंग सादी संता

विज्ञाव पर्याय ते कह्योरे ॥ परमाणु स्वभावे लहीए ॥
सुणो ॥ २ ॥ जीव सहित जे खंधेरे ॥ तेहना कहा

जेद दोय ॥ सुक्ष्म वादर जाणीयेरे ॥ वर्गणा चौ चौ सोय

नुटक ॥ वर्गणा चौ चौ सोय ते आठ ॥ उदारीक पहेली
 सो ठाठ ॥ बीजी वैकीय ते कहीये ॥ त्रीजी आहारक ते
 खहीए ॥ सुणो० ॥ ३ ॥ काय जोग बंध एहथीरे ॥ जिव-
 करे सही दाखुं ॥ मनुष्य तिर्यच गति प्रतेरे ॥ काया उ-
 दारीक जाखुं ॥ नु० ॥ काया उदारीक जाखुं एह ॥ देव
 नर्क वैकीय तेह ॥ चौद पूर्वी आहारक करे ॥ तिहां प्रमाद
 गुणठाणुं ठरे ॥ सुणो० ॥ ४ ॥ तेजस वर्गणा चौथी कही
 रे ॥ पाचन अग्नि ते एह ॥ ज्ञाषा वर्गणा पांचमीरे ॥
 वचन जोग सो तेह ॥ नु० ॥ वचन जोगसो तेहज कहीए
 ॥ स्वासौ सास ते ठट्टी, खहीए ॥ मनोवर्गणा सातमी
 दाखी ॥ ते मन जोग घटमां राखी ॥ सुणो० ॥ ५ ॥
 वर्गणा कर्मण आठमीरे ॥ कर्म आठ मुख एह ॥ ज्ञाना-
 वर्णादी बंध एरे ॥ सत्ता उदीयादी तेह ॥ नु० ॥ सत्ता
 उदीयादी तेह उत्तरमां ॥ एक सत ने बीस ठे बंधमां ॥
 उदय उदीरणामां एक सत बावी ॥ सत्ता अट्टावन एक
 सत जावी ॥ सुणो० ॥ ६ ॥ प्रथमनी चउ वर्गणारे ॥
 वादर कही जिनराय ॥ वादरमां गुण बीस ठे रे ॥ वर्ण
 पंच रस पंच गाय ॥ नु० ॥ वर्ण पंच रस पंच गाय ग्रंथे ॥
 दोय गंध कहा ग्रंथ पंथे ॥ फर्स आठ सुण्या गुरु मुखे ॥
 ए बीस गुण जाण्या सुखे सुखे ॥ सुणो० ॥ ७ ॥ पाठळनी
 चउ वर्गणारे ॥ सुद्धम तेह कहाय ॥ सोळ गुण ठे एहमां
 रे ॥ हीण फर्स चउ थाय ॥ नु० ॥ हीण फर्स चउ थाय
 यथारथ ॥ वर्गणा संबंध कहा गीतारथ ॥ ठ वर्गणानो

सादी संत जंगे ॥ तेजस कर्मण कहं हवे रंगे ॥ सुणो ॥
॥ ७ ॥ अनादी अनंत अजनीनेरे ॥ जनीने अनादी संत ॥
शुजाशुज ते जाणीयेरे ॥ पुन्य पापसो कहंत ॥ नु ॥
पुन्य पापसो कहंत ते आश्रव ॥ जीव गुण वाळे. सही ए
दव ॥ ज्ञान शीतल पुद्गलने जाणो ॥ कह्यो. कहुंहुं आगे
चित आणो ॥ सुणो ॥ ए ॥ ढाल सातमी संपुर्ण ॥

॥ ढाल आठमी ॥

॥ श्री अरीहंत पद ध्याए-ए देशी ॥

समजो जनीजन एहने ॥ कहं वर्गणानो विचाररे ॥ जीव
ग्रहे सही दाखवुं ॥ करो श्रद्धा निरधाररे ॥ समजो ॥
ए आंकणी ॥ १ ॥ जीव अजनी जगतमां ॥ तेथी अनंत
गुणा करीयेरं ॥ सिद्धना जाग अनंतमां ॥ एटला परमाणु
दळ कहीयेरे ॥ समजो ॥ २ ॥ ते वर्गणा वादर जावमां ॥
ग्रही बांधे उदारीक कायारे ॥ तेथी उंढी ते ग्रहे नहि ॥
एम बोले. गीतारथ रायारे ॥ समजो ॥ ३ ॥ तेथी अनंत
गुणा दळ जरी ॥ वर्गणा बीजी वैकीयेरे ॥ जीव ग्रहे सही
एहने ॥ गुरु वचने एम कहीयेरे ॥ समजो ॥ ४ ॥ तेथी
आहारक अनंत गुणी ॥ जीवना ग्रसमां आवेरे ॥ एम
कीजे प्रत्येके अनंत गुणी ॥ अधिक सवे चमती कहावेरे
॥ समजो ॥ ५ ॥ तेजस जावा खासो सासजे ॥ तेथी अनंत
गुणी मन थायरे ॥ मनथी कर्मण अनंत गुणी ॥ नीज
जार्ती परमाणुं कहायरे ॥ समजो ॥ ६ ॥ तेथी उंढी अ
ग्रहण कही ॥ आगम सार ग्रंथ साखीरे ॥ नय व्यवहार

गवेखतां ॥ देवचंद्रजीए जार्षीरे ॥ समजो ॥ ७ ॥ एकथी
बीजी अनंत गुणी कही ॥ तेहनुं कारण कहीएरे ॥ सुद्धम
वे पहेलीथी बीजी ॥ बीजीथी सुद्धम त्रीजीएरे ॥ समजो ॥ ८ ॥
एम सुद्धम चमती सवे ॥ वर्गणा खंध जाती आठरे ॥
सर्वे सरखी कीजीए ॥ पुद्गलपणे एक ठाठरे ॥ समजो ॥
॥ ९ ॥ जीव ग्रहण वर्गणा कही ॥ हवे कहुं गुण पर्यायेरे
॥ आगळ नवमी ढालमां ॥ ज्ञान शीतल वर्णव थायेरे ॥
समजो ॥ १० ॥ ढाल आठमी संपूर्ण.

॥ ढाल नवमी ॥

॥ राग बंगाली ॥

पुद्गल द्रव्यना गुणपर्याय ॥ ज्ञाथ्य अनंता जीनेंद्र-
राय ॥ ज्वी सांजलो ॥ तेमां चौ चौ मुख्य कहाय ॥ ग्रंथे
वर्णव्या गीतारथराय ॥ ज्वी सांजलो ॥ १ ॥ पहेलो कह्यो
गुणरूपी जेह ॥ दृष्टीगोचर आवे तेह ॥ ज्वी सांजलो ॥
बीजो अचेतन जमता जेह ॥ जाणं गुणनो अज्ञाव तेह ॥
ज्वी ॥ २ ॥ त्रीजो क्रिया गुण कहेवाय ॥ शुजाशुज क्रिया
जेह थाय ॥ ज्वी ॥ चोथो मिलण वीखरण जेह ॥ स-
मण परण वीध्वंसण तेह ॥ ज्वी ॥ ३ ॥ ए गुणचउ कहा
कहुं पर्याय ॥ वर्ण पंच ए पहेलो कहाय ॥ ज्वी ॥ रातो
धोलो लीलो पीलो स्याम ॥ बीजो रस पंच जेदे नाम ॥
ज्वी ॥ ४ ॥ तीखो करवो कषायलो जेह ॥ खाटो मधुरो
ए पंचे तेह ॥ ज्वी ॥ त्रीजो गंध दोय जेद पर्याय ॥
सुरजी दूरजी वास लहाय ॥ ज्वी ॥ ५ ॥ चोथो फर्स

आठ जेद नामा ॥ सीत उष्ण जारे हलवो तोम ॥ जवी० ॥
 स्निग्ध रुद्र कोमल वरसट ॥ फरसं सर्वेण कक्षा अष्ट ॥
 ॥ जवी० ॥ ६ ॥ ए चौ पर्याय ज्ञाण्या सार ॥ वळी गुण
 गावानो ठे विचार ॥ जवी० ॥ इंद्री नोइंद्री मन वचकाय
 ॥ पर्यासि प्राण पुद्गल तांय ॥ जवी० ॥ ७ ॥ संघयणने
 वळी संस्थान ॥ लेस्या संज्ञा ए पुद्गल स्थान ॥ जवी० ॥
 ज्योनी वेद जनमने मरण ॥ जरा जठरा दोय पुद्गलरण
 ॥ जवी० ॥ ८ ॥ आहार नीहार गता गती जेह ॥ अव-
 गाहना ए पुद्गल तेह ॥ जवी० ॥ पुद्गल सुक्ष्मने वादर
 ॥ आधि व्याधि ए पुद्गल सर ॥ जवी० ॥ ९ ॥ आठे
 कर्म कक्षां पुद्गल ॥ बंध उदय ए पुद्गल दल ॥ जवी० ॥
 सत्ता उदीरणा कर्म कहाय ॥ पून्य पाप ए पुद्गल तांय
 ॥ जवी० ॥ १० ॥ इत्यादि पुद्गल गुण अनंत ॥ ते जोगे
 संसार जाषे संत ॥ जवी० ॥ ज्ञान शीतल कहे टाळो तेह
 ॥ नीज वृत्तिए लहो शीवगेह ॥ जवी० ११ ॥ टाळ नवमी ॥

॥ टाळ दशमी ॥

धन्य धन्य ते जग प्राणीया मन मोहन मेरे-ए देशी ॥
 आश्रव हेतु जाषीए सही चेतनमेरे ॥ तेमां पहेलो
 हेतु मिथ्यात ॥ सही० ॥ अव्रत बीजो कषाय बीजो
 ॥ सही० ॥ जोग चोथानी कहुं वात ॥ सही० ॥ १ ॥
 मुळ हेतु चउए कक्षा ॥ सही० ॥ उत्तर सत्तावन जेद
 ॥ सही० ॥ तेमां मिथ्यात्व पंच जेदे कक्षा ॥ सही० ॥
 अव्रतना कक्षा वार जेद ॥ सही० ॥ २ ॥ कषाय नोकषाय

पचवीस कक्षा ॥ सही० ॥ जोग जेद पंच दश सार.
 ॥ सही० ॥ सर्वे सत्तावन थया ॥ सही० ॥ अनुक्रमे करं
 विस्तार ॥ सही० ॥ ३ ॥ मिथ्यात्व पहेलुं अजिग्रही
 ॥ सही० ॥ ग्रहं न ठोके खर पूढवत ॥ सही० ॥ हठ मत
 ग्रहो कुबुद्धिथी ॥ सही० ॥ तीहां छोह वाणीयानुं उघांत
 ॥ सही० ॥ ४ ॥ अण अजिग्रही बीजुं मिथ्या ॥ सही० ॥
 नहि परीक्षा पीतळ के हीम ॥ सही० ॥ झूथ ठास जेद
 जाणे नहि ॥ सही० ॥ इहां सत्य असत्य एकतीम ॥ सही०
 ॥ ५ ॥ अजीनीवेसी मिथ्या त्रीजुं ॥ सही० ॥ खोटुं जाणी
 खरं करवानो हठ ॥ सही० ॥ युक्ति कुयुक्ति घणी करे
 ॥ सही० ॥ माया जाषाथी न मरे ए शठ ॥ सही० ॥ ६ ॥
 मिथ्यात्व संशय ते चोथुं ॥ सही० ॥ जीन वचनमां संका
 दोष ॥ सही० ॥ अपेक्षा नय समजे नहि ॥ सही० ॥
 तीहां बोले बोले संकानो जोष ॥ सही० ॥ ७ ॥ मिथ्यात्व
 अणां जोग पांचमुं ॥ सही० ॥ नहि जाणे ए धर्म के कर्म
 ॥ सही० ॥ अजाण नवळो सर्वथी ॥ सही० ॥ रच्यो
 पच्यो संसारमां पर्म ॥ सही० ॥ ८ ॥ मिथ्यात्व वसे संसारे
 कर्यां ॥ सही० ॥ पुद्गल परावर्त अनंत ॥ सही० ॥ हवे
 मिथ्यात्व न ठोमशो ॥ सही० ॥ तो करसो पुनरपी अनंत
 ॥ सही० ॥ ९ ॥ अनंत पुद्गल परावर्तनो ॥ सही० ॥ अ-
 नादि मिथ्यात्व मालीक ॥ सही० ॥ समकित पामीने पके
 ॥ सही० ॥ तोपण अर्ध पुद्गल ठीक ॥ सही० ॥ १० ॥ अ-
 नादि मिथ्यात्व समको नहि ॥ सही० ॥ निर्दय शत्रुए दुष्ट

॥ सही० ॥ अनंत दुःख दातार ए ॥ सही० ॥ करे कर्मशी
जीवने ए पुष्ट ॥ सही० ॥ ११ ॥ कर्म पुष्ट शुजाशुज ए
॥ सही० ॥ शुजाशुज आश्रव पुन्य पाप ॥ सही० ॥ मि-
थ्यात्व पांच जेद कहुं ॥ सही० ॥ अव्रतनो आगे कहुं
ताप ॥ सही० ॥ १२ ॥ ताप कहेतां शीतळ वळे ॥ सही० ॥
ए अद्भूत अचरीज वात ॥ सही० ॥ ज्ञान शीतळज्ञान
जावमां ॥ सही० ॥ उपयोगी तीहां सुख ॥ सही० ॥ १३ ॥
ढाल दशमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल अगीयारमी ॥

॥ तोरण आइं क्युं चलेरे-ए देशी ॥

मिथ्यात्व दुष्ट इत्युं कहुंरे ॥ वळी कहुं गुणठाण
सलुणा ॥ प्रश्न क्युं रुहुं जहुंरे ॥ उत्तर करुं परमाण स-
लुणा ॥ शंका पने तो फरी पुढीनेर ॥ निःसंक थाउ गुणगेह
सलुणा ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ प्रथम मिथ्यात्व दुष्टनोरे ॥
अर्थ कहुं थिर चित्त ॥ स० ॥ त्यार पढी गुणठाणनोरे ॥
कहेशुं उपयोग रीत ॥ स० ॥ संका ॥ २ ॥ मिथ्यात्व ठतां
नव पूरवीरे ॥ कह्या अज्ञानी ग्रंथे साख ॥ स० ॥ व्यवहारे
यथारथ संयतीरे ॥ कह्या असंयती जगवैए दाख ॥ स० ॥
संका ॥ ३ ॥ नर्क तिर्यंच गति आउखुरे मिथ्यात्व विण
न बंधाय ॥ स० ॥ स्त्री नपुसक दोय वेदनोरे ॥ मिथ्यात्व-
ठाणे बंध थाय ॥ स० ॥ संका ॥ ४ ॥ अनंतुं दुःख न-
रके कहुंरे ॥ खेत्रवेदना परमाधामी आपे ॥ स० ॥ वली
खढी मरवानुं तीहारे ॥ पूर्वजव वेरनीए ठापे ॥ स० ॥

संका० ॥ ५ ॥ नर्कयी अनंतुं निगोदमारे ॥ दुःख ज्ञाषे जीने-
 द्रदेव ॥ स० ॥ पुद्गल परावर्त तीहां कर्यारे ॥ अनंतां
 ए मिथ्यात्व टेव ॥ स० ॥ संका० ॥ ६ ॥ धर्म करयां धर्म
 होवे नहिरे ॥ धर्म करयां बंधाय कर्म ॥ स० ॥ संसार
 वृद्धि हेतु एरे ॥ मिथ्यात्व अज्ञान जर्म ॥ स० ॥ संका०
 ॥ ७ ॥ मिथ्यात्वी जीव अजीव समोर ॥ न जाणे वस्तु
 धर्म इम ॥ स० ॥ अती पाप मीथ्यात्व एरे ॥ बळीयामां
 बळीयो ए सीम ॥ स० ॥ संका० ॥ ८ ॥ ब्यासी प्रकृति
 पापनीरे ॥ तेमां एक पक्षे धरीए मिथ्यात ॥ स० ॥ बीजा
 पक्षे एकासी सवेरे ॥ तोढ्यां मिथ्यात जारे नमी जात ॥
 स० ॥ संका० ॥ ९ ॥ अनंत पुद्गल परावर्तनोरे ॥ मालीक
 एक मिथ्यात्व दुष्ट स० ॥ अत्रत कषाय जोग त्रण एरे ॥
 मालीक जव सात के अष्ट ॥ स० ॥ संका० ॥ १० ॥ बहुल
 संसारी मिथ्यात्व एरे ॥ सर्व धर्म घाती एह ॥ स० ॥
 अप मंगलीकमां मुख्य एरे ॥ शत्रु चारित्र रायनो तेह ॥
 स० ॥ संका० ॥ ११ ॥ सागर सीत्तेर कोना कोनीनीरे ॥ स्थिती
 मोटी ए शत्रु कठोर ॥ स० ॥ जगवासी सवे जीवनेरे ॥ राखे
 आणमां सेवक ज्युं नठोर ॥ स० ॥ संका० ॥ १२ ॥ आपे स-
 हाय सवे कर्मनेरे ॥ मोह पढलीनो पुत्र ए मोटो ॥ स० ॥
 एने जोइ अघातीने वळ वधेर ॥ जेरी सवसें ए मिथ्यात्व
 खोटो ॥ स० ॥ संका० ॥ १३ ॥ उदय साता असाता वेदनी
 रे कही गुण रोधक ते देखो ॥ स० ॥ वाला बोध चौबीसीये
 रे ॥ वोले देवचंद्रजी ए पेखो ॥ स० ॥ संका० ॥ १४ ॥ इ-

त्यादि घणुं शुं कहीयेरे ॥ थोरुं कहे घणुं जाणो चतुर ॥
स० ॥ ज्ञान शीतलनुं कहेण मानजोरे ॥ मिथ्यात्व त्रिमिक
ज्युं धंतुर ॥ स० ॥ संका० १५ ॥ ढाल अगीयारमी सपूर्ण ॥
॥ ढाल बारमी ॥

॥ चतुर नर सामायक नय धारो ॥ ए देशी ॥

चतुर नर अव्रत बीमां टाळो ॥ षट काय षट इंद्रियो
इंद्रो ए वार अव्रत ज्ञाळो ॥ चतुर० ॥ अव्रत० ॥ ए आं-
कणी ॥ १ ॥ आतम घर मेळातहे घटमां ॥ असंख्य प्रदे-
शनी रचना ॥ अनंत गुणपर्याये जरपुर ॥ सरखा बराबर
सिद्धना ॥ च० ॥ अव्रत० ॥ २ ॥ ए वार बीमांमां थडने आवे ॥
नीरंतर चोर रागद्वेष ॥ आतम गुण रीद्धि लै जावे ॥ तिहां
चेतन करे कर्म क्लेष ॥ च० ॥ अव्रत० ॥ ३ ॥ पांच इंद्रिने
मन नोइंद्रि ॥ तेनो विषय शुजाशुज कहीए ॥ राग द्वेषए
अशुद्ध परिणति ॥ पुद्गल संगे लहीए ॥ च० ॥ अव्रत० ॥
४ ॥ पृथ्वि पाणी अग्निने वायु ॥ वनस्पतिने त्रस ॥ ए सर्वे
अव्रत सेवनथी ॥ कर्मबंध रागद्वेषवस ॥ च० ॥ अव्रत० ॥ ५ ॥ ए
वार अव्रतथी अलगा थडने ॥ अंतर गत घटमांही ॥ त्रिदानंद
घन नजरे नीरखो ॥ करो शुद्ध उपयोग त्यांही ॥ च० ॥
अव्रत० ॥ ६ ॥ एम जाव विरतीये स्वरूप रमणगत ॥
अंतर मुहूर्त्तमांही ॥ रागद्वेष मोहादी हणीने ॥ लहीये
केवल अरिहंत त्यांही ॥ च० ॥ अव्रत० ॥ ७ ॥ एम अ-
व्रतने टाळो ज्वीजन ॥ आश्रव अलगा होवे ॥ ज्ञान
शीतल गुणगत परिणामे ॥ कर्म मेल सब धोवे ॥ च० ॥

अवतण ॥ ८ ॥ ढाल बारमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल तेरमी ॥ देशी चंद्रावळानी ॥

कषायनी पहेली

चोकमीरे ॥ अनंतानुबंधी ए दुष्ट ॥ जाव जिव लगे रहेरे ॥

क्रोध पथ्यर फाट पुष्ट ॥ त्रुटक ॥ क्रोध पथ्यर फाट पुष्ट

अमी लावो ॥ मान पथ्यर थंज नमे न नमाव्यो ॥ वांस

मूळ वांकां तेसी माया ॥ कीरमज रंग ज्युं लोन्न कहाया ॥

समकित घाति ए मोह ॥ १ ॥ कषायनी बीजी चोकमीरे ॥

अप्रत्याख्यानीए ठळे ॥ बार मास लगे रहेरे ॥ क्रोध

जमी फाट मले ॥ त्रु० ॥ क्रोध जमी फाट मले मेघ वर-

से ॥ मान अस्थि थंज ऊट नही नमसे ॥ शींग घेटानां

वांकां तेसी भाया ॥ करदम रंग ज्युं लोन्न कहाया ॥ देश

विरति घाति ए मोह ॥ २ ॥ कषाय प्रत्याख्यानी चोकमी

रे ॥ बीजी ग्रंथे कहाय ॥ चार मास लगे रहेरे ॥ क्रोध

वेलु लीक पूराय ॥ त्रु० ॥ क्रोध वेलु लीक पूराय वायु

आपे ॥ मान काष्ट थंज वळे तेल तापे ॥ गौमुत्रीका वांकी

तेसी माया ॥ लोन्न गामी उजण मली माग थाया ॥ सर्व

विरती घातीए मोह ॥ ३ ॥ कषायनी चोथी चोकमीरे ॥

संज्वलनी ते कहाय ॥ पंच दश दीन ए रहेरे ॥ क्रोध जळ

लीक ज्युं थाय ॥ त्रु० ॥ क्रोध जळ लीक ज्युं थाय अळप ॥ नेत्र

थंज नमे ज्युं मान ठोने टपा ॥ वांस ठोती वांकी तेसी माया ॥

हलदी रंग ज्युं लोन्न कहाया ॥ यथाख्यात घातिए

मोह ॥ ४ ॥ कषायनी चोर्त चोकमीरे ॥ सोळ जेद विस्तार ॥

द्रष्टांत साथे वर्णवीरे ॥ स्थिती कही प्राश्कधार ॥ ५ ॥

त्रु० ॥ थीती कही प्राश्कधार अंतरमें ॥ हठमत नांही
अनेकांत धर्म ॥ हवे नोकषाय नव दाखुं ॥ अनुक्रमे उप-
योगे ज्ञाखुं ॥ आतम गुणघातीए मोह ॥ ५ ॥ हास्य मो-
हनी नोकषाय पहेलोरे ॥ वीनोद कारण विषवाद ॥ रति
मोहनी नोकषाय बीजोरे ॥ शाता द्वेष कारण नाद ॥ त्रु० ॥
शाता द्वेष कारण नाद पापस्थान ॥ अरति मोह त्रीजो
अशातावान ॥ जय मोहनी नोकषायनी ज्रीती ॥ मरणादी
सप्त जय वर्ते अनीती ॥ आत्म गुण घातीए मोह ॥ ६ ॥
शोक मोह नोकषाय पांचमोरे ॥ राग कारण करे क्लेश ॥
दुगंठा ते मोह नोकषाय ठटोरे ॥ अशुची कारण द्वेष ॥
त्रु० ॥ अशुची कारण द्वेष अणगमतुं ॥ पुरुषवेद जोग वि-
षय मन जमतुं ॥ स्त्रीवेद कह्यो अग्नि जाजो ॥ नपुसकवेदे
सदा रहे दाज्यो ॥ आतम गुण घातीए मोह ॥ ७ ॥ नो-
कषाय नव जेदे दाखीयोरे ॥ दाख्यासवे पंचवीस ॥ आश्रव
हेतु एठे त्रीजोरे ॥ अनादी संबंध आधीस ॥ त्रु० ॥ अ-
नादी संबंध आधीसपणे जूखीयो ॥ सिद्धसम चेतन प्रसंगे
दुःखीयो ॥ ज्ञान शीतल प्रसंग जब तूटे ॥ कर्म आठ
सत्ताथी बूटे ॥ धन्य दीन धन्य घनी तेह ॥ ढाल तेरमी ॥

॥ ढाल चौदमी ॥

॥ चेतन चेतोरे चेतना-ए देशी ॥

योग त्रणने सही वर्णवुं ॥ मन वचनने कायरे ॥ जेद
पंचदश तेहना, कहेशुं उपयोग लायरे ॥ योग ० ॥ ए
आंकणी ॥ १ ॥, चउजेद मनना कह्या ॥ सत्य सत्या सत्य

दूजोरे ॥ असत्य असत्या सत्यए ॥ अर्थ सूणी ज्वी बुजोरे
 ॥ योग० ॥ २ ॥ शुद्ध वेहेवारे मन रमे ॥ घटमां जेद
 ज्ञान आवेरे ॥ नीरावर्ण गुण आत्मा ॥ केवल ज्ञानादि
 ध्यावेरे ॥ योग० ॥ ३ ॥ नय ऋजु सूत्र सत्य मन्न ए ॥ हवे
 सत्या सत्य दाखुरे ॥ मतीज्ञानादी गुण आत्मा ॥ उपयोग
 व्यवहारे राखुरे ॥ योग० ॥ ४ ॥ असुद्ध वेहेवारे असत्य मन ॥
 समजे काया तेह जीवरे ॥ असत्या सत्य शुद्ध व्यवहारे ॥
 कर्म जनित काया गेहरे ॥ योग० ॥ ५ ॥ ए चउजेद
 मनना कद्या ॥ तेम वचन चउजाणोरे ॥ चिंतवे बोले पटं-
 तरो ॥ ए आठ जेद परमाणोरे ॥ योग० ॥ ६ ॥ हवे का-
 याना सात कीजीए ॥ पहेलो योग उदारीकरे ॥ बीजो
 उदारीक मिश्रए ॥ त्रीजो वैक्रिय ठीकरे ॥ योग० ॥ ७ ॥
 चोथो वैक्रिय मिश्रए ॥ पांचमो आहारक जाणरे ॥ ठटो
 आहारक मिश्रए ॥ सातमो तेजस कार्मणरे ॥ योग० ॥ ८ ॥
 ए सात जेदे काया कही हवे कहुं तस अर्थरे ॥ मनुष्य
 तिर्यंच दोयगती प्रत्ये ॥ उदरीक काया गर्धरे ॥ योग० ॥ ९ ॥
 देवनर्क दोयगती प्रत्ये ॥ काया वैक्रिय जाणोरे ॥ आहा-
 रक प्रमाद ठाणे करे ॥ चौद पूरवी राणोरे ॥ योग० ॥
 ॥ १० ॥ आयुष बांधी मरी देह ठोकीने ॥ जीव जवांतर
 जायरे ॥ तेजस कार्मण लेइने ॥ उपजे तीहां आहार था-
 यरे ॥ योग० ॥ ११ ॥ मरी कायाथी जीव बूटीयो ॥ जइने
 आहार न लीधोरे ॥ अंतरालवृत्ति तेटला समे ॥ तेजस
 कार्मण कीधोरे ॥ योग० ॥ १२ ॥ ए चउ जेद प्रत्येके

कह्या ॥ हवे कहुं मिश्र त्रण कायारे ॥ उदारीक वैक्रिय
वीजी ॥ त्रीजी आहारक कहायरे ॥ योग० ॥ १३ ॥ ए
त्रण नाम ते मुख्यता ॥ गुणता मिश्र ते दाखुरे ॥ तेजस
कार्मण मिश्र ए ॥ ए सर्व सात जेद जाधुरे ॥ योग० ॥ १४ ॥
ए मुल्लयोग जेद त्रण कह्या ॥ उत्तर कह्या पंच दशरे ॥
चउद जेद सादि सांत ठे ॥ एक जेद आगे कहीसरे
॥ योग० ॥ १५ ॥ तेजस कार्मण काय योगनो ॥ ज्ञान शी-
तल कहे संवंधरे ॥ अनादी अनंत अजवीने ॥ जवीने
अनादी संत जंगरे ॥ योग० ॥ १६ ॥ ढाल चौदमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल पंदरमी ॥

॥ ए ठकी कीहां राखी-ए देशी ॥

कर्म बंध निरंतर करीये ॥ ए विज्ञाव क्रीया कहीये
॥ जीवने पुढल दोय मीढ्यां होवे ॥ एक जीवपणे न ल-
हीयेरे जवीका ॥ ए क्रीया अनादीतारी ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥
ए बंध चउजेदे दाखुं ॥ प्रदेश प्रकृति बंध ॥ रसबंध स्थिती
मर्यादा ॥ उष्टांत लासु संवंधरे जवीका ॥ ए क्रीया ॥ ११ ॥
प्रदेश तेही आटो कहीए ॥ खांरु गोळ प्रकृति ॥ रस ते घी
जेली लासु वाळो ॥ थीती मर्यादा उरतीरे ॥ जविका ए
क्रीया ॥ ३ ॥ ए कह्यो नय हवे उपनय दाखुं ॥ शुजा-
शुज जेवी क्रीया ॥ तेवो आश्रव करम दळ खेंचे ॥ खंध
परमाणु अनंता जरीयारे ॥ जवीका ॥ ए क्रीया ॥ ४ ॥ प्रकृति
चउकषाय कहीए ॥ अनंतानादी जेद चउ ॥ नोकषाय
मिथ्यात्व ए ठवीस ॥ जेसी होवे तेसी बांधे बहुरे ॥ जवीका

॥ ए क्रीया० ॥ ५ ॥ रस ते राग द्वेष अशुद्ध रस ॥ अज्ञान
 रस अशुद्ध ॥ जेटलो पोतामां होय ते रसथी ॥ बांधे आत्म
 प्रदेश अबुद्धरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ ६ ॥ प्रदेश कर्मदल
 मोह प्रकृति ॥ रस अज्ञान राग द्वेष ॥ निजातम असंख्य
 प्रदेशे ॥ बांधे एकत्व परिणमन बेसरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया०
 ॥ ७ ॥ ए कर्मबंध जीहां तक रेहेवे ॥ आत्म प्रदेशथी न
 विखरे ॥ तेना कालनुं मान ते स्थिती ॥ उत्कृष्टी कहुं
 सिखरेरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ ८ ॥ ज्ञानावर्णने दर्शना-
 वर्णी वेदनिकर्म अंतराय ॥ त्रीस कोनाकोमी सागरोपमनी
 ॥ स्थिती ग्रंथे कहायरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ ९ ॥ मो-
 हनी कर्मनी स्थिती छू जेदे ॥ मिथ्यात्व बीजो कषाय ॥
 सीतेर कोनाकोमी सागरोपमनी ॥ मिथ्यात्व मोहनी कहा-
 यरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ १० ॥ चाळीस कोनाकोमी
 सागरोपमनी स्थिति कषायनी दाखे ॥ समकीत घातीए
 मिथ्यात्व कहीए ॥ घाती कषाय जाखेरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया०
 ॥ ११ ॥ नामने गोत्र वे कर्मनी स्थिती ॥ सागरवीस कोना-
 कोमी ॥ ते त्रीस सागर आयुष्य केरी ॥ दाखी ग्रंथे द्रष्टी जो-
 मीरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ १२ ॥ अज्ञान राग द्वेष अशुद्ध-
 रस ॥ मतीश्रुत विजंग अज्ञान ॥ राग द्वेष परिणति अशुद्ध ॥
 ए कर्मबंध हेतु स्थानरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ १३ ॥ सम-
 किंत बीण ज्ञानी नही होवे ॥ वितराग विण रागी द्वेषी ॥
 समकिती संज्ञावे अवंधक ॥ सकाम निर्जरा लेसीरे ॥ ज्वीका
 ॥ ए क्रीया० ॥ १४ ॥ ए विज्ञाव क्रीयामां ज्ञांगा कहीए ॥

ज्वीने अज्वीमां॥ अनादी अनंत अज्वीने लागे॥ अनादी
संत ज्ञाण्यो ज्वीमांरे ॥ ज्वीका ॥ ए क्रीया० ॥ १५ ॥ अनादी
क्रीया जब त्याग होवे ॥ तब होवे आत्म अवंध ॥ ज्ञान
शीतल उज्ज्वल घटमांही ॥ ते लहे शीवसुख संबंधरे ॥ ज्वीका
॥ ए क्रीया अज्नीनवप्यारी ॥ १६ ॥ ढाल पंदरमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल सोळमी ॥

॥ कपुर होवे अती उजळोरे-ए देशी ॥

चौकर्म अघातो पूर्व वंधनीरे ॥ शुभ्र प्रकृति होय
जेह ॥ तेनो उदय पुन्य कीजीएरे ॥ दाखुं वायाली जेद
तेहरे ॥ प्राणीए पुन्य तणो अधिकार ॥ ते संसारे सु-
खनुं गेहरे ॥ प्राणीए० ए आंकणी ॥ १ ॥ साता वेदनी
उदय थकीरे ॥ करे सुखनो अनुभव ॥ मधु लेप खरुग
धारज्युरे ॥ चाटयां जीज कापे दुःख थाय तवरे ॥ प्राणी-
ए० ॥ २ ॥ उंच गोत्र उदय थकीरे ॥ उंच कुले जन्मे
जीव ॥ मान पूजा प्रतिष्ठतारे ॥ लहे आदर सत्कार दीव्य-
रे ॥ प्राणीए० ॥ ३ ॥ सुख आयुष कर्म उदय थकीरे ॥
पामे त्रण गति पर्याय ॥ काया देव मनुष्य तिर्यंचनीरे ॥
हेरु वंधन ए सर्व कहायरे ॥ प्राणीए० ॥ ४ ॥ ए त्रण क-
र्मना कह्यारे ॥ पांच जेद ते उदार ॥ हवे सप्ततीस नामनारे ॥
ए जेद विचित्र चितारे रे ॥ प्राणीए० ॥ ५ ॥ मनुष्यद्विक
नाम उदय थकीरे ॥ पामे मनुष्य गति पर्याय ॥ मनुष्य-
नी आनुपुरवीरे ॥ वक्रगती उत्पत्तिये लायरे ॥ प्राणीए०
॥ ६ ॥ सुरद्विक नाम उदय थकीरे ॥ पामे देवगति पर्याय ॥

देवनी आनुपुरवीरे ॥ मनुष्यद्विके कहीज्युं कहायरे ॥
 प्राणीए० ॥ ७ ॥ पंचेंद्री जाति उदय थकीरे ॥ पामे सही
 इंद्रियो पांच ॥ देव मनुष्यादी गती प्रत्येरे ॥ उदय ठते न
 लागे खांचरे ॥ प्राणीए० ॥ ८ ॥ उदारीक शरीरनोरे ॥
 उदय होय जब सार ॥ उदारीक आहार लेहनेरे ॥ बांधे
 शरीर पीम नही वाररे ॥ प्राणीए० ॥ ९ ॥ उदारीक अंगो
 पांग उदय थकीरे ॥ बांधे आठ अंग उपांग ॥ अंगुली रे
 खानख केस एरे ॥ इत्यादि कहां अंगोपांगरे ॥ प्राणीए० ॥
 १० ॥ वैक्रीय शरीरनोरे ॥ अंगोपांग उदय थाय ॥ ते बांधे
 उदारीकज्युंरे, एम जावो ए सरखो न्यायरे ॥ प्राणीए० ॥
 ११ ॥ वैक्रीयना दोय जेदठेरे ॥ औपपाति लब्धि एम ॥
 औपपाती देव नर्कमारं ॥ लब्धि मनुष्य तिर्यच तेमरे ॥
 प्राणीए० ॥ १२ ॥ वैक्रियादि लब्धि एरे ॥ करे मनुष्यादी रुप
 अनेक ॥ प्रत्येक रूपे नीजात्मनारे ॥ प्रदेश असंख्यनी
 टेकरे ॥ प्राणीए० ॥ १३ ॥ ए प्रदेश लब्धिवंतनारे ॥
 काढे ते मुळ कायाथी सार ॥ अनेक रूपे एक आतमारं ॥ न
 त्रुटे प्रदेश श्रेणी फाररे ॥ प्राणीए० १४ ॥ ए रूपथी लढतां अन्य
 सुरे ॥ लागे एकने शस्त्र प्रहार ॥ तेनुं दुःख जे प्रगटेरे ॥
 ते अनुजव सर्वने धाररे ॥ प्राणीए० ॥ १५ ॥ असंख्याता
 प्रदेश विनारे ॥ कायजोग न बंधाय ॥ रुप विखरे आवी
 मिलेरे ॥ मुळ कायाये श्रेणी समायरे ॥ प्राणीए० ॥ १६ ॥
 आहारक शरीर उदय थकीरे ॥ आहारक दळ ग्रहाय ॥
 शरीरपणे परिणमावीनेरं ॥ मुका हाथनी बांधे ए कायरे ॥

॥ प्राणीए० ॥ १७ ॥ आहारक अंगोपांग उदयथकीरे ॥
 बांधे अंग ऊपांग ॥ पूर्वे कबुं जुं उदारीकेरे ॥
 एम जावो ए जोग अती चंगरे ॥ प्राणीए० ॥ १८ ॥
 तेजस शरीर उदय थकीरे ॥ आहारनुं पाचन थाय ॥
 जठरा अग्नि एहबरे ॥ उदय अजावे काळ कहायरे ॥
 प्राणीए० ॥ १९ ॥ कार्मण शरीर उदय थकीरे ॥ कार्मण
 दळ बंधाय ॥ असंख्य प्रदेशो ऐक्यतारे ॥ एखीर नीर
 द्रष्टांत न्यायरे ॥ प्राणीए० ॥ २० ॥ प्रथम संघयण उदय
 थकीरे ॥ हारु संधि द्रढ बंधाय ॥ मर्कट बंध दोय पास-
 थरी ॥ उपर पाटाए खीली जमायरे ॥ प्राणीए० ॥ २१ ॥
 पहेला संस्थान उदय थकीरे ॥ समचउरस पलांगी जराय ॥
 नाजो जानु जमणे खजेरे ॥ जमणो जानु गावे सम थायरे
 ॥ प्राणीए० ॥ २२ ॥ वर्ण चतुष्क उदय थकीरे ॥ रस गुण
 वर्ण काय ॥ सुवास कमल जुं महमहेरे ॥ गुणफर्स म-
 नोझ कहायरे ॥ प्राणीए० ॥ २३ ॥ अगुरु लघु नाम उदय
 थकीरे ॥ शरीर मध्यस्थता पाय ॥ नहि पुष्टता नहि क्रस-
 तारे ॥ ते अगुरु लघु नाम कहायरे ॥ प्राणीए० ॥ २४ ॥
 पराघात नाम उदय थकीरे ॥ अनंत वळ वीर्यता
 पाय ॥ एकपणे जीते अनेकगुरे ॥ चूजा वळे समुद्र
 तरी जायरे ॥ प्राणीए० ॥ २५ ॥ श्वासोश्वास उदय
 थकीरे ॥ सुखे श्वासोश्वास लेवाय ॥ विघ्न संजव होवे नहिरे ॥
 लब्धि ठतां सजीवन कहायरे ॥ प्राणीए० ॥ २६ ॥ आतप
 नाम कर्म उदय थकीरे ॥ तीखी तेजे तप्ती काय ॥ परने

परीताप उपजेरे ॥ उदय वादर पृथ्वी ए कहायेरे ॥ प्राणी-
 ए० ॥ १७ ॥ उद्योत नाम कर्म उदय थकीरे ॥ शांत मुद्रा
 शीतल ठाय ॥ परने प्रमोद हेतुएरे ॥ चंद्रोदय अमी
 वरसायेरे ॥ प्राणीए० ॥ १८ ॥ शुभ विहायो गती उदय
 थकीरे ॥ पामे हंस सरखी ए चाल ॥ शीख्यां अणशीख्यां
 संपजेरे ॥ उदय अज्ञावे न लहे ते ख्यालरे ॥ प्राणीए०
 ॥ १९ ॥ निर्माण नाम कर्म उदय थकीरे ॥ अंगना अव-
 यव सर्व ॥ योग्य स्थापे सूत्रधार ज्युरे ॥ सांधा मेळ पुढ-
 गल डव्यरे ॥ प्राणीए० ॥ २० ॥ जिननाम कर्म उदय
 थकीरे ॥ समोसरणादी पामे ऋद्ध ॥ सेवे असंख्य कोमी
 देवनीरे ॥ अनंत पुन्योदय तीहां कीधरे ॥ प्राणीए० ॥
 २१ ॥ आहार निहार अन्य देखे नहीरे ॥ प्रस्वेद मळ
 रहित शरीर ॥ श्वास सुगंध महके कमळज्युरे ॥ मांस
 लोही उज्ज्वल जेसी खीररे ॥ प्राणीए० ॥ २२ ॥ ए चार अ-
 तिशय जन्मथीरे ॥ घाती कर्म खपे एकादश ॥ ओगणीस
 देव कृत्य संपजेरे ॥ ए चौतीस अतीशयव्रत तसरे ॥
 प्राणीए० २३ ॥ पण तीस गुण नरवाणीयेरे ॥ नवी जीवने
 करे उपदेश ॥ बोध बीज पामे घणारे ॥ होवे विरति प-
 रिणामी रुक्ता बेशरे ॥ प्राणीए० २४ ॥ कोइ होवे साधु
 साधवीरे ॥ कोइ श्रावक श्रावीका थाय ॥ दाय उपशम
 अप्रतिहतनेरे ॥ दीये गणधर पद जिनरायरे ॥ प्राणीए०
 २५ ॥ त्यां द्वादशांगी रचना करेरे ॥ ज्ञान लब्धि ए गण-
 धरराय ॥ ए तीर्थ स्थापना कहीरे ॥ देशना निष्फल नही

जायरे ॥ प्राणीए० ३६ ॥ त्रस नाम कर्म उदय थकीरे ॥
 न लहे स्थावर कायः पांच ॥ वाकी सवे गति त्रसठेरे ॥
 तीहां उपजे तेमां नही खांचरे ॥ प्राणीए० ॥ ३७ ॥ वादर
 नाम कर्म उदय थकीरे ॥ न लहे सूक्ष्म थावर पांच ॥
 द्रष्टीगोचर काया कहीरे ते वादर नाम नही खांचरे ॥
 प्राणीए० ३८ ॥ पर्याप्ति नाम उदय थकीरे ॥ करे पुरी
 पोतानी जे होय ॥ कर्ण लब्धि दोय जेदथीरे ॥ न मरे अ-
 पज्जत्तो कोयरे ॥ प्राणीए० ३९ ॥ प्रत्येक नाम कर्म उदय
 थकीरे ॥ वे निगोद गति होय वंध ॥ जीव जीवनी काया
 जुदीरे ॥ ते प्रत्येक नाम संबंधरे ॥ प्राणीए० ४० ॥ स्थिर
 नाम कर्म उदय थकीरे ॥ दाढ दंत हारु बांधो द्रढ ॥
 नखसं हारु दंत एहनारे ॥ सर्व अवयव निश्चल गढेरे ॥
 प्राणीए० ४१ ॥ शुभ्र नाम कर्म उदय थकीरे शुभ्र कहीए
 उर्ध्व अंग ॥ अप्रिय न होवे कोइनेरे ॥ फर्स लाग्यां माने
 अती चंगरे ॥ प्राणीए० ४२ ॥ सौभाग्य नाम कर्म उदय थकीरे
 ॥ उपकार विण बल्लभ होय ॥ सगपण प्रीती संबंध विना
 रे ॥ जग बल्लभ इष्ट लागे सोयरे ॥ प्राणीए० ४३ ॥ सुस्वर
 नाम कर्म उदय थकीरे ॥ कंठ शब्द मधुर ध्वनी होय ॥
 सर्व लोक ग्रह एहनेरे ॥ श्रवण रस सुखदाइ सोयरे ॥
 ॥ प्राणीए० ॥ ४४ ॥ आदेयनामकर्म उदयथकीरे ॥ प्रमा-
 णीक पुरुष गणाय ॥ खंभीत वचन होवे नहीरे ॥ यथार्थ
 वचन पकमायरे ॥ प्राणीए० ॥ ४५ ॥ यशकीर्ति नाम उद-
 यथकीरे ॥ गाय गुण समुदाय जगजस ॥ ऋद्धि आमंवर

अतीघणोरे ॥ फेलाय जसकीर्ति तसरे ॥ प्राणीए ॥ ४६ ॥
 ए बायालीस जेद पुन्यनारे ॥ अघाती कर्म जनित कहाया ॥
 उदयिक जावे ते पामीयेरे ॥ पुद्गलीक जाव ग्रंथे गवायरे ॥
 प्राणीए ॥ ४७ ॥ ए जेद अर्थ रचना करीरे ॥ पहेला
 कर्म ग्रंथ अनुसार ॥ ज्ञानशितल कहे गुणवतनेरे ॥ हित
 जाणी अशुद्ध होय तो नीवाररे ॥ प्राणीए ॥ ४८ ॥ ढाल
 सोलमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल सत्तरमी ॥

॥ तीरथनी आशातना नवि करीए-एदेशी ॥

घाती करम पूर्व बंधनी प्रकृति ॥ उदय आव्यां वि-
 घन करती ॥ आत्म गुण पर्याय हणती ॥ अती मोटुं पाप
 ॥ घाती ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ मतीज्ञानावर्णी पापो-
 दयमां आवे ॥ इंझी उपयोग हीण आवे ॥ तीहां चेतन
 जमता पावे ॥ अचेतन सम एह ॥ घाती ॥ २ ॥ श्रुत-
 ज्ञानावर्णी पापोदयमां आवे ॥ सीद्धांत बोध तीहां जावे ॥
 श्रोत इंझी बे'रासपावे ॥ मोटुं अज्ञान एह ॥ घाती ॥ ३ ॥
 अवधि ज्ञानावर्णी पापोदयमां आवे ॥ रूपी प्रत्यक्ष ग्यान
 हीण आवे ॥ उदय होय तिहां नहि पावे ॥ पास्यो होय
 तेनुं जाय ॥ घाती ॥ ४ ॥ मनपर्यव ज्ञानावरणी उदय
 मांही ॥ मनोगत जाव ग्यान दाय त्यांही ॥ उदय उतां न
 प्रगटे क्यांही ॥ अढीछिपनी मांही ॥ घाती ॥ ५ ॥
 केवळ ज्ञानावरणी पापनो उदे ज्यांही ॥ तीहां अरिहंत
 पदवी नांही ॥ उदमस्थ ए कहेवाय त्यांही ॥ न सनातक

एह ॥ घाती० ॥ ६ ॥ ए ज्ञानावरणी उदय कछुं वीजुं
 कहीए ॥ दर्शना वरणी उदय लहीए ॥ ज्ञान दर्शन हाणी
 तहीए ॥ कही कहुं विचार ॥ घाती० ॥ ७ ॥ चक्रु दर्शना-
 वरणी पाप उदयमां आवे ॥ चक्षु इंद्री दर्शन हाणी आवे
 ॥ चौरंडीपणुं नही पावे ॥ तेरंडीए थाय ॥ घाती० ॥ ८ ॥
 अचक्षु दर्शनावरणी पाप उदयमां आवे ॥ श्रोत गंध
 रसफर्स हाणी आवे ॥ मन हणतां असन्नी कहावे ॥ जेद
 आगे कहेवाय ॥ घाती० ॥ ९ ॥ श्रोत उपयोग हणतां
 चौरंडी जाखुं ॥ गंध हणतां वेरंडी दाखुं ॥ रस हणतां
 एकेंडी राखुं ॥ फर्स हणतां सूक्ष्म ॥ घाती० ॥ १० ॥
 अवधि दर्शना वरणी पाप उदयमां आवे ॥ प्रत्यक्ष रूपी
 दर्शन हणावे ॥ दर्शन मर्यादा कहावे ॥ लाध्युं होय
 तेनुं जाय ॥ घाती० ॥ ११ ॥ केवल दर्शनावरणी
 पाप उदयमांही ॥ तीहां केवल दर्शन नांही ॥ अपूर्ण
 कार्य कछुं रयांही ॥ एही मोहुं दुःख ॥ घाती० ॥ १२ ॥
 निद्रा पंचक पाप उदे प्रत्येके आवे ॥ इंद्रिगत उपयोग रुंधावे
 ॥ दर्शन गुण घात कहावे ॥ अचेतन सम एह ॥ घाती०
 ॥ १३ ॥ निद्रा पंचक जेद प्रत्येके दाखुं ॥ सुखे जागे ते
 निद्रा जाखुं ॥ बीजा घांटानो खप न राखुं ॥ पहेली निद्रा
 एह ॥ घाती० ॥ १४ ॥ बीजो जेद निद्रा निद्रा ज्वी जाणो
 ॥ झुखे जागे ऊजे घांटे साणो ॥ वेगं उजां उंघे त्रीजो
 राणो ॥ तेनुं प्रचला नाम ॥ घाती० ॥ १५ ॥ चोथो जेद
 प्रचला प्रचलाए दाखुं ॥ चालतां चालतां उंघ राखुं ॥

खातां खातां पीतां उंघ ज्ञाखुं ॥ जागे कांकरो त्यांही ॥
 घाती० ॥ १६ निद्रा थीणद्धी पंचमि मांही फरीए ॥ रात्रे
 दीन चिंतीत काम करीए ॥ वासुदेव बळ नीमे वरीये ॥
 मरि नरके ए जाय ॥ घाती० ॥ १७ ॥ ए दर्शनावणीं उ-
 दये कहुं त्रीजुं कहीए ॥ मोहनी कर्म उदय लहीए ॥
 चारित्र गुण स्थिर हाणी तहीए ॥ श्रद्धा हीण थाय ॥
 घाती० ॥ १८ ॥ पापबंध ब्यासीमां मिथ्यात्व एक गणीयो
 ॥ तेनी उदयमां त्रण बणीयो ॥ सवे जीवने ए मोटी रणीयो
 ॥ हांणी आगे कहेवाय ॥ घाती० ॥ १९ ॥ प्रथम गुणठाणे
 उदे मिथ्यात्व आवे ॥ ते मिथ्यात्व मोहनी कहावे ॥ ए
 ठे समकीत घाती स्वप्नावे ॥ ज्ञाव मदिरा एह ॥ घाती०
 ॥ २० ॥ त्रीजे गुणठाणे उदे मिथ्यात्व आवे ॥ एतो मीश्र
 मोहनी कहावे ॥ समकीत गुण हणतां पावे ॥ पमतां
 रस्तो एह ॥ घाती० ॥ २१ ॥ चउथी सातमा लगे उदे मि-
 थ्यात्व आवे ॥ ते समकीत मोहनी कहावे ॥ द्वायक स-
 मकीत नही पावे ॥ ए बतां कोइ जीव ॥ घाती० ॥ २२ ॥
 अनंतानुं कषाय पाप चोकनी उदे आवे ॥ तीहां समकीत
 गुण हाणी थावे ॥ कर्मबंध अनंतो पावे ॥ अनंत संसारी
 एह ॥ घाती० ॥ २३ ॥ अप्रत्याख्यानी पाप चोकनी उदय
 आवे ॥ तीहां देशविरती दूर आवे ॥ तिर्यंच गतीये पोहो-
 चावे ॥ अणुव्रत हीण एह ॥ घाती० ॥ २४ ॥ प्रत्याख्यानी
 पाप चोकनी उदय आवे ॥ तीहां सर्व विरती द्यय पावे ॥
 नीज गुण स्थिरता सवे जावे ॥ चारीत्र हीण थाय ॥ घाती०

॥ २५ ॥ संज्वलन कषाय पाप चोकनी उदय आवे ॥ तीहां
 हायक चारित्र नावे ॥ अशुद्ध परिणति न जावे ॥ वीतराग
 न कहाय ॥ घाती ० ॥ २६ ॥ नव नोकषाय पाप उदे प्रत्ये-
 के आवे ॥ तीहां कषाय प्रगट थावे ॥ कषायनुं ए कारण
 कहावे ॥ सवे संसार मुळ ॥ घाती ० ॥ २७ ॥ ए मोहनी
 कर्म उदय कहुं चोशुं कहीए ॥ अंतराय कर्म उदय लहीए
 ॥ जीव गुण लब्धि हाणी तहीए ॥ दानादीकनी थाय ॥
 घाती ० ॥ २८ ॥ ज्ञान दर्शनोपयोग दान प्रवृत्ति न पावे ॥
 तीहां श्रद्धा चरण लाज नावे ॥ जोग उपजोगोपयोग अ-
 जावे ॥ वीर्य फुरणा न होय ॥ घाती ० ॥ २९ ॥ घाती चौ
 कर्मबंध पापनो उदय जाण्यो ॥ गुण घात पुर्वक कही
 दाण्यो ॥ पहेलो कर्मग्रंथपुरे साख्यो ॥ ज्वी समजो एह ॥
 घाती ० ॥ ३० ॥ पुर्वबंध पाप जेद पंच चालीए दाख्या ॥
 उदयमां तेना सप्त चाली जाख्या ॥ अघाति सप्त तीस
 वाकी राख्या ॥ आगे कहीशुं एह ॥ घाती ० ॥ ३१ ॥
 घाती कर्म वलीयो तीहां चेतन गलीयो ॥ ज्वोज्व जमतां
 झुःख मलीयो ॥ ज्ञान शीतल गुण एणे हणीयो ॥ ए अ-
 नादी संबंध ॥ घाती ० ॥ ३२ ॥ ढाल सत्तरमी संपूर्ण ॥

॥ ढाल अठारमी ॥

॥ लंलगनी आदीनाथनीरे ॥ ए देशी ॥

अघाती पूर्वबंधनीरे ॥ अशुद्ध प्रकृति जेहलाल ॥ तेनो
 उदय पाप कीजीएरे ॥ जेद सप्त त्रीस तेह ढाल ॥ पापो
 दय ज्वी सांजलोरे ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ वेदनी अशाता

उदयथीरे ॥ करे दुःखनो अनुजव लाल ॥ नर्क निगोद
 गती विषेरे ॥ अनंत दुःख सुख न लव लाल ॥ पापो-
 दय० ॥ १ ॥ गोत्र नीचना उदय थकीरे ॥ नीच
 कूले जन्मे जीव लाल ॥ ज्रीकुक निंदनीक हीन-
 मारे ॥ न पामे मान महत्व लाल ॥ पापोदय० ॥ ३ ॥
 नर्क आयुष्य उदय थकीरे ॥ त्यां जइ जोगवे आयुष्य
 लाल ॥ आयु ठतांए गति बूटे नहीरे ॥ आयु हेरु कहे
 जगदीश लाल ॥ पापोदय० ॥ ४ ॥ ए त्रण कर्मनी कहीरे
 ॥ एक एक त्रण प्रकृती लाल ॥ हवे चौतीस कहुं नाम-
 नीरे ॥ ए सवे सप्ततीस अघातीलाल ॥ पापोदय० ॥ ५ ॥
 नर्क झीक नाम उदय थकीरे ॥ पामे नर्क गती पर्याय
 लाल ॥ नर्कनी आनुपूर्विरे ॥ वक्र गति उत्पत्तिये लाय
 लाल ॥ पापो० ॥ ६ ॥ तीर्थच झीक नाम उदय थकीरे ॥
 पामे तीर्थच गती पर्याय लाल ॥ तीर्थचनी आनुपूर्विरे ॥
 नर्क झीके कही ज्युं कहाय लाल ॥ पापोदय० ॥ ७ ॥ ए-
 केंद्री जाती उदय थकीरे ॥ पामे फर्स इंद्री एक लाल ॥ ए उ-
 दय ठतां दूजी नहीरे ॥ एम बोले ए ज्ञान विवेकलाल ॥
 पापोदय० ॥ ८ ॥ बेरंद्री जाती उदय थकीरे ॥ पामे फर्स रस-
 ना दोय लाल ॥ ए उदय ठतां त्रीजी नहीरे ॥ गंधन लहे
 प्राणी कोय लाल ॥ पापोदय० ॥ ९ ॥ तेरेंद्रि जाती उदय
 थकीरे ॥ पामे फर्स रसने गंधलाल ॥ ए उदय ठतां चोथी
 नहीरे ॥ न पामे ए चक्षु संबंधलाल ॥ पापो० ॥ १० ॥
 चौरेंद्रि जाती उदय थकीरे ॥ पामे सही इंद्री चार लाल ॥

पापोदय तीहां पंचमी नहिरे ॥ पंचमी कही पुन्यमां
विचार लाल ॥ पापोदय० ॥ ११ ॥ बीजुं संघयण उदय-
थकीरे ॥ हारु संघी द्रढ वंधाय लाल ॥ मर्कट वंध दोय
पासथीरे ॥ हारु पाटो उपर विंढाय लाल ॥ पापोदय०
॥ १२ ॥ संघयण नाराच उदय त्रीजुरे ॥ मर्कट वंध दोय
पासे लाल ॥ अर्ध नाराच चोथुं कछुंरे ॥ मर्कट एक एक
खीली खासे लाल ॥ पापो० ॥ १३ ॥ संघयण किलीका
उदयथकीरे ॥ हारु आंकमे आंकम वंधी लाल ॥ ठेवतुं
उदय ठुं कछुंरे ॥ अणिए अणी संवंधी लाल ॥ पापो-
दय० ॥ १४ ॥ बीजां संस्थान उदयथकीरे ॥ नाजि उपर ल-
क्ष्णो पेत लाल ॥ नीचुं हेठळ अंग हीनतारे ॥ ए न्यग्रोधमंजळ
खेत लाल ॥ पापोदय० ॥ १५ ॥ सादी संस्थान उदय
त्रीजुरे ॥ नाजि नीचे लक्ष्णोपेत लाल ॥ नाजि उपर अंग
हीनतारे ॥ युं पुर्व कमाणि संकेतलाल ॥ पापोदय० ॥ १६
॥ कुब्ज संस्थान उदय चोथुरे ॥ उत्तम हाथपग मूख ग्री-
वालाल ॥ अधम पेट हृदयने पुंठतारे ॥ सो न लहो फरी
फरी वा लाल ॥ पापोदय० ॥ १७ ॥ वामन संस्थान उदय
थकीरे ॥ वे हाथने पग वे हीन लाल ॥ वाकी उत्तम सवे
अंगठेरे ॥ ते वामन कहे देव जीन लाल ॥ पापोदय० ॥
१८ ॥ हुंरु संस्थान उदय ठुंरे ॥ सवे अंग अवयव ही
न लाल ॥ उत्तम लक्षण एके नही रे ॥ अंग आकार विशेषे
खीन लाल ॥ पापोदय० ॥ १९ ॥ मनुष्य तीर्थच गर्जज
मांरे ॥ षट संस्थान ग्रंथे ज्ञाख्यां लाल ॥ समचौरंस एक

देवमारि ॥ बाकी हुंन सवे गतीए दाख्यां लाल ॥ पापो-
दय० ॥ १० ॥ वर्ण चतुष्क उदय थकीरे ॥ अशुज रस
वर्णी काया लाल ॥ स्वास परसेवो दूर वासनारे ॥ अम-
नोइ फर्स कहाया लाल ॥ पापोदय० ॥ ११ ॥ असुज वि
हायो गतिने उदेरे ॥ पामे जंट खर जेसी चाल लाल ॥
पग घसाय दोय पाठलारे ॥ टिचाय अन्यो अन्य एसो
ख्याल लाल ॥ पापो० ॥ १२ ॥ उपघात नाम कर्म उदय
थकीरे ॥ न्युनाधिक अंगथी पिनाय लाल ॥ चोर दंत पन
जीजि रसो लीयेरे ॥ पथरिए पामे खलना काया लाल ॥
पापोदय० ॥ १३ ॥ आवर नाम कर्म उदय थकीरे ॥ एकें-
डी बादर आय लाल ॥ पृथ्वी, जळ, अग्निने, वायुमारि ॥
प्रत्येक वनस्पतीकाय लाल ॥ पापोदय० ॥ १४ ॥ सूक्ष्म
नाम कर्म उदय थकीरे ॥ सूक्ष्म स्थावर चौ होवे लाल ॥
ऽष्टीगोचर काया नहीरे ॥ लोक व्यापी ते ज्ञानी जोवे
लाल ॥ पापोदय० ॥ १५ ॥ अपर्याप्तो नाम उदय थकीरे ॥
पर्याप्ति पुरी न होवे लाल ॥ लब्धि अपज्जतो मरे तीहारि ॥
आरंज्युं जीवक ए खोवे लाल ॥ पापोदय० ॥ १६ ॥ सा-
धारण नाम उदय थकीरे ॥ उपजे निगोदनी मांही लाल ॥
सूक्ष्म बादर दोय जेद एरे ॥ काय स्थिती अनंत काल
त्यांही लाल ॥ पापोदय० ॥ १७ ॥ अस्थिर नाम कर्म उदय
थकीरे ॥ कान, पांपण, जीजि प्रमुख लाल ॥ अंगे अवयव
जे चपळतारे ॥ स्थिर न होवे ध्रुव एसी रुख लाल
॥ पापो० ॥ १८ ॥ अशुज नाम कर्म उदय थकीरे ॥

अशुभ कहीए अधो अंग लाल ॥ पग फर्स लाग्यां
 अप्रीती हुवेरे ॥ आय वाघ युद्ध-जरी जंग लाल ॥
 पापोदय० ॥ २९ ॥ दुर्भाग्य नाम कर्म उदय थकीरे ॥
 अवलज लागे बहु जणने लाल ॥ उपकार कर्यां
 वलज नहीरे ॥ न वलज मावाप सहने लाल ॥
 पापोदय० ॥ ३० ॥ दूस्वर नाम कर्म उदय थकीरे ॥ कंठ
 शब्द पामे अनीष्ट लाल ॥ खर, उंट, घुम, काग सरी-
 खोरे ॥ वीरूप श्रवण नही इष्ट लाल ॥ पापोदय० ॥
 ॥ ३१ ॥ अनादेय कर्म नाम उदय थकीरे ॥ सत्य वचन
 न रुचे केने लाल ॥ असत्य मानी उथापक करेरे ॥ नावे
 बोदयुं खप वृद्ध वय ठेने लाल ॥ पापोदय० ॥ ॥ ३२ ॥
 अजस नाम कर्म उदय थकीरे ॥ जस न मीले जगत्रनी
 मांही लाल ॥ जस लेवा वळ धन वापेरे ॥ अजस बोले
 जग त्यांही लाल ॥ पापोदय० ॥ ३३ ॥ ए चौतीस जेद
 नाम कर्मनारे ॥ एकेक वेदनी आयुष्य गोत्र लाल ॥ एसस
 त्रीस चउअघातीनारे ॥ सवे वर्णव्यासो पाप स्तोत्र
 लाल ॥ पापोदय० ॥ ३४ ॥ ए पाप तत्व पुरण थयेरे ॥
 दोय ढाळे कहा जेद व्यासी लाल ॥ ज्ञानशीतल हेय जाणी
 परीहरोरे ॥ तो सुख समाधी लहो खासी लाल ॥ पापो-
 दय० ॥ ३५ ॥ ढाल अढारमी संपूर्ण ॥

क्षायकज्ञाव तत्त्वविलास ग्रंथमां गपतां दुहा रही गयेला ठे ते.

ग्रंथ मंगळाचरणना दुहा.

नष्टुं निरंजन सिद्धने, पुद्गल योगातिथ ॥ नष्टुं सयोगि जीनेद्रेने,
 अयोगी शैलेसि स्थित ॥ १ ॥ नष्टुं क्षिणमोह ठाणमां, चरण यथाख्यात-
 वंत ॥ ए संसार निरबीजता, सर्व सिद्ध वधुकंत ॥ २ ॥ क्षायक लब्धिवंतए,
 महामंगलिक महंत ॥ शुद्ध परीणतिमां वसे, सहज भाव शीव संत. ॥ ३ ॥
 ज्ञाने ए पद पाइये, तीणे रचुं ग्रंथ थीर भावा॥क्षायक तत्त्व विलासए, संसार-
 तारण नाव ॥ ४ ॥ क्षायकभेद अनंत छे मुखशुं कक्षा न जाय ॥ क्षायक
 नव भेदे कष्टुं, ज्युं कर्मग्रंथ चोथे कहाय ॥ ५ ॥ समकितने चारित्रए,
 केवळज्ञान दरशन ॥ दान लाभने भोगए, उपभोग वीर्य घन ॥ ६ ॥
 ए नव लब्धि गाइए, नव तत्त्व संयुक्त ॥ अनुभव योगे ध्याइये, थिर-
 उपयोगे युक्त ॥ ७ ॥

पेहेली ढाळनी पूर्णताये दुहा.—समकित मोहानि छेल्लो अणुं, खपतां
 वेदक कहाय ॥ एक समय स्थिति तेहनी, त्यां क्षायक समकित पाय ॥ १ ॥
 क्षायक चारित्र आतमा, परमात्म वीतराग ॥ मोह ध्वंस करी हुआ,
 ठाण वारमे शिव माग ॥ २ ॥ रागद्वेष अवळी दशा, पुद्गल संग उपयोग ॥
 छेंदी सवळा सनमुखे, शुद्ध परिणति संयोग ॥ ३ ॥

बीजी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—क्षीणमोह ठाण अंतमें, त्रण कर्म करे
 नाश सात गुण लब्धि त्यां लहे, गुणठाण तेरमे वास ॥ १ ॥

बीजी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—द्रव्य सक्ति ओळखावशुं, सामान्यज्ञान
 विचार ॥ सर्व द्रव्यमां संपजे, ते सामान्य एम धार ॥ १ ॥ द्रव्यनो भेद
 जीहां पडे, जीवथी भिन्न सो अजीव ॥ ते विशेष एम जाणीए, ज्ञानी
 वचने सदीव ॥ २ ॥ सामान्य द्रव्यार्थक ए, पर्यायार्थक विशेष ॥ एक
 द्रव्यनी वृत्तिए, लाधे सामान्य विशेष ॥ ३ ॥

चोथी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—द्रव्य स्वरूपए दाखीयुं, दाख्यो स्या-
 द्वाद धर्म ॥ द्रव्य पर्यायने जाणतां, टळे मिथ्या माति भ्रम ॥ १ ॥

पांचमी ढाळनी पूर्णताये दुहा—धर्मास्तिकाय वर्णव्यो, वर्णव्या गुण पर्याय ॥ ज्ञानी वचन आलंघने, धिर मने रमणता पाय ॥ १ ॥

छठी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—अजीव अरूपी चौ कव्वा, गुणपर्याय सं-
युक्त ॥ हवे कहुं पुद्गलने, तजतां संसार मुक्त ॥ १ ॥

सातमी ढाळनी पूर्णताये दुहा —वर्गणा आठ वर्णनी, तन वचन मन
एह ॥ आठमी कर्मग कर्मए, सत्ता उदियादि तेह ॥ १ ॥ पुद्गलने जाण्या
विना, जीव जाण्यो नहीं जाया ॥ अरूपी गोचर नहीं, गोचर पुद्गल काया ॥ २ ॥

आठमी ढाळनी पूर्णताये दुहा—वस्तुनो जे स्वभाव छे, ते कव्वा गुण
पर्याय त्रिकाळे गुण फीटे नहीं, घुवता लक्षण सदाय ॥ १ ॥

नवमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—पुद्गल द्रव्यने दाखीयो, दाख्या
पांच द्रव्य अजीव ॥ हवे कहुं आश्रवने, वचन सुधारस दिव्य ॥ १ ॥ कर्म
दल आवे ए सही, आश्रव नाम कहाय ॥ मूल हेतु चौ दाखीया, कहुं अ-
धिकार वनाय ॥ २ ॥

दशमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—आश्रव हेतु पेहेलो कव्वा, दुष्ट ए मि-
थ्यात्व नाम ॥ बीजो अत्रत दाखीये, उपयोग राखी ठाम ॥ १ ॥ इहां
केइ तरकं करे, तुमे कहो दुष्ट मिथ्यात ॥ गुणठाणुं पेहळुं कहुं, ए अण
मलती बात ॥ २ ॥ तेहने उत्तर दाखवुं, रचुं ढाळ रसाळ ॥ सांभळजो
श्रोता जनो, धिर मन करी धर्मलाल ॥ ३ ॥

अर्गाआरमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—मिथ्यात्व दुष्टता वर्णवी, समजो
भवि चित्त लाय ॥ ए छुटे जव धन्य घडी, सम्यकगुण प्रगटाय ॥ १ ॥
मिथ्यात्व गुणठाणुं कहुं, तस उत्तर हवे याय ॥ धिर चित्ते भवी
सांभळो, उपदेश गर्भित न्याय ॥ २ ॥ नैगम संग्रह नयथी, मिथ्यात गुण-
ठाण मांही ॥ जीव वसे ते सिद्ध कहो, गुणमय सत्ता त्यांही ॥ ३ ॥
गुणनुं पात्र जीव छे, तेथी कहुं गुणठाण ॥ जाणो भविजन एहने, होशे
ज्ञान प्रमाण ॥ ४ ॥ जाणपणुं जग दोहिलुं, दुर्लभ सदगुरु योग ॥ पुन्यो
दय तिहां पापीये, सदगुरु वचन संयोग ॥ ५ ॥ गुरुवचन भाले करी,
भविजन हणो मिथ्यात ॥ कुगुरु भ्रमने परिहरो, तीहां होशे सुखशात ॥ ६ ॥

जीवगुण ग्रहण करो, भेदज्ञान घटमांहि ॥ समविभाग त्यां संपजे, समकित
लहो उछांहि ॥ ७ ॥ हवे अत्रतने वर्णवुं, सुणजो अविजन सार ॥ तजतां
लाभ होशे घणो, विरतिपणुं निरधार ॥ ८ ॥

वारमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—आश्रव हेतु वीजो कळो, अत्रत वार
भेद नाम ॥ हवे वीजो हेतु कहुं, कषाय पंचवीश श्याम ॥ १ ॥ अनंतानादि
चौ चोकडी, ए सोळ भेद कषाय ॥ नो कषाय नव भेद सहु, अनुक्रमे व-
र्णव थाय ॥ २ ॥

तेरमा ढाळनी पूर्णताये दुहा—आश्रव हेतु वीजो कळो, पंचवीश भेद
कषाय ॥ मन तन वचन योगना, भेदनो वर्णव थाय ॥ १ ॥ मन वचन
दो चउ चउ, सात भेद कही काय ॥ सर्व मळी पंच दस ए, योगना भेद
सही थाय ॥ २ ॥

चौदमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—आश्रव हेतु चौथो कळो, योग भेद
दश पांच ॥ कळा सवे चउ हेतुना, भेद सत्तावन नहीं खांच ॥ १ ॥
ए हेतुये आश्रव खेंचीने, कर्म दळ मेळवे अनंत ॥ आत्म प्रदेश संबंध पणे,
कार्मण वर्गणा तंत ॥ २ ॥ कार्मण ते आठ कर्मछे, अवर सात कर्म नांहि ॥
समे समे सात बांधतो, मिथ्यात वसे जीव मांहि ॥ ३ ॥ आयुष आवता
भवतु, बांधे जीव एकवारा।बंध कहुं चउ भेदथी, आत्म प्रदेशे धार ॥ ४ ॥

पंदरमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—बंध कळो चउ भेदथी, रसविण नहीं
बंधाय ॥ रागद्वेष परिणतिये, निश्चय कर्म बंध थाय ॥ १ ॥ राग द्वेष
जीहां नहीं, तीहां कर्म बंध न होय ॥ वीतराग भावे अबंध छे, निश्चय
वचन ए सोय ॥ २ ॥ कर्म शुभाशुभ उदयथी, पुन्यने पाप कहाय ॥
पुन्य वायालिस भेदनो, कहु अधिकार बनाय ॥ ३ ॥

सोळमी ढाळनी पूर्णताये दुहा.—पुन्य भोग ए दाखीयो, पूरव बंध
अनुसार ॥ पुनरपी बांधो नहीं, खेरवी सिद्ध पद धार ॥ १ ॥ निश्चय
नयनो पक्षए, उतसर्ग साधन एह ॥ उपयोगे भावाक्रिया, ध्याता ध्येय
ध्यान तेह ॥ २ ॥ एकता अमेद भावमां, तीहां आत्म अवंध ॥ उदायिकता
खुटे तिहां, लहे सिद्ध वधु संबंध ॥ ३ ॥ ए विण मुक्ति मळे नहीं, समजो

चतुर सुजाण ॥ स्वभाव विण धर्म छे नहीं, उत्तराध्ययन वखाण ॥ ४ ॥
 मुक्ति पंथ ए भाखीयो, भाख्यो निज परहित ॥ पुन्य बंध हेतु हवे, कहीथुं
 उपयोग रीत ॥ ५ ॥ शुभ व्यवहार नये करी, बांधे प्रकृति शुभ ॥
 ओगण चालीश जाणीये, गुरु वचने भली बुध ॥ ६ ॥ निश्चय नयनी
 दृष्टिये, सरागता परिणामि जाय ॥ तेह अणारोप शुभ छे. तिहां ऋणनो
 बंध थाय ॥ ७ ॥ चोथाथी सातमा लगे, जीन नाम कर्म बंधाय ॥ आ-
 ठमे बंध विच्छेदता, कर्मग्रंथ बीजे कहाय ॥ ८ ॥ अप्रमत्त ठाण सातमूं,
 तीहां आहारक शरीर आहारक अंगोपांग दोय, बांधे शुद्ध संयमीवीर ॥
 ॥ ९ ॥ ए पुन्य बंध हेतु कळा, कहूं हवे पाप दुख ॥ घाति अघाती वर्-
 णवुं, ते छुटे लहे जीव सुख ॥ १० ॥

सत्तरमी ढाळनी पुर्णताये दुहा.—गुण घाती पाप वर्णव्युं, पूरव बंध
 संबं ॥ अघाती हवे सांभळो, दाखुं ए पाप प्रबंध ॥ १ ॥

अठारमी ढाळनी पूर्णताये दुहा—पाप दुख भोग दाखीयो, घाती
 अघाती विचार ॥ पूर्व बंध अनुसार ए, सहीये समताये सार ॥ १ ॥
 समताविण सेहेतां थकां, होवे न दुखनो अंत ॥ पुनरपि बांधे तिहां,
 ईमि भाषे सवि संत ॥ २ ॥ अघाती पाप एम टळे, हवे घातीनो
 विचार ॥ ज्ञान विना छुटे नहीं, ज्ञान छे सर्वमां सार ॥ ३ ॥
 ते कारण भणो ज्ञानने, सेवो ज्ञानी गुरुजेह ॥ विनय करो प्रमोदथुं, लहसो
 ज्ञानगुण गेह ॥ ४ ॥ ज्ञान धर घटंतरे, अनुभव भुवनमांहि ॥ ज्ञान भानु
 उदय हुवे, घाति-पाप भागे त्यांहि ॥ ५ ॥ ए विण घाती टळे नहीं, स-
 मजो भविजन सार ॥ पापस्थान सेवो नहीं, पापए दुःखदातार ॥ ६ ॥
 पाप बंध हेतु एह छे, अष्टादश भेद नाम ॥ पंच अव्रत कषाय चौ, रागद्वेष
 परिणति श्याम ॥ ७ ॥ कलह कलंकने चाडीयो, रति अरति परनिंदा ॥
 कपट फंद वचनए, मिथ्यात भारे मोटा जंदा ॥ ८ ॥ ए हेतु पाप बंधना,
 एही पापतत्व जाण ॥ पूरण पंच अजीवना, कर्मा करं जीव वखाण ॥ ९ ॥

श्री गुरुन्योनमः

॥ अथ श्रद्धा प्रकरण लीख्यते ॥

बुद्धा.

प्रणमं मद्धी जीणंदने, नग्र ज्ञोयणी सार.
यात्रा कारण आविया, जीन मंदिर दरबार ॥१॥
दर्शन डुर्वज देवनुं, समकित हेतु मर्म.
त्रण तत्वसही ज्ञाषियां, देव गुरुने धर्म ॥२॥
श्रद्धा स्थिर शंका नही, ते समकित व्यवहार;
रचना कारणे ते करुं, श्रद्धा प्रकरण सार ॥३॥
सर्व धर्मनुं-मूल ए, फलदायक आचार;
श्रद्धा विण फल नवी लहे, समजो चतुर विचार ॥४॥
देव गुरुने धर्मनुं, अनुक्रम वर्णन थाय;
ते जाणी भवि सदहो, जन्म सफलता पाय ॥५॥

॥ बाल पेहेली ॥

॥ अहो सर्व गुणी मुनिसुव्रत जीनराय काज
मुज सारो-ए देशी ॥

अहो सर्व गुणी वितराग अरिहंत सिद्ध विण देव
नहि दूजो, घट ज्ञान लावी आत्म सत्ता गत धर्म जाणी
जवि बूजो ॥ ए आंकणी. निज निज सत्ता घट घट ज्ञासे,
त्रिकाळ वृत्ति ए नहि क्षय थाशे, अखंड अविनाशी तेहि
द्रव्य दाख्यो,, संग्रह नय पदे सर्वज्ञ ज्ञाख्यो ॥ अहो॥१॥

द्रव्य द्रव्य प्रत्ये अनंत गुण ज्ञाख्या, गुण गत अनंत पर्याय
 दाख्या, प्रदेस समूदाय तिहां राख्या, तेहिज सत्ता एम
 ग्रंथे साख्या ॥ अहो० ॥ १ ॥ ठति पर्याये पूर्ण ज्ञासे
 कार्य नहि अव्यक्तव्यतासे, व्यक्तव्य सामर्थ्य पर्याय तिहां;
 न लहे उपयोग विण ज्ञाव इहां ॥ अहो० ॥ ३ ॥ उप-
 योग ज्ञान दर्शन छिजेदे, लहे नय ऋजुसूत्र तद्गत वेदे;
 करीःकरण अपूर्व ग्रंथी जेदे, लहे समकित मिथ्यात्वने ठेदे
 ॥ अहो० ॥ ४ ॥ इहां शब्द नय साध्य साधन एकता,
 गुणगत गुण वृत्तिनी टेकता; स्वस्वरूप रमणीये नहि अन्य
 जेगता, ठेदी मोहनी उपाधि लहे यथाख्यातता ॥ अहो०
 ॥ ५ ॥ इहां क्षीण मोह ठाणे समजिरूढ आवे, तिहां
 त्रण घाती कर्मनो क्षय थावे; लहे अनंत चतुष्ट व्यक्ति
 ज्ञावे, अरिहंत सयोगि केवळी ठाण पावे ॥ अहो० ॥ ६ ॥
 सयोगि केवळीना दोय जेद ज्ञाख्या, एक तिर्थकरने बीजा
 सामान्य दाख्या; वेहु देव तत्व अंतरगत सरखा, बाह्यमां
 विशेष तिर्थकरने परख्या ॥ अहो० ॥ ७ ॥ ए जीन देव
 चो निक्षेप दाखुं, प्रथम जीन नाम जीननुं ज्ञाखुं; स्थापना
 जीन जीन पक्षिमा नीरखी, जीनने जीन पक्षिमा वेहु कही
 सरखी ॥ अहो० ॥ ८ ॥ जीन पक्षिमा नव अंगे पूजो, निज
 गुण हेतु जाणी तद्गत बूजो; हवे द्रव्य जीन ज्ञाखूं जत्रि
 सांजळो, बांध्युं जीन नाम कर्म ते द्रव्य जीन जळो ॥
 अहो० ॥ ९ ॥ ज्ञाव जीन समोवसरण ज्यांहि, अष्ट प्राति-
 हार्यादि ऋद्धि त्यांहि; वार पर्षदा मिले आवीने जीहां,

दिये जीनपति देशना जलधार तिहां ॥ अहो० ॥ १० ॥ उप-
 नेवा विगमेवा ध्रुवेवा, सूणी ज्ञान लहे गणधरपद लेवा, नव
 द्रव्यास्तिक पर्यास्तिक बोध इहां, लब्धि एरचे द्वादश अंग
 तिहां ॥ अहो० ॥ ११ ॥ मस्तक नमावे जीनपति आगे,
 इंद्र वासदेव आपे थाल जरी रागे; वासदेव वि गणधर
 पद स्थापे, विरती प्रणामि थाय प्रभू मुख ठापे ॥ अहो०
 ॥ १२ ॥ साधू साध्वी सर्व विरती जावे, देश विरती श्रा-
 वक श्राविका थावे; एम संघ चउविध जीनपति स्थापे,
 आज्ञाये शिवपंथे कर्मबंध कापे ॥ अहो० ॥ १३ ॥ चौतीस
 अतिशयवंत गुण खाणी, पंचतिस गुणजर जीनपति वाणी;
 कंचन कमले प्रभू विहार करे, अणहूता कोर सूर सेवे
 मन खरे ॥ अहो० ॥ १४ ॥ दोष अढार रहित बार गुण-
 वंता, दायक नव लब्धि ए पूर्ण संता; जीन नाम कर्मनो
 विपाक उदय ज्यो, तेने खेरेवे त्यां जव्यने ए कारण थयो
 ॥ अहो० ॥ १५ ॥ षट् द्रव्य वस्तु जीनवर जाखे, तेमां
 एक जीव पंच अजीव दाखे, पंच अजीव परने हेतु दाख्या
 जीवने निज हेतुपर अहेतु जाख्या ॥ अहो० ॥ १६ ॥ जी-
 वने हेतु अहेतु उदिकताए कहीए, वस्तुए निज हेतु स-
 द्हिए, एम जाणी निज गुणगत लिन थिए, शक्ति जाव
 ते व्यक्तिपणुं लहे तर्हीए ॥ अहो० ॥ १७ ॥ एम चउ
 निक्षेपे जीनवर जाणी, तरणंतरण घटगत जाव आणी;
 जीन गुण गावो ध्यावो जव्य प्राणी, गुण गाश्ने थया अ-
 नेक गुण खाणी ॥ अहो० ॥ १८ ॥ सयोगि केवळी ठापे

स्थिति दाखी, उच्छृष्ट देशे जणी पूर्व कोम जाखी, जघन्य
अंतरमुदुर्त एक राखी, एम ग्रंथ प्रकरणे बहुश्रुत साखी
॥ अहो० ॥ १९ ॥ आयुष्य अंते योग रोध ध्यावे, तिहां
शैलेरी करण करी स्थिर थावे, अयोगी अंते अघाति चौ
द्वय पावे, आत्म असंख्य प्रदेश निर्मल जावे ॥ अहो० ॥
२० ॥ एहि सिद्ध निवधन दोय जागे, बूटी कायार्थी पो-
खनो एक जाग त्यागे, समश्रेणीये लोकंते समे एक लागे,
तिहां सादि अनंत काल स्थिति जांगे ॥ अहो० ॥ २१ ॥
एम साध्य साधन जवि जे करशे, कारण ठति पर्याय ऋजु
सूत्र ग्रहशे, कार्य सामर्थ्य पर्याय शब्दार्थी वरशे, पूर्ण कार्य
लोकंते सिद्ध स्थिति करशे ॥ अहो० ॥ २२ ॥ इहां एवं
चूतनय एक कह्ये, स्याद्वाद स्वरूप सिद्धगत लहीये,
इव्यास्ति पर्यास्तिक पद ग्रहीये, उपयोगे समकित निर्मल
तहीये ॥ अहो० ॥ २३ ॥ एम देवतत्वनी जे श्रद्धा करशे,
ते अल्पकाले सिद्ध बंधू वरशे, सर्व जीव समूदाय सत्ता
ए सरखा, ज्ञानशीतल करी गुरु गम लेइ परख्या ॥
अहो० ॥ २४ ॥ संपूर्ण.

दुहा

देव तत्व ए वर्णव्यो, साधन साध्य अजेद;
धर्म स्व सत्ता जाणिये; नय पद जेदाजेद ॥१॥
निजपर सत्ता जिनता, काल अनादि संबंध;
पर नास्ति जावे रही, तजतां आत्म अवंध ॥२॥

गुरु तत्व हवे वर्णवुं, गुरुना गुण अनंत;
बहु श्रुत विण सद्गुरु नहि, समजो चतुर मदंत ॥३॥
जेने जे उपकारी ठे, बोधी बीज दीये दान,
ते तेनो गुरु जाणिये, कीजे तस बहु मान ॥४॥
समकित दायक गुरु तणी, सदा सेवा करे एह;
जव कौमाकोमी लग्गे (पण) बदलो न वळे तेह ॥५॥

॥ ढाल बीजो ॥

॥ देखो गति दैवनी रे-ए देशी ॥

गुरु तत्व बीजो गुण निलोरे, जे श्रुत केवळी अण-
गार, केवळीने ए बेमां अंतर नहिरे, वृहत् कल्प ज्ञाष्ये
साख निरधार, जगत गुरुवंदीएरे ॥ वंध्यां टळे सहि जवना
ए फंद, निमित्त हेतु पूष्टएरे ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ सद्-
गुरु नहि सर्व क्षेत्रे सदारें, श्रेष्ठकाळे पण एम, आ दूषम
पंचम काळसारें. कोइ अवसरे मीढ्यां करो अति प्रेम
॥ जगत ० ॥१॥ विनय करो तनमनथी रे, गुरु राधना गुण गावो
सार, आझा ग्रही गुणवृत्ति करोरे, गुरु करुणा रस
जंमार ॥ जगत ० ॥३॥ उपदेश करे योग्य जाणीनेरे, सम
जावे ए जीव अजीव, चेतना लक्षण जीव ठेरे, रहित चेतना
तेह अजीव ॥ जगत ० ॥४॥ चेतना द्विविध जाणीयेरे, उपयोग
सामान्य विशेष, सामान्य दर्शन जाणीयेरे, ज्ञान उपयोग
तेह विशेष ॥ जगत ० ॥५॥ मनुष्यनी काया गत इंद्रि पांच
ठेरे, शब्द, रूप, रस, गंध ने स्पर्श, मन नोईंद्रि बढो ठे

सहीरे, तेमां उपयोगी चेतन रह्यो सरस ॥ जगत० ॥ ६ ॥
 काष्ठमां जेम अग्नि रहीरे, वळी घी रचुं डुधनी मांहि ॥
 तिलमां तेल व्यापीने रचुंरे, तेम चेतन रह्यो काया त्यांही
 ॥ जगत० ॥ ७ ॥ ए चेतन सत्ताए सिद्ध समठेरे, परसंगे
 संसारी कहाय ॥ परसंग वूटये तद्गत परिणमिरे ॥ अनु-
 ज्जवौ शिव पद पाय ॥ जगत० ॥ ८ ॥ परसंगे वृद्धि राग-
 द्वेषनीरे, कर्म बंधनुं कारण एह ॥ इंद्रि संगे विषय जगता
 अनुज्जवेरे, अनादि अशुद्ध परिणति ए तेह ॥ जगत० ॥
 ए ॥ दश द्रव्य प्राण कहीये जीवनारे, ते अशुद्ध व्यवहार
 नय पढ़ ॥ नहि जीवना उदिक जावे पामीएरे, पूर्व बंधज
 नित्य ए प्रत्यक्ष ॥ जगत० ॥ १० ॥ जाव प्राण जीव गुण
 उपयोग एरे, ठति पर्याय जावे त्रण काळ ॥ संग्रह सत्ता
 शक्तिएरे, घटमां नय ज्ञान वस्तु निहाळ ॥ जगत० ॥ ११ ॥
 मिश्र जावे करे कर्मबंधनेरे, कर्मबंधथी जन्म मरण होय ॥
 जवब्रमण करे गति चक्रमारे, ठेगो न लहे तेली वळदपरे
 कोय ॥ जगत० ॥ १२ ॥ जव जव प्रत्ये दुःख अति घणुंरे,
 चउगति संसार मांहि ॥ तेमां घणुं दुःख नारकी जोगवेरे.
 तेथी अनंतु निगोद गति त्यांहि ॥ जगत० ॥ १३ ॥ तेनुं
 कारण अज्ञान मोहठेरे, अव्यक्तव्य अनादि संबंध ॥ अ-
 शुद्ध परिणतिए परीणम्योरे, तेथी न लह्यो निज गुणगंध
 ॥ जगत० ॥ १४ ॥ निज गुण सम्यक चौ गति संनिमारे,
 अंशे शुद्ध परिणति होय ॥ केइ ग्रंथी जेद लहेरे, ठेदी अ-
 नादि मिथ्यात्व सोय ॥ जगत० ॥ १५ ॥ अंशे उपाधि

परिणतिये टळरे, श्रद्धामां टळे उपाधि सर्व ॥ पर वस्तु
 जिन ज्ञावे आत्मज्ञानथीरे, समकित गाणुं ए जाणो दीवा-
 ली पर्व ॥ जगत ० ॥ १६ ॥ इहांथी रस्तो सीधो शिव पंथ-
 नोरे, घट अंतर गुण श्रेणीमांही ॥ गुण गत मनुष्य जवे
 शिव लहरे, न खळायतो एक मुहुर्ते पहांवे त्यांही ॥ ज-
 गत ० ॥ १७ ॥ सीधे रस्ते खाले अधिक एक आउंखुरे,
 रोकाय केवळी तेरमा ठाणमांही ॥ अवळे रस्ते खाले
 अनेक जाणीयेरे, बूटे ते पाके जव स्थिति त्यांही ॥ जगत ०
 ॥ १८ ॥ अनुजव विण शंका टळे नहीरे, शंका टळे जब
 समकित होय ॥ वस्तु गत वस्तुपणुं लहरे, ते शुद्धातम
 अनुजवि सोय ॥ जगत ० ॥ १९ ॥ सिद्ध स्वरूपी आत-
 मारे, जाणे देशथी जे अनुजवि होय ॥ सर्वथी जाणे
 केवळीरे, प्ररूपे अनंतमे जागे अजिलाप्य सोय ॥ जगत ०
 ॥ २० ॥ अधिक कहेवामां आवे नहिरे, एटलामां खुटे
 क्रोर पूर्व आयुष्य ॥ आठ वरसनी उम्मरे केवळ लहरीरे,
 अखंर धाराये प्ररूपे आत्मशुद्धि जुष्य ॥ जगत ० ॥ २१ ॥
 अनअजिलाप्य तो वचनातित ठेरे, केवळीना वचन गोचर
 नवि थाय ॥ अजिलाप्यथी अनंतो, अनअजिलाप्येरे, एम
 बोले गितारथ राय ॥ जगत ० ॥ २२ ॥ आत्मशुद्धि खुडली
 प्रत्यक्ष ठेरे, आळेखी अनुजव मंदीरमांही ॥ उपयोग ज्ञावे
 ते शुद्धि ग्रहीयेरे, लहरीये सूख अव्याबाध अंश त्यांही ॥
 ॥ जगत ० ॥ २३ ॥ शिव सूख कारण अनुजव ठेरे,
 ए विण संसार पंथ ॥ कदि चौगति ब्रमण टळे नहिरे,

करतां शुभ क्रिया बोले अनेक ग्रंथ ॥ जगत० ॥ १४ ॥ सद्-
 गुरु श्रवण हेतु अति जलारे, दिये अढलक बोधनुं दान ॥
 सुणि मनन चिंतवन घटंतर करिरे, निद्राशय न टाळी
 जागृत थै पामे ज्ञान ॥ जगत० ॥ १५ ॥ जागृत दशा जव
 जाणीयेरे, निज ने पर वेहु ज्ञासे जिन्न ॥ आप स्वरूपी आप-
 मांरे, व्यापक परिणमन थाय तड्लीन्न ॥ जगत० ॥ १६ ॥
 निज पर जिन्न जेद जीहां नहिरे, तिहां एकांते पर पोतानुं
 मनाय ॥ विरती थैने ते धर्म करणी जो करेरे, नहि शिव
 हेतुए मिथ्यात्व कहाय ॥ जगत० ॥ १७ ॥ निज पर जेद
 जिन्न ज्ञासे जीहांरे, तिहां आत्म हेतु कहेवाय ॥ ज्यारे
 त्यारे पर परिहरेरे निजरूपे पूर्ण सिद्धता पाय ॥ जगत०
 ॥ १८ ॥ आत्मरुचि प्यारा तुमे अंतर जजोरे, उदे पामशे
 अपरिताप ज्ञानजाण ॥ तिमिरांधकार जागे तिहांरे, पामो
 अनुभवज्जुवने केवलनाण ॥ जगत० ॥ १९ ॥ एम आत्म
 स्वरूपने जाणीयेरे, साधक बाधक वृत्तिनो विचार ॥ बाधक
 ज्ञावने परिहरीरे, लहीये साधकताए सिद्ध पद सार ॥
 जगत० ॥ २० ॥ गुरु दिनकर सम ज्ञाने दिपतारे, करे
 स्वपरने प्रकाश ॥ परपरपणे करीने लहेरे, स्व अनुभव
 सिद्ध पद खास ॥ जगत० ॥ २१ ॥ ए गुरुना गुणगण गाइपरे,
 हुंतो सेवक सद्गुरुनो दास ॥ ज्ञानशितल करी दाखी-
 योरे, कीधो उपदेश जीव गुणनो समास ॥ जगत० ॥ २२ ॥
 समास ॥

इहा.

गुरु उपकारी अति ज्ञाता, जणाव्युं जीव स्वरूप;
साधक बाधक वारता, दाख्युं ज्ञान अनूप. ॥१॥
धर्म तत्व त्रीजो हवे, जाखुं वचन रसाळ;
स्थिर चित्ते जवी सांभळो, श्रद्धा करो विशाळ. ॥२॥
धर्म मूळ श्रुतज्ञान ए, बीजुं चारित्र धर्म;
श्रुत दिपंक घट अंतरे, मिथ्यामती टळे जर्म. ॥३॥
श्रुत ज्ञान जव्य जावथी, आराधो जळे जाव.
जव्य श्रुत कारण जावनुं, जाव जवो दधि नाव. ॥४॥
गुण स्थानक चोथुं इहां, ग्रंथी जेद करी पाय;
नहिं तो अज्ञानी रहे, धर्म न तेह कहाय. ॥५॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

॥-आदि जीणंद मया करो-ए देशी ॥

श्रुतज्ञान घटंतर पाइने, उपयोगे मोह खपावोरे,
बाह्य वृत्ति ए परिणमन मोह ठे, त्यां राग द्वेष वृद्धि न
अज्ञावोरे ॥ श्रुत० ॥ १ ॥ घटगत निज चेतन उल्लखो,
गुण अनंतनो कंदरे, निरुपद्रवस्थान अंतर विषे, अनुजविने
करो श्रद्धा ए जीणंदरे ॥ श्रुत० ॥ २ ॥ सर्व देवनो देव
निज आत्मा, सर्व गुरुनो गुरु उपयोगे ॥ धर्म वस्तु
स्वजावे ठे सहि, सत्ता ए सिद्ध अनादि अनंत जंगरे
॥ श्रुत० ॥ ३ ॥ शक्ति व्यक्ति लही ए श्रुतज्ञानथी,
श्रुतज्ञानी थाय वितरागरे ॥ वितराग श्रुतज्ञाने केवळ लहे,

पामे सनातक पद अणगाररे ॥ श्रुत० ॥ ४४ ॥ केवल कारण सही
 श्रुत ज्ञानए, श्रुत ज्ञान शिवपंथ त्याहिरे, करी अनुजव
 गुण श्रेणीये चढो, एकत्व परिणमन शुद्धातम मांहिरे ॥
 श्रुत० ॥ ५ ॥ श्रुतनाणी होवे पंचजेदे संजर्मी, यथारूपात
 दिण मोहवाणे वंदारे, श्रुतज्ञाने घातीकर्म दाय करी, थाय
 केवळी त्यां परमानंदारे ॥ श्रुत० ॥ ६ ॥ जाणे वस्तुगते
 एक निज आतमा, तेने सर्व जाण कद्या ठाणंगेर, वाकी
 सर्व जाणे तेने अजाण कद्या, जो जो पहेला ठाणे मन
 चंगेरे ॥ श्रुत० ॥ ७ ॥ जाणे जगत प्रत्यक्ष जेम केवळी,
 तेम जाणे परोक्ष श्रुतनाणीरे, केवळीनो उपयोग वतें समे
 समे, उद्वस्यनो असंख्य समे वतें जव्य प्राणीरे ॥ श्रुत० ॥
 ॥ ८ ॥ घटंतर उपयोग ते जाव श्रुत ठे, करे रमण अंतर
 परिणमन्नेरे, उपादान कारणपणुं त्यां लहे, करे कार्य थाय
 तद्विन्नरे ॥ श्रुत० ॥ ९ ॥ केइ कार्य करे इहां देशथी, केइ
 सर्वथी कार्य करे जाणरे ॥ देशथी कार्य ते समकित लहे,
 सर्वथी कार्य पामे केवल नाणरे ॥ श्रुत० ॥ १० ॥ जाव
 श्रुत निश्चाये डव्य श्रुत ठे, नहि तो अश्रुत एम कहीयेरे,
 जीहां जणीये सूणीये विनय करी, तिहां डव्य श्रुत गुण
 ग्रहीयेरे श्रुत० ॥ ११ ॥ श्रुत चउद जेद विश जेद ठे, वळी सूत्र
 पिस्तालीस जेदरे, सद्गुरु मूखे सूणिये विधी करी, लहीये
 समकित मिथ्यात्व ठेदरे, ॥ श्रुत० ॥ १२ ॥ जणावे अक्षर
 श्रुतना जेटला, तेटला सहसवरस सुख पावेरे, स्वर्गे अ-
 नंतां अनुजवे, एम विजय लक्ष्मीसूरी गावेरे ॥ श्रुत० ॥

१३ ॥ जाणे जीव द्रव्य क्षेत्र काल जावथी, द्रव्य अखंड
अविनाशी त्रणे काळरे, क्षेत्रथी असंख्य प्रदेशी कहाो,
कालथी अगुरुलघु परिणति रसाळरे ॥ श्रुत० ॥ १४ ॥ जा-
वथी केवळनाण दर्शण सही, इत्यादि दायक लब्धि अ-
नंतरे, ठे सत्ताए संग्रह नयथकी, करो शब्द पामी संग्रह
एवंचूतरे ॥ श्रुत० ॥ १५ ॥ ध्यान धर्म शुक्ल दोय ध्याश्ए,
तिहां श्रुतज्ञान उपयोग घटमांरे, एहि ज्ञान गज गर्जारव
करे, मोहादि उपाधि जागे समाधि बरे ऊटमांरे ॥ श्रुत०
॥ १६ ॥ समाधि हेतु एकश्रुत झुजो नहि, ज्ञान शितळ
ए वचन प्रमाणरे, एम जाणीने जविजन खप करो, लहों
जावश्रुत अनुजव नाणरे ॥ श्रुत० ॥ १७ ॥ समाप्त. ॥

॥ दुहा ॥

श्रुत ज्ञान ए वर्णव्यो, धर्म कहीजे तेद;
विरति ज्ञान फळ आदरी, टाळो आवरण खेह ॥१॥
विरति देशथी सर्वथी, द्रव्य जावे विचार;
द्रव्य विरतिथी स्वर्ग ठे, जाव शिव पद सार ॥२॥
देश विरति श्रावक कहाा, सर्व विरति अणगार;
पंच जेद ठे तेहना, यथाख्यात शिव सार ॥३॥
अणुव्रतादिक जेदथी, श्रावकनां व्रत बार;
गुरु मुखे जवि उच्चरो, समकित मूळ नरनार ॥४॥
श्राद्ध धर्म हवे वर्णवुं, आगळ ढाळ रसाळ;
जाणिने जवि आदरो, विरति मुख्य नहि बाळ ॥५॥

॥ दाल चोधी ॥

॥ देशी रसीयानी ॥

श्री श्रावक धर्म आराधीएरे, समकित मूल प्रख्यातरे गुण रसीया, स्थूल अणु व्रत पंच जेदथी रे, तेमां प्रथम दयाधर्म वातरे, गुण रसीया ॥ १ ॥ त्रस स्थावर दया जेदथी रे, स्थावरनी दया नहि कीधरे, गुण रसीया; दश वसा गया तेहनारे, रह्या त्रसना दश प्रसिद्धरे, गुण ० २ ॥ तेमां कारणे हणाय जीव तेहनारे, गया पांच वसा ने रह्या पांचरे, गुण ० ॥ अपराध करे हणुं तेहनेरे, तेना अढी गया रह्या अढी न खांचरे, गुण ० ३ ॥ कारण विना निरापराधीनी रे, ग्रहस्थिना घरे अजतना थायरे, गुण ० तेनो सवा गयो ने रह्यो सवा वसोरे, संकटिप न हणुं त्रस जीव कायरे, गुण ० ४ ॥ ए प्रथम अणुव्रत दाखीयुंरे, बीजे अलिक ज्ञाषानो स्थूल निमरे, गुण ० ॥ कन्याळी जूमाळी गवाळी वळी रे, थांपण मो सो कुनी साख पंच जमीन रे, गुण ० ५ ॥ त्रीजुं अदत्त विरमण व्रतमां रे, राजा दंढे ते चोरीनो करो त्यागरे, गुण ० ॥ चोथुं मैथुन विरमण व्रतमां रे, वेद विषय त्याग घट वैरागरे, गुण ० ६ ॥ सामान्य विशेष दोय जेदथी रे, सामान्ये स्वदारा संतोष रे गुण ० ॥ विशेषे सोय दोरा आकारथी रे, तजे विषय अंतर नहि रोषरे, गुण ० ७ ॥ परिग्रह परिमाण व्रत पंचमुं रे, तेमां अधिक मूर्खानो अज्ञावरे, गुण ० ॥ परिमाण बांधे नव जेदथी रे, तेनो करे लेख लखावरे ॥ गुण ० ८ ॥ ए पंच अणुव्रत कक्षां व्यवहारथी रे, हवे तीन गुणव्रतनो

विचाररे गुण० ॥ गुणवृत्ते गुणवृद्धि अणुवृत्तमांरे, जो पाक्षे निर-
 तीचाररे ॥ गुण० ए ॥ पहेला गुण वृत्त दिशी परिमाणमां रे,
 दिशीविदिशी उर्ध्व अधोदिसरे ॥ गुण० ॥ परिमाण करे
 गमनागमन तिहांरे, अधिक विरमण व्यवहार तसरे ॥
 गुण० ॥ १० ॥ निश्चय दिशी अंतर उपयोगमां रे, करे अनु-
 जव अनंत दोर संतरे ॥ गुण० ॥ द्रष्टिगोचर नहि वर्णादि
 तिहांरे, बाऊ सवे दिशी विरमण कहंतरे ॥ गुण० ॥ ११ ॥
 बीजुं गुणवृत्त जोग उपजोगएरे, तेना निश्चे व्यवहार दोय
 जेदरे ॥ गुण० ॥ व्यवहारवृत्तना कायादि जोगथीरे, तेमां
 अशुज आचरण जोग ठेदरे ॥ गुण० ॥ १२ ॥ निश्चे निज
 गुण लब्धि घटंतरेरे, क्षय उपशम प्रकृति एकादशरे ॥ गुण० ॥
 उपयोगे करो जोग समाधि लहोरे, उपजोग पूनर्वारंवार
 तसरे ॥ गुण० ॥ १३ ॥ बीजुं गुणवृत्त अनर्थदंरु विरम्यां रे, तेना
 निश्चे व्यवहार दोय जेदरे ॥ गुण० ॥ व्यवहारे सावध्य
 अशुज जोग विरमीरे, निर्वध्य शुज जोगे शुज लेख्या वे-
 द्यरे ॥ गुण० ॥ १४ ॥ निश्चे विरमो मिथ्यात्व मोह अज्ञा-
 ननेरे, उदय पामशे घटमां उद्योतरे ॥ गुण० ॥ अंतर ऋद्धि
 रमण करतां तिहांरे, उपयोगे प्रगटे अनुजव ज्योतरे ॥
 गुण० ॥ १५ ॥ चेतन दंकाय परसंगे एक मोहथीरे, न
 दंकाय निज संगे सत्य वातरे ॥ गुण० ॥ निज संगे शरण
 चारित्र रायनुंरे, उपयोग गुणगत स्थिर साक्षातरे ॥ गुण०
 ॥ १६ ॥ ए अणुवृत्त गुणवृत्त दाखीयां रे, दाखुं शिक्षावृत्तना
 चौ जेदरे ॥ गुण० ॥ प्रथम सामायकवृत्त समाधिमां रे,

तिहां उपाधि द्रव्य ज्ञाव थाय ठेदरे ॥ गुण० ॥ १७ ॥ निश्चे
व्यवहार दोय जेदथीरे, करो नित्य सामायक गुरू संगरे
॥ गुण० ॥ व्यवहार गुरू निमित्त हेतु जेवारे, निश्चय
गुरू निज शुद्ध उपयोगरे ॥ गुण० ॥ १८ ॥ द्रव्य
उपाधि टले त्रण योगनीरे, अशुद्ध आचरणाना दोष
वत्तिसरे ॥ गुण० ॥ ज्ञावे अशुद्ध परिणति पने पातळीरे,
ज्ञाख्युं समज्ञावे सामायक जगदिशरे ॥ गुण० ॥ १९ ॥
देशावगासिक बीजा शिक्षावृतमारे, करो विशेषे सर्व
दिशीनो संक्षेपरे, ॥ गुण० ॥ पौषधशाळाये करो त्रिकरण
योगथीरे, व्यवहारे दश सामायक निर्लेपरे ॥ गुण० ॥ २० ॥
निश्चे देशावगासि ज्ञान घटमां लहीरे, ग्रहीये शुद्धात्म
स्वरूप थै लिन्नरे ॥ गुण० ॥ परपरिणमन परदिशी टले
इहांरे, ज्ञाग वेंची एम थैए जिन्न जिन्नरे, ॥ गुण० ॥ २१ ॥
पौषधोपवास बीजा शिक्षावृतनारे, व्यवहार निश्चय दोय
जेदरे ॥ गुण० ॥ देशथीने सर्वथी पोषह करीरे, मोहादि
कर्मनी करो सत्ता उच्छेदरे ॥ गुण० ॥ २२ ॥ देशथी पोसह
दिन चौपहोरनोरे, सर्वथी दिवस रात्री आठ पहोररे,
॥ गुण० ॥ ए जेद दोय शुद्धव्यवहारनारे, कहुं निश्चेना जेद
जेसी दूधतोररे ॥ गुण० ॥ २३ ॥ पौषधज्ञान ध्याने आत्मापोषीयेरे
तिहां लहीए देशथी समकित ठाणरे ॥ गुण० ॥ सर्वथी केवल-
नाण पामतां रे, लहीये अघाति टाळी पद निरवाणरे ॥ गुण० ॥
॥ २४ ॥ चोथुं अतिथी संविज्ञाग शिक्षावृतएरे, अतिथीना पंचम
अंगे जेद दोयरे ॥ गुण० ॥ एक गीतार्थ श्रमण अतिथी सही

रे, बीजा गीतार्थ निश्चाये अतिथी होयरे ॥ गुण० २५ ॥
 ए दोय परम पूज्य जीन शासन रे, तेमने नक्तिये दीजे
 अज्ञानादि दानरे ॥ गुण० ॥ सत्य ज्ञाषा बोलीए पर आकं-
 द्या तजीरे. अढळक आपो आप्रह करी बहु मानरे ॥
 गुण० २६ ॥ दश रुगलां पूंठे वळावीनेर. पठी पोते जमे
 व्रत धारि तेहरे ॥ गुण० ॥ ए अतिथी संविज्ञाग व्यवहार
 थीरे. निश्चे अतिथी निज जीव गुण गेहरे ॥ गुण० २७ ॥
 गुरुज्ञाने जीवाजीव जाणीयेरे, तिहां निजपर जेद समजा-
 यरे ॥ गुण० ॥ परपरपणे करी तद्गत परिणम्योरे, तिहां
 शुद्ध उपयोग गुण प्रगटायरे ॥ गुण० २८ ॥ ए विषय वि-
 मूख शिव अनुजवेरे, पामे द्युपशमादि लब्धिनुं दानरे
 ॥ गुण० ॥ देता लेता निज पोते सह्येरे, ते ज्ञाव अतिथी
 जाणी तेनुं करो ध्यानरे ॥ गुण० २९ ॥ अतिथी संविज्ञाग
 तस कीजीयेरे, आराधे ज्ञावि श्रावक जे होयरे ॥ गुण० ॥
 ए अणुव्रतादि सवे द्वादश ग्रहीरे, लहीये स्वर्ग के शिवगति
 सोयरे ॥ गुण० ३० ॥ चौराशी सहस मुनि दाननुंरे, ज्ञावे
 ग्रहस्थ दान नक्तिफल कीधरे ॥ गुण० ॥ क्रिया गुणवाणे
 मूनि वनारे, न ज्ञाव तूढ्य को जगप्रसिद्धरे ॥ गुण० ३१ ॥
 एम जाणी ज्ञविज्ञाव प्रगट करोरे, ज्ञाव शुद्धात्म स्वरूप
 उपयोगरे ॥ गुण० ॥ ज्ञान शितळ करी पामीयेर, घट अं-
 तर अनूजवयोगरे ॥ गुण० ३२ ॥ समाप्त.

दुहा.

श्रावक धर्म ए वर्णव्यो, द्वादश व्रत गुणवाम;
द्वादश अव्रत टालिने, लहो निर्जरा सकाम. ॥१॥

यति धर्म हवे वर्णवुं, दाखुं वचन रसाळ;
दश जेदे जवि सांजळो, पामो मंगळ माल. ॥२॥

खंति, महव, अज्जवा, सुत्ति तप चारित्र;
सत्य शौच अकिंचनि, ब्रह्मव्रत पवित्र. ॥ ३ ॥

गुण विण संयति लिंगजे, कास कुसुम उपमान;
व्यवहारे बहुलां कयां, न लहुं सम्यक् ज्ञान. ॥ ४ ॥

आतम गुण गत रमणता, तेहिज संयति धर्म.
दश जेदे आराधतां, लहिये शिव सुख शर्म. ॥५॥

ढाल पांचमी.

॥ सहेजानंदिरे आतमा. ए देशी ॥

संजमि अनूजवि आतमा, समकित मूल माहावतरे,
त्याग आश्रव पंचजेदथी, दिक्षा दिये गुरु संतरे, बोध दिये
विशेष महंतरे, विनय करो गुरु गुणवंतरे, विनित गुण
वृद्धि लहंतरे, गुणमां ज्ञान मुख्य हूंतरे, ज्ञान घट तरणी
कहंतरे, दशजेद धर्म ग्रहंतरे ॥ संजमि ० १ ॥ ए आंकणी ॥
पहिलो संयति धर्म ए, खंति क्रोध निराशरे, समता क्षिरो
दधि आगळे, सुरनर सुखविंदु जासरे, आशादासी तृष्णा
थै नाशरे, नहि लोभनो अवकाशरे, गुण गत वृत्ति क्षि-
माजासरे, सहे उपसर्ग वेदे नहि तासरे, वेदे अनूजवे

स्वस्वरूप खासरे, लहे परमानंद जोग विलासरे ॥ संज-
मि० १ ॥ बीजो धर्म ए मुनितणो, मादव नाम हितकारे,
मृदुतामान मराशथी, विनयादिक गूण धाररे, विनयथी
श्रुतवृद्धि साररे, श्रुतफल विरती अणगाररे, मद फणिधर
रुसतो निवाररे, मदथी गूणहानि अपाररे, अशुभ ए मो-
हनो परचाररे, ठेदी अनूजवि आतमताररे, ॥ संजमि० ३ ॥
त्रीजो धर्म वखाणीये, आर्यव ऋजु सूत्र जेहरे, माया क-
पट विनाशथी, लहीये अंतर गूण गेहरे, टळे तिहां सर्व
संदेहरे, मिथ्यात्व ब्रम ज्ञागे ठेहरे, निज एक शुद्धात्म
तेहरे, त्रुटे सर्वपरथी स्नेहरे, रागद्वेषनो होय ठेहरे, अनू-
जवि टाळे कर्म खेहरे ॥ संजमि० ४ ॥ चोथो मुक्तिधर्म
मुनितणो, लोन्नो जीहां अज्ञावरे, निलोन्नि तेने संपजे,
जव जलधि तरवा ए नावरे, लोन्न दुःख दरीयो जाणो
तावरे, ते अवसर ठोरवानो दावरे, ठोड्यां नमे सूरनर
रावरे, संजम स्थिर गूणनो जमावरे, मोह ध्वंस करो
ज्ञानखड्ग घावरे ॥ संजमि० ५ ॥ पंचमो तप धर्म जाणीये,
निर्जरा हेतू कहायरे, छादश जेद ठे तेहना, बाळ अच्यंतर
मळी थायरे, इच्छाए कर्म बंधायरे, इच्छा रोध तप निर्जरा
पायरे, इच्छा मोहथी प्रगटायरे, मोह मूल त्याग मुनिप-
दरायरे, ज्ञानध्याने उपाधि हणायरे, निज अनुजवि शिव
पूर जायरे ॥ संजमि० ६ ॥ षष्ठो धर्म संजम कह्यो, सत्तर
जेद शिव अंगरे, आतमज्ञावे आराधीये, करीये शिववधु
संगरे, जेदज्ञान निर्मल गंगरे, मळ टळयां मूलरूप चंगरे,

अनुजव ज्योति अजंगरे, परमानंद जोग रंगरे, शिवपद
 लंहीये एकंगरे, सादि अनंत लागे जंगरे ॥ संजमि० ९ ॥
 सातमो सत्य धर्म मुनितणो, सत्य जव सत्ता प्रगटायरे,
 संग्रहनयथी शिवरूप ठे, तेनो एवंजूत आयरे, ते सत्य धर्म
 कहायरे, असत्य उपाधि हणायरे, निरुपाधि शिवपद पायरे,
 लोकंते सिद्ध स्थिर ठाय रे, निराकार निरंजन रायरे,
 अव्याबाध सूख सदायरे ॥ संजमि० १० ॥ जावथी सौच
 धर्मे मुनि रमे, न गमे शुजाशुज ज्योतिहिरे, शुजाशुज तेह
 एंठ ठे, अनंतजीवे वमि जगमांहिरे, ग्रही आश्रव बांधे
 मुनिनांहिरे, निर्जरे मुनि उपयोग तांहिरे, योग्य जीवतारे
 ग्रही बांहिरे, वतना उदासि जाव आंहिरे, रहे जेळा जळे
 नहि क्वांहिरे, जळे मूलरूपे सिद्ध शांहिरे ॥ संजमि० ११ ॥
 नवमो अकिंचन धर्म ए, मुनिमारग शिवपंथरे, कंचन दो
 जेदे जाखीयुं, डव्यजाव देखो ग्रंथरे, तज्यां डव्यथी डव्य
 निग्रंथरे, मूल न वळयुं त्यां रह्यो अनर्थरे, डव्य त्यागथी
 सरे नही अर्थरे, जावग्रंथी तज्यां शिववधू कंथरे, इहां
 कार्य थाय यथा तथ्यरे, मिले यथाख्यात संयम रथरे
 ॥ संजमि० १२ ॥ दशमो ब्रह्मव्रत पालता, शिलंगरथे वेठा
 मुनिजायरे, संयम श्रेणीमां एकला, उपयोग स्थिर सहायरे
 आंतम अनुजव पायरे. प्रत्यक्ष्य प्रमाण कहायरे, ध्यान
 तुरंग नचायरे, ज्ञान गजगजार्जव आयरे, उपाधि अनंति
 हणायरे, रिद्धि लै मुनि सिद्ध सहायरे ॥ संजमि० १३ ॥
 एम दशजेदे मुनि धर्मने, आंराधे जे अढीछिपरे, ते सर्वने
 करुं विधिबंदना ए मिले उदे थाय पून्य पीपरे, तिहां ल-

हीये ज्ञान जेसो दीपरे, वारंवार आपे बोध जरी ठीपरे,
पीतां पीतां जांगे मोह टळे टीपरे, अनुक्रमे लहे अनेद
स्वरूपरे, मोह न घटे त्यां ठारपर लीपरे, ज्ञान शितळनी
गुण समीपरे ॥ संजमि० ॥ १२ ॥ समाप्त. ॥

दुहा

संयति धर्म ए वर्णव्यो, दश जेदे गुणखाण.
तेने अंगे आणतां, लहिये पद निर्वाण ॥१॥
विण आत्म जे जे कथा, तेह न धर्म कहाय.
जव ज्रमण एहथी वधे, समजो जवि चित लाय ॥२॥
आत्म अनात्म जिनता, तेहिज कहिये ज्ञान.
स्थिर श्रद्धा पलटे नहि, ए समकित अनुमान ॥३॥
उपाधि देशथी टाळतां, लहे पंचम गुणगण.
एकादश प्रकृतिनो, दय उपशम त्यां जाण ॥४॥
उपाधी टाळे सर्वथी, तेहिज संयति धर्म.
अप्रमतादि जावे लहे, कपक श्रेणी शिवशर्म ॥५॥

॥ बाल छद्दी ॥

॥ गायो गायोरे मेंतो देव गुरु धर्मने गायो ॥

देव अरिहंतने सिद्ध निरंजन, दायक लब्धि अनंतस
जोगी, समय समय जोग उपजोग करता, एक समय न
कदिय अजोगी रे ॥ मेंतो देव० ॥ १ ॥ गायो गायो रे
ध्यान ध्यायो रे, जीन आझाये धर्मने पायो, ॥ ए आंकणी॥

પરમાનંદ અનંતો પ્રગટયો, રમણ ગુણગત ત્રિજ્ઞ સ્વજ્ઞાવ,
 ક્ષિણ મોહ અંતે ઘાતિ કર્મ સત્તા ઠેદી, ક્ષાયક લલિધ આ-
 સ્વાદિ અરિહંત રાવરે ॥ મેંતો ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી તુમે દેવ
 સેવક હું તમારો, જાણી પોતાનો ઘાંહિ ગ્રહી તારો, તાર
 કવિરુદ નિમિત્ત હેતુ મિલીયો, તેથી જલદી લહીયે જ્ઞા-
 નોદધિ આરોરે ॥ મેંતો ॥ ૩ ॥ ગુરુ ગિતારથ આતમજ્ઞાની,
 સદા નિસ્પૃહ જ્ઞાવે વર્તે, સ્યાદ્ઘાતાદિ વળી કરુણ સાગર,
 કરે ઉપગાર અનંતો જ્ઞાપા સ્વરતેરે ॥ મેંતો ॥ ૪ ॥ સદ-
 ગુરુ જ્ઞાપા અમૃત પીપાસા, સૂચી કરી ઉપયોગ સૂણરો, તે
 તત્ત્વા તત્ત્વ વિચારી શંકા ઠેદી, વોધિ વીજ લહી વિરતી
 ઘાણ ગ્રહણેરે ॥ મેંતો ॥ ૫ ॥ દેવ ગુરુ દોય નિમિત્ત પૂષ્ટ
 કહીયે, તેથી ઉપાદાન ધર્મવૃત્તિ લહીયે, હેય ઉપાદેય બુદ્ધિ
 પામીને, હેય ઠંમી ઉપાદેય તિહાં ગ્રહીયેરે ॥ મેંતો ॥ ૬ ॥
 ઉપાદેય ધર્મ રત્નત્રયિ તેહિ, ઉપયોગ જ્ઞાવે લહીયે, શિવ-
 હેતુ સંવરનિર્જરા કરતાં, ઉપાધિ હાળી ઉપરનું ઘાણ ગ્રહી-
 યેરે ॥ મેંતો ॥ ૭ ॥ એમ શુદ્ધ વ્યવહારે સાધન કરતાં,
 અનુક્રમે કેવલ નાણ લહીયે, અઘાતિ ચૌહાળી અયોગી
 અંતે, સિદ્ધિ વરીયે અદ્વય સૂઝ તહીયેરે ॥ મેંતો ॥ ૮ ॥
 એમ ધર્મ તત્ત્વ આરાધો જીવિજન, શિવ પંથનો એ સીધો
 રસ્તો, આ કાલે પામવો અતિ ડુર્લભ, મિલે તો શ્રેષ્ઠ કાલે
 સ્થિતી પાકે ગ્રહતોરે ॥ મેંતો ॥ ૯ ॥ સિધો રસ્તો જ્ઞેદ
 જ્ઞાને લહીયે, જ્ઞેદજ્ઞાન ગ્રંથી જ્ઞેદી તિહાં કહીયે, જરુ
 ચેતન દોય ત્રિજ્ઞ પરિણમાવી, અનુજીવ કરતાં વિષય અણ-

ग्रहीयेरे ॥ मेंतो० ॥ १० ॥ सिधो रस्तो न मिले तनमन
वचने, देवेन्द्र नरेन्द्र ऋद्धि वापरतां, एतो मिले शुद्धातम
शक्ति फोरवतां, गुणपर्याय एकत्व अनुभवतांरे ॥ मेंतो०
॥ ११ ॥ हवे अवळे रस्ते जीवने न पिठाणे, द्रव्य प्राणने
एकांते जीव जाणे, ए नहि जीव पूर्वकृत उदिक ज्ञाव ठे,
ए वचन सत्य आगम प्रमाणेरे ॥ मेंतो० ॥ १२ ॥ द्रव्य
प्राणने कहे जीव अशुद्ध व्यवहारे, हवे तेहना जेद दोष
जेह, एक शुद्धने बीजो अशुद्ध ठे. ए शुद्धाशुद्ध पुन्य पाप
तेहरे ॥ मेंतो० ॥ १३ ॥ शुद्ध कहीये देव दर्शन गुरुबंदन,
स्तुति जक्ति बहु मान आदरथी, सेवा पूजा वळी विनय
वैयावच्च, सद्गुरुनुं करो तनमनथीरे ॥ मेंतो० ॥ १४ ॥
सुपात्रदान दीजे ने शियळ पाळी जे, तप कीजे शक्ति
अनुसारे, ज्ञावना ज्ञावो धर्म ध्यान ध्यावो, शुद्ध बंध हेतु
ए सरल आचारेरे ॥ मेंतो० ॥ १५ ॥ अधिक ज्ञानविरती
परिणामी त्यां कहीये, सर्व विरतीये चरण करण ग्रहीये,
इच्छा बंठा टाळीने भूर्ठा उतारी, कंचन कामनीथी निर्लेप
रहीयेरे, ॥ मेंतो० ॥ १६ ॥ इत्यादि धर्म कह्यो ज्ञान व्यव-
हारे, स्थिर श्रद्धाये ते शिव हेतु कहीये, नहि तो शुद्ध
आश्रव संसार हेतुए, तिहां संसार वृद्धि लहीयेरे, ॥ मेंतो०
॥ १७ ॥ स्थिर श्रद्धा कही तिहां समकित कहीये, वस्तु
गत्ये वस्तु सदहीये, द्रव्यास्ति पर्यास्तिक बोध लहीने,
नित्या नित्य स्याद्वाद धर्म ग्रहीयेरे मेंतो० ॥ १८ ॥ स्या-
द्वाद स्वरूप अनेकांत धर्मे, कारण कार्य संयोग, कारण

ग्रही कार्यमां आवे, तव शिव सुखनो होय जोगरे ॥मेंतो०
॥ १ए ॥ कारण ते डव्यास्तिक कह्ये, कार्य होवे पर्या-
स्तिक जावे, ए दोनयविण स्याद्वाद न लहीये, गुण गुणी
जेदाजेद ज्ञानी गावे रे ॥ मेंतो० ॥ २० ॥ ते जावे जावित
चिदानंद माहरो, अंतर गुणगत रमतो, आतम अनुभव
अवसर पामी, ज्ञान शितळ करी उपाधी हणतो रे ॥मेंतो०
॥ २१ ॥ संपूर्ण ॥

॥ कलस ॥

॥ त्रीजगन्नासन-ए देशी ॥

देवगुरु धर्म त्रण तत्त्वनो, अनुक्रमे वर्णव कयों, ते
जाव जाणी श्रद्धा करीने, व्यवहार समकितने वर्यो ॥ १ ॥
निश्चे समकित ग्रंथी जेद कीधां, ते जावनो वर्णव कहं,
अंतर जावे यथा प्रवृत्ति, करण शक्ति अनुसरं ॥ २ ॥ ए
करण प्रजावे खपे स्थिति, आयुवर्जीत कर्म सात ए, सा-
गर कोनाकोमी हीण होवे, अपूर्व वीर्य उदेरे अनंत ए
॥ ३ ॥ जेदी परिणति कर्मवज्ज घनकी. सहज वीर्य अ-
खंम प्रवाहए, जारिचूमि जयंकर चूरी. हणयो अनादि
मिथ्यात्व मोहए ॥ ४ ॥ अनंतानु कषाय चौ अंत होवे,
अनिवृत्तिये समकितलहे, शितळता प्रगटे घट अंतर, पाप-
वेली जववनकी दहे ॥ ५ ॥ ए समकित जावे अल्प
संसारि, सात आठ जव उत्कृष्ट ए, परते जावे अर्ध पुद्-
गल, मांहेली कोरे लहे सिद्ध ए ॥ ६ ॥ व्यवहार निश्चे
समकित जेद जाणी, पामवा जविजन खपकरो, ए विण

તપ જપ ક્રિયા કરણી, નિષ્ફલ વૃથા જે આચરો ॥ ૭ ॥
 સમકિત વિણ અશુભ કરણી, આત્મહેતૂ નવિ કહી, સંસાર
 વૃદ્ધિ હેતૂ જાણી, ઠામઠામ દેખો સહી, ॥ ૮ ॥ સર્વ ધર્મનું
 મૂલ સમકિત, સત્તાર્થનય ગ્રહણવર્ણીયે, દ્રવ્યગૂણ પર્યાય
 જાણી, જીવ પુદ્ગલ પીઠાણીયે ॥ ૯ ॥ દ્રવ્ય અલંકાર ત્રી-
 કાલવૃત્તિ, ગૂણ પર્યાય આધારણ, જીવગુણ સંવર નિર્જરાને
 મોક્ષ, જ્ઞાન દર્શનાદિ અનંતપર્યાયણ, ॥ ૧૦ ॥ પુદ્ગલરૂપી
 નિર્જીવ ગૂણ દાણું, પૂન્ય પાપ આશ્રવને વંધણ, શબ્દરૂપ રસ
 ગંધ ને સ્પર્શ, સંસ્થાનાદિ અનેક પર્યાય ૧ ॥ ૧૧ ॥ એમ જિન
 જિન ગૂણપર્યાય દારૂયા, જીવને પુદ્ગલ વેહુ દ્રવ્યમાં, પુદ્ગલ
 ગૂણની નાસ્તિ જીવમાં, અસ્તિજીવ ગૂણની જીવમાં ॥ ૧૨ ॥
 એમ જગતમાંહિ તત્ત્વ વે છે, જીવને અજીવ એમ જાણીયે,
 અજીવના પાંચ જ્ઞેદ જ્ઞાવ્યા, અરૂપી રૂપી મન આણીયે ॥ ૧૩ ॥
 ધર્મ અધર્મ આકાશકાલ ચૌ, અરૂપીને રૂપી પુદ્ગલ ૧,
 એમ પાંચ દ્રવ્યનો સમાસ અજીવમાં જીવ પુદ્ગલ વે મિ-
 થ્યાં નવતત્ત્વ ૧ ॥ ૧૪ ॥ જીવ પુદ્ગલ સંયોગે મિશ્ર જાવે,
 અનાદિ ચળગતિ સંવંધણ, હેય ઉપાદેય બુદ્ધિ જોગે, હોવે
 જવનો અંત ૧ ॥ ૧૫ ॥ જાણવા યોગ્ય જીવ અજીવ જાણી,
 પૂન્ય પાપ આશ્રવ બંધ ઠોમવા, જીવ ગુણ સંવર નિર્જરાને
 મોક્ષ, ઉપાદેય જાણી ગ્રહવા ॥ ૧૬ ॥ હેય ઉપાધિ ત્યાગ
 ત્રણ જ્ઞેદે, દ્રવ્ય જાવે કર્મને નોકર્મ ૧, દ્રવ્યકર્મ આઠ જ્ઞા-
 નાવર્ણાદિ, જાવ કર્મ સહી રાગદ્વેષ ૧ ॥ ૧૭ ॥ નોકર્મ
 જોગ મન વચન કાયા, દ્રવ્ય કર્મબંધ જાવ હેતૂ સહી, તે

कारण ठंकी घटंतर ग्रहीये, शुद्धात्म अनुज्ञव शिव तहीं
 ॥ १७ ॥ एहि देव परमात्म पोते, एहि गुरु शुद्ध उपयोग
 ए, एहि स्याद्वादधर्मे परिणमतां, परमानंद स्थानपद सि-
 द्धए, ॥ १८ ॥ एम देवगुरु धर्मतत्व अनुज्ञव, शुद्धनय
 स्थापी कीजीये, आळपंपाळने दूर टाळी, सेहेजे शिवसूख
 लीजीये, ॥ १९ ॥ एम साध्य साधो सत्ता आराधो, आ-
 रोपित धर्म परिहरो, शक्ति प्रगटे व्यक्तिज्ञावे, अजरामर
 सुखने वरो ॥ २० ॥ ए सूख अनादि आत्मसत्ताए, गुण-
 गुणता तिरोज्ञावे रह्युं, आविर्भाव तेनो प्रगटतां, लाधे
 दायकज्ञाव एम सदहुं ॥ २१ ॥ दायकज्ञावे अनंतगुण वृत्ति,
 गुणगुण स्वज्ञावे निन्नता, उत्पाद व्यय गुणगत होवे,
 अव्ये कहिये ध्रुवता ॥ २२ ॥ पूर्व पर्याय व्यय गुण वृत्तिए, अ-
 जिनव पर्याय उत्पादए, एम समे संमे हाणी वृद्धि वृत्तिये,
 तिहां प्रगटे परमानंद ए ॥ २३ ॥ परमानंद गुणगुणनो
 जुदो, अनंतगुण आनंदोपेतए, तेनो जोग गुण निष्पन्नसमे
 कहिये, बाकी उपजोग चिरंकाळ गतए ॥ २४ ॥ एम पू-
 र्णानंद जोगी सिद्धात्मा, तेमां अपूर्णता होवे नहि, एक
 समय मात्र विरहकाळ नावे, दुःख अशाता विघ्न कदी
 नहीं तहीं ॥ २५ ॥ ए सूख साधन घटंतरमां, गुण श्रेणीये
 जेदाजेदता, जेद ठेद करी अजेद लहतां, पामे यथाख्यात
 वितरागता ॥ २६ ॥ इहां संसार मूल बीज विनाश होवे,
 खूटे रागद्वेषने मोह ए, त्रण कर्म वितरागज्ञावे हणतां,
 चउघातीनो थाय उच्छेदए, ॥ २७ ॥ तिहां अनंत चतुष्टय

लहे अरिहंत पदमां, आयु ठेके थाय योग रोध ए, अघाति
चौअंत अयोगी अंते, एम स्थिति पाके लहे नवि सिद्ध ए
॥ २९ ॥ ए सिद्ध हेतु तत्वगुण गाया, अंतरआत्म स्थिर-
ज्ञाव ए, निजपर हित अर्थे रचना कीधी, ते शुद्ध करो
ज्ञानी गुणवंत ए, ॥ ३० ॥ उगणीस वासर विजापुरमां
श्रावण, शुक्ल बीज सोमवार ए, श्रद्धा प्रकरण ग्रंथ पुरण,
करतां प्रमोद अपार ए ॥ ३१ ॥ आ ग्रंथ नविजन रुचीये
नणशे, सूनशे निश्चल चित्त ए, ज्ञान शितळ तद्गत रटण
करतां, पामे समकित रत्न विनित ए ॥ ३२ ॥ सर्व गा-
था २०० ॥ श्लोक संख्या सवान्नणसो (३२५) ॥ समपूर्ण. ॥

॥ श्री गुरुभ्योनमः ॥

अथ श्री नवपदजीनी पूजा लिख्यते

॥ दुहा. ॥

चउवीशे जीनपति नमुं, नमुं अप्रमत्त-निग्रंथ ॥
धर्म तेनुं ज्ञाखुं सही, सो समकित शीवपंथ ॥ १ ॥
ते साधे सिद्ध चक्रने, पूजे नित्य द्रव्यज्ञाव ॥
ते नव जेदे वर्णकुं, अनुक्रमे निज सद्ज्ञाव ॥ २ ॥
अरिहंत सिद्ध त्रीजे सूरि, पाठक मुनि गुण धाम ॥
दरशन नाण चरण वळी, तप छादशविध नाम ॥ ३ ॥
ए नवपद नक्ति करी, पूजा खुं मनोहार ॥
नव पद गुण गण गावतां, त्रुटे कर्म प्रचार ॥ ४ ॥
नवपद सोहि आतमा, योग इंद्रिणी ज्ञिन्न ॥
पुद्गलमां लाधे नहीं, नवपद गुणनुं चिह्न ॥ ५ ॥

जेद ज्ञान घटमां वसे, तो अच्चा स्थिर थाय ॥
 स्वपर विज्ञाग करे तिहां अनुजव घट प्रगटाय ॥ ६ ॥
 समज्ञाव वृत्ति एह ठे, ज्ञाव पूजा पण तेह ॥
 अनंतकारण सिद्धनुं, तेमां नहीं संदेह ॥ ७ ॥

॥ दाळ ॥ १ ॥

॥ राग विलावर ॥

जगत् प्रजु आगळ जवी वर अकृत धरीए ॥ ए देशी ॥
 अरिहंत पद ठाण तेरमे, घाति कर्महणीने ॥
 अनंत चतुष्टयी पामीया, परियाय ठणीने ॥ हांहां रे
 पर्याय ठणीने, हांहां रे उपयोगी यश्ने ॥
 हांहां रे ज्ञान रमण लहीने, हांहां रे संजीवूढ ग्रहीने ॥
 हांहां रे मूळ रूपे रहीने, हांहां रे वीतराग वनीने ॥
 अरिहंत पद ठाण तेरमे, घाति कर्म हणीने ॥ आंकणी ॥ १ ॥
 चार निकायना देवता, असंख्य तीहां आवे ॥
 चोसठ इंद्र देवांगना, मळी मंगलिक गावे ॥
 हांहां रे मळी मंगलिक गावे, हां० तीहां त्रिगुं वनावे ॥
 हां० केइ जळ वरसावे, हां० केइ कुसुम वीठावे ॥
 हां० बीच कल्पवृक्ष ठावे, हां० पर्षदा वार आवे ॥ अ० ॥ १ ॥
 तीर्थपति अरीहंतजी, सिंहासन सोहावे ॥
 चउदीशि चउमुख देशना, देइ सजने सुणावे ॥
 हां० देइ सजने सुणावे, हां० ज्ञान जीव जाणे आवे ॥
 हां० तीहां मिथ्यात्व जावे, हां० समकित शुद्ध पावे ॥
 हां० लहे वीरति जावे हां० सिद्ध अनुक्रमे थावे अ० ॥ ३ ॥

ઇત્યાદિ વહુ દેશના, જીવિ જીવને આપે ॥

જીવ પુદ્ગલ જૂદાજૂદા, ઇમ વીહુ પદ્ધ થાપે ॥

હાં૦ ઇમ વીહુ પદ્ધ થાપે, હાં૦ સંગ્રહ નયનીએ બાપે ॥

હાં૦ પરપણે નહીં વ્યાપે, હાં૦ ગુણપરને એ નાપે ॥

હાં૦ જીવ નિજ પર માપે, હાં૦ બુટે અન્યથી આપે ॥અ૦॥૪॥

ઇત્યાદિ દેશના દેશ, અરિહંતજી તારે ॥

જ્ઞાન શીતલ શ્રદ્ધા કરી, કેઇ ધર્મ કાજ સારે ॥

હાં૦ કેઇ ધર્મ કાજ સારે, હાં૦ પ્રજુનો ઉપગારે ॥

હાં૦ જીવી પૂજો નિરધારે, હાં૦ ધન સ્વર્ચો અપારે ॥

હાં૦ યોગત્રણ સમારે, હાં૦ નહીંતો જીવહારે ॥અ૦॥ ૫ ॥

ઇતિ પ્રથમ પદપૂજા. ॥ ૧ ॥

શ્લોક:-ૐૐશ્રી પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય, જન્મજરા
મૃત્યુ નિવારયાણ, અજ્ઞાનોચ્છેદકાય શ્રીમતેવીરજીનેંદ્રાય
જલ્પચંદનં, પુષ્પં, ધૂપં, દિપં, અક્ષતં, નૈવેદ્યં, ફલં ચ યજામહે
સ્વાહા (આ કાવ્ય દરેક પૂજા દીઠ કહેવું)

પૂજા ॥ ૨ ॥ જી ॥ હુહા ॥

સિદ્ધ નિરંજન ગતિ નમું, અલલ અગોચર રૂપ ॥

આદિ અંત નહીં એહને, પરમાનંદ સ્વરૂપ ॥ ૧ ॥

॥ હાઠ ૨ જી. ॥

॥ દેલો ગતિ દૈવનરિ ॥ એ દેશી.

શ્રી સિદ્ધ પદ આરાધીયેરે, જે નિજ સંપત્તિવંત

જ્ઞાન અનંતુ દર્શનેરે, ચરણ વીર્ય અનંત નમો સિદ્ધરાયનેરે.

॥ એ આંકણી

॥ ૧ ॥

अव्यावाध सुख शाश्वतुं रे, परमानंद स्वरूप
 अदल अवगाह अगुरु लघुरे, अमूर्ति अनूप ॥ नमो० ॥१॥
 दायक समकितवंतठो रे, चिन्ह मूर्ति परिब्रह्म.
 परमज्योति व्यक्ति हुशरे, टळीयां आठे कर्म ॥ नमो० ॥३॥
 अज अवीनाशी निरंजनो रे, लोक शिखर करे वास ॥
 त्रणे काळनी वर्त्तनारे, एक समय प्रतिज्ञाय ॥ नमो० ॥४॥
 एक सिद्ध तीहां अनंत ठे रे, निज निज रूपेरे जित्त ॥
 नहीं बाधा सिद्ध जीवनेरे, गुणपर्यायमां लीन ॥ नमो० ॥५॥
 गुणपर्याय अनंतनी रे, व्यक्ति अनंती रे थाय ॥
 कोइ कोइमां पेसे नहीं रे, सौ नीज धर्मे समाय ॥ नमो० ॥६॥
 व्यक्ति व्यक्तियें जित्ततारे, आनंद केरी रे थाय ॥
 एम आनंद अनंतो हुवे रे, तेना जोगी ।सद्धा सदाय ॥ नमो० ॥७॥
 एक अनेक आदि अनादिरे, गुरु, लघुने मध्यस्थ ॥
 इत्यादिक जेद सिद्धनारे, जाणो वेशी संयमरथ ॥ नमो० ॥८॥
 तेथी सिद्ध पद पामीयेरे, जिविजन करजो विचार ॥
 ज्ञान शीतळ कहे आपजो रे, सिद्धराय सिद्धपद सार ॥ नमो० ॥९॥

इति सिद्ध पद पूजा ॥ २ ॥

पूजा ॥ ३ ॥ जी ॥ दुहा ॥

ठत्रीस गुण विराजता, पाळे पंचाचार ॥

षट् दर्शनने जाणता, स्याद्यादी सिरदार ॥१॥

॥ हाळ ॥ ३ ॥ जी ॥

॥ महावीर प्रजु घेर आवे ॥ ए देशी ॥

आचारज पदने पूजी जे, गुणरागे वंदन कीजे ॥

दीधे देशना ते न झूलीजे, शंका कंखा पूढी ठेदी जेरे ॥
मन मोहन जगगुरु राया ॥ तुज दरसण पुन्य पायारे ॥
मन मोहन जगगुरुराया ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥

तुमे पंच महाव्रत धारी, दया वीस वसा निरधारी ॥
सत्य ज्ञाषा निरवद्यसारी, आत्म धर्म शक्ति प्यारी रे ॥ म० २ ॥
अणदीधे सळी नहीं लेवे, योग त्रिकरणे नारी न सेवे ॥
रूप निरखण नजर न देवे, परिग्रह नव त्यागी रहेवे रे म० ३ ॥
आशा तृष्णा मूर्च्छा उतारी, आ ज्ञव परज्ञवनी नीवारी ॥
निर्लोत्रीन पुन्यग्राहकारी, ज्ञान ध्यानतप निर्जरा ज्ञारी रे म० ४ ॥
ज्ञाव संवर अंतर योगी, ज्ञाव अध्यात्म गुण जोगी ॥
धर्म साधक शब्द संयोगी, करे करणी सदा उपयोगी रे म० ५ ॥
शुद्ध पर्याय रमणता पाइ, सदबोध संयमश्री आइ ॥
जेठे आचार्य ज्ञा थाइ, तिहां आनंदवृद्धि सवाइ रे म० ६ ॥
निज गुण उपयोगे स्थिर, व्रते आचारीय थइ वीर ॥
अनुज्ञव सरोवर तीर, ज्युं ज्ञान अगाधसो नीर रे म० ७ ॥
तेमां स्नाने सनातक थावे, कर्म मेल अनादिनो जावे ॥
समश्रेणीए सिद्ध गतिपावे, ज्ञानशीतळ पद त्रीजुंगावे रे म० ८ ॥

इति आचार्य पद पूजा ॥ ३ ॥

पूजा ॥ ४ ॥ थी ॥ दुहा ॥

पाठक पंचवीस गुणी, ज्ञान तणा जंमार ॥
ज्ञे जणावे साधुने, प्रज्ञाविक सिरदार ॥ १ ॥

॥ दाळ ॥ ४ ॥ थो ॥

॥ रंगरसीया रंगरस वन्यो मन मोहनजी ॥ ए देशी ॥
पाठक पदने पूजीए मन मोहनजी, ए द्वादश अंगना जाण ॥
मनसुं मोह्युरे मन मोहनजी

नय गर्जित दीये देशना म० नहीं एकांत पक्कनी ताण॥म० १॥
शब्द नये धर्म साधना म० तेमां चउ प्रथमनी समाय ॥मन०॥
अंश आरोप नैगम जळे ॥मन०॥ संग्रह सत्ता ग्रहवाथ ॥म० २॥
जेदज्ञान अंतर जगे म०, करे चेतन पुद्गल जिन ॥ मन०
उपाधि अळगी टळे म०, ए व्यवहार नय चिन्ह ॥म० ३॥
मन स्थिर घरमां रहे म०, थइ शुद्धि अंतरमांही ॥ मन० ॥
ऋजुसूत्रनय एह ठे म०, परिणामग्राही त्यांही ॥ मन० ४ ॥
ए चउ शब्द नयें जळे म०, इहां प्रगटे समकित धर्म॥म०॥
अनुक्रमे वृद्धि लहे म०, आवे संनिरुद्धनो मर्म ॥ म० ५ ॥
ए नये अरिहंत पद लहे म०, तीहां ठ नयनुं वृत्तांता॥म०॥
एम कार्य शब्दथी साधीयेम०, चउ पेहेला ए निमित्त एकांता॥
आयुष्य अंते सिद्धिवरे म०, लोक शिखर करे वासा॥मन०॥
एवंजुत नय तीहां होवे म०, हवे कारणिक तीहां नहीं पास॥७॥
पुद्गल संग जीहां लगे म०, तीहां कारणिकनो रहे वासा॥म०
कार्ययोगे कारण कह्युं म०, नहीं तो कारण नहीं तास॥म०७॥
शब्द नय लाधे नहीं म०, तीहां स्थीर मिथ्यात्व धर्म॥मन०॥
कारण दुजेदे कह्युं म०, एक कार्य कारण मर्म ॥ मन० ए ॥
योगता कारण वीजुं कह्युं म०, ते समजो चतुर महंता॥म०॥
कार्य उपादाननुं हुवे म०, ते कार्य कारण कहंत म०॥१०॥

निमित्त प्रवृत्ति कीजीये म०, ते जोगे कार्य निपजंत मन० ॥

ते योगता कारण सही म०, नहीं तो अकारण कहंत म० ११॥

एम सस नय ग्रहीए म०, नहीं एके उत्थापक हुंत मन० ॥

शक्ति ते व्यक्ति हुवे म०, थाय संग्रह एवंचूत मन० १२ ॥

इम सिद्ध साधन साधीये म०, कहे ग्रंथे ज्ञानी गुरुराज म०॥

ज्ञान शीतळ श्रद्धा करो म० लहो समकित सारो काजम० १३

इति पाठक पद पूजा ॥ ४ ॥

पूजा ॥ ५ ॥ मी ॥ दुहा. ॥

ज्ञानी ते साधु नमुं, जाणे वस्तु स्वप्नाव ॥

उपाधि अळगी करे, त्यां शीवसाधन दाव ॥ १ ॥

॥ ढाळ ५ मी. ॥

॥ गीरिवर दरसण वीरला पावे ॥ ए देशी ॥

मुनि महंत पदपूजा कीजे, मुनि गुण उल्लखतां दील रीजे॥

मुनि महंत पदपूजा कीजे ॥

मुनि दरसणची समकित पामे, अनुक्रमे सिद्ध गति पण लीजे

मुनि महंत पदपूजा कीजे ॥ ए आंकणी. ॥ १ ॥

पंचइंद्रि विषय अशुभ निवारी, जीतेंद्रिय यति धर्मे रीजे मु०

पेहेलुं धर्म दामा अंतरमां, क्रोध तजी समता रस पीजे मु० १॥

बीजुं मार्हव धर्म अमानी, मद आठ तजी मोटपे न रीजे मु०

त्रीजुं आर्यवधर्म सरळता, कपटरहित अवक्र थड जे मु० ३॥

चोथुं मुनि धर्म ज्ञान वैरागे, तजी परममता लोभ हणीजे मु०॥

इम चौधर्म कषाय अज्ञावे, गुरु मूख वचने एम सुणीजे मु० ४

पंचमुं तपधर्म ढादश जेदे, षट् षट् वाह्य अच्यंतर कीजे मु०

बहुं संयम आश्रव त्यागे, सत्तर जेद घणी रीजे ग्रहीजे ॥मु०५॥
 सातमुंसत्यधर्मसत्यज्ञाषाए, आज्ञासत्यवस्तुसत्यसमजीजेमु०॥
 अष्टम शौचधर्म जेद ज्ञाने, पुद्गल अनुजव त्यागी वरीजे मु०६॥
 नवमुं धर्म अकिचन दाखुं, परिग्रह त्यागी सनेह हणीजे मु०॥
 दशमुं ब्रह्मचर्य धर्मज्ञाखुं, त्रिकरण योगेवेद विषेनसेवीजेमु०॥
 एम दशयतिधर्म आराधी, मुनिगुण वृद्धि लहे रंगरीजे मु०॥
 संयम ठाण विशुद्धी वरतां, ज्ञान शीतलकरीशीवपदलीजे मु०॥
 इति मुनि पद पूजा ॥ ५ ॥ मी ॥

॥ पूजा ॥ ६ ॥ द्वी ॥ दुहा ॥

वस्तुने वस्तुपणे, सदहे सो समकित ॥
 अवस्तु वस्तु कहे, ते मिथ्यात्व ब्रम जित ॥१॥
 जेद ज्ञान अंतर जगे, तीहां वस्तु उल्लखाय
 जीव पुद्गल डुफारता, श्रद्धा स्थिर न कोलाय ॥२॥
 ते समकित दर्शण नमुं, शिवपद आपणहार ॥
 सर्व धर्मनुं मूळए, गुण वृद्धि आधार ॥३॥

॥ ढाल ६ छद्दी ॥

॥ तीरथनी आशातना नवी करिये ॥ ए देशी ॥

समकित दर्शन पूजीए जवी जावे, जाव स्वजावे
 समकित आवे, तीहां मिथ्यात्व मूळथी जावे, पामे चोथुं
 स्थान ॥ समकित ० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ दर्शन अनुजव ते
 सही प्रत्यक्ष, देखे शुद्ध स्वरूपनो पक्ष ज्ञान योगे दर्शन
 विचक्ष, जाणे देखे एम ॥ समकित ० ॥ २ ॥ संसार वेदक
 ए सही, अति वळीउं, पकतां अर्द्ध पुद्गल कहीउं, नहीतो

सात आठ नव रहीउ, पठी सिद्धि लहत ॥ समकित० ॥
 ॥ ३ ॥ चारित्र विण सिद्धि बरें एम जाणो, नहीं समकित
 वीण शीवराणो, समकित गुण परथम आणो, आशे कारज
 सार ॥ समकित० ॥ ४ ॥ समकित विण धर्म साधना अ-
 लेखे, करे किरिया जंगत सौ देखे ॥ नणे ज्ञान कथे न
 जाणे रेखे, अंकविण विंडु जेम ॥ समकित० ॥ ५ ॥ गत
 समकितने पूरवे आयु बांध्युं, ए बेउ विण समकित साध्युं ॥
 बीजुं आयुष्य बांधे नहीं लाध्युं, देव वैमानि बंध ॥ समकित०
 ॥ ६ ॥ मळ उपशम दय उपशम दय जाणो, तेथी समकित
 त्रिविध आणो ॥ दायक त्रण चार नवे टाणो, सिद्धि व-
 रशे एम ॥ समकित० ॥ ७ ॥ सास्वादन उपशम पंचवार
 लहीजे, दय उपशम असंख्यवार कीजे ॥ दायक एकवार
 ग्रही सीजे, नवस्थीति मांही ॥ समकित० ॥ ८ ॥ दय-
 उपशम परथम लहे सिद्धांते, उपशम कर्म ग्रंथे अकांते ॥
 पामे समकित शांत दांते, जिन शास्त्रे विचार ॥ समकित०
 ॥ ९ ॥ समकित ठाणथी पनी मिथ्यात्वे जावे, तीहां रहंतां
 अनंत काळ थावे ॥ कर्मबंध अनंतो पावे, स्थिति न वधे
 एम ॥ समकित० ॥ १० ॥ इत्यादिक गुण मोटको सिद्धि-
 दाता, गुरु वचने कहे गुणग्याता ॥ समकित जावना मुनि
 ध्याता, ज्ञान शितळ गाय ॥ समकित० ॥ ११ ॥

इति समकित दर्शन पद पूजा. ॥ ६ ॥ वी.

पूजा ॥ ७ वी ॥ दुहा. ॥

जीव स्वप्नावे ज्ञान ते, चारित्र समकित मूल ॥

अनुज्ञवे शीव सुखने, सहजानंद अनुकूल ॥ १ ॥

ज्ञानावरणी कर्म जे, क्षय उपशम तस थाय ॥

ज्ञान गुण प्रगटे सही, जाणे वस्तुने न्याय ॥ २ ॥

द्रव्यारथ दस जेदने, पर्यायारथ षट् जेद ॥

द्रव्यपर्यायने जाणतां, लहीए ज्ञान अजेद ॥ ३ ॥

ढाळ ॥ ७ मी ॥

राग सारंग ॥ हो धन्ना ॥ ए देशी ॥

आतम ज्ञानपद पूजीएरे मिता ॥ शुद्ध उपयोगे स्थिर

॥ अंतर अजवाळुं करेरे मिता ॥ अकृत्य चिंतक धीरे ॥

रंगीला मिता ॥ ए ज्ञान पूजोने ॥ ए ज्ञान पूजो घटमांरे

मिता, लहो अनुज्ञव प्रत्यक्षरे ॥ रंगीला ॥ ए ज्ञान पूजो-

ने ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ गुणपर्याय अनंतनोरे मिता, अ-

नुज्ञव स्हेजे थाय ॥ अनंत चक्षुवंतो सहीरे मिता, परम-

ज्योति प्रगटायरे ॥ रंगीला मिता ॥ ए ज्ञान ॥ २ ॥

अरूपी विषय ज्ञाननोरे मिता, आतम ज्ञाने ग्रहंत ॥ अ-

नुज्ञव रीते जाणतांरे मिता, स्पर्श ज्ञान कहंतरे ॥ रंगीला ॥

॥ ए ॥ ३ ॥ निजातम विण सर्वनेरे मिता, जाणे ते

बाह्य ज्ञान ॥ बाळ ज्ञान वीजुं नामढेरे मिता, वीजुं व्य-

वहार ज्ञानरे ॥ रंगीला ॥ ए ॥ ४ ॥ स्वपर जाण ज्ञानी

कह्यारे मिता, पर अनुज्ञवी न कहाय ॥ अरीसामां अन्य

ढवी पढेरे मिता, ढवीए अरीसो न लेपायरे ॥ रंगीला ॥

ए ॥ ५ ॥ परजाण उपमा वांचढेरे मिता, ज्ञानी निजातम

जाण ॥ स्वज्ञावे निज धर्मढेरे मिता, परज्ञावे परधर्म ठाणरे

॥ रंगीला० ॥ ए० ॥ ६ ॥ परजावे धर्म नवि रहे रे मिता,
 पामेळुं क्षणमां विनाश ॥ धर्मघाति परजावनेरे मिता,
 तजी करो स्वजावे वासरे ॥ रंगीला० ॥ ए० ॥ ७ ॥ शुद्ध
 एकता अचलतारे मिता, अकृत्य चिंतक ज्ञाव ॥ परानु-
 यायी इहां टढ्योरे मिता, अज्ञेदज्ञानी हुवा रावरे ॥ रंगीला०
 ॥ ए० ॥ ८ ॥ ज्ञेद ज्ञान कारण कळुं रे मिता, टळतां का-
 र्यता पाय ॥ केवळनाण दर्शण लहेरे मिता, ए शुद्ध स-
 द्भूत आयरे ॥ रंगीला० ॥ ए ॥ ए ॥ पर्याय द्रव्य एका-
 प्रतारे मिता, व्यक्ति अनंती जिन ॥ अजिन रूपे तिहां
 सहारे मिता, ए स्याद्वाद धर्म चिन्हरे ॥ रंगीला० ॥ ए०
 ॥ १० ॥ एम ज्ञानयोग आराधीयेरे मिता, ज्ञेद अज्ञेद वि-
 चार ॥ ज्ञान शीतल सिद्धिवरेरे मिता, लहे अव्यावाध
 हितकाररे ॥ रंगीला० ॥ ए० ॥ ११ ॥

॥ इति ज्ञानपद पूजा ७ मी ॥

पूजा ॥ ८ मी ॥ दुहा ॥

जे चारित्र शरण करे, ते निर्जय पद पाय ॥
 जव जव नाटक नवी करे, मोहादि कर्म क्षय थाय ॥१॥
 चारित्र गुण अंतर विषे, अनुजव ज्ञान संयोग ॥
 स्थिर उपयोग शुद्धता, तीहां संयमश्री जोग ॥२॥
 संयमश्री संगे रहे, चारित्र रायनी पास ॥
 प्रमोदित अळगी नही, कार्य करे थड दास ॥३॥

॥ ढाल ८ मी ॥

॥ तोरण आइ क्युं चले रे ॥ ए देशी ॥

चारित्र धर्मने पूजिये रे, निग्रंथ पद अणगार ॥ स-
खूणा ॥ व्यवहार निश्चय जेदंथी रे, परथम कहुं व्यवहार ॥
सखूणा ॥ चारित्र धर्मने पूजिये रे, निग्रंथ पद अणगार ॥
सखूणा ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ पंच महाव्रत उच्चरे रे, सु-
जतो आहार निहाळे ॥ सखूणा ॥ लोचकरे जूमिये सूपरे,
अरुवाणे पगे चाले ॥ सखूणा ॥ चारित्र ॥ २ ॥ षट्
आवश्यक वे टंकनारे, नव कटपे विहार ॥ सखूणा ॥
देशना गुरु मुखे सुणे रे, पलेहण करे वे वार ॥ सखूणा ॥
चारित्र ॥ ३ ॥ इत्यादि बहु साधनारे, व्यवहार चारित्र
तेह ॥ सखूणा ॥ स्वर्ग सुख तेहथी लहे रे, परंपर कारण
एह ॥ सखूणा ॥ चारित्र ॥ ४ ॥ निश्चै चरणहवे दाखवुं रे,
जे शीव सुखदातार ॥ सखूणा ॥ अनंतर कारण सिद्धनुं रे,
अंतर दृष्टि विचार ॥ सखूणा ॥ चारित्र ॥ ५ ॥ ज्ञाने
वस्तुने उळखे रे, एक प्रणमन वस्तु जिन ॥ सखूणा ॥ पर-
संगे मिश्रित हुं रे, चेतन पुद्गल चिन्ह ॥ सखूणा ॥
चारित्र ॥ ६ ॥ परसंगी हुं चेतनारे,, इंद्रिद्वारे एह
॥ सखूणा ॥ उपयोगीक सदा रहे रे, पुद्गल धर्मे तेह
॥ सखूणा ॥ चारित्र ॥ ७ ॥ मन मेळुं नहि स्थिरतारे,
जटकण लाग्यो तेह ॥ सखूणा ॥ वस्ती उजममां जमे रे,
गयण पायाले एह ॥ सखूणा ॥ चारित्र ॥ ८ ॥ इंद्रि
नो इंद्रि नही आतमारे, पुद्गल वस्तु तेह ॥ सखूणा ॥

तेमां जाणंग गुण आतमा रे, उपयोग लक्षण एह ॥ सखूणा
 ॥ चारित्र ० ॥ ए ॥ एम जेदज्ञाने व्हेंचीये रे, जीव पुद्गल
 दोय जिन ॥ सखूणा ॥ हेय जाणी पर बोदीने रे, चेतना
 ग्रहो यश् लीन ॥ सखूणा ॥ चारित्र ० ॥ १० ॥ वीर्य स्फू-
 रणायें अश्रे, पर्याय धर्मे वृत्ति ॥ सखूणा ॥ उपयोग अनंतो
 हुवो रे, स्थिरपणे जेम धरती ॥ सखूणा ॥ चारित्र ० ॥ ११ ॥
 ज्ञाव अध्यात्म धर्म ए रे, संवर निर्जरा साथे ॥ सखूणा ॥
 ध्याता ध्येय ध्यान एकतारे, चारित्र राय जगनाथ ॥ सखूणा
 ॥ चारित्र ० ॥ १२ ॥ निमोही मोहने हणी रे, हणीयां
 रागने द्वेष ॥ सखूणा ॥ अशुद्ध परिणतिने ठेदीने रे, शुद्ध
 परिणतिये प्रवेश ॥ सखूणा ॥ चारित्र ० ॥ १३ ॥ निश्चें
 चरण ए ज्ञाखियुं रे, यथाख्यात तस नाम ॥ सखूणा ॥ वीत
 राग ठाण बारमे रे, लाध्युं पद हित काम ॥ सखूणा ॥
 चारित्र ० ॥ १४ ॥ पा क्षणमां ए केवल लहे रे, त्यां गुणठाण
 तेरमुं कहाय ॥ सखूणा ॥ ज्ञान शीतळ करे वंदनारे, मा-
 नजो अरिहंतराय ॥ सखूणा ॥ चारित्र ० ॥ १५ ॥

इति चारित्र पद पूजा ॥ ८ मी ॥

पूजा ॥ ९ ॥ मी ॥ दुहा ॥

कर्म जले तप धर्मथी, तपथी जाय विकार ॥
 अशुद्धता अळगी टळे, तप उत्तम आचार ॥ १॥
 ध्यान तप अंतर विषे, आज्ञा अपाय विचार ॥
 विपाकने संस्थान ए, ध्याश् द्यो धर्मसार ॥ २॥

उत्सर्ग कायानो करे, त्याग ए ज्ञान संयोग ॥

बाधित. जाव सवेटळे. लहे अव्याबाध जोग ॥३॥

॥ ढाळ ९ मी ॥

॥ वगमानो वासीरे मोर शीद मारीयो ॥ ए देशी ॥

तप पद पूजिने निरजरा करीयेर, बंधने विदारीरे
कर्मथी बुटीये ॥ ध्यान तपे धर्मध्याने आज्ञा विचारीरे,
मिथ्यात्वने मारीरे समकित लिजीये ॥ अज्ञानने निवारी रे
ज्ञान रस पिजीये, अव्रतने गाळीरे विरति रसे न्नीजीये;
प्रमादने टाळीरे अप्रमत्ते रीजीये, मोहने विदारीरे, यथा-
ख्याते सिजीये ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ अप्पाय विचय बीजे
पाये विचारीरे, आतमरामरे अनंत गुणीने किजीए ॥ वि-
पाक विचय बीजे पाये गुणवंतरे ॥ परसंगे फळरे विपाक
अज्ञाता लिजीये ॥ अज्ञानने० ॥ अव्रत० ॥ प्रमाद० ॥
मोह० ॥ १ ॥ संस्थान विचार ते असंख्याता लोकमांहीरे
॥ कर्म पर्यायेंरे जन्म मरणे फरसीये ॥ एम चउजेदे धर्म-
ध्यान तप ध्यायारे ॥ शुक्ल ध्यानरे परसंग त्यागी किजीये
॥ अज्ञान० ॥ अव्रत० ॥ प्रमाद० ॥ मोह० ॥ ३ ॥ पेहेले
पाये स्वपर विचार जिन्न जिन्नरे ॥ वहेंची जूदा जूदारे
जीव पुद्गल दोय कीजीये ॥ मोहमल्ल श्हां आत्म प्रदे-
शथी टाळीरे ॥ ध्यान अग्नियें लगासीरे यथाख्यात ली-
जीये ॥ अज्ञान० ॥ अव्रत० ॥ प्रमाद० ॥ मोह० ॥ ४ ॥
बीजे पाये अज्ञेद ज्ञान एकत्वरे ॥ परअनुभवरे ठाण वार-
मेथी टाळीए ॥ ज्ञानावरणी दर्शनावणी अंतरायरे ॥ तेने

हणतां रे केवलज्ञान नीहाळीये ॥ अज्ञान ० ॥ अवत ० ॥
 प्रमाद ० ॥ मोह ० ॥ ५ ॥ त्रीजो पायो तेरमा ठाणना
 अंतरे ॥ आयुषने ठेकेरे योग रोध किजीये ॥ चोथे पायं
 सही अयोगी अकर्मि रे ॥ क्रियाने कायानोरे उच्छेद करी
 सिजीये ॥ अज्ञानने ० ॥ अवत ० ॥ प्रमाद ० ॥ मोह ० ॥
 ६ ॥ धर्म शुक्ल ध्यान चउ चउ पाया दाख्यारे ॥ ते अजिं-
 तरे पांचमो तप जेद कीजीये ॥ ठडो तप जेद कायोत्सर्ग
 कहीजेरे ॥ ते जाव आवी गयोरे, कायानो उच्छेद तीहां
 लीजीये ॥ अज्ञानने ० ॥ अवत ० ॥ प्रमाद ० ॥ मोह ० ॥ ७ ॥
 वाकी रक्षा दशजेद तपना ते समजीरे, अंतर्दृष्टियेरे कर्म
 वळे एम कीजीये ॥ ज्ञान शीतळ कहे ध्यान तपने आराधीरे ॥
 अकृत्य अनुजवरे योगें सिद्ध पद लीजीये ॥ अज्ञानने ०
 ॥ अवत ० ॥ प्रमाद ० ॥ मोह ० ॥ ८ ॥

इति तप पद पूजा ॥ ९ मी ॥

कलश.

॥ ठाळ ॥

घणुं जीव तुं जीव जिनराज जीवो घणुं ॥ ए देशी ॥

अथवा ॥ कमखानी देशी ॥

नवपद-पूजीये मुक्ति पंथ लीजीये, देवगुरु धर्म ब्रण
 तत्व जाणी ॥ शुद्ध श्रद्धा करी मिथ्यात्व परहरी, समकित
 सुमति बेहु लीयो ताणी ॥ नवपद पूजीये ० ॥ ए आंकणी
 ॥ १ ॥ परथम अरिहंत पदतणी पूजना, शत्रु द्रव्यज्ञाव
 दोय हणतां थावे ॥ जावथी रागद्वेष अशुद्ध परिणितिये,
 द्रव्यथी गुणघाति चउदाय पावे ॥ नव ० ॥ २ ॥ बीजी

सिद्ध पदतणी कहुं हवे पूजना, अष्ट कर्मक्षयथी अष्ट गुण पावे॥ पुद्गल रहित ए आत्मरूपे सदा, अनंत गुण वृत्ति अकृत्य थावे ॥ नव० ॥ ३ ॥ आचार्य उपाध्याय साधु सर्व पूजीये, कंचन कामिनिथी रहित थइये सावद्य त्याग त्रि-करण त्रिकरण करी, जाव जीव लगे निस्पृही रहीये ॥ नव० ॥ ४ ॥ दर्शननाण चरण तप गुण पूजना, अंतरकरणे उपयोगी रहीए ॥ तेथी तीहां पामीए स्वरूपे विशुद्धता, शक्ति सोव्यक्ति एरगट लहीये ॥ नव० ॥ ५ ॥ एम नव पदतणी पूजना घट विषे, गुण प्रगटे सो जाव पूजा कहीए॥ तेह ज्ञाने करी पूजा में वर्णवी, उपयोगे पूजी शीवसुख लहीए ॥ नव० ॥ ६ ॥ उंगणीसैं वावन असार डुवादशी, कृष्ण पक्ष वार गुरुए गाइ ॥ अनुजव पदतणा स्थिर विचारथी, रमण रचना करी पूर्णताइ ॥ नव० ॥ ७ ॥ मनोरथ माहरो सफल हुवो आज ए, आनंद उलटजर हर्ष वाध्यो ॥ नवपद आतमा आत्म जावे पूजना, ए विण कार्य नहीं कोइए साध्यो ॥ नव० ॥ ८ ॥ एम जवि, पूजीये जक्ति घणी कीजीये, वचन सत्य विवेके उचारीयेए ॥ ज्ञान शीतल करी उपयोग शुद्ध ग्रही, व्यक्ति लही शीव पंथ चालीए ॥ नव० ॥ ९ ॥

॥ कळश. ॥

श्रुतज्ञान अनुजव ॥ ए देशी ॥

उपशम जळे मळ शान्त करीए उपयोग चंदन पूजीए ॥

वळी ज्ञान पुष्पज धूप श्रद्धा, दिप अनुजव किजीए ॥

वैराग अद्भुत. ज्ञान गर्भित, दृष्टि सम नैवेद्य ए ॥

एम ज्ञान शीतल ज्ञाव पूजा, फल कहुं संतोष ए ॥१॥

इति नवपदजीनी पूजा संपूर्ण.

अथ आरति लिख्यते.

॥ अपठरा करती आरती जीन आगे ॥ ए देशी ॥

आरति करुं जीनराजनी सहज ज्ञावे, ज्ञान दीप
ज्योति प्रगटावे ॥ घट अंतर प्रकाश थावे, ज्ञागे तिमि-
रांधकार ॥ आरति करुं ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ जीनज्ञाव
संज्ञाव ए ज्ञानयोग, टले रागद्वेष ज्ञाव रोग ॥ वसे शुद्ध
परिणति संयोग, क्षीण मोह वीतराग ॥ आरति ॥ २ ॥
उतरहुं मुळरूपमां गुणे चढहुं, शुद्ध उपयोग रमण आद-
रहुं ॥ गुणपर्याय अनुभव करहुं, लाधे केवल ज्ञान ॥ आ-
रति ॥ ३ ॥ ज्ञाव जीन अरिहंतजी ए प्यारो, घाति क-
र्महणी हुवो न्यारो ॥ गण तेरमुं तीहां विचारो, अंते
योगनो रोध ॥ आरति ॥ ४ ॥ धर्म अनंतो व्यक्ति ए निन्न
वर्ते, सोही ज्ञाव नाटक नाच करते ॥ हुवा सिद्ध लोकं
ते उरते, ज्ञागे सादि अनंत ॥ आरति ॥ ५ ॥ सहजस्व-
ज्ञावे जीनजी सम थावुं, एम उलट मनमां लावुं ॥ ज्ञान
शीतल आरति गावुं, तजी पुद्गलिक ज्ञाव ॥ आरति ॥ ६ ॥

संपूर्ण.

अथ मंगल दीवो लोख्यते.

ज्ञान प्रकाशसो मंगलिक दीवो, उतारो आरति स-
मकिती जीवो ॥ मूर्ख उतारो पुद्गल केरी, अप मंगलिक

ए नहीं जलेरी ॥ ज्ञान० ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ मंगळीक
जीव स्वरूपोपयोगी, ज्ञाव निक्षेप निजज्ञाव संयोगी ॥
अरूपी शुद्ध परिणति त्यां कहीए, ध्याता ध्येय ध्यान ए-
कता लक्ष ॥ ज्ञा० ॥ २ ॥ रागद्वेष अपमंगलिक हणीआ ॥
गुणघाति टळया जे चउ रणीया ॥ मंगळीक केवळज्ञान सो
दीवो, परमानंद अनंत रस पीवो ॥ ज्ञान० ॥ ३ ॥ एही
मंगळिक सिद्ध पद आपे, आयुष्य अंते अधाति कापे, का-
र्मण कर्म मनुष्यजव ठोरी, सिद्ध गतिये वर्या शीववधु जोरी
॥ ज्ञा० ॥ ४ ॥ अव्यावाध अनंत सुख संगी, पर्याय धर्मे
वृत्ति एकंगी ॥ उत्कृष्ट मंगळिक सिद्धने कहीए, ज्ञान शी-
तळ ए ज्ञावसो ग्रहीए ॥ ज्ञान० ॥ ५ ॥ संपूर्ण. ॥
॥ अथ अध्यात्म चोवीशी लिख्यते ॥

प्रथम स्तवन.

शत्रुंजय दीगो रे ॥ ए देशी ॥

युगला धर्म निवारण स्वामी, शीवपद साधन का-
मीरे ॥ हित चिंतक परमेश्वर प्यारो, ऋषजदेव शीरनामी
रे ॥ देवाधि देव पूजोरे, पूज्यां पूज्यां परमानंद ॥ जविक
तुमे पूजोरे ॥ ए शीव सुख केरो कंद ॥ जविक तुमे पूजो
रे ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ प्रथम नरेसर प्रथम मुनीसर,
प्रथम केवळ ज्ञानी रे ॥ त्रिगमे वेसी उपदेश देवे, नहीं
कोइ एह सम दानी रे ॥ देवाधि० ॥ २ ॥ ए दान ग्रहे
सो ज्ञाता, संघ चतुर्विध कहीएरे ॥ साधु साधवी श्रावक
श्राविका, गणधर मुख्य पद लहीए रे ॥ देवाधि० ॥ ३ ॥

समकित मूल आझायुक्त तीरथ, स्थापे आदि जिणंदरे ॥
तीहां सूत्र दुवादश रचता, लब्धियें गणधर मुनिंद रे ॥
॥ देवाधि० ॥ ४ ॥ ज्ञव्य जीवने ए महा उपगारी, मिथ्या-
त्व टाळण हारी रे ॥ ज्ञानशीतल करी समकित पामे,
सोही सिद्ध अधिकारी रे ॥ देवाधि० ॥ ५ ॥ संपूर्ण.

स्तवन वीजुं.

॥ देशी ललनानी ॥

अजित जिनपति देशना, सुणतां प्रगटे आनंद ॥
॥ ललना ॥ जीव पुद्गलनी जिनता, दाखे दुफार जिणंद
ललना ॥ अजित जिनपति देशना ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥
जीवसत्ताए सिद्ध अनादिनो, ए ह्यायक लब्धिवंत ॥ ल-
लना ॥ संग्रह नयना पक्ष्थी, अव्यक्तव्य गुण अनंत ॥
॥ ललना ॥ अजीत० ॥ २ ॥ एम ठती पर्याये जाणीए,
जिम बीजमां रहुं वृद्ध ॥ ललना ॥ वळी काष्ट मांही अ-
ग्नि रही, तेम काया व्यापक जीव शुद्ध लक्ष ॥ ललना
अजित जिन० ॥ ३ ॥ ए धर्म वस्तुगत उळखो, करो श्रद्धा
जीव पुद्गल जिन ॥ ललना ॥ जीव गुण रागी थइ ग्रहो,
तेहने अनुजवो तद्गत थइ विन्न ॥ ललना ॥ अजित० ॥
॥ ४ ॥ तद्गत जावे ग्रंथी जेदीने, पामो सम्यक दर्शन
ज्ञान ॥ ललना ॥ शुद्धातम अनुजव करो, मळे नीज गुण
लब्धि दान ॥ ललना ॥ अजित० ॥ ५ ॥ त्यां गुण गण
जिन व्यक्तव्यता, ए लाज लब्धि कहेवाय ॥ ललना ॥
जोग लब्धि गुणगत त्यां लहो, जोग गुण निष्पन्न समे.

थाय ललना ॥ अजि० ॥ ६ ॥ उपज्ञोग वारंवार जोगवे,
बीजा समयथी यावत् चिरंकाळ ॥ ललना ॥ वच्चे विरह-
काळ आवे नहीं, उपज्ञोग लब्धिमांहे रसाळ ॥ ललना ॥
॥अजित०७॥ वीर्य स्फुरणा गुण स्वज्ञावे लहे, गुणगुणगत
उपयोग जिन्न ॥ ललना ॥ समे समे फुरणा अग्निनव
पणे, वीर्यलब्धि मांही सदा लिन्न ॥ ललना ॥अजित॥०७॥
ए लब्धि पांच दायक ज्ञावनी, ज्ञवि प्रकट करो व्यक्ति-
ज्ञाव ॥ ललना ॥ लहो सामर्थ्य पर्याय सिद्धगति, त्यां
घाति अघाति कर्म अज्ञाव ॥ ललना ॥ अजित० ॥ ए ॥
हेतुद्वय उपज्ञम चोथा ठाणथी, क्षिण मोह ठाण पर्यंत
॥ ललना ॥ घाति चउकर्म तेहथी खपे, लहे केवळनाण
महा संत ॥ ललना ॥ अजित० ॥ १० ॥ जीव सत्ताये
लब्धि रही पिरुपणे, ज्ञान शीतळ ए शीवसुख कंद ॥ ल-
लना॥ तेने रोपो ग्रंथिजेद अवसरे, सींचो ज्ञान रस वृद्धिये
आणंद ललना ॥ अजित० ॥ ११ ॥ - संपूर्ण.

स्तवन त्रिजुं.

॥ चंद्रप्रभु मुख चंद्र, सखी मुने देखण दे ॥ ए देशी ॥
श्री संज्ञव स्वज्ञाव रमण ॥ सखी देखण दे ॥ उपयोग अनु-
ज्ञव ज्ञान ॥ सखी मुने देखणदे ॥ दायक लब्धि अनंत सदा
सखी० ॥ गुण गुण जिन्न व्यक्ति विज्ञान सखी०॥१॥ जीवसत्ता
निर्मळ सदा॥सखी०॥ अनादि अनंत ए सिद्ध ॥ सखी० ॥
आवरण लाधे नहीं कदा ॥ सखी० ॥ ए निर्लेप वस्तु ऋद्ध
॥ सखी० २ ॥ मिथ्यात्व ज्ञावे न देखीयो ॥ सखी० ॥ अ-

ज्ञाने नहीं ज्ञास ॥ सखी० ॥ मोह विकलताए आंधळो
 ॥ सखी० ॥ अहंमत्त्व ज्यो घणो त्रास ॥ सखी० ॥ ३ ॥
 दर्शनावरणी रुठयो घणुं ॥ सखी० ॥ करे चक्षुअचक्षु अज्ञाव
 ॥ सखी० ॥ काल अनंत निगोदमां ॥ सखी० ॥ कारण
 नहीं सामग्री दाव ॥ सखी० ॥ ४ ॥ त्रस आवरमां न दे-
 खीयो ॥ सखी० ॥ दीठो न चउगति मांही ॥ सखी० ॥ ज्ञान
 सम्यक विण जरु थयो ॥ सखी० ॥ रागद्वेषनी वृद्धि त्यांही
 ॥ सखी० ॥ ५ ॥ क्लेशानंदी आतमा ॥ सखी देखणेदे ॥
 बांधे कर्म अनंत ॥ सखी० ॥ संतापे उदयिक अवसरे
 ॥ सखी० ॥ इष्ट हाणि महा दुखवंत ॥ सखी० ॥ ६ ॥ अं-
 तराय नमीउं अनादिनो ॥ सखी० ॥ तेथी पाम्यो न संजव
 जूप ॥ सखी० ॥ काल लब्धि आवी दुकमी ॥ सखी० ॥
 ज्ञाव लब्धि प्रगट नीजरूप ॥ सखी० ॥ ७ ॥ द्रव्य कर्म ज्ञा-
 ग्योतदा ॥ सखी० ॥ ज्ञाव कर्मनो अज्ञाव ॥ सखी० ॥ नो
 कर्म संग परहर्यो ॥ सखी० ॥ हुवा सिद्ध निरंजन राव
 ॥ सखी० ॥ ८ ॥ ज्ञान शीतळ करी पामीए ॥ सखी० ॥
 मुक्ति सुखनुं धाम ॥ सखी० ॥ सादि अनंत स्थिति त्यां
 जली ॥ सखी० ॥ तेने पामुं ए ठे मूज काम ॥ सखी० ॥ ९ ॥

संपूर्ण.

स्तवन चोष्टुं.

॥ सुगुण सनेहारे कबुये न वीसरे ॥ ए देशी ॥

अजिनंदन जिन आनंद पूरणो, ज्ञाव अध्यात्म पा-

मीजी ॥ द्वितीय ज्ञाव उन्मूलन ताहरे, अचळ अवाधित
 रामीजी ॥ अजिनंदन जिन आनंद पूरणो ॥ ए आंकणी ॥
 गाथा ॥ १ ॥ ज्ञानानंदी स्वज्ञावे पामीया, गुणी पर्याय अनंतजी ॥
 निज निज व्यक्तिरे आणंद जिनता, आणंद व्हेर अनंतजी ॥
 अजिनं० ॥ २ ॥ निर्मळ व्यक्तिरे संपत्ति ताहरे, मारे तुज
 सम शक्तिजी ॥ समळ उपाधि ज्यो मुज आतमा, तेथी न
 प्रगटे व्यक्तिजी ॥ अजिनंदन० ॥ ३ ॥ तेथी तुं सिद्ध से-
 वक हुं लाहरो, तुज गुणरंगी अजंगजी ॥ तुज गुणज्ञान
 ध्यान मुज मन वस्यो, रुचे नहीं अन्य संगजी ॥ अजि०
 ॥ ४ ॥ चिन्ह मूर्ति अंतरमां थापीए, संवर जळ करीए
 पखाळजी ॥ अनुभव रमण परमपद पूजतां, पामे सिद्धपद
 लाळजी ॥ अजिनंद० ॥ ५ ॥ नाचो राचो निरंजन मंदिरे
 स्तुति स्वरूप उपयोगजी ॥ तेथी ज्ञान शीतळ थाय आ-
 पणुं, ए पूरण आणंद योगजी ॥ अजिनंद० ॥ ६ ॥ संपूर्ण.

स्तवन पांचमुं ॥

॥ राग रामग्री ॥ कन्खो ॥

सुमति शुद्ध चेतना, मूळ रूप देखना, तेहशुं सग-
 पण जोरुना ए ॥ मुजमन ते वसी तेनो हुं बहु रसी,
 स्वामी एणे नाथ तुमने कीया ए ॥ सुमति शुद्ध चेतना०
 ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ कुमति रीसाइ गइ छूख दिन
 लइ गइ, नरुतर ज्ञाग्यो अनादिनो ए ॥ सुख संपत्तिज्यी
 वृद्धिसंताननी, जोग जोगी हुज आतमाए ॥ सुमती० ॥ १॥

सदीव स्वामी सेवती चित उत्साहथी, क्षीण न अळगी
 थाये कदीए ॥ परोणापरे पूजती वचन न लोपती, अमृत
 रसोइ जमाकती ए ॥ सुमति० ॥ ३ ॥ झूख ज्ञागी गइ,
 तृप्ति पूरण थइ, वीर्य अनंत वाध्यो तीहां ए ॥ रंगजर री-
 ऊथी सेवे शुद्ध चेतना, सादि अनंत जंग सिद्धमां ए ॥
 सुमति० ॥ ४ ॥ एम अनुजव करी सुमति शोधी लीइ,
 रूप जोइने रीऊयो घणुं ए ॥ गुण तस अति घणा वचने
 आवे नहीं, ज्ञान शीतळ करी जाणीए ए ॥ सुमति० ॥ ५ ॥

संपूर्ण.

स्तवन ॥ ६ ॥

॥ देशी उपरनी ॥

पद्म द्रह ज्यो अमृत जळ अति घणो, चारित्र रायना
 देशमां ए ॥ तेह मीठो घणो शीतळ शुद्ध वासना, रसकुं-
 पीका तस नाम ठे ए ॥ पद्म ड्रह ज्यो० ॥ ए आंकणी ॥
 ॥ गाथा ॥ १ ॥ ते द्रहमां नाहीने कर्म मळ काढीउं, नि-
 रमळ चेतना त्यां थइए ॥ पद्म प्रज तस नाम जग वीस्त्युं,
 परमपूज्य तीर्थकरु ए ॥ पद्म० ॥ २ ॥ तेह उपदेश जव्य
 जीवने आपता, तुज मुज एक देशी सह्यीए ॥ आपणो
 राय चारित्र नाम निर्मळुं ॥ हित वंठक सर्व जीवनो ए
 ॥ पद्म० ॥ ३ ॥ तेने तुमे कीम तजो मोह रायने जजो,
 परघर पोतीकुं मानतां ए ॥ तेणे कबजे कया चोर जाणी
 करी अनर्गळ ऋद्धि पाणी लीए ए ॥ पद्म० ॥ ४ ॥ निरधन
 त्यां थयां सर्व संसारीउं, चउगतिमुलकमां फेरवे ए ॥ दुःख

आपे घणुं सुख नहीं एक आणुं, क्लेश करी काल त्यां निर्गमे ए ॥ पद्म० ॥ ५ ॥ तेथी मुढ आंधळा सत्यसूजे नहीं हेरु बंधन जुटे नहीं ए ॥ मोह पल्लीनी आझा तुमे मानता, वेरी ए चारित्र रायनो ए ॥ पद्म० ॥ ६ ॥ एथी बुटया विना सुख आवे नहीं, अनंतकाले ए मूके नहीं ए ॥ नव नवा वेषे नाटक नचावतो, निरदय हृदय नीतुर ठे ए ॥ पद्म० ॥ ७ ॥ हुं पण ए रीते तुज सम रखकीड, विकल यज्ञे संसार मांहे ॥ एम करतां मदया सदगुरु देवता, तेणे चक्षुमां अंजन कीयो ए ॥ पद्म० ॥ ८ ॥ तेथी मने सूजीडं वीर्य तीहां फोरव्युं, पूठ दीधी में मोह रायने ए ॥ चारित्र राय स्मरण कीयो ततदाणे, ते मुज स्वरूपमां आवीयो ए ॥ पद्म० ॥ ९ ॥ त्यां ऊह निरमळो ज्ञान अनुभव ज्यों, स्नाने विज्ञाव मळ बुटीडं ए ॥ शुद्ध स्वज्ञाव तद्रूप परमात्मा, शीव पंथे सेजमां हुं चक्यो ए ॥ पद्म० ॥ १० ॥ एम तुमे करो वीर्य त्यां फोरवो, एह उपदेशने सहहो ए ॥ तेथी तुमे पामशो शाश्वत सुखने, ज्ञान शीतळ सो सिद्धात्माए ॥ पद्म० ॥ ११ ॥ संपूर्ण. ॥

स्तवन ॥ ७ शुं ॥

मन मधुकर मोही रह्यो ॥ ए देशी ॥

सुपार्श्व जिनवर सातमा, पृथ्वी माताना जायारे ॥ कंचन वरणे दीपता, वसो धनुष्यमान कायारे ॥ सुपार्श्व जिनवर सातमा ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ बीस दाख पूर्वनुं आउखुं, अंतरदृष्टि वैरागीरे ॥ बाह्य रंग पतंगनो,

आतमज्ञानी सोजागीरे ॥ सुपार्श्व ॥ १ ॥ जीव पुद्गल
 वहेचण करी, उपयोग स्वरूपमां कीधोरे ॥ चिदानंद ज्यो-
 ति जगमगे, परमानंद रस पीधोरं ॥ सुपार्श्व ॥ ३ ॥ अ-
 प्रमत्त आतम हुळ, क्षणकश्रेणी तीहां मांकेरे ॥ सुक्ल प्रथम
 पगयाखीए, मोह प्रकृति सर्व ठांकेरं ॥ सुपार्श्व ॥ ४ ॥
 समजावे चढती कळा, शुद्ध परिणतिमां आवेरे ॥ वीतराग
 ठाण अंतं बारमे, त्रण कर्म क्षय आवेरे ॥ सुपार्श्व ॥ ५ ॥
 अनंत चतुष्टयी पामीया, त्रिगुण देव बनावेरे ॥ पर्षदा बार
 मळे तीहां, देशना जीनजी सुणावेरं ॥ सुपार्श्व ॥ ६ ॥
 उपजे विणसे थीर रहे, एतो वस्तु विचाररे ॥ जे मरियादा
 वस्तुकी, सो सत्ता निरधाररे ॥ सुपार्श्व ॥ ७ ॥ उपजवुं
 वीणसवुं ते सही, पर्याय धर्म सद्ज्ञावेरे ॥ स्थीरपणुं तीहां
 द्रव्यनुं, एम वत्तें लक्षण न अज्ञावेरे ॥ सुपार्श्व ॥ ८ ॥
 ते वस्तु षट् जेदे जाणीये, गुण पर्याय संयुक्तरें ॥ हेय जा-
 णी अजीव पांच परहरो, ग्रहो उपादेयं चेतन निज युक्तरें ॥
 ॥ सुपार्श्व ॥ ९ ॥ एम सुणी केइ समकित पामीया, केइक
 देश विरति आवेरे केइक महाव्रत उचरे, एम लाज बहु पावेरे
 ॥ सुपार्श्व ॥ १० ॥ एम ज्ञव्य जीवने तारता, करता बहु
 उपकाररे ॥ आयु पूर्ण करी सिद्धि वर्या, ज्ञान शीतळ जीन
 अणगाररे ॥ सुपार्श्व ॥ ११ ॥ संपूर्ण. ॥

स्तवन ॥ ८ ॥

गिरुआरे गुण तुम तणा ॥ ए देशी. ॥

चंद्र प्रज्ञ जिन देशना, सुणतां शंका जाजे रे ॥ नि-

शंकित थाय आतमा, समकित शुद्ध विराजेर ॥ चंद्र प्रज
जिन देशना ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ श्रद्धा कारण
सुणो देशना, स्थीर करी मन वच कायारे ॥ मनन करो चिं-
तवन करो, न जूलो वचन गुरु सायारे ॥ चंद्र ॥ १ ॥
जीवस्वरूपने उल्लखो, पुद्गलमां ढंकाणोरे ॥ चिंतवन शक्ति
वीस्तरे, ए कारण मुख्य वखाणोरे ॥ चंद्र ॥ ३ ॥ यथा
प्रवृत्ति प्रमुख सही, त्रण करण करी आवेरे ॥ अंतर करणे
अनुजवे, जीव पुद्गल निन्न जावेरे ॥ चंद्र ॥ ४ ॥ ग्रंथि
जेद करे ते समे, वीर्य वृद्धि जोगरे ॥ ज्ञान ध्यान उपयोग-
शुं, हणो मिथ्यात्व जाव रोगरे ॥ चंद्र ॥ ५ ॥ बीज चंद्र
सम आतमा, शुद्ध हुड नीज रूपरे ॥ प्रकाश-घट अंतर
करे, चढती कळाए याशे जूपरे ॥ चंद्र ॥ ६ ॥ एही चंद्र
प्रज सेवीए, अंतर मंदिर स्थापीरे ॥ शीव सुख आपे तत-
काणे, ज्ञान शीतल घट व्यापीरे ॥ चंद्र ॥ ७ ॥ संपूर्ण. ॥

॥ स्तवन ॥ ९ सुं ॥

कपुर हुवे अति उजळुं जी ॥ ए देशी ॥

सुबुद्धि नाथ नवमा प्रजुजी, कांति फटक समान ॥
एक सत धनुष्य प्रमाण ठे जी, काया बहु बळवान ॥
सोन्नागी जीन तुज गुणनो नहीं पार ॥ शीव सुखनो दातार
सोन्नागीजीन, मारे अवलंबन आधार सोन्नागीजीन, तुज
गुणनो नहीं पार ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ सुबुद्धि
वर्णन करुंजी, ज्ञान श्री तस नाम ॥ ते ठंमे नीज देहनेजी,
ग्रहे नाथ आतमराम ॥ सोन्नागीजीन ॥ १ ॥ सुबुद्धिनाथ

तस कीजीएजी, घट अंतर रहे वास ॥ उपयोगे रमे रंगशुं
जी, गोमे कर्म बंधन पास ॥ सोजागी० ॥ ३ ॥ ऋद्धि अ-
नंती जोगवेजी, खरचे उदयिक जाव ॥ तिम तिम तेज
वधे घणुंजी, बेठा त्यां समजाव नाव ॥ सोजा० ॥ ४ ॥
संसार सागर उतर्याजी, पहोच्या शीवपुर मांही ॥ सिद्ध
वधुए वधावीयाजी, दीधो बहु आदर त्यांही ॥ सोजा०॥
॥ ५ ॥ आणंद क्रीडा त्यां करेजी, वेशी एक रुपधार ॥
सिद्ध वधुने ज्ञान श्रीजी, जोगी चेतन सार ॥ सोजागी०॥
॥ ६ ॥ अबाधित सुख जोगवेजी, सादि अनंतो काळ, ज्ञान
शीतळ चित्त तीहां वस्योजी, जावुं देश एक फाळ ॥ सो-
जा० ॥ ७ ॥ संपूर्ण. ॥

॥ स्तवन ॥ १० शुं ॥

सेवक किम अवगणीए हो मद्विजीन ॥ ए देशी ॥

शीतल जिन शितल गुण ज्ञानी, निजपर सौने जाणे॥
निज रूपे शीतलता वाधे, त्यां परने कुण आणे ॥ शीतल-
जीन ए अब शोजा सारी ॥ मुज मनने अति प्यारी ॥
शीतलजीन ए अब शोजा सारी ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥
जीव अनादि सिद्ध स्वरूपी, शक्ति जावेलाधे ॥ अव्याबाध
सुखनो जोगी, परसंगे दुख वाधे ॥ शीतल० ॥ २ ॥ पर-
संग तेही अग्नि जाणो, चेतन गुणने बाळे ॥ दश प्राण ते
पुद्गल कहीए, तेमां चेतन जाले ॥ शीतल० ॥ ३ ॥ ए
परसंग लुटे सुख आवे, आवे उपयोग घरमां, अनुभव मित्र
मळे तीहां वेगे, लावे केवळज्ञान पळमां ॥ शीतल ॥ ४ ॥

ए मनोरथ ज्ञान शीतलनो, पूरण करजो स्वामी ॥ हुं तमने
उपगारी जाणी, नित्य प्रणमुं शीर नामी ॥ शीतल० ॥५॥
॥ संपूर्ण ॥

॥ स्तवन ॥ ११ मुं ॥

धन्य धन्य संप्रति साचो राजा ॥ ए देशी ॥

श्रेयांस जिन सेवा कीजे, त्यां अनुभव रस पीजे रे ॥
साधन ए सम अवर न दुजो, आत्म कार्य त्यां सिजेरे ॥
श्रेयांस जिन सेवा कीजे ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥
श्री श्रेयांस जिन अंश स्वरूपी, समकित सरोवर तीरे रे ॥
ज्ञान जळ मान सरोवर जरीओ, खेले खेल चित्त स्थिरेरे ॥
श्रे० ॥ २ ॥ आत्म गुण चारो तीहां चावे, वीर्य अनंतु पावे
रे ॥ तिम तिम क्रीडा अधिकी थावे, द्वायक नव लब्धि
त्यां आवेरे ॥ श्रे० ॥ ३ ॥ एही सिद्ध एही परमेश्वर, निरं-
जन निराकार रे ॥ ज्ञान शीतल अनुभव अंश सेवे, ते
उतरे जव पार रे ॥ श्रे० ॥ ४ ॥ संपूर्ण ॥

॥ स्तवन ॥ १२ मुं ॥

जांजरीआ मुनिवर धन्य धन्य तुम अवतार ॥ ए देशी ॥

वासपूज्य जीन वारमाजी, मुक्ति पुरीमां वास ॥
स्वरूप रमण उपयोगशुंजी, लहे पूज्य शिवरूप तास ॥
रंगीला प्रीतम तुजसुं आविहक नेह ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥
॥ १ ॥ अनादि वास मिथ्यात्वमांजी, तीहां जरूपी जीव ॥
काल लब्ध आवे जदाजी, पामे समकित जजी शीव ॥
॥ रंगीला० ॥ २ ॥ तीहां घट अंतर वासीयाजी, अनुभव

મંદિર માંહી ॥ પૂજ્ય પણું તીહાં પામીઆજી, ઉપયોગ પ્રગ-
ટયો જ્યાંહી ॥ રંગીલા ॥ ૩ ॥ અપ્રમત્ત પગથાલીએજી,
એમ ગુણ ચેતન પામે ॥ ત્યાંથી ચઢવું શ્રેણીએજી, વીતરાગ
જાવના સામે ॥ રંગીલા ॥ ૪ ॥ અરિહંત પદઘાણ તેરમેજી,
કેવલજ્ઞાનમાં વાસ ॥ પૂજ્ય પણું અતિ વીસ્તર્યુંજી, મુક્તિપુરી
ત્યાંથી પાસ ॥ રંગીલા ॥ ૫ ॥ યોગ રોધ કરી સિદ્ધમાંજી
વાસ કર્યો તુમે પૂજ્ય ॥ જ્ઞાન શીતલ જાવું તીહાંજી, નીજ
આત્માને કહે બુજ્ય ॥ રંગીલા ॥ ૬ ॥ સંપૂર્ણ ॥

॥ સ્તવન ॥ ૧૩ શું ॥

લાઠલદે માત મઢહાર ॥ એ દેશી ॥

વિમલનાથ જીનરાય, કંચન વરણી કાય ॥ આજહો
ઝંચી સાઠ ધનુષ્યનીજી ॥ ૧ ॥ વિમલ શ્રી સો જ્ઞાન, બીજું
સર્વ અજ્ઞાન ॥ આજ હો પુદ્ગલને જીવ જે કહે જી ॥ ૨ ॥
તે જીવ મોહી મલીન, તપ જપ કરે થઈ લીન ॥ આજહો
આશા બાંધે આવતા કાલનીજી ॥ ૩ ॥ તીહાં સંસાર સ્થિર,
ચેતન સદાય અસ્થિર ॥ આજહો બઢીઓ તે ગઢીઓ થઈ
પર્યો જી ॥ ૪ ॥ બાંધે કર્મ અનંત, એ દુર્બુદ્ધિનો કંત ॥
આજહો એ કહે હું હું સંયમીજી ॥ ૫ ॥ એમ દીસે ઠે આજ,
સુણજો વિમલ મહારાજ ॥ આજ હો મારે તો ગુરુ તુંજે ઠે
જી ॥ ૬ ॥ તુમે પરણ્યા સ્વરૂપ જ્ઞાન, કીધું દુર્મતિનું સ્નાન
આજ હો દુઃખદીન નાઠા તાહરેજી ॥ ૭ ॥ તીહાં થયા વિ-
મલનાથ, ઝાલો હમારો હાથ ॥ આજહો જ્ઞાન શીતલની
માનો વિનતીજી ॥ ૮ ॥ સંપૂર્ણ. ॥

॥ स्तवन ॥ १४ मुं ॥

॥ देशी ॥ चंद्रावळानी ॥

अनंत जिनपति चौदमा रे, आतमज्ञानी ध्यानी ॥
 तुरंग गति रंग ध्यानमां रे, गर्जीत पुष्ट गज ज्ञानी ॥ त्रुटक ॥
 गर्जीत पुष्ट गजज्ञानी नसामे ॥ उपाधि सघळी स्वरूपथी
 काढे ॥ तीहां शीवरूप संज्ञाव समाधि, पर अनुज्ञव ठेदी
 ज्ञाव व्याधि ॥ सेवो अनंत जिन एह ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥
 अनंत जिनपति ते थया रे, नहों कोइ परना संगी ॥ निज
 डव्यनी वृत्तिए रे, एकत्व रंगी अजंगी ॥ त्रुटक ॥ एकत्व
 रंगी अजंगी सजोगी, अरुधी दण तुं रहे न अजोगी,
 राग रंग तज्यो तुही स्वामी ॥ वीतराग थइ सहेज ज्ञाव
 आरामी ॥ सेवो ॥ २ ॥ अनंत चतुष्टयादि गुण बर्या रे,
 गुण घाति करी चढ नाश ॥ अव्यावाधादि बर्या पज्जवा रे,
 अघाति कर्म त्यां विनाश ॥ त्रुटक ॥ अघाति कर्म त्यां
 विनाश अनंतां समश्रेणी सिद्ध वधु वरंतां, कार्य पूरण कीधुं
 स्वामी ॥ सादि अनंत स्थीति तीहां पामी ॥ सेवो ॥ ३ ॥
 परमानंद पद शाश्वतोरे, मूळ रूपमांही देखाय ॥ आधि
 व्याधि जिहां नहों रे, तीहां ठे निरंजनराय ॥ त्रुटक ॥ तीहां
 ठे निरंजनराय मुज प्यारो ॥ ए वीण सर्वे लागे खारो, ते
 कारण अंतरमां वशीये ॥ स्थिर थइ त्यांथी नवि खसीये
 ॥ सेवो ॥ ४ ॥ एहीज कारण सिद्धतुरे, ए वीण अवर
 न डुजो ॥ ज्ञान शीतळ करी त्यां जइरे, अलख अचळ
 पद पूजो ॥ त्रुटक ॥ अलख अचळ पद पूजो स्वामी ॥

देवाधि देव ए ठे शीवगामी, सर्व शिद्धांत तणो ए सार ॥
श्रद्धा करीने लहो जवपार ॥ सेवो ॥ ५ ॥ संपूर्ण ॥

॥ स्तवन ॥ १५ भुं. ॥

॥ देशी एकवीसानी ॥

धर्मनाथजी रे देव पनरमा सुखकर ॥ दीये देशनारे
नय गरजीत ए जीनवर ॥ एक ज्ञानमां रे नय साते तुमे
जाबिया, अज्ञानमां रे चोथी नय सुधी राखीया ॥ त्रुटक ॥
शब्दनय समकित पामे, मिथ्यात्व धर्मने परहरे ॥ वस्तु
स्वजावे धर्म सहहे, अंश अंश परगट करे ॥ वस्तु स्व-
जाव ते शब्द नय ठे, तेमां अंश जैगम जळे ॥ जीवसत्ता
शुद्ध ग्राहक, ए संग्रहनय त्यां मळे ॥ १ ॥ जीव स्वजावे
रे, ज्ञान उदय प्रकाशीयो, तीहां पुढगलरे उपाधिपुर ना-
शीयो ॥ तेथी चेतन रे, शुद्ध थयो समाधिमयी, ए व्यव-
हार नयरे, मिढ्यो शब्द नयने जइ ॥ त्रुटक ॥ ज्ञानध्यान
उपयोगे आवे तीहां मन हाले नहीं ॥ ए पद्म ऋजु सूत्र
नयनो, मढ्यो शब्द नयने तहीं ॥ शब्दनय आरुढ वृद्धि,
वस्तु धर्म प्रगट पणे ॥ ध्याता ध्येय ध्यान एक तीहां, सम
जावे केवळ जणे ॥ २ ॥ ए अरिहंतरे समजिरूढ नये
आविया, उपर दाख्यारे, पांच नय ते साथे लाविया ॥
हवे इहांथी रे योग रुंधीने सिद्धिवरे, लोकंतेरे सिद्ध शि-
द्धा उपर ठरे ॥ त्रुटक ॥ तीहां एवं जूत नय आवे, एम
करीए सप्त नय साधना ॥ शक्ति व्यक्ति मांही जळे त्यां
कहीए आराधना ॥ सिद्ध साधन शब्द नयमां, ज्ञानयोगे

जाणीए ॥ बीजी नयोगर्जित आवे, तेमां हठ नवी ताणी-
ए ॥३॥ एम ससनये रे वस्तु धर्म तुमे वर्या, तेथी धर्मनाथरे
अमे तमने कहीए खरा ॥ तुमे अहनीश रे मुज घट अंतर
आवजो, मुज चेतना रे तुम संगे जगावजो ॥ त्रुटक ॥
एम कीधुं धर्मनाथे, आव्या अनुजव मंदिरे ॥ पण मुजने
मलीन देखी, वेठा नहीं कंइ चित्त धिरे ॥ तीहां मुजने
प्रमोद जाजो, आणंद हरख वधामणां ॥ ज्ञान शीतळ करे
विनति, वळी दर्शन देजो तुम तणां ॥ ४ ॥ संपूर्ण ॥

स्तवन ॥ १६ सुं ॥

शांति जिणेसर केशर अर्चित जगधणीरे ॥

के अर्चित जगधणीरे ॥ ए देशी ॥

शांति जिणेसर साहेव मुज मनमां वस्योरे ॥ के मुज
मनमां वश्योरे ॥ ज्ञाव रोगनो टाळण अवरन तुज जिश्योरे
॥ के अवरण ॥ रोग सोग संताप क्लेश निवारीयोरे ॥ क्लेशण ॥
अइ शांति टढ्यो रोग निरोगी तुं जालीउरे ॥
निरोगी तुं ॥ १ ॥ रूप अनंतु साहिव दीसे ताहरं रे
॥ के दीसे ताहरं रे ॥ तुज मुख पुनमचंद हृदय हीसे मा-
हरं रे ॥ हृदयण ॥ कंचन वरणी काया कंचन सम दीपतीरे
॥ कंचनण ॥ सेवा करतां लाज घणो मुज आपतीरे ॥ घ-
णोण ॥ २ ॥ जळचंदन वरधूप दीपशुं पूजीएरे ॥ दीपशुं
पूजीएरे ॥ कुसुम अकृत नैवेद्यने फळ धरी बुजीयेरे ॥ फ-
ळण ॥ इत्यादिक शुद्ध द्रव्य शुं पूजो जवि जनोरे ॥ के
पूजोण ॥ निमित्त उपादान समज्यां कार्य करे सवि जनोरे
॥ कार्य करेण ॥ ३ ॥ तुज गुण गातां अंतर रंग वधे मुनेरे

॥ के रंग० ॥ तुं उपगारी पूज्य तार कहुं तुने रे ॥ तार० ॥
 तुजवीण दुजो देव न दीसे दयालुठरे ॥ न दीसे० ॥ क-
 रुणासिंधु मनमोहन तुही, मायालुठरे ॥ के तुही० ॥ ४ ॥
 तुज नक्ति शुद्ध युक्ति मुक्तिने खेंचशे रे ॥ मुक्तिने० ॥
 जीव पुद्गल दोय निन्न जाति जेद व्हेंचशे रे ॥ जाति० ॥
 जेद ज्ञानतुं ए काम बीजाथी न नीपजे रे ॥ बीजाथी० ॥
 आत्मरूप अनंत महंत तीहां जजे रे ॥ महंत० ॥ ५ ॥
 अनंतर आत्म सिजे त्यां वार लागे नही रे ॥ त्यां वार० ॥
 अनुभव मित्र चेतन शुद्ध दोय मिळे तहीं रे ॥ के दोय० ॥
 आणंद लहर अजंग रंग तीहां वधे रे ॥ के रंग० ॥ ज्ञान
 शीतलनुं ए काज आज पूरण सधे रे ॥ के आ० ॥ ६ ॥
 ॥ संपूर्ण ॥

स्तवन ॥ १७ सुं ॥

॥ मरकलमानी देशी ॥

कंथुनाथ जिन पूजोजी ए प्रभु गुण नीलो ॥ दुनि-
 आमां देव नहीं दुजोजी ए प्रभु गुण नीलो ॥ द्रव्य ज्ञाव
 दोय जेदेजी ॥ ए प्रभु० ॥ तेमां ज्ञावपूजा अखेदेजी ॥ ए०
 ॥ १ ॥ द्रव्य पूजाए द्रव्य उपयोगजी ॥ ए० ॥ शुद्ध चेतन
 नहीं संयोगजी ॥ ए० ॥ ज्ञाव पूजाये शुद्ध उपयोगजी
 ॥ ए० ॥ इहां आत्मस्वरूप अयो जोगजी ॥ ए० ॥ २ ॥
 द्रव्य पूजा ठे चार नय शुद्धजी ॥ ए० ॥ ज्ञाव पूजाए श-
 ब्दमां बुद्धिजी ॥ ए० ॥ द्रव्य पूजा आरोपित दाखीजी
 ॥ ए० ॥ ज्ञावपूजा अणारोप ज्ञाखीजी ॥ ए० ॥ ३ ॥ एम

पूजा विवेके करीएजी ॥ ए० ॥ निज-पर-जिन्नता बुद्धि
धरियेजी ॥ ए० ॥ शब्दयोगे सर्व नय सत्यजी ॥ ए० ॥
नहीं तो चउ कहीए असत्यजी ॥ ए० ॥ ४ ॥ शब्दादि
तरण नय ज्ञाख्याजी ॥ ए० ॥ एतो आत्मस्वरूपमां रा-
ख्याजी ॥ ए० ॥ एना संगे नैगमादि जलताजी ॥ ए० ॥
नहीं तो पुद्गलमां ठरता, ॥ ए प्रजु० ॥ ५ ॥ चोथी नय
सुधी मिथ्यात्व वाइयोजी ॥ ए० ॥ शब्दमां समकित रुको
खाइयोजी ॥ ए० ॥ मुक्ति मारग शब्द नयथीजी ॥ ए० ॥
साधन ए विण होय कहांथीजी ॥ ए० ॥ ६ ॥ स्थिरादृष्टि
शब्द नये लाधेजी ॥ ए० ॥ चारे दृष्टिमां मिथ्यात्व बाधजी ॥ ए० ॥
ज्ञावशत्रुमां मिथ्यात्व मोटोजीए० एथी जीव संसारी ठोटोजी
॥ ए० ॥ ७ ॥ शरधा वीपरित दुख दाताजी ॥ ए० ॥ एना अज्ञावे
जीवने शाताजी ॥ ए० ॥ एम ज्ञान शीतलनी वाणीजी ॥ ए० ॥
गुरु वचन श्रवण करी जाणीजी ॥ ए० ॥ ८ ॥ संपूर्ण ॥

॥ स्तवन ॥ १८ सुं ॥

॥ राग वंगाली ॥

अरनाथजीनजी अढारमा देव, अंतरयोगे मिलवा
करुं शेव ॥ साहेव सांजळो ॥ हुं तुमने चाहुं दीनरात,
न गमे मुजने बीजाथी वात ॥ साहेव सांजळो ॥ १ ॥
तुज वचन सुणवानो प्यार, तुम संगे स्थिरता करवा हुं
त्यार ॥ सा० ॥ तुम पासे मारे करवो रहेवास, तुं दूध
बीजी सघळी ठाश ॥ सा० ॥ २ ॥ तुमे मळो त्यां मुने
परमोद, रीज मोजथी करीए विनोद ॥ सा० ॥ तुम संगे

मुज चेतन शुद्ध, तुज कृपाए अश्ये बुद्ध ॥ सा० ॥ ३ ॥
 तुज गुणनो मुज रंग-अजंग, तुज मुज बेजनुं करवुं एकंग
 ॥ सा० ॥ तुजवीण बीजुं न गमे बाज्य, संसार सागर
 तरवा तुं जाहाज ॥ सा० ॥ ४ ॥ सुणी विनति मीढ्यां
 अरनाथ, सत्ता शक्तिये त्यां त्रिजुवन नाथ ॥ सा० ॥ वात
 करे तुज मुज रूप एक, शक्तिमां नही कोइ अन्यनो जेग
 ॥ सा० ॥ ५ ॥ व्यक्तिमां अंतर पकीठ सार, निर्मल
 समलनो जेद विचार ॥ सा० ॥ ज्ञान शीतल श्रद्धा एम
 धार, स्थिति पाके तुं सिद्ध वधु जरथार ॥ सा० ॥ ६ ॥
 संपूर्ण.

॥ स्तवन ॥ १९ हुं ॥

॥ दीठी हो प्रभु ॥ ए देशी ॥

मूरती हो प्रभु मूरती मद्धि जिणंद, ताहरी हो प्रभु
 ताहरी अनंत गुणे जरीजी ॥ केवल हो, प्रभु केवल ज्ञान-
 दर्शन, चरण हो प्रभु चरण यथाख्यात मय ठरीजी ॥ १ ॥
 दान लाज हो प्रभु दान लाज आत्मा अजेद, जोग हो
 प्रभु जोग उपजोग स्वगुण महीजी ॥ वीर्य हो प्रभु वीर्य
 स्फुरण अनंत, अप्रयास हो प्रभु अप्रयास अन्य सदाय
 नहीजी ॥ २ ॥ दायक हो प्रभु दायक लब्धि ए पांच
 सादी हो प्रभु सादि अनंत जांगे कहीजी ॥ अव्रतक हो
 प्रभु अव्रतक कदीए न होय ॥ गुण सबवे हो प्रभु गुण
 सबवे त्रिविध परिणती ग्रहीजी ॥ ३ ॥ व्यक्ति हो प्रभु
 व्यक्ति जिन जेद अनंत ॥ प्रगटे हो प्रभु प्रगटे तेथी

परमानंदताजी ॥ सुख हो प्रभु सुख ए अनंत अव्याबाध ॥
 लहरी हो प्रभु लहरी विलास आस्वादताजी ॥ ४ ॥ अक्षय
 हो प्रभु अक्षय स्थितियें गति सिद्ध ॥ अरूपी हो प्रभु
 अरूपी वरणादि नहीं तीहांजी ॥ अगुरु हो प्रभु अगुरु
 लघु बार जेद ॥ हाणी हो प्रभु हाणी वृद्धि गुण वृत्ति
 तीहांजी ॥ ५ ॥ इत्यादि हो प्रभु इत्यादि गुण अनंत, धर्म
 हो प्रभु धर्म गुणगत स्वप्नावएजी ॥ गुण ते हो प्रभु
 गुण ते पर्याय समुदाय ॥ जिन हो प्रभु जिन कहीए हेतु
 उपदेशमांजी ॥ ६ ॥ वस्तुये हो प्रभु वस्तुए अव्य पर्याय ॥
 गुणनय हो प्रभु गुणनय नहीं सिद्धांतमांजी ॥ प्रदेश हो
 प्रभु प्रदेश असंख्याता दाख्य ॥ तस घन हो प्रभु तस घन
 निवर सिद्धमांजी ॥ ७ ॥ तेहीज हो प्रभु तेही मूरती
 मल्लि जिणंद ॥ उगणीस हो प्रभु उगणीसमा तीरथ-
 पतिजी ॥ ज्ञान हो प्रभु ज्ञान शीतल शुद्धज्ञाव ॥
 पूजाथी हो प्रभु पूजाथी जवि लहे सिद्धगतिजी ॥ ८ ॥
 संपूर्ण.

॥ स्तवन ॥ २० अं ॥

॥ सांजळजो मुनिसंयम रागे ॥ ए देशी ॥

मुनिसुव्रत जगत गुरुराया, शुद्ध नयचित्त ठरायारे ॥
 शुद्ध पर्याय रमण उपयोगे, ध्यान तुरंग नचायारे ॥ मुनि-
 सुव्रत जगत गुरुराया ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥
 निज सत्ता धर्म प्रगट पाया, व्यक्ति गुण पर्यायारे ॥ सेहेज
 स्वप्नावे दायक लब्धि, अचल अनंती कहायारे ॥ मुनि ॥

॥ २ ॥ तेमां नवजेदे इहां दाखुं, समकित परथम जाखुं रे॥
 चरण यथाख्यात वीतराग जावे, शुद्ध परिणतीए राखुं रे
 ॥ मुनि० ॥ ३ ॥ केवळ ज्ञानने केवळ दर्शन, विशेष सा-
 मान्य उपयोगरे ॥ समय अंतर वे सिद्धांते मान्या, नयवादे
 एकविशेषो पयोगरे ॥ मु० ॥ ४ ॥ दान लाज जोग उपजोग
 वीर्य, दाखुं तस वृत्तांतरे ॥ दान देतो निज लेतो पोते,
 सहाय गुण गुणने करंतरे ॥ मु० ॥ ५ ॥ जोग स्वपर्याय
 जोगवे, उपजोग स्वगुण वृत्तिरे ॥ स्वपर्याय गुण वृत्ति
 सहायी, वीर्य स्फुरणा अनंतीरे ॥ मु० ॥ ६ ॥ ए पांच
 लब्धि मुज सत्ताये, अव्यक्तव्य अनादिरे ॥ ते व्यक्तव्य
 पणे करी आपो, तो ज्ञान शीतळ सिद्ध आदिरे ॥ मु० ॥
 ॥ ७ ॥ संपूर्ण.

स्तवन ॥ २१ मुं ॥

ऋषजनो वंश रयणायरो ॥ ए देशी ॥

नमि जिनपति अरीहा नमो, एथी करो गुण राग रे॥
 जीव स्वरूपने उळखो, तजो अन्य लावी वैराग रे ॥ नमि
 जिनपति अरीहा नमो ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ अ-
 न्य वस्तु जीवने पांच ठे, तेमां दुःखदायी एकरे ॥ पुद्गल
 बंधन दृढ ठे, कर्म वर्गणा अनेकरे ॥ नमि० ॥ २ ॥ ज्ञाना
 वरणादि आठनो, कर्मदळ वृत्तंतरे ॥ समे समे अज्ञाने
 बांधतो, सात आठ कर्म महंतरे ॥ नमि० ॥ ३ ॥ तेथी
 अशुद्ध थयो आतमा, उदयिक जाव संयोगेरे ॥ बंधाणो
 वर्गणा सातमां, राग द्वेष पर उपयोगेरे ॥ नमि० ४ ॥ सं-

सार स्थिर चञ्चल गति जमे, दुःख सहे वारंवाररे ॥ क्लेश
करी काल निरगमे, अहं ममत्व अपाररे ॥ नमः ॥ ५ ॥
निज वस्तु धर्म रूचे नहीं, अंतरदृष्टि न थायरे परवस्तु
धर्मे लागीज, तीहां मिथ्यात्व सदायरे ॥ नमिः ॥ ६ ॥
सद्गुरु वचनथी वेगळो, माने पुद्गलने जीव रे ॥ द्रव्य
क्रियातप आदरे, तेथी काज नहीं नहि ए शीवरे ॥ न-
मिः ॥ ७ ॥ एम समजी अन्य संग तजो, जजो ज्ञानने
ध्यानरे ॥ निर्विकल्प रस पीजीए, प्रगटे अनुभव ज्ञानरे
॥ नमी ॥ ८ ॥ एह शीवसाधन आदरो, आराधो जवि
संतरे ॥ अन्य तजतां वीर्य बाधरो, ज्ञान शीतळ एकं
तरे ॥ नमी ॥ ९ ॥ संपूर्ण.

॥ स्तवन २२ मुं ॥

॥ सांजळजो मुनि संयम रागे ॥ ए देशी.

नेमि प्रजु नीम कयों सही दाखुं, उदयिक जाव नही
चाखुरे ॥ परवस्तु अग्राह्य चेतनने, सर्व विरति एम राखुरे ॥
नेमि प्रजु नीम कयों सही दाखुं ॥ ए आंकणी ॥ गाथा
॥ १ ॥ कारण कार्य ते निज स्वजावे, अकारण परजावे रे ॥
हय उपशम शुद्ध कारण कहीए, कार्य ते हयक जावे रे
॥ नेमि ॥ २ ॥ ए विण कारण कार्य ते नांही, अरिहंतने
सिद्ध पदनुंरे ॥ जविजन समजीने आदरजो, वचन ए
नेमि जीणंदनुंरे ॥ नेमि ॥ ३ ॥ कारण ते कार्यने ध्यावे,
सोही कार्यने पावे रे ॥ कारण कार्ये नहीं प्रवर्त्ते, ते कार्य
रूप नहीं आवे रे ॥ नेमि ॥ ४ ॥ कारण सो कार्ये प्रवर्त्ते,

ते कारण कहेवायरे ॥ कार्य प्रवृत्ति अण करतां, कारण
 एम न बोलायरे ॥ नेमि० ॥ ५ ॥ कार्य योग्यतानी ठति
 जेमां, ते कारण एम कहीएरे ॥ ए सत्य वचन प्रवृत्ति
 जोगे, नही तो कारण शेनुं 'सही'एरे ॥ नेमि० ॥ ६ ॥
 कारण वस्तु स्वज्ञावे वर्ते, सोही साधन उत्सर्गरे ॥ ज्ञान
 शितळ निष्पन्न कार्य तहीं, व्यक्ति अनंत अपवर्गरे ॥
 नेमि० ॥ ७ ॥ संपूर्ण.

॥ स्तवन ॥ २३ सुं ॥

॥ हो धन्ना ॥ ए देशी ॥

पार्श्वनाथ त्रेवीसमारे ॥ मिता ॥ वामा राणी तस-
 मात ॥ पिता अश्वसेन नरपतिरे ॥ मि० ॥ नील वरण ए
 जीन प्रख्यातरे ॥ रंगीला मिता ए प्रभु सेवोने ॥ ए प्रभु
 सेवो अंतरंगमारे ॥ मि० ॥ नहीं बाज्य पारस रूपरे ॥
 रंगीला मिता ए प्रभु सेवोने ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥१॥
 बाज्य ते उदयिक ज्ञावढेरे ॥ मि० ॥ पूरव बंध संबंध ॥
 कर्म जनित पक्ष बाज्यएरे ॥ मि० ॥ ते नहीं चेतन शुद्धरे
 ॥ रं० ॥ ए० ॥ १ ॥ चेतनरूप अंतरंगमारे ॥ मिता ॥
 पर तजतां प्रगटाय ॥ ज्ञान दीपक अनुज्ञव सहीरे
 ॥ मिता ॥ तिमिरांधकार ज्ञाग्यो जायरे ॥ रं० ॥ ए० ॥३॥
 परज्ञावथी न्यारापणरे ॥ मिता ॥ अनुज्ञवे वस्तु धर्म ॥
 स्याद्वाद धर्म इहां संपजेरे ॥ मिता ॥ लहे आनंद अति
 पर्मरे ॥ रं० ॥ ए० ॥४॥ स्वस्वज्ञाव तस कीजीएरे ॥ मिता ॥
 वर्तना ए व्यवहार ॥ जेद ज्ञान योग वर्णव्योरे ॥ मिता ॥

सोही कारण शीवसाररे ॥ रं० ॥ ए० ॥ ५ ॥ ए विण अव-
रने कारण कहेरे ॥ मिता ॥ ते कटपना सो असत्य ॥
ज्ञान शितळ उपदेश एरे ॥ मिता ॥ सुणो नाणी संगे सदा
संतरे ॥ रंगीळा० ॥ ए० ॥ ६ ॥ संपूर्ण.

॥ स्तवन २४ मुं ॥

॥ मन मोहन मेरे ॥ ए देशी ॥

॥ वीर जिनेश्वर साहेवा मन मोहनमेर ॥ जाव वीर्य
शीव संत जीनजी गुरु मेर ॥ तुज सम अवर न देखीयो ॥
मन० ॥ हणी शत्रु दयाळु कहंत ॥ जी० ॥ १ ॥ प्रथम
हण्यो मिथ्यात्वने ॥ मन० ॥ तीहां फीटयो अचेतन जाव
॥ जी० ॥ चेतन जन्म त्यां कीजीये ॥ म० ॥ ए साधन
अवसर दाव ॥ जी० ॥ २ ॥ अज्ञान नातुं ते समे ॥ म० ॥
जग्यो अंतर जाण ॥ जी० ॥ हुवो प्रकाश स्वजावमां ॥
म० ॥ थया ज्ञानी अनुजवी जाण ॥ जी० ॥ ३ ॥ प्रणया
समिती संयम श्री ॥ म० ॥ तीहां त्यागी असंयम नार ॥
जी० ॥ कुमती टळी अधर्म बुद्धि ॥ म० ॥ तेनां संतान
हणीयां ते वार ॥ जी० ॥ ४ ॥ कषाय पचवीशने मारीया
॥ म० ॥ हणया विषय विकार तेवीस ॥ जी० ॥ योग च-
पळताने परहर्या ॥ म० ॥ नाठी निद्रा चंढावीने रीस ॥
जी० ॥ ५ ॥ अप्रमत्त थयो आतमा ॥ म० ॥ स्वरूप उप-
योगवंत ॥ जी० ॥ ज्ञान वीर्य तीहां वाधीयो ॥ म० ॥
टाळी उपाधि हुआ महंत ॥ जी० ॥ ६ ॥ रागद्वेष मोह
जागीया ॥ म० ॥ वळी जागी परिणति अशुद्ध ॥ जी० ॥

शुद्ध परिणति पूरण थइ ॥ म० ॥ यथा वीतराग ज्ञावी ए
 बुद्ध ॥ जी० ॥ ७ ॥ द्वादश गुणगणे चढया ॥ म० ॥ त्रण
 कर्मनो तीहां विनाश ॥ जी० ॥ अनंत चतुष्ट प्रगट थइ
 ॥ मन० ॥ कीधो अरिहंत पदमां वास ॥ जी० ॥ ८ ॥
 चार अतिशय मूळथी ॥ मन० ॥ गुणघाति खपे अगिआर
 ॥ जी० ॥ जंगणीस देवकृत संपजे ॥ म० ॥ ए चउतीस
 अतिशय सार ॥ जी० ॥ ए ॥ पांत्रीस वाणी गुणे ज्ञयां
 ॥ मन० ॥ वळी नाठा दोष अठार ॥ जी० ॥ बार गुणे
 विराजता ॥ मन० ॥ ठाजे प्रातिहार्य आठ सार ॥ जी० ॥
 १० ॥ अणहुता सुर कोमीशुं ॥ मन० ॥ सदा सेवे पूरण
 नाण ॥ जी० ॥ जीन नाम कर्म उदय हुओ ॥ मन० ॥
 तेने खेखे ए वचन प्रमाण ॥ जी० ॥ ११ ॥ कृत्रिय कुंरु
 पुरे जनमिया ॥ म० ॥ राय सिद्धारथ कुळ चंद ॥ जी० ॥
 त्रिसलानंदन गुण नीलो ॥ म० ॥ सेवे संघ समुदाय वृंद
 ॥ जी० ॥ १२ ॥ कंचन वरणे दीपतो ॥ म० ॥ उंचा सस
 हाथ प्रमाण ॥ जी० ॥ बोतेर वर्षनुं आवखुं ॥ म० ॥ खं
 ठण सिंह गुण मणिखाण ॥ जी० ॥ १३ ॥ सिंहपेरे धीर
 एकला ॥ म० ॥ करे शत्रु विनाश ॥ जी० ॥ तुज गुण को
 न गणी शके ॥ म० ॥ तुं पूज्य हुं बुं तुज दास ॥ जी० ॥
 १४ ॥ अंतरदृष्टियें प्रीतकी ॥ म० ॥ कीधी जगगुरु तुजशुं
 अजंग ॥ जी० ॥ ज्ञान शीतळ रीके तुजशुं ॥ म० ॥ बीजो
 न गमे अन्यनो संग ॥ जी० ॥ १५ ॥ संपूर्ण.

॥ कलश ॥

गाया गायारे वर्त्तमान जीन चउवीस गाया ॥ निज
स्वजावे अनुजव करवा, उपयोग स्थिरजमाया ॥ तीहां चेतन
रूप जिनरूप अनोपम, तेने ध्यातां परमोद पाया रे ॥ वर्त्त-
मान जीन चउवीस गाया ॥ गाया गायारे, ज्ञान पायारे,
तीहां जीव स्वरूप उल्लाखाया ॥ ए आंकणी ॥ गाया ॥ १ ॥
ए साधन सिद्ध पदनुं साचुं, ए वीण सर्वे काचुं. ॥ मिथ्यात्व
हणतां समकित आवे, ते जावे घणुं राचुं रे ॥ वर्त्त ॥ २ ॥
स्तुति करी गुण रागे करीने, तीहां आणंद हरख सवाया ॥
चढताजावे स्तवन कीधां, अनुजवगम्य अर्थ रचाया रे ॥
वर्त्त ॥ ३ ॥ उंगणीसैं उंगणपचास साखे, प्रथम अषारु
गुरुवारे ॥ पूरण चोवीसी अमावाश्यायें, कीधी अद्वय बुद्धि
अनुसारें ॥ वर्त्त ॥ ४ ॥ आज मनोरथ पूरण मारा, जीन
गुण नक्तियें गाया ॥ प्रमोद जावना रुकी जावी, ज्ञान
शीतळ शुद्धता पाया रे ॥ वर्त्त ॥ ५ ॥ संपूर्ण ॥ सर्व गाया १०१

इति चोवीशी समाप्त.

अथ चैत्यवंदन अधिकार.

॥ चैत्यवंदन ॥ १ ॥ छं ॥

॥ श्री सिद्धाचल सिद्ध क्षेत्र ॥ ए देशी ॥

प्रणमी श्री गुरु रायने, हुकम आज्ञा ग्रही जे ॥ अव्य
पर्यायने जाणवा, जेदज्ञान घट लीजे ॥ १ ॥ अव्य अवि-
चळ रूप ठे, ध्रुवता परविध जेह ॥ गुणपर्याय अजेदता,

અજ્ઞવ્ય સ્વજ્ઞાવ તેહ ॥ ૧ ॥ અપલટણ ધર્મ એહનો, પલટે
 નહીં નિરધાર ॥ કાર્ય પ્રવૃત્તિ નહીં, અવ્યક્તવ્ય વિચાર ॥
 ॥ ૩ ॥ ડ્રવ્ય શક્તિ ધર્મ એ કહ્યો, હવે કહું પર્યાય ધર્મ ॥
 સ્યાદ્વાદ શ્વેદ સંપજે, એ જિન વચનનો મર્મ ॥ ૪ ॥ કાર્ય
 પ્રવૃત્તિ કરે, ઉપયોગ જ્ઞાવ સ્વજ્ઞાવ ॥ વ્યક્તિ ગુણ ગુણની
 જિન્નતા, સોહી જ્ઞેદ સ્વજ્ઞાવ ॥ ૫ ॥ ઉત્પાદ વ્યય ગુણ
 વૃત્તિયે, અનંતો જ્ઞાણ્યો ॥ અજિનવ ઉત્પાદ છે, વ્યય પૂરવ
 દાણ્યો ॥ ૬ ॥ ઉત્પાદ વ્યય કરે કાર્યને, ધ્રુવતા કારણમાંહી ॥
 એહી જ્ઞવ્ય સ્વજ્ઞાવ કહ્યો, મુલ સ્વજ્ઞાવ તેં ત્યાંહી ॥ ૭ ॥
 પર્યાય નય ધર્મ એ સહી, શબ્દ નયનો પદ ॥ શીવસુખદાતા
 એહ છે, અનુજવ જ્ઞાન પ્રત્યક્ષ ॥ ૮ ॥ એહ ધર્મને જાણવા,
 હેતુ છે ડ્રવ્ય જ્ઞાવ ॥ ડ્રવ્ય હેતુ સદ્ગુરુ જ્ઞાતા, જ્ઞાવે કાય
 ઉપશમ નાવ ॥ ૯ ॥ પૂરણ કાર્ય જવ હવે, ત્યાં લલિધ
 કાયક જ્ઞાવ ॥ જ્ઞાન શિતલને ચિત્ત વસ્યો, એ શીવ સાધ-
 ન દાવ ॥ ૧૦ ॥

॥ ત્રૈત્યવંદન ॥ ૨ જું ॥

॥ સેવો પાસ સંલેશ્વરો મન્ન શુદ્ધે ॥ એ દેશી ॥

સુધાનંદ સિદ્ધ સાધના સાધ્યરામી, વસ્તુ ધર્મ આરા-
 ધના શુદ્ધ પ્રામી ॥ અનુજવ યોગી સહજ ગુણ જોગી, કલંક
 કર્મ ત્યાગી થયા તે નિરાગી ॥ ૧ ॥ કહું તારા વિચાર
 અંતઃ માંહી યોગી, ચિદાનંદ મોજે રમે જેમ તેજી ॥ અ-
 નાદિ મિથ્યાત્વી અચેતન જોવો, અમોવાસ રાત્રી કાઠી
 અંધ તેવો ॥ ૨ ॥ સમકિત શુદ્ધ પામે જીહાં જાસ, તીહાં

चंद्रोदय बीज कला प्रकाश ॥ मिथ्या मोह तिमीर अणा-
जोग नाश, अनंतानु कषाय चौहय तास ॥ ३ ॥ देश
विरति आवे बार व्रत ज्ञावे, अप्रत्याख्यानी चोकमी त्यां
अज्ञावे ॥ वीण सद्गुरु संगे महा व्रत रंगे, प्रत्याख्यानी
चउ त्यां हण्णे उमंगे ॥ ४ ॥ अप्रमत्त सदा प्रमत्तन कदाश्,
श्रेणिगत चेतन त्यां निर्मळाश् ॥ संजलना कषाय त्रणने
जेदी ठेदी, आशादि षट् कंद मूलथी उठेदी ॥ ५ ॥
वेद विषय अजिलाष अग्नि, समावे ठेदे नावे गर्जवास र-
जनी ॥ रह्यो लोनाणु उदय ठाम दशम, हण्णे वीर्यवंत करे
वाळी जसम ॥ ६ ॥ हण्यो मोहराय सत्ताथी ठेदाय, त्यां अशुद्ध
परिणतीनो ह्य थाय ॥ परिणति रागादि अनादिनी टाळी,
वीतराग परिणति त्यां अजवाळी ॥ ७ ॥ यथाख्यात चा-
रित्र संपन्न सामि, रमे निर्विकल्प ध्यानी अनामी ॥ वीत्यो
राग वैरागी वीण मोह त्यागी, त्यां करे त्रण कर्म चकचूर
जागी ॥ ८ ॥ लहे केवळनाण दर्शन अरिहंत, उद्योत करे
व्यक्ति धर्म अनंत ॥ आयु जेटळुं तेढलो योगवास, ठेदे
अंत ठेदे करे जोग नाश ॥ ९ ॥ योगातित सिद्ध सम
श्रेणी सधावे, पोंचे शीव धाम समय एक थावे ॥ करे त्यां
स्थिति जंग सादि अनंत, समावे ज्योति ज्योत ज्ञावे
सिद्धंत ॥ १० ॥ अनुभव करी साधना सिद्धज्ञावी, चेतन
सज्ज कीधो स्वरूपे रमावी ॥ आतम नीरखी परखी मूल
रूप, ज्ञान शितळ वंदे सिद्धराय चूप ॥ ११ ॥

॥ चैत्यवन्दन ॥ ३ ॥ जुं ॥

॥ देशी उपर प्रमाणे ॥

समकितनुं मूळ ज्ञान आराधी, समकित शुद्ध त्यां
ज्ञान समाधि ॥ ज्ञान फळ वीरती फळमुक्ति, विवेके करो
साधना शुद्ध युक्ति ॥ १ ॥ अनुज्ञव लावो अंतःमां रमावो,
मनस्थिर त्यां उपयोग जमावो ॥ करे ते जूदाइ वस्तु उळ-
खाइ, पुद्गल जीव जेदी डुफार देखाइ ॥ २ ॥ आतम
परखो परमातम सरखो, सत्ता जिन चिन मूरति नीरखो ॥
तीहां चेतना वीर्य ते एकठामे ॥ करे ग्रंथि जेद त्यां
समकित पामे ॥ ३ ॥ समकित मूळ वीरति जोग लेवो,
चिदानंद वासी स्वरूपने सेवो ॥ स्वरूपे ज्ञान उपयोग
मिलावो, तीहां गुणगण अप्रमत्त पावो ॥ ४ ॥ ज्ञान उप-
योगथी अळगो चाले, तीहां प्रमत्त गुणगणुं खाले ॥ करे
तेज मंद ज्ञान गुण केरो, वधे तेज उपयोग जळतां जलेरो
॥ ५ ॥ ए वीरति गण साधन पाया, तजी ग्रंथि अज्यंत्र
निग्रंथराया ॥ करी साधना शुद्ध श्रेणि आरोहे, तिदण
उपयोगे चरण स्थिर सोहे ॥ ६ ॥ अनुज्ञवे आतम धर्म
अनंतो, करे जेद जेद अजेद लहंतो ॥ निर्विकल्प जाव
आतम पाया, शुद्ध परिणतिमां चेतन आया ॥ ७ ॥ एकत्व
वीतर्क शुक्ल ध्यान ध्याया, संजाववृत्ति चेतन रमाया ॥ पामे
नाण दर्शण केवल ताजा, सकल शिरोमणि अरिहंत राजा ॥ ८ ॥
अनंत धर्म शक्ति काळ अनादि, व्यक्ति ए लहे ते समय
दिन आदि ॥ असंख्य प्रदेश निरावर्ण पाया, त्यां निर्वाण

सिद्ध निरंजन राया ॥ ए ॥ सादि अनंत जंग सिद्ध सो-
हावे, कार्य रूपे तेही पोतेज थावे ॥ मूल स्वभाव अचळ
अविनाशी, परमानंद जोगी थया शीव वाशी ॥ १० ॥
मुक्ति साधन करे आतमज्ञानी, समकित विरती लहे वि-
ज्ञानी ॥ बाह्य ज्ञान विरति पेहेले गुणगणे, साधन सिद्धनुं
ज्ञान शितळ जाणे ॥ ११ ॥

॥ चैत्यवंदन ॥ ४ शुं ॥

॥ विमल केवल ज्ञान कमळा ॥ ए देशी ॥

सिद्ध खेज पंचमी गति मुक्ति, परिवह्य केवल ज्ञानां॥
हायक चरणने वीर्य अनंतु ॥ नमो सिद्ध निरंजन ॥ १ ॥
चिन्ह मूर्ति अज अविनाशी, निकलंक केवल दर्शन ॥
शीव परमात्म परम योति, नमो सिद्ध निरंजन ॥ २ ॥
अव्याबाध अरूपी अमूर्ति, अखंड अटळ अवगाहन ॥
अनाश्रित अनंत गुण मंजित, नमो सिद्ध निरंजन ॥ ३ ॥
अगुरु लघु निर्मळता व्यक्ति, पूर्ण परम पद परधान ॥
परमेश्वर निर्वाण पवित्री, नमो सिद्ध निरंजन ॥ ४ ॥
गुण पर्याय स्वभाव अनंता, व्यक्ति सौनी जिन जिन ॥
ते वस्तु गत धर्म अनंतो, नमो सिद्ध निरंजन ॥ ५ ॥
अनंत धर्मे अनंतो आनंद, अचळ अतिद्रिय निधान ॥
ते परमानंद लहरी जोगी, नमो सिद्ध निरंजन ॥ ६ ॥
एक सिद्ध तिहां सिद्ध अनंता, योतिमां योति समासन ॥
नीज नीज रूपे जिनता सौनी, नमो सिद्ध निरंजन ॥ ७ ॥
अनादि अनंत ए सिद्ध सेवो, पूजो ध्यावो तरं ध्यान ॥
ज्ञान शितळ तीहां केवल पामो, नमो सिद्ध निरंजन ॥ ८ ॥

॥ चैत्यवंदन ॥ ५ हुं ॥

वस्तु स्वज्ञावने जाणवा, अनुज्ञव उपयोग रंग ॥ निज
पर सत्ता जिनता, एही ज्ञान तरंग ॥ १ ॥ पर संगे उप-
योगता, एही अशुद्ध आचार ॥ साधन बाधक फल दीए,
तेथी स्थीर संसार ॥ २ ॥ चेतन जव वलीढ हुवे, वीर्य
स्फूर्णा पाय ॥ विज्ञाव उपयोग परिणमन, पर परिणति
वेदाय ॥ ३ ॥ एहीज इच्छा माहरी, परअनुज्ञव दायथाय ॥
शुद्ध परिणतिमां वशी, निर्विकल्प रस पाय ॥ ४ ॥ अनु-
ज्ञव स्थिर सहेज ज्ञावमां, सहज संवर प्रकाश ॥ आश्रव
रोध शुद्ध निर्जरा, कर्मघन तिमिर विनाश ॥ ५ ॥ स्वज्ञाव
चेतनता, व्यक्ति धर्म अनंत ॥ अति निर्मल विशुद्धता,
एही सिद्ध महंत ॥ ६ ॥ निरंजन निराकारण; अगम
अनोपम रूप ॥ अबाधित आनंदमां, ज्ञान शीतल गुण
रूप ॥ ७ ॥

॥ अथ स्तुति अधिकार. ॥

॥ सिद्धचक्रजीनो थोय जोडो ? लो ॥

॥ गौतम बोले ग्रंथ संजारी ॥ ए देशी. ॥

सिद्धचक्र वंडु मनरंगे, नवपद ज्ञावना ज्ञाव उमंगे;
आत्म स्वज्ञावना संगे ॥ पेहेलो अरिहंत पद अवकाश,
गुण घाति चउकर्म विनाश, अनंत चतुष्टयी वास ॥ ए
पद सयोग अयोगमां धारुं, योगातित सिद्धपदमां विचारुं;
सकल शिरोमणि प्यारुं ॥ आचार्य उवज्जयने साधु, प्रमत्त
अप्रमत्त गुणमां लाधुं, शीवपद साधन बाधुं ॥ १ ॥ द-

दर्शनाण चरण तप तपिया, दायक समकित सुधुं जपीया;
वेदक अवसर खपीया ॥ तीहां चेतन समज्ञावनो रंगी,
आतम गुण श्रेणी दृढ जंगी, निर्विकल्प एकंगी ॥ रागद्वेष
मोह सब ज्ञागे, अशुद्ध परिणति अळगी लागे; दायक
चरण तीहां जागे ॥ वीतराग क्षीण मोह दुवादश्म, त्यां
त्रण कर्म बाळी करे न्स्म; सविसंत परमानंद रश्म ॥ १ ॥
ज्ञान बोध अनुज्ञव विण नांही, अनुज्ञव विण पर बोधे
नांहीं, पर बोधे समकित त्यांही ॥ धर्म अनंतनुं बीज ए
प्यारुं, सुख दुःख सरखुं लागे खारु; जेद ज्ञान बीण अंधारुं
॥ अनुज्ञव शुद्ध घट अंतर जागे, बंध सत्ता कर्म चेतन
त्यागे, त्यां रागद्वेष मोह ज्ञागे ॥ केवळनाण दर्शण तीहां पामे,
अनंतु लोकालोक सब सामे; ते ज्ञान धर्म हित कामे ॥ ३ ॥
बीजा पदमां ते सिद्ध कहीए, बाकी आठ सिद्ध साधन
ग्रहीए; अरिहंत संजीरुढे लहीए ॥ आचार्य ते पंचाचारी,
उपाध्याय पढे श्रुत ज्ञारी; साधु विरति बलिहारी ॥ दर्शण
सामान्यने ज्ञान विशेष, उपयोग स्थिर त्यां चरण लहेश;
तप निर्जरा प्रवेश ॥ इम नवपद सिद्धचक्रने पूजे, सूरनर
इंद्र तीहां दिख रीजे; ज्ञान शीतळने सीजे ॥ ४ ॥

धोय जोडो ॥ २ ॥ जो ॥

॥ वीरजीणेंसर वंदिए ए प्रगटयो वीरगुण जासतो

॥ ए देशी ॥

शुद्धानंद निज वंदिये ए, परम देव प्रधानतो ॥ मोक्ष
कारण एह ठे ए, उपादान रुमी रीततो ॥ निमित्त कारण

देवगुरु कक्षा ए, जीन वचने दृढ चित्ततो ॥ शक्ति ज्ञाव
प्रणमन करीए, व्यक्ति सनातक सिद्धतो ॥ १ ॥ वस्तु
स्वज्ञाव सिद्ध साधनाए, रमण स्थिर गुण पर्यायतो ॥
निर्विकल्प रस पीजीये ए, ज्ञान अज्ञेदता पायतो ॥ ज्ञाव
संवर शुद्ध निर्जराए, कर्म अनंत क्षय थायतो ॥ निर्मळ
निरंजन बुद्ध थड्ये, सर्व संत सिद्धरायतो ॥ २ ॥ केवळ-
नाण दर्शण लहीए, धर्म दान दातारतो ॥ हित उपदेश
जव्यं जीवने ए, करता वारंवारतो ॥ बोधि बीज विरती
लहे ए, नरनारीना वृंदतो ॥ गणधर सूत्र दुवादश रचे ए, ते
ज्ञान ज्ञाण पवित्रतो ॥ ३ ॥ सर्व देवनो देव ठे ए, निजा-
तमे शुद्ध सिद्धतो ॥ सूत्रग्रंथनी साख्यथीए, गुरु वचने
परतिजतो ॥ ज्ञान शीतळ जुए तेहने ए, आगम अनोपम
रूपतो ॥ सेवे पूजे समकितिए, देव देवांगना झूपतो ॥ ४ ॥

थोय जोडो ॥ ३ जो ॥

॥ प्रह उठी वंडु ऋषजदेव गुणवंत ॥ ए देशी ॥

सिद्ध बुद्धने वंडुं, नीज रूप निहाळी ॥ उपयोगे
ज्ञातुं, बोधि बीज तीहां ज्ञाळी ॥ शुद्ध श्रधा साची, चिद
घन जोग संयोग ॥ उपाधि हणतां, परमात्म निरोग ॥ १ ॥
रोग शोग दुःख कापे, महा मोह मल जागे ॥ ज्ञान
सुजट बळीठ, ध्यान अग्नि तीहां जागे ॥ कर्म काष्टने
बाळे, तीहां शितळता वाधे ॥ परमानंद जोगी, सर्व
सिद्धता साथे ॥ २ ॥ अरूपी अवीनाशी, अव्याबाध अ-
नंत ॥ निरमळ निरंजन ॥ अखंक्षित महंत ॥ अचळ

અનોપમ, નિરાકાર શીવસંત ॥ ઇત્યાદિ અનંતું, અનુન્નવ
જ્ઞાન લહંત ॥ ૩ ॥ યોગ રોધ અયોગી, સૈલેશિ કરણ
અકંપ ॥ આયુષ્ય અંત ઢેમે ; દેવ દેવીના સંપ ॥ ઉચ્ચંવનું
કારણ, નિર્વાણ મંગલિક ગાવે ॥ જ્ઞાન શીતલ હરલે, જ્યો-
તિમાં જ્યોતિ સમાવે ॥ ૪ ॥

॥ થોય જોડો ॥ ૪ ॥ થો. ॥

॥ સંલેશ્વર પાસજી પૂજીએ ॥ એ દેશી ॥

વીતરાગ અરિહંત પૂજીએ, કેવલ નાણ દર્શન લીજી-
એ ॥ કર્મ કલંક સવ પરહરી, નિકલંક કન્યા સિદ્ધ વધુ
વરી ॥ ૧ ॥ જ્ઞેદજ્ઞાની અનુન્નવી આતમા, નિજપર સત્તા-
નીન્ન મહાતમા ॥ કૃપક શ્રેણી આરોહ ધ્યાનાતમા, સવિ
જૈન થયા સિદ્ધાતમા ॥ ૨ ॥ પદ્મવ્ય વસ્તુને ઓલંચી, ગુણ
પર્યાય સ્વજ્ઞાવ લક્ષણ લચી ॥ પરપાંચ અજીવ અકારણી,
આતમ જ્ઞાની ધર્મ ધારણી ॥ ૩ ॥ એહી દેવ પરમાતમ
કીજીએ, સેવે સુરનર ઇંદ્ર મન રીજીયે ॥ તીહાં જ્ઞાન શીતલ
જશ લીજીએ, પરમાનંદ મય રસ પીજીએ ॥ ૪ ॥ ઇતિ
સ્તુતિ અધિકાર સંપૂર્ણ.

॥ અથ સ્તવન અધિકાર. ॥

સ્તવન ॥ ૧ ॥ હું ॥ સમકિતું ॥

॥ તુમ તજકર રાજુલ નારતજ્યા સવ ઘર રે એ દેશી ॥

ધન્ય ધન્ય દિવસને ધન્ય ઘમી ઠે આજે ॥ સમકિત
ગુણ પાયો સિદ્ધ હુઓ નિજ કાજે ॥ મિથ્યાત્વને હણીઓ

जणीओ ज्ञान समाजे ॥ जरु चेतन लक्षण निन्न निन्नता
 ठाजे ॥ धन्य धन्य दिवसने ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ चेतन
 उपयोगे निज स्वप्नावमां देखे ॥ तब उदिक जावनो जोग
 रमण उवेखे ॥ इहां मुक्तिपुरनो पंथ वहे सिद्ध लेखे ॥
 अविनाशी चेतनराम निरंजन पेखे ॥ धन्य ॥ २ ॥ निज
 द्रव्य गुण पर्याय स्वप्नाव शुद्ध थावे ॥ तीहां मोहमद्व ओर
 रागद्वेष डुर जावे ॥ घटअंतर जेद ज्ञान जग्यो शुद्ध जावे ॥
 पुनरपि कर्मनो बंध इहां नहीं पावे ॥ धन्य ॥ ३ ॥
 अनुभव विवेक ज्यो अध्यात्म जावे ॥ चेतन गुण सम-
 कित शुद्ध आविरजाव पावे ॥ धन्य धन्य ते समये काल
 प्रमोदित गावे ॥ पटराणी समता संग चेतन साथ थावे ॥
 ॥ ४ ॥ इम निश्चय समकित परम निधान चित जाव्यो ॥
 पामवो ठे एहीज सार उमेद मन आव्यो ॥ जे पाम्या ठे
 निरधार जर्मने गमाव्यो ॥ कहे ज्ञान शितळ शुद्ध चेतन
 तद्रूप पाव्यो ॥ धन्य ॥ ५ ॥

॥ स्तवन २ जुं ज्ञानजुं ॥

॥ शत्रुंजय दीगोरे ॥ ए देशी ॥

ज्ञानने आत्म स्वरूप जे जाणे, ते निश्चय नय ज्ञानीरे
 ॥ ए विण सर्व पदारथ जाणे, ते व्यवहार नय ज्ञानीरे ॥
 ज्ञान पद सेवोरे ॥ ज्ञान चेतन सद्भाव, आनंद पद
 लेवोरे ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ ए वे पदोनो पटंतर
 जाजो, वीत्ररीने इहां दाखुंरे ॥ विवेक ग्रही श्रोता जन सु-
 णजो, अनुभव रस शुद्ध चाखुंरे ॥ ज्ञान ॥ २ ॥ गणांग

સૂત્રે પેહેલે ઠાણે, વીર પ્રત્નું વચનરે ॥ એક જાણ્યો તેણે
 સર્વે જાણ્યું, નિશ્ચે શુદ્ધાતમ ધન્યરે ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૩ ॥ આ-
 ત્મ સ્વરૂપ અજાણ અનાણી, મિથ્યાત્વ અણાજોગ ઉદે
 વર્તેરે ॥ વાકી સર્વ જાણ થઈ વેઠો, તે નહીં જ્ઞાની મહંતરે
 ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૪ ॥ એ સૂત્રે ઇત્યાદિક જો જો, પરચી જ્ઞાની
 પ્રહજોરે ॥ અજ્ઞાની સંગત ઠોઠીને, ચેતનરાય સંગ જ્ઞાણજોરે
 ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૫ ॥ વ્યવહાર નય નાણી દુષ્ટેદે, તેહ સ્વરૂપને
 જ્ઞાવુંરે ॥ રમણ ઉદયિક જન દૃષ્ટિયેં જોતો, તજવો તે ચિત્ત
 લાવુંરે ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૬ ॥ નય વ્યવહાર વીજો જ્ઞેદ જાણી,
 વસ્તુ સ્વજ્ઞાવમાં દેખેરે ॥ ઉદયિક જ્ઞાવદૃષ્ટિ નહીં કરતા,
 ત્યાં સાધન શુદ્ધ લેખેરે ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૭ ॥ નિજ ઉપયોગે
 પરિક્ષા કીજે, જ્ઞાની સંગ કરીજેરે ॥ અંતરદૃષ્ટિ અનુજવી
 નાણી, તેહનું વચન સુણીજેરં ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૮ ॥ એ નાણી
 સંગ જ્ઞાણ નહીં તજવો, પરમપૂજ્ય ચિત્ત જ્ઞાણવોરે ॥ આ-
 ત્મ શ્રદ્ધિ અનંતી દેખાને, તીહાં પરમાનંદ વરવોરે ॥ જ્ઞાન૦
 ॥ ૯ ॥ પરમાનંદ પદ આત્મ અજ્ઞેદી, સહજાનંદ સ્વજ્ઞાવેરે
 ॥ તીહાં મુક્તિ ઠે ચેતન તારી, કર્મ રહિત સદ્જ્ઞાવેરે ॥
 ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૧૦ ॥ એ સાધન ઉપયોગ નાણમાં, રમતાં લલિધ
 જાગેરે ॥ તે કારણ જ્ઞાન પૂજી વંદી, જ્ઞાન શીતલ નાણ
 માગેરે ॥ જ્ઞાન૦ ॥ ૧૧ ॥

॥ સ્તવન ॥ ૩ જું ॥ શત્રુંજયનું ॥

સાંજલજો મુનિ સંયમ રાગે ॥ એ દેશી

જાગોને મારા અંતર જામી, શત્રુંજય ગીરિ ચઢિયેરે ॥

મનુષ્ય જન્મ જવ સફળો કીજે, આદિ જિણંદ પાયે પમી-
 યે રે ॥ જાગોને મારા અંતર જામી ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥
 ॥ ૧ ॥ જાગોને ચેતન જમ વેહેલીને, નિજ સ્વરૂપ નિહા-
 લોરે ॥ રત્ન ત્રયી ચેતન ગુણ પ્રગટે, સમકિત મૂલ સંજા-
 લોરે ॥ જા ॥ ૨ ॥ જાત્રા સફળ સમકિત ગુણ આદે,
 સંવર નિર્જરા વાધે રે ॥ શ્રદ્ધા જાસન રમણ ઉપયોગે, પર-
 માનંદ પદ સાધેરે ॥ જા ॥ ૩ ॥ સફળ જન્મ શંત્રુજય
 જેટયે, નિમિત્ત ઉપાદાન હેતુ જેદેરે ॥ ત્યાં વિષય કષાય જવ
 વીજક તજીએ, જીજીએ શ્રી આદિ જિણંદ રે ॥ જાગો ॥ ૪ ॥
 આદિ જીણેસર મેરુદેવાનંદન, નાજીરાયા કુલચંદરે ॥ પૂર્વ
 નવાણું વાર શંત્રુજય ગીરિ, સમોસરીયા જીનંદ્ર રે ॥ જાગો ॥
 ॥ ૫ ॥ તીર્થપતિ ગીરિરાય સેવીને, સિદ્ધા સાધુ અનંત રે ॥
 જ્ઞાન શીતલ કહે તીરથ સેવો, ગુણ નિષ્પન્ન મહંત રે ॥
 ॥ જા ॥ ૬ ॥

॥ સ્તવના ॥ ૪ થું ॥ શ્રી ગીરનારજીનું ॥

॥ દેશી ॥ ઉપર પ્રમાણે

વાલ બ્રહ્મચારી જિનંદ પદધારી, સેવે સુરનર વર-
 શંદારે ॥ ગીરનાર ગીરિ નેમિ નાથજી વિરાજે, જેટતાં ટલે
 જવ ફંદારે ॥ વાલ બ્રહ્મચારી ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥
 વાલ બ્રહ્મચારી વિષય નિવારી, નિઃસ્નેહી ગુણ રાયારે ॥
 સચિત્ત પુદ્ગલ જોગ કર્મ ફીણ જાણી, લેવા સંયમ સહે-
 સાવન આચારે ॥ વાલ ॥ ૨ ॥ જિણંદ પદધારી રાગદ્વેષ
 નિવારી, ઘાંતિ કર્મ કાયકારીરે ॥ સહસાવન કેવલનાણ

પ્રગટાવી, કંઢ્યાણ મંગલ જયકારીરે ॥ વાલ૦ ॥ ૩ ॥
 ઇંદ્રાદિક સુર અસંખ્ય કોફી આવે, સમ વસરણ વિરચાવરે ॥
 પર્ષદાવાર મલે તીહાં વેગે, દેશના જીનજી સુણાવેરે
 ॥ વાલ૦ ॥ ૪ ॥ તહાં ગણધર પદ સ્થાપે જિનજી, રચે
 દ્વાદશાંગી સિદ્ધાંતરે ॥ કેશક વોધિ વીજ લાજ પામે, વ્રત
 લીયે શાંત દાંતરે ॥ વાલ૦ ॥ ૫ ॥ શ્રાવક શ્રાવિકા સાધુ
 સાધવી, સંઘ ચતુર્વિધ સાચોરે ॥ આજ્ઞા નેમિ જીણંદકી
 ધારી, લહે પરમ પદ જાચોરે ॥ વાલ૦ ॥ ૬ ॥ હમ તીર્થ
 સ્થાપે તે જીનજી, સમુદ્ર વિજય કુલચંદરે ॥ સંસાર સાગર
 પાર ઉતારે, નરનારીના વૃંદરે ॥ વાલ૦ ॥ ૭ ॥ ગીરનાર
 ગીરિ નેમિ નાથજી વિરાજે, યાત્રા કરો નરનારીરે ॥ સુકૃત
 એ સમ અવર ન દુજો, મિથ્યાત્વ મોહનીવારીરે ॥ વાલ૦ ॥
 ॥૮॥ જેટતાં ટલે જવફંદા એ સાચો, આતમજ્ઞાને રાચોરે ॥
 શુકલ શુકલ પર્યાય ગ્રહીને, શુદ્ધ પરિણતિમાં નાચોરે ॥ વાલ૦ ॥
 ॥૯॥ અયોગી ઠાણ અંત ગ્રહીને, યોગાતિત પદ લીધોરે ॥ સ-
 મશ્રેણી ઠે પાંચમી ટુંકે, આત્મ પ્રદેશ ઘન કીધોરે ॥ વાલ૦
 ॥ ૧૦ ॥ ગીરનાર ગીરિપર નેમિ જીણંદકી, કલ્યાણક ત્રણ
 જૂમિ ઠાણે ॥ જ્ઞાન શીતલ ગુણરાગે ફરસી, અંતર આતમ
 પાણે ॥ વાલ૦ ॥ ૧૧ ॥

॥ સ્તવન ૬ મું તારંગાજીનું ॥

॥ રાગ રામગ્રી ॥ દેશી કરુલાની ॥

પંથ જીનરાજનો અજિત મહારાજનો, અંતર દૃષ્ટિ
 દૂર દીઠો ॥ તેહ અનુજવ કરી, દાણું નીજ હિત જાણી,

द्राक्ष साकर श्री अतिय मीठो ॥ पंथ जीनराजनो ॥ ए
आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ पंथ नीज डव्यनी वृत्तियें अनु-
जवे, डव्यपर अनुजव डूर करवो ॥ रमणता चेतन गुण
पर्यायमां, साध्य साधन पणो तीहां वरवो ॥ पंथ० ॥ २ ॥
संवर निर्जरा तेहने कीजीए लीजीए रत्नमयी सार मेवो ॥
निर्विकल्प एकत्व अजेदमां, गुण पर्याय स्वज्ञाव लेवो ॥
पंथ० ॥ ३ ॥ शुद्ध परिणतीए चेतना परिणमी, इंद्रि यो-
गादि उपयोग खूटयो ॥ शत्रु मोहादि परिवार संयोगता,
आत्म प्रदेश रहेवास तूटयो ॥ पंथ० ॥ ४ ॥ मंगल
कल्याण आनंद पद संग्रही, सादि अनंत जंग सिद्धि
गामी ॥ गुण पर्याय स्वज्ञाव अनंतमां, आनंद लहरी
विलसंत पामी ॥ पंथ० ॥ ५ ॥ परम पद पामवा पंथ ए
अनुजवयो, स्थिर श्रद्धाए निरधार कीधो ॥ तारंग तीर्थें
अजित जिन जेटतां, रुदीयें अंतः अमृत पीधो ॥ पंथ०
॥ ६ ॥ कारणे कार्य निष्पत्ति कही साधना, उपयोग ज्ञाव
सहाय वरतां ॥ ज्ञान शीतल समकीतादि गुण संपजे,
चित्त रमे रहस्य प्रमोद करतां ॥ पंथ० ॥ ७ ॥

॥ स्तवन ॥ ६ ॥

॥ ज्ञायणी श्री मल्लिनाथजिनुं ॥

मल्लिनाथ शीव साथ सार्थवाह कहीएरे ॥ संघ
चलावे सिद्ध तीर्थ पति सहीयेरे ॥ संघ चतुर्विध सम-
किती जवि लहीयेरे ॥ अंतर उपयोगवंत चेतन गुण

ग्रहीये रे ॥ मल्लि० ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ चोथार्थी चउद-
 मा लगे संघ कहीये रे ॥ श्रावक श्राविका सार पंचम
 ठाण वहीएरे ॥ प्रमत्त अप्रमत्त साधु साधवी त्यागी लही-
 ये रे ॥ पूरण आझावंत व्यवहार मुख्य रहीये रे ॥ मल्लि०
 ॥ २ ॥ उपरांत शुद्ध व्यवहार ठे ज्ञानी ध्यानी रे ॥
 मुख्यता निश्चय साथ दशम अंत ठाणीरे ॥ त्यांथी यथा-
 ख्यात संयमी मोह हानीरे ॥ साधन आत्म अज्ञेद अनंत
 गुण ज्ञानी रे ॥ मल्लि० ॥ ३ ॥ संघ चउत्तेद समुदायनो
 प्रवाहेरे ॥ प्रयाणको मल्लिनाथ समाधि स्वप्नावे रे ॥ मार्गे
 शत्रु मेहेवासी तीहां आवे रे ॥ सैन्य तणो नही पार
 अतुल वळ दावे रे ॥ मल्लि० ॥ ४ ॥ अनादि मिथ्यात
 अनंतानुबंधि नट वळीआरे ॥ देखी जिनपति साथ
 जाग्या थड गळीयारे ॥ शत्रु सैन्य जांखुं थयुं जरा नरीया
 रे ॥ शुक्ल ध्यान ज्ञान आंचे मोह राय जळीआ रे ॥
 मल्लि० ॥ ५ ॥ दृष्टांत एक आपुं नखुं उपयोगे रे ॥ काष्टे
 उधेड वळगे जिम संयोगे रे ॥ काष्ट सत्ता प्रगटे जदा
 तव जागे रे ॥ अग्नि जोर तीहां वाधे उधेड नही लागे
 रे ॥ मल्लि० ॥ ६ ॥ उपनय करशुं तेहनो चित्त देशे ॥
 अज्ञान योगे कर्म ग्रहे गुण खोशे ॥ जीवाजीव सत्ता
 जिन जाणतां जूदाशे, दायक लब्धि प्रगटयां कर्म जळा-
 शे ॥ मल्लि० ॥ ७ ॥ चरण यथाख्यात पाम्या अंत ठाण
 दशमे रे, त्रण कर्मनो धात क्षीण मोह दुवा दशमे रे ॥
 शुद्ध परिणति रीजे चेतनराय वशमे रे ॥ अनंत चतुष्टी

उद्योत परमानंद रश्मे रे ॥ म० ॥ ७ ॥ सैलेशि करण
स्थिर थंज पुद्गल योग रुंधी रे ॥ योगातीत स्वप्नाव लहे
तंब शुद्धि रे ॥ ज्ञाग एक पोलाण घटे घन ज्ञाग छीरे ॥
एक समय समश्रेणी लोकाप्रे सिद्धिरे ॥ मद्धि० ॥ ९ ॥
गुणपर्याय स्वप्नाव अनंत रमंत रे ॥ निज निज व्यक्ति
जिन्न परमानंदवंतरे ॥ आनंद लहरी विलसंत जंग सादि-
नंत रे ॥ निमित्त कारण मद्धिनाथ जंग सादि संत रे ॥
मद्धि० ॥ १० ॥ सार्थवाह सिद्ध साथ ज्ञाख्यो सिद्धांते रे ॥
गायो निज गुण हेते सुणो सवि संतरे ॥ तरण तारण
जिन जहाज निमित्त बलवंतरे ॥ उपादान संयोगे सेवो
गुणवंतरे ॥ मद्धि० ॥ ११ ॥ प्रज्ञावतीनो नंद सेवे सुर वृंदरे ॥
कुंज नरपति कुल चंद पूजे पाय नरिंदरे ॥ जन्म महोच्छव सुर
इंद्र करे मेरु गीरींदरे ॥ उलट अंग न माय प्रसन्न चित्त चंदरे
मः १२ सहस्र पंचावन आयुवरण नील कायरे ॥ पंचवीस धनुष्य
प्रमाण, लंठन कलश पायरे ॥ मिथिला नयरीए जन्मीया
जीनरायरे ॥ समेत शीखर निर्वाण कर्मथी मुकायरे ॥
मद्धि० ॥ १३ ॥ ओगणीसमो जिनेंद्र चउव्रत धारीरे ॥
ब्रह्मस्थ काल दीन एक घातिकर्म ठारीरे ॥ केवलनाण
दर्शण पामीने उपगारीरे ॥ बोधि बीज दातारी शीव
सुखकारीरे ॥ मद्धि० ॥ १४ ॥ सार्थवाह सिद्ध साथ
अथारथ कीधोरे ॥ आत्मरूप नीहाळी अनुजव पीधोरे ॥
ओयणी नगरमां वीराजे दर्शन लाज लीधोरे ॥ ज्ञान
शीतल ए साथ मढ्यां काज सिद्धोरे ॥ मद्धि० ॥ १५ ॥

॥ स्तवन ७ मुं श्री ऋषभदेव स्वामीतुं ॥

॥ प्रणमुं पद अढारमुंरं लाल ॥ ए देशी ॥

आदि जिणेश्वर पूजीयेर लाल, स्नान करी पेहेरीये
चीरे ॥ केशरीया लाल ॥ जीन मुद्राने निहाळीयेर लाल,
अंगे मोर पीढी कीधरे ॥ केशरीया लाल ॥ आदि जिणेश्वर
पूजीयेर लाल ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ त्रिकरणयोगे
स्थिरता करीरे लाल ॥ करीये न अन्य वीचाररे ॥ के० ॥
उपयोग स्वरूपें जोमीयेरे लाल ॥ रमण घटंतर धाररे ॥
के० ॥ आ० ॥ २ ॥ पंचामृते पखाळीयेंरे लाल ॥ करीये
जळ अजिपेकरे ॥ के० ॥ वाळाकुंची रुकी कीजीयेरे लाल
जळधारा जाजीनो विवेकरे ॥ के० ॥ आ० ॥ ३ ॥ अंग
लोहणां त्रण कीजीयेरे लाल ॥ वरास लेप अंगे थायरे ॥ के०
अत्तर केवमो गुलावशुरे लाल ॥ पूजीये त्रीजुवनरायरे ॥ के०
॥ आ० ॥ ४ ॥ धूपदशांग उखेवीयेरे लाल ॥ केशर जाजुं
घोळी जैळरे ॥ के० ॥ मृगमद कस्तुरी तेहमांरे लाल ॥
अरचो नव अंगे रंगरेखरे ॥ के० ॥ आ० ॥ ५ ॥ पुष्प चं-
पोने वळी मोगरोरे लाल ॥ जाइ जुझे गुलावरे ॥ के० ॥
हार उत्तम ताजा पुष्पनारे लाल ॥ ठवो प्रजु कंठे जरी
ठावरे ॥ के० ॥ आ० ॥ ६ ॥ दोय शिखानो कीजे दीवमोरे
लाल ॥ पूरीये मांही ताजुं घृतरें ॥ के० ॥ अखंरु दीवो
प्रजु आगळेरे लाल ॥ राखीये सदा जक्तिवंतरे ॥ के० ॥
आ० ॥ ७ ॥ अद्भुत अणी शुद्ध उजळारे लाल ॥ साथीयो
कीजे नंदावर्तरे ॥ के० ॥ उपर श्रीफळो मूकीनेरे लाल ॥

મોહ ફલ માગો મહંતરે ॥ કે૦ ॥ આ૦ ॥ ૮ નૈવેદ્ય સુખ-
ની બહુ જાતની રે લાલ ॥ ચાલ ત્રી મુકો સનમુખરે ॥ કે૦
અણહારી પદ જાચીયેરે લાલ ॥ લહીયે અવ્યાવાધ સુખરે
॥ કે૦ ॥ આ૦ ॥ ૯ ॥ શ્વેતપૂજા કરીરે લાલ ॥
કરો નાટક ગીત જ્ઞાનરે ॥ કે૦ ॥ જ્ઞાન શીતલ ત્રિક્તિ
ગુણેરે લાલ ॥ લહીયે સ્વર્ગ એક તાનરે ॥ કે૦ ॥ આ૦ ॥ ૧૦ ॥

॥ સ્તવન ૮ મું શ્રી શાંતિનાથનું ॥

મનમોહનજી જગતાત વાત સુણો જિનરાજજીરે એ દેશી

અચિરાસુત શાંતિ જિણંદ, શાંતિ સ્વરૂપને દાખવેરે ॥
ચાલો સુણીયે વચન રસાલ, મનુષ્ય જન્મ સફળો હુવેરે ॥
અચિરાસુત શાંતિ જિણંદ ॥ એ આંકળી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥
શાંતિ દ્રવ્યજ્ઞાવ ડુજેદ, પરથમ દ્રવ્ય વચ્ચાણતારે ॥ ત્યાગ
આશ્રવ અગ્નિ વિચાર, હિંસાદિ પંચ નીવારતારે ॥ અચિરા૦
॥ ૨ ॥ હવે જ્ઞાવ શાંતિ જબ પાય, રાગદ્વેષ મોહ જરૂતા
ટલેરે ॥ તીહાં લાધે ચરણ યથાચ્ચાત, વીતરાગ ગાળે ચે-
તન ચલેરે ॥ અચિ૦ ॥ ૩ ॥ એમ શાંતિ રૂપ અનુપ, જીન
વચણે કરી જાણિયેરે ॥ તે આપે સિદ્ધ પદ સાર, ત્યાં સુખ
અનંતુ મન આણીયેરે ॥ અચિ૦ ॥ ૪ ॥ કરો ત્રિવિજન
વચન પ્રતિત, શુદ્ધ યથારથ એમ સદ્ગુણેરે ॥ તેથી પામશો
અવિચલ શુદ્ધ, શાંતિપણું જ્ઞાન શીતલ ગ્રહોરે અચિ૦ ॥ ૫ ॥

॥ स्तवन ॥ ९ ॥

॥ श्री कुंथुनाथजीनुं ॥

॥ ए देशी ॥

कुंथुनाथ दुःख कापो दयाळु धणी, अनंत चतुष्टयी
आपो दयाळु धणी॥ अव्यावाध सुख आवे ॥द०॥ कर्म आठ
दय आवे ॥ द० ॥ कुंथुनाथ दुःख कापो॥द०॥ ए आंकणी ॥
गाथा ॥१॥ तरण तारण तुमे साचा ॥द०॥ जाऊसमान सत्य
वाचा ॥द०॥ संसार सागर तारो ॥ द० ॥ जन्म मरण जय
वारो ॥द०॥ कुंथु० ॥१॥ अजर अमर सिद्धजावे ॥द०॥ निरंजन
पदपावे ॥ द० ॥ परमानंद पद सोड ॥ द० ॥ सादि अनंत
जंग होड ॥ द० ॥ कुंथु० ॥ ३ ॥ एह मनोरथ मारो
॥ द० ॥ निमित्त कारण ठे तमारो ॥ द० ॥ कारणे कारज
यावे ॥ द० ॥ एम सिद्धांती गावे ॥ द० ॥ कुंथु० ॥ ४ ॥
एम श्रद्धा शुद्ध कीधी ॥ द० ॥ ज्ञान समकित ऋद्धि
कीधी ॥ द० ॥ ज्ञान शीतळ नीज जावे ॥ द० ॥ शीव
सुख कारज पावे ॥ द० ॥ कुंथु० ॥ ५ ॥

स्तवन ॥ १० ॥ ॥

॥ श्री मल्लिनाथजीनुं ॥

॥ दाळ ॥ १ ॥ ली

॥ काज सिध्यां सकळ हवे सार ॥ ए देशी ॥

मल्लिनाथजी शिवपंथे चाले, तीहां मोहादि आवीने
खाले ॥ वेहु वळीआ सैन्य सज कीधुं, हथियार हाथमां
लीधुं ॥ १ ॥ सामा सामी रोपे रणस्थंज, लकवाने कीधो

आरंभ ॥ सौ सजनुं वीर्य दाखे, तेमां कचाश कोइ न
 राखे ॥ १ ॥ अन्यो अन्य शत्रु जाव, सज सजना मनने
 राव ॥ बेहु बाजु सुजट अति बळिया, सामासामी नजीके
 मळीया ॥ ३ ॥ तीहां मळि तीर्थपति बोढ्या, शुं करवा
 मरो जागो उढ्या ॥ तीहां मोहराय खेदे जराणो ॥ बोढ्यो
 बेडी रहे तुं ठानोमानो ॥ ४ ॥ जो में तने नाच नचाव्यो,
 जमरूप करीने जमाव्यो ॥ मुज आणामां अनंत काळ
 वसीयो, त्यांथी तुं आज दीसे ठे खसीउं ॥ ५ ॥ पूरवना
 दिवस तुं जूल्यो, तने कवजे करुं शुं फुढ्यो ॥ तुज ऋधि
 पलकमां पनावुं, हेममांही हुं तने ठलावुं ॥ ६ ॥ तुज
 जेवा में कंगाल कीधा, पकरी निगोदने दीधा ॥ लोकाधि-
 पति मुजनाम, त्रण लोक अमारुं गाम ॥ ७ ॥ मुज आझा
 कोइ न लोपे, लोपे तो चढावुं हुं तोपे ॥ इत्यादि घणा
 बोल बोल्या, मळि वळतुं कहे सुण उढ्या ॥ ८ ॥ तें कहुं
 ते सरवे सावुं, तुं रुठयो मुके नही कावुं ॥ तुं निर्दय
 हृदये कठोर, अजिमाना तुंही ठे निठोर ॥ ९ ॥ जव
 स्थिति जेनी न पाकी, तेने दुःख दीये तुं एकाकी ॥ मा-
 हारे तो स्थिति हवे पाकी, नही चाले तारुं तुं नापाकी
 ॥ १० ॥ कोइ कोइनुं कहुं नही माने, वळी वचन सुणे
 नही काने ॥ सुजटो जाजा फुजे, पराक्रम जोइ पर्वत धुजे
 ॥ ११ ॥ रणजूमिये संग्राम थावे, सामासामी शस्त्रो वर-
 सावे ॥ सावचेत आळसु नही कोइ, खान पान दीये परु
 दोइ ॥ १२ ॥ ए लकाइ अंतरमां थावे, वीरुदावलि वेहु

જણ ગાવે ॥ હવે આગલ જે કાંઈ થાવે, જ્ઞાન શીતલ
કહેશે તે જાવે ॥ ૧૩ ॥

॥ ઢાલ ૨ જી ॥

॥ દેશી કરુવાની ॥

મહિનાથ જિનેંદ્ર દેવ ઊગણીસમા, અતુલી વલ્લ કુજે
જેમ ઝમે ફુદો ॥ જ્ઞાન ગુણ નિર્મલો, સ્વરૂપે પ્રકાશીયો,
જ્ઞાસિયો જીવ પુદ્ગલ જૂદો ॥ મહિનાથ જિનેંદ્ર ॥ ૧ ॥ એ
આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥ શુદ્ધ શ્રદ્ધા કરી, વિકલતા પર-
હરી, પ્રગટ સમકિત જીમ ગયણે ચંદો ॥ જાગીયો લાગીયો,
ચક્ર ચક્રધારનો, મિથ્યાત્વ વંશ કીધો નિકંદો ॥ મ ॥
॥ ૨ ॥ ડપશમ સુજટ તવ સમકિત જોમીઝ, મોહનો સ્થંન
રણ પામે હેઠો ॥ કષાય ચક્ર ચોકરી સોલ દવાવીયા, તીહાં
હવો આતમા શીતલ જેઠો ॥ મ ॥ ૩ ॥ શિયલ સુજટ
તિહાં खेलतो मेलतो, कंदर्प चोरने वाण तीखो ॥ ते मुवो
त्यां परयो जूमिपर रमवमे, जविजनो साधना एम शीखो
॥ म ॥ ४ ॥ वैराग सुजट तीहां कुजतो बुजतो, शत्रु सन-
मुख आगल आवे ॥ ज्ञान कटार मारे बहु वल करी, आशा-
दि षट तीहां अंत थावे ॥ म ॥ ५ ॥ जाव श्रुत
ज्ञान सुजट वल गाजतो ॥ दीपे दीनकर जेम
पूर्व दीशि ॥ ए हणें ते कहूं नीजादिक सुजटने ॥
जाखे एम जगगुरु ए वचन वीशी ॥ म ॥ ६ ॥
द्वय डपशम जिहां प्रगट चेतन तीहां, विस्तारे चेतना
रूप दाखे ॥ वीर्य तीहां आवीयो, वल करी मारीयो, चपल

मनने तीहां रहीने पाखे ॥ म० ॥ ९ ॥ इंद्रि निग्रह सुजट
चित्त चोखुं करी, स्थीर उपयोगे तीहां ऊँजे बुँजे ॥ तप
तीहां आवियो हाथ देखावीयो, असंयम जूमि परयो
अरथर धुजे ॥ म० ॥ ८ ॥ धर्म शुक्ल ध्याए, तुरंग गति
पाए, ध्यान ए सुजटोमां ज्ञान मोटो ॥ ते हणे आरत
रौद्र दोय सुजटने, वचन ए सत्य ठे नहीं ए खोटो ॥
म० ॥ ७ ॥ ज्ञाव संवर सुजट आतम ज्ञानमां, ऊँजे बुँजे
अति वीर्य दाखे ॥ ते हणे आश्रव शुज अशुजने, निरमल
चेतनारूप चाखे ॥ म० ॥ १० ॥ निर्जरान्नाव सुजट बल
गाजतो, राजतो ज्ञानमां शुद्ध ज्ञावे ॥ पूर्व बंध कापतो
अजीवने आपतो, मुक्ति पंथ चालतो मंगल गावे ॥ म०
॥ ११ ॥ अनुजव ज्ञान सुजट निज रूपमां, ऊँजे बुँजे निर-
जय ठे मनमां ॥ वीर्य अधिको धरे जरूप तीहां मरे,
निर्मलता करे मूल रूपमां ॥ म० ॥ १२ ॥ सुजटो इत्यादि
अधिक बळे ऊँजता, सिंह नाद करता ए धोने ॥ मोह
तीहां ज्ञागीर्ष पुंठ देखावीयो, ज्ञान शीतल फरी युद्ध माने
॥ म० ॥ १३ ॥

ढाळ ॥ ३ ॥ जी ॥

करजोनी कहे कामनी ललना ॥ ए देशी. ॥

मह्विनाथने मोह आविया, ललना, लालाहो रणजू-
मिये ऊँजवा काज ॥ ए युद्ध सारंगे ललना ॥ द्वेष गजेंद्र
उपरे ललना, लालाहो बेठो ठे मोह राज्य ॥ ए० ॥ १ ॥
ए आंकणी ॥ राग केशरी पुत्र साथे लड ललना, लालाहो

पोते चढी आव्यो त्यांही ॥ ए० ॥ तेना सामा मद्धि जि-
नपति ललना, लालाहो आवे हरख उवांहि ॥ ए० ॥ १ ॥
श्रद्धा अष्टापद वेसीया ललना, लालाहो साथे अप्रमत्त
ज्ञान पुत्र ॥ ए० ॥ नारंग पद्मी सो सचेत ठे ललना, ला-
लाहो सुंये तेने घरसूत्र ॥ ए० ॥ ३ ॥ मढ्या सामासामी
एकठा ललना, लालाहो तीहां मार्यो मद्धीये मोहराय ॥ ए० ॥
महा जोरावर जे हुतो ललना, लालाहो ते एक लीलाये
हणाय ॥ ए० ॥ ४ ॥ रागद्वेष मुआ ते समे ललना, ला-
लाहो अशुद्ध परिणति त्यां ठेदाय ॥ ए० ॥ चरण यथा-
ख्यात पामीया ललना, लालाहो पूरण शुद्ध परिणति थाय
॥ ए० ॥ ५ ॥ वीतराग गुणठाणे वारमे ललना, लालाहो
आव्या मद्धि जिणंद ॥ ए० ॥ तीहां शत्रु त्रण सामा आ-
वता ललना, लालाहो तेने मार्या तीहां प्रगटयो आणंद
॥ ए० ॥ ६ ॥ अनंत चतुष्टी प्रगट थइ ललना, लालाहो
गुणठाणुं त्यां तेरमुं सार ॥ ए० ॥ देवो समवसरण रचे ल-
लना, लालाहो पर्षदा मीले तीहां वार ॥ ए० ॥ ७ ॥ पाद
पीठे मद्धीजी विराजता ललना, लालाहो चउ मुखे देशना
दीये सार ॥ ए० ॥ उपजे वीणसे स्थीर रहे ललना, लालाहो
सुणी करवो वस्तु विचार ॥ ए० ॥ ८ ॥ ए विचार चिंतक
जे थया ललना, लालाहो ते पाम्या बोधने बीज ॥ ए० ॥
ज्ञान वैरागी ते जाणीये ललना, लालाहो व्रत उचरे लावी
रीऊ ॥ ए० ॥ ९ ॥ केशक ग्रहे व्रत देशयी ललना, लालाहो
केशक सर्व विरती थाय ॥ ए० ॥ सर्व विरती ते साधु सा-

ध्वी ललना, लालाहो देशविरति श्रावक श्राविकाय ॥ ए०
 ॥ १० ॥ एम संघ चउविध स्थापे मल्लिजी ललना, लाला-
 हो प्रथम स्थापे गणधरराय ॥ ए० ॥ द्वादशांगी सूत्र ग-
 णधर रचे ललना, लालाहो लब्धिये पूर्ण पद आय ॥ ए०
 ॥ ११ ॥ तीहां तीर्थ स्थापन थयुं ललना, लालाहो ए तीर्थ
 पति मल्लिनाथ ॥ ए० ॥ जिननाम कर्म उदय थयो ललना,
 लालाहो तेने खेरवे ए जगन्नो नाथ ॥ ए० ॥ १२ ॥ अंते
 करण सैलेशी करे ललना, लालाहो तीहां आय योगनो
 रोध ॥ ए० ॥ आव्या अयोगी गण चउदमे ललना, ला-
 लाहो तीहां टाव्यो अघातिनो विरोध ॥ ए० ॥ १३ ॥ शत्रु
 समुदायनो हय थयो ललना, लालाहो त्यां जागी उदा-
 रिकादी हेरु ॥ ए० ॥ परवत सम ढंकण हतुं ललना, ला-
 लाहो ते नुटी आज कार्मण तेरु ॥ ए० ॥ १४ ॥ ठोरुं
 शरीर तेना मानथी ललना, लालाहो घटे एक जाग अव-
 गाह ॥ ए० ॥ निवर घन दोय जागे रच्यो ललना, लालाहो
 ते कहीए अटळ अवगाह ॥ ए० ॥ १५ ॥ एक समय सम
 श्रेणीये ललना, लालाहो पोत्या सिद्ध लोकंत ॥ ए० ॥
 सादि अनंत स्थिति तीहां ललना, लालाहो सिद्ध वधुनो
 प्यारो ए कंत ॥ ए० ॥ १६ ॥ एम युद्ध अंतररूपे कूजुं
 ललना, लालाहो तीहां करुं शत्रु विनाश ॥ ए० ॥ ए
 शक्ति मल्लिजी मने आपजो ललना, लालाहो पूरजो ज्ञान
 शीतळनी आशा ॥ ए० ॥ १७ ॥

ધ્યાયો ધ્યાયો રે મેંતો મંદ્વિજિણંદને ધ્યાયો, લંનાઈ
 દાંલી ત્યાં સાધનાં રાલી, એ અદ્ભૂત જ્ઞાન સવાયો ॥
 સ્થિર ઉપયોગે તું જુજ્યો બુજ્યો, તીહાં ડ્રવ્ય જાવ શત્રુ
 હણાયો રે ॥ મેંતો મંદ્વિજિણંદને ધ્યાયો ॥ એ આંકણી ॥
 ધ્યાયો ધ્યાયો રે ધ્યાન આયોરે, એક દિન ઠક્કસ્થ કહાયો
 ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥ મૂલ રૂપ તીહાં તદ્વત કીધું, અનુજવ જ્ઞાન
 સંયોગ ॥ અપ્રમત્તાદિ શ્રેણી આરોહી, ટાલ્યા ઉપાધિ થોક
 રોગરે ॥ મેંતો ॥ ૨ ॥ હાયક લલ્લિ અનંતી પામ્યા, તેમાં
 નવ હાં દાલું ॥ પ્રથમ વેદક સમકિત ગુણયોગે, હાયક
 સમકિત જ્ઞાલું રે ॥ મેંતો ॥ ૩ ॥ વીજું હાયક ચારિત્ર
 લીધું, તીહાં મોહ જનમૂલન કીધું ॥ કેવલનાણ દર્શણ
 આવરણ હાય, કેવલનાણ દર્શણ લીધું રે ॥ મેંતો ॥ ૪ ॥
 દાનાદિ લલ્લિ પાંચ આવે, ત્યાં અંતરાય કર્મ હાય થાવે ॥
 એ સાતે ગાળ તેરમે લાધે, એમ નવ લલ્લિ કહાવે રે ॥ મેંતો ॥
 ૫ ॥ એ લલ્લિયેં અરિહંત કહીયે, ત્યાંથી સિદ્ધપદ લ-
 હીયે ॥ એમ સાધના જે કોઈ સાધે, તેના દાસ થઈ રહી-
 યે રે ॥ મેંતો ॥ ૬ ॥ મનુષ્ય જન્મ આજ સફળો માનું,
 મન સ્થિર ઘરમાં આણું ॥ જ્ઞાન શીતલ શ્રદ્ધાએ જરીયો,
 એ શીવપંથ સાધન ટાણું રે ॥ મેંતો ॥ ૭ ॥

સંપૂર્ણ સર્વ ગાથા ૫૦

॥ સ્તવન ૧૧ મું મુનિસુવ્રત સ્વામીનું ॥

॥ ઢાલ ૧ લી ॥

પ્રથમ ગોવાલતણા ઝવેજી ॥ એ દેશો ॥

મુનિસુવ્રત જિન વીસમાજી, પાલે મહાવ્રત પાંચ ॥
 ડ્રવ્ય ઝાવ દોય ઝેદશુંજી, તેમાં નહીં ખલ્લે ધાંચ ॥ ઝવિ-
 કજન વંદો એ જગશુરુરાય ॥ સેવ્યાં સિદ્ધ પદ થાય ॥ ઝ-
 વિકજન ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ તે દાણું અનુઝવ કરીજી,
 પ્રહજો ઝવિજન સાર ॥ સાધન એ સમકો નહીંજી, આ ત-
 મને હિતકાર ॥ ઝવિક ॥ ૨ ॥ પ્રથમ મહાવ્રત ઝચ્ચરેજી,
 પ્રાણાતિપાત વીરમણ ॥ સર્વ જીવનું રક્ષણ કરેજી, ન હણે
 કોશ્ના પ્રાણ ॥ ઝવિકજન ॥ ૩ ॥ બીજું મહાવ્રત ઝચ્ચ-
 રેજી, મૃષાવાદ વીરમણ ॥ કૂઠું વચન બોલે નહીંજી, એ
 વાજ્ય અર્જિતર જાણ ॥ ઝવિક ॥ ૪ ॥ ત્રીજું મહાવ્રત
 ઝચ્ચરેજી, અદત્તાદાન વીરમણ ॥ અણ દીવ્રે લેધે નહીંજી,
 સઠી દંત સોધન જાણ ॥ ઝવિક ॥ ૫ ॥ ચોથું મહાવ્રત
 ઝચ્ચરેજી, કરે સર્વ સ્ત્રીનો ત્યાગ ॥ રૂપ કાંતિ નિરખે નહીં-
 જી, અર્ચિતક વિષય અરાગ ॥ ઝવિક ॥ ૬ ॥ પાંચમું
 મહાવ્રત ઝચ્ચરેજી, નવાવ્રધ પરિગ્રહ ત્યાગ ॥ કોમી પાસ
 રાખે નહીંજી, એ નિલોંઝી લીયો વૈરાગ ॥ ઝવિક ॥ ૭ ॥
 ષડું વ્રત ગ્રહે ઝહુંજી, રાત્રિ ઝોજન પરિહાર ॥ ન કરે આ-
 હાર ચઢ જાતનોજી, પચ્ચાણ કરે ચઢવિહાર ॥ ઝવિક ॥
 ૮ ॥ ડ્રવ્ય વીરતિએ મુનિતણીજી, દાણી આતમ હેત ॥
 જ્ઞાન શીતલ કરી ઝાણશુંજી, ઝાવ વીરતિ સંકેત ॥ ઝ-
 વિક ॥ એ ॥

॥ दाळ २ जी ॥

॥ ऋषजजी अमकुं तारोरे ॥ ए दशो ॥

मुनिसुव्रत जवि जावमांरे, समजो चतुर सुजाण ॥
 ज्ञानादिक शुद्ध चेतनारे, ए जीवना ठे जाव प्राण ॥ सु-
 व्रतमुनि ॥ जावो निज स्वरूप ॥ ए आंकणी ॥ अनुजव
 मंदिरमांही, सुव्रतमुनि, जावो निज स्वरूप ॥ गाथा ॥
 १ ॥ ए जाव प्राण रक्षण जाणीरे, हणे मिथ्यात्व अज्ञान
 ॥ रागद्वेष मोहादि हणारे, तीहां प्रगटे केवळज्ञान ॥ सु-
 व्रतमुनि० ॥ २ ॥ मृषावादाने टाळवारे, जाणो वस्तु स्वजाव
 ॥ गुणपर्यायने जाणवारे, जेद ज्ञान घट लाव ॥ सुव्रतमुनि०
 ॥ ३ ॥ अदत्तादान तजवा जणारे, जावे संवर जाव ॥
 आश्रव शुजाशुज ग्रहे नहीरे, ए उपयोगी मुनिराव ॥
 ॥ सुव्रत० ॥ ४ ॥ मैथुन तजशुं जावथीरे, करी निज परि-
 णति शुद्ध ॥ पर परिणतिने ठेदवारे ॥ तत्पर ठे ए बुद्ध ॥
 ॥ सुव्रतमुनि० ॥ ५ ॥ परिग्रह ग्रहे नहीरे, ग्रहे मूल स्व-
 रूप ॥ कर्मबंध तोमे तीहांरे, अनुजवे वस्तु अरूप ॥
 सुव्रतमुनि० ॥ ६ ॥ पुद्गल गुण जोगी नहीरे, निज गुण
 जोगी सदाय ॥ ज्ञानानंदी आतमारे, क्लेश न व्यापे कदाय
 ॥ सुव्रतमुनि० ॥ ७ ॥ ए जाव विरति मुक्ति दियेरे ॥ जग-
 गुरु जाखे एम ॥ ज्ञान शीतळ जूले नहीरे, कीधी श्रद्धा
 प्रतित वळी प्रेम ॥ सुव्रत० ॥ ८ ॥

इति मुनिसुव्रत स्वामीतुं स्तवन.

॥ स्तवन १२ हुं श्री नमिनाथजीतुं ॥

॥ अजिनव ज्ञान ज्ञाणे मुदारे लाल ॥ ए देशी ॥

नमि जिनपति गुण गाइएरे लाल, पाइए जीव गुण
ज्ञानरे ॥ हुं वारी लाल ॥ निज शुद्ध रूप निहाळीएरे
लाल, कीजीये उपयोगे ध्यानरे ॥ हुं वारी लाल ॥ नमि
जिनपति गुण गाइएरे लाल ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥
पर्यायमय द्रव्य एकतारे लाल, उपजे वीणसे अने ध्रुवरे
॥ हुं वारी ॥ पर्याये उपजेने वीणसेरे लाल, द्रव्ये ध्रुव स-
दीवरे ॥ हुं वारी ॥ नमि ॥ २ ॥ ए त्रण लक्षण षट जा-
णीयेरे लाल, एक जीव पांच अजीवरे ॥ हुं वारी ॥ स्व-
ज्ञाव पर्याये चउ शुद्धतारे लाल, बे विज्ञावे पुद्गल जीवरे
॥ हुं वारी ॥ नमि ॥ ३ ॥ पुद्गल शुद्ध परमाणुअरे लाल,
मीले विखरे खंध अशुद्धरे ॥ हुं ॥ जीव संसारी कर्मबंध-
थीरे लाल, गति पर्याये अशुद्धरे ॥ हुं ॥ नमि ॥ ४ ॥ गति
पर्याय ते काया सहीरे लाल, जोग इंद्रिए पर ज्ञावरे ॥ हुं ॥
तेना संगे उपयोगी चेतनारे लाल, रागद्वेष परिणमे वि-
ज्ञावरे ॥ हुं ॥ नमि ॥ ५ ॥ ए संसार स्थिर कारण
सहीरे लाल, परज्ञाव तेह निमित्तरे ॥ हुं वारी ॥ उपादान
रागद्वेष चेतनारे लाल, तेथी कर्म बंध सदीव अहितरे ॥
हुं ॥ नमि ॥ ६ ॥ ए परसंगे संसार दाखीयोरे लाल, हवे
निज संगे शिवपुर जायरे ॥ हुं ॥ अनुजव योगे वर्णवुरे लाल,
स्थिरता मनवच कायरे ॥ हुं ॥ नमि ॥ ७ ॥ जोग इंद्रि-
छारे हुइ चेतनारे लाल, ए उपयोग अशुद्ध अनादरे ॥ हुं ॥

॥ ते पलटावी स्वरूपे जोमीयेरे लाल, त्यां घटंतर अनुज्ञव
 आढहादरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ ७ ॥ थाय वृद्धि क्षय उपशम ज्ञाननीरे
 लाल, वीर्य वृद्धि अनंतरे ॥ हुं० ॥ अनुज्ञवे शुद्ध स्वरूपनेरे
 लाल, लहे परम समाधि महंतरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ ए ॥
 उपाधि जोग सर्व बुटीयोरे लाल, हुवा निर्मळ गुण पर्यायेरे
 ॥ हुं० ॥ उपयोगे प्रवृत्ति थडरे लाल, त्यां परमानंद वरसा-
 येरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ १० ॥ ए जेद ज्ञानयोग वर्णव्योरे
 लाल, क्षयउपशम जाव ज्ञानरे ॥ हुं० ॥ पर्यायार्थक नय
 साधनारे लाल, द्रव्यार्थके एक तानरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥
 ॥ ११ ॥ इहां अजिन्न द्रव्य गुण पज्जवारे लाल, ज्ञान अ-
 जेद स्वरूपरे ॥ हुं० ॥ क्षय उपशम मोहनो त्यां बेदीयोरे
 लाल, उन्मूलन थाय मोहजूपरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ १२ ॥
 अशुद्ध परिणति बेदी शुद्धमांरे लाल, चरण यथाख्यात
 वासरे ॥ हुं० ॥ वीतराग क्षीण मोह वारमेर लाल, त्यां
 त्रण कर्म बुटे पासरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ १३ ॥ केवलनाण
 दर्शण प्रगटेरे लाल, अरिहंत तेरमे वासरे ॥ हुं० ॥ दान
 लाज जोग उपजोगनोरे लाल, स्वरूपे वीर्य स्फुरणा तासरे
 ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ १४ ॥ ए परमानंद पद मोटकोरे लाल,
 आयुष अंते योग रोधरे ॥ हुं० ॥ सैलेशि करणे अकंपतारे
 लाल, अयोगी अकर्मी हुआ सिद्धरे ॥ हुं० नमि० ॥ १५ ॥
 ज्योति स्वरूपी ए अरूपतारे लाल, अनंत गुण मणि खाणरे
 ॥ हुं० ॥ अव्याबाध सुख अविनाशतारे लाल, ज्ञान शीतळ
 ए सिद्धनां वखाणरे ॥ हुं० ॥ नमि० ॥ १६ ॥

स्तवन ॥ १३ ॥ भुं ॥ श्री नेमिनाथ जीननुं ॥

॥ साधुजी समता आदरो ॥ ए देशी ॥

नेमिनाथजीनी जान ज़वी सांजळो, आवे परणवा
 करी बंहु ठाठ मेरे लाल हय गय रथ शणगारीया, पगपाळा
 हलमल नाठ मेरे लाल ॥ नेमिनाथजीनी जान० ॥ ए आं-
 कणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ जादववंश सरवे सज थया, दीपे
 वस्त्र आञ्जुषण युक्त ॥ मे० ॥ बाळ तरुण वृद्ध आविया,
 लक्ष राजऋद्धि जळी युक्त ॥ मेरे० ॥ नेमि० ॥ २ ॥ कृष्ण
 नरेंद्र गज उपरे, शोन्ने जेम तारामां चंद्र ॥ मेरे० ॥ तेथी
 अधिक शोन्ने नेमिजी, रथ बेठा अधिक आणंद ॥ मेरे० ॥
 ॥नेमि०॥३॥मणी आदि जन्मि आञ्जुषणो, राजे कोट केहेरु
 कांहुं कान ॥ मेरे० ॥ वस्त्र अमुलख अंगमां, शेलां मंजिल
 जामो जरियान ॥ मेरे० ॥ नेमि० ॥ ४ ॥ दीनकर मुख
 जोइ आवीयो, हुआ नेमि अधिक तेजवान ॥ मेरे० ॥
 मोती अमुलख घणां ठोंगले, चावे बीहुं नागरवेल पान
 ॥ मेरे० ॥ नेमि॥ ॥ ५ ॥ स्त्री वृंद जलटजरे, गावे मंगलिक
 गीत विनित ॥ मेरे० ॥ मोहित शब्द तीहां वापरे, सुस्वर
 विकल रंगीत ॥ मेरे० ॥ नेमि० ॥ ६ ॥ वाजिंत्र वाजे अति
 घणां, जाज वंडुकी करे अवाज ॥ मेरे० ॥ जंट घोडे नगरां
 गरुगे, दारुखानुं उमे रीज काज ॥ मेरे० ॥ नेमि० ॥ ७ ॥
 अश्व अनेक खेलावता, गज चढी ग महा ऋद्धिवंत ॥ मेरे० ॥
 केशक रथमां वेशीया, पगपाळा अनेक न गणंत ॥ मेरे० ॥
 नेमि० ॥ ८ ॥ पालखी मेना अति घणा, तेमां बेठा केइ

पुन्य स्थंज ॥ मेरे० ॥ समुद्र विजयराय शिवादेवी, नेमि
मात तात निरदंज ॥ मेरे० ॥ नेमि० ॥ ए ॥ ए जान
जोशने दील रीजीयां, नरजव सफल समजंत ॥ मेरेलाख ॥
इत्यादिक ठाठ अति घणो, एक जीजे न जाय कहंत ॥
मेरे० ॥ नेमि० ॥ १० ॥ आव्या उग्रसेन घर आंगणे, जान
स्थंजी हरख अपार ॥ मेरे० ॥ ज्ञान शीतळ घट नेमीने,
राग रंग पतंग संसार ॥ मेरे० ॥ नेमि० ॥ ११ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

॥ एक दिवस विषे नेमिकुमर निज मित्र संघाथे आवे
ए देशी ॥

आज हरख वशे राजुल सखीयो वृंदे गोखे आवे ॥
नेमि मुख जुए बोले वचन सुणे सखीउं हरख न मावे ॥
ए आंकणी ॥ अंतरंग अमीरस वर साथे, ए परणे मुने
एवी तृषा ठे ॥ एथी अधिक नहीं जगमां सरज्या ठे ॥
आज० ॥ नेमि० ॥ १ ॥ सखीउं कहे ए वरणे काळो, तेने
रुपाळो तुमे शुं ज्ञाळो ॥ तुमने कीम ए लागें वहालो ॥
आज० ॥ नेमि० ॥ २ ॥ तीहां राजुल सखीयोने कहेवे,
काळी कस्तुरी कीकी रेहेवे ॥ एम गुणवंत वस्तु ते काळी
हुवे ॥ आज० ॥ नेमि० ॥ ३ ॥ ए रत्न चिंतामणी सरखो ठे,
करे पूर्ण मनोरथ परख्यो ठे ॥ गुण उज्ज्वळ जोइ मन हर-
ख्यो ठे ॥ आज० नेमि० ॥ ४ ॥ एणे अवसर पशुआं पो-
कार करे, ते सुणी नेमिजी विचार करे ॥ तस दुःख टाळी
मन व्रत धरे ॥ आज ज्ञान रसे नेम निरागी ॥ अंतर

वैराग ज्ञावे ॥ मुळरूप जुए निज गुण स्थिर उपयोग अनु-
 ज्ञव प्रगटावे ॥ ए आंकणी ॥ ५ ॥ इहां वैराग रंग वृद्धि
 घटमां, रथ वाढ्यो तोरणथी जटपटमां ॥ धिक्कार हो सं-
 सार कारजमां, ॥ आज ज्ञान ॥ मूळ ॥ ६ ॥ तव राजुल
 दुःख ज्वाळा लागी, विलाप करे हुं निरजागी ॥ समजा-
 व्या नहीं समजे रागी ॥ आज ॥ मूळ ॥ ७ ॥ घेर
 आवी वरसी दान दीये, नित्य एक क्रोर आठ लाख नव्य
 लीये ॥ हाथ धरतां न धरे लाज हीये ॥ आज ॥ मूळ ॥
 ८ ॥ तीहां कीर्ति जश जग गाजीउं, करुणा सागर जीन
 राजीउं ॥ दान नव्यने देश दुःख ज्ञाजीउं ॥ आज ज्ञान ॥
 मूळ ॥ ९ ॥ हवे दिक्षा उच्छवने दाखशुं, ज्ञान शीतळ
 घटमां राखशुं ॥ जीन नक्ति करुं गुण रागशुं ॥ आज ज्ञान ॥
 मूळ ॥ १० ॥

॥ दाळ ॥ ३ ॥ जी ॥ राग विलावर ॥

॥ जगत प्रभु आगळ नवी वर अक्षत धरीये ॥ ए देशी ॥

नेमि निरागी संयम लीये, रंग अंतर मांही जेद ज्ञान
 चित्त वासीयो, अनुज्ञव स्थिर ज्यांही हांहांरे ॥ अनुज्ञव
 स्थिर ज्यांही, हांहांरे समकित शुद्ध त्यांही ॥ हांहांरे
 तीहां मिथ्यात्व नांही, हांहांरे जोग चिदघन मांही ॥ हांहां
 रे ॥ उदवेग नहीं क्यांही, हांहांरे एतो उत्सर्ग सांही ॥ नेमी
 नीरागी संयम लीये, रंग अंतर मांही ॥ ए आंकणी गाथा १ ॥

॥ उच्छव महोच्छव अति घणो, देव नर करे जावे ॥ समुद्र
 विजय सर्व जादवा, इंद्र चोसठ आवे ॥ हांहांरे इंद्र चो-

सठ आवे, हांहां रे देव असंख्य बोलावे ॥ हांहां रे सूर्य
 पूरमां तेजावे, हांहां रे सर्व मंगलिक गावे ॥ हांहां रे घणां
 वाजां वजावे, हांहां रे तीहां थाक न आवे ॥ नेमि निरागी
 संयम लीये रंग अंतर मांही ॥ २ ॥ तीर्थोदक वर ओषधि,
 लावे नीज नीज रंगे ॥ आठ जाति कळश आठने, एक
 सहस मन चंगे ॥ हांहां रे एक सहस मन चंगे ॥ हांहां रे
 जळ नरे सौ संगे ॥ हांहां रे लावी उलट अंगे ॥ हांहां रे
 स्थिर वृत्ति एकंगे ॥ हांहां रे घणी रीऊ उमंगे, हांहां रे
 ठे प्रमोद ए जंगे ॥ नेमि निरागी ॥ ३ ॥ समुद्रविजय
 पेहेलो करे, पठी सूर अजिपेक ॥ समकित शुद्ध होवे तीहां
 आवे श्रद्धा विवेक ॥ हांहां रे आवे श्री श्रद्धा विवेक, हांहां रे
 शुद्ध निज गुण टेक ॥ हांहां रे नहीं परगुण जेक, हांहां रे
 ध्यान जक्तिनुं एक ॥ हांहां रे तीहां धर्म अनेक, हांहां रे
 जवि समजो दरेक ॥ नेमि ॥ ४ ॥ उत्तरकुरु शिविका
 वेसे नेमि निरागी, एकसत आठ उपासता देवनर वरुजागी
 हांहां रे देवनर वरुजागी, हांहां रे राजी अइ लीये मागी ॥
 हांहां रे जक्तिमां लय लागी, हांहां रे घणा गुण नीरागी ॥
 हांहां रे चाले पंथे सोजागी, हांहां रे माने पुन्याइ जागी ॥
 नेमि ॥ ५ ॥ देव देवी नरनारीनी, दृष्टि ठे प्रभु सामी ॥
 तारतार तुंहीं साहिवा, वश्ये अंतरजामि ॥ हांहां रे वश्ये
 अंतरजामि, हांहां रे तुंही ठे शीवगामी, हांहां रे अरुपी
 गुणधामी ॥ हांहां रे उपयोग गुण रामी, हांहां रे उपाधि
 सर्व वामी ॥ हांहां रे तुहीं जगगुरु स्वामी ॥ नेमि निरागी

॥ ६ ॥ वरघोमैथी उतर्या, सहसावन मोऊर ॥ श्रावण शुदी
 ठठने दिने, ग्रहे महाव्रत चार ॥ हांहां रे ग्रहे महाव्रत
 चार ॥ हांहां रे साथे पुरुष हजार ॥ हांहां रे लीये व्रत
 मनोहार, हांहां रे करे तत्व विचार ॥ हांहां रे वहे शीव
 पंथ सार ॥ हांहां रे लहे धर्म अपार ॥ नेमि० ॥ ७ ॥ मन
 पर्यवज्ञान उपन्युं, अप्रमत्त गुणगणे ॥ विपुलमति चढती
 कळा तेनो उपयोग नाणे, हांहां रे तेनो उपयोग नाणे,
 हांहां रे उपयोग श्रुत जाणे ॥ हांहां रे अनुभव घट आणे,
 हांहां रे निज पर जेद जाणे ॥ हांहां रे हण्यो मोहज्ञान
 बाणे, हांहां रे झुटयो राग ते टाणे ॥ नेमि निरागी संयम
 लीये रंग अंतर मांही ॥ ८ ॥ बद्धस्थ चोपन दिन वितीया
 सनातक तीहां थावे ॥ अनंत चतुष्टय पामतां, अरिहंत
 कहावे ॥ हांहां रे अरिहंत कहावे, हांहां रे तीहां राजुल
 आवे हांहां रे, वळी शीश नमावे, हांहां रे प्रजुना गुण गावे ॥
 हांहां रे मेली क्यां शीव जावे, हांहां रे बोफ्यां नहीं
 मुने फावे ॥ नेमि० ॥ ९ ॥ दीक्षा दीये तीहां साहेबो,
 लीये राजुल रंगे ॥ अप्रमत्त ठाण सेवतां हण्यो मोह एकंगे
 हांहां रे हण्यो मोह एकंगे, हांहां रे तीहां वीर्य अजंगे ॥
 हांहां रे ठेदे सर्व कर्म चंगे, हांहां रे नव खायक अंगे ॥
 हांहां रे वसे शिवपुर संगे, हांहां रे पेहेलां सिद्ध उमंगे ॥
 नेमि० १० ॥ सहस वरसनुं आवखुं, पाळी गढ गिरनार ॥
 परण्या अपूरव महोच्छवे, शीव सुंदरी प्यार ॥ हांहां रे
 शीव सुंदरी प्यार, हांहां रे समश्रेणी त्यां धार ॥ हांहां रे

एक समय त्यां वार, हांहांरे लोकंते रहे वार ॥ हांहांरे
अव्यावाध हितकार, हांहांरे ज्ञान शीतळ सार ॥ ॥
नेमि० ॥ ११ ॥

॥ कळश. ॥

पाया पायारे नेमि राजुल सिद्ध पद पाया ॥ वेद
विषय राग दुर कराया, वीतराग ज्ञावमां आया ॥ अनुजव
ज्ञान स्वरूपमां लावी, चिदानंद ध्यान ध्यायारे ॥ नेमि
राजुल सिद्ध पद पाया ॥ पाया पायारे, मेंतो गायारे, नेमि
राजुल सिद्ध पद पाया ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ गुण पर्याय
एकत्व ज्ञावे, अज्ञेद ज्ञानमां आया ॥ उपयोग स्थिर अ-
कृत्यरमणमां, केवळनाण दर्शण पायारे ॥ नेमि० ॥ २ ॥
ए ज्ञावे अरिहंत पद लाध्युं, त्यांथी सिद्ध पद साध्युं ॥
संसार बीज निकंदन कीधुं, तीहां सुख अनंतु वाध्युरे ॥
नेमि० ॥ ३ ॥ नेमि पेहेलां राजुल सिद्ध यावे, स्वामि
आज्ञा शीश चढावे ॥ पति अग्निप्राये पतिपणुं पामी, सिद्ध
वधुकंत कहीने बोलावे रे ॥ नेमि० ॥ ४ ॥ सिद्ध निरंजन
ज्योति स्वरूपी, अचळ अक्षय पद रामी ॥ अकळ अलख
तुंही रूपी अरूपी, ज्ञान शीतळ अंतर जामी रे ॥ नेमि०
॥ ५ ॥ संपूर्ण सर्व गाथा ३७ ॥

स्तवन ॥ १४ ॥ मुं ॥ श्री पार्श्वनाथजीतुं ॥

॥ वीर कुंवरनी वातमी कोने कहीए ॥ ए देशी ॥

पार्श्व जीणंदने ध्याइयें, ज्ञवी ज्ञावे, ज्ञाव उपयोग
तीहां कहावे ॥ शीव साधन ए विण नावे, सत्य समजो एस ॥

પાર્શ્વ જિણંદને ધ્યાશ્યે જ્ઞવિજ્ઞાવે॥૬ આંકણી ॥ ગાથા॥૧॥
 પારસ સ્પર્શે લોહ કંચન થાવે ॥ ફરી લોહ પાણું નહીં
 પાવે॥ સમજ્યાં દૃષ્ટાંત વિવેકઆવે, આવે જ્ઞાનને ધ્યાન॥૫૨॥
 શુદ્ધ સ્વજ્ઞાવ પારસ મણી તે ફરસે, તીહાં પરસંગે ઉપયોગ
 ટલશે ॥ નિજ ઉપયોગ શુદ્ધતા કરશે, એમાં નહીં સંદેહ
 ॥ પાર્શ્વ ૦ ॥ ૩ ॥ ઉપયોગ શુદ્ધ સ્વરૂપનો જ્ઞાવ જાણો,
 ગુણપર્યાય માંહી આણો ॥ જિન્ન વ્યક્તિ અનંતી ટાણો, શી-
 વરૂપ રસાલ ॥ પાર્શ્વ ૦ ॥ ૪ ॥ આતમ જ્ઞાનની મુખ્યતા શ્વહાં
 લાધે, શક્તિ વ્યક્તિ કરી શીવ સાધે ॥ જ્ઞાન શીતલ સિંદ્ર
 આરાધે, પામે પદ નિરવાણ ॥ પાર્શ્વ ૦ ॥ ૫ ॥

સ્તવન ॥ ૧૫ ॥ શું ॥ શ્રી વીરસ્વામીનું ॥

મારું મન લોજાણુંજી, મારું દીલ લોજાણુંજી દેહી દા
 યક ઋદ્ધિ વીરની. મારું મનલોજાણુંજી ॥ દાયક ઋદ્ધિ
 સદગુરુ ઝંઝલાવે, તેહનો રાગ કરાવે॥ રાગનો પ્રેયો જાવે
 વીર્ય ફોરવે, ત્યાં ગ્રંથિ જેદિ સમકિત પાવે ॥ મારું મન
 લોજાણુંજી॥૬ આંકણી ॥ ૧ ॥ સમકિતાદિ ઠાણે શીવ પંથે
 જાગે, શુદ્ધાત્મ અનુજવ ઘટમાં ॥ દુપક શ્રેણિ લહે વીર્ય
 અનંતું, ત્યાં હણે રાગદ્વેષ મોહ ઝટમાં ॥ મારું ૦ ॥ ૨ ॥ એ
 ફીણ મોહ ઠાણે આવે વીતરાગ જાવમાં શુક્લ વીજો પાયો
 ધ્યાતા ॥ જ્ઞાનાવરણાદિ ત્રણ કર્મ ત્યાં હણીને, લહે કેવલ
 એ લોકાલોક જ્ઞાતા ॥ મારું ૦ ॥ ૩ ॥ દાયક ઋદ્ધિ અનંતી
 એ દેહે, પ્રત્યક્ષ પ્રમાણે ઘટંતરમાં॥ તે શુદ્ધિનું વર્ણનન થાવે
 કહ્યા નવ જેદ ચોથા કર્મ ગ્રંથમાં ॥ મારું ૦ ॥ ૪ ॥

हायक समकित वेदक करीने लहे चोथे वा सप्तम. ठाणे ॥
 हायक चरणठाण दसमा अंते, करे उनमूळ मोहनं ते टाणे
 ॥ मारुं ॥ ५ ॥ केवळज्ञानने केवळ दर्शन, दानादिक वळी
 पांच ॥ ए सप्त गुणठाण द्वादश अंते, सवे हायक नव नहीं
 खांच ॥ मारुं ॥ ६ ॥ ज्ञानावरणीने दर्शनावरणी, अंतराय
 सत्ता खुटे ॥ तेनो अंत ठाण द्वादश अंते, एम घाति कर्म सवि
 बुटे ॥ मा० ॥ ए हायक क्रुद्धि आत्म सत्ताये, अनादि शक्तिये जा-
 णो ॥ महावीर प्रज्जुए व्यक्ति जावे करीने, अयोगी अंते अघाति
 अंत आयो ॥ मारुं ॥ ७ ॥ ए सिद्ध निरंजन समश्रेणीये
 लोक शिखर करे वास ॥ त्यां जोगवे अव्यावाध सुख
 अनंतु, लागे सादि अनंत जंग खास ॥ मारुं ॥ ८ ॥ ए
 सुखना रसीया मनोरथ करता, उपयोग जावे रमता ॥
 ज्ञान शीतळ हणे मोहनी उपाधि, ते समाधि ये शीव पद
 वरता ॥ मारुं ॥ ९ ॥

॥ स्तवन १५ मुं श्री वीरभद्र ॥

॥ थारां मेहेलां उपर मेह ऊरुखे वीजळी हो लाल ए देशी ॥

वीर जिनेश्वर देव शासन पति जगधणी हो लाल ॥
 शासनपति जगधणी ॥ तुं उपगारी महासंत महंत अनंत
 गुणी हो लाल ॥ महंत ॥ ज्ञान ध्यान उपयोग वीर्य वळ
 एक्यता हो लाल ॥ वीर्य ॥ अनुजवे अव्य पर्याय स्वज्ञा-
 वनी टेकता हो लाल ॥ स्वज्ञाव ॥ १ ॥ उदिक जाव
 नहीं व्यापे व्यापक उपयोमां हो लाल ॥ व्यापक ॥
 ज्ञान सरुग चउ धार अपूरव खेलमां हो लाल ॥ अपूर्व ॥

हणीज महा मोहमल हया रागद्वेषने हो लाल ॥ हया ०
 ॥ टली परिणति अशुद्ध त्यां शुद्ध प्रवेशने हो लाल ॥
 त्यां शुद्ध ० ॥ २ ॥ ज्ञान दर्शन अंतराय त्रिकर्म इहां टले
 हो लाल ॥ त्रिकर्म ० ॥ गुण धातिने अज्ञावे अनंत चतुष्टी
 मले हो लाल ॥ अनंत ० ॥ इत्यादिक धणी रीते साधन
 पद्म दाखीये हो लाल ॥ साधन ० ॥ नय निक्षेपा प्रमाण
 संयुक्तादि ज्ञापियो हो लाल ॥ संयुक्तादि ० ॥ ३ ॥ एम
 उपगार अनंत सिद्धांते तुमे कयों हो लाल ॥ सिद्धांते ० ॥ तुज
 शासन संयोगे हुं मार्गे चढयो खरो हो लाल ॥ हुं मार्गे ०
 ॥ अन्य दर्शन कुपथ कुधर्मेन संचरु हो लाल ॥ कुधर्मे ० ॥
 ज्ञान शितल जैन ज्ञावे सिद्ध पदने वरु हो लाल ॥ सिद्ध
 पदने ० ॥ ४ ॥

स्तवन ॥ १६ मुं ॥

॥ उधवजी संदेशो कहेजो श्यामने ॥ ए देशी. ॥

अपूर्व अवसर एवो क्यारे आवशे, क्यारे अशुं हा-
 यक लब्धि वंतजो ॥ आत्म सत्ताये शक्ति ज्ञावे अनादिनी, रही
 ठती पर्याये एम ज्ञावे गुरु संतजो ॥ अपूर्व अवसर एवो क्यारे
 आवशे ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ हायक लब्धि पा-
 मवा बे कारण कहुं, चौ जेदे मीले जब हायो पशंमनी
 सहायजो ॥ परिणामिक ज्ञाव शुद्ध स्वज्ञावे परिणमे, तिहां
 हायक लब्धि पामे चेतनरायजो ॥ अपूर्व ॥ २ ॥ हायक
 लब्धि अनंत जेदे एम जाणीये, ते केवळीथी पण वचन
 अगोचर न कहेवायजो ॥ हायक लब्धि नव जेदे ग्रंथे

કહી, તે ઘાતિ કર્મના કાયકની પ્રગટાયજો ॥ અપૂર્વ ॥ ૩ ॥
 કાયક સમકિત પામે ઠાણ ચોથા વા સાતમે, તેના વદ્ધાયુ
 કાયકને અવદ્ધાયુ કાયક દો જોડજો ॥ વદ્ધાયુ કાયક લહે
 શીવ સુખ ત્રીજે ચોથે જોડે ॥ અવદ્ધાયુ કાયક લહે તદ
 જોડે શીવ પદજો ॥ અપૂર્વ ॥ ૪ ॥ કાયોપશમ સમકિતી
 વેદક કરી કાયક લહે ॥ તે વેદક સમકિતની સ્થિતિ
 એક સમયની હોયજો ॥ સાત પ્રકૃતિ હોય બેદ ત્રીજાં
 સત્તા થકી ॥ જ્ઞાન દર્શણ દોઝ ત્યાં અપ્રતિપાતિ જોયજો ॥
 અપૂર્વ ॥ ૫ ॥ અવદ્ધાયુ કાયક સમકીતિ કાયક શ્રેણી
 માંનીને, ઠાણ દશમા અંતે કરે સત્તાથી મોહનો વિનાશજો ॥
 રાગ દ્વેષ પરિણતિ અશુદ્ધ ટલે ત્રીજાં ॥ લહે ચરણ યથા-
 રુચાત કરે ક્ષીણ મોહ ઠાણમાં વાસજો ॥ અપૂર્વ ॥ ૬ ॥ એ
 ક્ષીણ મોહ અંતે ત્રણ કર્મ સાથે હણે, જ્ઞાનાવરણીને દર્શનાવર-
 ãી અંતરાયજો ॥ કેવલનાણ દર્શણને લલિધિ પાંચ કાયક જા-
 વની, એ ગુણ પ્રગટે ત્યાં કહીએ શ્રી અરિહંત રાયજો ॥ અપૂર્વ ॥
 ॥ ૭ ॥ હ્રાં સયોગી કેવલી ગુણઠાણું તેરમું કીજીએ ॥
 ત્રીજાં કાયક નવ લલિધિની પૂરણ પ્રાપ્તિ થાયજો ॥ એ
 લલિધિ જોગે સેહેજે શીવ સુખ સંપજે, અયોગી અંતે અઘાતિ
 હણી સમ શ્રેણીયે સધાયજો ॥ અપૂર્વ ॥ ૮ ॥ એ સિદ્ધ
 નિરંજન લોકાગ્ર જાગે રહ્યા ॥ અચલ અવિનાશી ત્રીજાં
 સાદિ અનંત લાગે જંગજો ॥ કાયક ઋદ્ધિ અનંત જોડ
 હ્રાં જોગવે ॥ પરમાનંદ પામે અવ્યાવાધ સુખ સંગજો
 ॥ અપૂર્વ ॥ ૯ ॥ જે સમય પામું શક્તિથી વ્યક્તિપણું ॥

ते समय होय अनुमोदवा योग्यजो ॥ दायक ऋद्धि आ-
विरजावे प्रगटे ॥ त्यां जागे वीरह आय शुद्ध चेतना
संयोगजो ॥ अपूर्व ० ॥ १० ॥ दायक लब्धि पामवा में
इच्छा करी ॥ तीहां पुद्गलिक जावनी इच्छा जागी जा-
यजो ॥ परवस्तुनी ममता मूर्छा परिहरी ॥ दायक गुण
रागे प्रशस्त राग कहायजो ॥ अपूर्व ० ॥ ११ ॥ दायक
ऋद्धि नव स्थिति पाके संपजे ॥ ते उद्यम जोगे जलदी
पाके एमजो ॥ उद्यम करीये जाव निक्षेपे घटंतरे ॥ त्यां
अनुभव जोगे समाधि लहतां खेमजो ॥ अपूर्व ० ॥ १२ ॥
विषय विकार वेदवामां आवे नही ॥ त्यां अंतर क्रिया
अंतर रमण कहायजो ॥ ज्ञान शीतळ निजात्म जावे
होय साधना ॥ तीहां शुद्ध उपयोगे दायक ऋद्धि प्रहा-
यजो ॥ अपूर्व ० ॥ १३ ॥

॥ स्तवन १७ मुं उपदेशीक ॥

चेतावुं चेती लेजोरें एक दिन जरूर उभी जावुं ॥ ए देशी
सुणजो नविजन जाशरे, साधन जाव निक्षेपे
सावुं ॥ जाव निक्षेपे ग्रंथि नेद करतां, समकित जावे रावुं ॥
सुणजो नविजन जाशरे ॥ साधन ० ॥ १ ॥ जावे ध्यान
तुरंगे नावुं ॥ जावे शीवसुख लहीए जावुं ॥ ए वीण साधन
सब कावुं ॥ सुणजो नविजन ॥ ए आंकणी ॥ डव्य निक्षेप
कह्यो अना उपयोगे, अनुयोगे द्वार सिद्धांते ॥ जाव निक्षेप
उपयोगे दाख्यो, ते लहो नविशांत दांते ॥ सुणजो ० ॥ २ ॥
डव्य प्राणने चेतन जाणी, डव्य निक्षेपे किरिया करतो ॥

जीवा जीव सत्ता जित्त न जाणे, व्यवहार मार्गे ए बाळ
रमतो ॥ सु० ॥ ३ ॥ किरियामां लिंगमां चरण आरोपे,
जाव अपेक्षा न राखे ॥ निमित्त उपादान जेद न समजे
ते शीव सुख कदीये न चाखे ॥ सु० ॥ ४ ॥ ए द्रव्य नि-
क्षेपो कह्यो ते करतां, संसार वास न बुटे ॥ कर्म बंध करी
चौ गति नटके, जाव निक्षेपे संसार खुटे ॥ सु० ॥ ५ ॥
हेय उपादेय बुद्धि लहीने, जाव निक्षेपो जावो ॥ हेय
उपाधि पर वस्तु ठंकी, उपादेय शुद्धात्म निज ध्यावो ॥
सु० ॥ ६ ॥ ए जाव निक्षेपो शिव हेतु दाख्यो, स्वरूप-
रमणमां राख्यो ॥ जाव उपशम दायोपशम दायक, लहो
उपयोगे ज्ञानीए जाण्यो ॥ सु० ॥ ७ ॥ दायक जावने
कार्य मानो, दाय उपशम, कारण जाणो ॥ शक्ति व्यक्ति
लहीये ते साधन, ज्ञान शीतळ वचन प्रमाणो ॥ सु० ॥ ८ ॥

॥ इति स्तवन अधिकार संपूर्ण ॥

अथ सज्जाय अधिकार.

॥ सज्जाय ॥ १ ली ॥ समकितनी ॥

॥ ऋषजनो वंशरणायरो ॥ ए देशी ॥

चेतन समकित आंदरो, लक्षण पांच विचारोरे ॥
सम संवेग निरवेदए, अनुकंपा आस्ता धारोरे ॥ चेतन
समकित आदरो ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ उपशम
लक्षण पेहेलुं जावीए, क्षमायें क्रोधादि हणीयेरे ॥ वेर
विरोध समाविए, समजावे जिवि जजीयेरे ॥ चेतन ॥ १॥
बीजुं लक्षण संवेगीयो, सुरनर सुख दुःख संखुंरे ॥ वेग

મોક્ષ અનિલાષીયો, કરમ રહિત ચેતન પરચું ॥ ચેતન૦
 ॥ ૩ ॥ ત્રીજું લક્ષણ નિર્વેદ લહે, ચળગતિ બંધીલાનું
 જારીરે ॥ અનુત્તર સુખ જેર સરીચું, ગ્રહું અતિશંદ્રિ ઠંડુ
 શંદ્રિરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૪ ॥ અનુકંપા લક્ષણ ચોથું ચિંતવે,
 નિજપરમાં દ્રવ્ય જાવરે ॥ પરઅનુકંપા દોય જેદથી, સમજી
 કરૂણા લાવરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૫ ॥ પરદુઃખ ઠેદે નિજ
 શક્તિયે, પરપ્રાણ રલોપુંરે ॥ ત્રસ થાવર નહીં દુઝવે, તે
 દ્રવ્ય અનુકંપા રોપુરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૬ ॥ જાવથી ઉપદેશ
 ધર્મ કથા, જેદ જ્ઞાને દેલાકેરે ॥ જીવ પુદ્ગલની જિન્નતા,
 વસ્તુ સત્તા જૂદી પાકેરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૭ ॥ ગુણ પર્યાય
 સમજાવીય, જ્ઞાનચેતના દીજેરે ॥ તેથી અનુજવ પોતે કરે,
 નિર્ધાર થયાં દીલ રીજેરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૮ ॥ શ્રદ્ધા શુદ્ધ
 વસ્તુ જિન્નતા, અનુજવે નિજ ઉપયોગેરે ॥ સમકિત પ્રગટ
 કરે પ્રાણીઝં, તે જાવ અનુકંપા પર જોગેરે ॥ ચેતન૦ ॥
 ॥ ૯ ॥ સ્વ જોગે હવે જાચચું, દેશ વિરતિ સર્વ વિરતિ
 લેવેરે ॥ વિષય કષાયને પરહરે, તે દ્રવ્ય અનુકંપા સેવેરે
 ॥ ચેતન૦ ॥ ૧૦ ॥ રાગદ્વેષ વઢી મોહને, ઠંડી સ્વજાવમાં
 આવેરે ॥ શક્તિ જાવ વ્યક્તિ પાણું લહે, તે જાવ અનુકંપા
 નિજ થાવેરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૧૧ ॥ આસ્તા લક્ષણ ગ્રહો
 પાંચમું, કરો જિન વચન પ્રમાણોરે ॥ જૈન જાવ સમજા-
 વમાં, દેખ ચેતન રાણોરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૧૨ ॥ હમ પાંચ
 લક્ષણ લાધે આપમાં, તે જાણો સમકિતરે ॥ જ્ઞાન શીતલ
 કીધાં સંપજે, તે ચેતન જન્મ પવિતરે ॥ ચેતન૦ ॥ ૧૩ ॥

सङ्गाय ॥ २ ॥ जी ॥ चेतनज्ञाननी ॥

॥ चेतनजी वारणे मत जावोरे ॥ ए देशी ॥

चेतनजी ज्ञान स्वरूपने धारोरे, तुमे पर उपयोग
निवारो ॥ चेतनजी ज्ञान स्वरूपने धारोरे ॥ ए आंकणी ॥
पूर्व कर्म जनित दश प्राणरे ॥ ते परवस्तु प्रमाणरे ॥ तेना
संगे उपयोग ज्ञाण ॥ चेतनजी० ॥ १ ॥ ए उपयोग चेतन
वस्तुरे ॥ परसंगे जरुता लहंतुरे ॥ रागद्वेष अज्ञान कहंतु
॥ चेतनजी० ॥ २ ॥ ए जूल अनादिनी तुजमांरे, तेथी
कर्ता जोगता पुदगळमांरे ॥ बांधे कर्म वर्गणा चेतनमां
॥ चेतनजी० ॥ ३ ॥ तेथी चउगति जटकण लाग्योरे, मू-
ळरूप कीहां नही जाग्योरे ॥ सुकृत साधन सब ताग्यो
॥ चेतनजी० ॥ ४ ॥ तेथी दुखीयो अनादि संसारीरे ॥ अहं मम-
त्व करी जूल ज्ञारीरे ॥ हवे गइ वाजी द्यो सुधारी ॥ चे-
तनजी० ॥ ५ ॥ सदगुरूनी सेवा करीयेर ॥ करी विनय
श्रवण अनुसारीयेरे ॥ तेथी ज्ञान ऋद्धिने वरीये ॥ चेतनजी०
॥ ६ ॥ जे अवसर चेतन ज्ञानीरे ॥ पूर्व रीत जुए स्थिर
ध्यानरीरे ॥ परसंगे अनंती हानी ॥ चेतनजी० ॥ ७ ॥ ज्ञान
वीर्य एकता कीधीरे ॥ पुदगळ परिणमन तजी दीधीरे ॥
उपयोग गुणस्वरूपमां लीधी ॥ चेतनजी० ॥ ८ ॥ शुद्ध
अनुजवी आतम धर्मी रे, शक्ति जाव व्यक्ति परिणमी रे ॥
पूज्य अरिहंत थया शीवरंमी ॥ चेतनजी० ॥ ९ ॥ गुण
घाति चउनो विनाशरे ॥ तीहां अनंत धर्म अवकाशरे ॥
कीधो दायक जावमां वास ॥ चेतनजी० ॥ १० ॥ आयुष

અંતે યોગરોધ આવેરે, તીહાં ચેતન અયોગી ઠાણ પાવેરે ॥ અંતે
અઘાતિ ચઢ થાય અજ્ઞાવે ॥ ચેતન ૦ ॥ ૧૧ ॥ એહી સિદ્ધ
સનાતક વંડુરે ॥ મૂલરૂપ જોડ આનંદુરે ॥ જ્ઞાન શીતલ
કરી કર્મ નિકંદુ ॥ ચેતનજી ૦ ॥ ૧૨ ॥ સંપૂર્ણ ॥

॥ સજ્જાય ૩ જી મુનિપદની ॥

॥ ઋષભનો વંશ રચણાયરુ ॥ એ દેશી ॥

રુઠું મુનિપદ મુજ મન વસ્યું, સમક્રિત મૂલ જ્ઞાન
પાશે ॥ ઝલટ ઘણો મુજ અંગમાં, એ વીણ સર્વ દુઃખ દા-
યીરે ॥ રુઠું મુનિપદ મુજ મન વસ્યું ॥ એ આંકણી ॥ ગાંથા
॥ ૧ ॥ શબ્દનયે મુનિપદ સંપજે, પરસંગ ત્યાગ વિજ્ઞાગરે ॥
અલ્પ નિરંજન અનુભવે, સ્થિર રમણ ઉપયોગરે ॥ રુઠું
મુનિપદ ૦ ॥ ૨ ॥ શ્રુતજ્ઞાન ઉપયોગવંતે જે, તે જીવ એમ
વોલીજેરે ॥ અના ઉપયોગ તન મન્ન તે, નહીં જીવ એ અ-
જીવ કહીજેરે ॥ રુઠું ૦ ॥ ૩ ॥ શબ્દ અર્થની પૂર્ણતા, જે
વસ્તુ ગત ધર્મરે ॥ શુદ્ધ સત્તા પ્રગટે તે સાધના, એ જીન
વચનનો મર્મરે ॥ રુઠું ૦ ॥ ૪ ॥ એ વિણ કાર્ય સરે નહીં,
સમજો ચતુર વિવેકરે ॥ અંતર દૃષ્ટિયે સંપજે, ગ્રહાં નિજ
સ્વજ્ઞાવ ટેકરે ॥ રુઠું ૦ ॥ ૫ ॥ સ્વજ્ઞાવ ધર્મે જે મુનિ થયા,
નિત્ય પ્રણમું તસ પાયરે ॥ અનુમોદું તસ ધર્મને, વિનય કરું
જો મીલે રાયરે ॥ રુઠું ૦ ॥ ૬ ॥ ધન્ય ધન્ય તસ અવતારને,
ધન્ય ધન્ય તસ દરશનરે ॥ જ્ઞાન શીતલ કહે લીજીયે,
મુનિપદ તે દીન ધન્યરે ॥ રુઠું ૦ ॥ ૭ ॥

સજ્જાય ॥ ૪ ॥ થી ॥ વિજયશેઠ અને વિજયા રાણીનો ॥

દેશી ઉપર પ્રમાણે

ધીર જિનેશ્વર પાય નમી, નમી અપ્રમત્ત રાયરે ॥ વિ-
જયશેઠ રાણી વિજયા, ગુણ ગાતાં હરખ ન માયરે ॥ ધન્ય
ધન્ય એ શિયલ સોહામણાં ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥
ઝરતદેત્ર દક્ષિણ દિશે, સમુદ્ર તીરે વચ્ચે દેશે ॥ ત્યાં વિજય
શેઠ વસે સમકિતી, નિરવિષય રંગ વેશેરે ॥ ધન્ય ॥ ૨ ॥
કૃષ્ણ પદ્મે વિરતિ હુવા, સ્ત્રી ઝોગ ત્યાગ કરશુંરે ॥ વાઢપણે
નિશ્ચે એમ કીયો, વેદ વિષય પરિહરશુંરે ॥ ધન્ય ॥ ૩ ॥
તિહાં નામે વિજયારૂપે ઝલી, સમકિતી કન્યા વાઢરે ॥ ગુણ
રાગે ગુરુ સનમુખે, ગહુંલી કરી ઠવે મણીલાલરે ॥ ધન્ય ॥ ૪ ॥
ગુરુને મોતીએ વધાવતી, કહેતી વ્રત ઉચરાવોરે ॥ શુકલ
પદ્મે ચોથું સદ્ગુરુ, વ્રત દીયે જગ ચાવોરે ॥ ધન્ય ॥ ૫ ॥
પૂર્વ કર્મ સંવંધી, એ વેદુનો વિવાહ કરી તાતરે ॥ શુભ લક્ષ્મી
પરણાવીયાં, ડ્રવ્ય સ્વરચી જમામી નાતરે ॥ ધન્ય ॥ ૬ ॥
તવ વિજયા શણગાર સજી, અવસરે પેઢ પાસે આવેરે ॥
તેને દેખી શેઠ હરખ ધરી, વોલે વચન મન જાવેરે ॥ ધન્ય ॥
૭ ॥ શેઠ કહે કૃષ્ણ પદ્મનો, ત્યાગ વિષય વ્રત મુજરે ॥
ત્રણ દિવસ રહ્યા તેહના, પઠેં કરશું ઝોગ તુજરે ॥ ધન્ય ॥
૮ ॥ તવ વિજયા વિલસી થઈ, ચિંતવે ચિત્ત મોજારરે ॥
શેઠ કહે તું શી ચિંતા કરે, દીન ત્રણ જતાં શી વારરે ॥ ધન્ય ॥
૯ ॥ વિજયા કહે મીઠે વોલકે, શુદ્ધ પદ્મે વ્રત મુજરે ॥
ગુરુ પાસે વાઢ વયે લીયો, તે કેમ સેવું હું સ્વામી તુજરે ॥

॥ धन्य० ॥ १० ॥ उन्नय पद्मे अमे पाळशुं, पेहेरी शियळ
सन्नाह रे ॥ काम बाण लागे नहीं, ज्ञान योगे टाळुं वेद
दाह रे ॥ धन्य० ॥ ११ ॥ तमे अवर नारी परणीने, सेवो
शुद्ध पद्मे तेह रे ॥ कृष्ण पद्मे विरति रहो, त्याग विषय
सेवा एह रे ॥ धन्य० ॥ १२ ॥ एम-विजया मुख वचन ए,
मधुर साकर जेम डाख रे ॥ सांजळी शेट आगळ कहे,
ज्ञान शितळ सुणी-शियळ राख रे ॥ धन्य० ॥ १३ ॥

॥ ढाल ॥ २ ॥ जी ॥

॥ श्रुतशुं रंग लाग्यो ॥ ए देशी ॥

शेट शियळ दढ रंग अनोपम, निर्विष निर्मळ काया
रे ॥ शुरवीर काम कंदर्प हणवा, श्रुत ज्ञानी मांही ए
सवायारे ॥ शियळशुं रंग लाग्यो० ॥ रंग लाग्यो रे चोळ
मजीठ ॥ शियळशुं रंग लाग्यो ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥
॥ १ ॥ बीजी नारी न परणुं न जोगवुं, विषय कालकुट
विष सरखुं रे ॥ एम समजी उन्नय पद्मे पाळी, निर्विष
शिल गुणे हरखुं रे ॥ शियळशुं रंग लाग्यो० ॥ २ ॥ सदा
सर्वदा विषय न सेवुं, त्रिकरण योगे व्रत बहाळुं रे ॥ मात
पिताने ए वात न जणावुं, जाणे तब दिक्षा लक्ष पाळुं रे ॥
शियळ० ॥ ३ ॥ एम अजिग्रह बेहु एक वृत्तिये, लीये
शुद्ध शिल परिणामे रे ॥ त्यागी वैरागी ए जीव गुण रागी,
चढी जाव चरण ठाण पामे रे ॥ शियळ० ॥ ४ ॥ कृष्ण
कृष्ण वरते निज उपयोगे, अनुजवे निज पर-जिन्नरे ॥
जाव शियळसो पुद्गल त्यागे, परशुं विजागी तंद लीन्नरे ॥

॥ શિયલ ॥ ૫ ॥ તદ્ગત લીન વેદુ એક સજ્યાએ, સુત્રે
મધ્ય ખરૂંગ વ્રત ધારારે ॥ ધૈર્યવંત વીર્યવંત જ્ઞાની, નરનારી
સંગી સંગ ન્યારારે ॥ શિયલ ॥ ૬ ॥ એક આસને વેદ
વિષય હણીને, સુએ વેસે વોલે વ્રત રાખેરે ॥ તે કારણે કેડ
વ્રત ધર પમીયા, ન પર્યા તે અધિક જ્ઞાની જાણેરે ॥
॥ શિયલ ॥ ૭ ॥ અચલ શિયલ રત્ન એ અમુલ્ય, ગામ
ગામ નહીં નહીં ઢાજેરે ॥ વિજય શેઠ વિજીયા રાણી
વેદુને, અંગે શિલ રત્ન વિરાજેરે ॥ શિયલ ॥ ૮ ॥ એમ
શિલવ્રતે પ્રમોદ જાજો, જ્ઞાન શીતલ શુદ્ધ જાણેરે ॥ વિષય
વિકાર ન વ્યાપે અંગે, તે ચેતનરામ કહાવેરે ॥ શિયલ
શું રંગ લાગ્યો ॥ ૯ ॥

॥ ઢાલ ૩ જી ॥

॥ દેશી એકવીસાની ॥

વિમલ કેવલીરે, ચંપાયેં આવી સમોસર્યા ॥ મુનિ
સમુદાયરે, સહસ્ર ચોરાશીયેં પરવર્યા ॥ તીહાં શ્રાવક રે,
જીનદાસ વીરતિ સહી ॥ કરે વંદનારે, મુનિપતિ મુનિનો
વિનય તહીં ॥ ત્રુટક ॥ દીયે દેશના વિમલ કેવલી, મુનિ
પદ ઝંઝાવાવતા ॥ એક જ્ઞાની તે મુનિ કહીએ, બીજા જ્ઞાની
નિશ્રા પાવતા ॥ એ વે વિણત્રીજો મુનિન કહ્યો, જિનપતિએ
જિન શાસને ॥ તેવા મુનિને વિનયેં વાંદતાં, ઢોમે કર્મવંધ
પાસને ॥ ૧ ॥ એ મુનિનેરે, આહાર પાણી આદેં શ્રાવક
દીયે ॥ સ્વપ્ન પૂરતુંરે દોષ વર્જીત શુદ્ધ તે લીયે ॥ આગ્રહ
કરીરે, અધિક દેવાની ઇચ્છા કરે ॥ તેના ફલનીરે, વંઢા

कदीए ते ना करे ॥ नुटक० ॥ ना करे वंठा शुज फल केरी,
 शुज कर्म शुद्ध न कोशे ॥ शुज कर्म ए पुन्य प्रकृति दीये
 शातामें उदये जोशे ॥ ते पापस्थान दश पंचमुं रति, पाप
 दाता ए सही ॥ पुन्य जोगवतां पाप आवे, ते कारण पुन्य
 जलुं नहीं ॥ २ ॥ एम सांजळीरे, अज्ञानी ते बोले इश्युं ॥
 सुपात्रनेरे, दान देइ न इच्छे फल कश्युं ॥ एम जोतांरे,
 सुपात्र निरथक जुं ॥ फल दातारे, सुपात्र तो सुत्रे कह्या
 जुं ॥ नुटक० ॥ सुपात्र तो सुत्रे कह्या ठे, बोधि बीज
 दाता सही ॥ दिक्षा दाता चरण प्रख्याता, आश्रव पंच
 त्यागी लही ॥ निर्जरा हेतु तप गुण दाता, शीवसुख हेतु
 ए ज्ञाता ॥ इच्छा रहित विनय जोगे, दान देइ शुजा शु-
 जथी टव्या ॥ ३ ॥ एम सांजळीरे, जीनदास विनति
 करे ॥ मुज घरे मुनिरे, सहस चोरासी पारणुं करे ॥ ए
 विनतिरे साहेब मारी मानजो ॥ मनोरथ फळेरे, गुण रागे
 जक्ति जाणजो ॥ नुटक० ॥ वळतुं केवलज्ञानी बोले, एम
 वाततो नहीं बने ॥ सहस चोरासी सृजतुं लेवे, आहार
 पाणी कीहां क्यां कने ॥ एटलो आहारादिक एक ठामे,
 सृजतो कदी निपजे नहीं ॥ तुज मनोरथ पूरवा दाखुं,
 फल एटलुं होवे सही ॥ ४ ॥ वच्छ देशेरे, शेट विजय
 राणी विजया ॥ जावयति शुद्धरे, ग्रहस्थी वे ज्ञाने जिंजी-
 या ॥ शिथळ शुद्धरे, अदृजत अचळ रुगे नहीं ॥ उत्कृष्टारे,
 ए सम श्रवर न जग मही ॥ नुटक० ॥ ए बेहुने जसट
 जर देवो, जोजन जलो रस स्वाद ए ॥ जक्ति करीने रंग

रीजें, गुणगावो करी नाद ए ॥ तेथी फळ लहो एटलुं कहे
केवळी जगवान ए ॥ ते सांजळी जीनदास जावे, ज्ञान
शीतळ एक तान ए ॥ ५ ॥

॥ दाळ ४ थी ॥

॥ धन्य लोक नगर धन्य वेळारे, मन मोहन सुंदिर मेळा
ए देखी ॥

जीनदास श्रावक सधाव्या, जीन वचने वच्छ देश आव्या ॥
विजय शेठने विजया राणी, देखी मळी कहे उलट आणी रे ॥
स्वामी धन्य तुं शियळ सोजागी, धन्य मामी जनित गुणरागीरे
स्वामी धन्य तुं शीयळ सोजागी ॥ ए आंकणी ॥ गाथा
॥ १ ॥ नमी प्रणमे नक्ति जावे, प्रमोदित आनंद पावे ॥
गुण वृद्धि लहे गुण गावे, जाव यति ठाणे तुं सोहावेरे ॥
॥ स्वामी ॥ २ ॥ सहस चोराशी मुनिने देवे, आहार
पाणी सूळतुं ए लेवे ॥ बहु माने देतां फळ थावे, एटलुं
फळ तुजशुं पावेरे ॥ स्वामी ॥ ३ ॥ एम विमळ केवळी
जाखुं, ते वचन में घटमां राखुं ॥ मुज मनोरथ पुरो
स्वामी, जमो वेहु कही शीरनामीरे ॥ स्वामी ॥ ४ ॥
ए मनोरथ पूरवा हेते, जमे जोजन धर्म संकेते ॥ विजय
शेठने विजया राणी, दीए एटलुं फळ हीत आणी रे ॥
॥ स्वामी ॥ ५ ॥ जीनदासे पूरुं फळ लीधुं, सतकार
विनय घणुं कीधुं ॥ गुण गावे वचन विवेके, पूढे मात तात
वे विशेकेरे ॥ स्वामी ॥ ६ ॥ जीनदास शियळ वखाणे,
जाण्यो केवळीये ते प्रमाणे ॥ तेथी मात ताते वात जाणी,

પુત્ર વધુ જોમી ગુણ યાણીરે ॥ સ્વામી ॥ ૭ ॥ ઇહાં અ-
 નિગ્રહ પુરો થાવે, લીંચ ચારિત્ર ચઢતા જાવે ॥ વિજય
 શેઠને વિજયા રાણી, પ્રતિબંધન કરે ગુણ યાણીરે ॥ સ્વામી ॥
 ॥ ૮ ॥ ઠંમી ગ્રહવાસ કંચન માયા, તજી ચોકમી ત્રણ
 કષાયો ॥ મિથ્યાત્વ ત્રણ જોદને વામે, દાયક સમકિત
 ત્યાં પામેરે ॥ સ્વામી ॥ ૯ ॥ જાવ મતિ શ્રુત જ્ઞાન શુદ્ધિ
 જાગે, ટલે પર અનુજવ વિજાગે ॥ તીહાં ઉપયોગ સ્થિર
 થાવે, શુદ્ધાત્મ અંતર ધ્યાવેરે ॥ સ્વામી ॥ ૧૦ ॥ વિજય
 શેઠને વિજયા રાણી, ત્યાગી હુવાં एसो જાવ આણી ॥
 જ્ઞાન શીતલ એ કેવલી પાસે, લેઈ દીક્ષા શીવ ગતિ જાશેરે
 ॥ સ્વામી ॥ ૧૧ ॥

॥ ઢાલ ૬ મી ॥

કેવલજ્ઞાની જગગુરુ પાસે, દિક્ષા ચારિત્ર લીધુંરે ॥
 વિજયશેઠ વિજયારાણીએ, સાવધ પચ્ચરુલાણ ક્રીધુંરે ॥
 ચારિત્ર એ રુઝું ॥ રુઝું રમણ નિજ ગુણ સ્થિર ॥ ચારિત્ર એ
 રુઝું ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥ પંચમહાવ્રત ઝચરીયાં
 હિંસા મૃષા અદત્તરે ॥ મૈથુન પરિગ્રહ ત્યાગી સર્વચી, ગ્રહી
 આત્મ સત્તા જ્ઞાન ગતરે ॥ ચારિત્ર ॥ ૨ ॥ અનાત્મ સત્તા
 ઉપાધિ તજીને, ડ્રવ્ય જાવ ચારિત્ર લીધુંરે ॥ તેથી ચઢ-
 ગતિ બ્રમણને ટાલી, અપુનર્જવ શીવસુખ લીધુંરે ॥ ચારિત્ર ॥
 ॥ ૩ ॥ શુભા શુભ દોય નિર્વચ નાંહી, નિર્વચ એક સમ-
 દૃષ્ટિરે ॥ રાગદ્વેષ હણે તીહાં થાવે, સમજાવ શક્તિ ઝલ્કુષ્ટિરે
 ॥ ચારિત્ર ॥ ૪ ॥ તે શક્તિયે કેવલ પામે, ચઢ ગુણ ઘાતિ

हणीनेरे ॥ ए जावे अरिहंत सिद्ध थावे, अंते. योग रोध
 करीनेरे ॥ चारित्र० ॥ ५ ॥ अघाति चउनो दाय इहां थावे,
 रूपातित सिद्ध जावेरे ॥ एक जाग पोलारनो ठंकी, वे जागे
 प्रदेश समावेरे ॥ चारित्र० ॥ ६ ॥ समश्रेणीए सिद्धि वरियां,
 विजयशेठ विजय राणीरे ॥ लोकंते अवगाहना बीराजे,
 अनंत धर्मनी ए खाणीरे ॥ चारित्र० ॥ ७ ॥ ए सिध्यां
 सादि अनंतमे जागे, अकृत्य अनुजव वृत्तिरे ॥ निज गुण
 पर्याय ऐक्यता, न तजे लक्षण आकृतिरे ॥ चारित्र० ॥ ८ ॥
 निज द्रव्यें ध्रुवता स्थिर सिद्धमां, ज्ञान शीतल कृत ज्ञानरे
 ॥ सिद्ध राय ज्ञान अकृत आपो, तो रूपातित कं ध्यानरे
 ॥ चारित्र० ॥ ९ ॥

॥ कलश. ॥

॥ त्रिजगन्नासन ॥ ए देशी ॥

एम शियळ सुधुं, त्रिकरण योगे, उज्जय पक्षे पा-
 ल्लिये ॥ जाव जीव निश्चल वृत्तिये, देवगति निहाळीये
 ॥ १ ॥ शियळे देव सानिध्य करे, शियळे शितळ आगरे ॥
 शियळे संकट जय हरे, फूलमाल होय विषधर नागरे
 ॥ २ ॥ द्रव्य शियळ ए पुन्य कारण, शिव कारण शिल
 जावथी ॥ पुद्गल त्याग अनुजव योगे, जावो शिल आ-
 त्मार्थी ॥ ३ ॥ जाव शीयळ एक अनुजव ज्ञाने, निज पर
 जिन होवे सही ॥ शुद्ध पर्याये रमण अनुजव, जोगें
 सिद्धगति ग्रही ॥ ४ ॥ विजय शेठने विजया राणी, शियळ
 अरुण पाळता ॥ सावय त्याग समदृष्टि ज्ञाने, सिद्धगति

પંથ ચાલતા ॥ ૫ ॥ એ દંપતિનાં ગુણ ગાંયા, અનુજવ
 ઉપયોગ જાવથી ॥ તેહ તણી પાંચ ઢાલો કીધી, ગુણ રાગે
 પ્રમોદથી ॥ ૬ ॥ મુજ મનોરથ સફલ કીધો, અનુમોદના
 ફલ મેં લહ્યો ॥ જ્ઞાન શીતલ એમ ગુણ રાગે, રમણ કરતાં
 મન સ્થિર રહ્યો ॥ ૭ ॥ આ સજ્જાય જે જ્ઞણશે ગણશે,
 સુણશે નિશ્ચલ ચિત્તથી ॥ જ્ઞાન શિતલ આતમ જ્ઞાન જોગે,
 ગુણ વૃદ્ધિ વિનિતથી ॥ ૮ ॥

સંપૂર્ણ ॥ સર્વ ગાથા ॥ ૫૫ ॥

॥ સજ્જાય ૫ મી અનાથ સનાથ વિચારની ॥

॥ શ્લેષજનો વંશ રચણાયરો ॥ એ દેશી ॥

ચતુર સનેહી સાંજ્ઞલો, અનાથ સનાથ વિચાર રે ॥
 દ્રવ્ય ખેત્ર કાલ જાવથી, કહું તે કરો નિરધાર રે ॥ ચતુર
 સનેહી સાંજ્ઞલો ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય અ-
 નાથ જમતા તીહાં, જીવ અજ્ઞાની મિથ્યાત્વીરે ॥ અગુદ્ધ
 હૃદયમી એ બહિરાતમા, અનાદિ જીવિને અજ્ઞવી રે ॥ ચતુર ॥
 ॥ ૨ ॥ ખેત્ર અનાથ બાહ્ય ખેતમાં, ક્રુધા તૃષાદિ કાયા ગત
 દુઃખરે ॥ મન મમતાયે નહી તૃપતિ, આશા અધુરિ ત્યાં
 આવે નહીં સુખરે ॥ ચતુર ॥ ૩ ॥ કાલ અનાથ જરા મ-
 રણ એ, ચવન જન્મ અતિ દુઃખરે ॥ લાગ્યાં ચળગતિ સંસાર-
 માં, કેમે આવે એની જાગી નહીં જુખરે ॥ ચતુર ॥ ૪ ॥
 જાવ અનાથ વિજ્ઞાવ એ, રાગદ્વેષ દોય ગ્રીજો મોહ રે ॥
 વિષય કષાય મિથ્યાત્વ હે, એ સંસાર મૂલ બીજ તેહરે ॥
 ચતુર ॥ ૫ ॥ સંસાર ચળગતિ અનાથ હે, તેનો દાતા મિથ્યા

मोह अनाथरे ॥ एने ग्रहे ते जीव अनाथ ठे, तेनो बेली
 नहीं सनाथरे ॥ चतुरण ॥ ६ ॥ इव्य अनाथ दाता अज्ञा-
 नए, खेत्र अनाथ ह्य उपशम हानीरे ॥ काळ अनाथ
 दाता मिथ्यात्व ठे, जाव अनाथ परिणति अशुद्ध प्राणी-
 रे ॥ चतुरण ॥ ७ ॥ तेने हण्यां सनाथ त्रण लोकनो, जे-
 हणे ते सही थायरे ॥ एम जाणी जविजन ह्य करो,
 गुरु ज्ञान खरुग हाथ लाय रे ॥ चतुरण ॥ ८ ॥
 ए विण अवरेह्य नहीं, ह्य होय जो आतम ज्ञानरे ॥
 तो घटंतर प्रकाश करे, ए चोरो तीहां जागे एम मान्य रे
 ॥ चतुरण ॥ ९ ॥ ज्ञान योगे सनाथ आतमा, धर्म कार्य
 वंत थायरे ॥ तेह चउजेदे दाखुं, उतकृष्टे परमातमरायरे
 ॥ चतुरण ॥ १० ॥ इव्य सनाथ दो जेदे कहूं, सम्यक
 दर्शन ज्ञानरे ॥ धर्म उद्यमी अंतर आतमा, लहे जवि
 केइ एम मान्यरे ॥ चतुरण ॥ ११ ॥ खेत्र सनाथ अंतर
 खेत्रमां, अनुजव जुवने वासरे ॥ दृष्टि स्वजाव पर्यायमां,
 तीहां नहीं आश्रव अवकाशरे ॥ चतुरण ॥ १२ ॥ काळ
 सनाथ अप्रमत्त वृद्धिये, कृपकश्रेणी मंमायरे ॥ ते नर अ-
 मर शीवपद वरे, अयोगी अंते बुटे कायरे ॥ चतुरण ॥ १३
 ॥ जाव सनाथ शुद्ध परिणतिये, चरण यथाख्यात वीतरागरे
 ॥ रागद्वेष मोह सवि टळे, संसार निरबीज शीवमागरे ॥
 ॥ चतुरण ॥ १४ ॥ त्रण जेदो जो जावपणुं लहे, तोहोय
 तदजव सिद्ध रायरे ॥ नहीं तो संसार स्थिति रहे, उ-
 त्कुष्टी जघन्य कहायरे ॥ चतुरण ॥ १५ ॥ पमतां अरध

પુદ્ગલ વર્તના, નહિ તો સાત આવ જવ થાયરે ॥ જઘન્ય
ત્રીજે જવે શીવ લહે, ત્યાં અવ્યાવાધ સુખ સદાયરે ॥
॥ ચતુર ॥ ૧૬ ॥ ડ્રવ્ય સનાથ દાતા ગ્રંથિ જેદ એ, કોત્ર
સનાથ ક્ષય ઉપશમ વૃદ્ધિરે ॥ કાલ સનાથ દાતા ઉપયોગ
જાવ છે, જાવ સનાથ અનુજવ શુદ્ધિરે ॥ ચતુર ॥ ૧૭ ॥
એમ અનાથ સનાથ વિચારીને, અનાથ જાવને હણીયારે ॥
અનાથી મુનિતસ નામ છે, સનાથ એ જ્ઞાન ગુણે દરિયારે ॥
॥ ચતુર ॥ ૧૮ ॥ ત્રણ સનાથ કારણરૂપ છે, જાવસનાથ
કાર્ય અનુપરે ॥ અનાથ પદ દુઃખનું મૂલ છે, સુખ મૂલ
સનાથ જૂપરે ॥ ચતુર ॥ ૧૯ ॥ સનાથ પદ ધારીને કરું
વંદના, ત્રણમું તેહના પાયરે ॥ ગુણ ગાઢ અંતરંગશું, અનુ-
મોદ વારંવાર થાયરે, ॥ ચતુર ॥ ૨૦ ॥ ત્રણ સનાથ દોષ
ગતિ પામતા, દેવની એક વીજી સિદ્ધરે ॥ જાવમાં એ
આવે તો સંપજે, નહીં તો લહે દેવની એ ક્ષદ્ધરે ॥ ચતુર ॥
॥ ૨૧ ॥ નહીં જાવ સનાથ ત્યાં સંસાર છે, ત્રણ સનાથ
સંસાર અદ્વપરે ॥ બહુલ સંસાર અનાથમાં, ડ્રવ્ય અનાથ
મિથ્યાત્વ જદ્વપરે ॥ ચતુર ॥ ૨૨ ॥ અનંત પુદ્ગલ પરા-
વર્તનો, માલિક અનાદિ મિથ્યાત્વરે ॥ ઈથી બુટયાં સંસાર
અદ્વ છે, પામે સમકિત લહે ગુણ સત્ત્વરે ॥ ચતુર ॥ ૨૩ ॥
અનાથ ઉપાદાન મોહ છે, છે વળી રાગને ક્રેષરે ॥ સનાથ
ઉપાદાન જીવ ગુણ છે, છે જીવ પર્યાય પ્રદેશરે ॥ ચતુર ॥
॥ ૨૪ ॥ બાહ્ય દૃષ્ટિયે ધર્મ અનાથ છે, અંતરદૃષ્ટિયે ધર્મ
સનાથરે ॥ બાહ્ય દૃષ્ટિ સંસાર સાથ છે, અંતરદૃષ્ટિ શીવ

સાથરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૨૫ ॥ વ્યવહાર વર્તના તે બાહ્ય છે,
 શુજ્ઞાશુજ્ઞ જોગ ત્રણ વૃત્તિરે ॥ આશ્રવ કરણી છે એ સહી,
 ધર્મ કહે એ અનાથ આકૃતિરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૨૬ ॥ શબ્દ
 વર્તના અંતરંગમાં, અનુજ્ઞવે ઉપયોગ સ્થિરરે ॥ સ્વરૂપ
 રમણ શુદ્ધ જ્ઞાવથી, ગુણ વૃદ્ધિ હોય લહે સ્ફૂરણા વીરરે ॥
 ॥ ચતુર૦ ॥ ૨૭ ॥ સોહી સનાથ પદ જ્ઞાવીયે, જ્ઞેદ જ્ઞાન
 લાવી ઘટ માંહીરે ॥ સપ્રવિજ્ઞાગ તીહાં સંપજે, હેય
 જાણી ઠંઠે પર ત્યાંહીરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૨૮ ॥ આદર એક
 શુદ્ધ સ્વરૂપનો, ધ્યાતા ધ્યેય ધ્યાન એકત્વરે ॥ ધ્યેય શુદ્ધ
 દ્રવ્યાર્થક એ, ધ્યાતા પર્યાય ધર્મ મહત્વરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૨૯ ॥
 ધ્યાન શુદ્ધ એકતા અજ્ઞેદતા, પર્યાય ધર્મ દ્રવ્ય માંહીરે ॥
 જિજ્ઞાસુ ગવેષણે શ્વાં ટલે, મિલે પરિણતિ શુદ્ધ અશુદ્ધ નાંહી
 રે ॥ ચતુર૦ ॥ ૩૦ ॥ શ્વાં મોહનું ઉન્મૂલન થયું, ટલ્યા
 રાગને દ્રેષ દોયરે ॥ ક્રય ઉપશમ જ્ઞાવ શ્વાં ટલ્યો, લહે
 મુનિ યથાશ્વ્યાત સોહીરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૩૧ ॥ જ્ઞાવ સનાથ
 તસ કીર્તિયે, સંસાર નિરવીજ વંતરે ॥ વીતરાગ ગુણઘણ
 વારમેં, ત્રણ કર્મ હણે મહા સંતરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૩૨ ॥
 કેવલનાણે દર્શણ પ્રગટે, પ્રગટે દ્વાયક લલિધ પાંચરે ॥ દાન
 લાજ જોગ ઉપજોગ એ, વીર્ય સ્ફૂરણા અનંત ન લાંચરે ॥
 ચતુર૦ ॥ ૩૩ ॥ એ પરમાનંદ પદ મોટકો, અરિહંત તેરમે વાસરે ॥
 આયુ અંતે યોગ રોધ કરે, અયોગી ઘણે સિદ્ધ પાસરે ॥ ચતુર૦
 ॥ ૩૪ ॥ અઘાતિ ચંડ કર્મથી ટલ્યા, હુટી વર્ગણા કારમણરે ॥
 હુટી વળી મનુષ્યગતિ શ્વાં, હુટયું ચંડગતિ બ્રમણરે ॥

चतुर० ॥ ३५ ॥ आत्म असंख्य प्रदेशनो, निवर घन
दोय जागे थाय रे ॥ एक जाग पोलाणनो घटे, बूटयुं
शरीर तेहरी गणाय रे ॥ चतुर० ॥ ३६ ॥ ए घन सिद्धनी
अवगाहना, लोक शिखर करे वास रे ॥ समश्रेणीये एक
समयमां, ज्योतमां ज्योतनो समास रे ॥ चतुर० ॥ ३७ ॥
रुपातित सिद्ध महारायने, सादि अनंत जंग कहिये रे ॥
सिद्ध गति अनादि अनंत ठे, एसी अक्षय पदवी लहीये
रे ॥ चतुर० ॥ ३८ ॥ अकृत अनुजववंत ठे, अनंत केवल
नाण दर्शन रे ॥ चारित्र वीर्य अनंत ठे, ए प्रत्यक्ष प्रमाणे
मानुं धन रे ॥ चतुर० ॥ ३९ ॥ सोहि सनाथ व्यक्ति
धर्मना, अव्याबाध सुखवंत रे ॥ अलख निरंजन अचल
ए, परमानंद जोगी महंत रे ॥ चतुर० ॥ ४० ॥ एवंभूत
नय पूर्णता, सनाथ विचारे गवेषी रे ॥ ज्ञान शीतल कहे
पामीये, शुद्धात्म अनुजव पेखी रे ॥ चतुर० ॥ ४१ ॥

॥ सजाय ॥ ६ ठी ॥ मधु बिंदवानी ॥

एक दिवस विषे नेमि कुंवर निज मित्र संघातें आवे ॥

॥ ए देशी ॥

संसार वने चउगति जव ब्रमण जीवने दुःख मोटुं ॥
अनुजव विना, धर्म साधन करीए ते सर्वे ठोटुं ॥ ए आं-
कणी ॥ मधु बिंदु दृष्टांत चित्त धरीये, अघोर वन चउ-
गतिमां फरीये, तीहां वनगज मारे ते करीये, संसार वने०
॥ १ ॥ जीव आगळ गज पावळ दोमे, वरुनीचे कूप दीठां
दोमे ॥ तेमां लटके वरुवाइ दो जोमे, ॥ संसार० ॥ १ ॥

दृष्टि मीची करे कुप खाने, अहि च्यार अजगर एक मुख
 फामे ॥ नय लाग्यो उरध मुख चीस पामे ॥ संसार ० ॥ ३ ॥
 कापे मुषक दो वरुवाइ जोवे, श्याम उज्जळ वर्ण जीवित
 खोवे, वरु पारुण गज गर्जित होवे, ॥ संसार ० ॥ ४ ॥
 वरु कंफे उन्नो स्थिर खमे, मधपूमे वेठेली त्यां मखीयां
 उमे ॥ अंगे वळगे ते दुःखथी रमे ॥ संसार वने ० ॥ ५ ॥
 ए मधपूमे तीहां फाटीयो, मध ऊरे पमे विंदु नाके लीयो ॥
 चाटी स्वाद लहंतां दुःखटळीयो ॥ संसार वने ० ॥ ६ ॥ एणे
 समे गगन विमानमां, विद्याधर पत्नी आणंदमां ॥ वेसी
 जावे इच्छीत स्थानमां, संसारवने ० ॥ ७ ॥ एणे दीगो कूपे
 जीव दुखीयो, कहे विद्याधरी काढी करो सुखीयो, एने
 लावो इहां ए न रहे नूखियो, संसारवने ० ॥ ८ ॥ कहे
 विद्याधर तुं सुण प्यारी, ए वचन न माने हितकारी ॥
 दुर जातां काळक्षेप नहीं सोरी, संसार वने ० ॥ ९ ॥ पुन-
 रपि बोले तिहां कने, विद्याधर उतरे स्थिर मने ॥ कहे
 आवी वेसो जाइ विमाने, ॥ संसारवने ० ॥ १० ॥ ए वचन
 न माने विकळ ज्ञारी, कहे विंदु लइ आवुं मन ठारी,
 उंचुं जुए ए मधपूमे मुख धारी, संसार वने ० ॥ ११ ॥ एम
 पुनरपि विंदु आवे, लइ चाटे स्वादे मन जावे ॥ नीकळे
 नहीं दुख नूढी जावे ॥ संसारवने ० ॥ १२ ॥ एने मुकी
 विद्याधर जावे, कह्यो नय उपनय दाखुं जावे ॥ तीहां
 ज्ञान शीतळ आनंद पावे ॥ संसारवने ० ॥ १३ ॥

॥ साधुजी समंता आदरो ॥ ए देशी ॥

चेतनजी शुद्ध अनुभव करो, तीहां निज पर निम्न-
ता थाय मेरे लाल ॥ टंले परसंगीपणुं, उपयोग स्वरूपे
प्रगटाय मेरे लाल ॥ चेतनजी शुद्ध अनुभव करो ॥ आंकणी
॥ गाथा ॥ १ ॥ ए साधन शीवपंथनुं कह्युं, एथी चउगति
बुटे संसार ॥ मेरे लाल ॥ अव्य जाव नोकर्मने हणी, थाय
सिद्धि वधु जरथार ॥ मेरे लाल ॥ चेतनजी ॥ २ ॥ हवे
उपनय अर्थ मूल ढालनो, कह्युं समजो चतुर सुजाण ॥
मेरे ॥ वन चउगति सोइ मोटकुं, पुनर्भव ब्रमण प्रमाण
॥ मेरे ॥ चे ॥ ३ ॥ दुःख अज्ञाता कीजीये, गज ते काल
मारण हार ॥ मेरे ॥ वरु ते आयुष जाखीयुं, कूप काय
जोग इंद्रि संसार ॥ मेरे ॥ चे ॥ ४ ॥ वरुवाइ श्वासो-
श्वास ठे, अहि चार कषाय कहाय ॥ मेरे ॥ अजगर
मोह ने किजीये, मूषक पद्म शुक्ल कृष्णाय ॥ मेरे ॥ चे ॥
॥ ५ ॥ मखीयां कुटुंब परिवार ते, वलग्युं अनुकुल प्रतिकूल
॥ मेरे ॥ खेद क्लेश करी काल निरगमे, ए तो जाणीये
पासानुं शुल ॥ मेरे ॥ चे ॥ ६ ॥ मधु विंदु विषय सुख
जाणीये, पंचइंद्रि विषय अज्ञंग ॥ मेरे ॥ रागद्वेष एहथी
वधे, तेने माने सुख बेठो रंग ॥ मेरे ॥ चे ॥ ७ ॥ वि-
द्याधर सोही सद्गुरु, गगन निराखंब ध्यान तर ॥ मेरे ॥
विमान ते धर्म जाणीये, पतनी ते सुबुद्धि हितकर ॥ मेरे ॥
॥ चे ॥ ८ ॥ जावे इच्छित ते मुक्तिपुरी, दीठा सावय

कूपे दुःखी जीव ॥ मेरे० ॥ सुबुद्धि कहे काढो दया करी,
 लावो निर्वद्य विमाने करो शीव ॥ मेरे० ॥ चे० ॥ ए ॥
 आत्म ज्ञानी विद्याधर कहे, ए नहीं माने मुज केहेण ॥
 मेरे० ॥ ध्यान तुरंगे जावुं वेगशुं, फोगट कुण रेवे रेण ॥
 मेरे० ॥ चे० ॥ १० ॥ पुनर पतनी प्रेयो थको, ध्यान घो-
 मेथी उतरे ते स्थान ॥ मेरे० ॥ कहे संसार कूप थकी नीकळो,
 वेसो ज्ञान वैराग ते विमान ॥ मेरे० ॥ चे० ॥ ११ ॥ ए
 माने नहीं विकल घणो, परिग्रह जोग विषयनी मांही ॥
 मेरे० ॥ सद्गुरु तीहां समजावता, दुर्गति संसार राग त्यांही ॥
 मेरे० ॥ चे० ॥ १२ ॥ ते कारण तजीए प्रेमथी, जेम
 कांचळी उतारे सर्प ॥ मेरे० ॥ फरी मनमां नवी लावीए,
 एक ग्रहीये संयम महा तप ॥ मेरे० ॥ चे० ॥ १३ ॥ ए
 वचन सुणे इंद्रि गुणे, न चिंतवे हृदयनी मांही ॥ मेरे० ॥
 हिताहित समजे नहीं, गुरु उपदेश गुण नहीं त्यांही ॥ मेरे०
 ॥ चे० १४ ॥ फरी स्वर्गनां सुख गुरु दाखवे, कहे पामो
 तजीने संसार ॥ मेरे० ॥ देवांगना ऋद्धि लांवे आयुषे, करो
 जोग दिक्षा लेइ जीव तार ॥ मेरे० ॥ चे० ॥ १५ ॥ ए
 वचन सुणी मन चिंतवे, मीतुं लाग्युं मोहित थयुं मन ॥
 मेरे० ॥ संसार राग कूप नवी टळे, मोह वळग्यो न बुटे
 जेम जन्म ॥ मेरे० ॥ चे० ॥ १६ ॥ कहे आगळ संसार
 गोमशुं, हाख जोगवुं अनुकूल सुख ॥ मेरे० ॥ दुःख नजरे
 नथी आवतुं, मिथ्यात्वी माने सुख ए तो दुःख ॥ मेरे० ॥
 चे० ॥ १७ ॥ एम समजी ध्यान घोके चक्री, गुरु गया जाव

અધ્યાત્મ ત્યાંહી ॥ મેરે ॥ અકૃત્ય અનુજવ પામીયા, હુશ
વ્યક્તિ અનંત ગુણ માંહી ॥ મેરે ॥ ચે ॥ ૧૭ ॥ તેમાં
મુખ્યતા કેવલજ્ઞાનની, સદ્ચૂત શુદ્ધ ક્ષાયક તેહ ॥ મેરે ॥
॥ પરમાતમ પદ એ મોટકો, તીહાં ઝૂકી ગઈ કર્મ છેહ ॥
મેરે ॥ ચે ॥ ૧૮ ॥ નિરંજન સિદ્ધ નિરાકાર એ, પરમા-
નંદ જ્યોતિ અનંત ॥ મેરે ॥ અવ્યાબાધ સુખ અનુજવે,
અવિનાશી અચલ શીવકંત ॥ મેરે ॥ ચે ॥ ૧ ॥ તુંહી
અસલ અગોચર માહરે, કહે જ્ઞાન શીતલ સુણો સિદ્ધ ॥
મેરે ॥ તે દુઃખ સાલે છે અતિ ઘણું, દુઃખ જાય જબ દેહું
તુજ ક્ષુદ્ર ॥ મેરે ॥ ચે ॥ ૨૧ ॥

॥ કલશ ॥

એમ હરખે ગાયો, જ્ઞાન પાયો, મધુર્બિંદુ વિચારણ ॥
તેહ તણી દોઢાલો કીધી, સમજી લહો જવ પાર એ ॥ ૧ ॥
સંસાર દુઃખનું મૂલ છે, હાનિ સુખની થાય એ ॥ તે કારણ
અંતર્દષ્ટિયે, તર્જીયે સંસાર રાગણ ॥ ૨ ॥ આતમજ્ઞાની ગુરુ
જોશને, દિદ્દા લિયો જીવિ હિત એ ॥ જ્ઞાન શિતલ નિજકવ્ય
જાવે, આણંદ લહો સિદ્ધ છેત એ ॥ ૩ ॥ સંપૂર્ણ ॥ સર્વ
॥ ૩૭ ॥

॥ સજ્જાય ॥ ૭ ॥ મી માલ આરોપણની ॥

॥ તપશું રંગ લાગ્યો ॥ એ દેશી ॥

સમકિત મૂલ ગુણ માલ આરોપણ, ગુરુ નિગ્રંથ નિ-
શ્રાયેં થાય રે ॥ ઉપધાન વહીને પેહે રે, તે શ્રાવક શ્રાવિકા
કહાય રે ॥ માલ આરોપણ રે ॥ એ આંકણી ॥ ૧ ॥ માલ

મૂલ જેદ પંચ પરમેષ્ટિ, ઉત્તર ગુણ એક સત આઠ રે ॥
 અરિહંત સિદ્ધ સૂરિ પદ ત્રીજે, ઉપાધ્યાય સાધુ ગુણ કરું
 પાઠ રે ॥ માળા ૦ ॥ ૧ ॥ અરિહંત પ્રથમ પરમેષ્ટિ, ગુણ
 વાર ઉજ્જ્વલ વરણે રે ॥ ત્રીજાં ઘાતિ ચઢ કર્મ હણીને, અનંત
 ચતુષ્ઠી પ્રગટ નિરણે રે ॥ માળા ૦ ॥ ૩ ॥ સિદ્ધ પદ પરમેષ્ટિ
 વીજા, આઠગુણે રક્ત વરણે રે ॥ કાર્મણ કર્મ રહિત પુદ્ગ-
 લથી, મૂલ રૂપ પ્રગટ લીયો શરણે રે ॥ માળા ૦ ॥ ૪ ॥
 આચાર્ય પરમેષ્ટિ ત્રીજા, ઢત્રીસ ગુણે પીત વરણે રે ॥ ષટ્
 દર્શન શાસ્ત્રને જાણે, સહી સંયમ શ્રી તસ પરણે રે માળા ૦ ॥
 ઉપાધ્યાય પરમેષ્ટિ ચોથા, પંચવીશ ગુણે નીલ વરણે રે ॥ દ્વા-
 દશાંગી સિદ્ધાંતની પેટી, જાણે જાણાવે લખી જો રહે શરણે રે
 ॥ મા ૦ ૬ ॥ સાધુ તે પંચમ પરમેષ્ટિ, સત્તવીસ ગુણે શ્યામ વરણે રે ॥
 નિર્દોષી મૂલ વ્રત સદાયે, દોષ લાગે તો ઉત્તર ગુણ હણે રે ॥
 માળા ૦ ॥ ૭ ॥ આચાર્ય ઉપાધ્યાયને સાધુ, અપ્રમત્ત ગણે
 પદ પાવે રે ॥ પ્રમાદ ગણે આવે નહીં તો, શ્રેણી માંની અ-
 રિહંત સિદ્ધ આવે રે ॥ માળા ૦ ॥ ૮ ॥ પંચ પરમેષ્ટિ ગુણ પ્ર-
 માણે, માળામાં કીધા સહી ગુચ્છારે ॥ દ્વાદશ ઉજ્જ્વલ
 આઠ રક્ત એ, પીત ઢત્રીસ લીલ્યા રુદ્રા અતુચ્છારે ॥ માળા ૦
 ॥ ૯ ॥ નીલા પંચવીશ શ્યામ સત્તાવીસ, એમ પંચવરણી
 માળારે ॥ એક સત્તને આઠ ગુચ્છાની, શોજે અદ્ભૂત પેહેરી
 ધર્મ લાલારે ॥ માળા ૦ ॥ ૧૦ ॥ માળા ગુણ ઘટ અંતર-માંહે,
 અનુજવ જુવને આવે રે ॥ સમજાવ વૃત્તિયે તદ્ગત લેલે,
 ગુણગત ઉપયોગ પરિણમાવે રે ॥ માળા ૦ ॥ ૧૧ ॥ ઉચ્છવ મહો-

છવ અધિકો ઘટમાં, અનહદ વાજાં વાજેરે ॥ સહસ
સૂર્યોદય તેજે તપતા, ત્યાં અનુન્નવ જ્ઞાની વિરાજેરે ॥ માલા ૦
॥ ૧૨ ॥ ઇત્યાદિ ગુણ ઘટંતરમાં આવે, નય વ્યવહાર નિશ્ચે
બેહુ જાવેરે ॥ વ્યવહારે ઉપાધિ હણતાં, નિશ્ચય તદગત ગુણ
પ્રગટાવેરે ॥ માલા ૦ ॥ ૧૩ ॥ વાજ્ય કલ્પ કરાણી વ્યવહારે,
દેહી મૂઢ રંજન આવે રે ॥ અંતર કરાણી રંજન ચતુર નર,
એમ સિદ્ધાંતી સહી ગાવે રે ॥ માલા ૦ ॥ ૧૪ ॥ અંતર-ગુણ
માલા જે પેહેરે, હું તસ પ્રણમું પાચારે ॥ તેથી જ્ઞાન શીત-
લતા લહીયે, ગુણ ગાતાં ગુણ વૃદ્ધિયે સવાચારે ॥ માલા ૦ ॥ ૧૫

॥ સજ્ઞાય ૮ મી લઘુતા વિચારની ॥

॥ ચતુર નર સામાયક નય ધારો ॥ એ દેશી ॥

ચતુર નર લઘુતા વૃત્તિ પેલો, લઘુતાએ સુખીયો ગુરુ-
તાએ દુઃખીયો, જીવ જગતમાં દેલો ચતુરનર ॥ લઘુતાવૃત્તિ
પેલો ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥ લઘુતાએ ઉપશમ
આવે, મોહ પ્રકૃતિ દબાવે ॥ તીહાં સમકિત ચારિત્ર લહીયે,
એ શીવ સુખ કારણ આવે ॥ ચતુર ૦ ॥ ૨ ॥ ગુરુતામાં મા-
નનો વાસો, મદ મોટપમાં જરાણો ॥ વાલ્યો ન વલ્લે પ્રથ્થર
અંતો, એમ માન ન ઠોમે જાણો ॥ ચતુર ૦ ॥ ૩ ॥ મોટપ
કરતાં મોટપ આવે, દુર્ગતિ દીનતા પાવે ॥ એસો જાણી
મોટપ મેલો, એમ સિદ્ધાંતી સહી ગાવે ॥ ચતુર ૦ ॥ ૪ ॥
લઘુતા કરતાં વિનય આવે, બોધિ બીજ તીહાં પાવે ॥ વિ-
નય રહિતને ગુણ ન આવે, ગુરુવાઈ અનમ્ર કહાવે ॥ ચતુર ૦
॥ ૫ ॥ લઘુતા ચારિત્રનું અંગ, ચતુર ગ્રહો તુમે જાણ ॥

मोह अंग मोटपने टालो, ए पाप प्रकृति दुःखदाइ ॥ चतुर०
॥ ६ ॥ उपशम अज्ञावे परमां पेसे, परथी बुटे नांहि ॥ ते
कारण उपशम आदरीये, लहीए निज घर लघुता त्यांहि
॥ चतुर० ॥ ७ ॥ उपाधि रोकण अति बळीयो, उपशम
ज्ञाव कहावे ॥ उपाधि एक ध्वंस करणकुं, ज्ञान वनो आयु
थावे ॥ चतुर० ॥ ८ ॥ उपशम श्रेणीये उपशम आयु, ठाण
एकादशमे अटके ॥ अंतर महुरत एकज रहेवे, तीहांथि उ-
दय आवीने पटके ॥ चतुर० ॥ ९ ॥ रूपक श्रेणीये ज्ञान
आयु, उपशम पाठळ लायु ॥ उपशमे उदय उपाधि अ-
व्यापक, उपाधि हणें ज्ञान जायु ॥ चतुर० ॥ १० ॥ घाति
कर्म उपाधि खुटे, सत्ता उदय न लाधे ॥ अरिहंत सजोगी
एही, आयु बेमे योग रोध साधे ॥ चतुर० ॥ ११ ॥ अघाति
चउ कर्म अज्ञावे, सिद्ध सनातक थावे ॥ ज्ञान शीतळ
ए निरंजन निर्मळ, समश्रेणीये सिद्ध सधावे ॥ चतुर० ॥ १२ ॥

संज्ञाय ॥ ९ ॥ मी ॥ आयु अधिरनी ॥

॥ ऋषजनो वंश रयणायरु ॥ ए देशी. ॥

आयुष्य तुटयाने सांधो को नहीं, चतुर चित्तमां चे-
तोरे ॥ काळ हण हण आयु बेदतो, बेळी हणें मरण देतो
रे ॥ आयुष्य तुटयाने सांधो को नहीं ॥ ए आंकणी ॥
गाथा ॥ १ ॥ ते कारण प्रमाद परहरो, ग्रहो स्वरूप उप-
योगरे ॥ ज्ञान दर्शनादि तीहां संपजे, करे सकाम निर्जरा
निरोगरे ॥ आयु० ॥ १ ॥ मिथ्यात्व कषाय जीहां टळे, टळे
अज्ञान अंतरायरे ॥ रागद्वेष मोह सवि टळे, तीहां क्षीण

मोह वीतराग धाय रे ॥ आयु० ॥ ३ ॥ ए निरोगी पुनरपि
मरे नहीं, न जन्मे चउगति संसाररे ॥ केवलनाण दर्शण
सह, अमरपद सिद्ध निरधाररे ॥ आयु० ॥ ४ ॥ एम आ-
युष अथिर विचारतां, अप्रमत्त ठाण न ठोमेरे ॥ रूपक
श्रेणि अपूर्वे मांकीने, शुक्लध्याने कर्म सवि तोमेरे ॥ आ-
यु० ॥ ५ ॥ जन्म जरा मरण कालथी, कहाँ बुटवानो उ-
पायरे ॥ ज्ञान शीतल करी जे सहे, ते जीवन मुक्त कहा-
यरे ॥ आयु० ॥ ६ ॥

॥ इति सज्जाय अधिकार संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री गुरु जक्तिनो रास लिख्यते ॥

॥ दुहा ॥

प्रणमुं श्री गुरु रायने, बोधि बीज दातार ॥ शिव
सुख हेतु ए जला, मोह विदारण हार ॥ १ ॥ गुरु जक्ति
गुण गाइशुं, रास रचुं मनोहार ॥ ढाल बंध रचना करुं, त्यां
प्रमोद जावना सार ॥ २ ॥ गुरुगुण रत्न चिंतामणी, गुरु
वच हे रसकूप ॥ गुरु ज्ञान पंथ शीवनो, गुरु अनुजव शीव
रूप ॥ ३ ॥ गुरु दर्शन पूरव दिशी, गुरु मुख पुनमचंद ॥
गुरु विनय मूल धर्मनुं, गुरु शीव सुखकंद ॥ ४ ॥ गुरु आज्ञा
पारस मणी, गुरु शिक्षा सुर कुंज ॥ गुरु रागथी सिद्धि
ऋद्धि, गुरु स्मरण चित्त शुज ॥ ५ ॥

॥ ढाल ॥ १ ॥ ली ॥

समुद्र विजय कुल चंदलो जीन वंदिये ॥ ए देशी ॥

वस्तु सत्ताना जाण रे ॥ गुरु वंदिये ॥ हुकम मुनि

जसनाम सदगुरु वंदीए ॥ उल्लाखावे वस्तु प्रते ॥ गुरु० ॥
सत्ता सहित हित काम ॥ सदगुरु० ॥ १ ॥ गुण पर्याय ज्ञाजन
सही ॥ गुरु० ॥ एक रुप त्रण काळ ॥ सदगुरु० ॥ तेह
द्रव्य निज जातिनो ॥ गुरु० ॥ जज्ञ नहि जेद विचार ॥ सद-
गुरु० ॥ २ ॥ धर्म कहीए गुण स्वज्ञावे ॥ गुरु० ॥ कर्म ज्ञावी
पर्याय ॥ सदगुरु० ॥ जिन अजिन त्रिविध सदा ॥ गुरु० ॥
एक पदारथ पाय ॥ सदगुरु० ॥ ३ ॥ उपजे वीणसे स्थीर
रहे ॥ गुरु० ॥ ए ठे वस्तु वखाण ॥ सदगुरु० ॥ उपजवुं
विणसवुं ते सही ॥ गुरु० ॥ वंदीये ॥ पर्याय धर्म ते जाण ॥
सदगुरु० ॥ ४ ॥ स्थिरपणो तीहां द्रव्यनो ॥ गुरु० ॥ पलटे
नहीं निरधार ॥ सदगुरु० ॥ अवगाहना सर्व द्रव्यनी ॥
गुरु० ॥ गुण पर्याय प्रदेश धार ॥ सदगुरु० ॥ ५ ॥ तेहीज
सत्ता द्रव्यनी ॥ गुरु० ॥ वीणसे नहीं त्रण काळ ॥ सदगुरु० ॥
द्रव्यें द्रव्य मिले नहीं ॥ गुरु० ॥ असहाय अनादि निहाळ
॥ सदगुरु० ॥ ६ ॥ निज सत्तामय द्रव्य ठे ॥ गुरु० ॥
परसत्ता ग्रहें न कदाय ॥ सदगुरु० ॥ द्रव्यरुप ठति
कार्यनी ॥ गुरु० ॥ तिरोज्ञाव शक्ति सदाय ॥ सदगुरु०
॥ ७ ॥ आविरज्ञावे निपजे ॥ गुरु० ॥ व्यक्ति गुण
पर्याय ॥ सदगुरु० ॥ कार्य कारण निज द्रव्य ठे ॥
॥ गुरु० ॥ परद्रव्य अकारण अकार्य ॥ सद० ॥ ८ ॥ ठति
पणे स्व द्रव्य ठे ॥ गुरु० ॥ अठति पणे परद्रव्य ॥ सद० ॥
एम अंस्ति वे वस्तुनी ॥ गुरु० ॥ रही ठे सर्व द्रव्य ॥ स-
दगुरु० ॥ ९ ॥ द्रव्य स्वज्ञावे नित्य ठे ॥ गुरु० ॥ पर्याय

स्वज्ञावे अनित्य ॥ सदगुरु ॥ नित्य अनित्य एक वस्तुमां
 ॥ गुरु ॥ ज्ञावे ज्ञानी विनित ॥ सद ॥ १० ॥ स्वद्रव्य
 स्वखेत्र स्वकाळर्थी ॥ गुरु ॥ स्वज्ञाव सहित चार सत्य
 ॥ सदगुरु ॥ परद्रव्य परखेत्र परकाळर्थी ॥ गुरु ॥ परज्ञाव
 ए चार असत्य ॥ सद ॥ ११ ॥ द्रव्य पदार्थ एक ठे ॥
 ॥ गुरु ॥ तेमां गुण पर्याय अनेक ॥ सद ॥ गुण पर्यायमां
 एक ठे ॥ गुरु ॥ द्रव्य पणुं ते ठेक ॥ सदगुरु ॥ १२ ॥
 ज्ञाति ज्ञाव अव्यक्तव्य ठे ॥ गुरु ॥ वक्तव्य व्यक्ति ज्ञाव ॥
 ॥ सदगुरु ॥ अज्ञव्य स्वज्ञाव पलटे नहीं ॥ गुरु ॥ पलटे
 ज्ञव्य स्वज्ञाव ॥ सद ॥ १३ ॥ पर्यायार्थक ज्ञेद वस्तु ठे ॥
 ॥ गुरु ॥ द्रव्यार्थक अज्ञेद ॥ सदगुरु ॥ ज्ञय धर्मी
 द्रव्य ठे ॥ गुरु ॥ अविरोधि अवेद ॥ सद ॥ १४ ॥ एम
 स्याद्वाद लक्षण मयी ॥ गुरु ॥ द्रव्य सत्ता गुणनी खाण
 ॥ सद ॥ श्रुत्यादिक बहु ज्ञेदर्थी गुरु ॥ वस्तु सत्ता ज्ञ-
 लखाण ॥ सद ॥ १५ ॥ ते वस्तु षट् ज्ञेद ठे ॥ गुरु ॥ एक
 जीव अजीव पांच ज्ञेद ॥ सद ॥ एक रूपी चार अरूपी
 ॥ गुरु ॥ तेने वरणवतां अवेद ॥ सद ॥ १६ ॥ आ ढालने
 पूरण करी ॥ गुरु ॥ ज्ञेद कहेशुं बीजी ढाल मांही ॥ सद ॥
 जलट अंगे अति घणो ॥ गुरु ॥ ज्ञान शीतळ उठांही
 सद ॥ १७ ॥

दुहा.

वस्तु सत्ता गुण दाखीयो, दाख्यो स्याद्वाद धर्म ॥

द्रव्य पर्यायने जाणतां, टळे मिथ्यामति जर्म ॥ १ ॥

हाल ॥ २ ॥ जी

॥ देशी चंडावळानी ॥

हुकम मुनिसर वंदीयेरे षट् ड्रव्यना जाण ॥ सत्ता
गुण पर्यायनेरे, जाणवा दिनकर जाण ॥ त्रुटक ॥ जाणवा
दिनकर ज्ञाण स्वज्ञावे, उपयोग जोढे न विज्ञावे ॥ तेहीज
आतमज्ञानी कहीए, ए विण अवर न ज्ञानी लहीए ॥ वंदो
जविजन एह ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ धर्मास्तिकाय पहेलो
कहोरे, बीजो अधर्मास्तिकाय ॥ आकाशास्ति त्रीजो कहोरे,
चोथो काळ कहाय ॥ त्रुटक ॥ चोथो काळ कहो उपचारे,
ठता पणो तेमां न विचारे ॥ पांचमो ड्रव्य पुद्गलास्ति
कहीए, ठवो ड्रव्यजीवास्ति लहीये ॥ वंदो ॥ २ ॥ षट्
ड्रव्य नाम दाखीयां रे, हवे कहुं तास विचार ॥
प्रथमना त्रण ड्रव्यनोरे, साधर्मिकपणो धार ॥ त्रु-
टक ॥ साधर्मिकपणो धारते दाखुं, अरूपी अचेतन
अक्रिय ज्ञाखुं ॥ ए त्रण गुण त्रण ड्रव्यमां सरखा,
एक गुणे जिन धरमे परख्या ॥ वंदो ॥ ३ ॥
गति हेतु धरमास्ति ठेरे, स्थिति अधर्मास्ति काय ॥ अव-
काश धर्मी आकाश ठेरे, एम जिन धर्मी कहाय ॥ त्रुटक ॥
॥ एम जिन धर्मी कहाय स्वज्ञावी, एक गुणे ते चित्तमां
लावी ॥ पर्याय चार हवें ते दाखुं, उपयोग स्थिर ठामे
राखुं ॥ वंदो ॥ ४ ॥ खंध देश प्रदेश ठेरे, अगुरु लघु सं-
युक्त ॥ ए पर्याय चार दाखीयारे, ते समजवा जुक्त ॥ त्रुटक ॥
ते समजवा जुक्त ते सारो, धर्म अधर्म खंध लोकमां धारो ॥

આકાશ સ્વંધ લોકાલોક ત્યાંહિ, અલોક અંત કહ્યો નહીં
 ક્યાંહી ॥ વંદો ॥ ૫ ॥ ઉર્ધ્વ અધો તિર્ઘ્વાદિકેરે, કલ્પિત
 દેશ કહાય ॥ ધર્મ અધર્મ બે દ્રવ્યમાંરે, અસંખ્ય પ્રદેશ
 સમાય ॥ ત્રુટક ॥ અસંખ્ય પ્રદેશ સમાય લોકમાં, આ-
 કાશ દ્રવ્ય રહ્યો લોકાલોકમાં ॥ અનંત પ્રદેશી તે સ્વંધ
 કહાય, અગુરુ લઘુ ચોથો પર્યાય ॥ વંદો ॥ ૬ ॥ ચોથો
 દ્રવ્ય તે કાલઢેરે, અવસ્તુ રૂપ જેહ ॥ તે માન્યો ઉપચાર-
 થીરે, દાણું તસ ગુણ ગેહ ॥ ત્રુટક ॥ દાણું તસ ગુણ
 ગેહ તે ચાર, અરૂપી અચેતન અક્રિય ધાર ॥ નવા પુરાણ
 વર્તના લક્ષણ, કાલ ગુણ ય કહે વિચક્ષણ ॥ વંદો ॥ ૭ ॥
 કાલ પર્યાય ચાર દાણુંરે, પેહેલો અતિત અનંત ॥ અના-
 ગત અનંત ઢેરે, વર્તમાન સમય લહંત ॥ ત્રુટક ॥ વર્ત-
 માન સમય લહંત અલગો, બીજો સમય તેને નહીં બલ્લયો
 ॥ અગુરુ લઘુ ચોથો પર્યાય, કાલ દ્રવ્ય માંહિ તે સમાય ॥
 વંદો ॥ ૮ ॥ અજીવ અરૂપી વર્ણવ્યારે, ચાર દ્રવ્ય સંયોગ ॥
 જીવ પુદ્ગલ વાકી રહ્યારે, તે દાણું ઉપયોગ ॥ ત્રુટક ॥
 તે દાણું ઉપયોગ લગાવી, ત્રીજી ઢાલમાં તે જાવ લાવી ॥
 ઢાલની શ્હાં થઈ પૂરણતા, જ્ઞાન શીતલ ઉપયોગની લીનતા
 ॥ વંદો ॥ ૯ ॥

દુશ.

અજીવ અરૂપી દાણીયા, ચાર દ્રવ્ય સંયુક્ત ॥

જીવ પુદ્ગલ વાકી રહ્યા, તે દાણું જલી જુક્ત ॥ ૧ ॥

हाल ॥ ३ ॥ जी.

॥ देखो गति दैवनीरे ॥ ए देशी ॥

हुकम मुनिसर बंदीयेरे, जाणवा पुद्गल जीव ॥ हित
उपगारी अति जलारे, अधिक ज्ञानी ए शीव ॥ जगतगुरु
बंदियेरे ॥ परमानंदनो ए कंद ॥ जगत० ॥ ए आंकणी
गाथा ॥ १ ॥ पुद्गलनी आठ वर्गणारे, तेणे चेतन बंधाय ॥
चेतन निज गुण नवि लहेरे, दाखुं उपयोग लाय ॥ जगत०
॥ २ ॥ उदारिक वर्गणा पेहेली कहीरे, बीजी वैक्रिय जा-
ण ॥ त्रीजी आहारक वर्गणारे, चोथी तेजस -बखाण
॥ जगत० ॥ ३ ॥ ज्ञाषा वर्गणा पांचमीरे, श्वासोश्वास ठढी-
कहेवाय ॥ मनोवर्गणा सातमीरे, आठमी कार्मण थाय
॥ जगत० ॥ ४ ॥ प्रथमनी चार वर्गणारे, वादर कही जीन
राय ॥ पाठलनी चार वर्गणारे, ते सूक्ष्म चित्त लाय ॥ जग-
त० ॥ ५ ॥ वादरमां गुण बीसठेरे, वरण पांच रस पांच ॥
दोय गंध फरस आठठेरे, ए बीस गुण नहीं खांच ॥ जग-
त० ॥ ६ ॥ सूक्ष्ममां सोळ गुणठेरे, हिण फरस ठे चार ॥
ते दुखदाता जीवनेरे, बंधन जाल विचार ॥ जगत० ॥ ७ ॥
अविनाशी चेतनठेरे, परमानंद स्वरूप ॥ अनंतज्ञान दर्शण
ज्योरे, अनंत चरण वीर्य भूष ॥ जगत० ॥ ८ ॥ अव्याबाध
अनंतठेरे, अमूरती अरूप ॥ अटळ अवगाह अगुरु लघुरे,
तेहीज धर्म प्ररूप ॥ जगत० ॥ ९ ॥ ए धर्म चेतननुं रे,
धरमी आतमारामं ॥ तेने हणे ते दाखवुं रे, कार्मण तेहनुं
नाम ॥ जगत० ॥ १० ॥ कार्मण ते आठ कर्मठेरे, घाति

चेतन धर्म ॥ पुद्गल जोगी चेतन थयो रे, दाखुं तेहनो
मर्म ॥ जगत ॥ ११ ॥ ज्ञान घाति ज्ञानावरणी रे, दर्शनावरणी
हणे दरशन ॥ चारित्र घाति मोहबेरे, अंतराय पांच टळे
प्रसन्न ॥ जगत ॥ १२ ॥ लब्धि पांच क्लायक जावनी रे,
दान लाज जोग उपजोग ॥ वीर्य गुण प्रगटे चेतनारे, तेनो
घाति अंतराय रोग ॥ जगत ॥ १३ ॥ अव्याबाध वेदनी हणारे,
अमूर्ति हणे नाम कर्म ॥ उदारिकादिक सात वर्गणारे,
रचना पुद्गल धर्म ॥ जगत ॥ १४ ॥ तेहीज नाम करम
थकी रे, चेतन पुद्गल रूप ॥ अटल अवगाह आयु हणारे,
गोत्र हणे अगुरु लघु जूप ॥ जगत ॥ १५ ॥ एम विनाश
पुद्गल थकी रे, चेतन धर्मे विघन ॥ तेथी चेतन पुद्गल
संगे रे, मिलण विखरण सलग्न ॥ जगत ॥ १६ ॥ परसंगे
संसारि थयो रे, चउगति जटकण चाल ॥ आत्म घाति ए
वर्णव्यो रे, पुद्गल रूप निहाळ ॥ जगत ॥ १७ ॥ ॥
टाले परसंगी पणुं रे, अनुजवे चेतन धर्म ॥ ज्ञान शीतळ
शीवपद वरे रे, हणि कार्मण आठ कर्म ॥ जगत ॥ १८ ॥

दुहा.

पुद्गलने जीव दाखिया, ए बेहुनो अनादि संबंध
ते जोगे संसार स्थिर ठे, तजतां आत्म अबंध ॥ १९ ॥

॥ दाळ ॥ ४ चौथी ॥

॥ तप शुं रंग लाग्यो ॥ ए देशी ॥

गुणी जीन वंदो मुनि समकिती, हुकम मुनि जस
नामरे ॥ समकित गुण निश्चळ करवाने, उपगारी गुण

धामरे ॥ गुणीजन वंदोरे ॥ वंदो वंदोरे स्थविर जगवान्
 ॥ दुरित निकंदोरे ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ वस्तुने
 वस्तुपणे राखे, तेहीज समकित धर्मरे ॥ अवस्तुने वस्तु
 माने, ते मिथ्या अधर्मरे ॥ गुणीजन० ॥ २ ॥ वस्तु द्रव्य
 षट् शास्त्रे जाण्या, धर्म अधर्म आकाशरे ॥ काळ पुद्गल
 पांच अजीव अचेतन, एक जीव चेतनरे ॥ गुणीजन० ॥
 ॥ ३ ॥ ते चेतन सत्ताये जोतां, सिद्धनो साधर्मीरे ॥
 गुण पर्याय स्वप्नाव ठे सरखा, निर्मळ ठे अकर्मरे ॥
 ॥ गुणीजन० ॥ ४ ॥ ए वचन ठे संग्रह नयनुं, शक्ति जाव
 अपेक्षीरे ॥ सिद्ध संसारीमां अंतर नाहि, त्रणकाळ शुद्ध
 लक्ष्मीरे ॥ गुणीजन० ॥ ५ ॥ चेतन वस्तु चेतन जावे,
 वस्तुपणे सहृदीएरे ॥ तेहीज समकित शास्त्रे दाख्युं,
 जाख्युं जीनेंद्र ते कहीयेरे ॥ गुणीजन० ॥ ६ ॥ अवस्तुने
 वस्तु माने, तेह जाव हवे दाखुंरे ॥ कर्म जनित जाव
 पामीने, माने जीव ते जाखुंरे ॥ गुणीजन० ॥ ७ ॥ उद-
 यिक जावनी योगता जोड, वस्तु पोतानी मानेरे ॥ ममता
 तृष्णा राखे जाजी, रंग धरे एक तानेरे ॥ गुणीजन० ॥ ८ ॥
 ते वस्तुने वस्तुपणे ठे, पुद्गल द्रव्यना धरमीरे ॥ तेने
 पोते जीव माने ठे, ते मिथ्या अधरमीरे ॥ गुणीजन० ॥
 ॥ ९ ॥ मिथ्यात्व समकित जेद यथारथ, द्रव्य स्वजावे
 दाख्या रे ॥ जीव स्वजावे धर्म सहृदीए, ते समकित एम
 शाख्या रे ॥ गुणीजन० ॥ १० ॥ विना विमानीक आयु न
 बांधे, कर्मग्रंथे समकितीरे ॥ समकिती देव मनुष्यनुं बांधे,

रोकी तिर्यंच नरक गतिरे ॥ गुणी जन वंदो रे ॥ ११ ॥
 नरक तिर्यंचनो बंध मिथ्यात्वे, तीहां दुःखना दरिया रे ॥
 एम जाणी मिथ्यात्वने हणीयो, तेणे बे द्वार बंध करीयारे ॥
 ॥ गुणी ॥ १२ ॥ पुद्गलीक जावे धर्म करे ठे, तप जप
 कीरीया जाजीरे ॥ तेथी मिथ्यात्व कृश न थावे, ब्रमणाये
 नूढ्यो बाजी रे ॥ गुणी ॥ १३ ॥ श्रद्धा ज्ञान निर्मळ उप-
 योगे, निज स्वरूपे वर्त्ते रे ॥ रंग चोल मजीठना सरखो,
 उपडवे नव पलटे रे ॥ गुणी ॥ १४ ॥ कदापि आवरण
 उदयागत, मिथ्यात्व पाहुं आवे रे ॥ तो श्रद्धा विपरीत क-
 रावे, अज्ञान थाय ज्ञान जावे रे ॥ गुणी ॥ १५ ॥ थोमा
 काले ते ह्य थावे, संवेग ज्ञान स्वजावे रे ॥ ज्ञान वीर्य
 उपयोग लगावी, हणशे कर्म विजाव रे ॥ गुणीजन ॥ १६ ॥
 इहां संसार विनाश करीने, सिद्ध हुवो निजरूप रे ॥ सादि
 अनंतो काल आनंदमें, वर्त्ते चेतन नूप रे ॥ गुणीजन ॥
 ॥ १७ ॥ ए दशा समरे जे मुनिश्वर, तेहीज आतम अ-
 र्थी रे ॥ तेने त्रण काल वांडुहुं, ज्ञान शीतळ शुद्ध घरथी
 रे ॥ गुणी ॥ १८ ॥

॥ दुहा ॥

वस्तुने वस्तु पणे, जाणे त्यां लहे समकित ॥
 अवस्तु वस्तु कहे, ते मिथ्या ब्रमजीत ॥ १ ॥

॥ दाळ ॥ ५ ॥

॥ मेंदी रंग लाग्यो ॥ ए देशी ॥

वंदो नवियां मुनि संवेगी, हुकम मुनी दळ रंगी रे ॥

संवेगं रंगं तरंगं वतावे, शुद्धातमं गुण संगी रे ॥ संवेग-रंग
 लाग्यो ॥ रंग लाग्यो चोळ मजीठ ॥ संवेग रंग लाग्यो ॥
 ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ संवेग समकित एकज कहीए,
 त्रण जेद मूळ दाखुं रे ॥ दाय उपशम उपशमने दायक,
 उपयोग गुण तीहां राखुं रे ॥ संवेग ॥ २ ॥ चेतन कर्म
 अनादि संबंधे, एक पणे जिन सत्ता रे ॥ जीव सत्तामां
 जीव रखो ठे, कर्म वर्गणा पुद्गलतारे ॥ संवेग ॥ ३ ॥
 ते कर्म मूळ आठ जेदे, चेतन गुणने हणता रे ॥ तेमां मोह
 अति बळवंतो, लोकाधिपति विरुद धरता रे ॥ संवेग ॥ ४ ॥
 तेना पुत्र बना पांच अटारा, चेतन गुणना घाति रे ॥ अंत-
 राय ज्ञाना दर्शनावरणी, तीहां आवे लक्ष कार्तीरे ॥ संवेग ॥
 ॥ ५ ॥ ए सर्वे जांव शत्रु तेमां, मिथ्यात्व अति अटारारे ॥
 पापनो वापि दुखनो दाता, जाणीए जेरनो पटारो रे ॥ संवेग ॥
 ॥ ६ ॥ अनादि मिथ्यात्वी चेतन, ते समकित केम पामे रे ॥
 सदगुरु संगे विनय विवेके, दृष्टि करे गुरु सामे रे ॥ संवेग ॥
 सदगुरु ज्ञानी जेद वतावे, जीव अने पुद्गलनोरे जीव पुद्गल
 गुण न्यारा दाखे, तीहां चेतन गुणमां मळनो रे ॥ संवेग ॥
 ॥ ७ ॥ चेतन गुणमां रंग लगावी, उपयोग विस्तारे रे ॥
 ज्ञान ध्यान वीर्य शक्तिये, मिथ्यात्व जेर उतारे रे ॥ संवेग ॥ ८ ॥
 जेर रहित मिथ्यात्व हुवो जब, ते समकित दाय उपशमरे
 ॥ उत्तर जेद विचित्र प्रकारे, आवे जावे वार असंख्यरे ॥
 संवेग ॥ १० ॥ बासठ सागर काजी स्थिति, उत्कृष्टी सि-
 द्धांतरे ॥ जघन्य अंतर महुरत रहेवे, दाय उपशम सात

प्रकृतिरे ॥ संवेग० ॥ ११ ॥ अनादि मिथ्यात्वी-समकित,
 ह्य उपशमने पामेरे ॥ सूत्र सिद्धांते वचन ठे एस्यो, प्र-
 थम चेतन रामरे ॥ संवेग० ॥ १२ ॥ ए ह्य उपशम जाव
 देखामयो, दृष्टांते समजावुरे ॥ केर रहित मिथ्यात्व बताव्यो,
 खसखसमां केर न पावुरे ॥ संवेग० ॥ १३ ॥ सत्ता जोतां
 केर पटारो, खसखसनो एक दाणोरे ॥ ते दृष्टांते विवेके
 समजो, शुं करे चेतन राणोरे ॥ संवेग० ॥ १४ ॥ उपशम
 दायक ठठी ढाळमां, आ ढाळनी इहां थइ पूरणतारे ॥
 चेतन गुण उपयोगे जावी, त्यां ज्ञान शीतळनी शुद्धतारे ॥
 संवेग० ॥ १५ ॥

दुहा.

समकित मोहनी उदयमां, ते ह्योपशम समकित ॥
 चोथा ठाणथी वृद्धिये, चढे सातमे थिर चित्त ॥ १ ॥

॥ ढाळ ६ ठी ॥

॥ सांजळजो मुनि संयम रागे ॥ ए देशी ॥

हुकम मुनीश्वर ज्ञानी ध्यानी, उपशम समकित दा-
 खेरे ॥ ते सुणवाने चालो गुणिजन, सिद्धांत साक्षी राखेरे
 ॥ हुकम० ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ आ संसार जव
 अटवी जमतां, चारगति विसामोरे ॥ अनंत पुद्गल परा-
 वर्त्त कीधां, नाव्यां एके कामोरे ॥ हुकम० ॥ २ ॥ कार्य अव-
 सर संसार थाके, अर्द्ध पुद्गलना नाकेरे ॥ सद्गुरु संग
 मळे चेतनने, तत्व रुचि तिहां जागेरे ॥ हुकम० ॥ ३ ॥
 आतम गुण अनुभव स्थिर आवे, रंग चोल लय पावेरे ॥

राचे नाचे चेतन गुणमां, अकृत्य सहज स्वप्नावेरे ॥ हुकम०
 ॥ ४ ॥ पुद्गल अनुभव त्याग करीने, अनुभव चेतन धर्मेरे
 ॥ शुद्ध स्वरूप अनुभव समजावे, ते समकित उपशमरे ॥
 ॥ हुकम० ॥ ५ ॥ अंतर महुरत मूल स्वरूपे, चेतन रस
 अढळक पीधोरे ॥ परमानंद पदनुं पस्तानुं, वंठित कारज
 सिधोरे ॥ हुकम० ॥ ६ ॥ अनंतानुं चउ मिथ्यात्व साथे,
 ए पांचनो उपशम रे ॥ उदयागत विपाक न आपे,
 तीहां वळीयो एकदमरे ॥ हुकम० ॥ ७ ॥ स्थिति काळ
 पूरणना जोगे, उपशम जाव विनाशीरे ॥ उदयागत
 मिथ्यात्व हुओ जव, पूर्व रीत तपासीरे ॥ हुकम० ॥ ८ ॥
 पक्तां सास्वादन स्थिर रहेवे, क्षीर वमन स्वाद लेवेरे ॥
 षष्ट आवलि काळ प्रमाणे, मिथ्यात्वे अनंत काळ सेवेरे ॥
 ॥ हुकम० ॥ ९ ॥ अनंत काळ मिथ्यात्वे रहेवे, अनंत
 कर्म दळ लेवेरे ॥ स्थिति सागर कोनाकोमी उपर, न वधे
 सिद्धांत एम केहेवेरे ॥ हुकम० ॥ १० ॥ उपशम सास्वा-
 दन आवे तो, पांच वार जीव पावेरे ॥ त्यार पढी ते
 दायक जावे, एम सिद्धान्ती गावेरे ॥ हुकम० ॥ ११ ॥
 अनादि मिथ्यात्वी परथम, उपशम समकित पामेरे ॥
 कर्मग्रंथादिक एम बोले, मिथ्यात्व मळ तीहां वामेरे ॥
 ॥ हुकम० ॥ १२ ॥ उपशम जाव मने एम सुज्यो, ज्ञानी
 कहे ते साचुं रे ॥ अशुद्ध देखो ते शुद्ध करजो, ते वाते
 घणुं राचुं रे ॥ हुकम० ॥ १३ ॥ उपशम जाव ते मूल
 स्वरूपे, अनुभव महुरत अंतरे ॥ उदवेगता इहां नही

लाधे, ज्ञान शीतल एकंतरे ॥ हुकम ० ॥ १४ ॥

॥ दुहा ॥

मिथ्यात्व उदय अज्ञावधी, लहे उपशम समकित ॥

स्थिति महुरत पूरण थये, पके एम परतित ॥ १ ॥

पमतां क्षयोपशम लहे, सास्वादन कोइ ॥

क्षयोपशम चोथे टके, सास्वादन बीजे सोइ ॥ २ ॥

॥ दाळ ॥ ७ श्री ॥

॥ कपट होवे अति उजळुं रे ॥ ए देशी ॥

हुकम मुनीश्वर वंदिये रे, क्षायक समकित वंत ॥

तेह ज्ञावने पामवा रे, उपगारी ए संत रे ॥ प्राणी वंदो ए

जगगुरु राय ॥ ए परमानंदनो कंद रे प्राणी ॥ वंदो ए जग

गुरु राय ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ क्षायक समकित

जव लहे रे, चेतना तजे परधर्म ॥ परधर्मे वळगी रहे रे,

जाणो तेहनो मर्म रे प्राणी ॥ वंदो ० ॥ २ ॥ पर ते पुदगल

डव्यठे रे, धर्म तेना पर्याय ॥ शब्द रूप रस गंधठे रे, फ-

रसादिक गवाय रे प्राणी ॥ वंदो ० ॥ ३ ॥ एह धरम पुदगल

विषे रे, नहीं ठे चेतन मांही ॥ तेने जजे ठे चेतना रे, ते

दाखुं तुं आंही रे प्राणी ॥ वंदो ० ॥ ४ ॥ श्रोत चेतना श-

ब्दने जजे रे, चहु जजे वरणने घाट ॥ रस चेतना रसने

जजे रे, घ्राणे गंधनी वाट रे ॥ प्राणी ० ॥ वंदो ० ॥ ५ ॥ फ-

रस चेतना फरसने जजे रे, ए पुदगलना पर्याय ॥ तेने

जजे ठे आतमा रे, ते अधर्म ठे न्याय रे ॥ प्राणी ॥ वंदो ० ॥

॥ ६ ॥ पांच इंझी पुदगलठे रे, जाणंग गुण तेही चेतन ॥

एम व्हेंचण ज्ञाने करी रे, जे अरूपी रतन रे प्राणी ॥
 वंदो ॥ ९ ॥ इहां विजाग न्यारापणुं रे, नहीं पुदगलनो
 संग ॥ अंतर करण अनुजवे रे, तीहां दायकनो रंगरे ॥ प्राणी ॥
 वंदो ॥ धर्मी चेतन तेहरे, नहीं अधर्मनो प्रवेश ॥ दायक सम-
 कित इहां लहोरे, हणी मिथ्यात्व नहीं द्वेषरे ॥ प्राणी ॥
 ए ॥ तेना मित्र अनंतानुबंधरे, चउ मराणा साथ ॥ ए
 सात प्रकृति दय थरे, दल्यो अनाथ थयो नाथरे प्राणी ॥
 वंदो ॥ १० ॥ मिथ्यात्व त्रण जेदथी दल्योरे, सत्ता
 मूल उच्छेद ॥ समकित पद निर्जय हुंरे, जाखुं उत्तर
 दोय जेदरे ॥ प्राणी ॥ वंदो ॥ ११ ॥ स्वपर जाग वेंच्या
 पेहेलां रे, आयुष्य बांध्युं होय जेह ॥ खंन श्रेणी पेहेलो जे-
 दरे, श्रेणी न मांके तेहरे प्राणी ॥ वंदो ॥ १२ ॥ साग-
 रोपम तेत्रीस जाजो वसेरे, चउगति संसार जाव ॥ त्रण
 चार जव ते करेरे, जव स्थिति पाव्यानो दावरे प्राणी ॥
 वंदो ॥ १३ ॥ अखंन श्रेणी बीजो जेदरे, मांके श्रेणी
 तरत ॥ दायक जाव दशा जेरे, एकत्व जावमां ठरत रे
 प्राणी ॥ वंदो ॥ १४ ॥ तीहां हणे मोहरायने रे, सत्ता मूल
 विनाश ॥ अशुद्ध परिणति ठेदीने रे, शुद्ध परिणतिमां वास
 रे प्राणी ॥ वंदो ॥ १५ ॥ चरण यथाख्यात पामीयारे, पाम्या
 बीतराग जाव ॥ त्रण कर्म तीहां हण्यारे, ए चउघाति
 अजावरे, प्राणी ॥ वंदो ॥ १६ ॥ केवल ज्ञान प्रगटे
 तीहां रे, केवल दर्शन साथ ॥ लब्धि पांच दायक जावनी
 रे, ए त्रण जुवननो नाथ रे प्राणी ॥ ॥ वंदो ॥ १७ ॥

गुणठाणुं तीहां तेरमुंरे, वसे उणां पूरव कोरु ॥ जघन्य
अंतरं महुरत रहे रे, आयुष्य खुटे जवं ठोरुंरे ॥ प्राणी० ॥
॥ वंदो० ॥ १७ ॥ आयुकर्म पूरण थयो रे, तीहां हुं
योगनो रोध ॥ चार कर्म अघाति टव्यांरे, टव्यो पुदग-
लनो विरोधरे ॥ प्राणी० ॥ वंदो० ॥ १८ ॥ रूपातित पद
पामीयारे, समश्रेणिये हुवा सिद्ध ॥ ते सिद्धने करुं वंदनारे,
ज्ञान शितळनी ए ऋद्धरे ॥ प्राणी० ॥ वंदो० ॥ १९ ॥

॥ दुहा ॥

वेदक करी दायक लहे, चोथे वा सातमे ठाण ॥
सात प्रकृति त्यां टळे, आत्म सत्ताथी प्रमाण ॥ १ ॥

॥ ढाल ८ मी. ॥

॥ राग सारंग ॥

हुकम मुनि महाराज, जगत गुरु हुकम मुनि महा-
राज ॥ सत ज्ञय जंजन, निरजय रंजन, शक्ति निजातम
आजे ॥ उपयोग स्वजावे करतां, अति इंद्रिय बळ गाजे
॥ जगत गुरु० ॥ वंडु गीतारथ राज ॥ जगतगुरु हुकम
मुनि महाराज ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ आ जव
परजव मरण वेदना, अनरक्षक अनगुप्त ॥ अकस्मात ए
सात ज्योने, ठेदे ज्ञानी युक्त ॥ जगतगुरु० ॥ २ ॥ आ जव
ज्ञय ते नवविध परिग्रह, वियोग चिंत्ता कहीए ॥ ते ज्ञय
निवारण मंत्र, निर्जय निजगुण रहीए ॥ जगत० ॥ ३ ॥
निज गुण ज्ञाने स्वपर जिन कीजे, आत्मा अनंत गुण
जरीयो ॥ ते अविनाशी वस्तु अमारी, परवस्तु परहरीउं

॥ जगत० ॥ ४ ॥ परज्व जय ते मुज आत्माने, दुर्गति
जावुं पमशे ॥ ते चिंत्ता निवारण मंत्रे, जन्म मरण जरा
टळशे ॥ जगत० ॥ ५ ॥ ज्ञान कळा निज घटमां लावी,
असंख्य प्रदेशमां वसीए ॥ ए गतिये मुक्ति लहीए, चळ
गति संसार खसीये ॥ जगत० ॥ ६ ॥ मरण प्राण रहित
जय चिंत्ता, हणवा मंत्रने जणीए ॥ अमर यश्ने कोइ
रह्या नहीं, तीर्थकर अतुल वळ गणीए ॥ जगत० ॥ ७ ॥
ज्ञानादिक गुण जाव प्राण जीव, शाश्वत अविचळ रुपे ॥
अण कालमां विनाश हुवे नहीं, एम जिनेंद्र प्ररुपे ॥
॥ जगत० ॥ ८ ॥ वेदना जय रोगादिक कारण, कष्ट
आशाता आपे ॥ ते जय निवारण मंत्रे जावे, पूर्व कृत
मुज पापे ॥ जगत० ॥ ९ ॥ आतमज्ञाने पर जागे व्हेंचीने,
शुद्ध स्वरूपने हुं वेदुं ॥ त्यां परमानंद योगनो जोगी,
वेदनी कर्म तीहां वेदुं ॥ जगत० ॥ १० ॥ अनरक्षक जय
चिंत्ता जागी, मुज रक्षण कोण करशे ॥ ए जय निवारण
मंत्र आराधी, चेतन वीर्यने वरशे ॥ जगत० ॥ ११ ॥
द्रव्य स्वजावे त्रणे काले, असहायी जीव ॥ रक्षकजक्षक
कोइ न लाधे, सत्ता स्वरूपमय शीव ॥ जगत० ॥ १२ ॥
अनशुभ जय चोरनी चिंता, सदा सरवदा मनमां ॥ ते जय
निवारण मंत्र जपीने, साहासिक धीर एक तनमां ॥ जगत०
॥ १३ ॥ ज्ञानादिक गुण पर्याय लक्ष्मी, मुज घर मांदि
अनादि ॥ ते धननो कोइ चोर न दीसे, टाळो अनशुभ
जयादि ॥ जगत० ॥ १४ ॥ अकस्मात जय चिंता जागे,

अण चितव्युं शुं आशे ॥ ए चिंता निवारण मंत्रे, सर्व जय
मुज जाशे ॥ जगत० ॥ १५ ॥ आदि अंत जेहनो, नहीं होवे
नहीं कोइ परनो संगी ॥ तीहां जयने शोक न आवे, अखंरु
आनंदमय रंगी ॥ जगत० ॥ १६ ॥ एम अनुभव ज्ञाननी
शक्ति, जय शोकादि वेदे ॥ निर्जय चेतन मूल स्वरूपे,
रमण आनंदमय वेदे ॥ जगत० ॥ १७ ॥ उदयिक ज्ञाव
पोतानो माने, तीहां जयनो वासो ॥ जेद ज्ञान घट अंतर
जागे, तीहां निर्जय पद खाशो ॥ जगत० ॥ १८ ॥ जयनुं
स्थानक मिथ्यात्व मोहनी, संसार वास न बुटे ॥ निर्जय
स्थानक सम्यक ज्ञानी, क्षीणमां संसार वास तुटे ॥ जगत० ॥
१९ ॥ एम जाणी संवेग रंग करवो, अनुजवी वस्तु धर्म ॥
ज्ञान शीतळ उपयोग रमणमां, मुक्ति वरे हणी कर्म ॥
जगत० ॥ २० ॥

॥ इहा. ॥

सप्त जय ज्ञाने टळे, टळे पर ममता खास ॥
पर पोतानुं मानतां, लहे दुरगति वास ॥ १ ॥

॥ दाळ ॥ ९ मी ॥

तीरथनी आशातना नवि करीये ॥ ए देशी ॥

हुकम मुनिसर वांदवा जवी जइए, विनय गुणमां
रहीए ॥ गुरु सनमुख दृष्टि वहीये, चित्त करीये स्थिर ॥
हुकम मुनीसर वांदवा जवी जइए ॥ ए आंकणी ॥ गाथा
॥ १ ॥ उपयोगी गुरु अवसरने जाणे, उपदेश करे ते टाणे ॥
उग्यो अंतर दिनकर जाणे, ठवे वचन रसाळ ॥ हुकम० ॥

॥ ३ ॥ प्रश्न कर्तुं गुरुरायने अति प्यारुं, मुनिपद जाणवुं
 सारुं ॥ उपदेश करो हुं धारुं, ठंरुं संसार ॥ हुकमं ॥ ३ ॥
 मुनिपद ठे मोटको पांच जेदे, परथम मिथ्यात्वने ठेदे ॥
 पामे समकित निर्वेदे, लीये सदगुरु पास ॥ हुकमं ॥ ४ ॥
 अध्यात्म पक्ष ग्रहीने इहां दाखुं, प्रथम सांमायक जाखुं ॥
 आत्म गुण रमणता चाखुं, सहज समाधि मांही ॥ हुकमं ॥
 ॥ ५ ॥ परमाद योगे समाधि अवराणी, तेने ठेदे जे प्राणी ॥
 समाधि स्थापे गुणखाणी, उपयोग विशेष ॥ हुकमं ॥ ६ ॥
 ठेदो स्थापन चारित्र ए वीजुं, आत्म शुद्ध थाय त्यां रीकुं ॥
 दाखुं हवे चारित्र त्रीजुं, तीहां वीर्य विशेष ॥ हुकमं ॥ ७ ॥
 परिहार विषय कषायनो इहां थावे, चेतन विशुद्धिमां
 आवे ॥ परिहार विशुद्धि कहावे, ए त्रीजो जेद ॥ हुकम
 मुनिसरं ॥ ८ ॥ गुणगणुं ठवुं सातमुं इहां सुधी, चोथो
 जेद कहुं जली बुद्धि ॥ श्रेणी आरोह विशुद्धि, उपयोगीक
 जाव ॥ हुकमं ॥ ९ ॥ निरालंबी आत्मा श्रेणी मांने,
 आठमेथी चक्रवा घोमे ॥ परसंगी पणे सव ठांने, शीवपुर
 प्रयाण ॥ हुकम मुनिं ॥ १० ॥ कर्म प्रकृति थोकमा इहां
 टाले, उपाधि सघळी बाळे ॥ अरूपी रूप निहाळे, चिदा-
 नंद जगवान ॥ हुकमं ॥ ११ ॥ विशुद्ध जावे चढतां गण
 पामे, सूक्ष्म संपराय ते नामे ॥ अणु लोभ उदयगत सामे,
 ए चोथो जेद ॥ हुकमं ॥ १२ ॥ यथाख्यात ते पांचमुं
 हवे ज्ञानीये, मूलथी मोहरायने हणीए ॥ क्षायक चारित्र
 ते गणीए, हणी रागने छेप ॥ हुकमं ॥ १३ ॥ ए पांच जेदे

मुनिवरा अढी छीपे, नाण दरशण तेजे दीपे ॥ विचरे उ-
पयोग समीपे, वंदु वार हजार ॥ हुकम० ॥ १४ ॥ ए
मुनिरायनी योग्यता जब लाधे, प्रमोद अतिशय बाधे ॥
वस्तु धर्म कारज साधे, करे हित उपकार ॥ हुकम० ॥ १५ ॥
उपगारी ए मोटका दुःख वारे, संसार समुद्रथी तारे ॥
चेतननुं कारज सारे, आपे शीतल ज्ञान ॥ हुकम० ॥ १६ ॥

॥ दुहा ॥

मुनिपद पंच जेदथी, पूरण कार्य यथाख्यात ॥
कृपक श्रेणीये संपजे, अव्याबाध प्रख्यात ॥ १ ॥

॥ ढाल ॥ १० ॥ मी ॥

॥ मोह्या मोह्यारे त्रिजुवन लोक मुनि गुण देखीने ॥ ए देशी ॥
वंदो वंदोरे जिविक जीव सर्व, हुकम मुनि ज्ञानी ॥
ज्ञानी शुद्ध स्वरूप उपयोगी, अनुजवे वस्तु तेहरे ॥ जीव
पुद्गल सत्ता जिन अळगी, गुण पर्याय जिन तेह ॥ हुकम
मुनि ज्ञानी ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ जीव सत्ता
मूल स्वरूपे, निर्मल सिद्ध समानरे ॥ कर्म जनित पदथी
जीव, दाखे ते अज्ञान ॥ हुकम० ॥ २ ॥ वेदयोग बल
त्रीक प्रत्येके, जेद त्रण त्रण धार रे ॥ गति संज्ञा कषाय
प्रत्येके, जेद थाय चार चार ॥ हुकम० ॥ ३ ॥ शरीर सं-
स्थान इंद्रि निंझा, प्रत्येके पांच पांच जेदरे ॥ पर्यासि ले-
झ्या संघयण, ए त्रणेना षट् षट् जेद ॥ हुकम० ॥ ४ ॥
वर्ण रस गंध स्पर्श प्रत्येके, पांच पांच बे आठ रे ॥ जन्म
जरा ने मरण पुनरपि, ए संसारनो ठाठ ॥ हुकम० ॥ ५ ॥

दश प्राण आयुष्य योनि, श्वास उश्वास बली रोगरे ॥
 शुजाशुज क्रिया बहु जेदे, सुख दुःख बली शोग ॥
 हुकम० ॥ ६ ॥ अंग उपांग उंच नीच कुळ जाति, सुस्वर
 दुःस्वररे ॥ त्रस स्थावर प्रत्येक साधारण, सूदमने वादर ॥
 हुकम० ॥ ७ ॥ अवगाहना बहु विध जीवनी, रूप कुरूप
 बली देहरे ॥ दुधा तृषा बली पीके जाजी, जठरा अग्नि ठे
 तेह ॥ हुकम० ॥ ८ ॥ आहारने निहार करवो, परिणमे सर्वे
 अंग रे ॥ उदयिक ज्ञाव सघळो इहां ठे, जीवनी तेह ए-
 कंग ॥ हुकम० ॥ ९ ॥ इत्यादिक वस्तु ठे जाजी, ते नहीं
 जीव स्वरूपरे ॥ कर्म बंध योगता ए लाधी, पूर्वकृत ए
 रूप ॥ हुकम० ॥ १० ॥ ए सत्ता सघळी पुद्गलनी, जाणी
 ठे जीन जूपरे ॥ कर्म ज्ञावी पर्याय प्ररुप्या, ठे नहीं जीव
 ए रूप ॥ हुकम० ॥ ११ ॥ विनाशी ज्ञाव पुद्गलमां कहीए,
 अविनाशी चेतनरे ॥ ते वे एकपणे कीम थावे, कीहां काच ने
 रतन ॥ हुकम० ॥ १२ ॥ पुद्गलनी आठे वर्गणा, ते देखे
 पर वस्तुरे ॥ एम परज्जाग व्हेंचण करीने, अनुजवे जीव
 ए सत्य ॥ हुकम० ॥ १३ ॥ गुण पर्याय स्वज्ञाव रमणमां,
 एकत्व वितर्क पावरे ॥ समज्ञावे विकल्पने हणीज, तीहां
 सनातक ज्ञाव ॥ हुकम० ॥ १४ ॥ आयुष्य अंतं लहे सम-
 श्रेणियें, रूपातित पद सिद्धरे ॥ असंख्य प्रदेश निर्मळ नि-
 रंजन, ज्ञान शीतळमय ऋद्ध ॥ हुकम० ॥ १५ ॥

॥ दुहा. ॥

उदयिक ज्ञावे संपजे, ते नहीं जीव स्वरूप ॥

जीव स्वरूप सत्ता विषे, सिद्ध निरंजन भूप ॥ १ ॥

॥ दाळ ११ मी ॥

॥ देशी उपर प्रमाणे ॥

वंदो वंदो रे जविक जीव सर्व, हुकम मुनिराया ॥
 राज्य करेढे चेतनपुरनुं, गुण पर्याय निज वास रे ॥ मोह
 राय आझा नहीं धारे, निर्जय निज गुण तास ॥ हुकम-
 मुनिराया ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ अनंत कृद्धि
 चेतनपुर जरीयो, नहीं चोरनो रहे वासरे ॥ उपयोग जाव
 सुजट अति बळीयो, नहीं चोरनो अवकाश ॥ हुकम० ॥ ५ ॥
 मिथ्यात्व अव्रत कषाय जोग, मूळ चारना उत्तर जेद रे ॥
 पांच बार पचीशने पंदर, ए चोर सत्तावन जेद ॥ हुकम० ॥
 ॥ ३ ॥ तेमां अधिक अतुल अजिमांनी, बलीयो मिथ्यात्व
 चांच रे ॥ चेतनरायनुं राज्य पमावी, हेरयो जमेढे पांच ॥
 हुकम० ॥ ४ ॥ तेमां एक हेर मजबूत ठे, कार्मण नामे
 फाररे ॥ अनंत पुदगल परावर्त करतां, झुटे नहीं निरधार
 ॥ हुकम० ॥ ५ ॥ चेतन गुण वीर्य शक्तियें, पामशे मिथ्यात्व
 तेर रे ॥ त्यार पढी पुदगल अर्द्धमांही, झुटशे कार्मण हेर
 ॥ हुकम० ॥ ६ ॥ अव्रत कषाय जोग ए त्रणे, बळीया
 मिथ्यात्व संग रे ॥ मिथ्यात्व नाश थयां बळहीणा,
 बळीयो चेतन रंग ॥ हुकम० ॥ ७ ॥ उपयोग जावे
 वीर्य फोरवी, हणशे सरवे चोर रे ॥ राज्य करे
 तीहां निर्जय दावे, सर बंधी बहू जोर ॥ हुकम० ॥ ८ ॥
 वीर्य अनंत ज्ञान उपयोगी, स्फुरणा गुण पर्याय रे ॥ व्यक्ति

जेदे धर्म अनंतो, आनंद द्दहेर ते पाय ॥ हुकम० ॥ ए ॥
 ठकुराई शुद्ध चेतन तदरूपे, तीहां चेतननुं राज्यरे ॥ ए
 राज्यना जोगी मुनिश्वर, राज मळे सरे काज ॥ हुकम० ॥
 ॥ १० ॥ मुनिश्वर मोटा चेतनरूपे, परमानंद स्वरूपरे ॥
 अविनाशी पद पूरण तेहनूं, ज्ञान शीतळ निजचूप
 ॥ हुकम० ॥ ११ ॥

॥ दुहा ॥

तदरूप लीन योगमां, अनुभव रमणि थाय ॥
 उपाधि अळगी टळे, त्यां चेतन राज्य कहाय ॥ १ ॥

॥ दाळ ॥ १२ मी ॥

॥ जवि तुमे वंदो रे सूरिश्वर गच्छराया ॥ ए देशी ॥

जवि तुमे वंदो रे हुकम मुनि गुणराया ॥ अनंत गुण
 जरीयो ठे चेतन, तेह स्वरूपने पाया ॥ जवि तुमे० ॥ ए
 आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ अनंत गुणमां मुख्य ज्ञान ठे,
 ए विण जरुता दाखी ॥ ज्ञान दीपक उपयोग अनुभव
 शुद्ध, तीहां चेतन बुद्धि राखी ॥ जवि० ॥ २ ॥ ज्ञान
 शक्ति चेतन निश्चाये, तीहां समकित ठाण पामे ॥ ते ज्ञान
 ज्ञानमां गणीए, बाकी अज्ञान नामे ॥ जवि० ॥ ३ ॥
 सम्यक ज्ञानने सम्यक दर्शन, दोय मित्र संग प्यारो ॥
 अनंत गुण रत्ननी पेढी, जुवे ज्ञान मनोहारो ॥ जवि० ॥
 ४ ॥ गुण पर्याय स्वभाव अनंता, लक्षण अनंतां दाख्यां ॥
 ते अनंत व्यक्ति निज धर्मे अनंत धर्म ज्ञानें चाख्यां ॥
 जवि० ॥ ५ ॥ अनंतानंद द्दहेर अनुभवमां, उपयोग स्थिर

लगावे ॥ समजाव वृत्ति चेतनमां, ज्योति अनंत जगावे ॥
 जवि० ॥ ६ ॥ एम ज्ञान शक्तिये चेतन, शीवपद दाणमां
 पामे ॥ अनंत धर्म आत्मिक अनुजव शुद्ध, ते गुण रायनुं
 कामे ॥ जवि० ॥ ७ ॥ एवा मुनिगुण समरण करतां, जज-
 तां कोरु कट्याण ॥ दर्शन पुन्योदये थावे, दुर्लज उपदेश
 दाणे ॥ जवि० ॥ ८ ॥ हुकम मुनिसर मुज उपगारी, ते
 गुण नित्य संज्जहं ॥ ज्ञान शीतळ कहे पूजुं वंदुं, मुज आ-
 तमने प्याहं ॥ जवि० ॥ ९ ॥

॥ दुहा. ॥

ज्ञानादि गुण संपदा, अनुजवे तद्रूप ॥

परम समाधि जे लहे, ते कहीए गुण जूप ॥ १ ॥

॥ बाळ १३ मी ॥

हुकम मुनिश्वर जावे वंदिये, गीतारथ गुण खाण ॥
 सुगुरुजी ॥ आश्रव अनाश्रव चेतन केम हुवे, ते दाखो
 चतुर सुजाण ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम मुनिसर जावे वंदिये
 ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ आश्रव लक्षण दोजेदेकहुं,
 अव्य जाव आश्रव ॥ सुगुरुजी ॥ तेथी चेतन चउगति
 वासीयो, जनीड पुद्गल अव्य ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम ॥
 २ ॥ ज्ञानावरणी प्रमुख कर्म वर्गणा, जीव प्रदेश आसे ॥
 सुगुरुजी ॥ अव्य आश्रव ते शास्त्रे दाखीयो, ते बुटे शीव
 पद आशे ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम ॥ ३ ॥ जावित आश्रव
 जाव शत्रुपणे, रागद्वेष मोह जागे ॥ सुगुरुजी ॥ तेथी
 द्रवित आश्रव संपजे, जीव धर्म तीहां जागे ॥ सुगुरुजी ॥

हुकम० ॥ ४ ॥ इणि विध आश्रव दो जेदे ग्रहे, ते चेतन
 आश्रवी ॥ सुगुरुजी ॥ हवे अनाश्रव चेतन दाखवुं, आ-
 श्रवनी हांणि करवी ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम० ॥ ५ ॥ जीहां
 शुद्धि परसंगीपणुं, तीहां चेतन परधर्मी ॥ सुगुरुजी ॥ राग-
 द्वेष मोह जागृति तीहां अहं भमत्व अधर्मी ॥ सुगुरुजी
 ॥ हुकम० ॥ ६ ॥ ए पद्धति मिथ्यात्व मोहनी, तीहां आ-
 श्रव अवकाश ॥ सुगुरुजी ॥ तेने हणवोरे सद्गुरु ज्ञानथी,
 संवेग अनुभव जास ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम० ॥ ७ ॥ संवेग
 ते परज्ञाग टाळवो, अनुभव आत्म ज्ञान ॥ सुगुरुजी ॥
 चिदानंद वंदन तीहां संपजे, उपयोगिक प्रधान ॥ सुगुरुजी
 ॥ हुकम० ॥ ८ ॥ ए पद्धति सम संवेगनी, अंतर संवर
 जावि ॥ सुगुरुजी ॥ ज्ञान कळा चेतनमय अनुभववी, शुद्ध
 स्वरूप मय लावी ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम० ॥ ९ ॥ जीवन
 मुक्त एही परमात्मा, आश्रव जाव विनाशी ॥ सुगुरुजी
 ॥ द्रवित जावित दोय जेदने हणी, थया निराश्रव वाशी
 ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम० ॥ १० ॥ आश्रव जाव रह्यो परज्ञा-
 वमां, स्वज्ञावे थाय विनाश ॥ सुगुरुजी ॥ निज स्वज्ञाव
 ग्रहे निज चेतना, तीहां अनाश्रव खास ॥ सुगुरुजी ॥
 हुकम० ॥ ११ ॥ आश्रव जावे स्थिर संसार ठे, अनाश्रव
 शिवपद आपे ॥ सुगुरुजी ॥ आत्मज्ञानी उपयोगी थड
 आश्रव जावने कापे, ॥ सुगुरुजी ॥ हुकम० ॥ १२ ॥
 निराश्रवी नाम जेणे ग्रह्युं, पूजुं तेहना पाय ॥ सुगुरुजी ॥
 अनुमोदुं हुं शुद्ध स्वज्ञावने, त्यां ज्ञान शितळ शुद्ध थाया ॥

सुगुरुजी ॥ हुकम ॥ १३ ॥

॥ दुहा ॥

आश्रव आवे परपणे, शुजाशुज कर्म तेह ॥
संवर जावे टाळीये, त्यां निजगुण वृत्ति गेह ॥१॥

॥ दाळ ॥ १४ मी ॥

॥ देशी ॥ एकवीसानी ॥

हुकम मुनिश्वर रे, वंदु विनय गुणमां रही ॥ क्रि-
यावंत रे ए सम अवर दुजो नही ॥ ते दाखुं रे, नवजेदे
क्रिया करे, निजात्मा रे, शुद्ध स्वजाव तीहां वरे ॥ त्रुटक
श्रवण किर्तन बीजी, निंदा लघुता वांदवुं ॥ सेवा समता
ध्यान एकता, ए नव बोले अनुजवुं ॥ विस्तारे सवंग रुचि,
उपयोग, स्थिर जावमां ॥ तीहां कारज नीपजे, चेतन
मूल स्वजावमां ॥ १ ॥ पेहेली किरिया रे, श्रवण गुरु सु-
खेथी करे ॥ गुरु ज्ञाने रे जीव पुद्गल जूदा ठरे ॥ जीवनो
गुण रे, ज्ञान चेतना दाखीयो ॥ पुद्गलनो रे, अचेतन गुण
जाखीयो ॥ त्रुटक ॥ एम त्रिन्न धरमी, जीव न्यारो, पुद्-
गलमां खुती रह्यो ॥ पुद्गलने पोतानो मान्यो, त्यां मिथ्यात्व
चेतन लह्यो ॥ कारण कारज पुद्गल साथे, अनादि संबंध
ए ॥ तेथी दुखीयो चउगति त्रुटके, करे कर्मनो बंध ए॥१॥
बीजी किरिया रे, किरतन जीव गुणनुं करे ॥ निजात्मा रे,
त्यां पर व्हेंचीने परहरे ॥ चेतन गुण रे, ज्ञानदीपक प्रगटे
तदा ॥ शुद्ध धर्मी रे, मिथ्यात्व ग्रहे नही कदा ॥ त्रुटक ॥
समकित शुद्ध तीहां पामे, गुण श्रेणीमां रमे ॥ अनंत गुण

पर्याय धर्मे, व्यक्ति पणे होय त्यां जमे ॥ नूख जागे सुख
साधे, वीर्यवळ वृद्धि करे ॥ समजावे जावे ए चेतन, अ-
नंत कर्मतीहां निर्जरे ॥ ३ ॥ त्रीजी किरियारे, निंदा करे
पुद्गलनी ॥ तेना संगे रे, वृद्धि राग द्वेषनी ॥ तेथी चेतनरे,
अचेतन सरखो हुठ ॥ वेपारी रे झंझि पोषण ते जुओ ॥
त्रुटक ॥ तीहां सेवे पापस्थानक, अष्टादश दृढ चित्तए ॥
पाप बांधे व्यासी जेदे, नावे दुखनो अंत ए ॥ नरक नि-
गोदमांही वास्यो, असंख्य अनंतो काल ए ॥ ते फळ
पाभ्यो अज्ञान जोगे, निंदा करुं ज्ञान संग ए ॥ ४ ॥ चोथी
किरियारे, लवुता जावे जीवनी ॥ तुं गुण हीण रे, आशा
करे पुद्गलनी ॥ लोचनी लालची रे, सेवक तुं मोहरायनो ॥
अपराधी रे, अरुची वचन जीनरायनो ॥ त्रुटक ॥
कुदेवने कुधर्म कुगुरु, पक्ष ग्राहक तुं थयो ॥ मिथ्या-
त्व रंगी, मद जंगी जेर वेर घणो कीयो ॥ ॥ क्लेश
जुक्ता संतोष तेमां, अपलक्षण निधान ए ॥ मातुं
करतां रीज पामे, ते लवुता ठाम ए ॥ ५ ॥ किरिया पांच-
मीरे, बांदवुं उपयोग स्थिर करी ॥ सिद्ध सरखोरे, परमा-
नंद पदने वरी ॥ मूल रुपेरे, निरंजन निराकार ए ॥
अविनाशीरे, अनंत गुणजंकार ए ॥ त्रुटक ॥ अनंत गुण
पर्याय व्यक्ति, आविर्भावःहुए जदा ॥ धर्म अनंतु तीहां
बांधे, परमात्म थावे तदा ॥ ए कार्य पूरण चेतननुं, मुज
मनमां इच्छा घणी ॥ ते रूपनो आरोप करीने, बांडवुं
त्रीजवन घणी ॥ ६ ॥ ठट्टी किरियारे, सेवे शुद्ध रूपे थइ

॥ निज पदमांरे, ज्ञान ध्यान रंग ते मची ॥ मूल रूपेरे,
 धर्म अनंतो रह्यो जदा ॥ तेमां वसीयेरे, ते सेवा पूजा
 तदा ॥ त्रुटक ॥ अनंत गुण पर्याय धारे, तेनो संग ठोरे
 नही ॥ परद्रव्य पक्ष अग्राहक, चेतन धर्म रह्यो नही ॥
 आनंद वृद्धि व्यक्ति फूरणा, लहेर ठे उपयोगमां ॥ ते
 सेवा में जाणी प्यारी, प्रमोद ठे मुज अंगमां ॥ ७ ॥
 किरिया सातमीरे, चेतन शमता ज्ञावमां ॥ पंथ शोधेरे,
 श्यां समिति अदोषमां ॥ पुद्गलमां रे, प्रवेश ते सावद्य
 कह्यो ॥ निजद्रव्यमां रे, प्रवेश ते निर्वद्य लह्यो ॥ त्रुटक ॥
 ज्ञाषा समिति विवेक करवो, पुद्गल पांचमी वर्गणा ॥
 ते वस्तु नही आपणी, निजगुण ज्ञास मुज लक्षणा ॥
 एषणा समिति त्रीजी, आहार लेवो निर्वद्य ए ॥ केवल
 ज्ञानी सावद्य देखे, निर्वद्य निज गुण मांहि ए ॥ ८ ॥
 चोथी समितिरे, आदान निखेपणमां कही ॥ आदानतेरे,
 चेतन गुण लेवे सही ॥ निषेपणरे, परवस्तु पुद्गलनुं ॥
 इम कीजेरे, ग्रहण निज खेपण परनुं ॥ त्रुटक ॥ पारित
 वणिया पांचमी, समिति चेतन रक्षणा ॥ रागद्वेष विज्ञाव
 सरवे, तजवि कार्मण वर्गणा ॥ ए समिति शीवपद आपे,
 मळ रहित चेतन करे ॥ ते दिवस मंगलिकनी माळा,
 परमानंद पदने वरे ॥ ए ॥ किरिया आठमीरे, ध्यान करे
 खज्ञावमां, चेतन गुणरे, निर्मळ शक्ति ज्ञावमां ॥ मुज व्य-
 क्तिरे, परसंगे परने जजुं ॥ ते अघटितरे, परधर्मीपणो
 तजुं ॥ त्रुटक ॥ निजद्रव्य स्वज्ञाव धर्मे, उपयोग स्थिर

રમણતા ॥ અચપલ જાવે શક્તિ જોમે, તોમે વિજ્ઞાવ પર
અંગતા ॥ તીહાં ચેતન ધર્મની વ્યક્તિ, સ્ફૂરણા ગુણ પર્યા-
યમાં ॥ પરમાનંદ પદ જોગ જોગી, અપૂર્વ જાવ એ ધ્યાન-
માં ॥ ૧૦ ॥ કિરિયા નવમીરે, એક્યતા ચેતન જાવમાં ॥
હુવિધા હણીરે, વરતે શુદ્ધ સ્વજ્ઞાવમાં ॥ સમજાવેરે,
ધ્યાતા ધ્યેય ધ્યાન એકતા, જ્ઞેદ હણીયોરે, ગ્રહણ કીયો
અજ્ઞેદતા ॥ જુટક ॥ અનંત ગુણ પર્યાય વ્યક્તિ, અનંત
ધર્મ પ્રગટપણે ॥ મૂલરૂપે સહેજ સ્વજ્ઞાવે, પરિણમન એક્ય-
તાપણે ॥ જારે પીઠો ચીકણો, વ્યક્તિ કંચનમાં રહી ॥
પરિણમન એકત્વ રૂપે, કદી જિન્ન પમે નહી ॥ ૧૧ ॥
હમ નવ વિધરે, કિરિયા કરે જે મુનિવરા ॥ તે જ્ઞાનીરે,
જવ જ્રમણાને પરહર્યા ॥ સંસારથી રે, હુટયા કર્મપાસ બેદીને
॥ તેને વંદુંરે, ગુણરાગે આણંદીને ॥ જુટક ॥ ગુણરાગ આ-
નંદ જાજો, મુજ આતમને તારવા ॥ એવા મુનિસર નિત્ય
નમું, કર્મ રોગને વારવા ॥ એ જાવ ઉપયોગે લાધે, જ્ઞેદ
જ્ઞાન પ્રગટે જદા ॥ જ્ઞાન શીતલ આતમ ગુણ એક્યતા,
કારજ સિદ્ધ કરે તદા ॥ ૧૨ ॥

॥ દુહા ॥

નવ વિધ કિરિયા યોગથી, ચારિત્ર ગુણ કહાય ॥
ઉપયોગ જાવે જે લહે, તે સંયમ ઠાણ પાંચ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાલ ૧૫ થી ॥

॥ સાંજઝરે તું સજની મોરી રજની ક્યાં રમી આવીજી
એ દેશો ॥

હુકમ મુનિશ્વર આતમ જ્ઞાની, પરમાત્મ પદ ધ્યા-

વેજી ॥ અંતર આતમ ઉપયોગ અંતર, ચેતન રસમાં રમાવે
 ॥ મુનિપદ વંદોજી ॥ ઝવ ઝવ સંચિત પાપ ॥ મૂલથી
 નિકંદોજી ॥ એ આંકણી ॥ ગાથા ॥ ૧ ॥ અનુઝવ જ્ઞાની
 ચક્ષુ અંતર, વસ્તુ ધર્મને નિહાળેજી ॥ નિરાકાર નિરંજન
 નિર્મલ, અલખ રૂપ તીહાં જાળે ॥ મુનિ ॥ ૨ ॥
 અરૂપી જ્ઞાન ઘન જ્યોતિ પરમાનંદનો કંદજી ॥ શાંત
 સુધારસ જલનિધિ સરીખો નિરખતાં આનંદ ॥ મુનિ ॥ ૩ ॥
 અવિનાશી અચલ અલંકિત, પરમ રહસ્યનો ધામજી ॥
 અવ્યાબાધ સુખ અનંત, પુરુસોત્તમ જસ નામ ॥ મુનિ ॥
 ॥ ૪ ॥ ચિદાનંદ જગદીશ્વર અરિહા, તીર્થંકર જગવાનજી ॥
 વીતરાગ વિમલવંત યોતિ, પરમદેવ પ્રધાન ॥ મુનિ ॥ ૫ ॥
 શુદ્ધ બુદ્ધ અનંત અદ્ય અજ, અકલ અમલ અઢેદીજી ॥
 અકર્મા અ વંધક અનુદય, અનુદરિક અઝેદી ॥ મુનિ ॥ ૬ ॥
 અજ્ઞોગી અરોગી અજોગી, અગમ અકંપ અવેદીજી ॥
 અશરીરી અકષાયી અસલાયી, અલેશી અલેદી ॥ મુનિ ॥ ૭ ॥
 અણાહારી અણ અવગાહી, અગુરુ લઘુપરિણામીજી ॥
 અતિ ઇન્દ્રિય અપ્રાણી અયોનિ, અ સંસારી અનામિ ॥ મુનિ ॥ ૮ ॥
 અમર અનાશ્રિત અવિરુદ્ધ અશોકી, અનાશ્રવ અસંગીજી ॥
 અનંત ગુણ પર્યાયનું જાજન, પરમાત્મ પદ જંગી ॥ મુનિ ॥
 ॥ ૯ ॥ નિજાત્મ પરમાત્મ સરીખો, આત્મ જ્ઞાને જાણેજી ॥
 તેહ સ્વરૂપને સ્થિર ઉપયોગે, અનુઝવે ધ્યાન ટાળે ॥ મુનિ ॥
 ॥ ૧૦ ॥ નિજ સ્વરૂપમાં મગન સદીવં, સમજાવે સુખશા-
 તાંજી ॥ ઉદયિક જાવ અવ્યાપક હુવે જવ, જ્ઞાનશીતલ

शुद्ध माता ॥ मुनि ॥ ११ ॥

॥ दुहा ॥

धर्म शुक्ल दोग ध्यानमां, आतम रमणता पाय ॥

उपाधि उन्मूल करी, परमात्म सम थाय ॥ १ ॥

॥ ढाळ १६ मी ॥

॥ हो पेउ पंखीना ॥ ए देखी ॥

हो गुरुजी प्यारा हुकम मुनि महाराजजो ॥ हुं हुं
सेवक अंतर दृष्टि ताहरोरे लोल ॥ हो गुरुजी प्यारा
क्षण न विसाहं तुजजो, हितवंचकठे उपगारी तुं माहरोरे
लोल ॥ १ ॥ हो० धर्म अर्थ काम मोक्षजो, पुरुषार्थ अंग
जाणवा मुज मन उलस्यो रे लोल ॥ हो० ते दाखो विस्तारजो,
श्रवण करवा उमंग चित्तमां विलस्योरे लोल ॥ २ ॥
हो० मूरख माने धर्मजो, पोतीका कुळ आचार करणी
तेहने रे लोल ॥ हो० पंक्ति माने धर्मजो, वस्तुनो स्वप्नाव
धर्म ठे एहने रे ॥ ३ ॥ हो० अज्ञानी कहे अर्थजो, नव
विध परिग्रह रक्षण तेहीज अर्थ ठे रे लोल ॥ हो० ज्ञानी
कहे ठे अर्थ जो, षट् उच्य वस्तु दर्शाव ते गर्थठे रे लोल
॥ ४ ॥ हो० दुर्बुद्धि कहे कामजो, स्त्री पुरुष संजोग जोग
ते कामठेरे लोल ॥ हो० सुबुद्धि कहे कामजो, अज्ञिदाष
चित्त इच्छा तेहीज कामठेरे लोल ॥ ५ ॥ हो० ॥ मूरख
अज्ञाण कहे मोक्ष जो, स्वर्ग मांहि श्रवणुं स्थान ते मोक्ष
ठेरे लोल ॥ हो० पंक्ति दाखे मोक्षजो, कर्म रहित हुयो
चेतन तेहीज मोक्षठेरे लोल ॥ ६ ॥ हो० ॥ चउनेदे कर्युं

वखाणजो, ते वचन सत्य मुज मनमां रुच्युं सहीरे खोल ॥
हो० ॥ अज्ञानी दुर बुद्धि मूर्ख जो, मतिमंद हीण बुद्धि-
वंत कल्पना ग्रहीरे खोल ॥ हो० ॥ ज्ञानी सुबुद्धि पंक्ति
जो, ग्रहण करे सर्वांगी वचन सत्य तेहनुरे खोल ॥ हो०
॥ पुरुषार्थ चउ अंगजो, साधे कार्य ज्ञान शीतळ होय
जेहनुरे खोल ॥ ८ ॥

॥ दुहा ॥

धर्म अर्थ काम मोक्षए, पुरुषार्थ चउ अंग ॥
धर्म वस्तु स्वप्नाव ए, अर्थ रत्न त्रयी संग ॥ १ ॥
अजिजाषा काम कीजीए, अजरामर मोक्ष तेह ॥
कर्म अज्ञावे संपजे, परमानंद पद एह ॥ २ ॥

॥ ढाल ॥ १७ मी ॥

॥ नरसी मेहेता जगतहरीना जूनागढना रहेवासी ॥ ए देशी ॥

गुरु गुणे मोटा ज्ञानी ध्यानी हुकम मुनिश्वरने वंदो
॥ विनयादिक गुण अंगे लावी, सुणो उपदेश टळे नव
फंदो ॥ गुरु गुणे मोटा ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥
उपदेश करता मिथ्यात्व हणता, अनंतानुं चौ अंत करता ॥
अनंत पुद्गल परावर्त्त खुटे, संसार अर्द्ध पुद्गल हिणता
॥ गुरु ॥ २ ॥ धर्म दान दीए चेतन गुणनुं, अचेतन गुण
मूलथी ठेदे ॥ ज्ञाव संवर भय साधन दाखे, तीर्हा चेतन
ग्रंथी जेदे ॥ गुरु ॥ ३ ॥ बोधि बीज अणारोप रोपे, रत्न
त्रयी साधन वाको ॥ अंतरंग अनुभव एकताळी, अप्रमत्त
गुण हे ताको ॥ गुरु ॥ ४ ॥ समज्ञावे ज्ञावित हुउं चेतन,

श्रीव रमणी तेमवा आवे ॥ सादि अनंत काळ अजर
अमर पद, जन्म मरण ते क्षय पावे ॥ गुरु० ॥ ५ ॥ एम
उपगार निमित्त सदगुरुनो, न वळे ज्ञवो ज्ञव दास थयां ॥
ज्ञव कोनाकोनि अनुकुळ सेवा, करतां सर्व उपाय जीहां
॥ गुरु० ॥ ६ ॥ ए उपगारी गुण न वीसरे, समकित रत्न
मुज हाथ दियो ॥ गुरु गुण गाउं आनंद पावुं, ज्ञान शी-
तळ उपयोग लीयो ॥ गुरु० ॥ ७ ॥

॥ इहा. ॥

पुष्ट निमित्त गुरु कह्या, तत्त्वबोध दीये दान ॥
पाहाणने पल्लव आणवा, उपदेश करे एक तान ॥१॥

॥ ढाळ ॥ १८ मी ॥

॥ ए गुरु वाढहोरे ॥ ए देखी ॥

हुकम मुनीश्वर वंदिये रे, आतमज्ञानी ध्यानी रे
वाहिर अंतर परमने रे, उलखावे अमानी रे, सदगुरुज्ञा-
नी रे ॥ हणीओ चपळ स्वज्ञाव, स्थिरपद ध्यानी रे ॥ ए
आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥ आतम बुद्धि कायादिकेरे, वहि-
रातम अवहूपरे ॥ कायादिकनो साक्षी रे, अंतर आत्म
स्वरूपरे ॥ सदगुरु० ॥ २ ॥ पूरण ज्ञानानंदनो रे, समाधि
मय तदरूपरे ॥ पावन गुण मणि आगरु रे, ते परमातम
चूप रे ॥ सदगुरु० ॥ ३ ॥ अहं करता परज्ञावनो रे, वहि-
रातम दुर्गुण गेह रे ॥ कर्त्ता शुद्ध स्वज्ञावनो रे, अंतर आतम
तेह रे ॥ सदगुरु० ॥ ४ ॥ वहिरातम ज्ञाव ठोमवो रे, ग्रहवो
अंतर आतम रे ॥ परमातमनुं ध्यान करुं रे, तिहां विक-

द्वय होय केमरे ॥ सदगुरु ॥ ५ ॥ बहिरातम आत्म
वेरीरे, अंतर आत्म मित्ररे ॥ बहिरातम क्रम बांधतोरे,
अंतरातम ठोढे विचित्र रे ॥ सदगुरु ॥ ६ ॥ अनुमोडुं
अंतर आत्मारे, संवर निर्जराज्ञावे रे ॥ मोक्ष तत्त्वने सा-
धतो रे, ज्ञान शीतळ शुद्ध स्वज्ञावे रे ॥ सदगुरु ॥ ७ ॥

॥ दुहा ॥

बाहिर अंतर परम ए, आत्म परिणति तिन्न ॥
देहादिक आत्म ब्रमी, बहिरातम बहु दिन्न ॥ १ ॥
साक्षि कायादि योगनो, अंतर आत्मरूप ॥
दायक ज्ञावे केवळी, ते परमात्म रूप ॥ २ ॥

॥ हाळ १९ ॥ मी ॥

॥ नाथ निरंजन देव ए प्यारो, कुंथुं नाथ वंदो प्यारे

॥ ए देशी ॥

गीतारथ गुणे दिनकर सरीखा, हुकम मुनि वंदो
प्यारे ॥ दर्शण करतां समकित वरबुं, मिथ्यात जर्म तजवो
ज्ञारे ॥ गीतारथ गुणे ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥
ससनये धर्म उपदेश करता, अनेकांत पक्ष अनुसरता ॥
द्रव्य पर्याय वस्तुने ठणता, स्याद्वाद गुणमां ठरता ॥
गीतारथ ॥ २ ॥ नैगम संग्रह व्यवहार किरिया, ऋजु-
सूत्र नयने वरता ॥ त्यां सुधी समकित नही पामे, मिथ्या
संग सायन करता ॥ गीतारथ ॥ ३ ॥ शब्दनये समकित
गुण पामे, तिहां विरति ज्ञावे रमता ॥ संजिरुढ केवळ-
नाण दरशण, एवंजुत शीवपद वरता ॥ गीता ॥ ४ ॥

योग प्रवृत्ति साधन मिथ्या, समकित साधन उपयोगे ॥
वस्तु अरूपी धर्म अरूपी, जोगातित पद निज जोगे ॥
गीता० ॥ ५ ॥ एसो बोध आपे गीतारथ, जरु चेतन
जिन्न उल्लाखे ॥ जरु तज्यां चेतन निजरूपे, ज्ञान शितळ
शीवपद प्यावे ॥ गीता० ॥ ६ ॥

॥ दुहा. ॥

बोध सही नय ज्ञानमां, जाणो डव्य पर्याय ॥
स्याद्वाद धर्म संपजे, एम ज्ञाखे जीनराय ॥ १ ॥
ए विण स्यादवाद नही, स्याद्वाद वस्तु मांही ॥
स्व पर विज्ञागे लहे, अनुभव प्रगटे त्यांही ॥ २ ॥

॥ ढाळ ॥ २० ॥ मी ॥

॥ प्रथम गोवाळा तणे जवेजी ॥ ए देशी ॥

हुकम मुनिसर वांदिणजी, जीन शासन शणगार ॥
स्वपर समय ज्ञाता जलोजी, ए सम ज्ञावी अणगार ॥
जविकजन वंदो ए अणगार ॥ धर्मदान दातार ॥ जविक-
जन वंदो ए अणगार ॥ ए आंकणी ॥ गाथा ॥ १ ॥
शुद्धातम अनुभव सदाजी, ते स्व-समयविलास ॥ परवर्नी
ढाया पदेजी, तेपर समय निवास ॥ जविक० ॥ २ ॥ स्व-
समय स्व वस्तु ठेजी, पर समय पर वस्त ॥ स्व वस्तु
धर्म अनुभवजी ॥ ढाया जळ दर्पण गत्य ॥ जविक० ॥ ३ ॥
गुण पर्याय अनंतठेजी, व्यक्ति अनंतीरे जिन्न ॥ तस अनु-
भव शुद्धातमाजी, स्व समय धर्मे लिन्न ॥ जविक० ॥ ४ ॥
शुद्धातम अनुभव जीहांजी, तीहां विकल्प नही कोश ॥

निर्विकल्प रस पीजीएजी, अनंत गुण एकता सोइ ॥
 नविक० ॥ ५ ॥ शुद्धातम अनुभवजीहांजी, तीहां मुक्ति
 निरधार ॥ कर्म रहित हुवो आतमाजी, तीहां लहे सिद्ध
 पदसार ॥ नविक० ॥ ६ ॥ शुद्धातम अनुभव लहेजी, त्यां
 साधन पूरण साध्य ॥ परमानंद रस पीजीयेजी, त्याग मोहादि
 कीजे उपाध्य ॥ नविक० ॥ ७ ॥ शुद्धातम अनुभव जीहांजी,
 तेहीज ध्यान प्रमाण ॥ मुक्ति दाता एहठेजी, शीवपुरनुं
 परियाण ॥ नविक० ॥ ८ ॥ रूपक श्रेणीये शुद्धातमाजी,
 अनुभवे गुण पर्याय ॥ एकत्व जाव सर्व व्यक्तिनोजी,
 त्यां एकसमये अनुभव थाय ॥ नविक० ॥ ९ ॥ तीहां केवल
 ज्ञान उपजेजी, केवल दर्शन साथ ॥ चरण यथाख्यात
 मूलमांजी, लब्धि पांच तीहां हाथ ॥ नविक० ॥ १० ॥
 शुद्धातम अनुभव जीहांजी, तेहीज ठे जैन जाव ॥ जैन
 धर्मते कीजीयेजी, चेतन मूल स्वजाव ॥ नविक० ॥ ११ ॥
 स्व समय धर्म पामीयेजी, पर समय करी त्याग ॥ पर
 समये अनुभव गयोजी, तीहां स्व समयनो लाग ॥ नविक०
 ॥ १२ ॥ स्व समय धर्म साधतांजी, अनुभवे चेतन
 शुद्ध ॥ तेहने माहरी वंदनाजी, ज्ञान शीतळ जस बुद्ध ॥
 ॥ नविक० ॥ १३ ॥

॥ कळश ॥

॥ त्रुठयो त्रुठयोरे मुज साहेब जगनो त्रुठयो ॥ ए देशी ॥

त्रुठयो त्रुठयोरे उपगारी गुरू मुज त्रुठयो ॥ हित
 बुद्धियें उपदेश कीधो, युक्तिये समजाव्यो ॥ शंका कंखा

वेद करीने, ब्रम तिमिर गमाव्योरे ॥ उपगारी गुरु मुज
 झुठयो ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ मधुर ध्वनीये उपदेश करता,
 वचन रसाळनी माळा ॥ श्रोता सुणतां तृप्त न थावे, बोध
 पामे तीहां बाळारे ॥ उपगारी ॥ २ ॥ चेतन शुद्ध स्वरूप
 उपदेशी, तत्त्वनी रुचि करावे ॥ दृष्टांत हेतु युक्ति लगावी,
 चेतन गुण चारो चरावेरे ॥ उपगारी ॥ ३ ॥ मिथ्यात्व
 मोह ठे अति अटारो, संसार अनंत रखवाळो ॥ जीव
 अजीव सरखा करी मूके, तेने सदगुरु मारे ज्ञाळो रे ॥ उ-
 पगारी ॥ ४ ॥ मिथ्यात्व मोहनो अंत हुवो जब, चेतन
 समकित पामे ॥ ते गुण रत्न चिंतामणी सरखो, लहे अनुभव
 उपाधि तिहां वामेरे ॥ उपगारी ॥ ५ ॥ ए पसाय सदगुरुए
 कीधो, रत्न अमुलख दीधो ॥ ते बदलो वळे नहीं कबहु,
 उपगार अनंतो कीधोरे ॥ उपगारी ॥ ६ ॥ गुरु गुण
 गातां तृषा न ज्ञाजे, उलट अंग न मावे ॥ वचन जोग
 थाके नहीं कबहु, मन गुरु गुणमां रमावेरे ॥ उपगारी ॥
 ७ ॥ रत्न चिंतामणी करतां अधिका, गुरु उपगारी क-
 हीए ॥ अनंत जन्म मरण दुःख टाळे, तेनो पारु शोवही
 एरे ॥ उपगारी ॥ ८ ॥ सदगुरु सर्व खेत्रे नवी होवे, को-
 ष्क अवसर लाजे ॥ वचन जोगथी थाय परीक्षा, चेतन
 उल्लख्यां थाय निरजरे ॥ उपगारी ॥ ९ ॥ निर्जय स्था-
 नक ठे नहीं बीजुं, एक सदगुरुनुं साचुं ॥ वचन जूठ ठंकीने
 जशए, बोधि बीज तीहां जाचुरे ॥ उपगारी ॥ १० ॥
 सदगुरु कटप वृक्षथी अधिका, याचना अर्थने पूरे ॥ ते

माटे मागो अकर्म पद, कर्म जाल सबि चुरे रे॥ उपगारी०
 ॥ ११ ॥ एथी अधिक अरथ नहो दुजो, परम अरथने
 पास्यो ॥ सदगुरु संग अति उपगारी, परमानंद पद जा-
 स्यो रे ॥ उपगारी० ॥ १२ ॥ गुरु उपदेश सुणी इहां दाख्यो,
 मंदमति मुज नारी ॥ गुरु कृपाथी रचना कीधी, वालजीव
 उपगारी रे ॥ उपगारी० ॥ १३ ॥ नग्र विजापुर घरमां व-
 सियो, गुरु नक्तियें रास रचायो ॥ सुरचंद मुजनाम नलेरु
 उद्योत शीतल घट आयो रे ॥ उपगारी० ॥ १४ ॥ ओग-
 णीसत सुरुतालीस वर्षे, श्रावण कृष्ण पक्षायो ॥ गुरुनक्ति
 रास पूरण त्रीजे, गुज योग लक्षायो रे ॥ उपगारी० ॥ १५ ॥ गुरुनक्ति
 ये आ रास जे कोइ गाशे, सुणशे स्थिर उपयोगे ॥ जावार्थ
 अंतरमां लावे, तिहां शुद्ध परिणति होय नोगेरे ॥ उपगारी० ॥ १६ ॥
 मुज मनोरथ सफल हुआ आज, नक्तियें पूरण रास कीधो
 ॥ संसार कार्यने अळगां मुकी, गुरुनक्तियें चित्त लीधो रे ॥
 उपगारी ॥ १७ ॥ मुज अंगे उलट अति जाजो, एक तान
 स्थिर ध्यान ॥ चित्त रमावुं प्रत्येक ढाले, ज्ञान शीतल
 करुं पान रे ॥ उपगारी० ॥ १८ ॥

॥ इति श्री गुरु नक्तिनो रास संपूर्ण ॥

॥ सर्व गाथा ॥ ३०५ ॥

शुद्धि पत्रक.

पात्रं लीटी अशुद्ध	शुद्ध
२ ७ भाजेर	भाजेरे
५ १९ छाजेर	छाजेरे
६ १५ शरीरमम	शरीरंमम
१८ ५ कषायोन	कषायोने
१८ ८ अहंशरीर	अहंशरीरी
२० ११ कारण	कारणे
२० १५ भयोहै	भयो है
२४ ३ ध्याव	ध्यावे
२५ २ आतमधाराने	आतमधाराते
२५ ५ थयेलीने	थयेलीते
२६ १८ लोको	लोका
२७ ७ रुप	रूपो
२९ १३ आवरणयोग	आवरणयोगे
३१ १ शान्त	शतं
३२ ९ ते सर्प	ते सर्व
३२ १५ जीनआगमए	जीनआगमेए
३४ ८ संयोगछे	संयोगेछे
३६ ५ कल्पन	कल्पनं
३६ ७ पुत्रादिकने	पुत्रादिकते
३६ ११ स्वजाति नथी	स्वजाति नथी
३७ ४ जाय	जाया
३७ ९ महिलाकोर	महिलीकोरे
३७ १४ नय	नये
३७ १५ नय	नये
३७ १८ अनंता	अनंतां
३८ १६ अन	अने
४० २० भेद कथा	भेद कहेवा पडे

पात्रं लीटी अशुद्ध	शुद्ध
४१ ८ नथिय	नथिय
४१ १४ सुभ	शुभव्यवहारे
४१ २० संयोग	संयोगे
४२ २२ भावने	भावते
४३ ९ जोग छे	जोगे छे
४३ १८ कर्णनी	कर्मनी
४६ ६ उपाधिओग	उपाधिओगे
४६ २० उपाधिना	उपाधिनी
४७ १० साधुना	साधुनी
४७ १४ याग	योग
४८ ५ लुगडानोक्कडो	लुगडानोक्कडो.
४९ १ लेवा कल्पे नहीं	लेवो कल्पे नहीं
५२ २२ विस्तार	विस्तारे
५५ १६ अंगभिर	अंगभीर
५६ ११ संचयं	संचय
५८ २३ तोड	तोडे
६१ २ सुभूमना	सुभूमनापिता
६४ ८ सागरमा	सागरमां
६४ १५ पोत	पोते
६५ ६ छट्टलक्षण	छट्टुं लक्षण
६५ १५ तेनाभोगी	तेनीभोगी
६७ १ भयमा जाय	भयमां जाय
६७ १३ दुष्ट	दुष्टा
६७ १७ तेम पशुने	पशु तेमने
७१ १४ विवेक	विवेके
७३ ५ ए तेना बे भेद	तेना बे भेद
७३ १४ समकितिमोहनी	समकित मोहनी
७५ २२ संतांष	संतोष

पातुं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
७८	१८	कोर	कोरे
८१	४	पोत न थाय	पोते न थाय
८३	४	उपशम	क्षयउपशम
८४	१०	अवनुभ	अनुभव
८५	४	स्पर्शीतबोध	स्पर्शीबोध
८५	१२	स्वरूपे	स्वरूपे
९४	१३	अनुभव	अनुभव
९५	१४	तछतां	तेछतां
९९	४	जोगमोक्ष	जोगमोक्ष
१०७	१७	बीजाभेद	बीजाभेद
१०६	१९	अभेदपक्ष	अभेदपक्ष
१०१	५	परिणति	परिणतिये
१०१	१०	अत्दाने	आत्माने
१०३	१	एघातिकर्मअ-	एघातिअघाति-
		घाती	कर्म
१०३	७	रस	रसे
१०४	३	परभव	परभवे
१०४	१०	विच्छेदछे	विच्छेदछे
१०४	१२	तेमोक्षसुख	त्समोक्षसुख
१०४	१३	मोक्षना	मोक्षना
१०४	२१	जेपदने	जेपदतेने
१०६	२२	भणवु	भणवुं
१०९	२	स्वरूप	स्वरूपे
११५	११	भाग	भागे
११६	१९	एद्रव्यतुं	एद्रव्यतुं
११७	२	नहीनही	नहीनहीअसत्य
१२२	३	नैपरिणमे	नपरिणमे
१२३	२०	नाखीभिन्नपडे	नोखीभिन्नपडे
१२६	६	पाप	पाय
१२६	२०	नसाधुं	नसाधुं

पातुं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
१२७	५	दुभेद	दुभेदे
१२७	१२	उपयोग	उपयोगे
१२८	२	सुभसंता	सुभसंताजी
१२९	७	मानियोर	मानियोरे
१३०	१	वर्त्तमाननोर	वर्त्तमाननोरे
१३०	६	मोटकोर	मोटकोरे
१३१	२१	फरसे	फरस
१३३	१	जाण	जाणंग
१३४	२	देखे अनुभवे	नदेखे अनुभवे
१३४	१८	सांभलोरे	सांभलोरे
१३४	१९	मोल्योरे	मोल्योरे
१३४	२०	पूरवपरेर	पूरवपरेरे
१३४	२२	बीजोर	बीजोरे
१३५	३	टालीगर्व	टालीमोटपगर्व
१३५	४	दीयेर	दीयेरे
१३५	६	लीयेर	लीयेरे
१३६	५	कहोर	कहोरे
१३६	१८	खंधछेरे	खंधछेरे
१३७	११	जोग	जोगे
१३८	१२	करीयेर	करीयेरे
१३८	१३	कहीयेर	कहीयेरे
१४२	४	पांचभेद	पांचभेदे
१४२	७	तीहांसुख	तीहांसुखसात
१४२	११	पुछीनेर	पुछीनेरे
१४३	६	समोर	समोरे
१४३	२०	वधेर	वधेरे
१४६	१२	स्त्रीवेद	स्त्रीवेदे
१४८	१	कायारे	कायरे
१४९	१३	॥ १७ ॥	॥ १० ॥
१४९	१५	घाती	चारित्रघाती

पात्रं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
१५०	१६	सुखआयुषकर्म	आयुषकर्म
१५१	९	सरीरनारे	सरीरनारे
१५१	१४	नीजात्मनारे	नीजात्मानारे
१५१	२३	परिणमावीनेर	परिणमावीनेरे
१५३	१६	सपजेर	संपजेरे
१५३	१६	अतीशयव्रत	आतिशयवंत
१५४	१९	सर्वलोकग्रह	सर्वलोकग्रहे
१५४	२२	पकडायरे	मनायरे
१५७	४	उदये कष्टं	उदय कष्टं
१६०	१०	बीजां	बीजा
१६१	९	काया	काय
१६१	२१	अंगे	अंग
१६२	९	कर्मनाम	नामकर्म
१६३	९	रचनाकारणे	रचनाकरं ते
		ते करं	कारणे
१६५	२	नव	नय
१६८	१२	छतिपर्याय	छतिपर्याये
१६८	१३	नयज्ञान	नयज्ञाने
१६८	२२	लहरे	करीने लहरे
१७०	८	जो करेरे	जे करेरे
१७१	१४	खपावोर	खपावारे
१७२	७	ठाणंगेर	ठाणंगेरे
१७३	१५	द्रव्यभावे	द्रव्यभाव
१७३	१६	भाव	भावे
१७५	३	दिसरे	दसरे
१७६	४	द्रव्य	द्रव्ये
१७७	२	शासनरे	शासनेरे
१७७	५	बलावीनेर	बलावीनेरे
१७७	९	परिणम्योर	परिणम्योरे
१७७	१४	कीजीयेर	कीजीयेरे

पात्रं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
१७७	२०	पामीयेर	पामीयेरे
१७९	२	मादव	मदव
१८१	३	सितळनी	सीतळनीज
१८२	९	उपयोग	उपयोगे
१८४	१६	कर्मवज्ज	कर्मवज्ज
१८५	२	असुभ	एसुभ
१८५	१९	पुन्यपाप	पुन्यपाप
१८५	२१	द्रव्यभावे	द्रव्यभाव
१८६	८	गुणगुणता	गुणगुणगत
१८७	१४	चउवीशे	चउवीश
१८८	४	अनंतकारणे	अनंतर कारण
१८९	१०	भवहारे	भवहारे
१८९	१३	निवारयाण	निवारणाय
१९०	१३	सिद्धा	सिद्ध
१९१	२	पुन्य	पुन्ये
१९२	१५	एकांता ६	एकांतम० ६॥
१९२	१७	पास ॥७	पास ॥म०॥ ७
१९३	२१	मुनिधर्म	मुत्तिधर्म
१९६	९	करेर	करेरे
१९६	२२	वांचछेर	वाचछेरे
१९७	१९	उपयोग	उपयोगे
१९८	३	पूजियेर	पूजियेरे
१९९	७	साये	साय
२००	५	निरजराकरीयेर	सकामनिरजरा-
			करीयेरे
२००	११	गुणीने	गुणीते
२०२	१९	चालीए	चालीयेए
२०४	१३	प्रथय	प्रथम
२०६	३	माहेरसाल	माहारसाल
२०६	८	पर्याय	पर्याये
२०७	२१	वीसरे	वीसरो
२०८	३	गुणीपर्याय	गुणपर्याय

पात्रं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध	पात्रं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
२१०	७	संसारमाहि	संसारमा ए	२३७	१८	ज्ञानने	ज्ञाने
२११	३	पीधोर	पीधोरे	२३८	९	जाणी	नाणी
२११	५	छाढेर	छाढेरे	२३८	१३	सुणीजेर	सुणीजेरे
२११	९	सुणावेरं	सुणावेरे	२३९	८	भेट्ये	भेटे
११२	१	विराजेर	विराजेरे	२३९	११	जीनंदरे	जीनंदरे
२१७	८	शब्दनय	शब्दनये	२४०	२	विरचावेर	विरचावेरे
२१७	१२	दुरनाशीयो	दुरनाशीयो	२४०	२३	जाणी	भणी
२१८	१३	वश्योर	वश्योरे	२४१	५	रत्नमयी	रत्नमयी
२१९	२१	सुद्धजी	सुद्धिजी	२४२	९	कोमल्लिनाथ	करे मल्लिसाथ
२२०	६	ठरता	ठरताजी	२४४	३	पूजीयेर	पूजीयेरे
२२१	१८	अन्यसदाय	अन्यसदाय	२४६	६	क्षय आवे	क्षय पावे
२२३	६	दानदेतो	दानदेता	२४७	१०	छलावुं	घलावुं
२२३	६	निजलेतो	निजलेता	२५३	१४	दीधेलेधेनहींजी	दीधेलेवेनहींजी
२२६	७	मोहनमेर	मोहनमेरे	२५४	२	ए दशो	ए देशी
२२६	८	गुरुमेर	गुरुमेरे	२५५	८	वीणसेरलाल	वीणसेरेलाल
२२७	१५	दीपतो	दीपता	२५५	९	लक्षण	लक्षणे
२२७	१८	शत्रुविनाश	सर्वशत्रुविनाश	२५६	१४	वारमेरलाल	वारमेरेलाल
२२९	१२	भावे	भाव	२५७	८	मेर०॥	मेरे०॥
२२९	२०	निरागी	निरोगी	२५७	१४	मुखजोइआ-	मुखजोवाआवी-
२२९	२०	कहुंतारा	कहुंतारी		वीयो	यो	
२३०	९	ठाग	ठाण	२५८	६	मेर०॥	मेरे०॥
२३१	४	फलश्रुक्ति	विरतिफलश्रुक्ति	२५८	१३	बरसाये	बरसाळे
२३१	८	सत्ताभिन्न	सत्ताभिन्नभिन्न-	२५८	१४	सरज्याळे	सरस्याळे
			करी	२५८	१५	॥नेमि०॥१॥	॥राजुल०॥१॥
२३२	२४	निरंजन	निरंजनं	२५८	१७	॥नेमि०॥२॥	॥राजुल०॥२॥
२३३	१०	ए ॥ ५ ॥	॥ ५ ॥ ए	२५८	१९	॥नेमि०॥३॥	॥राजुल०॥३॥
२३४	१८	शीतलने	शीतलने	२५८	२१	॥नेमि०॥४॥	॥राजुल०॥४॥
२३५	१०	निजातमे	निजातम	२५८	२३	नेम	नेमि
२३५	२२	साथे	साथे	२५८	२३	नेमनिरागी	नेमिनिरागी

पात्रं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध	पात्रं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
२५९	१	जुए	जुवे	२९२	३	काल	कार
२५९	५	समजाव्या	समजाव्यां	२९४	४	जाण	भाण
२६०	९	अभंगे	अभंगे	२९५	१८	ढालनी	आ ढालनी
२६०	११	श्रीश्रद्धा	श्रद्धा	२९७	१	दरशन	दरशन
२६०	१७	नीरागी	नारागी	२९७	४	प्रसन्न	प्रसन्न
२६१	१८	तुंहीरूपीअरूपी	तुंही रूपी नहीं अरूपी	२९७	११	विघन	विघन
२६३	४	फरसे	स्पर्से	२९८	६	चेतन्नरे	चेतन्नरे
२६४	२३	खडग	खडग	२९८	१८	ते वस्तुने	ते वस्तुते
२६५	६	दाखीये	दाखीयो	२९८	२३	कर्मग्रंथे	कर्मग्रंथे
२६६	२	चोथा	चोथे	३००	१२	अटारारे	अटारारे
२६६	२१	भेद	भेदे	३०१	१९	विसामोर	विसामोरे
२६७	१५	लेजोर	लेजोरे	३०२	३	उपशमरे	उपशमरे
२६८	१७	वंशरण्यायरो	वंशरण्यायरो	३०२	७	उपशमरे	उपशमरे
२६९	२१	देख	देखे	३०२	८	एकदमरे	एकदमरे
२७०	२	जावोर	जावोरे	३०३	५	सास्वादनकोइ	लहेसास्वादनकोइ
२७०	३	धारोर	धारोरे	३०३	८	कपठ होवे	कपठ होवे
२७०	१४	करीयेर	करीयेरे	३०४	१	रतन्नरे	रतन्नरे
२७०	१६	जुए	जुवे	३०४	५	प्रणी०॥ ९ ॥	प्राणी०॥ वं०॥ ९॥
२७२	१४	पूर्वकर्मसंवंधी	पूर्वकर्मसंवंधी	३०४	२०	हण्यारे	हण्यारे
२७२	१६	आवेर	आवेरे	३०५	२१	मंत्र	मंत्रे
२७२	१७	भावेर	भावेरे	३०६	११	आशाता	अशाता
२७५	१७	कीहांक्यां	कहोक्यां	३०६	१२	परभागे	परभाग
२७८	३	भावेर	भावेरे	३०८	१६	पणे	पणो
२८०	४	मिथ्यालछे	प्रमादछे	३१०	१४	चेतनरे	चेतनरे
२८२	१५	सोहीरे	सोयरे	३१०	१५	रतन	रतन
२८४	१८	वन०॥ ११॥	वने०॥ ११॥	३१०	१६	परवस्तुरे	परवस्तुरे
२८७	१८	॥३७॥	गाथा ॥३७॥	३१२	२०	पेढी	पेढी
२८९	२३	लघुता	लघुता	३१७	१	तेमची	तेमची
				३१७	४	नही	तही
				३२०	१५	एहनेरे	एहनेरेलोल

